

**ΘΕΜΑΤΑ ΔΑΣΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ**

Οικολογικά Χωριά: Μελέτες Περίπτωσης

**12^{ος}
τόμος**

Επιμέλεια

Ευάγγελος Μανολάς

Στυλιανός Ταμπάκης

**ΕΚΔΟΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ
ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΤΟΥ Δ.Π.Θ.**

Θέματα Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων
12^{ος} Τόμος: Οικολογικά Χωριά: Μελέτες Περίπτωσης

**Έκδοση Τμήματος Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών
Πόρων του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης**

Επιμέλεια: Ευάγγελος Μανωλάς & Στυλιανός Ταμπάκης

ISSN: 1791-7824

ISBN: 978-960-9698-16-0

Copyright © 2020

Τμήμα Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων,
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Ορεστιάδα

Ημερομηνία Έκδοσης: Οκτώβριος 2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Βερόνικα Ανδρεά MATAVENERO	1
Δημήτριος Βουρνέλης DANCING RABBIT	19
Ευθαλία Γέρου CHRYSTAL WATERS	47
Άννα Εσκή AUROVILLE	64
Ιωάννης Μ. Κούζας SIEBEN LINDEN	89
Φωτεινή Μπαντούδη & Μαρία Πενταφτίκη DAMANHUR	105
Αναστάσιος Ι. Παπανικολάου FINDHORN	122
Παναγιώτης – Ραφαήλ Καραευαγγέλου, Βαλεντίνα Πλάκα, Ιωάννης Θεοδούλου, Γεωργία Μερκουριάδη, Δήμητρα Παπαδάκη & Κωνσταντίνα Σκαναβή LOS ANGELES	144
Πασχαλίνα Σίσκου ITHACA	159

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα έκδοση με τίτλο «Οικολογικά Χωριά: Μελέτες Περίπτωσης» αποτελεί τον 12ο τόμο της σειράς Θέματα Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων που εκδίδεται από το Τμήμα Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης.

Το σημερινά οικολογικά χωριά αποτελούν απόπειρα απάντησης στα κοινωνικά, οικονομικά, οικολογικά αλλά και πολιτιστικά προβλήματα που χαρακτηρίζουν την καθημερινότητα του σύγχρονου ανθρώπου. Ο πιο γνωστός ορισμός για το τι είναι οικολογικά χωριά δόθηκε από τον Robert Gilman το 1991: «Τα οικολογικά χωριά είναι οικισμοί ανθρώπινης κλίμακας που διαθέτουν κάθε απαραίτητο εξοπλισμό, και όπου οι ανθρώπινες δραστηριότητες ενσωματώνονται στον φυσικό κόσμο χωρίς να τον βλάπτουν, στηρίζοντας και ενισχύοντας μια υγιή ανθρώπινη ανάπτυξη η οποία θα μπορεί να συνεχίζεται αέναα». Τα οικολογικά χωριά, όπως τα γνωρίζουμε σήμερα, άρχισαν να εμφανίζονται από τις αρχές της δεκαετίας του 1960, αν και η ιστορία τους ξεκίνησε πολύ νωρίτερα. Στην ανά χείρας έκδοση αναλύονται εννέα οικολογικά χωριά, αγροτικά ή αστικά.

Ευχαριστούμε θερμά όλους τους κριτές που αξιολόγησαν τις εργασίες του τόμου. Επίσης, ευχαριστούμε θερμά όλους τους συγγραφείς για τα κείμενα τους αλλά και τη συνεργασία τους κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας αυτής της έκδοσης.

Ευάγγελος Μανωλάς
Καθηγητής
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Στυλιανός Ταμπάκης
Αναπληρωτής Καθηγητής
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ορεστιάδα, Οκτώβριος 2020

MATAVENERO

Βερόνικα Ανδρεά

Τμήμα Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
E-mail: vandrea@fmenr.duth.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα οικολογικά χωριά αποτελούν ζωντανό παράδειγμα της αρμονικής συνύπαρξης φύσης, κοινωνίας και πολιτισμού. Πρόκειται για μια μορφή οικιστικής ανάπτυξης μακριά από τα αστικά κέντρα, που βασίζεται σε ένα κομουναλιστικό και αειφορικό πρότυπο. Η Ισπανία είναι η πρώτη χώρα στην Ευρώπη με δίκτυο ανάπτυξης 119 οικολογικών χωριών, που φιλοξενούν ανθρώπους από όλον τον κόσμο. Το Matavenero, ένα ισπανικό οικολογικό χωριό με ιστορία τριών δεκαετιών, αποτελεί ένα διεθνές πρότυπο και θεωρείται η γενέτειρα του κινήματος “Rainbow”. Σήμερα αριθμεί περί τα 70 μέλη και συνεχίζει να λειτουργεί μέσα από μια πορεία εξέλιξης που επηρεάστηκε σημαντικά από τους “Hippies”, υιοθετώντας ένα πιο εκσυγχρονισμένο μοντέλο. Οι βασικές αρχές της οργάνωσης και ανάπτυξης του στηρίζονται σε παραδοσιακές πρακτικές, με τους κατοίκους να μοιράζονται μια κοινή πολιτικοκοινωνική αντίληψη, σύμφωνα με την οποία ο άνθρωπος είναι προορισμένος να ζει στη φύση, απορρίπτοντας τη λογική της αστικοποίησης και του υπερκαταναλωτισμού. Σκοπός αυτής της εργασίας είναι να παρουσιάσει το πλαίσιο σχεδιασμού, συντονισμού και εύρυθμης λειτουργίας του οικολογικού χωριού Matavenero. Οι βασικές προκλήσεις που αποτυπώνονται σήμερα σχετικά με το ρόλο των οικολογικών χωριών αφορούν τη δυνατότητά τους να επηρεάσουν καθοριστικά τον τρόπο οργάνωσης των σύγχρονων κοινωνιών σε παγκόσμια κλίμακα. Ταυτόχρονα, η προοπτική τους φαντάζει ελκυστική, λόγω της επίτευξης των στόχων τους όσον αφορά στη βιώσιμη ανάπτυξη και στην αειφορία.

Λέξεις κλειδιά: *Οικολογικό χωριό, Matavenero, ουτοπικό κίνημα, αειφορία*

Εισαγωγή

Τα οικολογικά χωριά συνιστούν οικοτόπους που δημιουργήθηκαν και θεμελιώνονται στα πλαίσια της αειφορίας. Η ερμηνεία, η οποία δόθηκε και συνεχίζει να είναι η επικρατέστερη έως και σήμερα για τα οικολογικά χωριά, ανήκει στον Robert Gilman: «Τα οικολογικά χωριά είναι οικισμοί ανθρώπινης κλίμακας που διαθέτουν κάθε απαραίτητο εξοπλισμό, και όπου οι ανθρώπινες δραστηριότητες ενσωματώνονται στον φυσικό κόσμο χωρίς να τον βλάπτουν, στηρίζοντας και ενισχύοντας μια υγιή ανθρώπινη ανάπτυξη η οποία θα μπορεί να συνεχίζεται αέναα» (Gilman 1991). Παρότι σήμερα θεωρούνται ως εναλλακτικά συστήματα που δημιουργήθηκαν στην προσπάθεια των ανθρώπινων κοινωνιών να μειώσουν το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα, η φιλοσοφία τους συνδέεται άρρηκτα με βιώσιμες πρακτικές και μεθόδους που εισήγαγαν αρχαίοι πολιτισμοί, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται οι

Μάγιας στο Μεξικό και οι Αρχαίοι Έλληνες. Ουσιαστικά η αρμονική συμβίωση των κοινωνιών ανέκαθεν λογιζόταν ως αναπόσπαστο μέρος της φύσης (Mukerji 2020).

Η τάση που χαρακτηρίζει τη σύγχρονη εποχή συνδέει τη δημιουργία και την οργάνωση των οικολογικών χωριών με ένα βιώσιμο τρόπο ζωής που εστιάζει στην προστασία και τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, ενώ παράλληλα αλληλεπιδρά ευεργετικά με τα πολιτιστικά και κοινωνικά στοιχεία κάθε περιοχής (Price et al. 2020). Επίσης, η ζωή στα οικολογικά χωριά δίνει στους κατοίκους την αίσθηση ότι ζουν σε ένα μέρος χωρίς δρόμους και οδικό δίκτυο. Πώς θα ήταν η ζωή του σύγχρονου ανθρώπου σε οικολογικά σπίτια, τα οποία θα είχε κατασκευάσει μόνος του, χωρίς κανέναν περιορισμό και καμία απαγόρευση στον τρόπο σχεδιασμού, με δωρεάν φως και θέρμανση, χωρίς ατομικιστικές ή ανταγωνιστικές πρακτικές, χωρίς να είναι κυριευμένος από την εμμονή του καταναλωτισμού και του υλικού ευδαιμονισμού;

Τα οικολογικά χωριά είναι η απάντηση στο παραπάνω ερώτημα, καθώς αποτελούν μικρές κοινότητες που χαρακτηρίζονται από σχετικά χαμηλό δείκτη καταναλωτικών αναγκών και παράλληλα έχουν ως κύριο γνώρισμα τον χαμηλό δείκτη αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Επιπλέον, σχεδιάζουν οικιστικά πρότυπα που διέπονται από τις ιδανικές συνθήκες για την ανθρώπινη διαβίωση. Η υλοποίηση και η λειτουργία τους βασίζονται αυστηρά στους κανόνες του οικολογικού σχεδιασμού, αλλά και στην εφαρμογή εξειδικευμένων και εναλλακτικών τεχνολογιών (Pisters et al. 2020, Barani et al. 2018)

Όλοι μας, ή έστω οι περισσότεροι από μας, έχουμε κατά καιρούς οραματιστεί ή φανταστεί την ύπαρξη μιας ιδεώδους κοινωνίας, όπου άπαντες θα διατηρούν αρμονικές κοινωνικές σχέσεις μεταξύ τους και θα βρίσκονται σε απόλυτη επικοινωνία με το φυσικό περιβάλλον. Σύμφωνα με τον Hall (2015), η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών, η ευτυχία και η ευημερία αποτελούν στρατηγικούς στόχους για την ίδρυση και την ανάπτυξη των οικολογικών χωριών. Μάλιστα, υπάρχουν πολλά τέτοια μέρη στον κόσμο, και ιδίως στην Αμερική. Επίσης, μια ιδιαίτερα δημοφιλής χώρα όσον αφορά στις οικο- κοινότητες είναι η Ισπανία, που έχει με διαφορά τα περισσότερα οικολογικά χωριά στην Ευρώπη (Del Romero Renau 2018), μεταξύ των οποίων ξεχωρίζει η ιδιαίτερη περίπτωση του Matavenero, λόγω των πολλών και αξιομνημόνευτων ιδιαιτεροτήτων που το συνοδεύουν.

Η παρούσα έρευνα έχει ως στόχο να παρουσιάσει τον τρόπο και τη φιλοσοφία οργάνωσης και ανάπτυξης των οικολογικών χωριών, και ακόμη να εξετάσει τη διαχρονικότητα αναφορικά με τη συνύπαρξη των ανθρώπινων κοινωνιών με τη φύση και τον πολιτισμό, μέσα από την κοινότητα του Matavenero, ενός οικότοπου - προτύπου σε παγκόσμιο επίπεδο.

Matavenero, ένα χωριό πρότυπο

Η υποβάθμιση της οικονομίας, που ξεκινά να γίνεται αισθητή στην Ισπανία μετά το 2005, δημιούργησε μια κινητικότητα με διεθνές αποτύπωμα στην ιβηρική ύπαιθρο, συμβάλλοντας καθοριστικά στην ανάπτυξη ενός σημαντικού αριθμού οικολογικών χωριών, που φτάνει σήμερα τους 119 πιστοποιημένους οικολογικούς συνοικισμούς στο επίσημο παγκόσμιο δίκτυο Global Ecovillage Network (Global Ecovillage Network 2020). Το Matavenero θεωρείται η γενέτειρα του κινήματος “Rainbow”, η φιλοσοφία της οποίας ενώνει τα μέλη της σε έναν κομουναλιστικό και αυτόνομο τρόπο ζωής, που συνδέεται με αυτό των “Hippie” του 1960. Εξάλλου, μετά από 31 χρόνια λειτουργίας πλέον, το Matavenero, ο οικότοπος των “Rainbows” ή “Hippies”,

όπως τους αποκαλούν οι ντόπιοι ακόμη και σήμερα, εξελίχθηκε σε μια διεθνή ουτοπική κοινότητα, και σήμερα αποτελεί ένα πρότυπο οικολογικό χωριό. Τα μέλη της κοινότητας δέχονται πολίτες από όλον τον κόσμο και κυρίως βορειο-ευρωπαίους, οι οποίοι έμπρακτα αποδεικνύουν σε καθημερινό επίπεδο ότι έχουν κατανοήσει απόλυτα την περιβαλλοντική τους ευθύνη και αναπτύσσουν πρακτικές με στόχο την αειφορία, όπως ο βιοκλιματικός σχεδιασμός στα κτήρια και η ενεργειακή αποδοτικότητα (González & Dans 2019).

Η θέση της εγκατάστασης

Ψηλά στα βουνά de Torre del Bierzo της επαρχίας της πόλης Λεόν, στα Βορειοδυτικά της Ισπανίας, στέκει υπερήφανο σήμερα ένα από τα πιο αξιόλογα οικολογικά χωριά, το Matavenero. Είναι χτισμένο σε ένα σημείο, όπου πρωτύτερα βρίσκονταν τα απομεινάρια ενός παλαιού εγκαταλελειμμένου συνοικισμού. Εκεί πλέον, εδώ και χρόνια, έχει οργανωθεί η κοινότητα του Matavenero, η οποία βρίσκεται 1 χιλιόμετρο πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, σε μια κοιλάδα του ποταμού Rial, 4 χιλιόμετρα νότια του San Facundo (Eco - Homes + Communities 2010).

Πιο αναλυτικά, το αξιόλογο αυτό οικοχωριό συναντάται στην περιφέρεια Montes de Leun της Βορειοδυτικής Ισπανίας, και διακρίνεται ως επί το πλείστον για τα φανταστικά τοπία με την υπέροχη θέα, τα οποία γειτνιάζουν με το Matavenero, για το ευεργετικό και κρυστάλλινο πόσιμο νερό που εξασφαλίζει σε κατοίκους και επισκέπτες, καθώς και για το εξαιρετικά άγριο κλίμα του, που δημιουργεί μια πρωτόγνωρη και πρωτόγονη αίσθηση σε όποιον βιώσει από κοντά αυτή τη μοναδική εμπειρία (Del Romero Renau 2018).

Η θέση του τού εξασφαλίζει πολλά και σημαντικά πλεονεκτήματα, καθώς χαρακτηρίζεται από καλές συνθήκες ηλιασμού, ενώ, παράλληλα, η κοινότητα είναι αρκούτως προστατευμένη από τη δριμύτητα των ανέμων. Διαθέτει επίσης αξιόπιστη πρόσβαση σε καθαρό τρεχούμενο νερό από πηγές, εξασφαλισμένο για τους κατοίκους της διαμέσου μιας μικρής διαδρομής 2 χιλιομέτρων προς μια γειτονική κοιλάδα, όπως άλλωστε συμβαίνει με πάρα πολλά απομακρυσμένα χωριά της Ιβηρικής χώρας. Το Matavenero είναι εσκεμμένα απομακρυσμένο, χωρίς να υπάρχει κανένας εύκολος ή σύντομος δρόμος που να οδηγεί σε αυτό. Πάντως, αν και θεωρείται δυσπρόσιτος τόπος, τυπικά απέχει μόλις 1 ώρα από το Λεόν, και, κατά συνέπεια, συνιστά πρόκληση για το φυσιολατρικό κοινό (Ecovillages Europe 2017).

Οι δύο μοναδικές επιλογές πρόσβασης σε αυτόν τον επίγειο παράδεισο είναι είτε με περπάτημα 2 ωρών από το San Facundo με κατεύθυνση προς το Borrá είτε με οδήγηση προς τα νότια σε ανηφορικές και δύσκολες διαδρομές μέσω του Foncebado, με πορεία προς το Νότο (Eco-Homes + Communities 2010). Ο σπουδαίος φωτογράφος Tony Wrench έχει χαρακτηρίσει την κοινότητα «ένα απομονωμένο μέρος των άκρων και των ορίων». Μάλιστα, έχει δηλώσει επανειλημμένα κατενθουσιασμένος με τον οικότοπο Matavenero, στον οποίο περιηγήθηκε εξερευνώντας τον εξονυχιστικά, και εξήγαγε το συμπέρασμα πως πρόκειται για έναν «Παράδεισο Αειφορίας» («Permaculture Paradise»), όπως είχε τονίσει χαρακτηριστικά στο Permaculture Magazine μετά την ολοκλήρωση της περιπέτειάς του στα ψηλά βουνά της Ισπανίας (Wrench 2020).

Η επανίδρυση και η εξέλιξη

Για να εξετάσουμε το ζήτημα πιο ενδελεχώς, υπάρχουν δύο κοινότητες στην εν λόγω περιφέρεια του Λεόν. Το Matavenero και το Poi Bueno είναι δύο γειτονικά χωριά στα

βουνά της Ισπανίας, στα βορειοδυτικά της, και τα δύο σε υψόμετρο περίπου 1.000 μέτρων πάνω από τη θαλάσσια στάθμη. Ένας απρόβλεπτος παράγοντας, όμως, διαχώρισε τη μοίρα τους και κατ' επέκταση τις τύχες τους. Πιο συγκεκριμένα, μετά από μια καταστροφική πυρκαγιά στο τελευταίο τέταρτο του περασμένου αιώνα, στις αρχές της δεκαετίας του 1970, τα δύο χωριά εγκαταλείφθηκαν για 20 χρόνια, και μοιραία κατέστησαν έρημες χώρες. Το χωριό τελικά επανιδρύθηκε το 1988 χάρη στην πρωτοβουλία ενός απόλυτα συνειδητοποιημένου συνόλου φυσιολατρών. Η επίσημη γλώσσα του είναι τα Ισπανικά, ενώ οι κάτοικοί του μιλούν επίσης Αγγλικά, Γαλλικά και Γερμανικά (Global Ecovillage Network 2020).

Το 1989, την επόμενη χρονιά μετά την επανίδρυση της κοινότητας, μια ομάδα από δραστήρια και δυναμικά μέλη του κινήματος «Rainbow Gathering» έλαβε τη μεγάλη απόφαση και εγκαταστάθηκε στο χωριό Matavenero, αρχίζοντας παράλληλα την ανοικοδόμησή του, προκειμένου να ανακτήσει την παλαιά του αίγλη. Επρόκειτο για μια διεθνή ομάδα, αποτελούμενη στην αρχή από γηγενείς, δηλαδή Ισπανούς, που συνέπραξαν και συμβίωσαν με ομοϊδεάτες τους φυσιολάτρες από την κεντρική και βόρεια Ευρώπη, ήτοι Γερμανούς, Δανούς και Σουηδούς. Η βασική ιδέα του εγχειρήματός τους ήταν να ζουν και να εργάζονται σε αυτόν τον οικισμό χωρίς εξωτερικές εξαρτήσεις από ένα σημείο και έπειτα, σε άμεση συνεργασία μεταξύ τους και σε πλήρη συμφιλίωση και αλληλεπίδραση με τη φύση της ευρύτερης περιοχής. Υπάρχει, βέβαια, ακόμα και στις μέρες που διανύουμε ένας μικρός αριθμός οικημάτων που παραμένουν ερειπωμένα, αλλά στην πλειονότητά τους οι μόνιμοι κάτοικοι είτε από τη μια πλευρά ζουν σε οικολογικά σπίτια που κατασκευάστηκαν εκ νέου από ξύλο και διασωθέντα ή τοπικά υλικά, είτε από την άλλη μερίμνησαν αναλόγως και πέτυχαν να στεγαστούν σε ανακαινισμένα παλιά σπίτια. Το πιο σημαντικό, όμως, είναι ότι η πιο νεωτερική, η οικολογική «έκδοση» του Matavenero μετρά ήδη 31 χρόνια από τη μέρα που το χωριό επανακατοικήθηκε, και η ιστορία του πρώτου οικολογικού χωριού της Ευρώπης συνεχίζεται και προχωρά με τον ίδιο ενθουσιασμό και την ίδια θέρμη, όπως και τότε που άρχισαν όλα.

Το κίνημα

Το φαινόμενο Rainbow είναι μια παγκόσμια κοινότητα που εμφανίστηκε παράλληλα με το κίνημα των "hippies" στη δεκαετία του 1960. Αν και προήλθε και αναπτύχθηκε σε μεγάλο βαθμό στις Η.Π.Α., σύντομα επεκτάθηκε στην Ευρώπη. Λόγω του ιδιαίτερου πολιτικού καθεστώτος στην Ισπανία, δηλαδή της πολυετούς δικτατορίας του Φράνκο, το «Ουράνιο Τόξο» ήταν κατά κάποιον τρόπο ανίσχυρο εκεί, μέχρι την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 1975, όταν και ενθαρρύνθηκε η ισχυροποίησή του από τη δημιουργία διαφόρων προοδευτικών κοινοτήτων σε ολόκληρη τη χώρα. Η επίδραση της πολιτισμικής και ιδεολογικής κληρονομιάς του κινήματος είναι έντονη σε ένα από τα πρώτα και πιο εικονικά «χωριά Rainbow» στην Ισπανία, το Matavenero, και δε θα ήταν εξάλλου δυνατό να αποφευχθεί αυτό, καθώς το κοινωνικό περιεχόμενο της εν λόγω κληρονομιάς αναδύεται σε κάθε περιβάλλον που διαμόρφωσαν οι θιασώτες της συγκεκριμένης ιδεολογίας. Η κοινότητα Rainbow του Matavenero είναι αυτή με τη μεγαλύτερη ιστορία στην Ισπανία, και εκείνη που επηρέασε καθοριστικά τα διαπολιτισμικά κινήματα στη χώρα αλλά και σε ολόκληρη την Ευρώπη, με σημαντικές και καιρίες επιρροές από το φαινόμενο των "Hippie", όπως επισημάναμε (González & Dans 2019).

Στα πλαίσια του παγκόσμιου κινήματος που ξεκίνησε τη λειτουργία του στη δεκαετία του '60, «Rainbow» σημαίνει ότι όλοι οι άνθρωποι μπορούν να συμμετάσχουν στο

κίνημα. Σε συνέντευξη που παραχώρησαν στους González και Dans οι κάτοικοι του Matavenero τον Ιούλιο του 2010, του υπογράμμισαν πως «Η κοινότητα Rainbow είναι ένα μέρος όπου όλα τα χρώματα είναι καλοδεχούμενα, και όπου κανείς άνθρωπος δε μπορεί να αποκλειστεί». Μάλιστα, τα μέλη του κινήματος πιστεύουν ακράδαντα πως όλα ανεξαιρέτως τα ανθρώπινα όντα του πλανήτη λογίζονται ως Rainbow. «Απλά», συμπληρώνουν, «οι περισσότεροι άνθρωποι επί γης δεν έχουν ακόμη συνειδητοποιήσει τις δυνατότητές τους» (Werczberger & Huss 2014).

Εδάφη- σχέσεις- εργασιακές δραστηριότητες

Μέσα στα όρια του Matavenero ευδοκούν και καρποφορούν πολλών ειδών οπωροφόρα δένδρα, ενώ ταυτόχρονα οι οικιακές αποθήκες είναι εφοδιασμένες με διάφορα αποξηραμένα φρούτα, στοιχείο βέβαια που εξαρτάται από το αν είχε προηγηθεί παγετός κατά τον προηγούμενο χειμώνα. Οι αποθήκες εμπεριέχουν επίσης μεγάλες συσκευασίες ή κιβώτια γεμάτα με καρύδια και κάστανα, ενώ, επιπλέον, οι πιο πολλές από τις οικογένειες διατηρούν δικό τους κήπο. Σε αυτόν καλλιεργούν τα δικά τους λαχανικά, τα οποία προορίζουν για αυτοκατανάλωση και για διάθεση στις άλλες οικογένειες του χωριού, με τις οποίες έχει οικοδομηθεί φυσικά μια σχέση αλληλεπίδρασης, αλληλεξάρτησης και αλληλοβοήθειας, μα πάνω απ' όλα μια σχέση ουσίας, ειλικρινής, δυνατή και οπωσδήποτε φιλική (Επιστροφή στη φύση 2012).

Εξάλλου, σύμφωνα με τον ερευνητή Luis Del Romero Renau, πρόκειται για ένα από τα πιο ενοποιημένα οικολογικά χωριά σε ολόκληρη την Ισπανία, που παρόλα αυτά είναι ελάχιστα γνωστό από τους ντόπιους κατοίκους των γύρω χωριών. Ο Renau είχε εξαγάγει το συγκεκριμένο πόρισμα, βασισμένος σε μια τριήμερη επίσκεψη και σε 5 σύντομες συνεντεύξεις- με τη μορφή 3 ανοιχτών ερωτήσεων- που είχαν παραχωρήσει στον δημοσιογράφο Fernández το 2013 οι κάτοικοι του Matavenero, και οι οποίες αφορούσαν αφενός τη διαχείριση υλικών συμφερόντων, αναφορικά με το νερό, την ενέργεια, τα δομικά υλικά και τα τρόφιμα, και αφετέρου το πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό μοντέλο του χωριού, με γνώμονα τον τύπο ιδιοκτησίας και τις οικονομικές δραστηριότητες που λάμβαναν χώρα μέσα στα πλαίσια της οικοκοινότητας (Fernández 2013). Σύμφωνα με τους κανόνες της τοπικής κοινότητας, δεν επιτρεπόταν καμία φωτογραφία, ενώ, επίσης, απαγορευόταν και κάθε ηχογράφιση της συνέντευξης, έτσι ώστε οι πληροφορίες που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια αυτής της επιτόπιας εργασίας να θεωρηθούν ως ποιοτικά δεδομένα υποστήριξης των αρχών του κινήματος. Με τη βοήθεια αυτών των άτυπων και ανεπίσημων συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν στο οικοχωριό, ελήφθησαν εντυπωσιακές πληροφορίες για την αντιμετώπιση του κεντρικού ζητήματος του ερευνητή Renau, σχετικά με την εκτίμηση των οικολογικών χωριών ως ριζικών πρακτικών για την επίτευξη αειφορίας και βιώσιμης ανάπτυξης (Del Romero Renau 2018).

Το οικοχωριό Matavenero έχει έκταση 3.000 εκτάρια γης, τα οποία αντιστοιχούν σε 7.400 στρέμματα. Ο συνοικισμός, που αναγκαστικά ερήμωσε στη δεκαετία του 1970, λόγω της φονικής πυρκαγιάς, όπως επισημάνθηκε πριν, είχε ιδρυθεί πολλούς αιώνες προτού καταστραφεί από τις φλόγες. Εν τέλει, επιλέχθηκε το 1989 για ένα έργο αειφορίας και βιώσιμης ανάπτυξης από τους εκπροσώπους της Rainbow Gathering, και ειδικότερα από μια διεθνή ομάδα ανθρώπων, πιο συγκεκριμένα Γερμανών, Δανών και Ισπανών, που παρουσιάστηκαν απόλυτα πεπεισμένοι πως σε αυτό το μέρος θα μπορούσαν να είναι εντελώς αυτόνομοι και αυτάρκεις, καθώς επίσης ολοκληρωτικά ελεύθεροι από τις παρεμβάσεις του έξω κόσμου, που θα παρέμενε μακριά τους και τον οποίο δε θα είχαν καμία απολύτως ανάγκη. Αποφάσισαν, λοιπόν, να μείνουν εκεί,

αφού πρώτα, βεβαίως, εξασφάλισαν την απαραίτητη άδεια από την περιφερειακή διοίκηση (Eco- Homes + Communities 2010). Σήμερα, το οξύμωρο είναι ότι, ενώ το χωριό ξαναφτιάχτηκε από την αρχή κυρίως από βόρειο-ευρωπαίους, τα γύρω χωριά που αποτελούνται κυρίως από χαμηλού εισοδήματος αγρότες, τα τελευταία χρόνια λόγω της οικονομικής κρίσης βλέπουν ότι τα παιδιά τους παρασύρονται από ένα έντονο κύμα μετανάστευσης στις εν λόγω χώρες, προς αναζήτηση εργασίας (González & Dans 2019).

Ήταν ασφαλώς μια ασυνήθιστη αλλά και γενναία συνάμα απόφαση, καθώς δεν είναι πολλοί εκείνοι που γυρίζουν την πλάτη τους στα οφέλη, τις ανέσεις και τις πολυτέλειες των νέων τεχνολογιών για χάρη της φυσικής ζωής. Είναι γεγονός πως δε βρίθουν οι σύγχρονες τεχνολογικές κοινωνίες από «φυσικούς ανθρώπους», όπως συνήθιζε να αυτοαποκαλείται ο «κοσμοκαλόγερος» της ελληνικής λογοτεχνίας, Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, που είχε απαρνηθεί τα εγκόσμια οριστικά από ένα σημείο και έπειτα, εφόσον θεωρούσε πως ο άνθρωπος είναι προορισμένος να ζει μέσα στη φύση. Άλλωστε, τα βουνά της Σκιάθου, της ιδιαίτερης πατρίδας του σπουδαίου μας συγγραφέα, «τα όρη τα παραθαλάσσια, τ' ανερχόμενα αποτόμως δια κρημνώδους ακτής, ύπερθεν του κράτους του Βορρά και του πελάγους», με την εικόνα που είχαν στις αρχές του 20ού αιώνα, αν εξαιρέσουμε τη θάλασσα θύμιζαν σε πολλά στοιχεία τα τοπία γύρω από το ορεινό ισπανικό περιβάλλον (Παπαδιαμάντης 1900).

Σήμερα κατοικούν μόνιμα στο Matavenero περίπου 60 ενήλικες κάτοικοι, και ακόμη 10 παιδιά, που φοιτούν σε σχολείο στο χωριό. Πολλοί από αυτούς περιγράφουν ότι ο τρόπος διαβίωσής τους πριν μετακομίσουν στο χωριό ήταν εντελώς αστικοποιημένος και τυποποιημένος, χωρίς να τους δίνεται κανένα περιθώριο να βρεθούν κοντά στη φύση και να απολαύσουν τα αγαθά και τα κάλλη της (Fidalgo 2019). Τα πρώτα 8 χρόνια υπήρχαν πάνω από 110 κάτοικοι και αντίστοιχα 40 παιδιά. Πιο πρόσφατα, όμως, ο αριθμός των ενηλίκων έχει πέσει στους κάτω από 40 (Eco - Homes + Communities 2010). Δυστυχώς, τα τελευταία χρόνια ο πληθυσμός της κοινότητας έχει μειωθεί δραματικά, διότι δεν υπάρχει γυμνάσιο στο χωριό ούτε δυνατότητα πρόσβασης σε κοντινές περιοχές. Επιπλέον, δεν υπάρχει εισόδημα, και αυτός είναι άλλος ένας από τους κυριότερους λόγους που προκαλούν εσωτερικές διαμάχες, λόγω της πλήρους απομόνωσης από την κοινωνία. Υπάρχουν, λοιπόν, και οι αρνητικές πλευρές στο όλο ζήτημα. Παρόλα αυτά, νέες οικογένειες με παιδιά είναι ιδιαίτερα ευπρόσδεκτες στο συγκεκριμένο οικοχωριό. Φυσικά, αν κάποιος το πάρει απόφαση, κατόπιν βεβαίως ωρίμου σκέψεως, να ζήσει με αυτόν τον προκαθορισμένο τρόπο στον συνοικισμό, θα περάσει αρχικά ένα δοκιμαστικό στάδιο διαμονής, που μπορεί να διαρκέσει έως και έναν χρόνο, και ακολούθως, αν λάβει την έγκριση του αρμόδιου συμβουλίου του χωριού, θα έχει αποκτήσει πια το αναφαίρετο δικαίωμα να ξεκινήσει να φτιάχνει το δικό του προσωπικό οικολογικό καταφύγιο (Del Romero Renau 2018).

Δομές, υπηρεσίες και κουλτούρα

Τα περισσότερα οικολογικά σπίτια του χωριού είναι στρογγυλά, ή πολυγωνικά με οκτώ πλευρές. Τα κτήρια είναι κατασκευασμένα με στοιχεία από τη βιοκλιματική αρχιτεκτονική, με την αξιοποίηση φυσικών υλικών που υπάρχουν στην περιοχή, όπως το ξύλο και η πέτρα, και την δημιουργία μεγάλων κήπων (Mallonee 2015). Εδώ και 12 χρόνια, το Matavenero έχει αναγνωριστεί επίσημα ως ανεξάρτητο δημοτικό διαμέρισμα με δικό του Δήμαρχο. Οι συναντήσεις του Δημοτικού Συμβουλίου πραγματοποιούνται κάθε 15 ημέρες, και οι αποφάσεις λαμβάνονται με κοινή συναίνεση. Το Συμβούλιο παρέχει ακόμη χρηματοδοτήσεις για σχέδια και υποδομές.

Θεωρείται δεδομένο ή έστω αναμενόμενο το ότι όλοι οι κάτοικοι θα συνεισφέρουν αυτό που τους αναλογεί, τουλάχιστο για μια μέρα την εβδομάδα, στις εργασίες που αποσκοπούν στη βελτίωση διαβίωσης της κοινότητας, όπως για παράδειγμα οι συντηρήσεις υποδομών, κτηρίων, κήπων, μηχανημάτων και μηχανολογικού εξοπλισμού (Eco - Homes + Communities).

Το κέντρο του χωριού είναι δείγμα υψηλής τεχνικής και πρότυπο αρμονικής δόμησης. Αποτελείται από δώδεκα δημόσια και ιδιωτικά κτήρια, όλα κατασκευασμένα από πέτρα ή άλλα ανακυκλώσιμα υλικά. Ένα από αυτά είναι το Δημαρχείο του χωριού, που αποτελεί πρότυπο οικολογικού κτιρίου και δένει τέλεια με τα πέριξ οικήματα. Την «καρδιά» του Matavenero συμπληρώνουν ένα εναλλακτικό σχολείο για τα παιδιά, ένα μη αλκοολούχο μπαρ, ενώ, επίσης, ένα κατάστημα όπου πωλούνται ιατρικά φυτά είναι ανοιχτό από καιρού εις καιρόν (Ecovillages Europe 2017).

Ο βασικός λόγος, βέβαια, για τον οποίο η οικολογική στέγαση στο Matavenero έχει καταστεί προσιτή είναι το ότι η τοποθεσία βρίσκεται σε γη για την οποία ενδιαφέρθηκαν λίγοι. Ωστόσο, αυτό καταδεικνύει εύλογα ότι δεν μπορούμε απλώς να βασιστούμε στη φθηνή γη ως μια πρακτική για να καταστήσουμε την οικολογική στέγαση εφικτή. Το πράσινο κτίριο χαμηλού κόστους-όπως είναι η ειδική ορολογία για τα οικήματα των οικο- κοινότητων- πρέπει να χτιστούν σε μέρη όπου οι άνθρωποι θα μπορούν να έχουν βιώσιμες και επαρκείς επιλογές σχετικά με τον τρόπο ζωής τους, το εισόδημά τους και την αλληλεπίδραση με την κοινωνία στην οποία θα ενσωματωθούν. Επομένως, εξάγεται αβίαστα το συμπέρασμα πως πρέπει να δημιουργηθεί χώρος για τους επίδοξους μιμητές των Rainbows σε πιο περιζήτητες τοποθεσίες, οι οποίες ενδείκνυνται για οικο-κατοίκηση, και οι ίδιοι έπειτα να βρουν τρόπους για τα καταστήσουν την οικολογική στέγαση προσιτή (Eco- Homes+ Communities 2010).

Η ιδιαίτερη κουλτούρα του Matavenero συμπεριλαμβάνει μια σειρά από αλληλεπιδρώσες και αλληλένδετες αρχές. Από τη μια πλευρά, φυσιολατρία, ατομικότητα, κατοχύρωση ιδιωτικού ασύλου, ενδοσκοπήση, «αυτοεξάρτηση», αυτοκατανάλωση, αυτοσυντήρηση, ανεξαρτησία ανεξιθρησκία, ελευθερία στην εκπαίδευση με ελάχιστους κανόνες. Από την άλλη, αλληλοσεβασμός, αλληλοβοήθεια, αλληλεγγύη, ανταλλαγή αγαθών, ενασχόληση με τα κοινά, καθήκον του εκλέγειν και δικαίωμα του εκλέγεσθαι, συνειδητή και εκούσια προσφορά στο σύνολο μέσω εβδομαδιαίας εργασίας, σεβασμός στη διαφορετικότητα, ανεκτικότητα και φιλόξενη διάθεση. Το Matavenero είναι όλα αυτά μαζί και το καθένα χωριστά.

Προσβασιμότητα και επισκεψιμότητα

Η πρόσβαση στην απόκρημνη τοποθεσία όπου εκτείνεται στο Matavenero δεν είναι καθόλου εύκολη. Τα περισσότερα από τα σπίτια της κοινότητας είναι χτισμένα σε απότομες πλαγιές, απρόσιτα διαμέσου σχεδόν οποιουδήποτε άλλου τρόπου μετακίνησης εκτός από την πεζοπορία, για τον λόγο ότι τα μονοπάτια των οροσειρών είναι στην πλειονότητά τους πολύ στενά. Μερικοί κάτοικοι επιλέγουν το παραδοσιακό μέσο και χρησιμοποιούν γαϊδούρια για μεταφορά. Το περίφημο «Tyrolienne», δηλαδή η μεταφορά υλικών και αγαθών, από μεγάλο ύψος μέσω συρμάτων, έχει επίσης καθιερωθεί εδώ και χρόνια, για να συνδράμει στη μείωση του βάρους των βαρέων φορτίων προς τα πιο απομακρυσμένα σπίτια (Ecovillages Europe 2017).

Η καλύτερη περίοδος για επίσκεψη είναι, κατά γενική παραδοχή, από το Μάιο έως το Σεπτέμβριο, αλλά τα βουνά πέριξ του Matavenero είναι εξίσου φιλικά και κατά τη διάρκεια του χειμώνα. Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, τα οχήματα είναι εφικτό να φτάσουν μέχρι ένα χιλιόμετρο έξω από την οικο-κοινότητα, ενώ το χειμώνα μια δίσωρη πεζοπορία είναι αναπόφευκτη, με αφετηρία το κοντινότερο χωριό που διαθέτει δρόμο, το San Facundo, το οποίο απέχει 5 χιλιόμετρα από την τοπική πόλη Bembibre. Όπως αναφέραμε και πιο πάνω, υπάρχουν σήμερα 70 μόνιμοι κάτοικοι, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται και 10 παιδιά, που πηγαίνουν σχολείο στο οικοχωριό.

Εκπαίδευση- ψυχαγωγία- κανόνες

Στην «εσκουέλα» (Escuela= σχολείο), όπως ονομάζεται το νηπιαγωγείο που εδρεύει στο χωριό, εφαρμόζονται εξειδικευμένες παιδαγωγικές αρχές και μέθοδοι από τους δύο δασκάλους, κατά τη διάρκεια της καθημερινής τους επαφής και συνύπαρξης με τα παιδιά. Όσον αφορά την κοινή γλώσσα, που πρώτιστα διδάσκεται στο σχολείο και η οποία είναι ο επίσημος κώδικας επικοινωνίας, αυτή έχει επιλεγεί να είναι τα Ισπανικά, για ευνόητους λόγους, αφού δηλαδή το οικοχωριό ανήκει γεωγραφικά στη χώρα της Ιβηρικής χερσονήσου. Οφείλουμε να επαναλάβουμε, γιατί θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας για την επιβίωση του χωριού, πως οι νέοι γονείς με τα παιδιά τους είναι ευλογία και ευσεβής πόθος για το Matavenero, αφού η συνεχής ανανέωση του πληθυσμού θα το βοηθήσει να μακροημερεύσει και να ισχυροποιηθεί αυτός καθαυτός ο θεσμός των Ecovillages. Απαραίτητη προϋπόθεση, φυσικά, είναι οι νέοι κάτοικοι να είναι εξ αρχής απόλυτα συνειδητοποιημένοι για το τι επ' ακριβώς τους περιμένει.

Υπάρχει ακόμη ένα κατάστημα, κοινόχρηστο τηλέφωνο και γραφείο, καθώς και κοινόχρηστη αίθουσα συνεδριάσεων. Οι κάτοικοι έχουν προνοήσει και για την ψυχαγωγία τους. Έχουν εξοπλίσει με ποικίλα συγγράμματα κάθε είδους μια βιβλιοθήκη, που χρησιμεύει για την επιμόρφωση, για την πνευματική καλλιέργεια και για τη «νοερή μετακίνηση» των οικο-κατοίκων σε άλλους τόπους, με στόχο την ψυχοθεραπευτική εναλλαγή παραστάσεων. Έχουν μεριμνήσει, επιπροσθέτως, να δημιουργήσουν έναν χώρο ειδικά διαμορφωμένο για τραγούδι, μια αίθουσα που συνήθως προορίζεται για συνεδριάσεις, αλλά σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιείται και για τη διασκέδαση των οικο-κατοίκων. Αυτόν τον χώρο τον ονομάζουν «bar», ενώ παράλληλα έχουν σχεδιάσει και έναν σχετικά απλό ξενώνα, όπου θα φιλοξενούνται οι εκάστοτε περιηγητές, οι φυσιοδίφες και οι επισκέπτες (Μάνεση 2011).

Στο Matavenero, όπως άλλωστε συνηθίζεται γενικότερα στις «Hippie» κοινότητες, δεν υπάρχουν κανόνες, καθότι δίνεται έμφαση στην ελευθερία έκφρασης. Επιτρέπονται λοιπόν τα πάντα εκτός από την κατανάλωση αλκοόλ, η οποία απαγορεύεται αυστηρά. Γι' αυτόν το λόγο το μπαρ σερβίρει μόνο μη αλκοολούχα ποτά. Υπάρχουν βέβαια μερικοί που διαφωνούν με αυτόν τον κανόνα και επιθυμούν την κατάργησή του. Η πλειοψηφία των κατοίκων, όμως, συμφωνεί με τον κανόνα, και αποδοκιμάζει το σκεπτικό της πόσης αλκοολούχων ποτών. Η βασική αρχή που υποστηρίζεται από τους εξήντα ενήλικες κατοίκους και τους πολλούς επισκέπτες είναι η ελευθερία έκφρασης, που συνοδεύεται, όμως, από τη συναίσθηση της ατομικής ευθύνης (Ecovillages Europe 2017).

Πρακτικές αειφορίας

Ανέσεις και πολυτέλειες είναι δύσκολο, σχεδόν αδύνατο να κάνουν αισθητή την παρουσία τους στο Matavenero. Οι νέες τεχνολογίες φαντάζουν - και είναι - κάτι πολύ μακρινό. Οι ανεμογεννήτριες στην απέναντι πλαγιά του χωριού αποτελούν τη μοναδική ένδειξη παρουσίας, το μοναδικό ίχνος του σύγχρονου κόσμου, και τη μοναδική σύνδεση με ό, τι αποκαλείται στην εποχή μας «σύγχρονος πολιτισμός». Η μεταφορά υλικών από και προς το χωριό επιτυγχάνεται με ένα ειδικό και εξαιρετικά αποτελεσματικό σύστημα που βασίζεται στη βαρύτητα, χωρίς να χρησιμοποιείται καθόλου ηλεκτρική ενέργεια. Αυτή είναι σίγουρα μια πρακτική ιδιαίτερα φιλική προς το περιβάλλον. Πρόκειται για μια πολύ απλή κίνηση, καθώς αποστέλλεται προς τα κάτω ένα δεμάτι με το διπλάσιο βάρος από αυτό που προορίζεται να ανέβει. Πολύ ενδιαφέρουσα είναι και η μέθοδος μεταφοράς του νερού. Το νερό έρχεται στην οικοκοινότητα μέσω ενός αρχαίου αλλά ανά τακτικά διαστήματα συντηρούμενου υδραγωγείου, προερχόμενο από μια πηγή που βρίσκεται σε μια παρακείμενη δασώδη κοιλάδα.

Το καθημερινό διαιτολόγιο των κατοίκων, τώρα, είναι μεικτό, κατά βάση χορτοφαγικό, με τάση προς τα βιολογικά προϊόντα. Ωστόσο, μόνο 4 ή 5 οικογένειες έχουν εξασφαλίσει στις μέρες μας πλήρη αυτάρκεια όσον αφορά τα τρόφιμα. Αναφορικά με την ενέργεια, πάλι, αυτή είναι αποκεντρωμένη και προέρχεται από φωτοβολταϊκά που έχουν στηθεί στο Matavenero. Επίσης, πολλά είναι τα σπίτια που δε διαθέτουν καθόλου ηλεκτρικό ρεύμα (Επιστροφή στη φύση 2012). Τα εισοδήματα των κατοίκων του συγκεκριμένου οικολογικού χωριού προέρχονται ως επί το πλείστον από το εμπόριο, ενώ κατά ένα μέρος διασφαλίζονται από την ανταλλαγή τροφίμων και χειροτεχνημάτων.

Στο Matavenero η ζωή κυλά πολύ απλούστερα σε σύγκριση με άλλα οικολογικά χωριά τέτοιου τύπου, και χωρίς το καθημερινό άγχος που επιβάλλουν οι τυπικότητες και οι συμβάσεις κάποιων άλλων συνοικισμών. Σε αντίθεση με μέρη όπως, για παράδειγμα, το Lammass ή το La ecoaldeia del Minchal, το συγκεκριμένο χωριό δεν επιδιώκει συνομιλίες ή συναναστροφές με τις γείτονές του κοινότητες, δεν διοργανώνει εργαστήρια ή συναφείς δραστηριότητες, ούτε εκπαιδεύει πέρα από τη σφαίρα του. Αντ' αυτού είναι ένα ήσυχο μέρος, που το διέπει η γαλήνη, η διασφάλιση της ατομικότητας για όποιον επιθυμεί κατοχύρωση του ιδιωτικού του ασύλου, καθώς, επίσης, η ειρηνική και ατομική επιμονή. Αυτή η ατομικότητα που δικαιούται κι απολαμβάνει ο καθένας αντιπροσωπεύεται από τα χόμπι των κατοίκων, για τα οποία έχουν άφθονο χρόνο, και από την πρακτική της «αυτοεξάρτησης». Όλα λειτουργούν με απaráμιλλη απλότητα: αν θέλει κανείς φαγητό, το καλλιεργεί. Αν θέλει ένα σπίτι, το χτίζει. Αυτή η λογική, φυσικά, βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με το πώς λειτουργούν οι υπόλοιπες κοινωνίες στον κόσμο της τεχνολογίας (Eco- Homes + Communities 2010).

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της ξέγνοιαστης ζωής που προσφέρει το Matavenero, που από τα τέλη της δεκαετίας του '80 έγινε καταφύγιο μακριά από τους αγχωτικούς και ταχείς ρυθμούς των πόλεων, οι οποίες διογκώθηκαν εξαιτίας της αστικοποίησης, αποτελεί η εξής μαρτυρία: «Άκουσα για το μέρος. Πήγα να το επισκεφτώ για τρεις μέρες και το ερωτεύτηκα. Ήθελα να δω πώς είναι να ζεις στα βουνά, χωρίς αυτοκίνητα στους δρόμους, παρέα με άγρια ζώα και καλλιεργώντας λαχανικά», λέει ο Peña, ένας άντρας που συνδύαζε την τέχνη της ξυλουργικής με την ενασχόληση με θεατρική ομάδα στο πριγκιπάτο των Αστουριών μέχρι που μετακόμισε στο οικοχωριό τον Σεπτέμβριο του 2010 (Fernández C. 2020).

Πέραν της απομόνωσής του, υπάρχει μια ακόμη πραγματικότητα που πρέπει να λάβουμε υπόψη για το πράσινο κτίριο του Matavenero. Αυτή είναι η σημασία της άνεσης και της αποδοτικότητας και, κυρίως, το πώς αυτά τα δύο βρίσκονται σε σχέση αμοιβαιότητας. Μια βασική αρχή της “permaculture”, όπως είναι ο διεθνώς αναγνωρισμένος όρος που αντιστοιχεί στην ελληνική λέξη «αειφορία»- μια φιλοσοφία και πρακτική που επηρεάζει πολλές οικολογικές κοινότητες- είναι να μην δημιουργούνται απόβλητα. Με άλλα λόγια οι κάτοικοι οφείλουν να χρησιμοποιούν όλους τους πόρους στο μέγιστο δυναμικό τους. Αυτή είναι παρόμοια με μια άλλη αρχή, η οποία συμπυκνώνεται στη φράση «λιγότερη είσοδος, μέγιστη απόδοση». Έτσι, για παράδειγμα, τα κόπρανα από μια τουαλέτα λιπασματοποίησης, μετά από αρκετά χρόνια αποσύνθεσης, χρησιμοποιούνται για τη γονιμοποίηση της γης. Εάν τα οικολογικά σπίτια είναι καλά κατασκευασμένα, οποιαδήποτε ενέργεια μπορεί να εξασφαλίσει πολλά οφέλη. Έτσι, για παράδειγμα, μια ξυλόσομπα μπορεί να θερμαίνει ένα χώρο, να ζεσταίνει νερό και να χρησιμοποιηθεί για μαγείρεμα. Είναι ανάγκη να χρησιμοποιηθεί η κατάλληλη τεχνολογία για να επιτευχθεί αυτό, αρκεί να είναι διαθέσιμη μια σόμπα με βραστήρα, όπως και εστίες μαγειρέματος. Επιπρόσθετα, όμως, απαιτείται η χρήση της σε χώρο που θα αξιοποιήσει στο έπακρο την ενέργεια, και έτσι θα προκύψει ένα πολύ καλά μονωμένο σπίτι με επαρκή, αλλά όχι υπερβολικό, εξοπλισμό.

Έτσι, η αποτελεσματικότητα της χρήσης ενός πόρου, στην περίπτωση αυτή του ξύλου, δημιουργεί επίσης άνεση σε ζεστούς χώρους και με ζεστό νερό. Για να το πετύχουν αυτό, οι κάτοικοι θα χρειαστούν καλό οικολογικό σχεδιασμό και επαρκή τεχνολογία. Αυτό συνεπάγεται την αναγκαιότητα για κάτι περισσότερο από την απλή οικοδόμηση με φυσικά υλικά, ή την καταφυγή σε κατασκευές που εκτείνονται ελαφρώς πάνω στη γη, όπως τα κυκλικά αντίσκηνα, που δεν απαιτούν θεμέλια. Ο ορισμός ενός ποιοτικού οικολογικού κτηρίου συνδυάζει την αποτελεσματικότητα, στοιχείο που είναι φιλικό προς το περιβάλλον, και την άνεση, που είναι ευπρόσδεκτη από τον άνθρωπο, με τα κατάλληλα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη αυτού του συνδυασμού. Υπάρχει πάντα μια ισορροπία ή δέσμευση που πρέπει να τηρείται. Ενδεχομένως είναι επιθυμητό να χρησιμοποιούνται όσο το δυνατόν περισσότερα τοπικά φυσικά υλικά, και να μην βασίζεται κανείς στο σκυρόδεμα ή τον χάλυβα, αλλά αυτό το οποίο θα πρέπει να αποτελεί βασική προτεραιότητα είναι να κατανοήσει κάποιος πως είναι απαραίτητο να κατορθώσει να ζει σε ένα κτήριο αποδοτικό και άνετο (Eco- Homes + Communities 2010).

Ελευθερία και αυτονομία

Ο κάθε κάτοικος είναι ελεύθερος να πιστεύει σε όποια θρησκεία, ιδεολογία, δόγμα ή οποιαδήποτε μορφή πνευματικότητας επιθυμεί (Μάνεση 2011). Η ιδιοκτησία έχει αποφασιστεί ότι θα είναι κοινόκτητη- άλλωστε αυτό είναι το σκεπτικό και το πνεύμα της συμβίωσης στα οικοχωριά- και γι’ αυτό, όπως επισημάνθηκε πιο πριν, όχι μόνο οι κάτοικοι αλλά και οι επισκέπτες, για όσο θα διαμένουν στο Matavenero, οφείλουν να εργάζονται τουλάχιστον μία ημέρα την εβδομάδα για λογαριασμό και χάρη της κοινότητας (Del Romero Renau 2018, Mallonee 2015).

Ωστόσο, επιβάλλεται να ξεκαθαρίσουμε πως αυτή η υποτυπώδης εργασιακή δραστηριότητα είναι η μοναδική- χωρίς καμιάν εξαίρεση- υποχρέωση όλων των μόνιμων ή προσωρινών κατοίκων του Matavenero. Το οικοχωριό της επαρχίας του Λεόν είναι το ιδανικό μέρος για εκείνους που επιθυμούν να βιώσουν την απόλυτη ανεξαρτησία στη ζωή τους. Για όσο καιρό θα απολαμβάνουν τη φύση και την

ευεργετική της επίδραση στον οργανισμό και τον ψυχικό τους κόσμο, δεν επωμίζονται κανένα απολύτως καθήκον, πλην φυσικά της φροντίδας του εαυτού τους και της οικογένειάς τους. Υπάρχει φυσικά και το ηθικό χρέος απέναντι στους άλλους κατοίκους, αφού έχουν δεθεί κατά κάποιον τρόπο με δεσμούς φιλίας και αλληλοστήριξης.

Όλοι όσοι θα λάβουν την απόφαση να βιώσουν την εμπειρία του Matavenero, θα έχουν τη δυνατότητα να ζήσουν εκεί με απόλυτη αυτονομία για όσο διάστημα θα μπορούν να υποστηρίξουν τον εαυτό τους και να κατορθώσουν να είναι αυτόνομοι. Υπάρχει άφθονη έκταση γης στη διάθεσή τους, η οποία μπορεί να μετατραπεί σε μια εξαιρετική πολυκαλλιέργεια, σε έναν ατομικό- αλλά παράλληλα και κοινόκτητο, όπως υπογραμμίσαμε- λαχανόκηπο για όσους το επιθυμούν. Ένα πανδοχείο είναι επιφορτισμένο με τον ρόλο του «οικοδεσπότη», καθώς έχει αναλάβει να φιλοξενεί τις νέες αφίξεις για μια περίοδο μεταξύ μιας ή δύο εβδομάδων. Η νέα άφιξη πρέπει στη συνέχεια, μετά δηλαδή την πάροδο αυτού του χρονικού διαστήματος, να βρει οίκημα για τη δική της διαμονή μεταξύ των διαθέσιμων κτιρίων ή ακόμη και να χτίσει το δικό του. Αυτό θα συμβεί εφόσον φυσικά θα έχει αποφασίσει, είτε το ίδιο το άτομο που αφίχθη στο χωριό είτε κατόπιν συνεννόησης με την οικογένειά του, να εξακολουθήσει να ζει στο Matavenero και μετά τις δύο- δοκιμαστικές υπό μία έννοια-εβδομάδες (Ecovillages Europe 2017).

Το αν θα τα καταφέρει εξαρτάται αποκλειστικά από τη διάθεσή του να ζήσει στη φύση, στερούμενος τις παροχές των νέων τεχνολογιών, από την έμφυτη κλίση του στη «φυσική ζωή»- κατά τον Παπαδιαμάντη- και από την επιθυμία του να δεθεί άρρηκτα με το σύνολο των κατοίκων της κοινότητας, για να καταστήσουν όλοι μαζί την επιθυμητή αειφορία, μέσω της αλληλεγγύης και της συνεργασίας, απτή πραγματικότητα. Άλλωστε, η δοκιμαστική περίοδος μπορεί να διαρκέσει έως και έναν χρόνο, όπως προαναφέραμε. Στο διάστημα αυτό το νεοαφιχθέν άτομο ή η νεοαφιχθείσα οικογένεια θα έχουν την ευκαιρία και τη δυνατότητα να διαπιστώσουν αν αυτός ο τρόπος ζωής είναι ο κατάλληλος γι' αυτούς και αν έχουν τη θέληση, τις δυνάμεις και τη δίψα να ζήσουν για πάντα σε ένα τέτοιο μέρος.

Ελευθερία στην εκπαίδευση

Η μεγάλη διαφορά ανάμεσα στη ζωή στο Matavenero και στη ζωή σε μια σύγχρονη τεχνολογική πόλη μπορεί να γίνει εύκολα κατανοητή αν συνεξετάσουμε αμφότερα τα συστήματα εκπαίδευσης. Μια τέτοια συγκριτική εξέταση δείχνει ήδη με μια πρώτη ματιά ότι η εκπαιδευτική στρατηγική του κράτους βρίσκεται σε ανοιχτή ρήξη με το κίνημα των οικολογικών χωριών, τα οποία συνεχώς ουσιαστικά δέχονται επίθεση από τον κρατικό μηχανισμό, επειδή είναι ένας οργανισμός που σχεδόν ξεφεύγει από τον έλεγχό του. Ο μηχανισμός καταναγκασμού και θεσμικού δικαίου λειτουργεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να περιορίσει και να αποθαρρύνει τα έργα και τις δράσεις κάθε μορφής στα οικολογικά χωριά. Στις μεγαλουπόλεις της Ισπανίας, και γενικότερα σε οποιαδήποτε πόλη όπου κυριαρχεί το δυτικό πρότυπο ζωής, προωθείται επιμελώς μια ευθεία και ευρεία πολιτισμική σύγκρουση στον τομέα της εκπαίδευσης, όσον αφορά στην εσωτερική κανόνων στα σχολεία της πόλης, η οποία απορρίπτει την εκτεταμένη ελευθερία επιλογών, που προσφέρει το σχολείο του οικολογικού χωριού.

Αυτή η σύγκρουση γίνεται εμφανής ειδικά όταν η δεύτερη γενιά κατοίκων του Matavenero φθάνει στην ηλικία εγγραφής στο Γυμνάσιο. Όπως είχαμε επισημάνει, δευτεροβάθμια εκπαίδευση δεν υπάρχει στο χωριό. Μοιραία, λοιπόν, τα παιδιά του οικοχωριού στην ηλικία των 12 προς τα 13, θα μεταβούν στην κοντινότερη πόλη, για

να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Και, τότε, οι νεαροί κάτοικοι του πιο παλαιού από τα ecovillages της χώρας, όταν αρχίσουν να φοιτούν στο Γυμνάσιο και το Λύκειο, βρίσκουν έναν εντελώς διαφορετικό τρόπο ζωής. Χαρακτηριστική είναι η μαρτυρία ενός νεαρού που βίωσε αυτήν την απότομη αλλαγή: «Ένιωθα ελεύθερος στο Matavenero, και, όταν πήγα στο Γυμνάσιο, δεν ήξερα λιγότερα από τους άλλους. Εγώ απλώς δεν μπορούσα να συνηθίσω στο να έχουμε τόσο πολλούς κανόνες. Παραπονέθηκα ότι οι άνθρωποι στο νέο σχολείο και στη νέα κοινωνία δεν με πήραν στα σοβαρά. Είμαι 12 χρονών, και ξέρω ήδη τι θέλω να γράψω ή όχι. Υπάρχουν κανόνες για τα πάντα! Κι αυτό καταργεί την ελευθερία μας» (Del Romero Renau 2018).

Προβλήματα και συγκρούσεις

Σε ό,τι αφορά στην αρνητική πλευρά του ζητήματος, καταρχάς πρέπει να ξεκινήσουμε από την ολοένα και κλιμακούμενη μείωση του πληθυσμού του Matavenero. Οι λόγοι αυτής της μείωσης είναι πολυάριθμοι, και κατά κύριο λόγο συμπεριλαμβάνουν τη δυσκολία πρόσβασης σε αυτό, την έλλειψη γυμνασίου- αν και το κράτος έχει προσφέρει δύο δασκάλους για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση- την έλλειψη εισοδήματος, καθώς οι περισσότεροι άνθρωποι πρέπει να εγκαταλείψουν το χωριό για να κερδίσουν χρήματα-αν και τα χρήματα έχουν μικρή αξία στο χωριό- τις προσωπικές εντάσεις και τη σκληρή χειρωνακτική εργασία που επιβάλλει το να ζει κανείς βασισμένος σε έναν πραγματικά βιώσιμο τρόπο διαβίωσης. Αυτό περιλαμβάνει όχι μόνο τη φροντίδα λαχανικών σε πολλές βεράντες ή τη συλλογή καρπών από οπωροφόρα δέντρα, αλλά οι πιο σημαντικές δυσκολίες είναι πως απαιτείται προσπάθεια για τη συλλογή καυσόξυλων, και φυσικά το χρηματικό ποσό της κοινοτικής συντήρησης που απαιτείται, και το οποίο προφανώς γίνεται πιο επαχθές καθώς μειώνεται διαρκώς ο αριθμός των ανθρώπων που έχουν αναλάβει να το καλύπτουν (Eco- Homes + Communities 2010).

Το Matavenero ανήκει, λοιπόν, στις οικολογικές κοινότητες που ψάχνουν για περισσότερα μέλη. Δεν υπήρξε ποτέ υπερβολικά μεγάλος αριθμός νέων εγγεγραμμένων μελών, και αυτό από μόνο του είναι σοβαρό πρόβλημα. Τι συμβαίνει άραγε σε μέρη όπως το συγκεκριμένο οικοχωριό, τα οποία είναι διαφορετικά από τα συνηθισμένα στη μορφή και την οργάνωσή τους, ώστε περιορίζεται συνεχώς ο πληθυσμός τους; Ίσως αυτή η έλλειψη ενδιαφερομένων να οφείλεται στους ανασταλτικούς παράγοντες που αναφέραμε προηγουμένως. Ίσως, πάλι, να ευθύνεται κάποιο θεμελιώδες ελάττωμα στην εκάστοτε προσπάθεια των «Rainbows» να προσεγγίσουν νέα μέλη, μια εσφαλμένη τακτική πειθούς. Ή ίσως, πολύ απλά, το κύριο αίτιο να είναι η γενικότερη απάθεια και η πλήρης αποστασιοποίηση του μεγαλύτερου ποσοστού του πληθυσμού συνολικά της γης από μια τέτοια κουλτούρα και από τη διάθεση για σωματική και πνευματική προσπάθεια, που απαιτείται για να πετύχουν τη βιώσιμη ανάπτυξη στη φύση. Πιθανότατα, μια τέτοια ζωή είναι πολύ μακριά από την καθεστηκυία παγκόσμια κουλτούρα της τυποποίησης και της πνευματικής νωθρότητας, για να έχει τη δύναμη ώστε να ενθαρρύνει περισσότερους να κάνουν το κρίσιμο βήμα προς την αειφορία. Είναι δύσκολο για τους άλλους ακόμη και να δοκιμάσουν τη βιώσιμη ζωή, και πολύ περισσότερο να δεσμευτούν για πλήρη απασχόληση επί μακρόν. Ως εκ τούτου, το Matavenero περιορίζει σημαντικά την ικανότητά του να επηρεάζει τους άλλους. Αποτελεί έναν εσκεμμένα αυτόνομο χώρο βιωσιμότητας, ο οποίος δεν έχει σκοπό να πείσει τους άλλους για τα πλεονεκτήματα που παρέχει ένα τέτοιο είδος ζωής.

Τελευταία, όμως, υπάρχουν προβλήματα και άλλης φύσης. Όπως συνολικά το κίνημα του «Ουράνιου Τόξου» και γενικότερα η μποέμ ιδεολογία που πρεσβεύει, έτσι και το Matavenero ως κοινότητα δε θα μπορούσε να ξεφύγει από τον γενικό κανόνα και να μη χαρακτηρίζεται από αστάθεια. Οι άνθρωποι, λοιπόν, έρχονται και φεύγουν, και η εναλλαγή αυτή, εκτός από την ανανέωση του πληθυσμού, συνεπάγεται και διάφορες ιδιομορφίες που προκαλούν ανησυχίες στην ευρύτερη περιοχή. Σε περιφερειακό επίπεδο, λόγω χάρη, κάτοικοι του Matavenero μετακινούνται σε κάθε ευκαιρία τριγύρω στα κοντινά χωριά της βορειοδυτικής Ισπανίας, κάνουν τα ψώνια τους στα σούπερ μάρκετ, πουλούν είδη χειροτεχνίας για να κερδίσουν χρήματα, και παίζουν μουσική σε εκθέσεις και σε μεσαιωνικές εκδηλώσεις στην αγορά. Αυτό έχει συχνά οδηγήσει σε συγκρούσεις με τον τοπικό πληθυσμό πόλεων όπως η Astorga ή η Ponferrada, λόγω των διαφορετικών μορφών κατανόησης των κοινωνικών σχέσεων και εσωτερικευσης κανόνων και μοτίβων. Είναι, άλλωστε, φυσικό, οι γηγενείς της Astorga και της Ponferrada να βλέπουν ανταγωνιστικά τους «Mataveneristas», και να θεωρούν πως παραβιάζουν όσα εκείνοι εκλαμβάνουν ως κεκτημένα, δηλαδή την αγορά της πόλης τους.

Το σχολείο, και ειδικά το γυμνάσιο, είναι επίσης μέρη «ειδικής σύγκρουσης» μεταξύ των ντόπιων μαθητών και των γόνων των Rainbows, λόγω μάλλον διαφοράς φιλοσοφίας. Όπως τονίσαμε πριν, τα παιδιά των Rainbows δεν είναι εξοικειωμένα με τόσους κανόνες και όλη αυτήν την πειθαρχία που διέπει τα σχολεία των τυπικών κοινωνιών. Έτσι, συχνά η διαφορετική φιλοσοφία τους περί ελευθεριών στην εκπαίδευση τα στοχοποιεί, και έχουν πολλές φορές αναφερθεί ρατσιστικές συμπεριφορές εναντίον τους. Αλλά ακόμη και κάποιες επαφές των κατοίκων του Matavenero εκτός της κοινότητας έχουν οδηγήσει σε ενδοκοινοτικές εντάσεις μεταξύ εκείνων που υποστηρίζουν την αλληλεπίδραση με τουρίστες και εκείνων που την περιφρονούν ως μια μορφή απώλειας της «αυθεντικότητας» του χωριού.

Τέλος, τα τελευταία 10 χρόνια, δύο νεοεισελθόντες στο Matavenero, μη ευθυγραμμισμένοι με την ιδεολογία του Rainbow, έχουν ανοίξει ένα μπαρ και ένα εστιατόριο που απευθύνεται στους τουρίστες, και όπου πωλούν χειροτεχνίες και τοπικά προϊόντα, εκφυλίζοντας με αυτόν τον τρόπο την ιδέα της αυτοεξάρτησης και της ζωής χωρίς πολλά χρήματα, και, κατά συνέπεια, προκαλώντας συγκρούσεις με τους Rainbows του Matavenero. Αλλά και οι Rainbows που αποφασίζουν να αποχωριστούν μόνιμα το Matavenero, όταν το κάνουν πράξη συνήθως εγκαθίστανται πιο χαμηλά, σε κοντινές πόλεις, όπως η Astorga ή το Bembibre, όπου ανοίγουν επιχειρήσεις και αλλάζουν ριζικά τον τρόπο ζωής τους. Ωστόσο, όπου και αν πάνε, ποτέ δεν αφομοιώνονται πλήρως με τον αυτόχθονα πληθυσμό, καθώς οι ντόπιοι τους αποκαλούν «ανθρώπους του Matavenero» ή “hippies”, όπως είναι ευρέως γνωστοί στην περιοχή λόγω του ονόματος του χωριού τους και του πρότερου τρόπου ζωής τους (González & Dans 2019).

Ο μερικός εκφυλισμός

Δεδομένων όσων αναφέραμε, στην πράξη το Matavenero μοιάζει σήμερα, περισσότερο από ποτέ άλλοτε, με μια τυπική αστική κοινότητα, με μια πόλη, όπως τονίζουν χαρακτηριστικά οι González και Dans (2019). Οι μορφές τμηματοποίησής του, κοινωνικής και χωρικής, παραπέμπουν στο κυρίαρχο παγκόσμιο πρότυπο του Δυτικού Πολιτισμού. Δε θα ήταν υπερβολή αν συγκρίναμε τη σημερινή κοινωνική δομή του με την διεθνώς επικρατούσα δομή του πολιτισμού των Λευκών της Δύσης. Είναι αναμφισβήτητο πως ενυπάρχουν πια σημαντικές αντιφάσεις στο εσωτερικό της

κοινότητας σε σχέση με τις εν γένει αρχές του κινήματος Rainbow, και αυτή η αρνητική εξέλιξη είναι το βασικό αίτιο της σημερινής κατάστασης στη δομική λειτουργία του Matavenero, στην οποία αντικατοπτρίζεται ένα αντιφατικό απολίθωμα κοινοτικών μορφών και πρακτικών, που κατ' ουσίαν δολοφονούν το ίδιο το κίνημα, που κινδυνεύει, αν εξακολουθήσουν να υφίστανται οι παρούσες πρακτικές στο προσεχές διάστημα, να ταφεί σα στις στάχτες του (González & Dans 2019). Ο εκφυλισμός δεν είναι προ των πυλών. Έχει προ πολλού προσβάλει το οικοχωριό, είτε μέσω της άφιξης ατόμων που δεν έχουν εναρμονιστεί με την ιδεολογία του Rainbow, είτε διαμέσου της αλλοτριωτικής συναναστροφής με εξωκοινοτικούς φορείς, είτε λόγω της έλλειψης επαρκών εισοδημάτων, η οποία διαμορφώνει καθεστώς πίεσης στους άλλοτε ξέγνοιαστους και αυτόνομους “hippie” του Matavenero.

Η ερμηνεία και γενικότερα η μελέτη του Gonzalez οφείλει πολλά, όπως ο ίδιος το παραδέχεται, στην έρευνα του γεωγράφου Saldanha για τις σύγχρονες “hippies” τάσεις στη Γκόα της Ινδίας. Ο Saldanha θεωρεί πως αυτό το κίνημα έχει πολλά κοινά στοιχεία με τη σημερινή μορφή του κινήματος Rainbow στο Matavenero. Ερευνά τα βαθύτερα αίτια που ωθούν τους ανθρώπους στον “hippie” τρόπο ζωής, και καταδεικνύει με ποιον τρόπο και οι δύο αυτές τάσεις αντιπροσωπεύουν την κορύφωση της εξατομίκευσης των μελών της νεοκαπιταλιστικής κοινωνίας, διαμέσου της διαρκούς αναζήτησης για νέες περιπέτειες, νέα μονοπάτια και καινούργιες εμπειρίες για να μεταμορφώσουν τον εαυτό τους. Καταγράφει όλη αυτή τη διαδικασία μέσω του ορισμού της «ψυχεδελικής λευκότητας», η οποία εξηγεί πώς η ευρω-αμερικανική αντικομορμιστική λογική, που αντιβαίνει στα καθιερωμένα και τυποποιημένα πρότυπα, επιχειρεί μια γενναία «απόδραση» από την πειθαρχία που οι δυτικές κοινωνίες επιβάλλουν στους κατοίκους τους.

Ο Saldanha, όμως, ισχυρίζεται ότι αυτοί που επιτυγχάνουν τον αρχικό τους στόχο, δηλαδή να δραπετεύσουν από τον νεοκαπιταλιστικό τρόπο ζωής δεν καταφέρνουν ουσιαστικά τίποτε περισσότερο από την εγκαθίδρυση και την αποκατάσταση της λογικής της δυτικής νεωτερικότητας, όσον αφορά την τάξη, το φύλο, και φυλή, όπου και αν πάνε μετά την απόδρασή τους. Πρόκειται, συνεπώς, για μια κατάσταση που, με κάποιες μικρές, αποχρωματισμένες και διαφοροποιημένες παραλλαγές του ίδιου κοινωνικού φαινομένου, αναπαράγεται στο Matavenero (Saldanha 2007).

Προοπτικές και προκλήσεις

Δηλαδή, όλη αυτή η μετάβαση από τις κοινωνίες της τεχνολογίας στη φυσιολατρική και φυσιοδιοφική ζωή είναι για την πλειοψηφία όσων την επιλέγουν μια διαδικασία προσπάθειας για εσωτερική μεταμόρφωση; Είναι απλά μια προσωρινή απόδραση από την πειθαρχία και την τυποποίηση των νεοκαπιταλιστικών κοινωνιών, για να ζήσουν για λίγο το όνειρο της “hippie” εμπειρίας, και μετά από ένα διάστημα να εγκαταστήσουν τον δυτικό πολιτισμό και τη δυτική νεωτερικότητα στο Matavenero, αλλοτριώνοντας τη φιλοσοφία των οικο-κοινοτήτων και εκφυλίζοντας το ευγενές ιδεώδες της ζωής μέσα στη φύση; Χάνει σταδιακά την αίγλη του το ιστορικό και φιλόδοξο διακρατικό κίνημα του «Ουράνιου Τόξου»; Υπάρχει περίπτωση να έχουν ισχυρή δόση αλήθειας οι ισχυρισμοί του διάσημου γεωγράφου;

Δίκην αντιλόγου, σ' αυτό το σημείο οφείλουμε να αποκαταστήσουμε την αλήθεια βάσει δεδομένων. Η ιδεολογία που πρεσβεύει το Rainbow εξακολουθεί να είναι ολοκληρωτικά ισχύουσα και καθ' όλα υπαρκτή σήμερα στο Matavenero. Το συναίσθημα της πλήρους ελευθερίας και αυτονομίας συνεχίζει να διακατέχει τους «Mataveneristas», τουλάχιστον στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, και να τους προκαλεί

ευφορία και ψυχική πληρότητα. Στην πλειοψηφία τους νιώθουν απόλυτα δικαιωμένοι για το ότι επέλεξαν ενσυνείδητα τη ζωή σε έναν αυθεντικό οικότοπο, και δηλώνουν υπερήφανοι γι' αυτή τους την απόφαση.

Ωστόσο, σύμφωνα με τους ειδικούς, η κεντρική κοσμοθεωρία του οργανισμού Rainbow Gathering υπάρχει μεν στο σημερινό χωριό, αλλά γίνεται αισθητή δε περισσότερο σε φάντασμα του παρελθόντος, με την παρεπόμενη και φυσιολογική έκφραση της ανησυχίας ότι στο μέλλον οι λίγοι εναπομείναντες οραματιστές θα μοιάζουν να κυνηγούν χίμαιρες. Μολαταύτα, η ιστορία του Matavenero, ιστορία σχεδόν τριών δεκαετιών πλέον, θεωρείται από πολλούς ως μετάβαση από το φαινόμενο του «Ουράνιου Τόξου» σε μια περισσότερο ρεαλιστική- για τα δεδομένα της εποχής μας- κατάσταση, παρόμοια με τη μορφή του σύγχρονου «μέσου» οικολογικού χωριού. Στο τριακονταετές αυτό διάστημα, υπήρξαν συνεχή σκαμπανεβάσματα και εναλλαγές αριθμητικών δεδομένων, σκέψεων και συναισθημάτων, με ανθρώπους να έρχονται και να αποχωρούν από το χωριό, ή- όπως το έθεσαν εύστοχα οι γνώστες των καταστάσεων- με μερικές και πρόσκαιρες απώλειες ενέργειας, αλλά και με την επακόλουθη αναζωπύρωση και επανάκτησή της, όπως για παράδειγμα συνέβη με τη διοργάνωση του «Ευρωπαϊκού Rainbow 2009» (González & Dans 2019). Εκδηλώσεις όπως αυτή ενδυναμώνουν το κίνημα και αναπτρώνουν το ηθικό των κατοίκων του Matavenero, αλλά και των απανταχού θιασωτών της δια βίου κατοίκησης σε οικολογικά χωριά.

Όσο θα διοργανώνονται τέτοιες εκδηλώσεις, τόσο πιο πολύ θα ισχυροποιείται στην ουσία του ολόκληρος ο οργανισμός Rainbow Gathering, και θα γεννιέται η αφορμή σε όλο και περισσότερους Ευρωπαίους, αλλά και σε όλους τους υγιείς διεθνιστές κάθε ηπείρου να γνωρίσουν τα απανταχού οικολογικά χωριά και- γιατί όχι;- να δοκιμάσουν την εμπειρία της ζωής στη φύση. Ίσως αλλάξει η εν γένει κοσμοαντίληψή τους μια για πάντα, ίσως βρουν το αληθινό νόημα της ζωής μέσα στην καρδιά του φυσικού περιβάλλοντος, ίσως γίνουν οι επόμενοι «Rainbows» που θα αναστήσουν έναν άλλον ξεχασμένο αλλά πολλά υποσχόμενο οικισμό.

Ο χρόνος θα δείξει αν το Matavenero θα λογίζεται και στο εγγύς ή και το μακρινό μέλλον ως ο τόπος που άλλαξε την ιστορία, χάρη στο ότι πραγμάτωσε τη βιώσιμη ανάπτυξη και απέδειξε ότι η αειφορία είναι εφικτή και «χειροπιαστή», αρκεί να βρεθεί η κατάλληλη τοποθεσία και να ακολουθηθούν οι απαραίτητες πρακτικές. Αυτό από μόνο του αποτελεί πρόκληση τόσο για τους ήδη υπάρχοντες όσο και για τους επίδοξους ή μελλοντικούς Rainbows.

Εγχρονισμός και επικαιρότητα

Επειδή ζούμε σε χαλεπούς καιρούς, ελέω της πανδημίας που συνδέεται με τον ιό COVID- 19, οφείλουμε να αναφέρουμε πως ο απεχθής κορωνοϊός δεν έχει κατορθώσει να εισβάλει στο χωριό του Matavenero. Οι κάτοικοί του περιορίζουν τις επισκέψεις στα καταστήματα των κοντινών χωριών όσο το δυνατόν περισσότερο, και έχουν επικεντρωθεί, με αίσθημα ευθύνης, μόνο σε αναγκαστικές αγορές. Ο COVID-19, ωστόσο, έχει επηρεάσει σημαντικά τη σχολική φοίτηση των παιδιών που κατοικούν στο Matavenero. Κάποια δεν πηγαίνουν αυτές τις μέρες στο σχολείο τους στη Matachana (Castropodame), το οποίο έκλεισε από την αρχή κίολας της κήρυξης πανδημίας. Τα υπόλοιπα που παρακολουθούσαν μαθήματα στο σχολείο του χωριού, που επίσης έκλεισε λόγω κορωνοϊού, διδάσκονται προς το παρόν δια της κατ' οίκον εκπαίδευσης. Ο Peña μας ενημερώνει πως μόνο δύο γείτονές του, αρκετά

ηλικιωμένοι, ανήκουν στις λεγόμενες ευπαθείς ομάδες και θεωρούνται πιο ευάλωτοι στον ιό (Fernández C. 2020).

Αυτό που κρατάμε είναι ότι ο κορωνοϊός δεν έφθασε ποτέ στο Matavenero. Αυτό είναι πολύ ενθαρρυντικό για όσους σκέφτονται σοβαρά να το επισκεφθούν σύντομα ή και να γίνουν οι επόμενοι μόνιμοι κάτοικοι της κοινότητας, μαζί ίσως και με τα παιδιά τους, που τόσο μεγάλη ανάγκη έχει αυτό το οικιστικό κόσμημα των ισπανικών βουνών, για να μειώσει τον μέσο όρο ηλικίας του πληθυσμού και να πορευθεί με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία προς το μέλλον. Έχουν ανάγκη οι σημερινοί του κάτοικοι να αισθανθούν και να πιστέψουν πως θα υπάρξει συνέχεια και μετά από αυτούς σε αυτό που με τόσον κόπο και προσωπική δουλειά έχτισαν, για να καταστεί εμφανές πως το όραμά τους για βιώσιμη ανάπτυξη στη φύση βρήκε υποστηρικτές και πως είναι υλοποιήσιμο.

Αντί συμπερασμάτων

Το ισπανικό χωριό Matavenero είναι, παρά τις οποιεσδήποτε παρεκκλίσεις και διαστρεβλώσεις που σημειώθηκαν στην πορεία, ένα πρότυπο οικολογικό χωριό, αποτελεί έναν από τους χαρακτηριστικότερους εκπροσώπους του είδους, και, επιπλέον, συνιστά το σημαντικότερο μάλλον μερίδιο κοινωνικής και πολιτισμικής κληρονομιάς που έχει μεταλαμπαδεύσει το ευγενές και φυσιολατρικό κίνημα Rainbow στη χώρα της Ιβηρικής χερσονήσου, μετά την παλινόρθωση του δημοκρατικού πολιτεύματος έως και σήμερα. Το Matavenero είναι η παλαιότερη κοινότητα Rainbow στην Ισπανία, και η ίδρυσή του σηματοδότησε ένα κομβικό σημείο, που αποτέλεσε εν ολίγοις μια στροφή προς τα αντικονφορμιστικά και “hippie” κινήματα στη χώρα. Έγινε, έτσι, ο κυριότερος φορέας μιας ευρύτερης τάσης, επηρεάζοντας την εμφάνιση και ανάπτυξη και άλλων ισπανικών και Ευρωπαϊκών κοινοτήτων αυτής της μορφής. Δε θα ήταν υπερβολή να αναφέρουμε πως το βορειοδυτικό οικοχωριό της Ισπανίας υπήρξε ο πρωτοπόρος των οικο- κινήματων στη Μεσόγειο.

Τον περασμένο Σεπτέμβριο, το Matavenero συμπλήρωσε 30 χρόνια λειτουργίας φέροντας τον τίτλο του πρότυπου οικολογικού χωριού, από τη στιγμή εκείνη δηλαδή του έτους 1989, όταν οι Rainbows προχώρησαν στην επανίδρυση, την αναδόμηση και την αναγέννησή του, κυριολεκτικά μέσα από τις στάχτες του, αφού 2 δεκαετίες πιο πριν είχε παραδοθεί στις φλόγες και είχε διαφανεί πως θα παρέμενε εγκαταλελειμμένο για πάντα, μέχρις ότου και τα τελευταία απομεινάρια του θα χάνονταν στο πέρασμα των αιώνων. Οι “hippie” του κινήματος Rainbow Gathering, όμως, είχαν διαφορετική άποψη, και του επεφύλαξαν ένα διαφορετικό μέλλον, πολύ πιο ενδιαφέρον και σίγουρα πολύ πιο λαμπρό. Επρόκειτο να του χαρίσουν μian αξιοζήλευτη υστεροφημία, αφού, όποια και αν είναι η εξέλιξή του από εδώ και στο εξής, θα συνεχίσει να είναι παγκοσμίως γνωστό ως ο ιδεώδης οικότοπος του πλανήτη μας. Μάλιστα, απαριθμεί τόσους πολλούς θαυμαστές πλέον, ώστε μια μεγάλη μερίδα Ισπανών εύχεται και ελπίζει πως θα δημιουργηθούν και άλλα οικολογικά χωριά που θα μοιάζουν στο Matavenero και θα λειτουργούν με το δικό του σύστημα διαβίωσης και βιώσιμης ανάπτυξης.

Η υπερήφανη κοινότητα της επαρχίας του Λεόν βαδίζει αισίως στο 31^ο έτος ζωής της υπό τη νέα της μορφή. Όλα δείχνουν πως θα εξακολουθήσει να πορεύεται για πολλά ακόμη χρόνια στο δρόμο που χάραξαν οι πολίτες του κόσμου, οι οποίοι την ανασυγκρότησαν με ζήλο, με μεράκι και με τη ευγενή φιλοδοξία να καταστήσουν την

αιφορία υλοποιήσιμη, να προσδώσουν σε αυτήν την έννοια σάρκα και οστά. Σίγουρα τα εμπόδια υπήρξαν πολλά σε αυτήν την πολυετή πορεία προς την επίτευξη της αιφορίας, οι πειρασμοί στις γειτονικές ή και στις πιο μακρινές περιοχές ακόμη περισσότερο, ειδικά για τα πιο νεαρά μέλη του οικοχωριού, που πολλές φορές ίσως επιθύμησαν τις ανέσεις της αστικής ζωής, και σε πολλές περιπτώσεις η κόπωση από την αναπόφευκτη χειρωνακτική εργασία για την εξασφάλιση των προς το ζην πιθανώς προκάλεσε απογοήτευση στην πλειονότητα των ανθρώπων του Matavenero.

Ένα είναι βέβαιο: πως οι εναπομείναντες, οι αθεράπευτα ρομαντικοί και ονειροπόλοι Rainbows, όλοι αυτοί που με τον ιδρώτα τους έδωσαν εκ νέου πνοή σε ένα ερημωμένο μέρος και το κατέστησαν έναν πραγματικό παράδεισο επί γης, με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά του, αυτοί που ακόμη αντέχουν και δηλώνουν «φυσικοί άνθρωποι», είναι σίγουρο - και πέραν πάσης αμφιβολίας - πως δεν έχουν μετανιώσει ούτε στο παραμικρό για την επιλογή τους. Και όχι μόνο δεν κάνουν δεύτερες σκέψεις, αλλά είναι πανέτοιμοι πλέον, τώρα που συμπληρώνεται σιγά-σιγά το πρώτο τέταρτο του 21^{ου} αιώνα, να δώσουν την πιο κρίσιμη μάχη. Να δείξουν σε ολόκληρο τον πλανήτη πως αξίζει τον κόπο η ζωή που επέλεξαν. Και να μυσήσουν κι άλλους σε αυτόν τον τρόπο ζωής. Όσο πιο πολλούς γίνεται. Όπως ο John Lennon, με το αριστούργημά του «Imagine», έτσι κι εκείνοι καλούν όλους τους πολίτες του κόσμου να φανταστούν πώς θα ήταν η ζωή τους, αν όλοι ζούσαν μέσα στην αγκαλιά της φύσης. Ας αναρωτηθούμε, λοιπόν, όλοι μας: αξίζει τον κόπο;

Βιβλιογραφία

I. Ελληνόγλωσση

- Επιστροφή στη φύση (2012). Matavenero eco-village. Διαθέσιμο: <http://back-to-nature.gr/2012/11/matavenero-eco-village.html>
- Μανωλάς, Ε., Αραμπατζής, Γ. (2011). Το οικολογικό χωριό ως απόπειρα επαναπροσδιορισμού της σχέσης ανθρώπου και φύσης, Πρακτικά του 4^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Περιβαλλοντικής Πολιτικής και Διαχείρισης, Τμήμα Περιβάλλοντος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 27-29 Μαΐου 2011.
- Μανωλάς, Ε. (2013). Το φαινόμενο των οικολογικών χωριών, Ναξιακά Γράμματα, Τεύχ. 8, 2013, σελ. 7-12.
- Μάνεση, Ε. (2011). Ματαβενέρο, ένα οικοχωριό στην Ισπανία, Μάνεση 2011. Διαθέσιμο: <https://www.ideotopos.gr/posts/ecology/353-%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%B2%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%BF,-%CE%B5%CE%BD%CE%B1-%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%87%CF%89%CF%81%CE%B9%CE%BF-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B9%CF%83%CF%80%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CE%B1.html>
- Παπαδιαμάντης, Α. (1900), «Όνειρο στο κύμα», Παναθήναια. Διαθέσιμο: http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGLC132/638/4103,18809/index_2_02.html

II. Ξενόγλωσση

- González, A.P., Dans, P.E. (2019). From intentional community to ecovillage: Tracing the Rainbow movement in Spain. *GeoJournal*, Vol. 84, pp. 1219–1237.

- Barani, S., Alibeygi, A. H., Papzan, A. (2018). A framework to identify and develop potential ecovillages: Meta-analysis from the studies of world's ecovillages. *Sustainable Cities and Society*, Vol. 43, pp. 275-289.
- Del Romero Renau, L.D.R. (2018). Ecovillages in Spain: Searching an emancipatory social transformation? *Cogent Social Sciences*, Vol. 4, No. 1, 1468200. Available: <https://doi.org/10.1080/23311886.2018.1468200>
- Ecovillages Europe (2017). Matavenero, a rainbow ecovillage in Spain. Available: <https://eco-villages.eu/en/2017/09/17/matavenero-a-rainbow-ecovillage-in-spain/>
- Eco - Homes + Communities (2010). Matavenero, Leon, Spain. Available: <https://ecohomes.blog/2010/06/18/matavenero-leon-spain/>
- Fernández, C. (2020). La primavera más atípica en la ecoaldea de León, confinada entre montañas. *elDiario.es*. 16 May. Available: https://www.eldiario.es/castilla-y-leon/provincias/leon/primavera-ecoaldea-leon-confinada-montanas_1_5962104.html
- Fernández, O. (2013). Entre la evasión y la nostalgia. Estrategias de la neoruralidad desde la economía social. *Gazeta de Antropología*, Vol. 29, No. 2, artículo 06.
- Fidalgo, C. (2019). Matavenero, 30 años de utopía escondida entre las montañas. *Diario de Leon*. 8 September. Available: <https://www.diariodeleon.es/articulo/bierzo/matavenero-30-anos-utopia/201909080203101936979.html>
- Gilman, R. (1991). The eco-village challenge. In *Context*. Available: <https://www.context.org/iclib/ic29/gilman1/>
- Global Ecovillage Network (2020). Ecovillages per country. Available: <https://ecovillage.org/projects/>
- Hall, R. (2015). The ecovillage experience as an evidence base for national wellbeing strategies. *Intellectual Economics*, Vol. 9, No.1, pp. 30-42.
- Mallone, L. (2015). Pay a visit to Spain's rustic off-the-grid Eco Village. *Wired*. 24 September. Available: <https://www.wired.com/2015/09/kevin-faingnaert-matavenero/>
- Mukerji, S. (2020). A study on factors influencing eco-tourism with focus on consumer behavior. *Studies in Indian Place Names*, 40:75.
- Pisters, S.R., Vihinen, H., Figueiredo, E. (2020). Inner change and sustainability initiatives: exploring the narratives from eco-villagers through a place-based transformative learning approach. *Sustainability Science*, Vol. 15, pp. 395–409.
- Price, O.M., Ville, S., Heffernan, E., Gibbons, B., Johnsson, M. (2020). Finding convergence: Economic perspectives and the economic practices of an Australian ecovillage. *Environmental Innovation and Societal Transitions*. Vol. 34, pp. 209-220.
- Saldanha, A. (2007). *Psychedelic White: Goa Trance and the Viscosity of Race*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Werczberger, R., Huss, B. (2014). New Age culture in Israel. *Israel Studies Review*. Vol. 29, No. 2, pp. 1–16.
- Wrench, T. (2020). Ecoliving in the Spanish mountains. *Permaculture Magazine*, No. 37. Available: <http://www.naturalhomes.org/img/matavenero.pdf>

DANCING RABBIT

Δημήτριος Βουρνέλης
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
E-mail: jvground67@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα προσέγγιση ως ορισμένη μελέτη περίπτωσης πραγματεύεται το μοντέλο ίδρυσης, χωρικού σχεδιασμού, λειτουργίας, και βιωσιμότητας του αποκαλούμενου οικολογικού χωριού Dancing Rabbit, τη γενικότερη παρουσία, επιρροή και προβολή του έναντι του γενικότερου κατεστημένου γίνεσθαι. Η συλλογιστική της ακολουθεί την αντίστοιχη ανάλυση αρχών, εννοιών και οικο-παραμέτρων του όλου εγχειρήματος, από την κινητήρια ιδέα έως την υλοποίηση και την μετέπειτα εξελικτική του πορεία. Έτσι διερευνώνται χαρακτηριστικά και αναλύονται μετρήσιμα αποτελέσματα βάσει συγκεκριμένων δεικτών. Κύρια ερωτήματα της εργασίας στρέφονται γύρω από το βαθμό και την έκταση υιοθέτησης πρακτικών από την κοινότητα, η γενικότερη κουλτούρα, ως παράμετροι που τείνουν να ελαχιστοποιήσουν τις αρνητικές επιπτώσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας έναντι των αντίστοιχων μεθόδων των σύγχρονων οργανωμένων κοινωνιών αναφορικά με την οικολογία, την περιβαλλοντική και οικονομική βιωσιμότητα, το οικολογικό αποτύπωμα. Επιπροσθέτως, τίθενται οι ισχύουσες πολιτικές και συμβάσεις ώστε να διαφανεί ο βαθμός συνδρομής και διάχυσης, της εν δυνάμει επιρροής της, στις εγγύς, ευρύτερες ή όμορες κοινότητες με τις οποίες νομοτελειακά αλληλεπιδρά.

Λέξεις κλειδιά: Οικολογικό χωριό, μετασχηματισμός, από-ανάπτυξη, αεικαλλιέργεια, εκπαίδευση, κουλτούρα

Εισαγωγή

Η Elinor Ostrom το έτος 2009 κέρδισε το βραβείο Νόμπελ στις Οικονομικές Επιστήμες για τις πολυετής μελέτες της σχετικά με τους τομείς οικονομικής διακυβέρνησης και διαχείρισης δημόσιων πόρων προσπαθώντας, παράλληλα, να αποδείξει πως οργανωμένες ομάδες ανθρώπων παγκοσμίως μπορούν να διαχειριστούν βιώσιμα τους φυσικούς πόρους συνάμα με την επιδιωκόμενη ανάπτυξη χρησιμοποιώντας τα δικά τους de facto συστήματα κανόνων και αρχών που βασίζονται σε τοπικά, πολιτιστικά και οικολογικά πλαίσια.

Τις τελευταίες τρεις δεκαετίες τα μέλη του Dancing Rabbit Ecovillage στο Scotland County Missouri USA, πειραματίζονται σε μια εναλλακτική πρόταση μόνιμης ή μη ανοιχτής διαβίωσης σε ένα αγροκοινοτικό χώρο 280 εκταρίων. Η προσέγγιση των συγκεκριμένων ακτιβιστών σχετικά με αυτό που ο Gary Snyder και άλλοι βιοπεριφεριστές αποκαλούν «Εκ νέου κατοικία» (Re-residence), είναι βασισμένη κυρίως στη συνεργασία πάνω σε υψηλής αξίας οικολογικές διεργασίες όπου ενσωματώνονται πειραματισμοί βιώσιμης ανάπτυξης, αποκατάστασης, «απο-ανάπτυξης» (degrowth), του κοινοτικού ζωτικού τους χώρου και της τοπικής

οικονομικής ζωής. Το Dancing Rabbit (DR) αποτελεί σήμερα στο σύνολό του μια σύγχρονη εκδήλωση «συνειδητής κοινότητας» και παράλληλα ενός ενεργού κόμβου της διεθνούς δικτύωσης παρόμοιων κοινοτήτων ως βασικός συντελεστής και ενεργό μέλος του Fellowship for Intentional Community (FIC), ενός μη κερδοσκοπικού οργανισμού αφιερωμένου στην προώθηση του συνεταιριστικού, συνεργατικού διεθνούς κοινοτικού πολιτισμού συνειδητών οικοκοινοτήτων (Boyer 2017).

Χρονικό ίδρυσης, όραμα, στόχοι της κοινότητας

Την άνοιξη του 1992 μια μικρή ομάδα προπτυχιακών φοιτητών του Πανεπιστημίου του Stanford που δρούσαν μαζί μετέχοντας στο φοιτητικό συνεταιρισμό «Synergy», αποφάσισε να οργανώσει, να δομήσει μια «οικολογική» περιοχή. Η ιδέα για τον οικολογικό οικισμό πλήρους κλίμακας τέθηκε αρχικά από τρία άτομα τα οποία και την παρουσίασαν σε περιβαλλοντική έκθεση του San Francisco τον Απρίλιο του 1993. Σύμφωνα με τις προϋποθέσεις συμμετοχής θα έπρεπε να δηλωθεί συγκεκριμένο όνομα το οποίο και επιλέχθηκε ως λογοτεχνική αναφορά σε ένα απόσπασμα, σχετικά με τη Συνθήκη του Dancing Rabbit Creek, από το έργο του William Least (1982), *Heat-Moon's Blue Highways: A Journey into America* [1]. Κατόπιν και ενώ η ομάδα δεν είχε πρόθεση να διατηρήσει αυτό το όνομα, αναγκάστηκε, δεδομένου του ότι είχε ήδη πιστοποιηθεί ως λογότυπο αναφοράς και, ταυτόχρονα, είχαν δημιουργηθεί αφίσες, φυλλάδια και ομώνυμη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με αποτέλεσμα να καταστεί το προσωρινό ως μη αναστρέψιμο.

Εν συνεχεία, και μεταξύ των ετών 1994 και 1995, ένας μικρός πυρήνας ατόμων αποφάσισε να κινηθεί στην περιοχή του Berkeley CA, και παράλληλα να επικεντρωθεί στη συγγραφή των κανονισμών που θα διέπουν τη νέα κοινότητα καθώς και στην αναζήτηση γης. Πολλά μέλη της ιδρυτικής ομάδας ήθελαν να παραμείνουν στη North Carolina ή στο Oregon, σε μια αγροτική τοποθεσία, ωστόσο συνειδητοποίησαν ότι η εκεί εγκατάσταση ήταν ανέφικτη διότι οι αυστηροί κανονισμοί δόμησης ζωνών της περιοχής, καθιστούσαν το όλο εγχείρημα ιδιαίτερα δαπανηρό και χωρίς περιθώρια πειραματισμού και ευελιξίας. Σχετική μαρτυρία ενός εκ των ιδρυτών, του Tony Sirna, αποτυπώνει με σαφήνεια την κατάσταση της δεδομένης στιγμής αναφέροντας πως σε οποιαδήποτε αγροτική έκταση της αρχικά επιλεχθείσας περιοχής, η νομοθεσία θα εμπόδιζε την ανέγερση περισσότερων των δύο οικοδομημάτων ανά σαράντα εκταρίων έκτασης χωρίς να πραγματοποιηθεί παράλληλα προγραμματισμένη παραγωγική μονάδα, η οποία δε, θα έπρεπε να είχε άμεση αναφορά και συνάρτηση με τις τοπικές αρχές. Αυτό, αναφέρει ο ίδιος «θα μπορούσε να είναι υπέροχο, αλλά δεν αποτελούσε τον επιδιωκόμενο σκοπό» (Jones 2014). Αργότερα η ομάδα διεύρυνε την αναζήτησή της πιο ανατολικά αλλά έχασε μέλη της που δεν είχαν πρόθεση να εγκαταλείψουν την περιοχή της πρώτης επιλογής. Οι υπόλοιποι συμφώνησαν να συνεχίσουν με βάση τρία συγκεκριμένα κριτήρια: α) το χαμηλό κόστος, β) τους ελαστικότερους πολεοδομικούς κανόνες, και γ) τον όρο πως η τοποθεσία πρέπει να βρίσκεται κοντά σε ήδη υπάρχουσα «συνειδητή κοινότητα». Η ομάδα τελικά επέλεξε να μετακομίσει στο βορειοανατολικό Missouri λόγω της εγγύτητάς του με το Sandhill Farm, μια μικρή κοινότητα βιολογικής γεωργίας που ιδρύθηκε τη δεκαετία του 1970 και τα μέλη της ήταν πρόθυμα να την φιλοξενήσουν. Τα μέλη του Dancing Rabbit πραγματοποίησαν επαφές με ιδιοκτήτες αγροτεμαχίων τα οποία βρισκόταν σε ακτίνα 3 μιλίων από τη φάρμα φιλοξενίας τους για την εξεύρεση γης. Τον Οκτώβριο του 1997 η ομάδα κατέληξε στο σημερινό της χώρο έκτασης 280 εκταρίων (1ha=10.000m²), και χρηματοδότησε την αγορά της μέσω του

μη κερδοσκοπικού οργανισμού της εξασφαλίζοντας παράλληλα, απαραίτητα δάνεια από στενούς φίλους και από οικογένειες των μελών (Lockyer 2018).

Σύμφωνα με τα μέλη, τα πρώτα χρόνια στο DR Ecovillage ήταν δύσκολα και η κατάσταση εύθραυστη. Ο χώρος ήταν αφιλόξενος και το έδαφος κορεσμένο από την πρότερη αγροκτηνοτροφική υπερεκμετάλλευση. Τα υφιστάμενα τρία κτήρια της όλης αποκτηθείσας έκτασης ακατάλληλα ακόμη και για προσωρινή διαμονή, έτσι οι έξι συνιδρυτές του DR θα αναγκαστούν να ζήσουν σε ένα νοικιασμένο ρυμουλκούμενο. Οι διαβουλεύσεις μεταξύ τους κατά τα τέσσερα πρώτα χρόνια γινόταν οργανωμένα, τρεις φορές την εβδομάδα και ήταν πολύωρες. Οι ίδιοι αρχικά ανέλαβαν κάθε δραστηριότητα διαμόρφωσης του χώρου της πρώτης εγκατάστασης, αγροτικές εργασίες, δεντροφυτεύσεις, οικοδομικές κατασκευές και κατεδαφίσεις. Επίπονες εργασίες που τελικά ώθησαν κάποια μέλη στην εγκατάλειψη της προσπάθειας. Παρέμειναν μόνο τρία άτομα όμως προϊόντος του χρόνου αυξήθηκαν και απέκτησαν την ευχέρεια να δημιουργήσουν επιτροπές με χωριστές αρμοδιότητες ώστε να καταμερίσουν εργασίες και ευθύνες (Jones 2014). Ο Boyer (2013), αναφέρει πως ο πληθυσμός του DR το 2013 ήταν πλέον δεκαπλάσιος του αρχικού πυρήνα των έξι ατόμων ώστε η καθημερινότητά τους να μην εξακολουθεί να είναι αφιερωμένη αποκλειστικά στις παραπάνω εργασίες και να έχει αποκτήσει ρυθμούς σταθερής κοινότητας.

Σήμερα στο χώρο της κοινότητας η γνωστή ρυμοτομία των σύγχρονων οικισμών απουσιάζει, ενώ η χάραξη των πλακόστρωτων δρόμων έχει ανθρωποκεντρική προσέγγιση και εξυπηρετεί την επικοινωνία μεταξύ κατοικιών, κεντρικού εμπορικού και λοιπών κτηρίων. Τα οχήματα εξυπηρετούνται μόνον περιμετρικά κατά τις περιπτώσεις τις οποίες υπάρχουν προγραμματισμένες εργασίες φορτοεκφόρτωσης βαρέων οικοδομικών υλικών. Επίσης, σαφής είναι ο διαχωρισμός μεταξύ της καρδιάς του οικισμού, της καλλιεργήσιμης γης αλλά και της πρόβλεψης για μελλοντική χρήση της. Τα «Κουνέλια», όπως αυτοαποκαλούνται, τελικά θα αναπλάσουν καθολικά τον υφιστάμενο ζωτικό τους χώρο βάσει της νομοθετικής ευελιξίας που τους παρείχεται ενάντια σε κάθε κατεστημένη αγοραία οικιστική λογική αλλά και οποιαδήποτε σύγχρονη παραγωγική χρήση γης.

Συνοπτικά

Στόχοι, σημαντικοί σταθμοί, προαπαιτούμενα και κανόνες συμμετοχής στην κοινότητα Dancing Rabbit σύμφωνα με τη Weiss (2017) και τον ιστότοπο του DR:

- *Βασικοί στόχοι των μελών της κοινότητας του Dancing Rabbit*

- Να δημιουργήσουν μια κοινότητα στο μέγεθος μικρής πόλης ή χωριού και μικρών παράλληλων υποκοινοτήτων αποτελούμενων από άτομα διαφορετικού κοινωνικού υπόβαθρου, τα οποία καλούνται να ζουν βιώσιμα.
- Να οδηγήσουν την κοινότητα σε σταθερή εξέλιξη στο βαθμό που να την καταστήσουν αναγνωρίσιμη ώστε να ασκεί επιρροή στην ευρύτερη κοινωνία και σε παγκόσμιο επίπεδο με το παράδειγμά της, την εκπαίδευση και την έρευνα.

- *Οι σημαντικότεροι σταθμοί της πρώτης κρίσιμης 10ετίας*

1993: Synergy, τρεις φοιτητές του Πανεπιστημίου Stanford συνεταιρίζονται με όραμα να δημιουργήσουν μια αειφορική οικόπολη χιλίων κατοίκων-μελών.

1993-1995: το DR δημιουργείται κυρίως σχηματικά και ως θέμα συζητήσεων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Η ομάδα προερχόμενη από την περιοχή του Κόλλου του San Francisco αλλά και άλλες περιοχές, συζητά τρόπους υλοποίησης του οράματός της. Αφιερώνει παράλληλα χρόνο σε αποστολές αναγνώρισης και εκπαίδευσης πραγματοποιώντας επισκέψεις σε συνειδητές κοινότητες με σκοπό την διερεύνηση. Συνάμα αποταμιεύει χρήματα για το ενδεχόμενο απόκτησης γης.

1995: Η κεντρική ομάδα αποφασίζει να συγκεντρωθεί στο Berkeley CA, όπου τα μέλη της δοκιμάζουν να ζήσουν και να εργαστούν μαζί ώστε να συντονίσουν το όλο εγχείρημα. Διαμένουν αρχικά σε ένα οίκημα, το λεγόμενο Skyhouse, το οποίο αποτελεί οικοδομικό συγκρότημα πολυώρων με το όνομα GreenPLAN. Σύντομα θα διαπιστώσουν ότι η προσπάθεια στην περιοχή της California θα συναντούσε αρκετά εμπόδια λόγω των υψηλών τιμών γης και ιδιαίτερων περιορισμών δόμησης. Αλλάζουν κατεύθυνση έχοντας απώλεια μελών ενώ θέτουν πλέον ως κριτήρια της πορείας τη διαθέσιμη γη πλησίον άλλων συνειδητών οργανωμένων κοινοτήτων, ερευνητικού κέντρου αλλά και την ευελιξία δόμησης και λειτουργίας.

1996: Έξι άτομα εγκαθίστανται στο Sandhill Farm ως φιλοξενούμενοι, συμμετέχοντας ανταποδοτικά σε διάφορες αγροτικές εργασίες. Η περιοχή εμπίπτει στα κριτήριά τους πλην της ύπαρξης μιας κολεγιακής ερευνητικής κοινότητας.

1997: Εντοπίζουν μια έκταση γης 280 εκταρίων με λίγα αγρόσπιτα και προβαίνουν σε αγορά στην τιμή των \$190.000 που πραγματοποιείται τον Οκτώβριο του 1997. Οι μεγάλες προκλήσεις μόλις ξεκινούν, σκληρές συνθήκες εργασίας, ατέρμονες συζητήσεις, συναινέσεις αλλά και διαφωνίες.

1998: ο βασικός μόνιμος πληθυσμός της κοινότητας μειώνεται, όμως επισκέπτες και ασκούμενοι φέρνουν νέα πνοή και ελπίδα στην προσπάθεια.

1999: Το Dancing Rabbit παρουσιάζει σταδιακή ανάπτυξη υπερκεράζοντας τον πιο ανασταλτικό παράγοντα επέκτασης, την έλλειψη στέγασης, και συνεχίζει επιτυχώς την ανοδική πορεία του. Επιτελούνται πολλοί πειραματισμοί σχετικά με τη λειτουργία και τις υποδομές, πάντοτε με οικολογικής φύσης τεχνικές και τεχνολογίες, που άλλοτε στέφονται με επιτυχία και άλλοτε αποτυγχάνουν.

2002: Τώρα ο αριθμός των μελών ανέρχεται σε είκοσι άτομα τα οποία μετακομίζουν σε ένα νέο Κοινό Οίκημα (Common House).

2007: είναι η 10^η επέτειος από την απόκτηση της γης. Το DR μετρά πλέον σαράντα μέλη και χτίζει δεκαέξι νέα οικήματα. Ο πληθυσμός συνεχίζει να αυξάνεται μέχρι σήμερα φτάνοντας τα εξήντα πέντε μόνιμα μέλη.

- *Οδηγός βασικών κανόνων διαβίωσης μέλους στο DR*

- Μη χρήση ιδιωτικού οχήματος, μετακίνηση μόνο με κοινόχρηστα οχήματα.
- Μη χρήση ορυκτών καυσίμων σε οχήματα, κτήρια, υποδομές.
- Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας μόνο βάσει ανανεώσιμων πηγών.
- Μη χρήση βιοκτόνων.
- Εκμετάλλευση τοπικής ανανεώσιμης ξυλείας.
- Χρήση απόβλητων για ανακυκλώσιμα οργανικά προϊόντα.
- Χρήση τοπικού νομίσματος.
- Κατάργηση στερεότυπων των φύλων των ατόμων.
- Διακυβέρνηση κοινότητας με κοινή συναίνεση και αρμόδιες επιτροπές.

Σύνθεση κοινότητας

Το DR αποτελείται από: α) μέλη που έχουν υπογράψει συμφωνία μελών, τα ειδικά συμβόλαια και τις παραπάνω οδηγίες συμμόρφωσης, β) άτομα που δεν υπόκεινται στις συμφωνίες μελών και βρίσκονται σε δοκιμαστική περίοδο και γ) παιδιά, φιλοξενούμενοι των γονέων - μελών καθώς και φιλοξενούμενα άτομα. Μια δημογραφική έρευνα της Jones του 2012 για τους συμμετέχοντες αποκάλυψε ότι τα μέλη κινούνται στο ηλιακό φάσμα από 27 έως 64 ετών με μέσο όρο ηλικίας τα 40 έτη. Η κοινότητα είναι κυρίως λευκοί Ευρω-Αμερικανοί με μέσο όρο διάρκειας διαμονής τα 6 χρόνια. Πολιτικά δηλώνουν φιλελεύθεροι και δημοκρατικοί σε ποσοστό 60%, ενώ στο υπόλοιπο δηλώνουν ανεξάρτητοι, αναρχικοί, ρεπουμπλικάνοι και προσκείμενοι στο Πράσινο Κόμμα. Τα μέλη της κοινότητας έχουν υψηλή μόρφωση αφού το 73% κατέχει πτυχίο κολλεγίου. Σχετικά με τη θρησκευτική τους ταυτότητα, το 40% δηλώνει άθεο ή άθρησκο, το 36% συμμετέχει σε πνευματικές πρακτικές όπως της ενσυνειδητότητας και του διαλογισμού. Το υπόλοιπο ποσοστό ακολουθεί τον Βουδισμό, τον Χριστιανισμό και τον Παγανισμό.

Αντισυμβατικότητα DR

Ο Lockyer (2017), διακρίνει στις συλλογικές διεργασίες των μελών της κοινότητας του DR τη διάθεση μετατροπής τριών βασικών τελεστών πολιτισμικής μετάβασης που αποτελούν ουσιαστικές θέσεις πολιτισμικού μετασχηματισμού: α) την «αποανάπτυξη» (degrowth), την ολική αντικατάσταση του ισχύοντος καπιταλιστικού αναπτυξιακού μοντέλου με την παράλληλη παρότρυνση ατόμων και κοινοτήτων να διαβιούν με λιγότερο υλιστικές μεθόδους και εξαρτήσεις (Jackson 2009), β) τα «κοινά» (commons), την απουσία ιδιοκτησίας ή κάθε σχετικής με αυτήν κεντρικής κυβερνητικής παρέμβασης και γ) τη συνειδητή (intentional) κοινότητα, την εσκεμμένη και συμμετοχική συμβίωση ακτιβιστών με ευρύ περιβαλλοντικό προσανατολισμό. Η όλη προσπάθεια εκδηλώνεται με ποικίλες κοινωνικές δράσεις αναφορικά με την αποκατάσταση της ισορροπίας, της ισότητας, της δικαιοσύνης και της αειφορίας μεταξύ φυσικών και κοινωνικών συστημάτων έναντι των παγιωμένων κοινωνικοπολιτισμικών σταθερών (Escobar 2015). Σύμφωνα με τον Escobar, οι τελεστές μετάβασης ενισχύουν την τάση να αντιπαρέλθουμε τα θεσμικά και επιστημονικά δεδομένα όρια, εάν πραγματικά θέλουμε να οραματιστούμε τους κόσμους και τις πρακτικές που μπορούν να επιφέρουν καίριους μετασχηματισμούς προς ένα πιο δίκαιο και βιώσιμο μέλλον (ο.π.). Ευνόητο θεωρείται πως η μετάβαση θα δημιουργήσει αντιπαραθέσεις, συγκρούσεις με κατεστημένες ιδεολογίες που στηρίζουν και προάγουν το ήδη υπάρχον αναπτυξιακό μοντέλο του κυρίαρχου βιομηχανικού και καταναλωτικού καπιταλισμού. Ο Lockyer (2017), υποστηρίζει ακόμη πως οι παραπάνω τελεστές ενεργοποιούνται μέσω των πολυδιάστατων ενεργειών των ακτιβιστών του DR, οι οποίες χρήζουν ανάλυσης και διεπιστημονικής διερεύνησης από πλείστες οπτικές. Με ορισμένη μεθοδολογία τα δεδομένα του DR μπορούν επιβεβαιώσουν γενικότερα πως: α) είναι παράλογη η επιδίωξη μιας ες αεί οικονομικής ανάπτυξης πάνω σε ένα πεπερασμένο σύστημα – πλανήτη (Jackson 2009) και β) οι συγκεκριμένοι τρεις τελεστές αποτελούν ισχυρούς λόγους θετικού μετασχηματισμού και μετάβασης σε πιο βιώσιμες καταστάσεις (Latouche 2009, Lockyer & Veteto 2013, Ostrom et al. 2002). Επισημαίνει τα επιτεύγματα των συνειδητών κοινοτήτων βασιζόμενος στις έρευνές του στην εν λόγω κοινότητα, ιδιαίτερα στους τομείς – τελεστές των κοινών που αφορούν ρυθμίσεις της κοινοκτημοσύνης και της οικονομικής ανάπτυξης. Προτείνει τη μοντελοποίηση και

υιοθέτηση των αποτελεσματικών στρατηγικών που ήδη εφαρμόζονται στην κοινότητα προσδίδοντας έτσι ιδιαίτερη βαρύτητα, τασσόμενος, παράλληλα, υπέρ της καθολικής συνεργασίας μεταξύ των ακτιβιστών της και ερευνητών της ακαδημαϊκής κοινότητας σε ζητήματα ανάπτυξης, δικαιοσύνης και βιωσιμότητας.

Συνθήκη, κεντρικοί άξονες διαχείρισης

Ο αντισυμβατικός προσανατολισμός της κοινότητας του DR διαφαίνεται μέσα από τις οικολογικές συμβάσεις που πρέπει να ακολουθούν υποχρεωτικά όλα τα μέλη της ώστε να επιτευχθεί η προαναφερθείσα πολιτισμική μετάβαση και μετασχηματισμός. Καταγράφεται δε με πολύ συγκεκριμένους κανόνες βιωσιμότητας όπως ακολούθως:

- Τα μέλη DR δεν μπορούν να χρησιμοποιούν προσωπικά μηχανοκίνητα οχήματα, ούτε να τα αποθηκεύουν σε ιδιοκτησία γης του Dancing Rabbit Ecovillage.
- Στο DR τα ορυκτά καύσιμα δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν σε οχήματα, θέρμανση και ψύξη χώρου, νερού, ανακύκλωση.
- Όλες οι υπαίθριες εργασίες. κηπουρικές, ανθοκομικές, αγροτικές, δασοκομία, που πραγματοποιούνται στην ιδιοκτησία του DR πρέπει να συμμορφώνονται απόλυτα με τα περιβαλλοντικά πρωτόκολλα που ορίζονται από την OCIA (Organic Crop Improvement Association) για οργανικές διαδικασίες και επεξεργασία. Επιπλέον, κανένα πετροχημικό βιοκτόνο δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ή να αποθηκευτεί για οποιονδήποτε σκοπό.
- Η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται στο DR θα προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές. Οποιαδήποτε εισαγωγή άλλης μορφής ενέργειας στο σύστημα λόγω περιοδικών ή εκτάκτων αναγκών θα εξισορροπείται με αντίστοιχη εξαγωγή από το πλεόνασμα των οικείων εγκαταστάσεων ανανεώσιμης ενέργειας, ώστε να επιτυγχάνεται τουλάχιστον μηδενικό αν όχι πλεονασματικό ενεργειακό ισοζύγιο.
- Η ξυλεία για οιαδήποτε κατασκευή υποδομών και επισκευών στο DR θα πρέπει να έχει παραχθεί και συλλεχθεί τοπικά, να πιστοποιηθεί ως βιώσιμη συγκομιδή και να είναι επαναχρησιμοποιήσιμη και ανακυκλώσιμη.
- Τα συστήματα επεξεργασίας και διάθεσης αποβλήτων στο DR θα ανακυκλώνουν τα οργανικά υλικά μέσω ειδικών διαδικασιών για περεταίρω χρήση τους.

Το Dancing Rabbit εξετάζει ολιστικά τα θέματα της αειφορίας για τη δημιουργία ανάλογης συνείδησης και κουλτούρας που να λαμβάνει υπόψη όλο το φάσμα των ενεργειών, των προεκτάσεων και επιπτώσεων αυτών, με σκοπό τη διατήρηση βιώσιμης και φιλόξενης Γης στο διηνεκές. Έτσι αποσκοπεί γενικότερα σε:

- Προσπάθειες της κοινότητας να βασιστεί αποκλειστικά σε ανανεώσιμους πόρους με τη δέσμευση να αναλώνονται με ρυθμό μικρότερο από την αντικατάστασή τους για την ελαχιστοποίηση του συνολικού οικολογικού αποτυπώματος στα παγκόσμια οικολογικά συστήματα.
- Διατήρηση και επανόρθωση των οικείων οικοσυστημάτων με παράλληλο θετικό αντίκτυπο στη συνολική βιοποικιλότητα.
- Δημιουργία ενός κλειστού βρόγχου – κύκλου πόρων, όπου τα υποπροϊόντα επανεντάσσονται ως χρηστικοί πόροι για την ελαχιστοποίηση της παραγωγής απορριμμάτων και αποβλήτων, ειδικότερα των τοξικών και ραδιενεργών.
- Αποδοχή και μη εκμετάλλευση όλων των ανθρώπων και έτερων πολιτισμών.
- Επίτευξη προοδευτικής αρνητικής αύξησης πληθυσμού.

Οι παραπάνω συνθήκες και κανόνες (Jones 2013), εκφράζουν την πρόθεση του DR

να αναπροσαρμόσει θετικά τις βασικές οικονομικές σχέσεις και τις πρακτικές των μελών της κοινότητας ώστε οι ίδιοι να υπηρετήσουν πιστά τις δηλωμένες αξίες, να καταστούν αποτελεσματικοί διαχειριστές των κοινών τους αλλά και ευρύτερα, ως υπεύθυνοι παγκόσμιοι πολίτες με οικολογικές ανησυχίες ορίζοντας πρότυπα μειωμένης κατανάλωσης φυσικών και άλλων απαραίτητων πόρων στην πορεία μιας εναλλακτικής βιώσιμης ανάπτυξης. Ο Lockyer (2017) συνυπογράφει τα παραπάνω δηλώνοντας πως μέσα από την ερευνητική του σχέση με την κοινότητα έχει ενστερνιστεί αυτές τις απόψεις στο σύνολό τους. Η υπεραξία αυτών των συνθηκών είναι πρόδηλη αν συνυπολογιστεί ότι ο Matthews (2010), τεκμηριώνει πως το Drop City, το πρώτο «hippie commune», προσέφερε παρόμοια απόδραση από την κυρίαρχη (mainstream) τάση της εποχής αλλά μετά από δύο χρόνια λόγω της έλλειψης δομής και κριτηρίων επιλογής μελών κατέρρευσε. Παράλληλα ο Kanter (1972), διερευνώντας ανάλογες κοινότητες της αμερικανικής ιστορίας, διαπιστώνει πως πολλές, όντας υποταγμένες σε μονοπρόσωπες χαρισματικές ηγεσίες οδηγήθηκαν σε παρακμή. Στο DR απεναντίας έμφαση δίνεται στις συμμετοχικές διαδικασίες διαχείρισης της κοινότητας, η οποία ως κοινωνικός θεσμός στρέφεται κυρίως γύρω από τη βιωσιμότητα των πόρων παρά στην απόκτηση χρημάτων (Bollier 2014). Καίριος συντελεστής θεωρείται το ισχύον διοικητικό σύστημα με δημοκρατικές διεργασίες βάσης οι οποίες επιτρέπουν στα μέλη να προβαίνουν σε κοινές αποφάσεις και να αναπτύσσουν συλλογικές πολιτικές. Να σημειωθεί πως η προοδευτική αύξηση του πληθυσμού επέφερε απαραίτητες αναπροσαρμογές στο σύστημα με τις αποφάσεις των μελών και την επιμέλεια συμβουλίου στο οποίο αναφέρονται οι αρμόδιες των θεμάτων επιτροπές. Ειδικά για το θεμελιώδες θέμα της χρήσης γης, το κοινοτικό διοικητικό σύστημα διαχείρισης του χωριού εκφράζεται με γνώμονα ένα μοντέλο καταπιστεύματος γης το οποίο απορρίπτει την ατομική ιδιοκτησία, δέχεται αποκλειστικά τη συνεργατική διαχείριση, με ανταλλακτικό όφελος την οικολογική βιωσιμότητα. Η εξειδικευμένη διαχείριση της γης γίνεται μέσω ανεξάρτητων μη κερδοσκοπικών οργανισμών εκπαίδευσης και έρευνας, Community Land Trust (CLT), υπό την επίβλεψη ενός εκτελεστικού συμβουλίου του οποίου μόνιμο μέλος αποτελεί πλέον και ο Lockyer. Σχετικά με τις συμβάσεις μακροπρόθεσμης μίσθωσης αγροτεμάχου σε άτομα ή μικρές ομάδες εντός της κοινότητας, η ιστοσελίδα του DR αναφέρει χαρακτηριστικά:

Το μοντέλο καταπιστεύματος γης, παρέχει γη εκτός του πλαισίου κερδοσκοπικής αγοράς στα μέλη. Κάθε άτομο ή νοικοκυριό μπορεί να ενοικιάσει ένα μικρό οικόπεδο έναντι μηνιαίας αμοιβής. Στους ενοικιαστές δεν ανήκει η γη αλλά όλες οι βελτιώσεις και προσθήκες που υπόκεινται σε αυτή, όπως κτήρια, κήποι, οπωρώνες, κτλ. Αυτά μπορούν να πωληθούν σε άλλο ενδιαφερόμενο μέλος σε περίπτωση που υπάρξει αποχώρηση από την κοινότητα ή μετακίνηση σε διαφορετικό ενοικιαζόμενο κτήμα εντός αυτής. Ως εκ τούτων η γη αποτελεί έναν μόνιμο προσιτό πόρο...

Επιπλέον, κάθε πράξη ενοικίασης είναι απολύτως συμμορφούμενη με τη διαδικασία συνεργατικής οικολογικής σχεδίασης:

Κάθε νέο ενοικιαζόμενο κτήμα πρέπει να υποβάλλεται σε μια διαδικασία αποδοχής από την κοινότητα. Η κοινότητα προσπαθεί να καθοδηγεί τα νέα μέλη μέσω της διαδικασίας οικολογικής σχεδίασης ούτως ώστε να είναι σίγουρη ότι τα νέα μέλη λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες του νοικοκυριού ή του κήπου αλλά και τις τυχόν συνέπειες που θα υποστούν γείτονες και η γη γενικότερα. Ο στόχος μας είναι να παρέχεται η ευελιξία για κάθε μέλος στην πραγμάτωση του οράματος μιας βιώσιμης κατοικίας ή βιώσιμου κήπου αλλά ταυτόχρονα να συνταιριάζει το όραμά τους με τους ευρύτερους στόχους

σχεδίασης του χωριού (Lockyer 2018).

Πέραν τούτων η κοινότητα κάθε χρόνο και σε τακτά διαστήματα συγκεντρώνει όλα τα μέλη για να ενημερωθούν και να συζητήσουν σχετικά. Το γεγονός αυτό παράλληλα αποτελεί μια δυναμική διαδικασία εκπαίδευσης και διαμόρφωσης κουλτούρας, πειραματισμού και προσαρμογής, προκειμένου να επιτυγχάνονται τα επιθυμητά αποτελέσματα αναφορικά με την αποστολή του χωριού: «να σχεδιάσουμε ένα χωριό για πεζούς, με λιγότερη κατανάλωση πόρων το οποίο ελαχιστοποιεί το αποτύπωμά μας στη γη, προκειμένου να αφήσουμε χώρο για τον αγροτικό και φυσικό βίοτο» (ο.π.). Ο ίδιος, μας αναλύει τους τρεις θεμελιώδεις πυλώνες διαχείρισης και ανάπτυξης της κοινότητας: α) αστική ανάπτυξη, β) αγροτική ανάπτυξη και γ) αποκατάσταση του υπό διαχείριση οικοσυστήματος. Αναλυτικά:

α) Η υπάρχουσα αστική ανάπτυξη περιορίζεται σε μια έκταση περίπου είκοσι εκταρίων με προοπτική επέκτασης στα σαράντα εκτάρια. Τα μέλη της κοινότητας έστρεψαν την προσοχή τους όχι μόνο στο φυσικό πλούτο της γης τους αλλά και στη φερόμενη ενέργεια που περιέχονταν στα τοπικά υλικά δόμησης που μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν. Έτσι, εκτός από το μικρό γεωγραφικό αποτύπωμα, τα σπίτια τους κατασκευάζονται βάσει ποικίλων «πράσινων τεχνικών», συμπεριλαμβάνοντας οικεία διαθέσιμα υλικά όπως δέματα άχυρου, πηλό και ανακυκλώσιμη τοπική ξυλεία όπως θα αναλυθεί εκτενέστερα παρακάτω. Το αποτέλεσμα είναι η ανάπτυξη ενός νοτίως προσανατολισμένου συμπλέγματος τύκνωσης κτηρίων στο νοτιοανατολικό άκρο της περιοχής τους, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης πράσινου χώρου και της εγκατάστασης μονοπατιών για πεζούς και οχήματα. Ο σχεδιασμός ανάπτυξης της κοινότητας έγινε λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες και αποτελεί, σύμφωνα με την ιστοσελίδα της κοινότητας, μια «εν εξελίξει πρόκληση λόγω της έντασης μεταξύ του κυρίαρχου σχεδιασμού και της οργανικής ανάπτυξης».

β) Σχετικά με τον σχεδιασμό και τη διαχείριση της αγροτικής ανάπτυξης θα πρέπει να αναφερθεί πως η γη που κλήθηκαν να καλλιεργήσουν τα μέλη είχε υποβαθμιστεί από τη βιομηχανική καλλιέργεια καλαμποκιού και την εκτροφή χοίρων κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Σήμερα η κοινότητα διαθέτει μισθωτήρια κήπων όπου οι κάτοικοι παράγουν τρόφιμα σύμφωνα με τις ανάγκες της οικιακής τους οικονομίας ατομικά, αλλά και για τις κοινές κοινοτικές ανάγκες. Επίσης, βρίσκονται σε ισχύ αγροτικά μισθωτήρια για εμπορικούς σκοπούς των μελών – καλλιεργητών όπου παράγονται τρόφιμα προς πώληση σε κατοίκους των όμορων περιοχών. Η κλίμακα παραγωγής στο DR είναι μικρή αλλά ποικιλόμορφη. Υπάρχουν «δασικοί κήποι» που ενσωματώνουν άγρια και τοπικά καλλιεργούμενα είδη στον ίδιο χώρο. Γενικότερα, η φιλοσοφία της «αεικαλλιέργειας» (permaculture), εφαρμόζεται από πολλά μέλη του χωριού στην παραγωγή τροφίμων. Πρόσφατα αποφασίστηκε να οριστούν επιπλέον πενήντα εκτάρια γης για το λόγο αυτό. Εκτός από το άμεσο όφελος της παραγωγής τροφίμων, τα συστήματα είναι επίσης καταλλήλως σχεδιασμένα, στοχεύοντας σε έμμεσα οφέλη όπως τον καθορισμό ελεγχόμενου περιβάλλοντος για τα θηράματα καθώς και την μακροπρόθεσμη αποκατάσταση της γονιμότητας του εδάφους. Ένας μικρός αριθμός των κατοίκων του οικισμού ενσωματώνει ως μέθοδο την «κυκλική βοσκή» ζώων για μεγαλύτερη παραγωγή βάσει της συμβολής της μεθόδου στη γονιμότητα της γης. Ενώ πολλοί κάτοικοι του χωριού επιλέγουν να είναι χορτοφάγοι, κάποιοι δραστηριοποιούνται και στη ζωική παραγωγή χρησιμοποιώντας εσκεμμένα τη ζωική καλλιέργεια σε μια προσπάθεια αντιγραφής του ρόλου της βοσκής ζώων όπως του βίσωνα στα προ-Κολομβιανά βοσκοτόπια (pre-Columbian prairies). Θεωρείται μία προσέγγιση παραγωγής τροφίμων που συμβαδίζει με τις προσπάθειες της κοινότητας για την αποκατάσταση του οικοσυστήματος του οικείου βοσκοτόπου

και συμβάλει στον τρίτο πυλώνα.

γ) Η αποκατάσταση του οικοσυστήματος του βοσκότοπου πραγματοποιείται με αρωγό το ομοσπονδιακό κυβερνητικό πρόγραμμα συντήρησης και αποκατάστασης Conservation Reserve Program (CRP), στα 160 εκτάρια από τα συνολικά 280 της κοινότητας. Υπό την επίβλεψη του κυβερνητικού Γραφείου Αγροτικών Υπηρεσιών (Farm Service Agency), το εν λόγω πρόγραμμα πληρώνει αγρότες και ιδιοκτήτες γης για να εξαιρέσουν περιβαλλοντικά ευαίσθητα τμήματα γης από την αγροτική παραγωγή με στόχο να βελτιωθεί προοδευτικά η ποιότητα του νερού και να αποφευχθεί η διάβρωση του εδάφους όπως και η πιθανή απώλεια άγριας ζωής. Έτσι σχεδιάστηκε ένα τμήμα εδάφους αφιερωμένο στην «υγεία του οικοσυστήματος» (prioritized for Ecosystem Health), που αποτελεί μέρος των προσπαθειών της κοινότητας να εναρμονίσει τις ανάγκες όλων των έμβιων οργανισμών της περιοχής. Γίνεται, επίσης, προσπάθεια προστασίας των εγγενών ειδών και ελέγχονται τα επεμβατικά είδη ξενιστές (ο.π.). Τα βοσκοτόπια έχουν ανάγκη την ανθρώπινη παρέμβαση για μια επιτυχή συντήρηση και αποκατάσταση (Mutel 2008). Από τον ιστότοπο του DR διαβάζουμε σχετικά: «Ενώ δεν εργαζόμαστε απ' ευθείας για τη διαχείριση της άγριας ζωής, η γη μας αποτελεί καταφύγιο στις διευρυνόμενες αγροικίες, τους δρόμους και πόλεις». Άλλη μια συλλογική πρωτοβουλία των κατοίκων του χωριού με στόχο την αποκατάσταση του οικοσυστήματος του βοσκότοπου αφορά την αναδάσωση. Τα βοσκοτόπια της περιοχής περιελάμβαναν εκτάσεις με βελανιδιές κατά μήκος των πηγών νερού. Στα μέσα του 20^{ου} αι. αποψιλώθηκαν καθώς επεκτάθηκαν τα αγροκτήματα εντατικής γεωργίας. Τα «Κουνέλια» στην προσπάθειά τους αυτή έχουν φυτέψει πάνω από 15.000 δέντρα απαλλάσσοντας την περιοχή από χαμηλά ξυλώδη, θαμνώδη είδη. Η κοινότητα κερδίζει κατά μέσο όρο ένα εκτάριο δασικής έκτασης ανά έτος μέσω της επέκτασης των εναπομεινάντων δασικών εκτάσεων και της ωρίμανσης της φύτευσης δέντρων (ο.π.).

Θα μπορούσαμε τελικά να αναφέρουμε πως ενώ κατά τη διάρκεια δύο αιώνων του Ευρωπαϊκού και Αμερικάνικου αποικισμού τα βοσκοτόπια υπέστησαν τεράστιες οικολογικές αλλοιώσεις λόγω της αγροτικής και αστικής ανάπτυξης, η κοινότητα του DR προσπαθεί εντατικά και οργανωμένα να αποκαταστήσει αυτό το τμήμα της περιοχής παράγοντας ταυτόχρονα τρόφιμα και αναπτύσσοντας μια αστική περιοχή πάνω σε ένα υποβαθμισμένο αγροτεμάχιο. Πόσο εύστοχοι είναι όμως οι παραπάνω στόχοι και μέθοδοι της κοινότητας ώστε να μετατραπεί η έκταση αυτή σε ένα φυσικό ποικιλόμορφο οικοσύστημα βοσκότοπου; Ο Lockyer (2018) ισχυρίζεται ότι προς το παρόν είναι με βεβαιότητα «μόνο εν μέρει επιτυχείς» εκ του αποτελέσματος. Τονίζει όμως πως όπως ακριβώς η καταστροφή των βοσκότοπων έγινε σε βάθος χρόνου, το ίδιο πρέπει να ισχύσει και για τον χρονικό ορίζοντα αποκατάστασής τους. Τέλος, για το θέμα προβαίνει στην παρατήρηση πως μελλοντικά οι συνέπειες της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής αναμφίβολα θα εισάγουν απρόβλεπτες μεταβλητές στις προσπάθειες των μελών της κοινότητας καθώς και στη διαπίστωση και έμμεση σύσταση, πως παρόλο που οι κάτοικοι εποπτεύουν συστηματικά τη διαχείριση της γης τους, αφιερώνουν πολύ χρόνο για τα προς το ζην ενώ θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τη συνδρομή πτυχιούχων επιστημόνων με εξειδικευμένες γνώσεις. Οι τελευταίοι θα αποκόμιζαν ιδιαίτερο όφελος από την ανάλυση δεικτών και στατιστικής ενός ρέουν πειράματος.

Τομείς διαχείρισης πόρων, ανάπτυξη, τεχνολογία και τεχνικές

Οι παραπάνω κεντρικοί πυλώνες διαχείρισης ενισχύονται με καινοτόμες τεχνικές σε

πλείστα ζωτικά πεδία, άξονες και τομείς ανάπτυξης, εξέλιξης και πειραματισμού από τα μέλη της κοινότητας με βασικό αρωγό την απαραίτητη χρήση της τεχνολογίας αν και προσπαθούν να απέχουν εσκεμμένα λόγω της γενικότερης κοσμοαντίληψής τους. Η πλειοψηφία των μελών των οικολογικών κοινοτήτων έχουν ταύτιση με την έννοια της βιωσιμότητας συνυπολογίζοντας τη χρήση της τεχνολογίας ως παράγοντά της, όμως την αντιμετωπίζουν με άκρως μη ανταγωνιστικό αλλά χρηστικό τρόπο.

Από την ίδρυση της κοινότητας του Dancing Rabbit, οι σύγχρονες τεχνολογίες αποτέλεσαν κλειδί για την επιβίωσή της. Ιδρύθηκε άλλωστε από προγραμματιστές ιστού και η προσβασιμότητα στο διαδίκτυο ήταν βασικό κριτήριο επιλογής θέσης για την ανάπτυξη της επιχείρησής τους, “Skyhouse Consulting”. Χαρακτηριστικά, ένα μέλος, ο Nick, γράφει στη στήλη της τοπικής εφημερίδας Memphis Democrat, πως: «χρησιμοποιώντας την τεχνολογία τα μέλη συνεχίζουν τις αρχές των ιδρυτών και ενισχύουν τη θέση της κοινότητας για το μέλλον του πλανήτη». Το εν λόγω τοπικό μέσο ενημέρωσης δίνει χώρο σε μέλη της κοινότητας από το 2002 όπου αρθρογραφούν σχετικά με τις δραστηριότητές τους, για σημαντικά γεγονότα και εκδηλώσεις. Η στήλη αποστέλλεται σε 6000 παραλήπτες μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και παράλληλα δημοσιοποιείται στον επίσημο ιστότοπο της κοινότητας με σκοπό την προσέλκυση επισκεπτών και εκπαιδευόμενων (Jones 2014). Υπάρχει ένα φάσμα αγάπης και μίσους σχετικά με την αποδοχή των ψηφιακών τεχνολογιών στο DR, αν και ακόμη και εκείνοι που τις μισούν εξακολουθούν να τις χρειάζονται. Υπήρξαν ορισμένες φωνές για καθολική αποστασιοποίηση, αυτό δεν ίσχυσε εντέλει. Τα «Κουνέλια» βασίζονται στα ηλεκτρονικά μέσα για την επικοινωνία αλλά και τις δράσεις τους. Οι ζωτικές ενέργειες στην κοινότητα πέραν της επικοινωνίας, των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και την εύρεση εργασίας, καταδεικνύουν πρόοδο και αξιοσημείωτα αποτελέσματα με τη χρήση των τεχνολογιών στα πεδία των υποδομών, παραγωγής και ενέργειας. Ενσωματώνοντας κλασικές όσο και σύγχρονες ιδέες, μεθόδους, εργαλεία και υλικά, η κοινότητα μείωσε δραστικά το οικολογικό της αποτύπωμα όπως θα εξετάσουμε αναλυτικά παρακάτω με την ανάλυση επιμέρους δεικτών που αποτυπώνουν τα θετικά αποτελέσματα και, ταυτόχρονα, επιβεβαιώνουν την προσήλωσή της στην εκμετάλλευση της τεχνολογίας, τόσο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ), με το on-grid ηλεκτρικό δίκτυό της το οποίο υποστηρίζεται αποκλειστικά από φωτοβολταϊκά συστήματα και ανάλογες πηγές αποθήκευσης, όσο και την τεχνολογία των οχημάτων της. Γενικότερα, θα υποστηρίζαμε πως στο DR αποδέχονται ότι το φτυάρι αποτιμάται όσο ένας φορητός υπολογιστής σε συνθήκες όπου τα μέλη μπορούν να ζουν πιο βιώσιμα (Rubin 2019).

Παρακάτω θα αναλυθούν τρεις ιδιαίτεροι και αλληλεξαρτώμενοι άξονες στους οποίους δραστηριοποιείται η κοινότητα εφαρμόζοντας καινοτόμες προσεγγίσεις με νεωτερικές και παραδοσιακές τεχνικές. Το DR στηρίζει μεγάλο μέρος της ανάπτυξης του στο μοντέλο της αεικαλλιέργειας το οποίο και προωθεί μέσω των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του διοργανώνοντας τακτικά εργαστήρια. Η αεικαλλιέργεια είναι μια ολιστική προσέγγιση που στοχεύει στη δημιουργία βιώσιμων οικισμών συμβατών με τις νόρμες της φύσης, αλλά και ένα σύστημα παραγωγής τροφής (Burnett 2012). Οι αρχές της εφαρμόζονται στην κοινότητα το Dancing Rabbit με ένταση στους επιμέρους τομείς της βιολογικής καλλιέργειας, δασολογίας, πράσινης οικονομίας, οικολογίας, διαχείρισης αποβλήτων, τοπογραφίας, αρχιτεκτονικής, δόμησης, του συστήματος υγείας και του σχεδιασμού εξέλιξης των κοινοτήτων. Σκοπός είναι η δυνατότητα ικανοποίησης των βασικών ανθρώπινων αναγκών, δίχως παρεμβάσεις, παρά μόνο μέσω της σταθερότητας του κύκλου ζωής της φύσης (ο.π.). Οι ζώνες επιμέλειας που προτείνει και τηρούνται από την κοινότητα του Dancing Rabbit

Ecovillage χωρίζονται όπως:

- Ζώνη 0: Κατοικία, μείωση των αναγκών σε ενέργεια και νερό με την εκμετάλλευση των φυσικών ανανεώσιμων πηγών.
- Ζώνη 1: Περιοχή γύρω από τα κτίσματα.
- Ζώνη 2: Εκτάσεις κηπευτικών, λεκάνες οργανικού λιπάσματος (compost) και περιοχές μελισσοκομείας.
- Ζώνη 3: Μεγάλες παραγωγικές γεωργικές εκτάσεις της κοινότητας.
- Ζώνη 4: Ημιάγρια περιοχή για την παραγωγή ξυλείας.
- Ζώνη 5: Η ίδια η φύση, η περιοχή όπου ο ανθρώπινος παράγοντας περιορίζεται στην παρατήρηση του φυσικού κύκλου του οικοσυστήματος. Εδώ εφαρμόζεται η πιο σημαντική αρχή της μόνιμης καλλιέργειας, δηλαδή το γεγονός πως οι κάτοικοι δουλεύουν σε απόλυτη αρμονία με τα φυσικά συστήματα (ο.π.).

Ο Holmgren (2007), ένας από τους πρωτοπόρους του κινήματος την ορίζει ως: «συνειδητά σχεδιασμένα τοπία τα οποία μιμούνται τα μοτίβα και τις σχέσεις που υπάρχουν στη φύση και αποφέρουν μια αφθονία τροφίμων, ινών και ενέργειας για την κάλυψη των τοπικών αναγκών». Η Lilac (2017) ως μέλος του DR, σε σχετική δημοσίευσή της σε στήλη τοπικού μέσου αναφέρει χαρακτηριστικά: «Η αεικαλλιέργεια είναι η σχέση μας με το νερό, τον ήλιο, τα κτίρια, την τροφή, την υγεία και τους εαυτούς μας σε σύγκλιση με τη κοινή λογική, σοφία και κατάλληλη τεχνολογία για ωφέλιμες παραγωγές τροφίμων, για φυσικά συστήματα που απαιτούν λιγότερη εργασία και τα οποία αποκαθιστούν το τοπικό περιβάλλον».

Άμεση συνάρτηση με τη μέθοδο έχει η διαδικασία κομποστοποίησης οργανικών αποβλήτων που με κατάλληλη επεξεργασία και τεχνικές συνδράμουν στο αποτέλεσμα του εγχειρήματος κυρίως ως λίπασμα των δέντρων και των άγριων αγροτικών εκτάσεων της κοινότητας του DR. Επίσης για την επίτευξη των στόχων ο σχεδιασμός, η δόμηση και οι βασικές υποδομές των κτηρίων έχουν ουσιαστική συμβολή. Οι αρχές του βιοκλιματικού σχεδιασμού εφαρμόζονται στο αστικό και ευρύτερο περιβάλλον του οικισμού. Έτσι τα κτήρια έχουν νότιο προσανατολισμό υπηρετώντας τις ανάγκες του φωτισμού, του κλιματισμού καθώς και τη διάταξη φωτοβολταϊκών συστημάτων. Περιλαμβάνουν παράθυρα με σκίαστρα σε διάταξη στην οροφή που επιτρέπουν το ζεστό αέρα να ανέρχεται φυσικά ώστε ο ανανεωμένος να εισέρχεται από την πλάκα σκυροδέματος του εδάφους δημιουργώντας φυσικό κλιματισμό. Τα παράθυρα και οι υαλοπίνακες έχουν κλίσεις που μπορούν να εκμεταλλεύονται τον ήλιο και όταν βρίσκεται χαμηλότερα στον ορίζοντα στη διάρκεια του χειμώνα. Σχετικά με τις ηλεκτρικές υποδομές οι περισσότερες κατοικίες έχουν σύγχρονες εγκαταστάσεις. Οι κατοικίες που δε διαθέτουν ηλιακά πάνελ και δεν είναι συνδεδεμένες στο αντίστοιχο δίκτυο διαθέτουν «ζωντανές στέγες» με επιστρώσεις τεχνητού καουτσούκ και χρώματος ώστε να χρησιμοποιούνται ως κήποι και φυσικό κλίμα.

Διαδικασία δόμησης: Οι δεκαεννέα από τις τριάντα δύο κατοικίες χτίστηκαν με βασικό υλικό το «δέμα άχυρου», εφαρμόζοντας μια αρχαία τεχνική που αρκετοί σύγχρονοι οικοδόμοι έχουν υιοθετήσει. Σύμφωνα με το οικολογικό συμφωνητικό τους, η ξυλεία που συλλέγεται τοπικά χρησιμοποιείται για τον σκελετό των κατοικιών (Rubin 2019). Ο τυπικός σχεδιασμός δόμησης περιλαμβάνει αρχικά στρώσεις μονωτικών πλακετών από άκαμπτο πολυστερένιο πάνω σε ισοπεδωμένη επιφάνεια χαλικιού. Τα υλικά ενισχύονται με συμπαγή επικάλυψη. Κατόπιν ο ξύλινος σκελετός «γεμίζει» με τα ειδικά δέματα άχυρου. Οι οικοδόμοι εφαρμόζουν ένα μείγμα λάσπης, άχυρου ή βούρλου και άμμου στο εσωτερικό και εξωτερικό της οικίας προκειμένου να κατασκευάσουν και να μονώσουν την τοιχοποιία. Σε κάποιο βαθμό τα συστατικά

αυτού του μείγματος συμπεριφέρονται παρόμοια με αυτά του σκυροδέματος καθώς η λάσπη αντικαθιστά το τσιμέντο, η άμμος λειτουργεί ως διογκωτικό μέσο και οι ίνες από τα άχυρα συμπεριφέρονται ως ράβδοι οπλισμού. Αρκετή άμμος χρησιμοποιείται στο εξωτερικό της οικίας που επικαλύπτεται με λινέλαιο για στεγανοποίηση. Για το δε εσωτερικό, χρησιμοποιείται λιγότερη άμμος στο μείγμα και το άχυρο αντικαθίσταται από ίνες βούρλων. Τα βούρλα συλλέγονται τοπικά με τα χέρια και είναι εποχικά. Έτσι, χρησιμοποιούνται στις τελευταίες επιστρώσεις (ο.π.). Σκόπιμο κρίνεται να αναφερθεί πως υπάρχουν περιοδικά προβλήματα συντήρησης κυρίως λόγω του υγρού κλίματος.

Γενικότερα, τα «Κουνέλια» είναι ελεύθερα να κατασκευάσουν εναλλακτικές μορφές κατοικιών βάσει των αρχών καταστατικού και να πειραματιστούν με υλικά που δε θα επιτρεπόταν σε άλλες τυπικές αστικές εγκαταστάσεις. Δομές όπως το συγκρότημα Skyhouse χαρακτηρίζονται άθλοι της μηχανικής με βασικό υλικό το άχυρο. Το κτήριο κατασκευάστηκε ώστε να διαθέτει τη δική του διάταξη ηλιακών πάνελ, δικό του σύστημα αποθήκευσης ενέργειας καθώς και σύστημα συγκέντρωσης και φιλτραρίσματος νερού, καθιστώντας το έτσι ένα αυτόνομο οίκημα. Η φιλοσοφία των εμπλεκόμενων μελών στην κατασκευή του ήταν πως η χρήση των σύγχρονων δομικών υλικών και εκλεπτυσμένων αρχιτεκτονικών τεχνικών θα πρέπει να ενσωματώνεται με τα φυσικά υλικά. Οι σύμβουλοι και σχεδιαστές του κτηρίου (Skyhouse Consulting), ήταν άλλωστε αυτοί που δημιούργησαν το ομώνυμο «δέμα άχυρου» Skyhouse, ως ευρέως αναγνωρίσιμο οικοδομικό υλικό (Rubin 2019). Επίσης, ιδιαίτερης αναφοράς χρήζει το υπό διαμόρφωση Κέντρο Πράσινης Κοινότητας (Green Community Center), μια πρωτοβουλία που στοχεύει στην αύξηση της επιρροής της κοινότητας στην ευρύτερη κουλτούρα. Με την ανέγερση αυτού του οικολογικού κτηρίου ο οικισμός θα μπορεί να υποστηρίξει πλέον πεντακόσια έως και χίλια άτομα. Τα 8.700 τετραγωνικά πόδια του οικοδομήματος θα αποσυμφορήσουν το παρόν «κοινό σπίτι» παρέχοντας περισσότερες ανέσεις αλλά και νέες σύγχρονες υποδομές για την κομποστοποίηση των στερεών και οργανικών αποβλήτων. Με αναφορά στην ευρηματική τεχνολογία της πράσινης οικοδόμησής του, ο οικισμός στοχεύει επίσης στη βράβευση του εγχειρήματος συμμετέχοντας σε δύο προγράμματα πιστοποίησης της βιωσιμότητας του εν λόγω κτηρίου, του LEED Platinum (Leadership in Energy and Environmental Design), που αφορά το σχεδιασμό, και του Living Building Challenge (International Living Future Institute), ένα πρόγραμμα πιστοποίησης κτηρίων που βασίζεται σε αυστηρά πλαίσια σχετικά με τα επίπεδα βιωσιμότητας του δομημένου περιβάλλοντος προσβλέποντας στην υπέρβαση των υπαρχόντων περιορισμών με την κατάθεση ιδιαίτερων προτάσεων και πρωτότυπων λύσεων (Jones 2014).

Διαχείριση πόρων – Στοιχεία, Ανάλυση, Δείκτες

Τα τελευταία χρόνια, κυρίως μετά το 2008 και την εκδήλωση της παγκόσμιας κρίσης χρέους, κάθε περιοχή των Ηνωμένων Πολιτειών έχει βιώσει σε σχετικό βαθμό οικονομικούς αποκλεισμούς σε τμήματα της κοινωνίας της, είτε λόγω οικονομικών συνθηκών (εργασιακή ανασφάλεια, ανεργία, πτώχευση), είτε από ακραία φυσικά φαινόμενα και σήμερα πλέον αντιμετωπίζει το φάσμα των πολυεπίπεδων επιπτώσεων της πανδημίας που δείχνουν προς ένα νέο και αβέβαιο οικονομικό και κοινωνικό μελλοντικό περιβάλλον βίαιων ανακατατάξεων. Οι ενδεδειγμένες μόνιμες λύσεις πιθανότατα βρίσκονται στη διαχείριση των καταναλωτικών - χρηματοοικονομικών μοντέλων, ατομικά και συλλογικά, και της ανάλογης διαχείρισης του φυσικού

κεφαλαίου μέσω τοπικών συνεταιριστικών δομών συνεπικουρούμενης με την ορθολογική χρήση μορφών και μέσων τεχνολογίας. Η συνεταιριστική διαχείριση των τοπικών κοινών πόρων υπήρξε το θεμέλιο πολλών συνειδητών κοινοτήτων (Lockyer 2017). Αναγνωρίζεται πως σε μια έντονα παγκοσμιοποιημένη οικονομία, ειδικότερα οι διαδικασίες αλυσίδας, παραγωγή, διακίνηση και κατανάλωση, αποφέρουν μακροχρόνιες περιβαλλοντικές συνέπειες οι οποίες δεν λογίζονται στο κόστος των τελικών προϊόντων. Οι συνειδητές κοινότητες όπως και το DR, προσπαθώντας να αναδείξουν το πρόβλημα, θέτουν τις παραπάνω διαδικασίες σε μια πιο τοπική διάσταση και έλεγχο (Litfin 2014, Lockyer & Veteto 2013). Στην κοινότητα του DR οι προκλήσεις αυξάνονται σε όλο το φάσμα της διαβίωσης, παραγωγής, ανάπτυξης και μελλοντικού σχεδιασμού καθώς αυτό αναπτύσσεται. Τα αποτελέσματα όπως αναφέρθηκε ήδη κρίνονται θετικά και το γεγονός αυτό αποτυπώνεται στους επιμέρους και καθολικούς δείκτες των μετρήσιμων στοιχείων και σε συγκριτικές επίσημες στατιστικές που τονίζουν τις μεγάλες διαφορές σε ζωτικούς τομείς του βίου και των αναγκών των μελών της κοινότητας του DR έναντι του μέσου αμερικανού πολίτη όπως θα εξετάσουμε ακολούθως:

Σύμφωνα με τα επίσημα κυβερνητικά στοιχεία του 2012, ενώ για την ομοσπονδιακή κυβέρνηση το όριο φτώχειας καθορίζεται σε ποσό ίσο με \$23.050 για μια τετραμελή οικογένεια και \$11.170 ατομικά, το μέσο ατομικό εισόδημα στο DR που μπορεί να καλύπτει τις απαραίτητες δαπάνες διαβίωσης κυμαίνεται στις \$4.000. Το μικρό ομολογουμένως αυτό ποσό επιτυγχάνεται καθώς οι κάτοικοι του DR μέσω του ευρύτερου ισχύοντος καθεστώτος της κοινής διαχείρισης καταναλώνουν λιγότερο του 10% των βασικών λειτουργικών πόρων σε όλες τις επιμέρους μετρήσιμες κατηγορίες όπως: η χρήση οχήματος ανά άτομο 7%, η χρήση του σε διανυμένα μίλια 9%, το αντίστοιχο καταναλωθέν καύσιμο 7%. Σχετικά με τη χρήση ηλεκτρικής ενέργειας το αντίστοιχο ποσοστό κυμαίνεται στο 7.5%, για το φυσικό αέριο στο 8%, το καθαρό νερό 9%. Στις κατηγορίες οικιακών ρύπων σε κιλά το ποσοστό των κατοίκων του οικισμού παρήγαγε κατά μέσο όρο το 26% έναντι του υπολοίπου γενικού πληθυσμού. Τα απαιτούμενα τετραγωνικά στέγασης επίσης κατ' άτομο ανέρχονται στο αντίστοιχο 31%. Σύμφωνα με ειδική απογραφή, στις ΗΠΑ, το 95.8% των οικιστικών μονάδων έχουν δικό τους αυτοτελή οικιακό εξοπλισμό όπως: κουζίνα το 97.5%, ψυγείο το 97.6%, φούρνο το 78.6% και 76.6% έχουν πλυντήριο-στεγνωτήριο. Αντιθέτως, στο DR αυτές οι βασικές οικιακές λειτουργίες επιτελούνται αποκλειστικά μέσω κοινόχρηστων υποδομών (Boyer 2013). Ακόμη να σημειωθεί πως συμβολή στα παραπάνω αποτελέσματα έχει σε ικανό βαθμό η αποδοχή και χρήση του τοπικού κοινοτικού νομίσματος ELM, στοιχείο που μπορεί να αποδοθεί στον τομέα διαχείρισης των κοινών (Lockyer 2017) - τα εναλλακτικά νομίσματα έχουν αναγνωριστεί ως βασικές εναλλακτικές αποδεκτές λύσεις από το κεντρικό τραπεζικό σύστημα (North 2005).

Σχετικά με τα εισοδήματα και σύμφωνα με την έρευνα που διεξήχθη από την Jones την ίδια σχεδόν περίοδο, η πλειοψηφία των μελών της κοινότητας δείχνει να διαθέτει περισσότερες από μια πηγές εισοδήματος που απορρέουν μέσω εργασιών με βάση το διαδίκτυο, της εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας και της ατομικής εργασίας εντός και εκτός κοινότητας. Κηπουρική, ξυλουργική και οικοδομική δραστηριότητα, λογιστική, κτηματομεσιτική είναι μερικοί από τους τομείς επαγγελματικής ενασχόλησης και πηγές εισοδήματος. Έτσι, σχεδόν το 70% των συμμετεχόντων στην έρευνα ανέφεραν οικονομικούς πόρους από επενδύσεις, αποταμιεύσεις, καταπιστευματικά ταμεία, άλλου είδους οικογενειακή ή κυβερνητική υποστήριξη, ενισχύοντας σημαντικά την οικονομική τους κατάσταση. Τα στοιχεία της έρευνας

καταδεικνύουν ακόμη ότι το 60% της κοινότητας διαβίει με ετήσιο ατομικό εισόδημα λιγότερο των \$5.000, το 32% με οικογενειακό εισόδημα λιγότερο των \$8.000 και σε κάποιο ποσοστό του πληθυσμού μπορεί να ανέρχεται στις \$15.000. Συγκρίνοντας με το μέσο οικογενειακό εισόδημα στη Αμερική που αγγίζει τα \$51.371 ετησίως βάσει των στοιχείων της Αμερικάνικης Υπηρεσίας Απογραφής του ίδιου έτους αναφοράς, μπορούμε να αντιληφθούμε την τάξη μεγέθους του ετησίου ισοζυγίου εισοδημάτων των «Κουνελιών». Από συνεντεύξεις μελών της κοινότητας η Jones (2014), για τη μελέτη της, αποτύπωσε χαρακτηριστικά παραδείγματα επαγγελματικής δραστηριότητας και σχέσεων εργασίας. Ένα μέλος ως επιχειρηματίας εξήγησε πως εκείνη τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή μπορούσε να προσφέρει δέκα θέσεις εργασίας σε δύο διαδικτυακές επιχειρήσεις του και πολλαπλές βραχύχρονες αναθέσεις έργων με αμοιβή εντός της κοινότητας. Ακόμη, ένα ζευγάρι μελών είχε ξεκινήσει τη δραστηριότητα Milkweed Mercantile Eco Bed n Breakfast, όπου οι επισκέπτες θα μπορούν να διαμείνουν στο χώρο τους παρακολουθώντας πρακτικά εργαστήρια κονσερβοποίησης τροφίμων αλλά και δομικών κατασκευών με άχυρο. Επίσης, δύο κυρίες είχαν ήδη μια επιχείρηση παροχής υπηρεσιών ειδικευμένης μαιευτικής στην ευρύτερη περιοχή. Διάφοροι δραστηριοποιούνται σε εταιρίες σχεδιασμού και κατασκευής κτηρίων εκτός οικισμού και προσφέρουν, επίσης, θέσεις εργασίας σε μέλη της κοινότητας. Η ίδια παρατηρεί πως πολλά μέλη εγκαταλείπουν περιοδικά την κοινότητα για να εργαστούν εκτός αυτής εποχικά σε κατασκευαστικές εταιρίες, εργαστηριακές έρευνες ή γεωπονικές αναλύσεις εδάφους. Κατόπιν επιστρέφουν στην κοινότητα για το μεγαλύτερο μέρος του έτους ώστε να επικεντρωθούν στους στόχους της κοινότητας. Τα μέλη δε μοιράζονται το εισόδημά τους αλλά συνεισφέρουν ένα συγκεκριμένο ποσοστό για τη συντήρηση των κοινόχρηστων υποδομών. Κάθε μέλος στηρίζεται στις δυνάμεις και δραστηριότητές του. Σε αντίθεση με άλλες συνειδητές κοινότητες το DR δεν αποτελεί μια οικοτεχνική μονάδα (Mercer 2018). Τα παραπάνω στοιχεία είναι ενδεικτικά της οικονομικής σχέσης και της εργασιακής κατάστασης των ατόμων της κοινότητας.

Η παραπάνω συλλογή και ανάλυση δεδομένων κατανάλωσης πόρων ανά τομέα συνεχίστηκε αδιάλειπτα το 2013 μέσω του οργανωμένου αρχείου στατιστικής της κοινότητας αλλά και αντίστοιχων κυβερνητικών ή πολιτειακών οργανισμών. Η παραγωγή και κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας ελέγχεται από τα ίδια τα μέλη της κοινότητας αλλά πιο πρόσφατα μετά τη σύνδεση των κοινοτικών αιολικών και φωτοβολταϊκών συστημάτων στο κεντρικό δίκτυο της Πολιτείας, παρακολουθείται και από την τοπική εταιρεία ηλεκτρικής ενέργειας. Ο Lockyer (2017) αναφέρει στη μελέτη του, πως ο ίδιος, η μεταπτυχιακή του φοιτήτρια Jones που μετακόμισε στον οικισμό για να αναλάβει τη θέση του διευθυντή ερευνών στον μη κερδοσκοπικό οργανισμό του, και ένας προπτυχιακός ερευνητής του Grinnell College, επίσης πραγματοποίησαν στοχευμένες συλλογές δεδομένων σχετικά με τους δείκτες αειφορίας κατά τις περιόδους του καλοκαιριού και του φθινοπώρου του έτους 2014. Οι μέθοδοι έρευνας περιελάμβαναν επισκόπηση, ανάλυση και διασταυρώσεις των υφιστάμενων κοινοτικών στοιχείων αρχείου για την κατανάλωση φυσικού αερίου, νερού, καυσίμου των οχημάτων, τη συλλογή στερεών αποβλήτων και ανακύκλωσης καθώς και ατομικές συνεντεύξεις μελών για την ποιότητα ζωής και τις συνθήκες διαβίωσης. Αναλυτική εικόνα μας δίνουν οι δείκτες και οι αναφορές όπως παρακάτω:

Στερεά απόβλητα: Τα δεδομένα στερεών αποβλήτων και ανακύκλωσης αποδόθηκαν μέσω της συλλογής απορριμμάτων του οικισμού. Τα μέλη της ερευνητικής ομάδας παρέιχαν τη διακομιδή σκουπιδιών «πόρτα-πόρτα» σε όλα τα κτήρια της κοινότητας που εθελοντικά συμμετείχαν στο έργο για την μέγιστη αξιοπιστία της έρευνας. Η

ανάλυση δεδομένων και στις δύο χρονικές περιόδους έδειξε ότι οι συμμετέχοντες παράγουν περίπου 0,2 λίβρες στερεών αποβλήτων ανά άτομο ημερησίως και περίπου 0,6 λίβρες ανακυκλούμενων υλικών. Συνολικά αντιστοιχούν 0,8 λίβρες (3,6 kg) των αστικών στερεών αποβλήτων σε κάθε άτομο ημερησίως. Τα μέλη της κοινότητας παράγουν συγκριτικά μόνο το 18% της ποσότητας των συνολικών αστικών στερεών αποβλήτων έναντι του μέσου Αμερικανού. Επιπλέον, το DR ανακυκλώνει με ποσοστό 73% επί του συνόλου των αστικών στερεών αποβλήτων που παράγονται όταν ο μέσος αμερικανός κινείται περίπου στο 34%. Διαπιστώνεται πως το αποτέλεσμα είναι υπερδιπλάσιο του ποσοστού ανακύκλωσης συγκριτικά με το υπόλοιπο έθνος (United States Environmental Protection Agency 2015).

Οχήματα: Η κατά κεφαλήν αναλογία του αριθμού οχημάτων συμπεριλαμβάνει όλα τα οχήματα που ανήκουν και λειτουργούν για το Dancing Rabbit Vehicle Coop (DRVC) διαιρούμενο με το σύνολο των χρηστών, οδηγών και επιβατών. Δεδομένου ότι ένας από τους οικολογικούς όρους της κοινότητας δηλώνει πως τα μέλη της δεν χρησιμοποιούν προσωπικά οχήματα, οι περισσότεροι συμμετέχουν στο πρόγραμμα DRVC για να έχουν πρόσβαση σε μεταφορικά μέσα. Το DRVC συλλέγει δεδομένα για όλα τα μίλια οχημάτων που διανύθηκαν και κατ' άτομο συμβάλλοντας τα μέγιστα σε αυτόν τον δείκτη. Οι 67 χρήστες του που καταγράφηκαν ως μετακινούμενοι το 2013 και το 2014 μοιράστηκαν τέσσερα οχήματα. Αυτό σημαίνει ότι το DR χρησιμοποιεί 0,06 μονάδες αυτοκινήτων ανά άτομο, ποσό που αποτελεί το 8% του γενικού ποσοστού στις ΗΠΑ (Davis et al. 2013). Σχετικά με τις συνολικά διανυθείσες τοπικές αποστάσεις η καταγραφή έγινε μέσω των ημερολογίων που διαθέτουν τα οχήματα του DRVC. Για τα αντίστοιχα έτη, η κοινότητα διένυσε σε μέσο όρο 899 μίλια (1.447km) ανά χρήστη κατ' έτος, ποσό πολύ λιγότερο σε σύγκριση με το μέσο όρο των 9.455 μιλίων (15.216 km), του μέσου κατοίκου στην Αμερική σύμφωνα με το USA Department of Transportation. Σημαντική σημείωση μπορεί να θεωρηθεί πως ο αριθμός των 67 χρηστών της έρευνας είναι μεγαλύτερος από τον συνολικό αριθμό των μόνιμων κατοίκων της κοινότητας. Αυτό ανάγεται στο γεγονός πως τα οχήματα του DRVC χρησιμοποιούνται περιστασιακά και από τα μέλη των δύο γειτονικών συνειδητών κοινοτήτων, το Red Earth Farms και το Sandhill Farm, καθώς και από μερικές τοπικές επιχειρήσεις με τις ανάλογες χρεώσεις. Να αναφερθεί πως ορισμένες μακρινές μετακινήσεις γίνονται με μέσα μαζικής συγκοινωνίας, στατιστική που δεν καταγράφεται διότι δε θεωρείται πως επιβαρύνει τους αντίστοιχους δείκτες όμως γίνεται προσπάθεια μελλοντικής καταγραφής. Γενικότερα, θα διαπιστώναμε πως τα μέλη του DR διανύουν 90% μικρότερη απόσταση συνολικά από τον γενικό μέσο όρο της χώρας (ο.π.).

Καύσιμα οχημάτων: Ο δείκτης κατανάλωσης καυσίμου στα οχήματα του DRVC συνίσταται σε τρεις επιμέρους παραμέτρους: α) την κατανάλωση βενζίνης και πετρελαίου, β) την κατανάλωση βιοντίζελ και γ) την συνολική ατομική κατανάλωση καυσίμου σε γαλόνια. Τα οχήματα έχουν μετατραπεί τεχνικά ώστε να λειτουργούν με το τοπικά παραγόμενο βιοντίζελ αλλά και με βενζίνη ή πετρέλαιο κατά τις ψυχρές καιρικές περιόδους. Σύμφωνα με τα λογιστικά αρχεία του DRVC σχετικά με τις αγορές καυσίμων για τα έτη 2013 και 2014 υπολογίστηκε πως καταναλώθηκαν 28 συνολικά γαλόνια καυσίμου ανά άτομο σε ετήσια βάση (18 βενζίνης - πετρελαίου και 10 βιοντίζελ). Συγκριτικά με τον μέσο όρο των 466 γαλονιών ανά άτομο ετησίως του γενικού πληθυσμού, το DR κυμαίνεται στο 6% της συνολικής χρήσης καυσίμων και στο 4% της χρήσης καυσίμων ειδών πετρελαίου (Davis et al. 2013).

Φυσικό αέριο: Το προπάνιο είναι το μόνο φυσικό αέριο που χρησιμοποιείται στην κοινότητα, κυρίως στις οικιακές κουζίνες. Ο δείκτης φυσικού αερίου παρακολουθεί

την ποσότητα προπανίου που χρησιμοποιείται βάσει δεδομένων από τα αρχεία της MFA Oil, της τοπικής εταιρείας προπανίου που μεταφέρει αέριο στο DR για να πληρώσει στατικές δεξαμενές. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν αντιπροσωπεύουν περίπου το 80% του συνόλου και αναφέρονται στον μέσο όρο ετήσιας κατά κεφαλήν χρήσης. Το τελικό στοιχείο μετατράπηκε σε therm, μονάδα θερμότητας ισοδύναμη με 100.000 BTU, προκειμένου να είναι συγκρίσιμη με τα επίσημα δεδομένα στατιστικής των ΗΠΑ. Σύμφωνα με αυτά, τα μέλη της κοινότητας του Dancing Rabbit χρησιμοποιούν 22 therm αερίου προπανίου που ισοδυναμούν περίπου με το 5% της μέσης χρήσης των 417 therm φυσικού αερίου του γενικού πληθυσμού σύμφωνα πάντα με το United States Energy Information Administration (USEIA).

Ηλεκτρική ενέργεια: Ο δείκτης κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας περιλαμβάνει τη συνολική ποσότητα αυτής όπως παρακολουθείται μέσω του συστήματος Better Energy for Dancing Rabbit (BEDR), και αποτυπώνεται ως η μέση κατά κεφαλήν ετήσια κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας σε kWh. Το BEDR είναι ένας ενεργειακός συνεταιρισμός του DR που λειτουργεί ηλιακούς συλλέκτες 25 kW ισχύος και συνδέεται (on-grid) με το ευρύτερο τοπικό ενεργειακό δίκτυο κοινής ωφέλειας. Το BEDR παρέχει ισχύ σε σπίτια ή κτήρια της κοινότητας που επιθυμούν να συνδεθούν στο δίκτυό του με μηνιαία χρέωση ανά kW. Τα συμβόλαια του DR επιτρέπουν τη σύνδεση του δικτύου τους στο ευρύτερο δίκτυο με τον όρο να παρέχουν – εισάγουν τη διπλάσια ανανεώσιμη ενέργεια σ' αυτό. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως το 2012, η κοινότητα εισήγαγε στο ευρύτερο δίκτυο 3,5 φορές περισσότερη ενέργεια από ότι πήρε. Με βάση τα δεδομένα της περιόδου 2012 - 2014, ο μέσος κάτοικος στο DR καταναλώνει 744 kWh ετησίως. Αυτό είναι το 18% του μέσου αμερικανού (4.168 kWh), σύμφωνα με την USEIA (2013). Πρέπει να τονιστεί αφενός ότι αυτή η μείωση στο 82%, αποτελεί θετικό σύνολο που επιτεύχθηκε σε μεγάλο βαθμό αφενός από τις ατομικές εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και από την ανάλογη συνεισφορά τους στο αντίστοιχο προαναφερθέν ισοζύγιο του κεντρικού δικτύου και αφετέρου από το γεγονός πως η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας των επιχειρήσεων του οικισμού έχει συνυπολογιστεί στο τελικό σύνολο (Davis et al. 2013).

Νερό: Η χρήση νερού στο DR μετρήθηκε συνυπολογίζοντας τόσο τον όγκο σε γαλόνια της δημόσιας παροχής νερού σύμφωνα με τα αρχεία της Municipality Water County of New Scotland, όσο και τον όγκο της αυτοτροφοδοτικής λεκάνης απορροής. Τα αρχεία της Κομητείας δείχνουν ότι η κοινότητα χρησιμοποίησε κατά μέσο όρο 7 γαλόνια (32 λίτρα) κατά κεφαλήν δημόσιου νερού ημερησίως για τα έτη 2013 και 2014 σύμφωνα με την Public Water Supply of New Scotland (2013). Σημειώνεται δε πως επειδή υπάρχουν αρκετοί επισκέπτες ή ασκούμενοι στην κοινότητα έχει δημιουργηθεί ειδικό λογισμικό για να εξαχθεί ακριβέστερο αποτέλεσμα τόσο για την κατανάλωση όσο και για το κόστος του νερού. Δεδομένου ότι πολλά από τα κτίρια στο DR ενσωματώνουν συστήματα λεκάνης απορροής της βροχής για οικιακή χρήση, τα στοιχεία δεν αντικατοπτρίζουν πλήρως τη συνολική χρήση νερού. Η χρήση των όμβριων υδάτων εκτιμάται στα τελικά βαρέλια λεκάνης απορροής λόγω της έλλειψης ειδικών εγκαταστάσεων ελέγχου. Ο υπολογισμός της κατανάλωσης του βρόχινου νερού περιλάμβανε ένα συντελεστή σφάλματος, εύρους 50%-80%, τουλάχιστον για ορισμένα μέρη βασικών συστημάτων που υπολειπόμενες. Για την εκτίμηση της λεκάνης απορροής βροχής, η μέτρηση θα γίνεται μελλοντικά υπολογίζοντας αφενός τα χιλιοστά βροχόπτωσης στην περιοχή και αφετέρου τον όγκο των εγκατεστημένων δοχείων. Τελικά, για το 2013 και 2014, εκτιμήθηκαν 13 γαλόνια (59 λίτρα) βρόχινου νερού κατ' άτομο ημερησίως. Η συνολική κατά κεφαλήν ημερήσια χρήση νερού στο Dancing Rabbit είναι ένας συνδυασμός των δύο προηγούμενων μεγεθών, δηλαδή της

δημόσιας παροχής και της λεκάνης απορροής. Το αποτέλεσμα κατατάσσει το DR στο 23% σχετικά με τον μέσο Αμερικανό ο οποίος καταναλώνει 88 γαλόνια (400 λίτρα), και στο 9% της δημόσιας δημοτικής χρήσης νερού σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της US Geological Survey (Kenny et al. 2014). Οι υπολογισμοί τελικά δείχνουν πως η κοινότητα παίρνει μόνο το 35% του νερού του από το δημόσιο δίκτυο σε αντίθεση με τον εθνικό μέσο όρο που κυμαίνεται στο 87%. Πρέπει να τονιστεί ότι τα στοιχεία χρήσης κατανάλωσης νερού για το DR περιλαμβάνουν την επιχειρηματική, οικιακή, κοινοτική και γεωργική χρήση, ενώ για τον κύριο πληθυσμό αφορούν μόνο την οικιακή κατανάλωση (Davis et al. 2013).

Τα παραπάνω αποτελέσματα της έρευνας του Lockyer και της Jones που αφορούν περιόδους των ετών 2013 και 2014 όπως ήδη αναφέρθηκε και η οποία δημοσιεύθηκε το 2015 στο περιοδικό Journal of Ecology, στο σύνολό τους δείχνουν σχετική σταθερότητα των περισσότερων δεικτών και συμφωνούν με ανάλογα ευρήματα του έτους 2012. Παρόμοια στοιχεία έχουμε και από τις αντίστοιχες αναφορές της Weiss (2017), σχετικές με την ελαχιστοποίηση του γενικού οικολογικού αποτυπώματος (Footprint) της κοινότητας σε βασικές κατηγορίες όπου η ανάλυση δεδομένων επιβεβαιώνει τη συνέχεια και πρόοδο της κοινότητας σε βάθος χρόνου καθώς και την απόλυτη πίστη της στο όραμα και πλάνο της. Τέλος, σύμφωνα με την πρόσφατη αυτή καταγραφή, η Weiss (2017), επικαιροποιώντας τις πρότερες έρευνες τονίζει στις παρατηρήσεις της πως τα συνολικά αποτελέσματα σχετικά με το οικολογικό αποτύπωμα της κοινότητας επιτυγχάνονται με:

Λιγότερη οδήγηση: Μέσος όρος 911 μίλια έναντι 6500 μιλίων ανά έτος.

- Λιγότερη κατανάλωση ηλεκτρισμού: Χρήση βιώσιμης ενέργειας.
- Μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρισμού στο 80%.
- Μη χρήση προϊόντων αερίου για θέρμανση.
- Χρήση καυσόξυλων της περιοχής.
- Εγκατάσταση εξαιρετικής μόνωσης στα οικήματα.
- Λιγότερη κατανάλωση κρέατος και περισσότερη κατανάλωση ντόπιων προϊόντων: Η χορτοφαγία και η vegan διατροφή μειώνουν το αποτύπωμα του άνθρακα στο 30% και 40% αντίστοιχα και η κατανάλωση ντόπιων τροφών ελαχιστοποιεί τη διακομιδή τροφίμων από εξωτερικά σημεία της κοινότητας.
- Λιγότερα απόβλητα: Παραγωγή 2lbs αποβλήτων ημερησίως, 50% λιγότερη κατανάλωση από τον μέσο Αμερικανό.
- Ανακύκλωση αποβλήτων στο 80% εν αντιθέσει με τον μέσο Αμερικανό που ανακυκλώνει τα απόβλητα σε ποσοστό 34%.

Διαβίωση και κουλτούρα

Μελέτες έχουν δείξει πως οι συνειδητές κοινότητες όπως και το Dancing Rabbit έχουν αυξήσει το κοινωνικό κεφάλαιο νιώθοντας ικανοποίηση με την ποιότητα της ζωής τους ενώ, παράλληλα, ελαχιστοποιούν την κατανάλωση υλικών αγαθών (Mulder et al. 2006, Lockyer 2017). Στην έρευνα της Jones (2014), για το DR, αναλύθηκαν πολλά θέματα που περιελάμβαναν τομείς όπως η γονική μέριμνα, οι κοινωνικές σχέσεις και διαδικασίες επίλυσης συγκρούσεων αλλά και πρακτικά θέματα όπως οι διαδικασίες έναρξης μιας επιχείρησης κ.ά. Η ανάλυση που ακολούθησε πιστοποιεί τα γενικότερα διεθνή δεδομένα των συνειδητών κοινοτήτων ενώ αποδεικνύει πως το θέμα της ποιότητας ζωής είναι πολυπαραγοντικό και ιδιαίτερος υποκειμενικό βίωμα για κάθε άτομο της κοινότητας. Αυτό διαπιστώνεται

από ανάλογες ανοιχτές και ημιδομημένες συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν σε έτερους χρόνους και ατομικά βάσει κοινού ερωτηματολογίου οι οποίες απευθυνόταν στους κατοίκους του Dancing Rabbit και σε αυτούς της πόλης του Seattle που χαρακτηρίζεται ως βιώσιμη πόλη [Sustainable Seattle στο πλαίσιο του προγράμματος: «Δείκτες της αειφόρου κοινότητας 1998» (Palmer 2004)]. Τα αποτελέσματα παρουσιάζουν εγγύτητα αλλά η ειδοποιός διαφορά καθίσταται στο γεγονός ότι ο θετικός δείκτης ικανοποίησης και ποιότητας ζωής της κοινότητας των «Κουνελιών» επιτυγχάνεται με τη χρήση και κατανάλωση μόνο του 10% των συνολικών πόρων έναντι των κατοίκων του Seattle στους οποίους παρέχονται παράλληλα οι ευνότερες αστικές ανέσεις σε όλους τους τομείς της καθημερινότητάς τους.

Σύμφωνα με τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν στην κοινότητα του DR από την Jones σχετικά με την ποιότητα ζωής για την εν λόγω έρευνα μπορούν να αποτυπωθούν επιγραμματικά τα ακόλουθα βάσει δύο ενδεικτικών καίριων ερωτήσεων όπως: α) Στην ερώτηση: «πόσο ευτυχισμένοι είστε με τη ζωή σας στο Dancing Rabbit;» το 81% των ερωτηθέντων σε κλίμακα με άριστα το 10 (1-10) επέλεξαν τον αριθμό 7 και β) Σε ερώτηση αν «πιστεύουν ότι η κοινότητα και ο χώρος του DR είναι ένα καλό μέρος για να ζεις;» το 88% έδωσε τα σημεία 4 και 5 όπου το πρώτο ισοδυναμεί με τον χαρακτηρισμό καλό και το δεύτερο σημαίνει εξαιρετικό. Τα αποτελέσματα αποκτούν ιδιαίτερο ενδιαφέρον αν συνυπολογιστεί πως έχουν ληφθεί σε περίοδο υψηλών εντάσεων λόγω διαδικασιών αναδιάταξης του προϋπολογισμού των δαπανών της κοινότητας. Τα ποιοτικά δεδομένα της έρευνας που προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια επιβεβαιώνουν πως η αντιληπτή ποιότητα ζωής είναι πολυδιάστατη. Ως ενδεικτικό παράδειγμα θα μπορούσε να αναφερθεί πως συγκεκριμένο μέλος της κοινότητας αφού έδωσε απαντήσεις με υψηλό σκορ στο ποσοτικό μέρος του ερωτηματολογίου όπως ενδεικτικά για την ευτυχία (8 στα 10), σε ανάλογη ανοιχτή ερώτηση απάντησε ως εξής: «Η παρούσα κατάσταση της εσωτερικής μου αρμονίας δεν είναι ακόμη σε τέτοιο σημείο ώστε να είμαι τόσο χαρούμενος όσο θα μπορούσα» αναγνωρίζοντας ωστόσο πως το Dancing Rabbit του παρέχει το πλαίσιο για την επίτευξη αυτής της εσωτερικής πληρότητας (Jones 2014).

Σημαντική, επίσης, θα πρέπει να θεωρηθεί η αναφορά της στο θέμα της υγείας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ως παράγοντες που καθορίζουν την ποιότητα ζωής. Σε γενικές γραμμές, τα περισσότερα μέλη της κοινότητας δεν ασκούν επαγγέλματα μόνιμης ή εταιρικής σχέσης με ανάλογα προνόμια ασφαλιστικής κάλυψης. Έτσι χωρίς ασφαλιστικό ταμείο αλλά και λόγω προσωπικών πεποιθήσεων, καλύπτονται στα θέματα υγείας κυρίως χρησιμοποιώντας μεθόδους εναλλακτικής ιατρικής. Επίσης, βασίζονται σε πληροφορίες και συμβουλές εξειδικευμένων ιατρικών οργανισμών μέσω του διαδικτύου. Σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, υπάρχει μια κλινική στο Memphis του Missouri, σε απόσταση δεκαπέντε μιλίων από την κοινότητα με επιλογές ευέλικτης πληρωμής και χρήσης του εναλλακτικού νομίσιματος. Ο υγιεινός τρόπος ζωής και η προληπτική φροντίδα παράλληλα με την εσωτερική αρμονία και την ατομική ψυχική υγεία θεωρούνται ατομική ευθύνη και προσωπική επιμέλεια χωρίς να αφορά ιδιαίτερα την οργάνωση και τις υποδομές της κοινότητας (Jones 2014).

Σύμφωνα με την Mercer (2018), παρατηρούνται δύο μορφές βιωσιμότητας στην κοινότητα του DR: α) η διαπροσωπική βιωσιμότητα (interpersonal sustainability) που εστιάζει στην επικοινωνία, στην επίλυση συγκρούσεων και στη συνεργασία, β) η εσωτερική βιωσιμότητα (inner sustainability) που αφορά τη φροντίδα και ανανέωση του εσωτερικού κόσμου του κάθε μέλους προκειμένου να αναλάβει και να επιτελέσει με επιτυχία ένα συγκεκριμένο έργο. Τα δεδομένα σχετικά με την ποιότητα ζωής στο

DR συμπληρώνονται από μια μεγάλης κλίμακας διεθνή έρευνα για τις συνειδητές κοινότητες όπου το SUNY Binghamton και το Νορβηγικό Ινστιτούτο Δημόσιας Υγείας κατέγραψαν δεδομένα από 200 συνειδητές κοινότητες σε όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένου του DR. Τα αποτελέσματα για τα μέλη του Dancing Rabbit αλλά και συνολικά για τους κατοίκους των συνειδητών κοινοτήτων καταδεικνύουν πως αισθάνονται ότι η ζωή τους βελτιώθηκε σε όλους τους τομείς μετά την ένταξή τους (Lockyer 2017). Επίσης, σύμφωνα με έρευνα των Grinde et al. (2017), χρησιμοποιώντας τη μέθοδο κλίμακας ικανοποίησης Life Scale, διαφαίνεται πως ειδικότερα οι «ακτιβιστές διευθυντές», είναι πιο ευτυχισμένοι σχεδόν από οποιοδήποτε άλλο δημογραφικό στοιχείο που μετρήθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί, τουλάχιστον εν μέρει, από χαρακτηριστικά που θα αναζητηθούν στις κοινοτικές τους ομάδες, όπως οι συναινετικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων που δίνουν στα μέλη αίσθηση συμμετοχής στη διακυβέρνηση της κοινότητας.

Εν κατακλείδι, τα αποτελέσματα σε όλο το φάσμα της έρευνας (πόρων και διαβίωσης), μέσω όλων των παραπάνω δεικτών, μας δείχνουν ότι η κοινότητα μειώνει σε ικανό βαθμό την κατανάλωση μετριάζοντας εν πολλοίς ορισμένες από τις αρνητικές κοινωνικές και οικολογικές επιπτώσεις των παγκόσμιων βιομηχανικών αλυσίδων εφοδιασμού, διατηρώντας, παράλληλα, υψηλά επίπεδα ευτυχίας και ικανοποίησης. Τα μέλη του Dancing Rabbit είναι ικανοποιημένα και ευτυχισμένα σχεδόν όσο και ο μέσος Αμερικανός πολίτης παρά το γεγονός πως χρησιμοποιούν περίπου το 10% σε μια σειρά από ζωτικούς τομείς κατανάλωσης πόρων και υλικών συνολικά. Διαπιστώνεται δηλαδή πως η ανάπτυξη όπως την αντιλαμβάνεται αντισυμβατικά η κοινότητα μπορεί να επιτευχθεί χωρίς να θυσιάζεται ιδιαίτερα η ποιότητα ζωής των κατοίκων της ενώ δημιουργείται παράλληλα μία σημαντική τοπική κουλτούρα. Σε σύγγραμμά του ο ακτιβιστής Wendell Berry (1990), με θέμα τις τοπικές κουλτούρες αναφέρει χαρακτηριστικά: «Το μόνο πραγματικό και αποτελεσματικό εγχειρίδιο διαχείρισης της Γης δεν είναι ένα βιβλίο που θα γράψει άνθρωπος, αλλά οι δεκάδες χιλιάδες τοπικές κουλτούρες».

Εκπαίδευση, επιρροές και εξωστρέφεια

Τα οικολογικά χωριά είναι κοινότητες που εφαρμόζουν μια σειρά βιώσιμων πρακτικών προτείνοντας έναν εναλλακτικό τρόπο ζωής. Το εν λόγω κίνημα στοχεύει κυρίως στην ανταλλαγή εμπειριών με τον έξω κόσμο (Kasper 2008). Αυτό αντικατοπτρίζεται στην επιθυμία τους να επηρεάσουν την κοινωνία δρώντας ως μοντέλα, παραδείγματα και εργαστήρια βιωσιμότητας (Boyer 2015, Litfin 2014). Αυτή η διάχυση των πρακτικών τους γίνεται κυρίως με τρεις τρόπους: α) αντιγραφή (replication), εντός του ίδιου δικτύου ακτιβιστών και της κοινότητας, π.χ. υποδοχή επισκεπτών, πρόσκληση νέων μελών και υποστηρικτών, περιβαλλοντικής φύσης εκπαιδευτικές δραστηριότητες, διαλέξεις, πρακτικές, σεμινάρια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της «αντιγραφής» αποτελεί το DR που προωθεί με ανάλογες μεθόδους τη άει-καλλιέργεια, β) αναβάθμιση (scaling up), μέσω των δραστηριοτήτων που επεκτείνονται και εκτός του οικισμού, σε άλλες ομάδες, όπως συνεργασίες με όμορες κοινότητες, με οικεία εκπαιδευτικά ιδρύματα και με διάφορους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς. Το DR εμπίπτει στην κατηγορία λόγω των δραστηριοτήτων και των εκδηλώσεών του εκτός οικισμού καθώς και τις συνεργασίες που αναπτύσσει με τις όμορες «συνειδητές κοινότητες» αλλά και τις υπόλοιπες παραδοσιακές και γ) μετεξέλιξη, υπό την έννοια της υιοθέτησης πρακτικών σε υψηλότερα θεσμικά επίπεδα

και συνεργασίες με ειδικούς δημόσιους φορείς και οργανισμούς που έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν επιρροές στην υφιστάμενη κοινωνία όπως ο ΟΗΕ.

Ο Boyer (2015), επισημαίνει ότι οι περιαστικές περιοχές και οι περιοχές της υπαίθρου, είναι ιστορικά ανοιχτές και εύφορες για καινοτόμες μορφές ανάπτυξης. Έτσι, χωριά σαν το Dancing Rabbit Ecovillage που συνδυάζουν υπαιθριακής φύσεως στοιχεία, μπορούν να λειτουργήσουν ως πιλοτικά πειραματικά εργαστήρια με καινοτόμα μοντέλα και ειδικές μεθόδους για τη χρήση της γης εφαρμόζοντας αγροτική δραστηριότητα μικρής κλίμακας σε περιοχές υψηλού κόστους, συμβάλλοντας στην ισορροπία και τη μείωση των εντάσεων μεταξύ αστικών και αγροτικών ζωνών (Nixon 2014). Οι σχετικές πρωτοβουλίες στην κοινότητα του DR είναι ποικίλες και δύσκολα μετρήσιμες στο σύνολό τους όπως αναφέρει η Jones (2014). Η κοινότητα εμπνέει άτομα σε όλο τον κόσμο μέσω προγραμμάτων πρακτικής άσκησης και της κάλυψής τους από μέσα μαζικής ενημέρωσης. Η εξωστρέφεια και η επικοινωνία με την ευρύτερη κοινωνία επιτελούνται μέσω διαδικασιών πρακτικής αναπαραγωγής - αντιγραφής και όχι απλής θεωρητικής μεταφοράς (Seyfang & Smith 2007). Αν και αναχρονιστική μέθοδος η «αντιγραφή» για πολλούς επιστήμονες, πολλά μέλη της κοινότητας «αντιγράφουν» διαδικασίες και αξίες του χωριού όταν γυρνάνε στα αστικά σπίτια τους και στη γειτονιά τους για να τις μεταδώσουν σε περίοικους και φίλους. Ακόμη, μερικά μέλη σκέφτονται να ιδρύσουν δικές τους παρόμοιες κοινότητες αντιγράφοντας μέρος της τοπικής κουλτούρας της κοινότητας (Boyer 2013). Ένα μεγάλο μέρος του σκοπού και της αποστολής του DR εκτός από τη βιωσιμότητα είναι η προσέγγιση, σε αντίθεση με πολλά άλλα παρόμοια χωριά που επιλέγουν να απομονωθούν από την κοινωνία. Τα μέλη του Dancing Rabbit έχουν συστήσει την μη κερδοσκοπική εταιρία Center for Sustainable and Cooperative Culture (CSCC), σχετική με την αειφορία και τον συνεργατικό πολιτισμό την οποία χρησιμοποιούν ως μέσο υποστήριξης επισκεπτών, για το κάλεσμα μελών και τη γενικότερη διάδοση των αξιών τους (ο.π.). Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα θα αναφερθεί πως ο Morgan Spurlock, τηλεοπτικός συντελεστής της εκπομπής 30 Days, το 2019 αφιέρωσε ανάλογο επεισόδιο – ντοκιμαντέρ σε ομάδες μαθητών, σε μηχανικούς περιβάλλοντος, ακαδημαϊκούς και μια σειρά από καθημερινούς επισκέπτες που έρχονται να δουν ή να εξετάσουν πως είναι η ζωή του οικολογικού χωριού DR (Rubin 2019).

Σύμφωνα με τα παραπάνω, θα τονίζαμε ως γενικότερη διαπίστωση ότι κεντρική και εξέχουσα θέση στην εξωστρέφεια της κοινότητας κατέχει η κοινωνική δραστηριότητα και η εκπαίδευση διαδικτυακά και δια ζώσης. Πολλές από τις κοινωνικές δράσεις είναι κατάλληλα σχεδιασμένες ώστε να προσκαλούν ανθρώπους από όλον τον κόσμο για να μάθουν και να ζήσουν εκεί αποκτώντας ιδιαίτερες εμπειρίες και γνώσεις. Κάθε χρόνο από τον Απρίλιο έως και τον Οκτώβριο η κοινότητα προγραμματίζει για οργανωμένους και μη επισκέπτες διάφορες συνεδρίες σχεδιασμένες για πειραματική εκπαίδευση με διάρκεια διαμονής μιας έως τριών εβδομάδων. Κατά τη διάρκεια των συνεδριών αυτών, οι επισκέπτες κατασκηνώνουν ή βρίσκουν ένα χώρο να νοικιάσουν συμβιώνοντας ουσιαστικά με τα μέλη της κοινότητας και κυρίως με τους αρμόδιους «συνεργάτες κουζίνας» του προγράμματος. Τους παρέχεται έτσι η ευκαιρία να συμμετέχουν στις βάρδιες μαγειρέματος (cook shifts), και μαθαίνουν τρόπους παρασκευής φαγητού με φυσικά τοπικά κυρίως υλικά. Παράλληλα έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν ενημερωτικές διαλέξεις για πτυχές και δράσεις της κοινότητας. Ακόμη λαμβάνουν μέρος σε ομάδες εργασίας όπου μπορούν να αποκτήσουν εμπειρίες και τεχνικές σχετικά με την «πράσινη» οικοδόμηση και το σχεδιασμό κτηρίων, τη συντήρηση τροφίμων και την οργανική κηπουρική. Επίσης

συμμετέχουν σε ειδικά αγροτικά ή επιχειρηματικά προγράμματα και σεμινάρια μικρής διάρκειας, σε θεματικές που αφορούν την παιδική μέριμνα, τη βιώσιμη τεχνολογία κ.ά. Ακόμη την ίδια περίοδο επισκέπτες μπορούν να έρθουν στο χωριό μέσω προγραμματισμένων ξεναγήσεων δύο φορές κάθε μήνα, το δεύτερο και τέταρτο Σάββατο. Μια φορά τον χρόνο, η κοινότητα διοργανώνει έκθεση με ελεύθερη είσοδο κατά την οποία εγκαθίστανται σχετικά των παραπάνω δράσεων και αντικειμένων θεματικά περίπτερα ενώ, παράλληλα, προωθούνται τοπικά προϊόντα και διάφορα είδη χειροτεχνίας. Στο ίδιο πλαίσιο εκπρόσωποι της κοινότητας ταξιδεύουν οργανωμένα παρουσιάζοντας το χωριό τους και τον βιώσιμο τρόπο ζωής σε όλη την πολιτεία και τη χώρα (Jones 2014). Οι επισκέπτες κατά τη διάρκεια της διαμονής τους στο DR ξεναγούνται και στα όμορα οικολογικά χωριά προκειμένου να γνωρίσουν διάφορα μοντέλα βιώσιμης κοινότητας. Το DR συνεργάζεται πολύ στενά με τις δύο όμορες βιώσιμες «συνειδητές κοινότητες», το Sandhill και τα Red Earth Farms. Το Sandhill είναι μια «συνειδητή κοινότητα» που βασίζεται στην ισοκατανομή του εισοδήματος των δέκα περίπου μελών της που παράγουν οργανικά λαχανικά, μέλι και ζαχαρόχορτο. Τα Red Earth Farms είναι μια μεταγενέστερη κοινότητα από βιώσιμες αγροικίες σε αντίθεση με το πυκνό κοινωνικό μοντέλο το DR. Η ομάδα αυτών των τριών κοινοτήτων «tri-communities», έχει καθιερώσει μια φορά την εβδομάδα ένα ειδικό κάλεσμα και δείπνο όπου όλοι οι προσκεκλημένοι φέρνουν εδέσματα ως ένδειξη των στενών δεσμών μεταξύ τους. Ίσως αυτές είναι οι απαρχές της κοινωνίας κοινοτήτων που το Dancing Rabbit οραματίζεται να δημιουργήσει.

Η κοινότητα καλείται σήμερα πλέον σε εξεύρεση αμεσότερων και βαθύτερων καναλιών εξειδίκευσης για την εδραίωση των ήδη πετυχημένων πιλοτικών μοντέλων ισόρροπης ανάπτυξης καθώς και της εξαγωγής τους ως εφαρμόσιμων λύσεων με σύγχρονα μέσα (ηλεκτρονικές σελίδες και μέσα κοινωνικής δικτύωσης), όπως εξετάσαμε αλλά και με στενότερες συνεργασίες με πανεπιστημιακά ιδρύματα και ανάλογες δημοσιεύσεις. Έτσι, χαρακτηριστικά ένας εκ των ιδρυτών του DR συμμετείχε με συγκεκριμένες ενέργειες και προτάσεις στην ταχύτερη και αποτελεσματικότερη επίτευξη των στόχων του προγράμματος ενεργειακής εξοικονόμησης του NY University (Boyer 2013). Από την ακαδημαϊκή κοινότητα, ο Lockyer (2017) αναφέρει πως επικοινωνεί και μοιράζεται τα αποτελέσματα των ερευνών και της ομάδας του με την κοινότητα μέσω πληθώρας παρουσιάσεων. Επιπροσθέτως, μας πληροφορεί πως ο Εκτελεστικός Διευθυντής του μη κερδοσκοπικού οργανισμού του DR, αφού ενσωμάτωσε τα αποτελέσματα της ανάλυσης δεδομένων της παραπάνω μεγάλης έρευνας για το DR σε μια εθνική περιοδεία διαλέξεων και συνοδευτικών εργαστηρίων, παρουσίασε το θέμα ως παράδειγμα θετικού κοινωνικού μετασχηματισμού για την κοινωνική δικαιοσύνη και βιωσιμότητα σε περίπου 2.700 άτομα σε τριάντα κοινότητες, οργανισμούς και ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στόχος του η παρακίνηση ώστε να ξεκινήσουν διαδικασίες διάχυσης των δεδομένων αυτών με διαλέξεις και πρακτικές στις κοινότητές τους.

Η πρόκληση της μετάβασης προς τις κοινωνίες της βιώσιμης ανάπτυξης δεν μπορεί να αφομοιωθεί πλήρως ως στόχος από το σύνολο των συμμετεχόντων σε ένα αγροτικό οικολογικό χωριό για πολλούς και διάφορους λόγους. Ωστόσο, οι ερευνητές-ακτιβιστές του DR μπορούν να επικοινωνήσουν και να προωθούν τα πειράματα που επιτελούνται μέσω συνεργατικής κριτικής ανάλυσης των δεδομένων υποστηρίζοντας ενεργά όλους τους συμμετέχοντες σε αυτά καθώς δημοσιοποιούν τις προσπάθειές τους σε μέσα ενημέρωσης και σε διάφορους παράγοντες που αναζητούν σύγχρονα κινήματα με βιώσιμες προτάσεις ανάπτυξης. Οι καινοτομίες και οι

πειραματισμοί του Dancing Rabbit που εξετάστηκαν παραπάνω όπως τα θέματα των συνεταιριστικών διευθετήσεων, στέγασης, οργάνωσης κοινής εμπιστοσύνης γης και διαχείρισης κοινής ωφέλειας, ακόμη οι τεχνικές φυσικής και πράσινης οικοδόμησης, παραγωγής βιολογικών τροφίμων με βάση την αγροοικολογία, το κοινοτικό νόμισμα και οι γενικές στρατηγικές για μειωμένη κατανάλωση πόρων, είναι όλες εφαρμόσιμες στους όμορους δήμους και κοινότητες (ο.π.). Ο ίδιος συμπληρώνει τονίζοντας πως ένας από τους προσωπικούς του στόχους και δέσμευσή του πλέον ως ερευνητής είναι να βοηθήσει στην εξωστρέφεια και την ευρύτερη διάδοση αυτών των καινοτόμων προτάσεων και λύσεων έξω από το συγκεκριμένο οικολογικό χωριό χρησιμοποιώντας την επαγγελματική του ιδιότητα, ώστε να τις προωθήσει ως εφαρμόσιμες θεωρίες και πρακτικές για την περαιτέρω κοινωνική μετάβαση προς τη δικαιοσύνη και τη βιωσιμότητα. Συνεχίζει λέγοντας πως ως συν-συγγραφέας σε ειδική ενότητα επιστημονικού περιοδικού πολιτικής οικολογίας θα υποστηρίζει μαζί με τους άλλους συγγραφείς αυτή την προσπάθεια σημειώνοντας πως μια τέτοια δέσμευση θα δημιουργήσει ένα μεταβατικό κοινωνικό λόγο που θα δώσει βήμα και σε άλλους κοινωνικούς και συμπεριφορικούς επιστήμονες που ενδιαφέρονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη για τη χάραξη ανάλογων πολιτικών αειφορικής διαχείρισης των φυσικών πόρων.

Προκλήσεις, προτάσεις και προοπτικές

Οι πραγματικές «συνειδητές κοινότητες» υποστηρίζει ο Gilman (1991), αποτελούν ξεχωριστό μεταβιομηχανικό και μετα-αγροτικό φαινόμενο αναφερόμενος στην κυκλική χρήση υλικών πόρων έναντι της γραμμικής προσέγγισης που χαρακτηρίζει τη βιομηχανική κοινωνία. Έτσι, οι κοινότητες αυτές υποστηρίζουν σθεναρά τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, νέων φυσικών τοπικών υλικών, την κομποστοποίηση οργανικών αποβλήτων και μονάδες επεξεργασίας λυμάτων. Αντλούν διδάγματα από όλο το φάσμα της ανθρώπινης εμπειρίας και πορείας όμως δεν επιστρέφουν σε καμία προηγούμενη περίοδο ή τρόπο ζωής. Αντιμετωπίζουν σύγχρονες προκλήσεις όπως:

- την πρόκληση του βιοσυστήματος
- την πρόκληση του ενσωματωμένου περιβάλλοντος
- την πρόκληση του οικονομικού συστήματος
- την πρόκληση της διακυβέρνησης
- την πρόκληση ολόκληρου του συστήματος.

Η τελευταία θεωρεί ο ίδιος, πως είναι η μεγαλύτερη και απαιτεί αλλαγές σε όλους τους τομείς της ζωής. Αναφερόμενος σε ένα ιδανικό και επιτυχημένο μοντέλο διατείνεται πως αυτό απαιτεί μια ισορροπία δραστηριοτήτων μεταξύ τριών κύριων φάσεων: α) έρευνα και σχεδιασμός, β) δημιουργία και υλοποίηση και 3) συντήρηση.

Παράλληλα τονίζει ότι δεν υπάρχουν ακόμη κοινότητες που να εκφράζουν πλήρως το ιδανικό της «συνειδητής κοινότητας», μας πληροφορεί πως υφίστανται αρκετές που έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο σε κάθε μία από αυτές τις προκλήσεις και σε λίγα χρόνια θα προβάλλουν ως ολοκληρωμένες προτάσεις.

Το DR έχει κατακτήσει πολλούς από τους αρχικούς στόχους του έως σήμερα. Αντιμετωπίζοντας όλες τις παραπάνω προκλήσεις καταγράφει θετικότερους επιμέρους δείκτες καθώς και θεμιτό τελικό οικολογικό αποτύπωμα επιτυγχάνοντας συνάμα και στο μέγα θέμα της ποιότητας ζωής. Οι δράσεις και η εξωστρέφειά του αποτελούν καθρέπτη της πορείας και της όλης προσπάθειας καθώς και εγγύηση για

τις αναγκαίες τυχόν παρεμβάσεις, αναδιατάξεις και επεκτάσεις. Σίγουρα εμπίπτει στη γενικότερη κριτική παραπάνω και στους τρεις καταγεγραμμένους τομείς, όμως η προσπάθεια μπορεί να εξεταστεί και μέσα από διαφορετικές οπτικές όπως του πρακτικού δίπολου απώλειας - οφέλους.

Η «συνειδητή κοινότητα» του DR και η «δημοκρατία» της, έχει να αντιμετωπίσει κατά τη γνώμη μας πλέον προκλήσεις που αφορούν τη μεγέθυνση και την ευρύτερη αποδοχή της όπως άλλωστε ήταν ένας εκ των αρχικών της στόχων που προέβλεπε πληθυσμό χιλίων ατόμων. Ο Gilman (ο.π.), υποστηρίζει ότι η αρμονία αυτών των χωριών με το φυσικό περιβάλλον πηγάζει συχνά από τη χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού. Οι κοινωνίες σίγουρα αλλοιώνουν τον αρχικό χαρακτήρα τους καθώς μεγαλώνουν. Σε μία υπόθεση εργασίας αυτής της διάστασης θα ήταν αποδεκτό να μιλήσουμε πάνω στα ισχύοντα ή προβλεπόμενα δεδομένα ανά τομέα διαχείρισης και καθολικά; Γεννούνται ερωτήματα όπως:

-Ο πληθυσμός αυτός θα ήταν σταθερός και μόνιμος σε σχέση με τη διάρκεια διαμονής στον οικισμό ή θα λειτουργούσε πάνω στο δεδομένο υπάρχον μοντέλο; Ποιος πιθανά να ήταν ο μέσος όρος ηλικίας του; Θα αποτελούνταν από παραγωγικό ιστό ή θα ενέκυπτε στην τάση των αστών που συνταξιοδοτούνται στην ύπαιθρο αλλοιώνοντας έτσι την παραγωγική βάση του με ιδιαίτερα συνεπακόλουθα που δεν αφορούν αποκλειστικά τους πόρους;

-Θα μπορούσε να λειτουργήσει εύρυθμα το επιτυχημένο πρόγραμμα επίλυσης διαφορών και αποφυγής συγκρούσεων NVC (non-violent communication), που ήδη διδάσκεται πιλοτικά σε τμήματα της δημόσιας εκπαίδευσης ή θα εισερχόμασταν σε καταστάσεις αποδεκτής στατιστικής διαφοροποίησης από μερίδα μελών βάσει πληθυσμιακού μεγέθους;

-Οι υπάρχουσες ή προβλεπόμενες κοινωνικές δομές και υποδομές της κοινότητας μπορούν να υποστηρίξουν το όλο εγχείρημα; Η περίθαλψή της υποστηρίζεται ήδη μέσω διαδικτύου και από δομές σχετικά όμορων συμβατικών κοινοτήτων.

-Η πιθανή μελλοντική επέκταση σε γη θα μπορούσε να χρηματοδοτηθεί με κάποιο τρόπο περαιτέρω; Να σημειωθεί πως ανά την υφήλιο σήμερα παρατηρείται το παράδοξο της εγκατάλειψης των εδαφών της υπαίθρου λόγω αστικοποίησης αλλά, ταυτόχρονα, η αξία της γης αυξάνεται βάσει των αναγκών επισιτισμού.

-Αν η επιθυμητή και επιδιωκόμενη αυτή αύξηση εντάξει παράλληλα μικρότερα σε ηλικία τέκνα οικογενειών στην κοινότητα τα οποία αδιαπραγμάτευτα χρίζουν βασικής εκπαίδευσης, ποια θα έπρεπε να είναι η οργάνωση και οι αντίστοιχες υποδομές;

-Τονίζεται πως όλα τα παραπάνω θέματα πέραν του σχεδιασμού χρειάζονται οικονομικούς πόρους. Ποιο θα μπορούσε να είναι το ΑΕΠ αυτών των κοινοτήτων για να στηρίξουν μόνες τους ανάγκες υποδομών και λειτουργικών χωρίς κυβερνητική στήριξη και παρεμβάσεις;

Τσως θα πρέπει να καταλήξουμε τελικά πάλι σε νέες προτάσεις για επανασχεδιασμό βιώσιμων πόλεων. Κάποιες εξ αυτών δρώντας πειραματικά με τους απαραίτητους αρχικά κυβερνητικούς πόρους θα μπορούσαν κάλλιστα να αρχίσουν να διαχωρίζονται σε πιο τοπικά ελεγχόμενες υποπεριοχές. Να αναπτύξουν τοπική οικονομία και χαρακτηριστικά οικοκοινότητας. Η πρόταση έχει αρκούντως αναλυθεί από μελετητές όπως ο Gilman (ο.π.) και πολλούς και διαφορετικούς θεσμούς. Άλλωστε κορυφαίες πόλεις που μετέχουν στον «Δείκτη Βιώσιμης Πόλης», όπως το Εδιμβούργο και η Στοκχόλμη δρουν πάνω σε αυτό το πλάνο πιλοτικά. Το DR θα μπορούσε να

συνεργαστεί αποτελεσματικά στο παραπάνω εγχείρημα με τη μέθοδο της «αντιγραφής» και «αναβάθμισης». Αυτό όμως που τελικά διαχωρίζει το Dancing Rabbit από τα αστικά κέντρα δεν είναι απλώς το μέγεθος και η πυκνότητα του πληθυσμού. Είναι η περιρρέουσα φιλοσοφία της βιώσιμης διαβίωσης και του πολιτισμικού μετασχηματισμού, της κουλτούρας, τελικά, που διαποτίζει τα μέλη και που βασίζεται στις αρχές και τους όρους που αποδέχονται τα ίδια κατά τη συμφωνία της μεταξύ τους συνθήκης. Ακόμη, ειδοποιός διαφορά της κοινότητας σχετικά με τα βιώσιμα αστικά περιβάλλοντα αποτελεί το πολύπλοκο θέμα της ικανοποίησης και ποιότητας ζωής καθώς και το ζωτικής σημασίας θέμα του κόστους διαβίωσης. Στο DR τα αποτελέσματα επιτυγχάνονται καταναλώνοντας ελάχιστους πόρους με παράλληλο ευεργέτημα το μικρό κόστος παγίων εξόδων διαβίωσης. Κάτι ανάλογο δε θα μπορούσε να ισχύσει εύκολα στην περίπτωση των πόλεων που αναφέρθηκαν παραπάνω ως θετικό παράδειγμα βιωσιμότητας.

Τα εύλογα ερωτήματα πιο πάνω καθώς και οι προτάσεις που κατατίθενται εδώ από τον συγγραφέα δεν έχουν σκοπό να αλλοιώσουν ή υπονομεύσουν την αξία, το σχεδιασμό, τις πρακτικές και προοπτικές μιας ομολογουμένως επιτυχημένης και άξιας λόγου και αναφοράς προσπάθειας. Πιθανότατα, όμως, να μας δείξουν πως το Dancing Rabbit Ecovillage αποτελεί μία σχετική μικρογραφία που πρέπει να ενταχθεί σε ένα μεγαλύτερο και τολμηρό εγχείρημα όπως της δημιουργίας πυκνών δικτύων ελεγχόμενων όμορων κοινοτήτων με σταθερό πληθυσμό, κοινόχρηστες κεντρικές υποδομές και εξειδικευμένες υπηρεσίες σε βασικούς κοινωνικούς τομείς όπως νοσοκομεία, σχολεία, σταθμών μέσων μαζικής μεταφοράς κ.ά. Το DR ήδη έχει κάνει το πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση δημιουργώντας το δίκτυο των τριών κοινοτήτων «tri-communities», που άλλωστε ήταν και βασικός όρος των μελών-πυρήνων κατά την αναζήτηση και επιλογή θέσης για την εγκατάσταση της κοινότητας. Μερίδα ειδικών μελετητών πιστεύει πως χάρη στη ψηφιοποίηση θα μπορέσουμε να εισέλθουμε σταδιακά σε μια εποχή συνδεδεμένων ψηφιακών μικρών πόλεων και χωριών που θα σημάνει το τέλος των αδηφάγων πόλεων. Αρωγός στην προσπάθεια και επιτακτικότετο μέλημα αποτελεί η διάχυση σε όλα τα επίπεδα από την δημόσια και οργανωμένη εκπαίδευση της κουλτούρας των «συνειδητών κοινοτήτων» ώστε να εμποτιστεί η κάθε κοινωνία με την ιδέα πως μπορούμε βάσει των αποτελεσμάτων να ζούμε και να δρούμε τοιουτοτρόπως. Χάρη στα δίκτυα μάθησης, οι πόλεις των νέων ανθρώπων θα μπορούν να γίνουν ποιοτικότερες και φιλικές έως τη μετάβασή μας σε νέα μοντέλα. Το σίγουρο είναι πως για να επιτελεστούν οι πραγματικές και επιδιωκόμενες αλλαγές που μπορούν να μας προστατέψουν από μία βίαιη αλλαγή του υπαρκτικού τρόπου ζωής μας, θα πρέπει να υπάρξει πρωτίστως καλλιεργημένη κοινωνική συνείδηση και συναίνεση, συνάμα με την απαραίτητη επιστημονική καθοδήγηση. Έτσι, προϊόντος του χρόνου, πρώτα στις πόλεις όπου ζει το μεγάλο ποσοστό αλλά και απαιτούνται πολλαπλάσιοι πόροι, οι μαζικές αλλαγές θα μπορούν να επέλθουν από επιλογή ώστε να οδηγηθούμε σταδιακά σε μικρότερες κοινότητες αν δεν υπάρξουν νέες προτάσεις βάσει της τεχνολογικής εξέλιξης και των ανάλογων κοινωνικών ζυμώσεων.

Συμπερασματικά

Σύμφωνα με όσα αναλύθηκαν παραπάνω στην παρούσα εργασία διαπιστώνεται πως η «συνειδητή κοινότητα» του Dancing Rabbit Ecovillage, δραστηριοποιείται ολιστικά σε ένα ευρύ πλέγμα δράσεων που αφορά τη βιωσιμότητα και αειφορία τόσο του οικισμού όσο και του οικοσυστήματος. Θέματα όπως η διαχείριση των κοινών και της γης, των πόρων και της διατήρησης της άγριας χλωρίδας και πανίδας, καθώς και οι

πανανθρώπινες αξίες σχετικές με την αποδοχή, την πολυπολιτισμικότητα των κοινωνιών μας, τη μη εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, που έχουν βάση στο Διαφωτισμό και τη «Χάρτα του Λονδίνου» αλλά ακόμη ζητούν απαντήσεις μέσα από την Agenta 30 βρίσκονται ως ημερήσια διατάξη διαπραγμάτευσης, διερεύνησης και αποτελούν ολιστική στάση ζωής στην κοινότητα. Το όραμα και ιδέα μιας μικρής ομάδας υλοποιήθηκε με ιδιαίτερο μόχθο και ένταση, σταθεροποιήθηκε ως αξία και θεσμός, και πλέον προβάλλει ως παράδειγμα «αντιγραφής», «αναβάθμισης», και πιλοτικό μοντέλο διαβίωσης σε ευαισθητοποιημένα τμήματα της κοινωνίας μας. Η όλη προσπάθεια της κοινότητας στηριζόμενη σε ιδιαίτερες αξίες όπως δημοκρατία, ισότητα, συνεργασία, καθώς και σε ειδικά σύμφωνα των μελών της σχετικά της οικονομίας των πόρων και της προστασίας της φύσης, στέφεται με ιδιαίτερη επιτυχία σύμφωνα με τους επιμέρους δείκτες και την ποιότητα διαβίωσης. Το DR βασίστηκε σε τρεις πυλώνες διαχείρισης που αφορούν την αστική ανάπτυξη, την αγροτική ανάπτυξη και την αποκατάσταση του υπό διαχείριση οικοσυστήματος για να εντάξει επιτυχώς τομείς όπως η αεικαλλιέργεια, η τοπικότητα και το κόστος κύκλου παραγωγής και διάθεσης προϊόντων διατροφής και υποδομών. Εφευρίσκοντας παράλληλα τεχνικές δόμησης και εκμεταλλεζόμενο τις υπάρχουσες νέες τεχνολογίες αιχμής, ελαχιστοποίησε το οικολογικό του αποτύπωμα καταναλώνοντας λιγότερο του 10% των πόρων συνολικά αλλά και επιμέρους, με αντίστοιχη μείωση του κόστους ζωής, διατηρώντας ωστόσο την ποιότητά της ακόμη και έναντι αστικών κέντρων που χαρακτηρίζονται βιώσιμα με μετρήσιμα μεγέθη. Η «συνειδητή κοινότητα» του Dancing Rabbit επένδυσε στην εξωστρέφεια ως μια ανοιχτή κοινωνία που συνεργάζεται με άλλες οικοκοινότητες, ακαδημαϊκές οντότητες, οργανισμούς και κυβερνητικές υπηρεσίες καθώς και άτομα ή ομάδες ατόμων στον τομέα της επίλυσης διαφορών, της εκπαίδευσης και μεταλαμπάδευσης εφαρμόσιμων πρακτικών και γνώσεων, υπηρετώντας αυστηρά τον πολιτισμικό μετασχηματισμό μέσα από την «από-ανάπτυξη», τα «κοινά» και τη συμμετοχική συμβίωση και δράση ακτιβιστών με ευρύ περιβαλλοντικό προσανατολισμό.

Σημειώσεις

[1] Η **Συνθήκη του Dancing Rabbit Creek** ήταν η τελευταία σε μια σειρά συνθηκών μέσω των οποίων οι γηγενείς Choctaws παραχώρησαν περισσότερα από 23 εκατομμύρια εκτάρια της γη τους στις Ηνωμένες Πολιτείες στις 27 Σεπτεμβρίου 1830, και ουσιαστικά αποχώρησαν από τα εδάφη τους. Ο Πρόεδρος Thomas Jefferson κρίνοντας στρατηγικά, θεώρησε απαραίτητο για την ομοσπονδιακή κυβέρνηση των ΗΠΑ την απόκτηση όλων των εδαφών που συνορεύουν με την ανατολική πλευρά του ποταμού Mississippi για να οργανωθεί αμυντικά ενάντια στις Γαλλία, Ισπανία και Αγγλία. Να σημειωθεί πως η κατάσταση που δημιουργήθηκε μετέπειτα αποτελεί σκοτεινή στιγμή για την Πολιτεία καθώς ουσιαστικά οι γηγενείς στην πλειοψηφία τους εξαναγκάστηκαν να αποδεχτούν βίαια μια Συνθήκη που δεν την ήθελαν και η οποία συντάχθηκε και ίσχυσε με αμφιλεγόμενες μεθόδους και όρους οι οποίοι και τελικά δεν τηρήθηκαν μονομερώς (Navarro).

Βιβλιογραφία

- Accioly Dias, M., Loureiro, C.F., Chevitarrese, L., de Mello -e- Souza, C.A. (2017). The meaning and relevance of ecovillages for the construction of sustainable societal alternatives. *Ambiente & Sociedade. Ambient.soc*, Vol. 20, No. 3. Sao Paulo, July-September.
- Berry, W. (1990). The work of local culture. Available: <https://thecontraryfarmer>.

- wordpress.com/2011/06/10/wendell-berry-the-work-of-local-culture/
- Bollier, D. (2014). *Think Like a Commoner: A Short Introduction to the Life of the Commons*. Gabriola Island, BC: New Society Press.
- Bossy, S. (2014). The utopias of political consumerism: The search of alternatives to mass consumption. *Journal of Consumer Culture*, Vol. 14, No. 2, pp.179-198.
- Boyer, R.W. (2013). *Transitioning to Sustainable Urban Development: A Niche-based Approach* (PhD). Urbana, Illinois: University of Illinois.
- Boyer, R.W.H. (2015). Grassroots innovation for urban sustainability: Comparing the diffusion pathways of three ecovillage projects. *Environment & Planning, A*. Vol. 47, No. 2, pp. 320-337.
- Burnett, Gr. (2012). *Permaculture - A Beginner's Guide*. Available: <http://spiralseed.co.uk/permaculture/>
- Dancing Rabbit Ecovillage: Living Abundantly on 10% (2015). Available: <http://www.resilience.org/stories/2015-03-11/dancing-rabbitecovillage-living-abundantly-on-10/>
- Dancing Rabbit Ecovillage (2020). The very beginning, or: How and where it all began. Available: <https://www.dancingrabbit.org/about-dancing-rabbit-ecovillage/history/>
- Dancing Rabbit Ecovillage (n.d.). Available: <http://www.dancingrabbit.org/>
- Davis, S., Diegel, S.W., Boundy, R.G. (2013). *Transportation Energy Data Book: Edition 32*, ORNL-5198 Center for Transportation Analysis, Energy and Transportation Science Division. Oak Ridge, TN: Oak Ridge National Laboratory. Available: <http://cta.ornl.gov/data/>
- Dawson, J. (2013). From islands to networks: The history and future of the ecovillage movement. In: Lockyer, J., Veteto, J.R. (Eds), *Environmental Anthropology Engaging Permaculture: Bioregionalism, Permaculture and Ecovillages*. New York, Oxford: Berghahn Books, pp. 414-436.
- Diener, E., Emmons, R.A., Larsen, R.J., Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*. Vol. 49, pp. 71-75.
- Escobar, A. (2015). Degrowth, post-development and transitions: A preliminary conversation. *Sustainability Science*. Vol. 10. No. 3, p.452.
- Examples of Sustainable Communities (n.d.). Available: <http://science.howstuffworks.com/environmental/greenscience/sustainable-community2.htm>
- Experience Sustainable Living in Community (n.d.). Available: <http://www.dancingrabbit.org/speakingtour>
- Gilman, R. (1983). *The Changing Patterns of Community. A Cultural History from Tribes to Cities...and Beyond*. Context Institute. Available: <https://www.context.org/iclib/ic01/gilman2/>
- Gilman, R., Gilman, D. (1991). *Ecovillages and Sustainable Communities: A Report for the Gaia Trust*. Context Institute: Bainbridge Island, WA.
- Golden, K. (2014). The limits to eco-villages. *Peaceneeds*, December 2014 - January 2015. Available: <https://peaceneeds.info/node/7852/limits-eco-villages>
- Grinde, B., Nes, R.B., McDonald, I.F., Wilson, D.S. (2017). Quality of life in intentional communities. *Social Indicators Research*, Vol. 137, pp. 625-640.
- HHS Poverty Guidelines (2012). Available: <http://aspe.hhs.gov/poverty/12poverty.shtml>
- Holmgren, D. (2007). *Essence of Permaculture*. Hepburn, SK, Canada: Holmgren Design Services.
- Jackson, T. (2009). *Prosperity without growth: economics for a finite planet*. London: Earthscan.

- Jones, K.B. (2014). *Toward Sustainable Community: Assessing Progress at Dancing Rabbit Ecovillage (MA)*. Texas: University of North Texas Library. Available: <https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc700019/citation/#licenses-per-missions>
- Kanter, R.M. (1972) *Commitment and Community: Communes and Utopias in Sociological Perspective*. Harvard University Press.
- Kasper, D.V.S. (2008). Redefining community in the ecovillage. *Human Ecology*, Vol. 15, No. 1, pp. 12-24.
- Kenny, J. F., Barber, N.L., Hutson, S.S., Linsey, K.S., Lovelace, J.K., Maupin, M.A. (2014). Estimated use of water in the United States in 2010. U.S. Geological Survey Circular 1405, pp. 20-21.
- Latouche, S. (2009). *Farewell to Growth*. Malden: Polity Press.
- Lilac. True confession: Permaculture course at DR. Dancing Rabbit's "MemDem" Blog (2017). 24 March. In: Rubin, Z. (2019). *Assessment of Sustainability: Differing Perceptions of Technology as a Differing Account of Modernism*. Department of Government, Criminology and Sociology. Greenwood: Lander University.
- Litfin, K. (2014). *Ecovillages: Lessons for Sustainable Community*. Cambridge: Polity Press.
- Lockyer, J., Veteto, J.R. (2013). Environmental anthropology engaging permaculture: Moving theory and practice toward sustainability. In: Lockyer, J., Veteto, J. R. (Eds), *Environmental Anthropology Engaging Ecotopia: Bioregionalism, Permaculture and Ecovillages*. New York, Oxford: Berghahn Books, pp. 347-367.
- Lockyer, J. (2017). Community, commons and degrowth at Dancing Rabbit Ecovillage. *J. Political Ecology*. Vol. 24, pp. 519-542. Available: https://www.researchgate.net/publication/323103063_Community_commons_and_degrowth_at_Dancing_Rabbit_Ecovillage
- Lockyer, J. (2018). Community, commons, and ecological restoration at Dancing Rabbit ecovillage. *Rootstalk*, Vol. V, No.1, pp. 1-13.
- Matthews, M. (2010). *Droppers: America's first hippie commune, Drop City*. Norman: University of Oklahoma Press.
- Meijering, L. (2012). Ideals and practices of European ecovillages. In: Andreas, M., Wagner, F. (Eds), *Realizing Utopia - Ecovillage Endeavours and Academic Approaches*. Munich: Rachel Carson Center - Perspectives, pp. 31-41.
- Mercer, A. (2018). Dancing Rabbit ecovillage offers an alternative and more sustainable way of life. Available: <https://tmn.truman.edu/detours/2018/11/30/dancing-rabbit-ecovillage-offers-an-alternative-and-more-sustainable-way-of-life/>
- Mulder, K., Costanza, R., Erickson, J. (2006). The contribution of built, human, social and natural capital to quality of life in intentional and unintentional communities. *Ecological Economics*, Vol. 59, pp. 13-23.
- Mutel, C. (2007). *The Emerald Horizon: The History of Nature in Iowa*. Iowa City: University of Iowa Press.
- Navaro, M.A. (2013). Cultural contributions of North, South and Central America. Indians at the Post Office. Native themes in new deal- murals. Smithsonian National Postal Museum. Available: https://postalmuseum.si.edu/indiansatthepostoffice/mura_l33.html
- North, P. (2015). Scaling alternative economic practices? Some lessons from alternative currencies. *Transactions of the Institute of British Geographers*,

- Vol. 30, pp. 221-233.
- Ostrom, E., Dietz, T., Dolsak, N., Stern, P., C., Stonich, S., Weber, E.U. (Eds). (2002). *The Drama of the Commons*. Washington, DC: National Academy Press.
- Palmer, K. (Ed.) (2004). *Sustainable Seattle: Indicators of Sustainable Community Report*. A status report on long-term cultural, economic and environmental health for Seattle/King County. Available: <http://www.sustainableseattle.org/component/content/article/44-regional-indicators/123-1998report>
- Public Water Supply of New Scotland. In: Lockyer, J. (2017). *Community, commons and degrowth at Dancing Rabbit Ecovillage*. *Journal of Political Ecology*, Vol. 24, pp. 519-542. Available: https://www.researchgate.net/publication/323103063_Community_commons_and_degrowth_at_Dancing_Rabbit_Ecovillage
- Rubin, Z. (2019). *Assessment of Sustainability: Differing Perceptions of Technology as a Differing Account of Modernism*. Department of Government, Criminology and Sociology. Greenwood: Lander University.
- Seyfang, G., Smith, A. (2007). *Grassroots innovations for sustainable development: towards a new research and policy agenda*. *Environmental Politics*, Vol. 16, No. 4, pp. 584-603.
- Soloviy, V. (2019). *Can ecovillages be an answer to environmental challenges?* *Sustainability Times*. April 9. Available: <https://sustainability-times.com/clean-cities/can-ecovillages-be-an-answer-to-environmental-challenges/>
- Thoughts from a Short Visit to Dancing Rabbit Ecovillage (2008). Available: <https://laptopandarifle.com/2014/09/08/thoughts-from-a-short-visit-to-dancing-rabbit-ecovillage>
- United States Energy Information Administration (2006). *Residential Energy Consumption Survey. Consumption and Expenditures. Average Consumption*. Washington DC. Available: <https://www.eia.gov/consumption/residential/data/2005/index.php?view=consumption>
- United States Environmental Protection Agency. In: Lockyer, J. (2017). *Community, commons and degrowth at Dancing Rabbit Ecovillage*. *J. Political Ecology*. Vol. 24, pp. 519-542. Available: https://www.researchgate.net/publication/323103063_Community_commons_and_degrowth_at_Dancing_Rabbit_Ecovillage
- U.S. Department of Transportation (n.d.). Available: www.transportation.gov
- Weiss, M. (2017). *Dancing Rabbit Ecovillage*. Available: <http://ecociv.org/wp-content/uploads/2017/04/Dancing-Rabbit-Ecovillage.pdf>
- WWF (2020). Available: <https://ec.europa.eu/jrc/en/science-update/wwf-living-planet-report-2020-reveals-68-drop-wildlife-populations>

CRYSTAL WATERS

Ευθαλία Γέρου

Εκπαιδευτικός ΠΕ02, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας,
E-mail: thaliageros17@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σε μια εποχή και μια κοινωνία που πλήττεται από τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, της ερημοποίησης, της απώλειας βιοποικιλότητας και άλλων περιβαλλοντικών ζητημάτων και των επακόλουθων επιπτώσεών τους, των οποίων ο άνθρωπος θεωρείται πρωταρχικός υπεύθυνος, ορισμένες κοινότητες δεν αποδέχονται απράκτως την υπάρχουσα κατάσταση, μα προσπαθούν όχι απλά να δώσουν λύση στα παραπάνω προβλήματα, αλλά να γίνουν οι ίδιοι η λύση που ο πλανήτης χρειάζεται. Μια από αυτές τις κοινότητες, με διεθνή αναγνωρισιμότητα και απήχηση, αποτελεί και το οικολογικό χωριό Crystal Waters στο Conondale του Queensland της Αυστραλίας, το οποίο έχει αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση για την ίδρυση άλλων οικολογικών χωριών, τόσο σε τοπικό όσο και παγκόσμιο επίπεδο. Το παρόν κεφάλαιο αποτελεί μια προσπάθεια προσέγγισης της λειτουργίας της κοινότητας του Crystal Waters, επιχειρώντας μια αποτύπωση και αποτίμηση του έργου της από την ίδρυσή της μέχρι και σήμερα.

Λέξεις κλειδιά: *Crystal Waters, οικολογικό χωριό, αρχές βιώσιμης ανάπτυξης, Αυστραλία*

Εισαγωγή

Το οικολογικό χωριό Crystal Waters, γνωστό και ως Crystal Waters Permaculture Village και Crystal Waters Ecovillage, αποτελεί μια κοινότητα σχεδιασμένη βάσει των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης και της μόνιμης καλλιέργειας (permaculture) (Gibbons et al. 2018). Βρίσκεται στο Conondale στην ενδοχώρα του Sunshine Coast του Queensland της Αυστραλίας, βόρεια του Brisbane. Καταλαμβάνει μια έκταση 650 στρεμμάτων στις πηγές του ποταμού Mary και περιλαμβάνει ιδιόκτητα οικοπέδα κατοικιών, αλλά και εμπορικά ακίνητα που εξυπηρετούν της ανάγκες της κοινότητας (Eshtaftaki 2012).

Η περιοχή στην οποία τοποθετείται το χωριό έχει χαρακτηριστεί από τους ίδιους τους κατοίκους τους ως «Γη για Άγρια Ζωή» (“Land for Wildlife”) και θεωρείται ως ένα από τα ομορφότερα Αυστραλιανά καταφύγια Άγριας Ζωής. Εκεί φιλοξενείται μια μεγάλη ποικιλία τοπικής χλωρίδας και πανίδας, συμπεριλαμβανομένων πολλών καγκουρό και μικρότερων μαρσιποφόρων, καθώς και πολλών τύπων πουλιών και ερπετών, που μοιράζονται αρμονικά τη γη και τη φύση με τον άνθρωπο (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Πιο συγκεκριμένα, ορισμένα από αυτά αποτελούν τα wallabies, ο πλατύποδας της Αυστραλίας, ο antechinus, τα μαρσιποφόρα bandicoots, η Αυστραλιανή έχιδνα (αγκαθοφόρο θηλαστικό), τα possums, το phascogale, διάφορα είδη νυχτερίδας, τα sugargliders, περισσότερα από 26 είδη βατράχου και 160 είδη πουλιών (μερικά εξαιρετικά σπάνια), αρκετά είδη ερπετών και ψαριών που διαβιούν σε 17 φράγματα άγριας ζωής - μερικά με νησιωτικά καταφύγια σχεδιασμένα για πουλιά και νυχτερίδες, χωρίς γάτες ή σκύλους (Crystal Waters Community Cooperative, χ.χ.).

Αποτελεί ένα από τα παλαιότερα οικολογικά χωριά της Αυστραλίας, αλλά και του πλανήτη, με έτος ίδρυσης το 1987. Παρά το γεγονός ότι παραμένει το πιο φημισμένο ανάμεσα στα οικολογικά χωριά της ηπείρου της Ωκεανίας, το Global Ecovillage Network καταγράφει συνεχή αύξηση στην ίδρυση παρόμοιων κοινοτήτων στην περιοχή (GEN 2011).

Ίδρυση

Πριν γίνει λόγος για την ίδρυση της κοινότητας του οικολογικού χωριού Crystal Waters, αξίζει να γίνει μια αναφορά στην τοπική ιστορία της κοιλάδας του ποταμού Mary, η οποία ενέπνευσε τη δημιουργία του. Η περιοχή προσέλκυε Αβορίγινες από κάθε μήκος και πλάτος της ηπείρου, ιδίως κατά την εποχή συλλογής καρπών από τα κωνοφόρα πεύκα Bunya. Η εξάπλωσή τους στην περιοχή είναι γνωστή, ωστόσο – δυστυχώς – δεν έχουν ανακαλυφθεί δικά τους τεχνουργήματα ή/και κειμήλια που να δίνουν περισσότερα στοιχεία για την δράση τους στην κοιλάδα. Τυχόν απομεινάρια πιθανότατα χάθηκαν κατά τις εργασίες καθαρισμού του ακινήτου από βαριά μηχανήματα το 1969 (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Κατά την περίοδο του «πυρετού» του χρυσού στην Αυστραλία (αρχές της δεκαετίας του 1850), η έρευνα στράφηκε και στην περιοχή του Conondales και μέσα στην κοιλάδα του Mary. Παράλληλα, οι υλοτόμοι έβγαλαν άδειες για ξυλεία, κυρίως για τον κόκκινο κέδρο, βιομηχανία που παρέμεινε σημαντική πηγή της τοπικής οικονομίας για δεκαετίες (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Τότε ξεκίνησε η εγκατάσταση των πρώτων ευρωπαϊών κατοίκων στην κοιλάδα, οι οποίοι έβγαζαν τα προς το ζην εκτρέφοντας πρόβατα και βοοειδή. Η γαλακτοπαραγωγή και η ξυλεία αποτέλεσαν τη ραχοκοκαλιά της τοπικής οικονομίας από τη δεκαετία του 1860 και για δεκαετίες πρόσφεραν πολύ σημαντικά εισοδήματα. Διανοίχτηκαν δρόμοι, έγιναν έργα υποδομής και επακόλουθης συντήρησης, αλλά επειδή δεν υπήρχαν σημαντικά αποθέματα χρυσού στην περιοχή, οι περισσότεροι κάτοικοι την εγκατέλειψαν κατευθυνόμενοι κατά μήκος της ακτής από το Brisbane προς το πιο υποσχόμενο Gympie (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Αυτή η κατάσταση ευημερίας δεν έμελλε να διαρκέσει για πολύ. Σιγά σιγά, άρχισε να παρατηρείται εκτεταμένη καταστροφή. Η εκμετάλλευση της τοπικής ξυλείας είχε αφήσει μια τεράστια έκταση χωρίς δέντρα, ενώ το φυσικό περιβάλλον βρισκόταν σε πολύ επιδεινωμένη κατάσταση αδυνατώντας να προσφέρει έστω και ελάχιστα μέσα επιβίωσης, όπως τροφή ή κάποιο εισόδημα (Suh 2018). Ταυτόχρονα, η γη είχε υποστεί μεγάλη καταστροφή και εξαιτίας της βαριάς βοσκής αλόγων και αγελάδων, λόγω της οποίας υποβαθμίστηκε και διαβρώθηκε (Swayne 2008, Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Αυτή η απίστευτη εκμετάλλευση του φυσικού περιβάλλοντος οδήγησε την οικονομία σε καθοδική πορεία. Το γεγονός αυτό οδήγησε πολλούς από τους μόνιμους κατοίκους της περιοχής να την εγκαταλείψουν και να κατευθυνθούν στα μεγάλα αστικά κέντρα προς εύρεση καλύτερων συνθηκών ζωής και εργασίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι άνθρωποι που διέμεναν μέσα στα όρια της ιδιοκτησίας (7 στον αριθμό), δεν καταλάμβαναν νόμιμα το χώρο (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Η όλη έκταση είχε αγοραστεί από τον Bob Sample, ο οποίος αρχικά τη χρησιμοποίησε ως χώρο εκτροφής αλόγων. Κατά τη διάρκεια της κατοχής και εκμετάλλευσης της περιοχής από τον Bob Sample, η ιδιοκτησία ξεκίνησε να φιλοξενεί μια εναλλακτική κοινότητα (η οποία μετέπειτα ονομάστηκε Crystal Waters). Μερικοί από τους κατοίκους αυτής της πρώτης κοινότητας κατοικούν ακόμα και σήμερα στο οικολογικό χωριό Crystal Waters που σχηματίστηκε αργότερα. Με την πάροδο του χρόνου, ο ιδιοκτήτης της έκτασης συνειδητοποίησε ότι ήθελε να επιτρέψει στους ανθρώπους αυτούς να εγκατασταθούν νόμιμα πλέον στο ακίνητο και να έχουν ένα σχέδιο που να λαμβάνει υπόψη τις περιβαλλοντικές ανάγκες, τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και την οικονομική συνθήκη της εκάστοτε εποχής (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Ο Κοινοτικός Συνεταιρισμός του Crystal Waters καταχωρίστηκε ως Land Settlement Co-op (Cooperative) το 1981 ως το νομικό πλαίσιο για την αρχική κοινότητα. Παρά το γεγονός αυτό, η ομάδα αυτή δεν είχε λάβει ακόμα έγκριση από την τοπική αυτοδιοίκηση για κατοχή σε αγροτικές κατοικίες, ούτε είχε συνολικό αναπτυξιακό σχέδιο και μετά από μερικά χρόνια σχεδόν έπαυσε να υπάρχει (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Είχε έρθει το πλήρωμα του χρόνου για μια διαφορετική προσέγγιση που θα επικεντρωνόταν στα δυνατά σημεία της περιοχής και θα τα αξιοποιούσε με βιώσιμο τρόπο για να δημιουργήσουν ασφαλείς συνθήκες ζωής και εργασίας για τους κατοίκους της, αλλά και για να προσεγγίσουν περισσότερο κόσμο. Το 1985, τα υπόλοιπα μέλη που κατοικούσαν ξεκίνησαν τη διαδικασία σχεδιασμού για νομική διεύθυνση της γης ως κοινότητας. Αυτό επιτεύχθηκε όταν το Crystal Waters Village έλαβε έγκριση τοπικής αυτοδιοίκησης τον Απρίλιο του 1986 (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Η έγκριση επιτεύχθηκε σύμφωνα με το νόμο Queensland Building Units and Group Titles Act του 1980 και επέτρεψε στους ανθρώπους να αγοράσουν το δικό τους αγροτεμάχιο ελεύθερης ιδιοκτησίας, ενώ το υπόλοιπο της γης (περίπου το 80% της συνολικής έκτασης) έπρεπε να ανήκει από κοινού σε όλους τους κατοίκους της κοινότητας (ο νόμος περί οικοδομικών μονάδων και ομαδικών τίτλων ιδιοκτησίας έχει τροποποιηθεί δύο φορές από το 1980 και αντικαταστάθηκε από τον νόμο περί εταιρικής και κοινοτικής διαχείρισης 1997) (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Μόλις το σχέδιο εγκρίθηκε από το Landsborough Shire Council (που επί του παρόντος έχει συγχωνευθεί στο Δημοτικό Συμβούλιο της Caloundra) τον Απρίλιο του 1986, το Crystal Waters Permaculture Village έγινε μια πραγματική δυνατότητα. Μέσω τεχνικών και στρατηγικών διαφήμισης, αλλά και «από στόμα σε στόμα», αρκετοί μελλοντικοί κάτοικοι συνέβαλαν για τη χρηματοδότηση της απαραίτητης υποδομής με τις ανάλογες καταθέσεις. Μέσα σε ένα χρόνο όλες οι κατοικίες είχαν αγοραστεί, η κατασκευή ολοκληρώθηκε κι έτσι έφτασαν τα πρώτα

νέα μέλη αυτής της νεοσύστατης και ρηξικέλευθης κοινωνίας (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Για τον αποτελεσματικότερο σχεδιασμό του χωριού, οι κάτοικοι της αρχικής κοινότητας Crystal Waters κάλεσαν τις υπηρεσίες της Permaculture Services Pty Ltd (που σήμερα ονομάζεται Eco-Logical Solutions Ltd) να σχεδιάσουν και να δημιουργήσουν μια νέα κοινότητα που θα αποδείκνυε ότι οι γεωργικές δυνατότητες μιας περιοχής όσο και οι οικολογικές της ανάγκες ήταν βιώσιμες (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Έτσι, σχεδιάστηκε το Crystal Waters, μια κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνη, οικονομικά βιώσιμη αγροτική κοινότητα από τους Max Lindegger, Robert Tap, Barry Goodman και Geoff Young, και ιδρύθηκε και επίσημα το 1987 (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.). Οι επτά υπάρχοντες κάτοικοι κλήθηκαν να καθορίσουν τα όνειρα και τις προσδοκίες τους. Οι σχεδιαστές επεξεργάστηκαν σχέδια μέσω μιας σειράς περαιτέρω συζητήσεων και αργότερα παρουσίασαν τις πρώτες ιδέες τους στην τοπική αυτοδιοίκηση. Οι συναντήσεις με τους ενδιαφερόμενους/εμπλεκόμενους οδήγησαν στην ανάπτυξη 6 βασικών στόχων για το σχεδιασμό του χωριού (Crystal Waters Community Cooperative, χ.χ.):

- Καθαρός αέρας, νερό και χώμα (και κατ' επέκταση δυνατότητα καλλιέργειας και παραγωγής τροφίμων)
- Ελευθερία πνευματικής πίστης
- Προσπάθεια για εξασφάλιση ουσιαστικής δραστηριότητας για όλους
- Δημιουργία ενός μέρους για υγιή και ασφαλή αναψυχή
- Ενεργή κοινωνική αλληλεπίδραση
- Υγιές καταφύγιο

Οι παραπάνω στόχοι έγιναν ο βασικός οδηγός για όλες τις διαδικασίες σχεδιασμού της νεοσύστατης κοινότητας. Η ολοκληρωμένη πρόταση σχεδιασμού απεικονίστηκε, παρουσιάστηκε και στάλθηκε σε κάθε πολιτικό τοπικής αυτοδιοίκησης. Η έντονη άσκηση πίεσης και η σαφήνεια στην εξήγηση και τον σκοπό δημιουργίας της κοινότητας οδήγησαν σε ομόφωνη έγκριση μετά από μια σχετικά σύντομη, αλλά έντονη περίοδο συζήτησης (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Οι ηγετικοί ρόλοι αναλήφθηκαν αρχικά από δύο από τους τέσσερις σχεδιαστές, ενώ κατά την περίοδο εφαρμογής, προστέθηκαν άλλα δύο άτομα. Σε κάθε ένα από τα ηγετικά στελέχη δόθηκε ένας αριθμός χαρτοφυλακίων, κάθε ένα από τα οποία υποστηρίχθηκε από δύο σχεδιαστές. Οι εβδομαδιαίες συναντήσεις για το σχεδιασμό και την εφαρμογή του σχεδίου εξασφάλισαν ότι τα όποια προβλήματα λύθηκαν σχετικά ανώδυνα. Παραδείγματα αποτελούν η ελλιπής χρηματοδότηση, η οποία αποτέλεσε σημαντική πρόκληση, αλλά και το γεγονός ότι ως πρωτοποριακό έργο, οι σχεδιαστές από κοινού με τις αρχές έπρεπε να μάθουν εμπειρικά, με την πάροδο του χρόνου. Όλοι οι εμπλεκόμενοι πέρασαν από μια εκπαιδευτική διαδικασία όπου λύσεις βρέθηκαν συνεργατικά (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Η ομάδα σχεδιασμού αξιολόγησε τη γη, προσδιορίζοντας περιοχές ως: κατοικημένες περιοχές, εμπορικές περιοχές και κοινή γη. Εάν κάποιος από την ομάδα ένιωθε ότι ένα κομμάτι γης ήταν ιδιαίτερα ξεχωριστό, η γη χαρακτηριζόταν αμέσως κοινή γη. Επιπρόσθετα, σχεδιάστηκαν και δημιουργήθηκαν φράγματα, δρόμοι, αλλά και μια σειρά παροχής υπηρεσιών στους κατοίκους. Το Crystal

Waters σχεδιάστηκε για να φιλοξενήσει περίπου 250-300 άτομα και να αποτελείται από 83 κατοικίες (Atkisson 2005). Συμπεριλήφθηκαν, επίσης, δύο επιπλέον εμπορικά κτήρια – ένα για την εξυπηρέτηση βραχυπρόθεσμων επισκεπτών και ένα άλλο, το οποίο θα στέγαζε το εμπορικό κέντρο του χωριού (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Μερικές παράμετροι που τέθηκαν κατά το σχεδιασμό του χωριού ήταν οι κάτωθι (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.):

- Γη που έβλεπε στο βορρά ή ήταν πολύ απότομη/απόκρημνη ή δεν μπορούσε να απορροφήσει με ασφάλεια τα ανθρώπινα απόβλητα, θεωρήθηκε ακατάλληλη για ανοικοδόμηση κατοικιών.
- Ζητήθηκε βοήθεια από ειδικούς επιστήμονες για την αποφυγή πιθανών παρεμβάσεων σε περιοχές αυτόχθονων.
- Ο μεγάλος αριθμός φραγμάτων που κατασκευάστηκαν προσφέρουν ψυχαγωγικές δυνατότητες όπως κολύμπι, κωπηλασία και ψάρεμα. Το νερό αυτό αποτελεί ταυτόχρονα εφεδρεία για άρδευση, ή για καταπολέμηση πυρκαγιάς.
- Τα φράγματα προσελκύουν άγρια ζώα και αποτελούν ασφαλή βιότοπο για θαλάσσια πτηνά, ενώ μειώνουν τις ακραίες θερμοκρασίες της γύρω περιοχής.

Εξέλιξη

Μέσω του σχεδιασμού της μόνιμης καλλιέργειας και των συνεχιζόμενων προσπαθειών των σχεδόν 200 κατοίκων (Mollison & Slay 1994), το Crystal Waters έχει μετατραπεί σε ένα υπέροχο μέρος για να ζει κανείς, με μια πληθώρα επιχειρήσεων, κήπων παραγωγής τροφίμων και οικοτόπων άγριας φύσης. Τα δάση κατά μήκος των απότομων κορυφογραμμών και των παράκτιων ζωνών αποκαθίστανται χρησιμοποιώντας ενδημικά είδη της περιοχής. Την ίδια στιγμή, έχει παρατηρηθεί δραματική αύξηση της ποικιλίας της χλωρίδας και της πανίδας, καθώς και σημαντική βελτίωση της ποιότητας της γης (Boyer 2015). Πλέον, φαίνεται να έχει δημιουργηθεί μια ισορροπία μεταξύ της παραγωγής τροφίμων, της στέγασης και της άγριας ζωής, με την παραγωγικότητα της γης να αυξάνεται δραματικά (SEED International χ.χ.).

Μέσα στα χρόνια δράσης και λειτουργίας του χωριού έχουν πραγματοποιηθεί, επομένως, πολλοί από τους στόχους που είχαν τεθεί κατά την ίδρυσή του. Ένα από τα πιο σημαντικά επιτεύγματα της κοινότητας είναι η διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος σε βέλτιστα δυνατά επίπεδα, αξιοποιώντας βιώσιμες πρακτικές (Suh 2018, Adalilar et al. 2015).

Πιο συγκεκριμένα, η ποιότητα του νερού στα μεγάλα φράγματα και στους παρακείμενους κολπίσκους παραμένει καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας της κοινότητας εξαιρετική. Έχουν γίνει δοκιμές νερού από εργαστήρια και γίνεται συχνός έλεγχος από ένα μέλος της κοινότητας, που στέλνει συχνά δείγματα σε ανεξάρτητο εργαστήριο προς επιβεβαίωση των αποτελεσμάτων. Όλα τα στοιχεία δείχνουν ότι η ποιότητα και καθαρότητα του νερού δεν έχουν επηρεαστεί αρνητικά από τη δραστηριότητα του χωριού (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Ταυτόχρονα, οι κάτοικοι ενθαρρύνονται να είναι πολύ προσεκτικοί στο σχεδιασμό των σπιτιών τους. Τα περισσότερα σπίτια χρησιμοποιούν υλικά, αφότου λάβουν υπόψη την επίδραση στην πηγή προέλευσής τους. Για παράδειγμα, αποφεύγεται η εκμετάλλευση ξυλείας τροπικού δάσους, ενώ προτιμάται και είναι πολύ περισσότερο δημοφιλής η τοπική και η ανακυκλωμένη ξυλεία. Αποφεύγονται

δυσνητικά τοξικά υλικά, όπως πλαστικά και σύνθετο ξύλο, τα οποία κατά τη δημιουργία τους απελευθερώνουν σημαντικές ποσότητες επιβλαβών για το περιβάλλον αερίων. Η επιλογή τοποθεσίας και ο ενδεδειγμένος σχεδιασμός του σπιτιού στοχεύουν στη μεγιστοποίηση των παθητικών ηλιακών του δυνατοτήτων (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Επιπλέον, με την ίδρυση και ανάπτυξη επιχειρήσεων στο Crystal Waters οι κάτοικοι του χωριού μπόρεσαν να βρουν απασχόληση, ώστε να μπορούν να καλύπτουν τα έξοδά τους. Όποτε είναι δυνατόν, σε δουλειές που γίνονται μέσα στην κοινότητα – προσωρινές ή μόνιμες – προτιμάται να απασχολούνται τα ίδια τα μέλη της κοινότητας, παρά μη μόνιμοι κάτοικοι. Αρκετές επιχειρήσεις παρέχουν σταθερή απασχόληση, βοηθώντας στην οικονομική ανάπτυξη ολόκληρης της κοινότητας (Suh 2018, Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Το Crystal Waters είναι ένας εξαιρετικός χώρος δοκιμών για «πράσινη» τεχνολογία. Καινοτόμα συστήματα έχουν αναπτυχθεί εδώ πριν εισαχθούν στην ευρύτερη κοινότητα. Πολλές από τις ιδέες που εισήχθησαν εδώ έχουν υιοθετηθεί πολύ πέρα από τα όρια της κοινότητας, έχοντας χρησιμοποιηθεί στον σχεδιασμό ανθρώπινων οικισμών τόσο στην Αυστραλία όσο και στο εξωτερικό. Τεχνικές λυμάτων που δοκιμάστηκαν στο Crystal Waters έχουν φτάσει μέχρι το Βιετνάμ και τη Νέα Ζηλανδία (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Η ανάπτυξη της κοινότητας και η επακόλουθη αύξηση του πληθυσμού σήμανε τη διεύρυνση του σχολείου της περιοχής, αναζωογόνηση των τοπικών επιχειρήσεων (π.χ. πριονιστήριο) και μείωση της ανεργίας. Ταυτόχρονα, η εθελοντική πυροσβεστική υπηρεσία του Crystal Waters συμπληρώνει την πυροσβεστική μονάδα του Conondale και έχει βοηθήσει τους αγρότες και τους κατοίκους της κοιλάδας σε περιόδους έκτακτης ανάγκης και φυσικών καταστροφών (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Δομημένο περιβάλλον

Το χωριό αποτελείται από ογδόντα τρεις (83) ιδιόκτητες κατοικίες και δύο (2) εμπορικές εγκαταστάσεις οι οποίες συνολικά καταλαμβάνουν λιγότερο από το 20% (259 στρέμματα) της συνολικής ιδιοκτησίας των σχεδόν 650 στρεμμάτων. Το υπόλοιπο 80% είναι η «καλύτερη» γη της περιοχής η οποία ανήκει από κοινού σε όλους τους κατοίκους της και είναι δυνατό να την αξιοποιήσουν κατόπιν χορήγησης άδειας για έργα αειφόρου γεωργίας, δασοκομίας, αναψυχής και οικοτόπων (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Ο κοινοτικός συνεταιρισμός του Crystal Waters κατέχει το 6% της γης (Sevier 2008). Αυτό περιλαμβάνει το «εμπορικό» κέντρο του χωριού που αποτελεί ζώνη για εμπόριο, ελαφριά βιομηχανία, τουρισμό και εκπαιδευτικές δραστηριότητες (Suh 2018). Στο κέντρο του χωριού υπάρχει ανοιχτή εμπορική επαγγελματική κουζίνα (The Kitchen) που λειτουργεί τα βράδια της Παρασκευής και τα πρωινά του Σαββάτου, αλλά και αρτοποιείο, τυροκομείο, αγροτική πυροσβεστική και κέντρο πληροφοριών. Ο κοινοτικός συνεταιρισμός είναι επίσης υπεύθυνος για το κάμπινγκ των επισκεπτών (The Deck) που βρίσκεται ανάμεσα σε ψηλούς ευκάλυπτους και σφύζει από άγρια ζωή (SEED International χ.χ.).

Το χωριό έχει σχεδιαστεί αξιοποιώντας στο έπακρο έναν οικολογικό προσανατολισμό (Adalilar et al. 2015). Αποτελείται από μικρά συγκροτήματα κατοικιών, χτισμένα από τοπική ξυλεία και οικοδομικά υλικά, κάνοντας χρήση

όσο το δυνατόν ανακυκλωμένων υλικών και αξιοποιώντας φυσικά σημεία που ευνοούν το βιοκλιματικό σχεδιασμό. Το χωριό έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να «φέρει» τη φύση στον τόπο κατοικίας των κατοίκων αφαιρώντας ασφαλτοστρωμένους δρόμους και αντικαθιστώντας τους με γρασίδι και χόμα (Irrgang 2005, Barani et al. 2018). Παράλληλα, λήφθηκαν υπόψη οι παρακάτω παράμετροι αναφορικά με τη διαμόρφωση και επιλογή κατάλληλης τοποθεσίας των κατοικιών (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.):

- Σχεδιάστηκαν σε «συστάδες». Αυτό έγινε για τους ακόλουθους λόγους:
 - Η διάταξη των 83 οικοπέδων διαμορφώθηκε σε ομάδες για να ενθαρρύνει την αλληλεπίδραση, τη συνεργασία και την αίσθηση του ανήκειν.
 - Επίσης, η διάταξη αυτή ακολουθήθηκε για γεωγραφικούς λόγους, για οικονομικά ζητήματα όπως η βιωσιμότητα της παροχής υπηρεσιών και για να επιτραπεί η δημιουργία ζωνών ασφαλείας και διαδρόμων άγριας φύσης.
- Το μικρότερο μέγεθος ιδιοκτησίας έχει πλάτος 30μ.
- Λιγότερο από το 30% κάθε ιδιοκτησίας βρίσκεται σε απότομη πλαγιά, για ευκολία πρόσβασης και χρήσης.
- Τουλάχιστον το ήμισυ κάθε ιδιοκτησίας βρίσκεται σε κλίση κάτω του 20%, για να εξασφαλιστούν οικονομικές ευκαιρίες οικοδόμησης.
- Κάθε τοποθεσία ανοικοδόμησης πρέπει να βλέπει ΒΑ/ΒΔ, για τη μεγιστοποίηση της πρόσβασης στο χειμερινό φως του ήλιου.
- Τα όρια κάθε ιδιοκτησίας απέχουν τουλάχιστον 20 μέτρα από την άκρη ενός φράγματος ή 25 μέτρα από την κεντρική γραμμή μιας φυσικής αποχέτευσης.
- Η προστασία της ιδιωτικής ζωής των κατοίκων θεωρήθηκε σημαντική· το πολύ τρεις ιδιοκτησίες γειτνιάζουν, ενώ ανάμεσά τους υπάρχει τουλάχιστον ένας διάδρομος 5 μέτρων. Οι περισσότερες ιδιοκτησίες τοποθετήθηκαν στη βόρεια πλευρά της κορυφογραμμής, όχι μόνο για ζητήματα βιοκλιματικού σχεδιασμού, αλλά και για να αποφεύγεται όσο το δυνατόν η θέα από το ένα στο άλλο.
- Όλες οι ιδιοκτησίες παρέχουν επαρκή κλίση ώστε να επιτρέπεται η τροφοδοσία νερού εκμεταλλευόμενοι τη βαρύτητα.
- Όλες οι ιδιοκτησίες γειτνιάζουν με την κοινή «βέλτιστη» περιοχή του χωριού.
- Όλες οι ιδιοκτησίες έχουν πρόσβαση σε δρόμο, οι οποίες απέχουν το πολύ 20 μέτρα από τις προσόψεις των κατοικιών τους.

Τα σχέδια έχουν γενικά λάβει υπόψη τους τοπικούς κλιματολογικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες. Έχουν χρησιμοποιηθεί ηλιακά συστήματα ζεστού νερού διαφόρων τύπων και ορισμένα σπίτια χρησιμοποιούν φωτοβολταϊκά για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Σε πολλά σπίτια έχουν εγκατασταθεί συστήματα τουαλέτας κομποστοποίησης (Suh 2018). Πράγματι, η ζήτηση για βιώσιμα συστήματα επεξεργασίας λυμάτων ήταν τόσο μεγάλη εδώ που μια εταιρεία, η Downmus, χρησιμοποίησε το χωριό ως σημείο δοκιμής για πολλά από τα σχέδιά του. Η χρήση μεταχειρισμένων υλικών, ιδίως θυρών και παραθύρων, είναι επίσης δημοφιλής (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Η απαίτηση του οικολογικού χωριού Crystal Waters για μεθόδους και προϊόντα βιώσιμης δόμησης έχει βοηθήσει πολλές νέες επιχειρήσεις, όπως η Rammed Earth Constructions, η Natural Paints, καθώς και η προαναφερθείσα Downmus (η οποία εξειδικεύεται στην επεξεργασία λυμάτων μέσω composting) και η ιδιοκτησία αποτέλεσε έδαφος δοκιμής για καινοτόμο νέα «πράσινη» τεχνολογία (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Συστήματα ανανεώσιμης ενέργειας και τεχνολογία

Η κοινότητα προσπαθεί να ακολουθήσει πολιτικές εξοικονόμησης ενέργειας αξιοποιώντας συστήματα ανανεώσιμης ενέργειας (Suh 2018). Κατά την ανέγερση των εγκαταστάσεων έχει αξιοποιηθεί ηλιακός παθητικός σχεδιασμός, χρησιμοποιούνται λαμπτήρες χαμηλής ενέργειας που λειτουργούν με ηλιακή ενέργεια και ακολουθείται σχεδιασμός για καλή μόνωση και αερισμό με μειωμένα πρότυπα κατανάλωσης ενέργειας (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Παράλληλα, γίνονται περεταίρω προσπάθειες εξοικονόμησης ενέργειας μέσα από τη χρήση αναπτυγμένων συστημάτων τεχνολογίας, όπως: συστήματα επεξεργασίας γκρίζου νερού, συστήματα ηλιακής ενέργειας, συστήματα συμπαραγωγής ενέργειας από διάφορες ανανεώσιμες πηγές, κβαντικές αντλίες θερμότητας, ηλιακή θέρμανση ζεστού νερού, ηλιακό στεγνωτήριο, ηλιακή κουζίνα (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Βέβαια, αυτό δε σημαίνει ότι δε χρησιμοποιείται και ενέργεια παραγόμενη από μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Από τη στιγμή που υπήρχε εύκολη πρόσβαση στο υπάρχον δίκτυο ηλεκτρικού ρεύματος για την κοιλιάδα, οι σχεδιαστές αποφάσισαν να συνδεθούν σε αυτήν την πηγή ηλεκτρικής ενέργειας αντί να αναγκάσουν όλους τους κατοίκους να βασίζονται σε αυτόνομα φωτοβολταϊκά συστήματα (Suh 2018). Υπήρχαν αρκετοί λόγοι για αυτήν την απόφαση, αλλά οι κύριοι ήταν ότι (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.):

- το δίκτυο ήταν ήδη σε ισχύ, επομένως η «γκρίζα» (ενσωματωμένη) ενέργεια που χρησιμοποιήθηκε στην κατασκευή του είχε ήδη δεσμευτεί,
- η ενέργεια που χρησιμοποιήθηκε για τη δημιουργία φωτοβολταϊκών μπαταριών και η ρύπανση που προκλήθηκε κατά την τελική τους απόρριψη ήταν πηγή ανησυχίας,
- οι υποψήφιοι κάτοικοι πιθανώς δε θα ήθελαν να εξαρτώνται από την ηλιακή ακτινοβολία, ιδίως επειδή το κλίμα σήμαινε ότι θα παρατηρούνταν πολλές μέρες ασθενούς ή έντονης νεφοκάλυψης κατά τη διάρκεια της «υγρής περιόδου» τους θερινούς μήνες. Η πραγμάτωση τέτοιων προβλέψεων θα σήμαινε μεγάλη εξάρτηση από το εφεδρικό ντίζελ ή τις γεννήτριες καυσίμων.

Ωστόσο, αποφασίστηκε να διασφαλιστεί ότι οι κάτοικοι θα μείωναν την κατανάλωση ενέργειας με την εγκατάσταση καλωδίων χαμηλής τάσης, η οποία φέρει μόνο το ήμισυ περίπου του κανονικού ρεύματος που παρέχεται στο μέσο σπίτι της Αυστραλίας. Τα καλώδια αυτά όχι μόνο έχουν λιγότερη ισχύ, ήταν επίσης φθηνότερα. Για να μειωθεί η οπτική ρύπανση, προτιμήθηκε να γίνει η εγκατάστασή τους μέσω υπόγειων τάφρων (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Τέλος, οι κάτοικοι ενθαρρύνθηκαν να χρησιμοποιούν ποικιλία πηγών ενέργειας, συμπεριλαμβανομένου του υγρού πετρελαίου (LPG), και να σχεδιάζουν ηλιακά παθητικά σπίτια. Καθοδήγηση και ιδέες για αυτά τα θέματα δόθηκαν εξ αρχής σε κάθε νέο ιδιοκτήτη, με τη μορφή ενός «Εγχειριδίου ιδιοκτήτη» που δημιουργήθηκε από τους σχεδιαστές. Τεχνικές συμβουλές ήταν επίσης διαθέσιμες μέσω μιας υποεπιτροπής της Body Corporate Committee. Πολλά σπίτια εξακολουθούν να χρησιμοποιούν ξυλόσομπες το χειμώνα, ενώ ορισμένοι εξ αυτών έχουν φυτέψει δέντρα προοριζόμενα για μελλοντική προμήθεια ξυλείας και καυσίμων (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Συλλογή νερού και παραγωγή τροφίμων

Η κοινότητα του χωριού δίνει μεγάλη σημασία σε ζητήματα υδροδότησης και τροφοδοσίας με όσο το δυνατόν μικρότερη επιβάρυνση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων της περιοχής (Mollison & Slay 1994). Οι κάτοικοι ακολουθούν πρακτικές συλλογής βρόχινου νερού και ανακύκλωσης οικιακού νερού, προσπαθούν να διατηρήσουν το νερό καθαρό και πόσιμο, ενώ για τις προσπάθειες αυτές αξιοποιούνται συγκεκριμένες μορφές ροής, φυσική πισίνα, φράγματα σε χώρους κολύμβησης και αναψυχής (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Όσον αφορά την παραγωγή τροφίμων ακολουθούνται πρακτικές βιώσιμης καλλιέργειας και γεωργίας με προτίμηση στην παραγωγή τοπικών βιολογικών προϊόντων (Irrgang 2005). Οι περισσότεροι κάτοικοι διατηρούν κήπους και οπωρώνες, εφαρμόζουν πολυκαλλιέργειες, κήπους μόνιμης καλλιέργειας χωρίς να κάνουν χρήση χημικών λιπασμάτων και εντομοκτόνων, αλλά φυσικά λιπάσματα (που προέρχονται από κομποστοποίηση) και αντιμετώπιση των παρασίτων με φυσικό τρόπο (Barani et al. 2018). Εκτρέφουν κοτόπουλα ελευθέρως βοσκής, βοοειδή, κατσίκες, πρόβατα, χοίρους, χήνες, απάκα, ασχολούνται με τη μελισσοκομία και εμπορεύονται τα παράγωγά τους: βιολογικά αυγά, είδη βοοειδών, βιολογικό μαλλί, μέλι (Suh 2018, Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Παράλληλα, στο χωριό υπάρχουν αγροκτήματα μπαμπού, υδατοκαλλιέργειας, πιστοποιημένα βιολογικά οπωροφόρα δέντρα που προσφέρουν φρούτα και ξηρούς καρπούς, βρώσιμα υδρόβια φυτά και θάμνοι. Τέλος, ακολουθούνται πρακτικές βελτίωσης εδάφους, τομεακός σχεδιασμός των καλλιεργειών, κάλυψης καλλιεργειών και καλυμμάτων εδάφους, έρευνα αναφορικά με πρωτοποριακά είδη, διασταύρωση ειδών, ενώ λειτουργεί μετεωρολογικός σταθμός, οι προβλέψεις του οποίου βοηθούν στην καλύτερη διαχείριση και προφύλαξη των καλλιεργειών (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Εκπαίδευση

Πολλές χιλιάδες άνθρωποι όλων των ηλικιών και υποβάθρων έρχονται από όλη την Αυστραλία και τον κόσμο για να μάθουν για την αειφόρο διαβίωση και τον περιβαλλοντικό σχεδιασμό στο Crystal Waters, το οποίο προσφέρει μια σειρά προγραμμάτων όλο το χρόνο (Suh 2018). Τα περισσότερα προγράμματα βασίζονται στην διδασκαλία στην «πράξη» και προσφέρουν την ευκαιρία στους διδασκόμενους να μάθουν «χειροπιαστά», μέσα από την εμπειρία (SEED International χ.χ.).

Κατά τα τελευταία χρόνια, έχουν προσφερθεί διεθνή προγράμματα που απευθύνονται σε φοιτητές πανεπιστημίου, εκπαιδευτικά προγράμματα σε μαθητές γυμνασίου και λυκείου, μαθήματα σχεδιασμού οικολογικού χωριού, πρακτικές, μαθήματα μόνιμης καλλιέργειας και εργαστήρια, διεθνές πρόγραμμα οικολογικών μελετών, εκπαιδευτικές περιηγήσεις, πρακτικά εργαστήρια μόνιμης καλλιέργειας, εργαστήρια φυσικής υγείας, εκθέσεις οικολογικού χωριού, συνέδρια, δημόσιες διαλέξεις και άλλα (Greenberg 2007, Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Τα μαθήματά είναι διεθνούς επιπέδου και προσελκύουν συμμετέχοντες από όλο τον κόσμο. Η κοινότητα έχει πάνω από 25 χρόνια εμπειρίας στην παροχή μαθημάτων μόνιμης καλλιέργειας και σχεδιασμού οικολογικών χωριών σε περισσότερες από 30 χώρες. Το τρέχον πρόγραμμα σπουδών της κοινότητας

περιλαμβάνει μαθήματα σχεδιασμού οικολογικών χωριών, πρακτική άσκηση η οποία αποδίδει πιστοποιητικό στη σχεδίαση μόνιμης καλλιέργειας (Permaculture Design Certificate) και διαπιστευμένα μαθήματα προσαρμοσμένα στις εκάστοτε ανάγκες των πανεπιστημίων. Το 2005, η Ecological Solutions Pty Ltd (η οποία είχε αναλάβει το σχεδιασμό του Crystal Waters και λειτουργεί μέσα από αυτό) έλαβε το πιστοποιητικό αριστείας του Sunshine Coast Environmental Council στον τομέα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Διοίκηση

Με μια κοινότητα πάνω από 230 ανθρώπων που ζουν στο χωριό, εξελίσσεται συνεχώς, σωματικά και κοινωνικά. Η Crystal Waters διαθέτει τόσο μια εταιρική διοίκηση ιδιοκτησίας, όσο και τον συνεταιρισμό που λειτουργεί περισσότερο ως δημόσιος και κοινωνικός οργανισμός (Suh 2018).

Το Crystal Waters δημιουργήθηκε βάσει του νόμου για τα Building Units and Group Titles Act (Qld). Σύμφωνα με αυτόν τον νόμο, οι ιδιοκτήτες των μονάδων αποτελούν εταίρους ενός οργανισμού, ο οποίος έχει την ευθύνη για τη σύνταξη και τήρηση των κανονισμών που έχουν τεθεί και τη διαχείριση της κοινής ιδιοκτησίας. Το σώμα αυτό των εταίρων απασχολεί ένα δασοφύλακα για να βοηθήσει στο συγκεκριμένο έργο (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Η εταιρική επιτροπή του Crystal Waters (Crystal Waters Body Corporate Committee) αποτελείται από έναν πρόεδρο, έναν ταμία, ένα γραμματέα και τέσσερα μέλη, οι οποίοι εκλέγονται σε ετήσια βάση. Διάφορες υποεπιτροπές διορίζονται από την εταιρική επιτροπή για μεγαλύτερη εστίαση σε συγκεκριμένα θέματα. Παράλληλα, ορίζονται διαχειριστές χαρτοφυλακίου για να εκτελούν μεγάλο μέρος της καθημερινής συντήρησης όλων των υποδομών και υπηρεσιών της κοινότητας (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Η επιτροπή αυτή είναι υπεύθυνη και για θέματα έγκρισης αδειοδοτήσεων. Οι κάτοικοι μπορούν να υποβάλουν αίτηση για χρήση και αξιοποίηση κοινής γης για διάφορους σκοπούς (π.χ. ξυλεία, φυτώρια, οπωρώνες, οικότοποι άγριας φύσης), η οποία εξετάζεται από μια υποεπιτροπή για τη χρήση γης που υποβάλλει – με τη σειρά της = έκθεση στην Εταιρική Επιτροπή της Κοινότητας. Τα έξοδα διαχείρισης της κοινής γης, των δρόμων, του συστήματος ύδρευσης, της περιφράξης κ.λπ. καλύπτονται από μια ετήσια εισφορά όλων των κατοίκων του χωριού (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Πολιτιστικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες

Παράλληλα, το Crystal Waters έγινε ένα πολύ κοινωνικό μέρος, ιδίως κατά τις ημέρες που υπάρχει ανοιχτή πρόσβαση για το κοινό (κυρίως Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή). Πραγματοποιούνται συχνά διάφορες εκδηλώσεις, ενώ ορισμένα μέλη της κοινότητας γράφουν και παρουσιάζουν θεατρικές παραστάσεις ή διοργανώνουν και συχνά συμμετέχουν σε συναυλίες. Ανά τακτά χρονικά διαστήματα πραγματοποιούνται και διάφορες δραστηριότητες που προσελκύουν και κόσμο εκτός της κοινότητας, όπως ενημέρωση και εκπαίδευση σε θέματα μόνιμης καλλιέργειας και άλλων φιλο-περιβαλλοντικών πρακτικών, συζήτηση κοινοτικών θεμάτων κ.ά. (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Άλλες δραστηριότητες επιδιώκουν μια ολιστική φροντίδα υγείας· παραδίδονται μαθήματα γιόγκα, διαλογισμού, αϊκίντο, κινησιολογίας, ηχοθεραπείας, τεχνικών Bowen, ενώ κάποιος μπορεί να κάνει και βελονισμό ή μασάζ. Μεγάλη έμφαση δίνεται στην ψυχαγωγία και τις αθλητικές δραστηριότητες. Τόσο οι κάτοικοι, όσο και οι επισκέπτες μπορούν να επιδοθούν σε κολύμπι σε φυσικές τρύπες κολύμβησης και φράγματα, ποδηλασία, ορεινή ποδηλασία (υπάρχει και πίστα BMX), κωπηλασία με κανό, βόλει και πεζοπορία/τρέξιμο ή να απολαύσουν τη γαλήνη και την ησυχία μέσα από άλλες δραστηριότητες, όπως ανάγνωση, ζωγραφική, φωτογραφία, ψάρεμα, κηπουρική. Παράλληλα, μπορούν να συμμετέχουν σε δένδροφυτεύσεις, σίτιση ζώων, παρατήρηση πουλιών και αστεριών με ειδικό εξοπλισμό, μέχρι και εκπαίδευση σε τρόπους και συνταγές περισσότερο υγιεινού μαγειρέματος και χορτοφαγικής κουζίνας (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Εγκαταστάσεις και πολιτικές για τους επισκέπτες

Οι επισκέπτες του Crystal Waters Ecovillage έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν τη διαμονή τους μέσα από μια σχετική πληθώρα εγκαταστάσεων που περιλαμβάνει από πιο οργανωμένες επιλογές με προσφορά υπηρεσιών μέχρι και κάμπινγκ σε συγκεκριμένες, βέβαια, περιοχές του χωριού (Guesthouse, bed and breakfast, self-contained cabins, homestays, bunkhouse cabin, camping). Το κόστος της διαμονής ποικίλει ανάλογα με την επιλογή του εκάστοτε επισκέπτη, αν και υπάρχει δυνατότητα διαμονής με αντάλλαγμα εργασία στις εγκαταστάσεις του χωριού. Τέλος, υπάρχουν παροχές επικοινωνίας, όπως internet και σύστημα τηλεφώνου Centel (δωρεάν κλήσεις στο Crystal Waters) (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Τοπικές επιχειρήσεις και οικονομία

Το Village Green είναι ο κοινωνικός κόμβος της κοινότητας, προσφέροντας άφθονο ανοιχτό χώρο για τους κατοίκους και τους επισκέπτες ώστε να συναντιούνται, να μιλούν και να ψυχαγωγούνται μαζί. Αυτό ενδυναμώνει τα αισθήματα αλληλεγγύης μεταξύ των κατοίκων και βοηθούν στην ανάπτυξη μιας συλλογικής ταυτότητας (Hall 2015). Οι δημοφιλείς μηνιαίες αγορές του χωριού, που είναι ανοιχτές για το κοινό της γύρω περιοχής, πραγματοποιούνται κατά τις πρωινές ώρες του 1^{ου} Σαββάτου.

Εκεί βρίσκονται και λειτουργούν τα The Kitchen και Deck, τα οποία χρησιμοποιούνται τακτικά για μηνιαίες αγορές, μουσικές παραστάσεις και συναυλίες. Αποτελούν μέρος του ευρύτερου χωριού που προορίζεται για συλλογική εκμετάλλευση, κυρίως για εμπόριο, ελαφρά βιομηχανία, τουρισμό και εκπαιδευτικές δραστηριότητες (Suh 2018, Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Το Village Green παρέχει χώρο για υπηρεσίες και μια ποικιλία μικρών επιχειρήσεων και φιλοξενεί το The Sourdough Bakery, το Flower Pot Cafe, μια κλινική χειροπρακτών και φυσικοθεραπείας. Στις τοπικές επιχειρήσεις συμπεριλαμβάνονται οι υπηρεσίες των συμβούλων σχεδιασμού Ecovillage, οι οποίοι προσφέρουν συμβουλές βιώσιμου σχεδιασμού, κηπουροί μόνιμης καλλιέργειας, υπηρεσίες οικολογικών περιηγήσεων, παροχή βιολογικών γαλακτοκομικών προϊόντων, βιολογικών τυριών, βιολογικών ειδών

οπωροκηπευτικών, επιχειρήσεις αλληλογραφίας, φυτώριο δέντρων, αγρότες δασικών προϊόντων, επιχειρήσεις παραγωγής φυσικών καλλυντικών, δερμάτινων και μεταξωτών προϊόντων, υπηρεσίες παροχής ξυλείας, σαπουνιών, σχεδιασμού κοσμημάτων, ενοικίασης ποδηλάτων, ύφανσης, ραψίματος, ξυλουργικών κατασκευών κλπ. (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.).

Πολιτικές προστασίας φυσικού περιβάλλοντος

Από την αρχή της δημιουργίας του χωριού, κρίθηκε απαραίτητο να προκαθοριστούν και να εδραιωθούν ορισμένοι κανόνες που θα ρύθμιζαν όλες τις παραμέτρους της ζωής, εγκατάστασης, εκμετάλλευσης και προστασίας του Crystal Waters, ώστε να εξασφαλίσουν την υγιή, εύρυθμη και απρόσκοπτη λειτουργία του. Οι κανονισμοί ενθαρρύνουν τους κατοίκους να είναι οικολογικά υπεύθυνοι αναφορικά με την εξυπηρέτηση των αναγκών τους αναλογιζόμενοι τις συνέπειες που αυτές θα έχουν στο τοπικό φυσικό περιβάλλον (SEED International, χ.χ.).

Αυτοί οι κανονισμοί αποτελούν μεν κατευθυντήριες γραμμές που αφορούν εν γένει τη ζωή με βιώσιμο τρόπο, αλλά έχουν αποδειχθεί πολύ περισσότερο αποτελεσματικοί καθώς οι αποφάσεις των κατοίκων κυριολεκτικά επηρεάζουν τα όσα βρίσκονται έξω από το «δικό τους κατώφλι». Για παράδειγμα, η ρίψη χημικών στους νεροχύτες των κατοικιών δεν είναι κάτι που μπορεί να γίνει αλόγιστα, γιατί θα περάσουν στη ροή του παρακείμενου ποταμού, καταλήγοντας στους οπωρώνες και μολύνοντας, τοιουτοτρόπως, την παραγωγή τροφίμων. Τα αποτελέσματα απρόσεκτων ενεργειών φαίνονται πολύ γρήγορα και καθαρά (SEED International χ.χ.).

Τοπικό «νομοθετικό» πλαίσιο

Το τοπικό – τρόπον τινά – νομοθετικό πλαίσιο προσανατολίζεται μεταξύ άλλων σε θέματα εγγενούς προστασίας και αποκατάστασης του δάσους, κοινοτικά έργα φύτευσης δέντρων, αποκατάστασης παραποτάμιας ζώνης, διαδρόμους άγριας φύσης σε κοντινά εθνικά πάρκα και κρατικά δάση, αποκατάστασης ενδιαιτημάτων, αποκατάστασης περιβάλλοντος χρησιμοποιώντας ενδημικά είδη, κ.λπ. Αναλυτικότερα, αναφέρονται οι παρακάτω κανονισμοί (Crystal Waters Community Cooperative χ.χ.):

Κανονισμός 1: Αρχές χρήσης ιδιοκτησίας

- Ο «κάτοικος» είναι κάτοχος ιδιοκτησίας μέσα στο οικολογικό χωριό.
- Ο «δασοφύλακας» θα είναι ο διορισμένος αντιπρόσωπος της κοινότητας.
- Οι ιδιοκτησίες που περιέχονται στο Σχέδιο Τίτλων Ομάδας και η κοινή ιδιοκτησία που περιέχεται σε αυτό πρέπει ανά πάσα στιγμή να χρησιμοποιούνται, να διαχειρίζονται και να ελέγχονται έτσι ώστε να συμμορφώνονται με τις ακόλουθες αρχές που βασίζονται στα:
 - Φροντίδα για τη Γη.
 - Φροντίδα για τους ανθρώπους.
 - Καμία χρήση ή δραστηριότητα σε οποιαδήποτε ιδιοκτησία ή στην κοινή ιδιοκτησία δεν εκτελείται ή διεξάγεται αντίθετα με αυτές τις παρακάτω αρχές:
 - Μπορεί κάποιος να απολαμβάνει τη γλωρίδα και πανίδα εφόσον βοηθά στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος.

- Οι κάτοικοι οφείλουν να συμβάλλουν σε ενέργειες σύμφωνες με τις πολιτικές που ακολουθεί το χωριό, όπως η αναδάσωση, η δασοκομία, η γεωργία και η υδατοκαλλιέργεια.
- Οι ενδιαφερόμενοι κάτοικοι πρέπει να λάβουν την άδεια του δασοφύλακα ή/και τις κατάλληλες άδειες για τη χρήση μη θανατηφόρων παγίδων για το κυνήγι ή το ψάρεμα. Αυτές οι δραστηριότητες πρέπει να είναι σύμφωνες με όλους τους ισχύοντες νόμους, κατευθυντήριες γραμμές και κανονισμούς της κυβέρνησης, κατάλληλους μη κυβερνητικούς φορείς και την κοινότητα Crystal Waters. Απαγορεύεται η αλιεία με δίχτυα στα Mary River, Kilcoy Creek και Scrub Creek. Η διατήρηση των όπλων από έναν κάτοικο, επίσης απαιτεί συγκατάθεση της κοινότητας.
- Κανένας κάτοικος δεν προβαίνει σε οποιαδήποτε πράξη που μπορεί να εμποδίσει ή να διαταράξει την πρόσβαση στην κοινή ιδιοκτησία ή στη γύρω περιοχή από οποιοδήποτε άτομο.
- Κάθε κάτοικος για κοπή δέντρου στην ιδιοκτησία του ή στην κοινή γη πρέπει να πάρει άδεια από το δασοφύλακα.
- Κάθε κάτοικος για τη χρήση ανεπιθύμητης χημικής ουσίας πρέπει να πάρει άδεια από δασοφύλακα.
- Κάθε κάτοικος θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να διατηρήσει τώρα και στο μέλλον τις παραπάνω αρχές.
- Οποιαδήποτε πράξη που έχει γίνει κατά παράβαση αυτών, συνιστά παραβίαση των νόμων.

Κανονισμός 2: Αθέτηση Παραβάσεων

Η απόφαση του δασοφύλακα σχετικά με το κατά πόσον υπήρξε ή όχι παράβαση των διατάξεων των παραπάνω κανονισμών, θα πρέπει να είναι σεβαστή από τους κατοίκους όλων των ιδιοκτησιών. Οποιαδήποτε διαφωνία ως προς το αν η απόφαση είναι σωστή θα παραπέμπεται στο Body Corporate του οποίου οι αποφάσεις είναι δεσμευτικές.

Κανονισμός 3: Έγκριση αίτησης οικοδόμησης

Για την προστασία των συμφερόντων όλων των κατοίκων, κάθε κάτοικος υποβάλλει προς έγκριση στο Body Corporate, τα σχέδια διάταξης για ανασκαφή και διαμόρφωση τοπίου, αλλά και τα σχέδια για όλες τις κατασκευές και τροποποιήσεις πριν από την υποβολή προς έγκριση στο Δημοτικό Συμβούλιο της Caloundra.

Σε οποιοδήποτε σχέδιο για κατασκευή ή τροποποιήσεις που απαιτούν την εφαρμογή των χημικών ουσιών που αναφέρονται στον κανονισμό 1 (στ) δεν θα δοθεί έγκριση κτιρίου. Όταν υπάρχει παραβίαση του κανονισμού 1, το Body Corporate με κόστος του υπεύθυνου κατοίκου, θα διενεργήσει τον κατάλληλο έλεγχο για να εκτιμήσει τη ζημία που προκλήθηκε και να προτείνει την κατάλληλη ενέργεια που πρέπει να αναλάβει ο κάτοικος.

Κάθε κάτοικος μεριμνά ώστε κατά την κατασκευή κατοικίας του, να τοποθετεί δεξαμενή βρόχινου νερού για την παροχή πόσιμου νερού.

Κανονισμός 4: Έγκριση επιχειρήσεων

Αναγνωρίζοντας τις παραπάνω αρχές και για την προστασία των συμφερόντων όλων των κατοίκων, κάθε κάτοικος υποβάλλει για έγκριση στον εκπρόσωπο του

Body Corporate, αναλυτικά προτάσεις για τη διεξαγωγή οποιασδήποτε επιχείρησης οποιασδήποτε ιδιοκτησίας.

Κανονισμός 5: Θόρυβος και συμπεριφορά

Κάθε κάτοικος πρέπει να αποφεύγει να δημιουργεί θόρυβο ή / και να επιδεικνύει συμπεριφορά που ενδέχεται να επηρεάσει την ήρεμη διαβίωση κατοίκου άλλης ιδιοκτησίας ή οποιουδήποτε ατόμου που χρησιμοποιεί νόμιμα την κοινή γη.

Κανονισμός 6: Οχήματα

Οι κάτοικοι πρέπει να αποφεύγουν τη στάθμευση ή τη στάση οχημάτων με κινητήρα ή άλλου οχήματος σε κοινή γη, εκτός αν υπάρχει γραπτή συγκατάθεση του δασοφύλακα. Δεν επιτρέπεται σε κανέναν να οδηγεί εντός της κοινής γης με ταχύτητα άνω των 40 χιλιομέτρων/ώρα.

Κάθε μηχανοκίνητο ή άλλο όχημα που οδηγείται σε μια ιδιοκτησία ή κοινόχρηστο χώρο πρέπει να συμμορφώνεται με τον νόμο περί κυκλοφορίας, δεδομένου ότι πρέπει να είναι σε καλή τεχνική κατάσταση, ο οδηγός πρέπει να έχει άδεια και δίπλωμα, και να έχει το όχημα δηλωμένο.

Κανονισμός 7: Διαγράφηκε από την κοινότητα και δεν υπάρχουν στοιχεία για το περιεχόμενό του

Κανονισμός 8: Εκρίζωση ζιζανίων και κίνδυνος πυρκαγιάς

Κάθε κάτοικος οφείλει να συμμορφώνεται με την εταιρική πολιτική του Body Corporate, η οποία ενδέχεται να εκδίδεται κατά καιρούς σχετικά με την εξάλειψη των επιβλαβών ζιζανίων και την ελαχιστοποίηση των κινδύνων πυρκαγιάς.

Κανονισμός 9: Συμπεριφορά προσκεκλημένων

Κάθε κάτοικος λαμβάνει όλα τα εύλογα μέτρα για να διασφαλίσει ότι οι προσκεκλημένοι του συμπεριφέρονται με τρόπο που δεν είναι πιθανό να επηρεάσει την ηρεμία κατοίκου άλλης κατοικίας ή οποιουδήποτε προσώπου που χρησιμοποιεί νόμιμα την κοινή γη, ούτε να προκαλέσει ή να συμβάλει σε οποιαδήποτε παραβίαση των κανονισμών.

Κανονισμός 10: Συμπεριφορά των παιδιών

Κάθε κάτοικος λαμβάνει όλα τα εύλογα μέτρα για να διασφαλίσει ότι τα παιδιά του ή τα παιδιά των προσκεκλημένων του συμπεριφέρονται με τρόπο που δεν είναι πιθανό να επηρεάσει την ηρεμία κατοίκου άλλης κατοικίας ή οποιουδήποτε ατόμου που χρησιμοποιεί νόμιμα την κοινή γη, ούτε να προκαλέσει ή συμβάλλει σε οποιαδήποτε παραβίαση των κανονισμών.

Κανονισμός 11: Ρίψη απορριμμάτων σε κοινή γη

Κανένας κάτοικος δεν ρίχνει στην κοινή ιδιοκτησία σκουπίδια, ακαθαρσίες, σκόνη ή οποιοδήποτε άλλο υλικό που ενδέχεται να επηρεάσει τη διαμονή κατοίκου άλλης κατοικίας ή οποιουδήποτε ατόμου που χρησιμοποιεί νόμιμα την κοινή γη.

Κανονισμός 12: Αποθήκευση εύφλεκτων υγρών κ.λπ.

Οι κάτοικοι πρέπει να λάβουν γραπτώς τη συγκατάθεση του δασοφύλακα για να χρησιμοποιήσουν ή να αποθηκεύσουν στην περιοχή τους ή στην κοινή γη εύφλεκτα χημικά, υγρά ή αέρια ή όποιο άλλο εύφλεκτο υλικό, εκτός από τα χημικά, υγρά, αέρια ή άλλα υλικά που προορίζονται για οικιακή χρήση.

Κανονισμός 13: Αποκομιδή απορριμμάτων

Οι κάτοικοι οφείλουν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα ανακύκλωσης απορριμμάτων και να συντηρούν τους κάδους απορριμμάτων που παρέχονται από το Body Corporate.

Κανονισμός 14: Κατοικίδια ζώα

Οι κάτοικοι μπορούν, μόνο με τη συγκατάθεση της Επιτροπής του Body Corporate, να διατηρούν ορισμένα κατοικίδια ζώα ή πτηνά σε μια ιδιοκτησία ή στην κοινή γη. Απαγορεύεται η φιλοξενία γατών και σκύλων. Οι κάτοικοι πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι διατάξεις αυτού του κανονισμού τηρούνται αυστηρά τόσο από τον ίδιο όσο και από τυχόν προσκεκλημένους και επισκέπτες.

Κανονισμός 15: Απαγόρευση χρήσης ιδιοκτησίας για παράνομους σκοπούς

Οι κάτοικοι απαγορεύεται να χρησιμοποιήσουν την ιδιοκτησία τους για οποιοδήποτε σκοπό που μπορεί να είναι παράνομος ή ζημιογόνος για τη φήμη του Crystal Waters.

Κανονισμός 16: Δικαιοδοσίες και καθήκοντα του Body Corporate

- Πληρωμή για τους κατόχους γραφείων της επιτροπής. Οποιαδήποτε μέλη της επιτροπής, ιδίως εκείνα που βρίσκονται στις θέσεις του Προέδρου, του Γραμματέα και του Ταμιά, μπορούν να λαμβάνουν αμοιβή για την εργασία τους.
- Διάρκεια θητείας. Τα μέλη της επιτροπής μπορούν, εντός οποιουδήποτε χρονικού διαστήματος δέκα ετών, να κατέχουν οποιαδήποτε θέση στο Body Corporate για περίοδο 5 ετών, συναπτά ή μη.
- Σύγκρουση συμφερόντων μελών/κοινότητας. Σε περίπτωση που κάποιο από τα μέλη της επιτροπής του Body Corporate έχει συμφέρον για κάποιο ζήτημα/απόφαση, αυτό πρέπει να αποκαλυφθεί πριν παρθούν αποφάσεις σχετικά με αυτό το θέμα. Το μέλος οφείλει να δημοσιεύσει μια επίσημη δήλωση ενδιαφέροντος και να την αναρτήσει σε δημόσιο χώρο. Το μέλος θα απέχει από την ψηφοφορία που αφορά τη σχετική απόφαση.

Κανονισμός 17: Εγκατάσταση ιδιωτικού νεκροταφείου

α) Η κοινότητα δύναται να ιδρύσει ιδιωτικό νεκροταφείο σε μέρος της κοινής γης που οριοθετείται στο σχέδιο που επισυνάπτεται φέρει την ένδειξη «Α» ακολουθώντας τη νομοθεσία και τους κανονισμούς του δημοτικού συμβουλίου της Caloundra για τη χρήση από οποιοδήποτε δικαιούχο (ιδιοκτήτη) ή κοντινό συγγενή (γονιό, παιδί, σύζυγο).

β) Η Επιτροπή έχει την εξουσία να διαχειρίζεται την περιοχή που ορίζεται ως νεκροταφείο (Κανονισμός 17α), να λαμβάνει τις απαραίτητες συγκαταθέσεις και άδειες για την ίδρυση του νεκροταφείου, και τα αντίτιμα των αμοιβών που καταβάλλονται στην αρμόδια αρχή.

γ) Το Body Corporate μπορεί, κατόπιν αιτήματος ενός αποθανόντος να ενταχθεί στο νεκροταφείο, να ανεγείρει τέτοιο μνημείο, πλάκα ή ταφόπλακα, όπως ζητήθηκε, μετά την καταβολή του σχετικού κόστους. Η Επιτροπή μπορεί να αρνηθεί να ανεγείρει μνημείο, πλάκα ή επιτύμβια στήλη την οποία θεωρεί ακατάλληλη.

δ) Κανένας ιδιοκτήτης ή κάτοχος γης δεν θα αλλοιώσει ή καταστρέψει οποιοδήποτε τέτοιο μνημείο, πλάκα ή επιτύμβια στήλη που ανεγέρθηκε (Κανονισμός 17c).

ε) Οι ιδιοκτήτες πρέπει να σέβονται την περιοχή του νεκροταφείου σε κάθε περίπτωση, συμπεριλαμβανομένων, ενδεικτικά, της διεξαγωγής ταφής.

στ) Οι ιδιοκτήτες πρέπει να συμμορφώνονται με τους κανονισμούς και τη νομοθεσία του Δημοτικού Συμβουλίου της Caloundra σχετικά με τη δημιουργία νεκροταφείου.

Κανονισμός 18: Παραλαβή επίσημων ειδοποιήσεων

Ενημέρωση παραλαβής οποιωνδήποτε επίσημων ειδοποιήσεων που εκδόθηκαν είτε από κυβερνητικές υπηρεσίες, τους σχεδιαστές ή αντιπροσώπους τους, σχετικά με θέματα που ενδέχεται να έχουν κάποια επίπτωση στους κατοίκους, πρέπει να διανεμηθεί σε όλους τους ιδιοκτήτες εντός δύο εργάσιμων ημερών από την παραλαβή τους. Αντίγραφα των επίσημων ειδοποιήσεων θα είναι άμεσα διαθέσιμα κατόπιν αιτήματος των ιδιοκτητών ή των κατοίκων. Η επιτροπή θα είναι υπεύθυνη για την εκκαθάριση της θυρίδας της κοινότητας τουλάχιστον τρεις φορές την εβδομάδα.

Διακρίσεις

Μια από τις βασικότερες διακρίσεις που έχει λάβει το Crystal Waters Ecovillage ήταν η πρώτη θέση στα World Habitat Awards το 1996 από τα Ηνωμένα Έθνη (Gamble 2011). Η κατάκτηση αυτή πραγματοποιήθηκε μέσα από το σημαντικό και πρωτοποριακό έργο της κοινότητας, η οποία κατάφερε να δημιουργήσει το πρώτο οικουμενικό χωριό μόνιμης καλλιέργειας σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ παράλληλα επιδίωκε μια ζωή σε ισορροπία με η φύση διασφαλίζοντας ότι όλες οι υποδομές του σχεδιάζονται, χτίζονται και χρησιμοποιούνται σύμφωνα με τις οικολογικές αρχές (World Habitat Awards χ.χ.). Η ρηξικέλευθη δράση του Crystal Waters δε σταμάτησε εκεί, καθώς δύο χρόνια αργότερα, το 1998, συμπεριλήφθηκε στη βάση δεδομένων βέλτιστων πρακτικών στον κόσμο (World's Best Practices) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Συμπεράσματα

Η κοινότητα του Crystal Waters αριθμεί πλέον σχεδόν 300 μέλη και έχει ξεπεράσει τα 30 έτη λειτουργίας της, γεγονός από το οποίο ορμώμενος κανείς θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι αποτελεί μια «ιστορία επιτυχίας» και, συνεπώς, ένα παράδειγμα προς μίμηση. Η ιδέα ίδρυσης και ο σχεδιασμός του ξεκίνησε για να αντιμετωπιστεί ένα σοβαρό πρόβλημα – η αξιοσημείωτη περιβαλλοντικά υποβάθμιση μιας ολόκληρης κοιλάδας – και έφτασε να γίνει η έμπνευση και η κινητήριος δύναμη για την ίδρυση παρόμοιων κοινοτήτων στην Αυστραλία, αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο.

Το Crystal Waters έχει αποδειχθεί ότι είναι ένα μοντέλο από το οποίο μπορούν να αντληθούν πολλά μαθήματα. Πολλοί επισκέπτες από όλες τις γωνιές του κόσμου επισκέπτονται την οικολογική αυτή κοινότητα για να δουν ότι μικρές αλλαγές στην προσωπική ζωή των ανθρώπων μπορούν να γίνουν σχετικά ανώδυνα και να επιφέρουν ριζοσπαστικές και ουσιαστικές αλλαγές. Το Crystal Waters αποδεικνύει έμπρακτα ότι υπάρχουν βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις που μπορούν να βοηθήσουν στην ανάκαμψη του φυσικού περιβάλλοντος, δείχνοντας στους ανθρώπους το «δρόμο» για μια ζωή με μικρότερο οικολογικό αποτύπωμα.

Βιβλιογραφία

- Adalilar, S.N., Alkibayb, S., Zeliha, E. (2015). Ecovillages as a Destination and a Study of Consumer Approaches to Ecovillages. *Procedia Economics and Finance*, Vol. 23, pp. 539-546.
- Barani, S., Alibeygi, A. H., Papzan, A. (2018). A framework to identify and develop potential ecovillages: Meta-analysis from the studies of world's ecovillages. *Sustainable Cities and Society*, Vol. 43, pp. 275-289.
- Boyer, R. (2015). Ecovillages: Lessons for sustainable community, *Community Development*, Vol. 46, No. 4, pp. 436-437.
- Crystal Waters Community Cooperative (χ.χ.). An Overview of Crystal Waters Permaculture & Eco Village. Available: <https://crystalwaters.org.au/about/cw-history-and-background/>
- Eshtaftaki, M.G. (2012). Eco-Village and Climatic Design. *International Journal of Architecture and Urban Development*, Vol. 2, No. 4, pp. 11-18.
- Gamble, M. (2011). Think global: Eat local. In: Dawborn, K., Smith, C. (Eds), *Permaculture Pioneers: Stories from the New Frontier*. Hepburn: Melliodora Publishing, pp. 306-323.
- Gibbons, B.K., Heffernan, E.E., Price, O., Ville, S. and Johnsson, M.C. (2018). An investigation in the sustainable economic practices of ecovillages. Faculty of Business - Papers (Archive). 1656. Available: <https://ro.uow.edu.au/buspapers/1656>
- Greenberg, D. (2007). Ecovillages – Academia. In: Joubert, K.A., Alfred, R. (2007). *Beyond you and me. Inspirations and Wisdom for Building Community*. Hampshire: Permanent Publications. Available: <http://www.gaiaeducation.org/docs/Beyond%20You%20&%20Me%20Ebook.pdf>
- Hall, R. (2015). The ecovillage experience as an evidence base for national wellbeing strategies. *Intellectual Economics*, 9, 30–42.
- Irrgang, B. (2005). A Study of the Efficiency and Potential of the Ecovillage as an Alternative Urban Model. Master thesis. South Africa: The University of Stellenbosch.
- Mollison, B.C., Slay, R.M. (1994). *Introduction to Permaculture*. Tyalgum, Australia: Tagari Publications.
- SEED International (χ.χ.). Crystal Waters Permaculture Village. Available: https://web.archive.org/web/20080804005815/http://www.seedinternational.com.au/Crystal_Waters.html
- Sevier, L. (2008). Eco villages--A model life? Around the globe, small groups of people are setting up small, sustainable settlements that exemplify a better way of living. Laura Sevier looks at the 'best practice' lifestyles that could be tomorrow's norm. *Ecologist*, Vol. 38, No. 4, p. 36.
- Suh, J.-H. (2018). Agriculture and sustainable communities: Reflections from a comparative case study, *Community Development*, Vol. 49, No. 1, pp. 34-49.
- Swayne, S. (2008). *Crystal Waters Permaculture Village. A Documentary Film*. Bentleigh: Discovery Video.
- World Habitat Awards (χ.χ.). Crystal Waters Permaculture Village. Available: <https://world-habitat.org/world-habitat-awards/winners-and-finalists/crystal-waters-permaculture-village/>

AUROVILLE

Άννα Εσκή

Καθηγήτρια Αγγλικής
Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση
E-mail: eskianna2@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με το ανά χείρας κείμενο γίνεται μια προσπάθεια ευσύνοπτης παρουσίασης του διεθνώς αναγνωρισμένου οικολογικού χωριού Auroville που ξεκίνησε ως ένα ουτοπικό πείραμα το 1968 ακολουθώντας το κοινό όραμα δύο πνευματικών ανθρώπων για την ενοποίηση της ανθρωπότητας και τον μετασχηματισμό της συνείδησης του ανθρώπου. Σε βάθος χρόνου πήρε τη μορφή μιας μεγάλης κοινότητας που αφιέρωσε μεγάλο μέρος της αποστολής της στη βιώσιμη ανάπτυξη με απώτερο σκοπό την αρμονική διαβίωση και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της. Αυτή η αυτοαποκαλούμενη πόλη του μέλλοντος με την ιδιαίτερη αρχιτεκτονική των κτηρίων της, η Πόλη της Αυγής όπως αποδίδεται στη γαλλική γλώσσα, αποτέλεσε πόλο έλξης ποικίλων προσεγγίσεων όσον αφορά το ουτοπικό της εγχείρημα, για μια ιδεατή κοινωνία όπου όλα τα έθνη μπορούν να διαβιούν αρμονικά, συνεργατικά και βιώσιμα για το καλό του συνόλου.

Λέξεις κλειδιά: Όραμα, ουτοπία, ανθρώπινη ενότητα, συλλογική συνείδηση, οικολογικό χωριό, βιωσιμότητα

Εισαγωγή

Όλες οι ουτοπίες έχουν σημεία αναφοράς τόπους, ανθρώπους και τον αγώνα επίτευξης της τελειότητας ή ενός κόσμου βέλτιστου για την ανθρωπότητα. Ο ιδεαλισμός είναι θεμελιώδους σημασίας για οποιαδήποτε ουτοπία, παρ' όλα αυτά ο βαθμός έκφρασής του καθορίζει κατά πόσο γίνεται αντιληπτός ως ουτοπία ή βρίσκεται σχεδόν στα όρια του να χαρακτηριστεί μια δυστοπία (Bhatia 2014). Το 1971 ο Kasturi Rangan με άρθρο του στην εφημερίδα New York Times δίνει το στίγμα εκείνης της εποχής για την όραμα Auroville.

Η κοινότητα Auroville, όπως και οι κοινότητες Findhorn Foundation στη Σκωτία, Sarvodaya στη Σρι Λάνκα, Damanhur στην Ιταλία, ξεκίνησε αρχικά με πνευματικό προσανατολισμό και σταδιακά απέκτησε οικολογική ταυτότητα. Αντανακλά δε τη φιλοσοφία των μελών των συνειδητών, «πράσινων κοινοτήτων» για μια αρμονική σχέση ανθρώπου και περιβάλλοντος εφαρμόζοντας πλείστες βιώσιμες πρακτικές. Το συγκεκριμένο οικολογικό χωριό δεν επιδιώκει τον διαρθρωτικό μετασχηματισμό της ευρύτερης κοινωνίας αλλά προσπαθεί να διαχύσει ιδέες και πρακτικές εκτός του ιστού του για καλύτερη διαχείριση των διαθέσιμων φυσικών πόρων με την ελπίδα ότι θα αποτελέσει παράδειγμα μίμησης για τον υπόλοιπο κόσμο (Accioly et al. 2017).

Στην παρούσα εργασία αποπειράται μια αποκρυστάλλωση των κυριότερων πρακτικών και δράσεων του Auroville που εφαρμόζονται από τους κατοίκους του

κατά την εξελικτική του πορεία στο διάστημα των πενήντα περίπου ετών δημιουργίας του, συμβάλλοντας με την παρουσία του στην προσπάθεια περιβαλλοντικής αφύπνισης του πλανήτη. Οι ακόλουθες θεωρητικές εκτιμήσεις όπως αυτές αποτυπώνονται κυρίως σε άρθρα, διαδικτυακές παραπομπές, μελέτες περίπτωσης και έρευνες συγκλίνουν στη συγκρατημένα αισιόδοξη αντίληψη ότι η εν λόγω κοινότητα αφορά ένα πειραματικό τόλμημα που αργά αλλά σταθερά διαμορφώνεται - με τα όποια αναφερόμενα προσκόμματα, τις όποιες ιδεολογικές αποκλίσεις και καθυστερήσεις - και αποκτά χαρακτήρα και συμπεριφορές που συνάδουν με το ευρύτερο πλαίσιο του κινήματος των συνειδητών κοινοτήτων, οι οποίες έχουν μεν οράματα και φιλοδοξίες, θέτουν δε στόχους και κανόνες για να καταδείξουν τη δυνατότητα κοινωνικά υποστηρικτικών κοινοτήτων με χαμηλό αντίκτυπο στο περιβάλλον (Wright 2010).

Η παρουσίαση της εν λόγω κοινότητας κινείται στους ακόλουθους άξονες: την ίδρυση, με αναφορές στα σημαντικότερα στάδια εξέλιξης της στο πλαίσιο μιας ιστορικής διαδρομής καθώς και την ιδιαίτερη μνεία στους δύο εμπνευστές της. Ακολούθως, εκτενής αναφορά στο μέτρο του δυνατού θα γίνει στους τομείς ανάπτυξης της Auroville στο πλαίσιο της βιωσιμότητας, των θεμελιωδών κοινωνικών και φυσικών εναλλακτικών λύσεων που προτείνουν, στοχεύοντας στη δημιουργία μιας άλλης κουλτούρας ενάντια στην αντίστοιχη υφιστάμενη καπιταλιστική του κυρίαρχου δυτικού μοντέλου των μεγάλων αστικών κέντρων. Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι η κουλτούρα της κοινότητας αυτής κινείται γύρω από τους εξής πυλώνες: την πνευματικότητα και τη βιωσιμότητα και κατ' επέκταση την οικονομία. Οι κάτοικοι αυτού του «πειραματικού εργαστηρίου» (Litfin 2014, Boyer 2015), εργάζονται προς την κατεύθυνση ενός ολιστικά πιο υγιούς και βιώσιμου τρόπου ζωής που αγγίζει διάφορους τομείς ανάπτυξης, όπως της ενέργειας, της γεωργίας, της αρχιτεκτονικής και δόμησης κτηρίων και της εκπαίδευσης. Η παρουσίαση ολοκληρώνεται με διαπιστώσεις όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των δράσεων τους καθώς και τις διαφαινόμενες προκλήσεις και προοπτικές αυτού του εγχειρήματος συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο σ' ένα ευρύτερο και βαθύτερο διάλογο για τη βιωσιμότητα.

Το όραμα

Στις απαρχές της φιλοσοφίας του για την ανθρώπινη πρόοδο, την πνευματική εξέλιξη του ανθρώπου, την ενότητα όλων των υπάρξεων, ατόμων και κοινοτήτων, και τον συνεχή και αμοιβαίο εμπλουτισμό και των δύο, στηρίζεται το αρχικό όραμα του εμπνευστή της Auroville, Aurobindo Ghose, ή όπως αργότερα έμεινε γνωστός στην εγχώρια και παγκόσμια ιστορία, Sri Aurobindo:

[...] ο ιδεώδης ή ανώτατος σκοπός της Φύσης πρέπει να είναι να αναπτύξει πλήρως το άτομο και όλα τα άτομα, την κοινότητα και όλες τις κοινότητες στην πλήρη έκφραση της πολυδιάστατης ύπαρξης και δυνατότητας που οι διαφορές τους δημιουργήθηκαν για να εκφράζουν, και να εξελίξει την ενοποιημένη ζωή της ανθρωπότητας στην πλήρη κοινή της δυνατότητα και ικανοποίηση, όχι καταστέλλοντας την πληρότητα του βίου του ατόμου ή μικρότερου συνόλου, αλλά εκμεταλλευόμενη στο έπακρον την ποικιλότητα που αναπτύσσει. Αυτός θα θεωρούνταν ο πιο υγιής τρόπος να αυξήσουμε τον πλούτο της ανθρωπότητας και να τον επενδύσουμε σε κεφάλαιο κοινής κατοχής και ευχαρίστησης

(Ideal of Human Unity, Sri Aurobindo 1970)

Γεννημένος το 1872 στην Καλκούτα (σημερινή Κολκάτα) που ήταν το κέντρο της βρετανικής διοίκησης στην Ινδία έως το 1911, ανατράφηκε σε εύπορη οικογένεια με την πεποίθηση ότι η βρετανική κουλτούρα ήταν ανώτερη. Ως εκ τούτου, φοίτησε σε αγγλόφωνο οικοτροφείο στην πατρίδα του και αργότερα συνέχισε τις σπουδές του στο St. Paul's και School King's College στην Αγγλία αντίστοιχα. Κατά τη διάρκεια της διαμονής του εκεί έμαθε ελληνικά και εντρύφησε στην αρχαία ελληνική ποίηση και λογοτεχνία, ενώ, παράλληλα, εξοικειώθηκε με τη γερμανική, ιταλική, γαλλική γλώσσα αντίστοιχα και απεδείχθη ικανός πολύγλωσσος αφού είχε την ευχέρεια να μιλά δώδεκα γλώσσες (Heehs 2008). Επιστρέφοντας στην Ινδία αφιέρωσε ένα μεγάλο μέρος της ζωής του στον αγώνα της χώρας του για ανεξαρτησία από τη βρετανική κυριαρχία διατηρώντας μυστική την επαναστατική του ταυτότητα λόγω της θέσης του σε κρατική υπηρεσία. Φυλακίστηκε με την κατηγορία του σχεδιασμού και εποπτείας της επίθεσης σε δύο Βρετανούς πολίτες αλλά αφού εξέτισε ένα έτος φυλάκισης αθώωθηκε τελικά και αποφυλακίστηκε. Κατά τη διάρκεια της φυλάκισής του πέρασε από ένα στάδιο ριζικής μεταμόρφωσης στον τρόπο αντιμετώπισης του ίδιου και της ζωής εν γένει μέσω πνευματικών εμπειριών και συνειδητοποιήσεων. Αποσύρθηκε στην πόλη Pondicherry το 1926 και αφιέρωσε τα υπόλοιπα χρόνια του πολυτάραχου βίου του μέχρι το θάνατό του το 1950 στον διαλογισμό, στη γιόγκα και στο μακροσκελές συγγραφικό του έργο συμπεριλαμβανομένου επιστολών, συγγραμμάτων, συνομιλιών, με πλείστες αναφορές σε αρχαίους Έλληνες φιλόσοφους, όπως τον Πλάτωνα, τον Πλωτίνο αλλά και Ευρωπαίους φιλόσοφους και στοχαστές, μεταξύ άλλων, τον Νίτσε και τον Χέγκελ (Huchzermeyer 2016). Έκδηλο το ενδιαφέρον του υπήρξε για τον Ηράκλειτο, έναν αφοριστή φιλόσοφο, και την προσέγγισή του να συνδυάζει τη σύγχρονη διανοητική αφύπνιση με το φυσικό και διαισθητικό όραμα του Μυστικισμού (Essays in Philosophy and Yoga 1998), ενώ αποδέχτηκε τις ιδέες του περί αιώνιας αλλαγής και της φωτιάς ως δημιουργικής δύναμης. Σύμφωνα με τον Odin (1981), ο Sri Aurobindo ταυτίστηκε εν μέρει και με το σκεπτικιστικό τρόπο του Χέγκελ: «[...] έχει προσαρμόσει την έννοια του Χέγκελ για το απόλυτο Πνεύμα για να αναδιαρθρώσει ριζικά το αρχιτεκτονικό πλαίσιο του ινδουιστικού συστήματος Vendata με σύγχρονους όρους» [1]. Επομένως, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η φιλοσοφία του αποτελεί μια πρωτότυπη σύνθεση των ινδικών και δυτικών παραδόσεων. Κατάφερε να ενσωματώσει τα μεγάλα κοινωνικά, πολιτικά, επιστημονικά επιτεύγματα της σύγχρονης Δύσης με τις βαθιές αρχαίες πνευματικές ιδέες του Ινδουισμού, θεμελιώνοντας το όραμά του για την ενότητα όλων των υπάρξεων. Σταδιακά απέκτησε ακόλουθους και το 1926 δημιούργησε το Sri Aurobindo Shram. Για το συγγραφικό του έργο και την πολιτική του συνεισφορά στον αγώνα ανεξαρτησίας του τόπου του απονεμήθηκε δύο φορές το βραβείο Νόμπελ, το 1943 το Νόμπελ Λογοτεχνίας και το 1950 το Νόμπελ Ειρήνης αντίστοιχα.

Στενή συνεργάτης του Sri Aurobindo υπήρξε η Mirra Alfassa, γνωστή ως «Μητέρα». Γεννήθηκε το 1878 στο Παρίσι και μεγάλωσε σε ένα αστικό περιβάλλον μεταναστών από την Αίγυπτο. Αργότερα, εξάσκησε τον αποκρυφισμό και το 1914 συνόδευσε τον δεύτερο σύζυγό της, Paul Richard, επίδοξο πολιτικό, στο Pondichery της Ινδίας που τότε ήταν υπό γαλλικό έλεγχο, προκειμένου να κερδίσει τις εκλογές στη γαλλική γερουσία. Εκεί συνάντησε τον γκουρού Sri Aurobindo και εντόπισε σε αυτόν όπως ισχυριζόταν τη μελαχρινή ασιατικής καταγωγής φιγούρα την οποία συχνά έβλεπε σε οράματα στην παιδική της ηλικία. Μετά από απουσία τεσσάρων χρόνων στην Ιαπωνία λόγω υποχρεώσεων του συζύγου της, επέστρεψε στο Pondicherry και εγκαταστάθηκε μόνιμα εκεί το 1920. Αν και αρχικά η Mirra δεν ήταν ευπρόσδεκτη

από τα υπόλοιπα μέλη της κοινότητας ashram, ο Sri Aurobindo είδε στο πρόσωπό της την πνευματικά ίση και έμπιστη συνεργάτη-γκουρού του (Bindu 2004), αποκαλώντας την «Μητέρα», και για το λόγο αυτό όταν ο ίδιος αποσύρθηκε από την ενεργή δράση το 1926 εστιάζοντας περισσότερο στις πρακτικές της ολοκληρωμένης γιόγκα, της ανέθεσε την οργάνωση και διοίκηση του ashram. Η ίδια φρόντισε να έρθει σε επαφή με αρκετούς πολιτικούς και εξέχοντες προσωπικότητες της εποχής, όπως τον Δαλάι Λάμα και την Ίντιρα Γκάντι, για καθοδήγηση (Vrekhem 2004). Αργότερα, το 1943, όταν οικογένειες με παιδιά εντάχθηκαν στην πνευματική κοινότητα του ashram, ίδρυσε και επόπτευε το πειραματικό Διεθνές Κέντρο Εκπαίδευσης του Sri Aurobindo (Sri Aurobindo International Centre of Education), σύμφωνα με τις αρχές της «ολοκληρωμένης γιόγκας» (integral yoga) του Sri Aurobindo. Αξίζει να σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι αυτή η ολοκληρωμένη -που αγκαλιάζει τα πάντα-γιόγκα διέφερε από τις παλαιότερες μεθόδους γιόγκα διότι οι ακόλουθοι της δεν ήταν υποχρεωμένοι να απαρνηθούν την κανονική τους ζωή και τον έξω κόσμο αποσυρόμενοι σε ένα μοναστήρι αλλά μπορούσαν να είναι ενεργοί στην καθημερινότητα τους εξασκώντας την πνευματικότητα σε όλες τις πτυχές του βίου τους (Vrekhem 2004).

Η «Μητέρα» αγάλιασε από την πρώτη στιγμή τη φιλοσοφία για τη «Θεϊκή Ζωή» (Divine Life), του μέντορα της και υπήρξε η συνεχιστής των φιλοσοφικών ιδεών του, της «ολοκληρωμένης γιόγκα» και, κυρίως, του πνευματικού οράματός του για τον υπερφυσικό μετασχηματισμό του κόσμου και την εξέλιξη της ανθρωπότητας μέσω της δύναμης μιας ανώτερης συνείδησης που την αποκαλούσε Υπερνόου (Supermind) (Bindu 2004). Το 1954 δημοσίευσε ένα άρθρο με τίτλο «Το όνειρο» στο οποίο έκανε λόγο για το όραμά της σύμφωνα με το οποίο πρότεινε ένα μέρος στη γη που θα προοριζόταν για όλη την ανθρωπότητα ενοποιημένη και κανένα έθνος δεν θα είχε τη δυνατότητα να το διεκδικήσει ως δική του ιδιοκτησία. Σε αυτόν τον τόπο όλοι οι άνθρωποι θα μπορούσαν να διαβιούν, όντας παγκόσμιοι πολίτες, με αρμονία, ομόνοια και κοινές προσδοκίες, συμμορφούμενοι από μία αρχή, την υπέρτατη «Αλήθεια» (Vrekhem 2004).

Στο αυτό άρθρο αναλύει το όραμά της εξαιρώντας το πνεύμα και τη θέληση για πρόοδο και εκφράζοντας την επιθυμία ότι οι άνθρωποι που μεταβαίνουν στην κοινότητα Auroville πρέπει να έχουν την αίσθηση ότι δεν έρχονται για την εύκολη ζωή αλλά, τουναντίον, για να εμπλακούν σε μια γιγαντιαία συλλογική προσπάθεια για πρόοδο και πνευματικότητα, καταπνίγοντας την επιδερμική ικανοποίηση των ατομικών επιθυμιών και υλικών απολαύσεων, των παθών τους και της αναζήτησης κέρδους. Ακολουθώντας, στο όραμά της προτάσσεται η καλλιέργεια της ψυχής του ανθρώπου, η εσωτερική του πραγμάτωση, μέσω της συνεχούς εκπαίδευσής του, η οποία δεν έχει ανάγκη πιστοποιητικών και εξετάσεων. Σ' αυτό το μέρος οι τίτλοι σπουδών αντικαθίστανται από ευκαιρίες για εξυπηρέτηση και οργάνωση. Η εσωτερική εξέλιξη του ατόμου εκφράζεται καλύτερα πάντα μέσω της συλλογικότητας (Bindu 2004). Η εργασία αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση και οργάνωση της κοινότητας προς όφελος όλων των μελών ενώ παράλληλα μέσω αυτής τα μέλη δύνανται να εκφράζονται και να αναπτύσσουν τις ικανότητες και δυνατότητες τους απαλλαγμένοι από συμβατικούς κοινωνικούς και οικονομικούς περιορισμούς. Οι δε ανθρώπινες σχέσεις, οι οποίες συνήθως βασίζονται στον ανταγωνισμό και τις διαμάχες, σ' αυτόν τον τόπο θα αντικαθίστανται από σχέσεις συνεργασίας, πραγματικής αδελφότητας. Η «Μητέρα» αποδέχεται ότι η γη δεν είναι έτοιμη να δεχθεί την ύπαρξη μιας τέτοιας κοινότητας δεδομένου ότι η ανθρωπότητα δε διαθέτει τις γνώσεις να αντιληφθεί και να αποδεχθεί αυτό το ιδεώδες εγχείρημα. Για τον λόγο αυτό, η σύλληψη αυτού του πονήματος που φάνταζε έξω από τη σφαίρα της πραγματικότητας, αποκαλείται από

την ίδια όνειρο (Alfassa 1977, Aslanidou 2014). Παρόλα αυτά, σύμφωνα με μια δήλωσή της, θεωρούσε την Ινδία αντιπροσωπευτικό αποδέκτη όλων των ανθρώπινων αγώνων και δυσκολιών στη γη και ως εκ τούτου η χώρα αυτή έχρηζε άμεσης θεραπείας. Γι' αυτόν τον λόγο επέλεξε ως πιο κατάλληλο τόπο πραγματοποίησης του ονείρου-οράματός της την Ινδία. Βέβαια, όπως επισημαίνεται στον Bindu (2014), πιθανόν δεν ήταν καθόλου σύμπτωση που η πόλη Auroville ιδρύθηκε σε ένα περιβαλλοντικά άγονο τόπο, έναν χερσότοπο, στη Νότια Ινδία. Χαρακτηριστική είναι η επισήμανση ενός υπαλλήλου της Δασικής Υπηρεσίας κατά τη διάρκεια επίσκεψής του στην περιοχή το 1976: «Ολόκληρη η περιοχή είναι ευάλωτη στην αιολική και υδάτινη διάβρωση. Εάν συνεχιστεί αυτή η κατάσταση, τότε [...] οι άνθρωποι θα αναγκαστούν να εγκαταλείψουν τη γη στο εγγύς μέλλον» (ο.π.).

Εκ προοιμίου, αξίζει να εγκωμιασθεί η αξιόπαινη προσπάθεια των κατοίκων του Auroville να αναζωογονήσουν από περιβαλλοντικής άποψης την περιοχή καταφέροντας να αναστρέψουν όλες τις δυσχερείς συνθήκες με αποτέλεσμα σήμερα η αγροτική περιφέρεια της οικολογικής πόλης να αποτελεί έναν πλούσιο βιότοπο από άποψη βιοποικιλότητας πανίδας και χλωρίδας (ο.π.).

Σχεδιασμός και ίδρυση

Κρίνεται σκόπιμο στο σημείο αυτό να παραθέσουμε αυτούσια τα λόγια της «Μητέρας» αναφορικά με το ρόλο που της κληροδοτήθηκε από τον Sri Aurobindo στην πραγματοποίηση αυτού του μεγαλεπήβολου οράματος που αγκαλιάζει τη βαθύτερη προσδοκία της ανθρωπότητας για έναν πνευματικό κόσμο όπου οι υλικές ανάγκες και συνθήκες μετασχηματίζονται από την εσωτερική, πνευματική συνείδηση του ατόμου:

Η αποστολή του να πάρει σάρκα και οστά το όραμα του Sri Aurobindo αποδόθηκε στη «Μητέρα». Η δημιουργία ενός νέου κόσμου, μιας νέας ανθρωπότητας, μιας νέας κοινωνίας που εκφράζει και περιλαμβάνει τη νέα συνείδηση αποτελεί το έργο που έχει επωμιστεί. Το ashram που ιδρύθηκε από τη «Μητέρα» ήταν το πρώτο βήμα προς την εκπλήρωση αυτού του σκοπού. Το πρόγραμμα του Auroville αποτελεί το επόμενο βήμα που αναζητά να διευρύνει τη βάση αυτής της προσπάθειας να θεσπίσει την αρμονία ανάμεσα στη ψυχή και το σώμα, το πνεύμα και τη φύση, τον ουρανό και τη γη, στη συλλογική ζωή της ανθρωπότητας (Collected Works of the Mother 1978).

Η πόλη Auroville αποτελείται από ένα σύμπλεγμα μικρών κοινοτήτων που εκτείνεται σε μια έκταση 20 τετραγωνικών χιλιομέτρων, περίπου 12 χιλιόμετρα βόρεια της πόλης Pondicherry, 5 χιλιόμετρα από την ακτή και 150 περίπου χιλιόμετρα νότια του Chennai, μιας ταχύτατα αναπτυσσόμενης μεγαλούπολης στην πολιτεία Tamil Nadu, στη Νότια Ινδία. Σήμερα απαριθμεί 2.700 κατοίκους σύμφωνα με το Παγκόσμιο Διαδίκτυο Οικολογικών Χωριών (GEN) (2019), απέχοντας κατά πολύ από τις προσδοκίες της «Μητέρας» για την εγκατάσταση 50.000 κατοίκων, προερχόμενοι από όλα τα μέρη της υφής. Στην πλειοψηφία τους είναι ινδικής καταγωγής ενώ στον κατάλογο των εγγεγραμμένων προστίθενται μεταξύ άλλων εθνικοτήτων σχεδόν 400 Γαλλόφωνοι, πάνω από 200 Γερμανοί, 150 Ιταλοί, περίπου 100 Ολλανδοί, Αμερικανοί και Ρώσοι. Στην πραγματικότητα πρόκειται για μια πολυπολιτισμική κοινότητα καταδεικνύοντας ένα συγκερασμό διαφορετικών πολιτισμικών απόψεων και εν γένει κοσμοθεωριών. Και εδώ ακριβώς έγκειται το στοίχημα της «Μητέρας», η

αρμονική συνειδητή διαβίωση και συμβίωση εθνών, η ανθρώπινη ενοποίησή τους μέσω της συλλογικότητας.

Το 1964 η «Μητέρα» εισήγαγε το εγχείρημα Auroville όταν η Sri Aurobindo Society (SAS) αγόρασε το πρώτο οικόπεδο στην περιοχή της πολιτείας Tamil Nadu (Guigan 2016). Σύμφωνα δε με τον τελευταίο, η οικονομική στήριξη για αυτή τη θεμελιώδη προϋπόθεση αγοράς γης για την ίδρυση μιας κοινότητας προήλθε από δωρεές ατόμων που διέθεταν τα ίδια ιδανικά εκφράζοντας την επιθυμία απλά να συμβάλλουν στην πραγμάτωση αυτής ή να διαβούν εκεί. Ακολούθως, η κυβέρνηση διέθεσε κεφάλαια, εν μέρει επιχορηγήσεις εν μέρει επιστρεπτέα, απαλλαγμένα από επιτόκια. Από το 1965 η UNESCO υποστηρίζει και προωθεί την κοινότητα Auroville ως ένα σημαίνον πείραμα για την ανθρώπινη ενότητα ενώ η ινδική κυβέρνηση μέχρι σήμερα δωρίζει πάνω από 200.000 δολάρια στην πόλη ανά έτος. Ο Γάλλος αρχιτέκτονας Roger Anger διορίστηκε από τη «Μητέρα» την ίδια εποχή για να αναλάβει το σχεδιασμό της πόλης βασιζόμενος στο ιδιόχειρο σκίτσο της ίδιας με τις τέσσερις βασικές ζώνες διαχωρισμού της (αστική, βιομηχανική, πολιτισμική και διεθνή). Αυτός ο σχεδιασμός συμβολίζει την εξέλιξη του ανθρώπου και της ζωής εν γένει. Τελικά, μετά από μια σειρά προτεινόμενων εισηγήσεων του αρχιτέκτονα και των συνεργατών του, η «Μητέρα» κατέληξε στην επιλογή του σχεδιασμού της διάταξης της πόλης σε σχήμα σπειροειδούς γαλαξία. Μάλιστα ο Roger Anger σε συνεντεύξεις του στην Auroville Today το 1988 και 1992 αντίστοιχα δίνει λεπτομέρειες για την εφαρμογή αυτού του σχεδιασμού της πόλης:

[...]Η «Μητέρα» είχε δώσει ορισμένες παραμέτρους, δηλαδή τη διαίρεση της πόλης σε τέσσερις ζώνες καθώς και τον αριθμό του πληθυσμού για τον οποίο προβλεπόταν η ίδρυση της πόλης (50.000). Η διαίρεση αυτή είναι μοναδική και δεν υπάρχει προηγούμενο στον πολεοδομικό σχεδιασμό. Βάσει αυτού του σκίτσου, εμείς οι αρχιτέκτονες και πολεοδόμοι αρχίσαμε να προτείνουμε και τελικά προέκυψε ο Γαλαξίας ως εκείνο το μοντέλο που ανταποκρινόταν καλύτερα στο όραμα της.

Βέβαια, σε βάθος χρόνου, η εν λόγω διάταξη της πόλης έγινε αποδέκτης κριτικών όσον αφορά την προτεινόμενη ιδέα των διαχωριστικών ζωνών και των εμπλεκόμενων δράσεων τους χαρακτηρίζοντας την ιδιαίτερα αναχρονιστική για τα σημερινά δεδομένα ενώ με ιδιαίτερο σκεπτικισμό αντιμετωπίζουν και την προοπτική εγκατάστασης 50.000 κατοίκων σε μια έκταση 20 τ.χλμ. δεδομένου κυρίως των ανεπαρκών υδάτινων πόρων (Pillai 2015).

Η διάταξη της κοινότητας Auroville

Η σχεδίαση αυτού του ανθρωπογενούς οικισμού είναι συμβολική. Η ύπαρξη τελείας στο κέντρο αντιπροσωπεύει την «Ενότητα», το «Ανώτατο». Ο εσωτερικός κύκλος συμβολίζει τη δημιουργία, τη σύλληψη της πόλης. Τα πέταλα που πλαισιώνουν τον εσωτερικό κύκλο αντιπροσωπεύουν τη δύναμη της έκφρασης, της πραγματοποίησης. Βάσει αυτού του συμβολισμού στο κέντρο της πόλης και συγκεκριμένα στην «περιοχή της Ειρήνης», ορθώνεται ένα επιβλητικό ιερό οικοδόμημα, το Matrimandir, που στην κυριολεξία σημαίνει «Ναός της Μητέρας» και θεωρείται η ψυχή του Auroville μαζί με τους κήπους και το αμφιθέατρο στο οποίο στεγάζεται το μαρμάρινο Uru (υποδοχέας), με το χρώμα 121 εθνών και 23 κρατών της Ινδίας, σύμβολο της ανθρώπινης ενότητας. Αυτός ο τεράστιος θόλος διαλογισμού που η όψη του θυμίζει τον ήλιο που ανατέλλει από τη γη λόγω της ιδιάζουσας από αρχιτεκτονικής άποψης επιφάνειας των στρογγυλών, κοίλων χαλύβδινων επιχρυσωμένων δίσκων αποτελεί

ένα σύμβολο της απάντησης του Θείου στις προσδοκίες του ανθρώπου για την τελειότητα (Collected Works of the Mother 1978). Γίνεται δε αντιληπτό ως το σύμβολο της «Παγκόσμιας Μητέρας» (Universal Mother) σύμφωνα με τη διδασκαλία του Sri Aurobindo. Για αυτόν, η «Παγκόσμια Μητέρα» αντιπροσωπεύει τη συνειδητή εξελικτική θεϊκή δύναμη που αναζητά να βοηθήσει την ανθρωπότητα να προχωρήσει πέρα από τους υφιστάμενους περιορισμούς στο επόμενο στάδιο της εξέλιξης (Bindu 2004). Για τους περισσότερους κατοίκους το Matrimandir αποτελεί την κεντρική δύναμη συνοχής στην πολυδιάστατη ανάπτυξη του Auroville (Collective Works of the Mother) (ο.π.). Πέρα από τους κήπους του Matrimandir υπάρχουν τέσσερις ζώνες, με την καθεμία να επικεντρώνεται σε μια σημαντική πτυχή της ζωής της πόλης: τη βιομηχανική στα βόρεια, την πολιτισμική στα βορειοανατολικά, την αστική/οικιστική στα νοτιοδυτικά και τη διεθνή στα δυτικά.

Η βιομηχανική ζώνη, η πιο μικρή απ' όλες τις ζώνες που επεκτείνεται σε μια έκταση 109 εκταρίων, στοχεύει στη δημιουργία και ανάπτυξη «πράσινων» μικρών και μεσαίων βιομηχανιών, τη σύσταση κέντρων κατάρτισης, τεχνών και χειροτεχνίας ενώ στην αυτή ζώνη στεγάζεται και η διοίκηση της πόλης. Η πολιτισμική ζώνη των 240 στρεμμάτων (93 εκταρίων) προορίζεται για εφαρμοσμένες έρευνες στους τομείς της εκπαίδευσης και της καλλιτεχνικής έκφρασης με τη δημιουργία εκπαιδευτικών, αθλητικών και καλλιτεχνικών εγκαταστάσεων. Αξίζει να επισημανθεί, ότι μόνο τα 200 στρέμματα ανήκουν στην πόλη με τα εναπομείναντα 40 στρέμματα στη διάθεση ακόμη προς αγορά. Η μεγαλύτερη από τις τέσσερις ζώνες είναι η αστική/οικιστική (189 εκτάρια), η οποία γειτνιάζει με πάρκα στα βόρεια, νότια και δυτικά. Αποτελείται από περιφερειακές κοινότητες - αντίστοιχες με τις γειτονιές - οι οποίες θα χαρακτηρίζονται η καθεμία από το δικό της αρχιτεκτονικό στυλ, θα μοιράζονται ορισμένους πόρους, όπως πηγάδια, συστήματα απορροής υδάτων, ηλιακή ή αιολική ενέργεια καθώς και κάποιες κοινοτικές παροχές, όπως μια κεντρική κοινή κουζίνα. Η διάταξη για αυτή τη ζώνη προέβλεπε το 55% να είναι πράσινο σεβόμενο το περιβάλλον ενώ για την οικοδόμηση το 45% αρκούσε για να επιτευχθεί μια αστική πυκνότητα ισορροπημένη από τη φύση αντανακλώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τη δεοντολογική κουλτούρα της πόλης για περιβαλλοντική βιωσιμότητα (Clarence-Smith 2015). Η «Μητέρα» οραματίστηκε έναν τομέα της πόλης όπου όλες οι χώρες με μια αναπτυγμένη κουλτούρα θα μπορούσαν να εγκαταστήσουν τα περίπτερα τους για να αναδείξουν την πολιτισμική τους ταυτότητα και, ως εκ τούτου, η περιοχή αυτή θα αποτελούσε μια μικρογραφία της ενότητας του κόσμου. Για την εν λόγω διεθνή ζώνη έκτασης 74 εκταρίων, η «Μητέρα» εξήγησε:

η πιο σημαντική ιδέα είναι ότι η ενοποίηση όλων των ανθρώπινων φυλών μπορεί να επιτευχθεί όχι μέσω της ομοιομορφίας ή της κυριαρχίας και της υποβολής. Μόνο μια συνθετική οργάνωση όλων των εθνών, με το καθένα να επέχει τη δική του θέση και να διαδραματίζει το δικό του ρόλο εντός του συνόλου, μπορεί να φέρει μια πλήρη, ολοκληρωμένη ενοποίηση με προοπτική διάρκειας στο χρόνο (Collected works of the Mother 1978).

Στα πολιτικά συγγράμματα του ο Sri Aurobindo τοποθετείται επ' αυτού τονίζοντας ότι όπως το άτομο έτσι και το έθνος, το κάθε έθνος, χαρακτηρίζεται από ένα συγκεκριμένο ρόλο που καλείται να επιτελέσει στον κόσμο και μια ψυχή που αναζητά να εκφράσει. Και ήταν επιθυμία της «Μητέρας» να συμμετάσχουν τα έθνη στη σύσταση της διεθνούς ζώνης στοχεύοντας στη συνειδητή συλλογικότητα (Mother's Agenda 1981). Η πόλη Auroville, όπως την αποκαλούσε η ίδια, προσφέρεται για τη νεολαία όλης της υφηλίου ως πεδίο δια βίου εκπαίδευσης και εμπειριών στις εσωτερικές στάσεις συμπεριφοράς και τις εξωτερικές μεθόδους που

είναι οι πιο ευνοϊκές για την θέσπιση μιας κουλτούρας ειρήνης στην γη. Υπό το πρίσμα αυτό, μία από τις λειτουργίες της Διεθνούς Ζώνης θα είναι η οργάνωση και υποστήριξη εκπαιδευτικών ευκαιριών και ερευνών από σπουδαστές του εξωτερικού στο πλαίσιο προγραμμάτων ανταλλαγής φοιτητών, όπως συμβαίνει σήμερα με το Πανεπιστήμιο της Ουάσινγκτον. Η πράσινη ζώνη θα προοριζόταν για βιολογικές πολυκαλλιέργειες που θα συνδύαζαν οπωρώνες, χωράφια με σιτηρά και κηπευτικά, γαλακτοκομεία και δάση και, κατά συνέπεια, θα λειτουργούσε ως τροχοπέδη για την αστική πυκνότητα. Θα χρησίμευε ως πηγή τροφής, ξυλείας, φαρμακευτικών παρασκευασμάτων αλλά και τόπος αναψυχής. Οι τέσσερις αυτές ζώνες θα συνδέονται μεταξύ τους μέσω της «Κορώνας» (Crown), του δεύτερου κυκλικού δρόμου γύρω από το Matrimandir. Από εκεί δώδεκα δρόμοι θα οδηγούν προς τα έξω ως μέρος της υποδομής. Οι δρόμοι αποτελούν τις λεγόμενες «Γραμμές Δύναμης» απαραίτητες για την ολοκλήρωση της διάταξης της πόλης.

Master Plan

Μια από τις πιο φιλόδοξες προσπάθειες που στόχευε στην επιπλέον αστική πρόοδο της Auroville ήταν η δημιουργία του Master Plan, το οποίο εγκρίθηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης Ανθρώπινων Πόρων στο Δελχί το 2001 και απέβλεπε σε αύξηση του πληθυσμού της τάξεως των 15.000 κατοίκων μέχρι το 2010 ενώ το 2025 θα άγγιζε τον φιλόδοξο αριθμό των 50.000 (Pillai 2015). Η σπουδαιότητά του έγκειται στην ιδιαιτερότητα της σχεδίασης της πόλης καθώς ανοίγει νέους δρόμους στον χώρο σχεδίασης οικισμών συμβάλλοντας στην αποσυμφόρηση μεγάλων αστικών πόλεων τόσο στην Ινδία όσο και στην υπόλοιπη οικουμένη. Επιπλέον, καταδεικνύει πως αγροτικές και αστικές περιοχές δύνανται να αναπτυχθούν με ολοκληρωμένο, ολιστικό, βιώσιμο τρόπο για αμοιβαίο όφελος και ευημερία των κατοίκων (Newman & Nixon 2014). Η δημιουργία δεσμών μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών και κατ' επέκταση των ανθρώπινων πνευματικών και των οικονομικών πόρων αποτελεί την αντιπρόταση στον αστικό σχεδιασμό δυστοπικών δυτικών προτύπων αποσκοπώντας στην εξάπλωση της ανάπτυξης και στη δημιουργία μιας δίκαιης και οικονομικά ορθής κοινωνίας. Μάλιστα, η πρώτη φάση του δομημένου σχεδίου, το λεγόμενο σχέδιο Προοπτικής (Perspective Plan), ήταν να οικοδομήσει μια αστική πόλη που θα χαρακτηριζόταν από βασικές υποδομές οδικών δικτύων, παροχής ηλεκτρισμού, ύδατος και τηλεπικοινωνιών, ενός δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών καθώς και δημοτικών υπηρεσιών για παραγωγή, αγορά και διανομή τροφίμων, οικονομικών συναλλαγών, εκπαίδευση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, διάθεση αποβλήτων και ανακύκλωση. Μια αστική πόλη που θα εξοικονομούσε τις ανάγκες της γης εισάγοντας αναπτυξιακές προσεγγίσεις με ένα βέλτιστο συνδυασμό πυκνότητας και ελκυστικών αστικών μορφών και ανέσεων. Παράλληλα, η Πράσινη ζώνη θα αποτελούσε μια γόνιμη περιοχή για εφαρμοσμένη έρευνα σε ποικίλους τομείς, όπως παραγωγή τροφίμων, δασοκομία, διατήρηση εδάφους, διαχείριση υδάτων και αποβλήτων που συμβάλλουν στη βιωσιμότητα. Ακολούθως και το Master Plan 2000-2025, με την έγκριση της κυβέρνησης της Ινδίας, σχεδιάστηκε βάσει της πρόκλησης για τη δημιουργία ενός ακόμη πιο περιβαλλοντικά φιλικού βιώσιμου αστικού οικισμού, το οποίο, ταυτόχρονα, θα ενδιαφέρεται και για τη γείτονα αγροτική περιοχή.

Τα εγκαίνια της κοινότητας Auroville

Η τελετή εγκαινίων πραγματοποιήθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 1968 κοντά στο μοναδικό δέντρο banyan που υπήρχε στην τότε άγονη περιοχή με θέα τον κόλπο της

Βεγγάλης, το οποίο αποτέλεσε το γεωγραφικό κέντρο της νεοσύστατης πόλης σύμφωνα με την εισήγηση της «Μητέρας», με την παρουσία εκπροσώπων από 124 διαφορετικά έθνη και από τα 23 κράτη της Ινδίας. Οι εκπρόσωποι αυτοί έφεραν μαζί τους λίγο χώμα από την πατρίδα τους, το οποίο ανακάτεψαν σε ένα μαρμάρινο δοχείο σε σχήμα λωτού. Σήμερα, μαζί με τον χειρόγραφο «Χάρτη» της «Μητέρας» βρίσκονται σφραγισμένα στο κέντρο του Αμφιθεάτρου. Η «Μητέρα» συνέταξε και ανακοίνωσε σε δεκαέξι γλώσσες τον «Χάρτη» που περιλαμβάνει τέσσερις βασικούς κανόνες για τους κατοίκους θέτοντας το όραμά της για ολοκληρωμένη διαβίωση απαλλαγμένη από συμβατικούς κοινωνικούς περιορισμούς (Guigan 2016):

1. Η πόλη δεν ανήκει σε κανέναν. Ανήκει στην ανθρωπότητα στο σύνολό της. Προϋπόθεση για να διαβεί κάποιος στην Auroville είναι ότι πρέπει να είναι πρόθυμος υπηρέτης της «Θείας Συνείδησης».
2. Η πόλη θα είναι ο τόπος μιας ατέρμονης εκπαίδευσης, συνεχούς προόδου και μιας νεότητας που δε γερνάει ποτέ.
3. Η Auroville θέλει να είναι η γέφυρα μεταξύ του παρελθόντος και του παρόντος και θα προχωρήσει με τόλμη σε μελλοντικές πραγματοποιήσεις.
4. Η πόλη θα είναι ο τόπος υλικών και πνευματικών ερευνών για μια ζωντανή ενσάρκωση της πραγματικής «Ανθρώπινης Ενότητας» (Alfassa 1977).

Είναι μάλιστα χαρακτηριστική η επισήμανση της πρώην πρωθυπουργού της Ινδίας Indira Gandhi, η οποία περιέγραψε την πόλη Auroville ως ένα συναρπαστικό έργο για την επίτευξη αρμονίας μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών και για την κατανόηση των περιβαλλοντικών αναγκών της πνευματικής ανάπτυξής τους.

Τομείς ανάπτυξης

Σύμφωνα με το Auroville Center for Science Research οι πρώτοι σπόροι δυσκολιών φυτεύτηκαν από τη πρώτη στιγμή που επιλέχθηκε η εδαφική έκταση για την ίδρυση της κοινότητας δεδομένης της αφιλόξενης, άγονης περιοχής. Το στοίχημα δυσθεώρητο. Όμως, η πρόκληση του φυσικού μετασχηματισμού της γης σε μια εύφορη καταπράσινη δασική έκταση αποτέλεσε και την πρώτη μεγάλη της επιτυχία. Από την πρώτη στιγμή οι κάτοικοι αντιλήφθηκαν ότι η σωστή διαχείριση νερού ήταν αδήριτη ανάγκη για την ανάταση του φυσικού περιβάλλοντος της κοινότητας. Η δημιουργία τοιχωμάτων για την αποθήκευση υδάτων κρίθηκε ορθή επιλογή για να εμποδίσουν τη βροχή να απομακρύνει το επιφανειακό χώμα, απαραίτητο για την ανάπτυξη φυτών λόγω των θρεπτικών συστατικών που περιείχε και τη συγκράτηση υγρασίας. Το εν λόγω Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών της κοινότητας από το έτος ίδρυσής του το 1984 μέχρι σήμερα, εργάζεται ακατάπαυστα σε προγράμματα βιώσιμης ανάπτυξης σχετικά με τα συστήματα ανανεώσιμης ενέργειας, τις τεχνολογίες δόμησης κτηρίων και αρχιτεκτονικής, την ανακύκλωση και επεξεργασία λυμάτων καθώς και την αποκομιδή απορριμμάτων. Οι καινοτόμες προτάσεις του για ποιοτικότερο τρόπο ζωής αναγνωρίζονται στην ευρύτερη κοινωνία της Ινδίας και βραβεύονται. Ενδεικτικά αναφέρουμε την εγκατάσταση του ηλιακού συλλέκτη στην κοινόχρηστη «Ηλιακή Κουζίνα της Κοινότητας», ο οποίος παρέχει το 30% της απαιτούμενης ενέργειας για το σερβίρισμα 1000 περίπου γευμάτων ανά ημέρα. Επίσης, τη χρήση οικονομικά αποδοτικών οικοδομικών υλικών με μεγαλύτερη διάρκεια ζωής και αποτελεσματικότητα, όπως το ειδικό σκυρόδεμα ferrocement, στη δόμηση κτηρίων (Hasan Fathy International Award) (Hoberg & Sobo 2010). Επιπλέον, διακρίσεις και βραβεύσεις σημειώνονται στους τομείς βιώσιμης ενέργειας

με την εγκατάσταση ηλιακών συσκευών στην μεγαλύτερη έκταση της Ινδίας ενώ για τη διαχείριση των λυμάτων το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών εφήρμοσε το Ολοκληρωμένο Αποκεντρωμένο Σύστημα Λυμάτων (Integrated Decentralized Waste Water System) ως το πιο απλό και οικονομικό σύστημα. Εντυπωσιακό δε είναι και το σύστημα κυλινδρικής δίνης το οποίο εκμεταλλεύεται τις φυγόκεντρες δυνάμεις για να φιλτράρει και να οξυγονώνει το νερό (ο.π.). Αναλυτικότερα:

Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Η κοινότητα διαθέτει ένα σύνολο ανανεώσιμων πηγών ενέργειας το οποίο συμπεριλαμβάνει εσωτερικά - στις εγκαταστάσεις - ηλιακά ενεργειακά συστήματα, αυτόνομα και δικτυακά συνδεδεμένα, και εξωτερικές - εκτός εγκαταστάσεων - ανεμογεννήτριες. Η συνδυασμένη αυτή ετήσια παραγωγή ενέργειας των ανωτέρω συστημάτων είναι περίπου 30% περισσότερη από την κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος εντός της δομής. Αυτό καθιστά την κοινότητα καθαρή ως προς τη βιώσιμη ηλεκτρική ενέργεια. Τα διανεμημένα ηλιακά ενεργειακά συστήματα τα οποία συνδέονται με το εσωτερικό δίκτυο διανομής επιτρέπουν μια πολυδιάστατη ενεργειακή ροή ηλεκτρικού ρεύματος ανάμεσα σε κτήρια και εγκαταστάσεις. Το πρώτο έξυπνο μικρό δίκτυο του οικολογικού οικισμού περιλαμβάνει κατανομημένη ηλιακή ενέργεια, ηλιακή αποθήκευση καθώς και έξυπνη μέτρηση και επιτρέπει την αυτόματη και αυτόνομη για αρκετό διάστημα διαχείριση ζήτησης (peak sharing, peak shifting) για καλύτερη εξοικονόμηση ενέργειας. Άλλη ενεργειακά συσχετιζόμενη πρωτοβουλία της κοινότητας έχει να κάνει με τον έξυπνο φωτισμό δρόμων (με ηλιακή ενέργεια) και την ηλεκτροκίνηση με τα δύο διαθέσιμα ηλεκτρικά δίτροχα, απαραίτητα για τη μετακίνηση των κατοίκων και των ντόπιων. Επιπροσθέτως, συνεργάζεται με την κυβέρνηση της πολιτείας Tamil Nadu μέσω της TEDA, της υπηρεσίας Ανάπτυξης Ενέργειας της τελευταίας, προωθώντας πολυάριθμες πρωτοβουλίες βιώσιμης ενέργειας συμπεριλαμβανομένης της καινοτομίας των δικτυακά συνδεδεμένων ηλιακών φωτοβολταϊκών στις στέγες των οικημάτων, των ηλιακών χωριών και της ηλιακής ενέργειας για αγροτικά προγράμματα. Η παρούσα πορεία της κοινότητας επιτρέπει τη σταδιακή ενίσχυση της ικανότητας για ενεργειακή αποθήκευση και την ενσωμάτωση του εσωτερικού δικτύου.

Ανακύκλωση Υδάτος - Επεξεργασία Λυμάτων

Η κοινότητα βρίσκεται σε ένα μεγάλο οροπέδιο, περίπου 65μ. πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας. Η απουσία ποταμών και λιμνών καθιστά απαραίτητη την άντληση υδάτων από το υπέδαφος για την κάλυψη των αναγκών του υπάρχοντος πληθυσμού. Για να επιτευχθεί και να διατηρηθεί ο προβλεπόμενος ρυθμός αύξησης του πληθυσμού σε 50.000 άτομα, η επεξεργασία λυμάτων αποτελεί ουσιαστικό μέρος της συνολικής χρήσης ύδατος στον αστικό κλοιό. Επιπλέον, η δομή αυτή πειραματίζεται για περισσότερα από δεκαπέντε έτη με συστήματα ανακύκλωσης και επεξεργασίας λυμάτων μικρής κλίμακας. Κατά τη διάρκεια αυτής της χρονικής περιόδου, δημιουργήθηκαν πιλοτικά συστήματα, εμπειρία και τεχνογνωσία συγκεντρώθηκε, ενώ, οι λειτουργικές ικανότητες και η αποδοτικότητα των πειραματικών συστημάτων βελτιώθηκαν.

Με τη συνδρομή εξειδικευμένων ατόμων από τις δυτικές χώρες της υφελίου, κατέληξαν στην πρόταση του συστήματος των «φίλτρων φυτωρίων» (planted filters) στην επεξεργασία οικιακών λυμάτων. Η πρόβλεψη για την εφαρμογή αυτού του

συστήματος ήταν η απόκτηση υψηλής ποιότητας απόβλητων. Η μεγάλη απαίτηση χώρου για το εν λόγω σύστημα δε θεωρήθηκε μειονέκτημα, εφόσον αυτό είχε τη δυνατότητα προσαρμογής σε οποιοδήποτε περιβάλλον ακόμη και σε αστικό. Από το 1995 έως το 1998 η κοινότητα συμμετείχε σε ένα πρόγραμμα χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση για τα Αποκεντρωμένα Συστήματα Λυμάτων. Το πρόγραμμα τέθηκε σε εφαρμογή από την Bremen Overseas Research and Development Association και έδωσε στην κοινότητα την ευκαιρία να αναπτύξει οριζόντια «φίλτρα φυτωρίων», που ονομάζονται επίσης κατασκευασμένοι υγρότοποι ή «συστήματα επεξεργασίας ριζικής ζώνης». Τέσσερα ανάλογα ειδικά σχεδιασμένα ερευνητικού χαρακτήρα εργοστάσια κατασκευάστηκαν και δοκιμάστηκαν. Καταγράφονται σχεδόν εξήντα συστήματα επεξεργασίας για την ανακύκλωση λυμάτων που περιλαμβάνουν μικρά ατομικά νοικοκυριά έως κοινότητες, οικοτεχνίες και μικρές βιοτεχνίες, με τις τελευταίες να παράγουν λύματα με παρόμοια χαρακτηριστικά με τα οικιακά λύματα. Τα περισσότερα δε συστήματα συνδυάζουν μια συσκευή προεπεξεργασίας, ένα κύριο «φίλτρο φυτωρίου», και μια εγκατάσταση συγκράτησης μετά την επεξεργασία που συνήθως αποτελείται από μία ή περισσότερες δεξαμενές στίλβωσης. Μάλιστα για το όλο εγχείρημα συστάθηκε το Γραφείο Συγκομιδής Ύδατος, μια μονάδα δημόσιας υπηρεσίας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που είναι εγγεγραμμένο στο Ίδρυμα της κοινότητας και αποτελεί μέρος του Καταπιστεύματος για το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών. Η συγκεκριμένη υπηρεσία αποτέλεσε ένα επιτυχημένο βήμα συνεργασίας στη βιοπεριφέρεια μεταξύ της κοινότητας και των όμορων αγροτικών οικισμών. Στόχος της υπηρεσίας ήταν να δημιουργήσει ένα βιώσιμο ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης υδάτων για την πόλη και τη βιοπεριφέρεια μέσω της συμμετοχής στην κοινωνική κινητοποίηση, την έρευνα, το σύστημα γεωγραφικών πληροφοριών, την αποχέτευση και διαχείριση λυμάτων ενώ έμφαση δίδεται στην παροχή υλικοτεχνικής υποστήριξης για δεξαμενές υδάτων και αποκατάστασης συστημάτων διανομής ύδατος και αποχέτευσης. Σημαντική όμως χαρακτηρίζεται και η συμβολή της υπηρεσίας αυτής στην εκπαίδευση των αγροτών σχετικά με πρακτικές διατήρησης του ύδατος και βιώσιμης καλλιέργειας. Αντικείμενα ενδιαφέροντος αποτελούν τόσο ο αγώνας της κοινότητας για την αντιμετώπιση της εισβολής των θαλασσινών υδάτων στην περιοχή όσο και η παρακολούθηση της ποιότητας και του επιπέδου στάθμης των υδάτων στις διαθέσιμες υδροφόρες και τα πηγάδια.

Διαχείριση Απόβλητων

Η υπηρεσία EcoService είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση των στερεών απόβλητων της αστικής και περι-αστικής περιοχής. Αποτελεί παράδειγμα μίμησης για άλλες αστικές, ημι-αστικές και αγροτικές περιοχές εφόσον στόχος αυτής είναι τα απόβλητα να έχουν όσο το δυνατό λιγότερες επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον. Μάχεται λοιπόν για μια πολιτική των «μηδενικών αποβλήτων» και την εφαρμογή της πρακτικής των τριών «Rs» (reduce-reuse-recycle), ήτοι της μείωσης, επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης των απόβλητων αντίστοιχα στα μέλη της κοινότητας. Μια ομάδα της υπηρεσίας συλλέγει τα απόβλητα από τις οικίες, ξενώνες, κοινότητες, μικρές βιοτεχνικές μονάδες, κέντρα σίτισης και μια ακόμη είναι υπεύθυνη για την επεξεργασία αυτών σε ένα υπόστεγο διαλογής στο γειτονικό χωριό Kottakarai. Η επόμενη κίνηση ενέχει είτε την πώλησή τους στην αγορά ανακύκλωσης είτε σε χώρους υγειονομικής ταφής της κοινότητας. Προς το παρόν η εν λόγω υπηρεσία συλλέγει απόβλητα από τα περίπου 2/3 του πληθυσμού της κοινότητας ενώ το 1/3 των κατοίκων καταφεύγει σε άλλες μεθόδους για την απόρριψη απόβλητων. Από τη συγκεντρωθείσα ποσότητα απόβλητων η υπηρεσία ανακυκλώνει το 72%, με

το εναπομείναν 28% να οδηγείται για υγειονομική ταφή. Επιπλέον, διοργανώνονται προγράμματα για τη σωστή διαχείριση απόβλητων, όπως το πρόγραμμα Sacred Groves που υποστηρίζει την ανακύκλωση του ξύλου, την επαναχρησιμοποίηση της οικοδομικής φύρας, των χάρτινων συσκευασιών tetra pak και των αντλιών βενζίνης (Aslanidou 2019).

Αγροκτήματα - Βιοκαλλιέργεια

Πολλά αγροκτήματα κατακλύζουν όλη την πράσινη ζώνη της κοινότητας με το αγρόκτημα Apparupna, το πρώτο που συστάθηκε, να αποτελεί το μεγαλύτερο σε έκταση αγρόκτημα στην περιοχή. Για την καλλιέργεια ρυζιού, η κατεξοχήν σοδειά που καλλιεργείται με λεκάνες απορροής όμβριων υδάτων, υιοθετούνται αποκλειστικά οργανικοί μέθοδοι. Οι φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες που εφαρμόζονται είναι ένας συγκερασμός παραδοσιακής και σύγχρονης καλλιέργειας, όπως ανεμόμυλοι για το νερό, ηλιακές αντλίες και αντλίες με κινητήρα ντίζελ, μικροκαυστήρες και συλλέκτες αερίου μεθανίου. Άλλοι δημοφιλείς τρόποι καλλιέργειας στα περισσότερα αγροκτήματα της κοινότητας συμπεριλαμβάνουν την επίστρωση του εδάφους με άχυρο και πριονίδι ως λίπασμα, πράσινη κοπριά, κομπόστ, την στάγδην άρδευση και άρδευση πλημμύρας καθώς και την αποτελεσματική τεχνολογία μικροοργανισμών. Προγράμματα αεικαλλιέργειας, φυσικής και βιολογικής καλλιέργειας εφαρμόζονται σε όλα τα αγροκτήματα, κυρίως όμως στο αγρόκτημα Solitude. Αρχικά χρειάστηκαν πολλές επίπονες προσεγγίσεις των αγροτών των περικείμενων χωριών να πεισθούν να χρησιμοποιούν οργανικές μεθόδους, με το πέρασμα του χρόνου όμως εφαρμόζουν φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες (Aslanidou 2019). Κάποια αγροκτήματα ασχολούνται με την επεξεργασία τροφίμων (όπως γαλακτοκομικά προϊόντα, τουρσιά, μαρμελάδες), και συνδράμουν στην οικονομική στήριξή τους ενώ άλλα με την εκπαίδευση και κατάρτιση των αγροτών ή ακόμη και με τη δημιουργία τράπεζας σπόρων και την προμήθεια των αγροτικών κοινοτήτων με ζωοτροφές. Τα αγροκτήματα που ειδικεύονται στην καλλιέργεια λαχανόκηπων και οπωρώνων, όπως, επίσης και οι μικρής κλίμακας γαλακτοκομικές μονάδες στην «Πράσινη Ζώνη», προμηθεύουν την κοινότητα και καλύπτουν σε μεγάλο ποσοστό τις ανάγκες των κατοίκων της καθώς και των όμορων περιοχών. Παρατηρείται δε προτίμηση των κατοίκων για την καλλιέργεια μέρους της τροφής στις λεγόμενες «kitchen gardens». Από τα συνολικά 230 εκτάρια αγροτικής έκτασης τα 2/3 αυτής βρίσκονται υπό ενεργή καλλιέργεια σοδειών με το υπόλοιπο να προορίζεται για καλλιέργεια ξυλείας ή αγρανάπαυση. Σημειωτέον δε ότι η μισή αγροτική έκταση αρδεύεται ενώ, η άλλη μισή, χρησιμοποιείται για καλλιέργειες με όμβρια ύδατα. Βάσει των στοιχείων της αναφοράς του Aurolville Outreach Media το 2017, το οποίο αποτελεί την πιο πρόσφατη συλλογή δεδομένων όλων των προγραμμάτων βιωσιμότητας και υπηρεσιών στην κοινότητα, ο «Βοτανικός Κήπος» αλλά και οι λοιποί διάσπαρτοι σε όλη την έκταση της ζώνης, συμβάλλουν στη διατήρηση και επέκταση της βλάστησης τροπικών ξηρών αειθαλών δέντρων μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων, εξοικονόμησης σπόρων και φυτωρίων (ο.π.).

Αρχιτεκτονική κτηρίων

Στον τομέα της αρχιτεκτονικής κτηρίων η κοινότητα έχει να επιδείξει μία αξιοθαύμαστη πορεία στο διάστημα των σχεδόν πέντε δεκαετιών από το έτος ίδρυσής της με τα επιτεύγματά της να συνάδουν με την οπτική ιστορία της προόδου της. Η

απουσία μιας προκαθορισμένης νομοθεσίας αναφορικά με κανονισμούς πολεοδόμησης και δόμησης κτηρίων προλείανε το έδαφος για περισσότερη, δημιουργική ελευθερία έκφρασης στο σχεδιασμό και την κατασκευή οικοδομημάτων αντανακλώντας τους κοινωνικοοικονομικούς, πολιτισμικούς, ιδεολογικούς και κλιματικούς παράγοντες που διαμορφώνουν τον αρχιτεκτονικό χαρακτήρα της κοινότητας. Οι κάτοικοι επιδόθηκαν σε πολυάριθμους πειραματισμούς σχετικά με τα υλικά και την τεχνολογία δόμησης, τη γεωμετρία και γεωμαντεία, τη δόμηση κτηρίων χαμηλού κόστους, τη φιλική προς το περιβάλλον σχεδίαση των ιδίων των χώρων σε σχέση με τις ανάγκες και τον τρόπο ζωής των χρηστών της. Ακολούθησαν προγράμματα σχεδιασμού και διαχείρισης της υποδομής των κτηρίων, εγκατάστασης ενός ολοκληρωμένου συστήματος συγκομιδής όμβριων υδάτων και αποκομιδής αποβλήτων, ενώ, προτεραιότητα δόθηκε και σε προγράμματα εφαρμογής ολοκληρωμένων ενεργειακών συστημάτων σε όλες τις εγκαταστάσεις της κοινότητας.

Τα κτήρια της πρώτης δεκαετίας υιοθέτησαν τη χρήση τοπικών πρωτογενών υλικών, όπως ενδεικτικά αναφέρουμε τα φύλλα φοινικόδεντρων και ξύλα δέντρων του γένους *casurina*, για την κατασκευή καλυβών και αχυρόσπιτων. Στο πέρασμα του χρόνου οι οικοδόμοι με τη συνδρομή των ντόπιων τεχνιτών αξιοποίησαν τα διαθέσιμα υλικά και σε συνδυασμό με τη φαντασία και ελευθερία έκφρασης δημιούργησαν κτήρια αρχιτεκτονικής πρωτοτυπίας εφαρμόζοντας βιώσιμους μεθόδους δόμησης, όπως το οικοδόμημα *Aspiration*, σπάζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τη συμβατική αρχή δόμησης «κτηρίων των τεσσάρων τοίχων και μιας σκεπής». Στο πλαίσιο της εφαρμοσμένης έρευνας παρατηρήθηκε σημαντική εξέλιξη στην τεχνολογία ενός ειδικού σκυροδέματος, του *ferrocement*, για την κατασκευή σκεπών και εσωτερικών χώρων αλλά και των συμπίεστων χωμάτινων τούβλων. Τα τελευταία βασίζονται σε αρχαία μέθοδο δόμησης που εκσυγχρονίστηκε τις τελευταίες δεκαετίες ως βιώσιμη μέθοδος δόμησης και προσαρμόστηκε στις ιδιαίζουσες κλιματικές συνθήκες της περιοχής. Ειδικότερα, πρόκειται για ένα υγρό μείγμα υλικών υπεδάφους (άμμος, χαλίκι, πηλός και σταθεροποιητής), χαμηλού κόστους, που χρησιμοποιείται κυρίως στην κατασκευή τοίχων και δαπέδων. Η καινοτομία του έγκειται στην απορρόφηση της ζέστης κατά τη διάρκεια της ημέρας και την απελευθέρωσή της τις νυχτερινές ώρες. Έτσι, μειώνεται κατά πολύ η χρήση κλιματιστικών και σωμάτων θέρμανσης αντίστοιχα. Μάλιστα έχουν τη δυνατότητα μόνωσης με πάνελ υαλοβάμβακα κατά του κρύου και συνδετικά υλικά κατά της υγρασίας, όπως ο πηλός, κατεβάζοντας το ποσοστό υγρασίας στο 40% έως 60%. Ο σχεδιασμός και η κατασκευή αυτών των τούβλων γίνεται σε κατάλληλες εγκαταστάσεις εντός της κοινότητας με τη χρήση χειροκίνητων πρεσών συμπίεσης χρησιμοποιώντας υλικά του τοπικού υπεδάφους με την ενσωμάτωση τσιμέντου σε ποσοστό 5%. Στα θετικά της αξιοποίησης των τούβλων συγκαταλέγεται το χαμηλό κόστος μεταφοράς των πρωτογενών υλικών αφού πρόκειται για διαθέσιμα υλικά της περιοχής ενώ η κατασκευή τους απαιτεί λιγότερη ενέργεια σε ποσοστό 10,7% συγκριτικά με την κατασκευή των αντίστοιχων πυρότουβλων. Το *Auroville Earth Institute (AVEI)*, αντιπροσωπευτικό δείγμα αυτής της εξαιρετικής βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής, εργάζεται προς την κατεύθυνση της συνδυαστικής αρχιτεκτονικής προσέγγισης σύγχρονης τεχνολογίας και των παραδοσιακών μεθόδων δόμησης με τοπικά υλικά προωθώντας αυτές τις γνώσεις σε 35 χώρες. Επιπλέον, από το 1996, ένα παγκόσμιας εμβέλειας δίκτυο, το *Auroville International (AVI)* ασχολείται με προγράμματα αντισεισμικότητας και σεισμικής θωράκισης των κτηρίων προτείνοντας την ενσωμάτωση κοίλων τούβλων με ενδομανδάλωση στη δόμηση κτηρίων. Ήδη, η τεχνολογία αυτή εφαρμόζεται στην οικοδόμηση κτηρίων γειτονικών πολιτειών, ιδιαίτερα μετά το σεισμό του 2001, όπως

και του Ιράκ. Να σημειωθεί πως παρέχονται σχετικά εκπαιδευτικά προγράμματα για φοιτητές από 76 κράτη.

Εκπαίδευση

Μόνο κατά προσέγγιση θα μπορούσαμε να καταθέσουμε την πραγματικά τεράστια προσφορά της κοινότητας στον τομέα της εκπαίδευσης. Η όλη φιλοσοφία της εκπαιδευτικής διαδικασίας αντικατοπτρίζεται στα εύστοχα και προφητικά λόγια της «Μητέρας» αναφερόμενη στην εκπαίδευση που προσφερόταν στο Κέντρο Εκπαίδευσης στο Aurobindom Ashram: «Δεν είμαστε εδώ για να κάνουμε (λίγο καλύτερα) ό,τι κάνουν οι άλλοι. Είμαστε εδώ για να κάνουμε αυτό που οι άλλοι δεν μπορούν να κάνουν επειδή δεν έχουν την ιδέα ότι μπορεί να γίνει». Σε ένα κόσμο σημαδεμένο από την απουσία προοπτικών για οτιδήποτε νέο εκτός από τον τομέα της τεχνολογίας, η κοινότητα αυτή έχει δεσμευτεί για τη δημιουργία του μέλλοντος και έχει εμπλακεί σε ένα ατελείωτο αγώνα προσφοράς στο θεωρητικό και ερευνητικό κομμάτι της εκπαίδευσης. Το όραμα της «Μητέρας» να αποτελέσει η Auroville μια τεράστια Πανεπιστημιούπολη που θα βασίζεται στις αρχές του δεύτερου άρθρου του «Χάρτη» της κοινότητας, την «ατέρμονη εκπαίδευση» και τη συνεχή πρόοδο, και με στόχο την ανάπτυξη της ανθρώπινης συνείδησης έχει πάρει σάρκα και οστά τις τελευταίες δεκαετίες.

Πράγματι, η κοινότητα αποτελεί ένα ζωντανό, ενεργητικό εκπαιδευτικό και ερευνητικό κύτταρο. Αποστολή των πολυάριθμων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων όλων των βαθμίδων είναι να προετοιμάσουν τους μαθητές, τους μελλοντικούς παγκόσμιους πολίτες, για έναν κόσμο που δεν υπάρχει ακόμη, ικανούς να σκέφτονται από προκαταρκτικές ιδέες και να αντιμετωπίζουν τις νέες προκλήσεις με δημιουργικό και συνεργατικό τρόπο θέτοντας τα θεμέλια για τη δημιουργία ενός κόσμου, τον οποίο οι ίδιοι συνειδητά θα επιλέξουν με οδηγό ζωής τους κοινούς τους στόχους. Επιπροσθέτως, θεμελιώδες χαρακτηριστικό όλων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της κοινότητας είναι ο διαλογισμός και η προσευχή πριν την έναρξη του διδακτικού ωραρίου. Μέριμνα αυτών αποτελεί πέρα από την παροχή υψηλών γνώσεων, η καλή πνευματική και σωματική ηρεμία των μαθητών και των επιμορφούμενων, η επαφή με τον εσωτερικό τους εαυτό, η κατανόηση της ευθύνης τους απέναντι στον εαυτό τους, στην κοινότητα και στον κόσμο γενικότερα. Προς αυτή την κατεύθυνση λοιπόν κινούνται τα εκπαιδευτήρια όλων των βαθμίδων συμπεριλαμβανομένων των κοινοτήτων μάθησης που εξυπηρετούν παιδιά από τις όμορες περιοχές και των κέντρων μάθησης και κοινωνικής υποστήριξης. Άξιον αναφοράς αποτελούν: α) το Διεθνές Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Έρευνας (SAIER), το οποίο ιδρύθηκε το 1984 με σκοπό τον συντονισμό και την ανάπτυξη εκπαιδευτικών και ερευνητικών διαδικασιών εντός και εκτός της κοινότητας καθώς και τον συντονισμό της συνεργασίας με εκπαιδευτικά ιδρύματα άλλων χωρών μέσω του προγράμματος ανταλλαγής μαθητών/εκπαιδευόμενων και β) το μελλοντικό σχολείο για εφήβους και νεαρούς ενήλικες ηλικίας 14 έως 19 ετών το οποίο αντανακλά τον διεθνή χαρακτήρα της κοινότητας ενώνοντας μαθητές και εκπαιδευτικό προσωπικό από 21 έθνη με πνεύμα διαφάνειας και αρμονίας προσφέροντας ένα ευρύ φάσμα κύκλων θετικών και θεωρητικών σπουδών.

Διαπιστώσεις των δράσεων

Το διεθνές οικολογικό χωριό Auroville είναι ένας ζωντανός οργανισμός που από το έτος ίδρυσής του μέχρι σήμερα υφίσταται πολυεπίπεδες αλλαγές με απώτερο

θεμελιώδη στόχο την αρμονική συνύπαρξη ανθρώπων εντός της υφιστάμενης ποικιλομορφίας και την εσωτερική εξέλιξή τους. Στην εξελικτική πορεία του στο πέρασμα του χρόνου αποδεικνύεται ότι τελικά δε διαφέρει σε πολλές διαστάσεις από άλλες σύγχρονες κοινωνίες καθώς έρχεται αντιμέτωπη με τα κοινά προβλήματα σύγχρονων κοινοτήτων, δεδομένου ότι αποτελείται από ανθρώπους με διαφορετικές πολιτισμικές, κοινωνικές και προσωπικές απόψεις, καταβολές, αντιλήψεις και προσδοκίες για το τι να περιμένουν από μια διαβίωση εντός ενός τέτοιου πολυπολιτισμικού οικισμού. Πέρα από τον σχεδιασμό της πόλης βάσει του Master Plan, την υποδομή, τα αστικά συστήματα και δίκτυα καθώς και τις αρχές που συνδυάζονται για να σχηματίσουν τον αστικό ιστό της πόλης, βρίσκεται η υποκείμενη δύναμη των κατοίκων, οι αλληλεπιδράσεις τους, η εμπλοκή τους και οι αντιδράσεις τους στον αστικό ιστό που πρωτίστως διαμορφώνουν τον χαρακτήρα της πόλης. Το όραμα της «Μητέρας» για μια πνευματική κοινωνία και ένα ουτοπικό μοντέλο ζωής που προάγει την ανθρώπινη ενότητα και τη συνείδηση φαίνεται να καταρρέει.

Η ρήξη στη σχέση των κατοίκων του οικισμού με τους γηγενείς κατοίκους των όμορων χωριών έχει τις απαρχές της πολύ πριν τη μέρα των εγκαινίων της πόλης. Στη θέση μιας διεθνούς ουτοπίας απελευθερωμένης από το σκληρό αποικιακό παρελθόν της, η προκείμενη κοινότητα προοδευτικά μετατράπηκε σε μια κλειστή αποικία ξένων που ομοιάζει με νεοαποικιακό οικισμό δυτικών προδιαγραφών (Bhatia 2014). Οι ντόπιοι από την περιοχή Tamil, εκ των οποίων 6000 εργάζονται στην πόλη προσφέροντας τις υπηρεσίες τους, δέχονται ασφυκτικές πιέσεις να πουλήσουν τη γη τους (Palmer 2018). Η επικρατούσα άποψη από πλευράς των περισσότερων κατοίκων του Auroville για αυτούς τους ανθρώπους αποδίδεται με χαρακτηρισμούς του τύπου «μαύροι, άσχημοι και φτωχοί», ή ακόμη, και «άνθρωποι του παρελθόντος», μεγαλώνει το χάσμα μεταξύ τους μέρα με τη μέρα. Οι κάτοικοι του δυτικού πολιτισμού ποτέ δεν αντιμετώπισαν τους ντόπιους ως ίσους θεωρώντας τους εαυτούς τους «ανθρώπους του μέλλοντος» με έναν ανώτερο πνευματικό προορισμό. Ο Pillai (2015), αποτυπώνει εύστοχα αυτή την υφιστάμενη κατάσταση παρομοιάζοντας την κοινότητα με ένα μεγάλο, προνομιούχο δυτικό νησί εν μέσω μιας τριτοκοσμικής θάλασσας. Ενώ χαρακτηριστική είναι και η δημοσίευση ενός άρθρου της εφημερίδας «The Times of India» το 1975, στο οποίο γίνεται αναφορά στο επιδερμικό πνεύμα της αδελφοσύνης των φυλών καθώς και στην εκμετάλλευση των γηγενών για βαριές υπαίθριες εργασίες εντός της νεοσύστατης πόλης. Οι τριγμοί στη σχέση τους εντείνονται λόγω και της αυξητικής τάσης σε περιστατικά εγκληματικότητας και βιαιότητας που καταγράφονται τα τελευταία χρόνια εις βάρος και των δύο πλευρών προκαλώντας ρήξη στην έως τότε κοινωνικοοικονομική δομή της ευρύτερης περιοχής και έναν απρόσμενο μετασχηματισμό της καθημερινότητας τους (ο.π.). Η σχέση λοιπόν που τα όμορα χωριά διαμορφώνουν με την κοινότητα είναι πολύπλοκη, δυναμική και αντιφατική λόγω των υφιστάμενων κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων (Liftin 2014). Ενώ από τη μια η πόλη δημιούργησε θέσεις εργασίας για τους γείτονες, από την άλλη στην πλειοψηφία τους οι εργασίες αυτές είναι κυρίως χειρωνακτικές, όπως οικοδόμοι, μάγειρες, οικιακοί βοηθοί, μεγαλώνοντας ακόμη περισσότερο το χάσμα στον καταμερισμό εργασίας. Μπορεί να ειπωθεί ότι στην πραγματικότητα έχουμε να κάνουμε με τη συνύπαρξη δύο παράλληλων κόσμων, δύο εκ διαμέτρου αντίθετων πόλων εντός του ίδιου σχηματισμού δυνάμεων (Pillai 2015). Η προκείμενη πόλη λοιπόν φέρει το μεγαλύτερο φορτίο της αποτυχίας της κατάρρευσης του τοπικού δικτύου κοινωνικοοικονομικής αλληλεγγύης με τις τοπικές κοινότητες. Ενώ ξεκίνησε με όραμα την αρμονική συμβίωση, εκ του αποτελέσματος διαφαίνεται ότι δημιουργήθηκε μια κοινωνία που απαξιώνει τους κατοίκους της περιοχής του Tamil, αν και τους έχει ανάγκη για την περάτωση του ουτοπικού πειράματος της.

Επιπροσθέτως, δημιουργήθηκε μια κοινωνία που χαρακτηρίζεται από εσωτερική άναρχη δομή λόγω των προβλημάτων από την απουσία οργανωμένης αυτοδιοίκησης - οι διαδικασίες λήψεων αποφάσεων επιβραδύνονται και οδηγούν σε τέλμα λόγω των έντονων διαπληκτισμών και αντιπαραθέσεων μεταξύ των κατοίκων και ως εκ τούτου λόγω της απουσίας συλλογικότητας που τόσο έντονα επιθυμούσε η «Μητέρα» ως παγκόσμιο μήνυμα. Ενώ ένα ακόμη «αγκάθι» στην εσωτερική δομή της κοινότητας αποτελεί το γεγονός ότι γίνεται λόγος για μια κοινωνία που δεν είναι ισότιμη - με τη πλειοψηφία των κατοίκων του δυτικού κόσμου να ανήκει στη μεσαία κοινωνική τάξη - εφόσον κάποιος μπορεί εύκολα να αντιληφθεί την ταξική ανισότητα στην πολιτική στέγασης με την επιβλητική παρουσία πολυτελών επαύλεων και ανέσεων αφενός και αφετέρου των καλυβών ή της κοινόχρηστης τραπεζαρίας με τα επιδοτούμενα γεύματα, εντείνοντας ακόμη περισσότερο την απόσταση ανάμεσα στους κατοίκους. Το όραμα της «Μητέρας» παρέβλεψε εντελώς το γεγονός ότι ενθάρρυνε τη δημιουργία μιας εύπορης πόλης ξένων εν μέσω άπορων όμορων χωριών οι κάτοικοι των οποίων ήταν αποικιοκρατούμενοι από αυτούς τους ίδιους ξένους για αιώνες. Αγνόησε, επιπλέον, το γεγονός ότι η εκπλήρωση της ουτοπίας της απαιτεί και προϋποθέτει τέλειους ανθρώπους και οι άνθρωποι δεν είναι τέλειοι (Bhatia 2014). Ο προαναφερόμενος συγγραφέας διατείνεται ότι η δημιουργία και ανάπτυξη μιας πόλης, ενός οικισμού ή μιας κοινότητας, είναι και οφείλει να είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το ιστορικό υπόβαθρο της εκάστοτε περιοχής. Αλλιώς διατυπωμένο, κανένα Master Plan δεν μπορεί να παραβλέπει το ιστορικό περικείμενο της περιοχής αλλά αντίθετα, η ανάπτυξη μιας πόλης έχει ανάγκη μόνο στρατηγικές παρεμβάσεις που θα την ενθαρρύνουν και δεν θα την ελέγχουν (ο.π.).

Βέβαια, παρά τα προαναφερθέντα κωλύματα και τους προβληματισμούς που αυτά εγείρουν, δε θα πρέπει να αγνοήσουμε και κάποια από τα οφέλη που απολαμβάνουν οι γείτονες περιοχές από την παρουσία της συγκεκριμένης κοινότητας και την αναβάθμιση της παρακείμενης περιοχής μέσω του προγράμματος αναδάσωσης. Οι παροχές εκπαίδευσης και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ήταν σχεδόν ανύπαρκτες για τα όμορα χωριά μέχρι πριν κάποιες δεκαετίες. Πέρα από τις περιορισμένες γεωργικές δραστηριότητες τους, οι κάτοικοι των συγκεκριμένων χωριών δεν είχαν άλλους πόρους εισοδημάτων. Η κοινότητα Auroville στηρίζει οικονομικά τους ντόπιους με τις επιπλέον θέσεις εργασίας που δημιουργούνται στους τομείς της φιλικής προς το περιβάλλον οικοδόμησης, της δεντροφύτευσης και των αγροτικών ασχολιών καθώς και των ενεργειακών συστημάτων (Auroville The City of the Dawn, 2018). Παράλληλα προωθούνται εκπαιδευτικά και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης προγράμματα για παιδιά και ενήλικες. Το Κέντρο Υγείας της κοινότητας εξυπηρετεί 200 γηγενείς σε καθημερινή βάση ενώ πέντε εκπαιδευτικά ιδρύματα έχουν αναλάβει την εκπαίδευση εκατοντάδων παιδιών από τις όμορες αγροτικές περιοχές συμπεριλαμβανομένων και των δέκα διαθέσιμων νυχτερινών σχολείων που εκτελούν προγράμματα σχολικής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης για παιδιά και ενήλικες (Pillai 2015).

Ενώ οι πνευματικοί και φιλοσοφικοί στόχοι αυτής της πόλης θα μπορούσαν να δεχθούν μια ευρεία αλλά εποικοδομητική κριτική όσον αφορά το βαθμό επίτευξής τους, κανείς δε θα μπορούσε να αμφισβητήσει τις καινοτόμες προτάσεις και εφαρμογές που εισήγαγαν οι κάτοικοι σε διάφορους τομείς μιας ποιοτικά καλύτερης βιώσιμης ζωής της πόλης, όπως τις φιλικές προς το περιβάλλον τεχνικές δόμησης, τις τεχνολογίες ανανεώσιμων ενεργειακών πηγών, την τοπικής κλίμακας οργανική παραγωγή και την αεικαλλιέργεια, την αναδάσωση, την εν γένει ανάταση του περιβάλλοντα χώρου. Αν και η πόλη αυτή ιδρύθηκε έχοντας κατά νου την πνευματική

ανάταση του ανθρώπου και την ενοποίηση εθνών και φυλών υπό το πρίσμα ενός ειρηνικού μοντέλου ζωής, η πορεία της εξέλιξής της κατέδειξε ένα άλλο πρόσωπο. Αυτό μιας πειραματικής, οικολογικά δομημένης, κοινότητας που λειτουργεί ως ζωντανό εργαστήριο για «πράσινη δραστηριότητα» και μετάβαση προς τη βιωσιμότητα με την ανάπτυξη εναλλακτικών, περιβαλλοντικά υπεύθυνων μεθόδων δόμησης και ενεργειακής χρήσης. Σ' ένα ρόλο τελικά εξισορροπητικό και σύμφωνο με τις περιβαλλοντικές επιταγές της παγκόσμιας τάσης. Θα μπορούσε λοιπόν να ειπωθεί ότι πρωτίστως της πιστώνεται η μεγάλη επιτυχία της οικολογικής αναβάθμισης του συνόλου της περιοχής. Ένα εγχείρημα ιδιαίτερα τολμηρό και δύσκολο δεδομένης της αφιλόξενης γης με το άγονο έδαφος, της έλλειψης υπόγειων υδάτων και της εισβολής στη χερσαία γη αλμυρών υδάτων (Pillai 2015). Σε διάστημα 30 ετών, κάτοικοι της κοινότητας, ντόπιοι και εθελοντές κατάφεραν να μετατρέψουν μέσω της δεντροφύτευσης περίπου των δύο εκατομμυρίων δέντρων, αυτή την έρημη έκταση σε ένα καταπράσινο δάσος με πλούσια χλωρίδα και πανίδα, σε ένα περιβαλλοντικό κύτταρο αφιερωμένο σε βιώσιμες πρακτικές διαβίωσης (Bhatia 2014).

Στο σημείο αυτό, όμως, αναφύονται αρκετές δυσκολίες εφόσον κατά καιρούς επίδοξοι αγοραστές γης, ιδιώτες επιχειρηματίες και κτηματομεσίτες, ανυπομονούν να επωφεληθούν από την ανάπτυξη της πόλης καθώς και την παγκόσμια προσέλκυση τουριστών και επισκεπτών με την εκμετάλλευση των γειτονικών οικοπέδων που δεν είναι στην κατοχή της πόλης και την αξιοποίηση αυτών ως θέρετρα και γηροκομεία. Την τελευταία δεκαετία οι τιμές γης εντός της πόλης έχουν σημειώσει κατακόρυφη αύξηση που αγγίζει το 500%. Οι τιμές καθορίζονται από τρεις κύριους παράγοντες: α) την εγγύτητα της κοινότητας με το Pondicherry, μια ακόμη ταχύτατα αναπτυσσόμενη μεγαλούπολη, β) την ταχύτατη μετάβαση της γύρω αγροτικής προς μια ημιαστική περιοχή λόγω της πληθυσμιακής πίεσης και γ) την ανάπτυξη της Auroville από μια μικρή κοινότητα σε μια αναδυόμενη μεγάλη πόλη (ο.π.). Εστιατόρια, ξενώνες, ινστιτούτα μασάζ και διάφορα καταστήματα ιδρύονται και δραστηριοποιούνται ανεξέλεγκτα, καταπατώντας ακόμη και εκτάσεις που υπάγονται στη «Πράσινη Ζώνη» και προορίζονται για τη διατήρηση του περιβάλλοντος και τη διαχείριση των υδάτινων πόρων. Περαιτέρω καταπάτηση εκείνων των εκτάσεων γης που δεν έχουν ακόμη αγοραστεί από την πόλη είναι πιθανή. Εκτιμάται ότι περίπου 150 εκτάρια γης πρέπει να αποκτηθούν προκειμένου να αποφύγουν επιπλέον επιβλαβή ανάπτυξη, να διατηρήσουν την ακεραιότητα του αρχικού σχεδίου της πόλης για αυτάρκεια στην προμήθεια αγαθών καθώς και να διασφαλίσουν την αρμονία στη βιοπεριφέρεια εντός της περιοχής (Bhatia 2014). Έτσι διεξάγονται εκστρατείες συγκέντρωσης χρηματικού ποσού για την εξασφάλιση γης, όπως η Green Acres και η Acres for Auroville, στοχεύοντας στην ευαισθητοποίηση του κόσμου αναφορικά με τον επείγοντα χαρακτήρα αγοράς γης εντός της καθορισμένης περιοχής της πόλης ώστε να υποστηριχθεί το εξελικτικό έργο της.

Γενικότερα, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι παρόλο που η συγκεκριμένη εν δυνάμει πόλη επιδίδεται σε ένα συνεχή αγώνα να υποστηρίξει ένα βιώσιμο μοντέλο με χαμηλού κόστους δόμηση και πράσινες πρακτικές, το ίδιο δε θα μπορούσε λεχθεί για τον τομέα της οικονομικής ανάπτυξης. Η κοινότητα αυτή δεν αποτελεί ένα οικονομικά βιώσιμο μοντέλο. Η ανάπτυξή της βασίζεται ως επί το πλείστον στο κεφάλαιο που της χορηγεί η ινδική κυβέρνηση και σε δωρεές από διεθνείς οργανισμούς, όπως τα Ηνωμένα Έθνη (Thomas & Thomas 2013). Παραδείγματος χάρη, τα τελευταία, χρηματοδότησαν με τη συνδρομή και της γερμανικής κυβέρνησης την οικοδόμηση του κτηρίου Visitor's Center στο πλαίσιο ανάδειξης

της κατάλληλης τεχνολογίας δόμησης και ανανεώσιμης ενέργειας. Επιπροσθέτως, μεγάλες χορηγήσεις κεφαλαίων προέρχονται και από ιδιωτικούς οργανισμούς, όπως το αμερικάνικο Foundation for World Education (FWE), και το ολλανδικό Stichting Desir, ενώ αξιόλογος είναι ο παρεμβατικός και υποστηρικτικός ρόλος των κατοίκων και των επισκεπτών της προκειμένης κοινότητας με ατομικές συνεισφορές. Μάλιστα, το συντονισμό των προσπαθειών τους τον έχει αναλάβει το AVI. Είναι η φωνή που καλεί τους άμεσα ενδιαφερόμενους να στηρίξουν αυτό το πειραματικό εγχείρημα με απώτερο στόχο τη συγκέντρωση χρημάτων για την πολυπόθητη αγορά της εναπομείνουσας γης προκειμένου να ολοκληρωθεί ο σχεδιασμός διάταξης της κοινότητας (Bhatia 2014, Pillai 2015).

Αυτή η εξάρτηση από εξωτερικούς οικονομικούς φορείς οφείλεται και στο γεγονός ότι εντός της εσωτερικής δομής της κοινότητας οι διαθέσιμες εμπορικές επιχειρήσεις - βιοτεχνίες - οι «εμπορικές μονάδες» όπως αποκαλούνται, δε δύνανται να συντηρήσουν την οικονομική ανάπτυξή της. Ενώ θεωρητικά αυτές οι εμπορικές μονάδες θα έπρεπε να συνεισφέρουν το 33% των κερδών τους στο Auroville Central Fund προκειμένου αυτό με τη σειρά του να προβεί στην κατανομή των κεφαλαίων σε διάφορα ενεργά προγράμματα της κοινότητας και, ταυτόχρονα, να καλύπτει με επιδόματα διαβίωσης τους κατοίκους που εργάζονται σε Υπηρεσιακές Μονάδες (Service Units) και ασχολούνται με θέματα εκπαίδευσης, σχεδιασμού της διάταξης της κοινότητας και υγειονομικής περίθαλψης, αυτό δεν ισχύει σε μεγάλο ποσοστό. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Pillai (2015), για το 2004 ο μέσος όρος επιδόματος διαβίωσης κυμαινόταν μεταξύ των 3.500 και 5.000 ρουπιών (\$78 και \$111 αντίστοιχα), με ορισμένους δικαιούχους να μπορούν να το λάβουν παρόλο που διαθέτουν και δευτερεύοντες πόρους εισοδημάτων, όπως άλλες επιχειρήσεις εντός της κοινότητας ή άλλες πηγές εσόδων στην πατρίδα τους. Ο έντονος προβληματισμός όμως που ξεπροβάλλει σχετίζεται με τη σχέση καθ' εαυτή των κατοίκων με τα χρήματα που έρχεται σε αντιδιαστολή με το φιλοσοφικό πνεύμα της «Μητέρας», η οποία έκανε λόγο όχι μόνο για τη μη χρήση ατομικής ιδιοκτησίας αλλά και για τη μη κυκλοφορία χρήματος εντός της κοινότητας. Για την ίδια, η οικονομία της κοινότητας περιλάμβανε άυλα στοιχεία που δε θα εμφανίζονταν στους χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς τους αναφερόμενη στις γνώσεις και στην εκπαίδευσή τους, στην καλλιέργεια πίστης και εμπιστοσύνης για ένα κοινό μέλλον, το πραγματικό εναλλακτικό νόμισμα συναλλαγών. Έτσι, ενώ τα πρώτα χρόνια ίδρυσης το αίσθημα της συλλογικότητας ήταν πολύ έντονο με την παραίτηση, οποιαδήποτε ανάπτυξη, πόρος και δόμηση να ανήκει στο σύνολο της κοινότητας, με το πέρασμα του χρόνου παρατηρήθηκε μια μετάβαση στον ατομικό τρόπο σκέψης και αντίληψης της διαχείρισης χρημάτων και ιδιοκτησίας. Η απόκτηση χρημάτων πλέον πέρασε στα μέλη ως λόγος ύπαρξης με καταγεγραμμένες ακραίες περιπτώσεις υπεξαίρεσεων και κλοπών στις τοπικές αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις, ενώ, πλέον, κατοικίες και επιχειρήσεις αγοράζονται και πουλιούνται συλλήβδην.

Τις τελευταίες δεκαετίες λόγω της πειραματικής φύσης της η κοινότητα αποτελεί πόλο έλξης τουριστών. Παρόλο που σκοπός της δεν ήταν να αποτελέσει τουριστικό προορισμό, ορισμένοι κάτοικοι αποβλέπουν στον τουρισμό ως πηγή εσόδων που θα μπορούσε σε ένα βαθμό να οδηγήσει στην οικονομική ανεξαρτησία της από τις δωρεές και τις χορηγήσεις εξωτερικών φορέων και να την καταστήσει μια κοινωνία αυτάρκη (Thomas & Thomas 2013). Κάποιοι άλλοι αντιμετωπίζουν τον τουρισμό ως τη ρίζα του «κακού», ως αιτία αποδιοργάνωσης υπό την έννοια ότι η πλειοψηφία επισκέπτεται τις δομές για χαλάρωση και μόλις ένα μικρό ποσοστό βρίσκεται εκεί συνειδητά παρακινούμενοι από περιβαλλοντικό ενδιαφέρον και με διάθεση να

συμμετέχει σε εθελοντικά προγράμματα (Gjerde 2013). Σίγουρο είναι πως εάν σταματήσουν οι χορηγήσεις από εγχώριους και εξωτερικούς φορείς, η Auroville θα πάψει να αναπτύσσεται και γρήγορα θα επέλθει οικονομικός μαρασμός με καταστροφικές συνέπειες για το όραμα μιας βιώσιμα πρότυπης κοινωνίας στον κόσμο. Η προσωπική άποψη ενός κατοίκου της κοινότητας και μέλους της ομάδας Auroville Deep Adaptation συνοψίζει ακριβώς την κρισιμότητα της κατάστασης:

Γενικά, το μέλλον της οικονομίας της Auroville φαντάζει ζοφερό και αυτό δεν έχει να κάνει ούτε με την αγορά ούτε με το χρήμα ή την ανθρώπινη δύναμη. Εάν είναι να προσαρμόσουμε το ουτοπικό μας πείραμα σε ένα δυστοπικό μέλλον, οφείλουμε να στρέψουμε την προσοχή μας και να αρχίσουμε συλλογικά να αναγνωρίζουμε, να εντοπίζουμε και να αξιολογούμε άλλα κεφάλαια (που υποστηρίζουν τη λειτουργία της οικονομίας) όπως φυσικά, κοινωνικά, πολιτισμικά, πειραματικά, πνευματικά. Μερικές φορές χρειάζεται ένα ξαφνικό χτύπημα (σοκ), στο σύστημα για να επιστρατεύσουμε το κουράγιο και να απαλλαγούμε από παλιούς γνώριμους τρόπους διαχείρισης. Ίσως είναι καιρός για έναν άλλο κυκλώνα ή έναν ιό για να ανασυνταχθούμε!

Πόσο επίκαιρη η ανωτέρω προσέγγιση δεδομένου των τελευταίων εξελίξεων με την πανδημία να μαίνεται σε παγκόσμια κλίμακα και την αδήριτη ανάγκη όσο ποτέ για στροφή σε ακόμη πιο βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις διαβίωσης. Από την άλλη, πιο ανησυχητική και, ίσως, πιο απειλητική από την ίδια την πανδημία του κορονοϊού να είναι η στωική στάση των περισσότερων κατοίκων της κοινότητας έναντι του επερχόμενου κινδύνου κατάρρευσης του παγκόσμιου συστήματος λόγω κλιματικών αλλαγών. Ο διαλογισμός και η απόκτηση υπερφυσικής συνείδησης είναι οι ενδεδειγμένοι τρόποι αντιμετώπισης από πλευράς τους των όποιων υπαρκτών προβλημάτων ανακύπτουν και δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία της κοινότητας. Ένα τεράστιο, όπως εξελίσσεται στο πέρασμα των τελευταίων δεκαπέντε χρόνων, πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι είναι η έλλειψη νερού. Παρατηρείται μία άτυπη συνθήκη στην κοινότητα, η σιωπηρή αποδοχή πως υπάρχει άπλετος χρόνος για να τακτοποιηθούν τα ζητήματα αυτά. Παράλληλα, μια ανομολόγητη άρνηση και δυσπιστία από πλευράς τους για την κλιματική αλλαγή, φαινόμενο που υφίσταται και ο οικισμός. Ως αποτέλεσμα ενώ τα τελευταία έτη υπάρχει ως δεδομένο τα αποθέματα νερού να λιγοστεύουν, η κοινότητα δεν εφαρμόζει μετρήσεις κατανάλωσης νερού. Η υποβάθμιση των υδάτων δεν παρακολουθείται, τα ασθενή αρδευτικά συστήματα δε συντηρούνται ενώ στασιμότητα χαρακτηρίζει τις υδάτινες υποδομές της περιοχής παρά την αυξητική πληθυσμιακή τάση. Εν γένει η κοινότητα είναι ανοργάνωτη και αποδυναμωμένη αναφορικά με τη διαχείριση των υδάτων. Αν και οι εισηγήσεις της ομάδας Auroville Deep Adaptation υπάρχουν ως προτάσεις για εξυπνότερη ύδρευση και λιγότερη κατανάλωση νερού βάσει μετρήσεων της κατανάλωσης, για τον σχεδιασμό πιο βιώσιμων συστημάτων όπως συνδεδεμένα πηγάδια - στην περιοχή αριθμούνται 6000 - και συνδεδεμένες λίμνες απορροής και άντλησης νερού, την αποθήκευση βρόχινου νερού αντί για τον έλεγχο της απορροής νερού που μέχρι τώρα εφήρμοζαν καθώς και την ανακύκλωσή του, καμία δράση δεν καταγράφεται προς την κατεύθυνση αποκατάστασης του προβλήματος.

Στον τομέα της αρχιτεκτονικής κτηρίων η πόλη εισάγει καινοτόμες ιδέες ανάπτυξης. Οι κάτοικοι έχουν την ελευθερία να συμβάλλουν ιδεολογικά και οικονομικά στην οικοδόμηση εκείνων των κοινοτήτων/οικισμών που επιθυμούν να διαβιούν, αφήνοντας χώρο σε κάθε κοινότητα να είναι από ιδεολογικής και αρχιτεκτονικής άποψης διαφορετική, έκαστη έχουσα τη δική της ταυτότητα και αρχιτεκτονικό στυλ (Pillai 2015). Ταυτόχρονα για κάθε κάτοικο καλλιεργείται εντονότερα το αίσθημα του

«ανήκω κάπου», στοιχεία που απουσιάζουν από τις απρόσωπες, χωρίς ταυτότητα και χαρακτήρα συνοικίες των μεγαλουπόλεων της δυτικής υφελίου με τα πανομοιότυπα και χωρίς ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό στυλ κτήρια. Αυτό το μοντέλο αρχιτεκτονικής κτηρίων που εφαρμόζεται στην Auvoille ανατρέπει τον τρόπο που η αρχιτεκτονική οπτικοποιεί, δημιουργεί και παράγει προτάσσοντας την οικονομική βιωσιμότητα και αειφορία, το σεβασμό στη διαφορετική κουλτούρα και τη διάδραση μεταξύ των κοινοτήτων (Bhatia 2014). Απόρροια των ανωτέρω είναι η πόλη να βρίθει αρχιτεκτονικής ποικιλομορφίας ανά κοινότητα καλύπτοντας διαφορετικού στυλ οικημάτα συμπεριλαμβανομένων πολυτελών μονοκατοικιών με μεγάλους και περιποιημένους κήπους, τσιμεντένιων συγκροτημάτων με διαμερίσματα ή ακόμη και κατοικιών που παραπέμπουν σε ιπτάμενους δίσκους παράλληλα με αγρόσπιτα με αχυρένιες σκεπές εκφράζοντας έτσι την ιδεολογία και τις πρακτικές διαφορετικών ομάδων (Pillai 2015). Ενδεικτικά αναφέρουμε και δύο χαρακτηριστικές περιπτώσεις κοινοτήτων εντός της Auvoille, την κοινότητα με την ονομασία «Δημιουργικότητα» και της Sadhana Forest. Τα μέλη της πρώτης κοινότητας, σύμφωνα με τον Χάρτη της πειραματικής αυτής κοινότητας και του κοινοτικού πνεύματος που τη διακατέχει, δεν πρέπει να είναι ιδιοκτήτες οικημάτων και δε δηλώνουν τα περιουσιακά στοιχεία τους. Αντίθετα, τα μέλη καλούνται να συμμετάσχουν σε κοινοτικές εργασίες, όπως τη διαχείριση της Κοινής Κουζίνας και τη συντήρηση κήπων, τον κοινωνικό συντονισμό και την εκ περιτροπής προετοιμασία γευμάτων. Η δόμηση των κτηρίων υπόκειται σε φιλικές προς το περιβάλλον προδιαγραφές εφαρμόζοντας μεταξύ άλλων κοίλες εξωθημένες κεραμοσκεπές, προκατασκευασμένες εγκαταστάσεις επικάλυψης στεγών που επιτυγχάνουν υψηλή μόνωση και χαμηλή ενέργεια. Η δεύτερη κοινότητα συνιστάται από μέλη που διαβιούν στην περιαστική ζώνη της πόλης εξασκώντας την ολική χορτοφαγία και ακολουθώντας έναν φιλικά προς το περιβάλλον τρόπο ζωής συμπεριλαμβανομένων λασπόλουτρων και χρήση τουαλετών λιπασματοποίησης. Η δε αρχιτεκτονική των οικημάτων είναι αντιπροσωπευτική της φιλοσοφίας και των πρακτικών των μελών της (Bhatia 2015).

Προκλήσεις και προοπτικές

Παρόλο που ο συγκεκριμένος οικισμός αποτέλεσε προϊόν πνευματικής αφύπνισης και καθοδήγησης, δημιουργήθηκε εξ αρχής και η ανάγκη για έναν εμπνευσμένο τόπο όπου άνθρωποι με κοινά όνειρα και προσδοκίες θα μπορούσαν να διαβιούν αρμονικά και βιώσιμα προς ένα κοινό σκοπό. Και εδώ ακριβώς έγκειται ο συντελεστής δυσκολίας εξισορρόπησης των μεγάλων κοινωνικοοικονομικών προκλήσεων και των αντίστοιχων προκλήσεων της βιωσιμότητας που καλείται η συγκεκριμένη κοινότητα να αντιμετωπίσει δεδομένου ότι δε γίνεται λόγος μόνο για ενότητα ανάμεσα στους ανθρώπους αλλά και μεταξύ ανθρώπου και φύσης. Η προκείμενη κοινότητα φαίνεται ότι ανταπεξέρχεται καλύτερα στις απαιτήσεις των προκλήσεων βιωσιμότητας, με τους κατοίκους να καταβάλουν φιλότιμες προσπάθειες να διατηρήσουν αυτό το επίπεδο αρμονικής ενότητας και συμβίωσης με το περιβάλλον, υιοθετώντας ιδιαίτερες και πρωτοποριακές μεθόδους και πρακτικές βιώσιμης ανάπτυξης. Το τοπίο είναι περισσότερο θολό αναφορικά με τις κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις και ως επακόλουθο αυτών το μέλλον της πορείας αυτού του τόπου φαντάζει σχετικά δυστοπικό. Για αρκετούς διεγείρει ερωτήματα για το πώς θα έπρεπε να είναι μια τέτοια μικρογραφία του κόσμου στο πλαίσιο του ιδεατού αλλά και, ταυτόχρονα, εφικτού που πάνω απ' όλα συγκεράζει τις ανθρωπιστικές αξίες με τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Αυτό που καθιστά διαφορετική την παρούσα κοινότητα από τις λοιπές «συνειδητές κοινότητες», είναι ότι από την αρχή της ίδρυσής της είχε την οικονομική στήριξη της κυβέρνησης και η απόκτηση γης αποδείχτηκε μια πιο ομαλή, απρόσκοπτη διαδικασία λόγω και της διαθεσιμότητας της. Πέραν των εσόδων από τον τουρισμό και την εξαγωγή μικρής κλίμακας οικολογικών προϊόντων, η ανάπτυξη του εν λόγω οικισμού στηρίζεται κυρίως στις δωρεές και τις επιχορηγήσεις από ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς. Γεγονός που αποτελεί σημείο τριβής για τους κατοίκους αναφορικά με το επίπεδο αυτάρκειας και αυτονομίας. Διατυπωμένο διαφορετικά, πρόκειται για ένα οικονομικά εξαρτημένο κοινωνικό μοντέλο που δεν παρέχει τις κατάλληλες εσωτερικές υποδομές για οικονομική αυτάρκεια και αυτονομία. Ακόμη και οι μετριοπαθείς προσπάθειες ιδιωτών επιχειρηματιών εντός της δομής για τη διακίνηση προϊόντων ως πηγή εσόδων παραγκωνίζονται από αυτές του συνόλου υποκινούμενες πλέον από τη δύναμη του χρήματος προς ατομικό όφελος. Επιπροσθέτως, δυστοκία υφίσταται και το εγχείρημα της αγοράς της απαραίτητης εδαφικής έκτασης που θα ολοκληρώσει εν μέρει το αρχικό όραμα της «Μητέρας» να στεγάσει έναν πολυπολιτισμικό πληθυσμό της τάξεως των 50.000 ατόμων αν και σε ρεαλιστικές διαστάσεις η εγκατάσταση ενός τόσο μεγάλου πληθυσμιακού όγκου μέχρι το 2025 φαντάζει δύσκολο, ακατόρθωτο.

Πόλος διενέξεων όμως αποτελεί και η πρόκληση της ανθρώπινης ενότητας στην ποικιλομορφία του. Η ιδιάζουσα σύσταση του πληθυσμού του πιλοτικού αυτού μοντέλου διαβίωσης προσφέρει γόνιμο έδαφος για κακώς νοούμενη πολυφωνία, ασυνεννοησία, μη συνεργασία μεταξύ των μελών της σε πολλές των περιπτώσεων αναφορικά με θέματα εύρυθμης λειτουργία της, ενώ και η κοινωνική αδικία λόγω διαφορετικού ταξικού και μορφωτικού υπόβαθρου των μελών της εντείνει την υφιστάμενη κατάσταση. Οι τεταμένες σχέσεις των κατοίκων της κοινότητας με τους κατοίκους των τοπικών χωριών λόγω της σύστασης μιας αστικής μονάδας δυτικού προτύπου, όπως αποδείχτηκε στην πορεία εξέλιξής της, με ξένη προς τους τελευταίους νοοτροπία και ιδεολογία δοκιμάζουν ακόμη περισσότερο την κοινωνική δικαιοσύνη και αμβλύνουν την κοινωνική ανισότητα με εκφράσεις βιαιότητας και εγκληματικότητας. Επιπροσθέτως, το άνοιγμα της εν λόγω κοινότητας στον «έξω» κόσμο επιτρέπει την εισροή ατόμων χωρίς οικολογική συνείδηση και αίσθημα ευθύνης. Ατόμων που απλά παρίστανται εκεί από περιέργεια ή περιστασιακά ερχόμενοι σε αντιπαράθεση με τους μόνιμους κατοίκους, τους οικολογικά συνειδητοποιημένους επισκέπτες και εθελοντές, που επιθυμούν να εμπλακούν στο πειραματικό εγχείρημα βιωσιμότητας προσφέροντας, παράλληλα, γνώσεις σε ποικίλους τομείς ανάπτυξης της κοινότητας.

Αναλογιζόμενοι τις προαναφερθείσες προκλήσεις της προκείμενης κοινότητας, ποιες θα μπορούσαν να είναι οι επικείμενες προτάσεις ως μέτρα ανασχηματισμού της συγκεκριμένης κοινότητας ούτως ώστε η προοπτική εξέλιξής της να ατενίζει το μέλλον με περισσότερη σταθερότητα;

Οι σημερινές συζητήσεις και τα πιθανά σενάρια θα πρέπει να είναι προς την κατεύθυνση της διαφοροποίησης της οικονομίας αυτής της οικοκοινότητας ώστε να πραγματοποιηθεί μια όσο το δυνατό μεγαλύτερη απεξάρτηση από εξωτερικούς φορείς. Ίσως η δημιουργία μιας ομοσπονδίας ή ενός συμπλέγματος τέτοιων κοινοτήτων, όπως συμβαίνει στο Dumanhur της Ιταλίας, θα διευκόλυνε περαιτέρω τους κατοίκους να κινηθούν από την πρωτογενή παραγωγή στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα ώστε σταδιακά να εξασφαλίσουν ποσοστά αυτάρκειας μέσω παραγωγής και προώθησης προϊόντων μεγαλύτερης απήχησης. Η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας κατέχει ζωτικής σημασίας ρόλο στην πρωτοβουλία δικτύωσης

κοινοτήτων σε βάσεις επιχειρηματικής συνεργασίας. Η επανατοποθέτηση παραγωγικών δραστηριοτήτων στην περιοχή θα μπορούσε να αποτελέσει ένα κάλεσμα για μεγαλύτερη προσφορά εργασίας σε ηλικιακά νέες παραγωγικές ανθρώπινες μονάδες που θα εγκατασταθούν μόνιμα έχοντας στη συνείδησή τους ότι είναι εκεί για να συμβάλλουν με τις πρωτοβουλίες και τις γνώσεις τους στην ανασυγκρότηση της κοινότητας εξοβελίζοντας ταυτόχρονα σε ικανό βαθμό παρείσακτους, οικολογικά αδιάφορους, χωρίς συνείδηση του «Όλου», ηλικιακά παροπλισμένους που παρευρίσκονται στην περιοχή απλά για χαλάρωση. Η στροφή στον ποιοτικότερο και πιο ελεγχόμενο αγροτουρισμό άρρηκτα συνδεδεμένο με την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής δίνοντας έμφαση κυρίως στην οργανωμένη ανάπτυξη της κοινωνικής αλληλεγγύης οικονομίας με την κινητοποίηση των μελών της κοινότητας για οικοτεχνίες και συνεταιρισμούς θα συντελούσε στην μερική αποκατάσταση της ισορροπίας. Η κοινωνική ανασύνταξη του πληθυσμού της κοινότητας με έμφαση στην ελεγχόμενη εισροή εξωτερικών στοιχείων, του κοινωνικού και μορφωτικού υπόβαθρου τους και με στόχο τη μονιμότητα των ατόμων αυτών θα οδηγούσε σε ισχυρά αισθήματα εγγύτητας και σταθερότητας. Ως εκ τούτου, η σταθερότητα θα έθετε τις προϋποθέσεις για καλύτερη εσωτερική οργάνωση της δομής, μιας δομής που θα καθοριζόταν από αρχές, αξίες και κανόνες καθώς και σεβασμό στις δημοκρατικές διαδικασίες, την πολιτισμική και πνευματική ποικιλομορφία, την αλληλεγγύη, τη συλλογική δράση και εν γένει το αξιακό πλαίσιο του εγχειρήματος. Με το βλέμμα στραμμένο στο μέλλον για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Auroville, το διπολικό στοίχημα αρμονικής ανθρώπινης συμβίωσης και συμβίωσης ανθρώπινου πληθυσμού με το περιβάλλον παραμένει με την ελπίδα να εναποτίθεται στη νέα, πιο συνειδητοποιημένη και εκπαιδευμένη γενιά για να θέσει ακόμη πιο ισχυρές βάσεις με στόχους και πρακτικές για έναν καλύτερο βιώσιμο τρόπο ζωής προωθώντας τις καινοτόμες εναλλακτικές λύσεις τους στην ευρύτερη κοινωνία.

Συμπεράσματα

Παρόλο που ο οικοκεντρικός αυτός οικισμός έχει καταθέσει τα διαπιστευτήρια του λόγω της συνεισφοράς του σε ένα βιώσιμο ενεργειακό μέλλον με τις πρωτοβουλίες του στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της αρχιτεκτονικής κτηρίων και τεχνολογιών δόμησης, της ανακύκλωσης λυμάτων και την αξιέπαινη συμβολή του στις εκπαιδευτικές διαδικασίες, οι προαναφερθείσες προκλήσεις καθιστούν πλέον διανγέστερη την αίσθηση της πολυπλοκότητας της λειτουργίας και σταθερής μελλοντικής εξέλιξης της Auroville από την πλευρά των κατοίκων και, κατά συνέπεια, την ευαισθητοποίησή τους σε θέματα ανθρώπινης και περιβαλλοντικής διαχείρισης. Στο σημείο όμως αυτό πρέπει να γίνει καταληπτό και αποδεκτό ότι γίνεται λόγος για τη σύσταση μιας κοινότητας κυριολεκτικά από το μηδέν. Απόρροια της ανωτέρω διαπίστωσης είναι ότι οι καθυστερήσεις, οι συγκρούσεις και οι διαφωνίες είναι αναπόφευκτες σε έναν κόσμο που δεν είναι τέλειος. Εξάλλου ακόμη και η σχέση των δύο αφηρημένων εννοιών, «ουτοπία» και «δυστοπία», είναι αμφίδρομη καθώς η ιδανική κοινότητα ή πόλη για ορισμένους, μπορεί να αποτελεί τη «δυστοπία» για κάποιους άλλους. Μπορεί να υπάρχει δυσκολία στη διαμόρφωση και πρόβλεψη της πορείας της παρούσης συνειδητής κοινότητας, και των λοιπών οικοκοινοτήτων κατ' επέκταση, όμως με αρωγό την ουτοπική προσέγγιση ανιχνεύονται κατευθύνσεις ανάπτυξης και εξέλιξης καθώς και διατυπώνονται στοχευμένες προτάσεις αντιμετώπισης των προβλημάτων τόσο της τρέχουσας όσο και της μελλοντικής εποχής (Τσαμτζή 2012). Και κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει

ότι παρά την απουσία ενός συγκεκριμένου μοντέλου καθοδήγησης, η κοινότητα αυτή εξακολουθεί να υφίσταται δυναμικά στο παγκόσμιο γίνεσθαι μετά από πέντε δεκαετίες, κάτι που από μόνο του είναι ένα αισιόδοξο μήνυμα για τους ίδιους τους κατοίκους στο σύνολό τους, ως απόδειξη των προσπαθειών τους για τη δημιουργία, διατήρηση και εξέλιξη μιας βιώσιμης κοινωνίας. Η ιστορία και ο χαρακτήρας αυτού του τόπου δεν ομοιάζει με κανέναν άλλον τόπο. Αποτελεί φόρο υπόσχεσης στο αρχικό όραμα ότι ιδέες για μια ουτοπική κοινωνία ενέχουν δημιουργικές προσπάθειες και δράσεις στο πλαίσιο της «ατέρμονης εκπαίδευσης» για να προάγουν την ανθρώπινη ζωή και να οργανώσουν ολιστικά μια κοινωνία περισσότερο φιλική προς το περιβάλλον.

Παρατηρήσεις

[1] Vendata: Πρόκειται για ένα από τα έξι συστήματα που διατυπώνει τη φιλοσοφία του μονιστικού ιδεαλισμού. Ο καθηγητής Φυσικής στο Ινστιτούτο Θεωρητικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Oregon, Dr. Amit Goswami, μεταξύ άλλων, επισημαίνει στο βιβλίο του *The Self-Aware Universe*: «[...] ολόκληρο το σύμπαν δεν είναι παρά καθαρό Πνεύμα (Σατ), η πραγματικότητα που υπερβαίνει τη Φύση. Τίποτα άλλο δεν υπάρχει». Με άλλα λόγια, η συνείδηση, θεμελιώδους σημασίας, και όχι η ύλη είναι το υπόβαθρο της ύπαρξης των πάντων.

Βιβλιογραφία

I. Ελληνόγλωσση

Τσαμτζή, Δ. (2012). Ουτοπία ή Δυστοπία; Η Μελλοντική Πόλη στην Ουτοπική Θεωρία, στην Κινηματογραφική Επιστημονική Φαντασία και στη Σύγχρονη Πραγματικότητα. Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Φεβρουάριος. Διαθέσιμο: <http://ikee.lib.auth.gr/record/133347/files/TSAMTZHee.pdf>

II. Ξενόγλωσση

Alfassa, M. (1977). *The Mother on Auroville*. Pondicherry: Madanlal Himatsingka. Available: <https://www.auroville.org/contents/607>

Alfassa, M. (1978). *Collected Works of the Mother*, Vol. 12, p.117.

Alfassa, M. (1978). *Collected Works of the Mother*, Vol.13, pp. 210-349.

Accioly, D.M., Loureiro, C.F.B., Cheritarese, L., De Melo-e-Souza C.A. (2017). The meaning and relevance of ecovillages for the construction of sustainable societal alternatives. *Ambiente societade*, Vol. 20, No. 3, Sao Paulo, July - September. Available: https://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=51414-753X20170003000

Agriculture in Auroville (2015). Available: <https://www.auroville.org/contents/2876>

A Note on the Unended Education in Auroville (n.d.). Available: <https://www.auroville.org/contents/398>

Architecture of Auroville (2014). Available: <https://www.auroville.org/contents/3344>

Aslanidou E. (2019). Case Study on the Experimental Township of Auroville in South India: An experiment in spirituality and circular economy (MSc). School of Economics, Business Administration and Legal Studies. Thessaloniki,

- January. Available: <https://repository.ihu.edu.gr/xmlui/bitstream/handle/11544/29303/Aslanidou.Eirini.pdf.pdf?sequence=1>
- Auroville Deep Adaptation (n.d.). Is Auroville prepared for uncertain future? Available: <https://docplayer.net/185706938-Is-Auroville-prepared-for-uncertain-future?>
- Auroville in Brief (2020). Available: <https://www.auroville.org/contents/95>
- Auroville the City of Dawn (2018). Available: https://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/21955/8/08_chapter%203.pdf
- Bhatia, B. (2014). Auroville : A Utopian Paradox. Academic Commons. Columbia: Columbia University Libraries. Available: <https://academiccommons.columbia.edu/doi/10.7916/D8RR1X4S>
- Bindu, M. (2004) Integral Yoga: The Spiritual Ideals of Auroville. Pondicherry: Auroville International Association. Available: <http://research.auroville.org/papers?utf8=%E2%9C%93&q%5Bttlecorcenglishttlecorcinsttuteorcauthorccont%5D=Integral+Yoga%3A+The+Spiritual+Ideals+of+Auroville&commit=Go%21>
- Clarence-Smith, S.A. (2015). Auroville: A Practical Experiment in Utopian Society. University of California. Available: <academia.edu/24723165/Auroville-A-Practical-Experiment-In-Utopian-Society>
- Gjerde, C. (2013). A Spiritual Journey to the East: Experimentation in Alternative Living Among Western Travelers in a Spiritual Community in India. Department of Social Anthropology Norwegian University. Spring. Available: <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/2714>
- Goswami, A. (1995). The Self-Aware Universe: How Consciousness Creates the Material World. New York: Penguin Putnam Inc.
- Guigan, G. (2016). History of Auroville Book 3. Auroville Archives. Auroville. Available: <https://www.auroville.org/system/flecatattachments/files/000/002/692/original/03cMarchc1965c-cFeb.c1966cMother'scidealccity.pdf?1458284176>
- Heehs, P. (2008). The Lives of Sri Aurobindo. Columbia University Press.
- Hoberg, Z., Sobo, D. (2010). Sustainable Living in Auroville. Cornell University. Available: [http://research.auroville.org/papers/scientific?q\[kindeq\]=Uncategorized](http://research.auroville.org/papers/scientific?q[kindeq]=Uncategorized)
- Huchzermeyer, W. (2016). Sri Aurobindo and European Philosophy. Auroville. Prisma Lands for Auroville Unifed. [online]. Available: <https://land.auroville.org/>
- Kasturi, R. (1971). Utopian Town in India built on a dream. New York Times. 16th October. Available: <https://nytimes.com/1971/10/16/archives/a-utopian-town-in-india-built-on-a-dreamhtml>
- Litfin, K. (2014). A whole new way of life: ecovillages and the revitalization of deep community. In: De Young, R., Princen, T. (Eds), The Localization Reader: Adapting to the Coming Downshift. Cambridge: The MIT Press.
- Mother's Agenda (1979). New York, NY: Institute for Evolutionary Research. Vol. 13.
- Newman, L., Nixon, D. (2014). Farming in an agriburban ecovillage development: An approach to limiting agricultural/residential conflict. SAGE Journals. Vol. 4, No. 4. Available: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/2158244014562389>
- Odin, S. (1981). Sri Aurobindo and Hengel as the involution-evolution of absolute spirit. In: Philosophy East and West. Vol. 31, No. 2, pp. 179-191. Available: <jstor.org/stable/1399139?seq=1>

- Palmer, I. (2018). Auroville, city of the dawn, city of the future now, p.384. Available: https://www.researchgatenet/publication/329411023_Auroville_city_of_the_dawn_city_of_the_future_now
- Pillai, S. (2015). Auroville. Philosophy Performance and Power in an International Utopian Community in South India (PhD Diss.), New York University. Available: www.alicon.net/dissertation.pdf
- Planning the city (n.d.). Available: <https://www.auroville.org/contents/670>
- SAIER (Sri Aurobindo Institute of Educational Research) (n.d.). Available: <https://www.auroville.org/contents/521>
- Sargisson, L. (2004). Justice inside utopia? The case of intentional communities in New Zealand. Contemporary Justice Review. Vol. 7, No. 3, pp.321-333. Available: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1028258042000266031>
- Solid Waste Maintenance in Auroville, (n.d.). Available: <https://www.auroville.org/contents/789>
- Sri Aurobindo (1978). Essays in Philosophy and Yoga. Shorter works 1910-1950. Available: aurobindo.ru/workings/sa/37_13/001_e.htm
- The Galaxy Concept of the City (2020). Available: <https://www.auroville.org/contents/691>
- Thomas, H., Thomas, M. (2013). Economics for People and Earth: The Auroville case 1968-2008. Kindle Edition [e-book] Auroville. Social Research Centre. Available: <https://www.auro-ebooks.com/economics-for-people-and-earth/>
- Vrekhem, Van G. (2004). The Mother: The Story of Her Life. Rupa & Company, pp. 270-271, 547-549.
- Water Recycling and Wastewater Disposal (n.d.). Available: <https://www.auroville.org/contents/1126>
- Wright, E.O. (2010). Envisioning Real Utopias. Available: https://www.researchgate.net/publication/263378903_Guidelines_for_envisioning_real_utopias

SIEBEN LINDEN

Ιωάννης Μ. Κούζας

Δρ. Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

E-mail: kouzasgr@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το οικολογικό χωριό Sieben Linden της Γερμανίας προέκυψε από την αμφισβήτηση του τρόπου παραγωγής και λειτουργίας της οικονομίας και της βιομηχανικής κοινωνίας κατά τη δεκαετία του 1980, που είχε και έχει αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον. Η δημιουργία του έγινε στα τέλη της επόμενης δεκαετίας. Τα μέλη του υλοποίησαν ένα περιβαλλοντικό πρόγραμμα του Υπουργείου Περιβάλλοντος της Ομοσπονδιακής Γερμανίας για τις υποανάπτυκτες περιοχές της πρώην Ανατολικής Γερμανίας. Οι μόνιμοι κάτοικοί του επιδιώκουν την αυτάρκεια στη διατροφή και την αυτονομία σε πηγές ενέργειας, ζώντας ως κοινότητα σε ένα συνεργατικό πλαίσιο αλληλεγγύης με συνειδητοποίηση του ρόλου των ανθρώπων στο φυσικό περιβάλλον. Μέσα από μία διαρκή εκπαίδευση για οικολογικά θέματα και περιβάλλοντος οι κάτοικοί του έχουν καταστήσει την κοινότητά τους πρότυπο διαχείρισης της φύσης και οργάνωσης της κοινωνίας τους με τέτοιο τρόπο, ώστε να υπάρχει μία ισορροπία στη σχέση ανθρώπου και φύσης.

Λέξεις κλειδιά: Sieben Linden, οικολογικό χωριό, οικολογία, φυσικό περιβάλλον

Εισαγωγή

Το οικολογικό χωριό Sieben Linden βρίσκεται στην περιοχή Altmark (Altmarkkreis Salzwedel). Είναι κοντά στην Κοινότητα του Poppau και ανήκει στον Δήμο Beetzendorf, του κρατιδίου (Bundesland) Sachsen-Anhalt της Γερμανίας [1]. Ιδρύθηκε το 1997 με στόχο να εφαρμοστεί στην πράξη ένας κοινός προγραμματισμός και να δοκιμαστεί η άμεση κοινοτική λειτουργία. Η αρχική κοινοτική έκτασή του επεκτάθηκε με την προσθήκη έκτασης από το γειτονικό χωριό Poppau και σήμερα ανέρχεται στα 100 εκτάρια, εκ των οποίων τα 64 είναι δάσος (Ökodorf Sieben Linden 2020). Είναι μέλος του Παγκοσμίου Δικτύου Οικολογικών Χωριών (Global Ecovillage Network - GEN), που έχει ως στόχο, με τη συνεργασία όλων των παραγόντων, των εμπλεκομένων σ' αυτό, «να αναπτύξει στρατηγικές για μια παγκόσμια μετάβαση σε ανθεκτικές κοινότητες και πολιτισμούς» (Gerace & Pollini 2019).

Ίδρυση - Ιστορικά στοιχεία

Η ιδέα για τη δημιουργία ενός οικολογικού χωριού στη Γερμανία ξεκίνησε το 1980 κατά τη διάρκεια του κινήματος της αντιτυρηνικής διαμαρτυρίας [2]

και συμπεριλήφθηκε στο πρόγραμμα του Κόμματος των Πρασίνων το 1983, το οποίο διακήρυτε την άποψη για εργασία πλήρους νοήματος και για μια ζωή με αλληλεγγύη (sinnvoll arbeiten-solidarisch leben) (Andreas & Wagner 2012). Η ιδέα του «αυτάρκους, οικολογικού χωριού» (selbstversorgten, ökologischen Dorfes) ωρίμασε για υλοποίηση το 1989. Τη χρονιά αυτή ο Jörg Sommer, λέκτορας της Ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο της Χαϊδελβέργης καθόρισε τις βασικές όψεις ενός αυτόνομου οικολογικού χωριού για 300 κατοίκους. Ο Jörg Sommer έβλεπε τη δημιουργία του χωριού ως μία αυτόνομη κοινότητα με οικονομική αυτάρκεια, το οποίο θα αποτελούσε μία εναλλακτική πρόταση στον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής, γιατί το 1989 το ενδιαφέρον των ανθρώπων ήταν η οικονομική αυτάρκεια. Ήταν ένα ριζοσπαστικό κίνημα. Δεν πρότεινε απομόνωση και αποστασιοποίηση από την υπάρχουσα κοινωνία. Το κίνημα έπρεπε να αποτελεί μία εναλλακτική λύση στη βιομηχανική και καταναλωτική κοινωνία και αυτό έπρεπε να έχει τις επιπτώσεις του στην αλλαγή της κατεστημένης κοινωνίας. Μέχρι το 1992 το αρχικό αίτημα εμπλουτίστηκε με οικολογικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά.

Πώς οραματιζόταν τη νέα κοινότητα ο J. Sommer; «Ο πρότυπος χαρακτήρας του προγραμματιζόμενου χωριού συνίσταται από την ολοκληρωμένη προσπάθεια να ενσωματώσει όλες τις σφαίρες ζωής (οικιακή ζωή, εργασία, παραγωγή, ελεύθερος χρόνος) ως ένα τμήμα της οικολογικής κυκλικής οικονομίας» (Gerace & Pollini 2019).

Το μελλοντικό χωριό έπρεπε να λειτουργεί δηλαδή ως κυκλική οικολογική οικονομία (στέγαση, εργασία, παραγωγή-εφοδιασμός και ελεύθερος χρόνος). Η διάσταση αυτή ήταν ιδεαλιστική, θεωρήθηκε ανέφικτη, αλλά προσέλκυε ως κίνηση πολλά άτομα. Ο J. Sommer αποστασιοποιήθηκε από το κίνημα και εγκατέλειψε την ομάδα. Ωστόσο, ανέλαβαν να την υλοποιήσουν άλλα άτομα με λιγότερο ριζοσπαστικό τρόπο (Gerace & Pollini 2019, Andreas & Wagner 2012).

Το 1993 ιδρύθηκε ο «Συνεταιρισμός Οικοδόμησης Οικολογικού Χωριού». Αυτός αποτέλεσε την αρχή σχεδίασης για τη δημιουργία του οικολογικού χωριού. Ταυτόχρονα, αναπτύχθηκαν πρωτοβουλίες για ενημέρωση των ενδιαφερομένων πώς θα ήταν η ζωή στην κοινότητα, ο χωρικός σχεδιασμός, η οργάνωσή της και ποιες θα ήταν οι ηθικές πτυχές των μελών της. Έτσι, τα μέλη της ομάδας του Συνεταιρισμού αγόρασαν την ίδια χρονιά το «κέντρο σχεδιασμού» Groß Chüden στην περιοχή Altmark [3] (25 χιλιόμετρα βόρεια από το Sieben Linden).

Το 1996 το γερμανικό Ομοσπονδιακό Υπουργείο Περιβάλλοντος βράβευσε τον Συνεταιρισμό κατοικιών και οικισμών του Οικολογικού Χωριού Groß Chüden με το βραβείο TAT-Orte [4], το οποίο αποτέλεσε το έναυσμα για την ίδρυση του οικολογικού χωριού την επόμενη χρονιά (Agrarsoziale Gesellschaft 2020). Ο Συνεταιρισμός βραβεύτηκε για τις πολιτιστικές, οικολογικές, οικονομικές και κοινωνικές λύσεις που πρότεινε σε υποανάπτυκτες περιοχές της Ανατολικής Γερμανίας (Gerace & Pollini 2019).

Τον Μάρτιο του 1997 αποφασίστηκε να οικοδομηθεί το χωριό στην περιοχή Altmark, στην οποία υπήρχε ένα παλιό αγρόκτημα και η περιοχή είχε επτά φλαμουριές (Sieben Linden), από τις οποίες έλαβε και το όνομά του. Επιπλέον, επειδή η τοποθεσία ήταν κοντά στο Poppau, η Κοινότητα Poppau φύτεψε στον δρόμο πρόσβασης προς το νέο οικολογικό χωριό επτά νέες φλαμουριές (Das Ökodorf Sieben Linden 2020). Τον Ιούνιο του 1997 15 άτομα -πρωτοπόροι- πήγαν στον χώρο αυτόν και μετέτρεψαν το παλιό αγρόκτημα σε κτίριο της Κοινότητας και Περιφερειακού

Κέντρου με βάση οικολογικά κριτήρια. Το 1998 ο τοπικός Δήμος ενέκρινε ένα αναπτυξιακό σχέδιο για τη δημιουργία ενός αγροτικού οικισμού 300 ανθρώπων, καθορίζοντας μία οικοδομήσιμη περιοχή στην αγροτική έκταση, στην οποία θα κατασκευάζονταν οι κτιριακές εγκαταστάσεις του χωριού. Από το 1999 δημιουργήθηκαν οι υποδομές: δρόμοι, πηγάδια (Brunnen), ηλεκτρικές και τηλεφωνικές γραμμές, εγκαταστάσεις για φύτευση, μικρές λίμνες, αμφιθέατρα, φράκτες για προστασία των καλλιεργειών κ.ά. Μία έκταση τριών εκταρίων διαμορφώθηκε για κήπους. Στη συνέχεια κατασκευάστηκαν σπίτια, επιπλέον δωμάτια και εμπορικά κτίρια.

Το 2001 το χωριό ίδρυσε το δικό του Νηπιαγωγείο για τα παιδιά της κοινότητας. Βάση του είναι ένα τροχόσπιτο, γιατί τα παιδιά περνούν το μεγαλύτερο μέρος της εκπαίδευσής τους σε εξωτερικούς χώρους όλον τον χρόνο. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητές τους ασκούνται στο δάσος και στο τροχόσπιτο καταφεύγουν τον χειμώνα για να ζεσταθούν. Εκτός από το δάσος χρησιμοποιούν σπήλαια, κούνιες και άλλα παιχνίδια, τα οποία κατασκευάστηκαν στους κοντινούς λόφους. Την εκπαίδευσή τους έχουν αναλάβει τρεις εκπαιδευτικοί και ένας νέος εθελοντής. Τα παιδιά των άλλων βαθμίδων εκπαίδευσης πηγαίνουν σε έξι διαφορετικά σχολεία της περιοχής και μετακινούνται με τα τοπικά λεωφορεία (Sieben Linden Ecovillage 2015).

Το Sieben Linden βραβεύτηκε ξανά το 2002 για την επιτυχή υλοποίηση της ιδέας σε χωριό (Gerace & Pollini 2019).

Το 2010 έγινε τόσο γνωστό που άτομα από όλη τη Γερμανία προσέρχονταν σ' αυτό για εκπαιδευτικά προγράμματα, εργαστήρια και σεμινάρια [5]. Οι κάτοικοί του αναγκάστηκαν να κάνουν κτιριακές επεκτάσεις (δωμάτια φιλοξενούμενων, τουαλέτες και αίθουσες υποδοχής και σεμιναρίων) για να ανταποκριθούν στη διαμονή των επισκεπτών. Το 2017 κατέγραψε 5.000 διανυκτερεύσεις για σεμινάρια και επιπρόσθετα 2.000 ημερήσιες επισκέψεις (Gerace & Pollini 2019). Μέχρι το 2017 φιλοξενήθηκαν 100 εθελοντές για έναν χρόνο κάνοντας χρήση των εγκαταστάσεων διαμονής στο χωριό.

Η εξέλιξη του μέχρι σήμερα

Το Sieben Linden δημιουργήθηκε και στηρίχθηκε από τη γερμανική πολιτεία ως ένα μοντέλο για έναν μελλοντικό τρόπο ζωής, στον οποίο η εργασία, ο ελεύθερος χρόνος, η οικονομία, η οικολογία, ο αστικός και αγροτικός πολιτισμός μπορούν να βρουν μια ισορροπία. Χαρακτηρίστηκε ως πρότυπο (model) για να διερευνηθούν λύσεις σε πιεστικά προβλήματα της εποχής μας. Μέσω αυτού αναζητούνται λύσεις για τον άνθρωπο και το περιβάλλον του στη βάση της δημιουργικότητας και της μάθησης. Δοκιμάζεται η συμβίωση του ανθρώπου με τη φύση, η οποία πρέπει να αντιμετωπίζεται με υπευθυνότητα χωρίς την εκμετάλλευση ή την καταστροφή της. Από την ίδρυσή του οι διαμένοντες εκεί εργάζονται για την ιδέα ενός βιώσιμου και απλού τρόπου ζωής και αυτό το επιτυγχάνουν μέσω ενός εκτεταμένου προγράμματος σεμιναρίων.

Από το 1991 είχε δημιουργηθεί ο Κύκλος των Φίλων του Οικολογικού Χωριού (Freundeskreis Ökodorf e.V.). Είναι ένας μη κερδοσκοπικός σύλλογος αυτών που υποστηρίζουν το οικολογικό χωριό. Λειτουργεί ως εργοδότης και προστάτης (Schirmherr) των διεκδικούμενων από το δημόσιο προγραμμάτων (Projekten). Το 2014 ο αριθμός αυτών που αποτελούσαν τον Κύκλο των Φίλων ήταν σε όλη τη

Γερμανία 280. Τα μέλη μπορούν, αν θέλουν, να πληρώσουν μία εισφορά 80 ευρώ τον χρόνο για να έχουν κάποια πλεονεκτήματα στην παρακολούθηση των σεμιναρίων και των άλλων εκδηλώσεων του οικολογικού χωριού.

Στόχος του Κύκλου των Φίλων ήταν και είναι να εκτελεί τις δημόσιες σχέσεις της κοινότητας. Αυτό γίνεται με την έκδοση τριμηνιαίου ενημερωτικού δελτίου (newsletter), την αποστολή άλλων δελτίων διαδικτυακά, τη γραφή άρθρων σε εφημερίδες και την επιφόρτιση μελών να κάνουν ομιλίες, να έρχονται σε επαφή με δημοσιογράφους και γενικά να εκπροσωπούν την κοινότητα. Παράλληλα προσφέρεται χώρος για διεξαγωγή σεμιναρίων, φιλοξενία διαφόρων ομάδων και υποδοχή σχολικών τάξεων για ενημέρωση.

Το 1993 δημιουργήθηκε ο Συνεταιρισμός Διακανονισμού (Siedlungsgenossenschaft Ökodorf e.G.). Μέσω αυτού οι κάτοικοι είναι ιδιοκτήτες της γης και των υποδομών του χωριού. Μέλη του είναι οι ενήλικοι κάτοικοι του χωριού μέσω μετοχών που κατέχουν. Το 2015 τα μέλη του ήταν 70 (Sieben Linden Ecovillage 2015). Αποτελεί το πιο αποφασιστικό όργανο για όλα τα θέματα και είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση του οικονομικού κεφαλαίου του χωριού.

Το 1999 ιδρύθηκε ο Στεγαστικός Συνεταιρισμός (Wohnungsgenossenschaft Sieben Linden e.G.) ως φορέας για την κατασκευή των οικιών. Είναι ο ιδιοκτήτης όλων των κτιρίων, αφού στο Sieben Linden δεν υπάρχει ιδιωτική ιδιοκτησία. Είναι υπεύθυνος για τη χρηματοδότηση και κατασκευή νέων κτιρίων. Όταν μία ομάδα ατόμων χρειάζεται νέο κτίριο, τότε αυτά συνεισφέρουν ένα μερίδιο χρημάτων στον Συνεταιρισμό ή εργάζονται για την κατασκευή του, μειώνοντας έτσι τη συνεισφορά τους. Ο Συνεταιρισμός διαθέτει όλα τα απαιτούμενα χρήματα, αλλά οι μετέπειτα ένοικοι πληρώνουν ενοίκιο στον Συνεταιρισμό, έως ότου συμπληρωθεί το κεφάλαιο, το οποίο διέθεσε αυτός (Gerace & Pollini 2019).

Το 2014 έγινε η ανακαίνιση και επέκταση του Εκπαιδευτικού Κέντρου (Bildungszentrum).

Το 2020 σε μία έκταση 8 εκταρίων υπήρχαν 13 κτιριακά οικοδομήματα για οικογένειες (Mehrfamilien-Wohnhäuser), το Περιφερειακό και Σεμιναρίων Κέντρο, το Κέντρο του διαλογισμού και άλλα μικρότερα κτίρια (εργαστήριο ξυλείας, στάβλος αλόγων, καλοκαιρινή κουζίνα κ.λπ.). Η συνολική επιφάνεια που καταλαμβάνουν όλα τα κτίρια είναι 5.124 τετραγωνικά μέτρα [6]. Εκτός από αυτά υπάρχουν και πενήντα περίπου ρυμουλκούμενα οικήματα (trailers).

Ο πληθυσμός του χωριού παρουσίασε την εξής εξέλιξη:

Έτος	Κάτοικοι
1997	15 άτομα, ιδρυτικά μέλη από το 1993, ζώντας στον οικισμό Groß Chüden, ξεκίνησαν τα έργα υποδομής
2000	20 άτομα, ως πρώτοι κάτοικοι, εγκαταστάθηκαν σε δύο κτίρια στο Sieben Linden

2004	65 άτομα
2006	100 άτομα
2011	140 άτομα
2019	145 άτομα

Η κοινοτική λειτουργία και οι δραστηριότητες των κατοίκων του Sieben Linden

Στόχος του οικολογικού χωριού είναι η συνεργασία (die Kooperation) ανθρώπου και φύσης. Προς αυτή την κατεύθυνση οι κάτοικοι του χωριού επιδιώκουν να έχουν διαχειρίσιμες δομές, εκτεταμένη αυτάρκεια (weitgehende Selbstversorgung) και προσωπική ευθύνη (Selbstverantwortung). Η λειτουργία της κοινότητας είναι κοσμοπολίτικη και φιλική προς τους ξένους. Δέχεται μέλη κάθε πολιτισμού, κάθε ηλικίας και κάθε κοινωνικής τάξης (Grundsatzpapier Ökodorf Sieben Linden 2015).

Για την επίλυση των προβλημάτων της κοινότητας και τη διαχείρισή της τηρούνται οι εξής αρχές:

1. Παρατήρηση (Wahrnehmung)
2. Προσωπική ευθύνη
3. Διάλογος
4. Αμοιβαία εκτίμηση
5. Εμπιστοσύνη
6. Δημιουργική διαχείριση των εντάσεων και των συγκρούσεων των μελών
7. Διαρκής ανάπτυξη μέσω της παρατήρησης
8. Σεβασμός της άποψης του άλλου (Zuhören).

Οι αποφάσεις για κάθε θέμα λαμβάνονται μετά από συζήτηση σε γενικές συνελεύσεις (Vollversammlungen) και υπάρχει η δυνατότητα του veto [7]. Για να εφαρμοστεί μία απόφαση πρέπει να αποφασίσουν τα 2/3 των μελών της γενικής συνέλευσης. Οι δομές της κοινότητας είναι αποκεντρωμένες, χωρίς ιεραρχία και γι' αυτό δίνεται βαρύτητα στην προσωπική ευθύνη (Grundsatzpapier Ökodorf Sieben Linden 2015).

Οι κάτοικοι του οικολογικού χωριού Sieben Linden εμφορούνται από τις τέσσερις βασικές αρχές της αναγέννησης ή της ανάπλασης (regeneration): Οικολογική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική βιωσιμότητα (GEN 2020).

Στην Ομοσπονδιακή Γερμανία η προστασία της φύσης ως πολιτική απόφαση ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του 1970 με πρωτόπορα τα κρατίδια της Βάδης-Βυρτεμβέργης, της Ρηνανίας-Παλατινάτου και του Σλέσβικ-Χολστάϊν. Τα κρατίδια αυτά ψήφισαν μεμονωμένα νόμους για την προστασία της φύσης. Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1990 υπήρχαν διαφορετικές προσεγγίσεις και νομικές ρυθμίσεις μεταξύ των ομοσπονδιακών κρατών έναντι της κεντρικής κατεύθυνσης για μεταρρυθμίσεις στο θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος. Για τη μη εφαρμογή του ευρωπαϊκού νόμου για την προστασία της φύσης η Γερμανία βρέθηκε πολλές φορές απολογούμενη στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Το κύριο κατηγορητήριο ήταν ότι

δεν καθόριζε επαρκείς προστατευμένες περιοχές στα ομόσπονδα κράτη (παράβαση της κοινοτικής οδηγίας Habitats Directive). Το 2002 ο κυβερνητικός συνασπισμός (die rot-grüne Regierungskoalition) ψήφισε ομοσπονδιακό νόμο για την προστασία της φύσης, αλλά οι κυβερνήσεις των κρατιδίων, οι οποίες ελέγχονταν από τη Χριστιανικο-δημοκρατική Ένωση (CDU), αρνούνταν να τον εφαρμόσουν. Το 2006 έγινε μία αναμόρφωση του νόμου και αρκετά κρατίδια δέχθηκαν την εφαρμογή του. Τα κράτη αποδέχονται το μοντέλο, που συνδυάζει διάφορες μεταβλητές- παράγοντες και στρατηγικές δράσης που καθόρισε ο Martin Jänicke. Έτσι, τα ομόσπονδα κρατίδια δραστηριοποιούνται στους τομείς των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, σε στρατηγικές αειφορίας, σε προγράμματα προστασίας του κλίματος, αλλά υπάρχουν και κρατίδια που ακολουθούν πολιτικές που ξεπερνούν τις οδηγίες και τα προγράμματα του ομοσπονδιακού νόμου (Volkery 2008).

Η οικολογία στο χωριό Sieben Linden του κρατιδίου Sachsen-Anhalt αντιμετωπίζεται σε σχέση με την αυτάρκεια. Καθετί που καταναλώνεται έχει την επίδρασή του στην οικολογική και κοινωνική κατάσταση της Γης. Η κατανάλωση συνδέεται με την εκμετάλλευση της γης και με τη ρύπανσή της. Ως εκ τούτου δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην προσεκτική χρήση των πόρων της σε όλους τους τομείς (οικοδόμηση, κίνηση, χρήση νερού, χρήση και υποδομές ενέργειας, σκουπίδια, τρόφιμα κ.λπ.). Όλα αυτά ελέγχονται, πριν γίνει χρήση τους, αν είναι οικολογικά και κοινωνικά δικαιολογημένα. Στόχος των μελών είναι η αυτάρκεια της κοινότητά τους. Η αυτάρκεια έχει επεκταθεί από τα αγαθά και στις υπηρεσίες, όπως η ιατρική περίθαλψη, η διοίκηση, ο πολιτισμός, ο ενεργειακός εφοδιασμός και η εκπαίδευση.

Το 2004 μία μελέτη της Ενιαίας Ανώτατης Σχολής του Κάσσελ έδειξε ότι το οικολογικό αποτύπωμα (ökologischer Fußabdruck) των κατοίκων του Sieben Linden ήταν κατά μέσο όρο 2.500 kg CO₂ [8] ισοδύναμο ανά άτομο, μειωμένο κατά 2/3 περίπου σε σχέση με τον ομοσπονδιακό γερμανικό μέσο όρο, που ήταν 8.000 kg CO₂ ισοδύναμο ανά άτομο (Würfel 2012, 12). «Οι κατά κεφαλήν εκπομπές στο οικολογικό χωριό Sieben Linden αντιστοιχούν στο 28% του γερμανικού μέσου όρου» (Μανωλάς 2013).

Όσον αφορά την κινητικότητα, η χρήση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, η κοινή χρήση του αυτοκινήτου και η αποφυγή των αεροπορικών ταξιδιών αποδίδει μείωση του οικολογικού αποτυπώματος κατά 50%. Οικολογικές είναι και οι πρακτικές στις καλλιέργειες, στο δάσος και στις άλλες δραστηριότητες. Εκτός από τρακτέρ χρησιμοποιούν και άλογα για τις εργασίες τους και τα κοινόχρηστα αυτοκίνητα είναι σταθμευμένα σε ειδικό χώρο έξω από το χωριό. Το δάσος αποτελείται κυρίως από πεύκα. Υλοτομείται από μία ειδική ομάδα και οι κορμοί των δένδρων τεμαχίζονται και μεταφέρονται με άλογα στο χωριό, όπου αποθηκεύονται και συντηρούνται, για να χρησιμοποιηθούν ως οικοδομικά υλικά. Εντός του δάσους υπάρχει και ο χώρος λιπασματοποίησης (composting site). Το υλικό που αποτίθεται εκεί μετά από κάποιο χρονικό διάστημα χρησιμοποιείται σε φράχτες συστάδας μικρών δένδρων, σε περιοχές στις οποίες γίνεται αναδάσωση και ίσως και στους οπωρώνες.

Τα σπίτια είναι κατασκευασμένα από ξύλο, άχυρο [9] και πηλό και η ενέργεια, που χρησιμοποιούν οι ένοικοί τους, προέρχεται από ξύλο, ήλιο και γεωθερμία. Ο τρόπος κατασκευής των σπιτιών μειώνει τη θέρμανση με ξύλο κατά 2/3. Η κύρια πηγή ενέργειας που χρησιμοποιείται είναι αειφόρος, αφού προέρχεται κυρίως από φωτοβολταϊκά συστήματα και γίνεται εξοικονόμησή της κατά μεγάλο ποσοστό. Η

ιδιωτική κατανάλωση ενέργειας είναι 400 KWh ανά άτομο έναντι 1.750 KWh του εθνικού μέσου όρου ανά άτομο.

Για την άρδευση των κήπων χρησιμοποιείται νερό από τα δύο υπάρχοντα πηγάδια και με άλλες τεχνικές η μείωση της χρήσης νερού είναι στο ήμισυ ανά άτομο σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα και στη μείωση των λυμάτων.

Η βιολογική κηπουρική που εφαρμόζεται δίνει επάρκεια στο χωριό κατά 70% σε λαχανικά, φρούτα και βότανα. Τα υπόλοιπα είδη τα προμηθεύονται από αγροκτήματα της περιοχής ή από βιολογικό χονδρεμπόριο. Η κοινή μαγειρική, στην κοινή κουζίνα, είναι αποκλειστικά χορτοφαγική. Τα νοικοκυριά που θέλουν να μαγειρεύουν στο σπίτι τους έχουν οποιαδήποτε δική τους επιλογή. Το 100% των τροφίμων, ανεξάρτητα αν κάποια από αυτά αγοράζονται από προμηθευτές εκτός του χωριού, είναι βιολογικά. Τα προϊόντα που παράγονται εντός του χωριού δεν πουλιούνται σε άτομα εκτός του οικολογικού χωριού, γιατί είναι απαραίτητα στους ίδιους (Sieben Linden Ecovillage 2015).

Τα είδη οικιακού εξοπλισμού, τα ρούχα και τα οικοδομικά υλικά αγοράζονται από οικολογικούς κατασκευαστές και είναι καθιερωμένο να προτιμώνται μεταχειρισμένες συσκευές. Συχνά οι κάτοικοί του ανταλλάσσουν επίσης ρούχα μεταξύ τους. Υπάρχει δηλαδή ένα ποσοστό αυτόαρκειας, το οποίο αντίστοιχα μειώνει την κατανάλωση ενέργειας για μεταφορές και κατασκευή προϊόντων (Das Ökodorf Sieben Linden 2014).

Αυτό που κινεί την οικονομία στο χωριό είναι ο Συνεταιρισμός Διακανονισμού (Siedlungsgenossenschaft Ökodorf e.G.) στη βάση της ισότητας και της δίκαιας κατανομής. Οι κάτοικοι έχουν μερίδιο στη γη, τις υποδομές του χωριού, τα κτίρια της κοινότητας, το δάσος, τις λίμνες κ.ά. Για τα τρέχοντα έξοδα του συνεταιρισμού στα συνεχιζόμενα έργα οι κάτοικοι πληρώνουν ένα μηνιαίο ποσό των 115-130 ευρώ.

Ο συνεταιρισμός είναι ταυτόχρονα και εργοδότης για τους κατοίκους που θέλουν να απασχοληθούν σε εργασίες στο δάσος, στον κήπο, στη διοίκηση του συνεταιρισμού, στα θέματα που σχετίζονται με τον Κύκλο των Φύλων (σεμινάρια, ενημέρωση επισκεπτών, δημόσιες σχέσεις) και σε διάφορες εταιρείες, όπως διεκπεραίωση παραγγελιών φυσικών προϊόντων, βοτάνων, αλληλογραφίας κ.λπ. Αρκετοί κάτοικοι απασχολούνται εντός του χωριού ως τεχνίτες, κηπουροί, μηχανικοί και θεραπευτές (Therapeut/ Therapeutinnen). Υπάρχουν άτομα που εργάζονται έξω από το χωριό, αλλά το χρήμα αυτόν ανακυκλώνεται στη συνέχεια και στην κοινότητα (Das Ökodorf Sieben Linden 2014).

Η οικονομία του οικολογικού χωριού στηρίζεται ασφαλώς στην εργασία του κάθε μέλους για την προσωπική του συντήρηση. Κοινοτικές όμως οικονομικές ανάγκες αντιμετωπίζονται από τον συνεταιρισμό της στέγασης. Αν η κοινότητα έχει ανάγκη από εξωτερικές επιχειρήσεις και ανθρώπους, ο συνεταιρισμός της στέγασης συνάπτει συμβάσεις με διάφορες νομικές μορφές. Η εργασία είναι αυτοδιαχειριζόμενη, αυτοοργανωμένη και προσανατολισμένη στην ομάδα. Την εργασία που ασκεί κάποιος την ασκεί σύμφωνα με τη δεξιότητά του και τη θέλησή του. Αξιοποιείται δηλαδή ο καθένας εκεί που μπορεί να προσφέρει περισσότερα και καλύτερα χωρίς καταπίεση, με έναν ευχάριστο συνεργατικό τρόπο (Grundsatzpapier Ökodorf Sieben Linden 2015).

Το Sieben Linden λειτουργεί ως κοινότητα, πράγμα που σημαίνει σεβασμός και εκτίμηση των αναγκών και των χαρακτηριστικών του κάθε μέλους. Οι σχέσεις των

μελών διέπονται από διαφάνεια, εμπιστοσύνη και ειλικρινή επικοινωνία. Άτομα διαφορετικών ηλικιών συναποφασίζουν μαθαίνοντας ο ένας από τον άλλο. Τα νοικοκυριά ζουν ανάλογα σε κοινόχρηστα κτίρια, οικογενειακά διαμερίσματα και σκηές. Τα περισσότερα νοικοκυριά έχουν τη δική τους υποδομή. Τα κτίρια της κοινότητας είναι οι χώροι για κοινά γεύματα, γιορτές, ησυχασμό (Klausurzeit), χορό, θέατρο, κινηματογράφο, διαλέξεις, στοχασμό (Meditation) και συναντήσεις. Στις σχέσεις των μελών δεν υπάρχει καμία κοσμοθεωρία για να ακολουθήσουν και δεν υπάρχει καμία πνευματική καθοδήγηση. Οι αποφάσεις για ό,τι αφορά την κοινότητα λαμβάνονται με ανοιχτές διαδικασίες αναζήτησης και πειραματισμού.

Στον πολιτισμό επικρατεί η κουλτούρα της συνύπαρξης με αυτο-ευθύνη (Selbstverantwortung) και σεβασμό για όλα τα άλλα έμβια του κόσμου. Χαρακτηριστικά μπορεί να αναφερθεί πώς σκέπτονται οι κάτοικοι του Sieben Linden τη σχέση του ανθρώπου με τα ζώα. Στο χωριό υπάρχουν έξι άλογα, αρκετές γάτες (βρήκαν μόνες τους καταφύγιο εκεί), μερικά ινδικά χοιρίδια και μερικά ψάρια. Δεν έχουν άλλα ζώα, γιατί δεν θέλουν να τα σκοτώνουν για κατανάλωση κρέατος. Κατοικίδια ζώα, όπως σκύλοι και γάτες, δεν επιτρέπονται, γιατί «θα μπορούσαν να διαταράξουν τον βιότοπο των πουλιών και της άγριας ζωής στο παρακείμενο δάσος» (Becker 2013). Η έλλειψη γης και μεγάλων λιβαδιών δεν τους επιτρέπει επίσης να κάνουν εκτροφή αγελάδων για γαλακτοκομικά προϊόντα.

Τα μέλη της κοινότητας αποδέχονται την ποικιλομορφία και τις διαφορετικότητες. Εάν προκύπτουν διαφορές, αντιμετωπίζονται με εποικοδομητικό τρόπο. Ο M. Würfel αναφέρει ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της ανεκτικότητας που υπάρχει μεταξύ των μελών του. Υπάρχουν κάτοικοι, οι οποίοι κάνουν τις διακοπές τους με ποδήλατο διατρέχοντας ακόμα και χιλιάδες χιλιόμετρα και υπάρχουν άλλοι οι οποίοι κάνουν ένα ταξίδι δύο εβδομάδων στην Ταϊλάνδη με αεροπλάνο. Ωστόσο, αυτοί οι τελευταίοι δεν αποβάλλονται από το χωριό, επειδή συμμετέχουν σε μία περιβαλλοντική ζημιά που προκαλείται από τις πτήσεις των αεροπλάνων (Würfel 2012).

Συμπληρωματικά πρέπει να επισημανθεί ότι η εμπιστοσύνη που υπάρχει ανάμεσα στα μέλη φαίνεται από το γεγονός ότι δεν υπάρχει καθόλου αστυνομία. Δεν υπάρχει επίσης εκκλησία [10] και βέβαια δεν ξεχωρίζουν άτομα με πλούτο ή με ελιτίστικη συμπεριφορά (Würfel 2012). Πολλά πολιτιστικά στοιχεία (χορωδία, τελετές, εποχιακές γιορτές, γενέθλια, κ.λπ.) είναι συνδεδετικοί κρίκοι της κοινότητας και ενδυναμώνουν τις σχέσεις τους.

Στο οικολογικό χωριό διεξάγονται διαρκώς σεμινάρια [11] για την ενημέρωση των κατοίκων με την ακόλουθη θεματολογία και τις αντίστοιχες δραστηριότητες:

- Γνωριμία του οικολογικού χωριού.
- Επικοινωνία και γνώση της κοινότητας.
- Οικολογική κατασκευή. Κατασκευή με άχυρο, με πηλό και οικολογική ανακαίνιση παλαιών κτιρίων.
- Οικολογικές τεχνικές: ηλιοθερμία, φωτοβολταϊκά, θέρμανση αεριοποίησης ξύλου (Holzvergaserheizung), θέρμανση από πυρήνα (warmer Kern), επεξεργασία λυμάτων και οικολογικές τουαλέτες.
- Γεωργία και δασοκομία. Οικολογικές διαχειρίσεις στα προϊόντα των τομέων.

- Διατροφή.
- Δράση σε παγκόσμιο επίπεδο για την υποστήριξη του οικολογικού χωριού. Εκπαίδευση στον σχεδιασμό οικολογικού χωριού και γνώση της βαθιάς οικολογίας (Tiefenökologie).
- Θέματα για το σώμα, το πνεύμα και την ψυχή.
- Δημιουργικότητα και πολιτισμός: Χορός, τραγούδι, θέατρο, παιχνίδια, πολιτιστικά φεστιβάλ.
- Διεθνή σεμινάρια για εκπαίδευση στον σχεδιασμό οικολογικού χωριού (Das Ökodorf Sieben Linden 2014).

Για να εξασφαλίσει υψηλό επίπεδο βιωσιμότητας η κοινότητα καθόρισε κανόνες στους τομείς των κατασκευών, της διατροφής και της κινητικότητας.

Στα κτίρια:

- Σχεδιασμός ενός νέου σπιτιού πρέπει να περιλαμβάνει τρεις ενήλικες το λιγότερο ως κατοίκους.
- Κατασκευή του σπιτιού από τους μελλοντικούς κατοίκους με συνεργασία. Θα χρησιμοποιούνται εξωτερικοί επαγγελματίες, μόνον εάν καθίσταται αναγκαίο.
- Ο προσωπικός χώρος που αναλογεί στο άτομο καθορίστηκε κάτω από 16 τετραγωνικά μέτρα.
- Η διαδικασία της κατασκευής είναι τέτοια, ώστε το κτίριο να μπορεί να ενοικιαστεί από κάθε άτομο, ανεξαρτήτως ηλικίας, εκπαίδευσης, δεξιοτήτας και προέλευσης.
- Η κατασκευή πρέπει να αποδίδει τη χαμηλότερη δυνατή στάθμη απορριμμάτων.
- Χρήση οικολογικών τεχνικών και υλικών δόμησης. Τα υλικά πρέπει να είναι ξυλεία, πηλός από τη γη του χωριού και άχυρο από τους αγρότες της περιοχής.
- Χρήση ηλιακών συστημάτων για παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος και θέρμανση νερού.
- Θέρμανση με σόμπες ξύλου και χρήση των καυσόξυλων της περιοχής [12].
- Καθορισμός χαμηλών λειτουργικών προτύπων ενέργειας.
- Επαναχρησιμοποίηση υδάτων μετά από την απαραίτητη επεξεργασία.
- Χρήση ειδικών τουαλετών (dry composting toilets).

Στη διατροφή:

- Παραγωγή φρούτων, λαχανικών και δημητριακών από τους κατοίκους του χωριού.
- Αποκλειστική χρήση τεχνικών βιολογικής καλλιέργειας.
- Στην κοινοτική κουζίνα τα φαγητά είναι αποκλειστικά χορτοφαγικά.

Στην κινητικότητα:

- Απαγόρευση χρήσης μηχανοκίνητων οχημάτων εντός του χωριού.

- Τα μονοπάτια είναι στρωμένα με χαλίκι για την διαπερατότητα (permeability) του εδάφους.
- Μη χρήση νυχτερινού εξωτερικού φωτισμού, εκτός από το κτίριο της κοινότητας και του εξωτερικού χώρου της στάθμευσης αυτοκινήτων, στα οποία ο φωτισμός τους γίνεται από λαμπτήρες led, που παράγεται από ηλιακά συστήματα.
- Κοινή χρήση των ιδιωτικών αυτοκινήτων (Gerace & Pollini 2019).

Οι κάτοικοι του Sieben Linden λειτουργούν ως ένας μικρόκοσμος απάντησης των προβλημάτων που αντιμετωπίζει όλη η ανθρωπότητα. Εκτός από τη μείωση της κατανάλωσης των φυσικών πόρων και του σεβασμού προς το φυσικό περιβάλλον δείχνουν πώς μπορεί να είναι μία μελλοντική κοινωνία και οικονομία έχοντας ως βάση τη στήριξη του ενός προς τον άλλον.

Οι προοπτικές του

Για να γίνει κάποιος κάτοικος του Sieben Linden, αφού προαιρετικά διέλθει μια δοκιμαστική περίοδο ενός έτους, μετά από μια ενημέρωση δύο εβδομάδων, απαιτείται να αγοράσει μετοχές στο ποσό των 13.325 ευρώ. Για την ένταξή του στην κοινότητα θα πληρώσει άλλα 1.500 ευρώ ως εισοδο και για τα έξοδα διαμονής και διατροφής του χρειάζεται να διαθέτει ένα ποσό από 500 έως 1.000 ευρώ τον μήνα. Αυτά υπολογίζονται ως έξοδα κίνησης (laufende Kosten) και για την κατασκευή του σπιτιού. Αν ο νεοεισερχόμενος προσφέρει την εργασία του, τότε μπορεί να μειωθεί το κόστος της κατασκευής του σπιτιού.

Νέοι μέχρι την ηλικία των 27 ετών μπορούν να ζήσουν μία εθελοντική χρονιά στο οικολογικό χωριό για απόκτηση εμπειρίας από τη ζωή εκεί. Μένουν σε μία περιοχή καθορισμένη ειδικά για τους νέους εθελοντές, στην οποία υπάρχουν τροχόσπιτα και μία κοινή κουζίνα.

Όποιος θέλει απλά να επισκεφθεί το χωριό για να το γνωρίσει μπορεί να προσέρχεται κάθε πρώτη Κυριακή του μήνα και να περιηγείται στον χώρο για τρεις ώρες, από τις 14:00΄ έως τις 17:00΄. Στους επισκέπτες απαγορεύεται να κάνουν χρήση του κινητού και των ασύρματων δικτύων εντός του χωριού και το κάπνισμα επιτρέπεται μόνον σε ειδικό χώρο καπνίσματος. Αν θέλουν κάποιος να διανυκτερεύσουν στο χωριό, τους παρέχεται στέγη είτε στην περιοχή με τα τροχόσπιτα είτε σε δωμάτια διαφόρων κτιρίων, τα οποία είναι μονόκλινα έως τετράκλινα.

Το 2019 το Sieben Linden είχε 145 κατοίκους (105 ενήλικες και 40 παιδιά). Οι ηλικίες τους ήταν από 1-80 έτη. Στόχος του χωριού από την ίδρυσή του είναι να αποκτήσει 300 μόνιμους κατοίκους. Μετά από 22 χρόνια δεν έχει επιτύχει τον στόχο του πληθυσμού του. Αυτό δείχνει μία δυσκολία στην προσέλκυση νέων μόνιμων κατοίκων, παρ' όλη τη δημοσιότητα που έχει το χωριό από τα ΜΜΕ και τη γερμανική πολιτεία. Υπάρχει μία πληθώρα αφιερωματικών ρεπορτάζ και video προς ενημέρωση των ενδιαφερομένων, αλλά το αποτέλεσμα για αύξηση του πληθυσμού του δεν είναι το αναμενόμενο. Τα αίτια της μη αύξησης του πληθυσμού πιθανολογούμε πως πρέπει να αναζητηθούν στις συνθήκες διαβίωσης των κατοίκων και στη λειτουργία του οικολογικού χωριού. Οι υποψήφιοι προς εγκατάσταση κάτοικοι δεν είναι διατεθειμένοι να αφήσουν τις ανέσεις που προσφέρει ο πολιτισμός των αστικών κέντρων.

Έτσι, οι προοπτικές του χωριού πρέπει να αναζητηθούν στους ήδη εγκαταστημένους κατοίκους του, στο κατά πόσο δηλαδή θα μείνουν αυτοί εκεί και με την παρέλευση των χρόνων, θα δημιουργήσουν οικογένειες και θα αυξηθεί αυτό πληθυσμιακά. Υπάρχουν εθελοντές, οι οποίοι πηγαίνουν στο χωριό για να έχουν μία εμπειρία της ζωής εκεί, αλλά αυτοί μετά από ένα χρονικό διάστημα αποχωρούν. Από τον Μάρτιο έως τον Οκτώβριο κάθε έτους το χωριό δέχεται τους εθελοντές και έναντι της διαμονής τους εκεί αυτοί είναι υποχρεωμένοι να ασκήσουν έργο ή δραστηριότητα 32,5 ωρών εβδομαδιαίως. Οι μόνιμοι κάτοικοι έχουν συνεισφορά στη συλλογική εργασία 6 ώρες την εβδομάδα. Συνήθως είναι εργασίες καθαριότητας στο εστιατόριο και συμμετοχή σε διάφορες επιτροπές (De Silva 2019).

Αξιοσημείωτη περίπτωση ανθρώπου που εγκατέλειψε τη ζωή στην πόλη για να ζήσει στο οικολογικό χωριό Sieben Linden είναι αυτή του γνωστού στη Γερμανία συγγραφέα και σκηνοθέτη Michael Würfel. Ζει στο χωριό από το 2007. Μέσα από τα βιβλία [13] του μεταφέρει την εμπειρία του στο χωριό.

Μέσα από τις συλλογικές διαδικασίες δεν χάνονται η προσωπική ελευθερία και οι προσωπικές επιλογές. Σε μία συνέντευξή του στη L. Siewert του Spiegel ο Michael Würfel περιγράφοντας την εμπειρία του στο οικολογικό χωριό λέει:

Αισθάνομαι ολοκληρωμένος. Το μείγμα εδώ είναι ποικιλόχρωμο: από νέους ανθρώπους της αυτοσυντήρησης έως γονείς, οι οποίοι αναζητούν ένα άλλο περιβάλλον για τα παιδιά τους. Πληρώνω μηνιαίως ένα ποσό στο ταμείο για φαγητό και μπορώ να πάρω στην κουζίνα ό,τι επιθυμώ. Είναι δική μου υπόθεση, εάν θα φάω το βράδυ μαζί με τους άλλους στο κεντρικό κτίριο ή αν θα αποσυρθώ στο δικό μου οίκημα με μία φέτα ψωμιού με βούτυρο.

Για τον ίδιο όμως η λύση σε πολλά ατομικά προβλήματα είναι η συλλογικότητα:

Να ζούμε με κοινοκτημοσύνη. Στο Sieben Linden δεν υπάρχουν απλοί άνθρωποι, οι οποίοι ενδιαφέρονται μόνον για τη βιωσιμότητα (Nachhaltigkeit). Μόνον σε μια μεγάλη κοινότητα αναζητά κάποιος τις λύσεις σε ατομικό επίπεδο. Η βιωσιμότητα και η κοινότητα συμβαδίζουν. Σ' αυτόν τον χώρο μοιραζόμαστε αυτοκίνητα και γκλοσκοπτικά, φροντίζουμε μαζί τους χώρους των λαχανικών και την κατασκευή των σπιτιών. Επειδή η κάθε εργασία είναι προς το καλό όλων των κατοίκων, έχουμε μια καλή οικολογική ισορροπία (Ökobilanz). Αυτή είναι σχεδόν αδύνατη να επιτευχθεί μόνη της (Siewert 2012).

Ο ίδιος επίσης ισχυρίζεται πως «όσο ζούμε όλο και πιο πολύ ως ατομιστές και όλο πιο πολύ ως ανεξάρτητοι από τους συνανθρώπους μας δεν θα επιτύχουμε ποτέ έναν πραγματικά βιώσιμο τρόπο ζωής» (Würfel 2012). Η βασική τάση του σημερινού πολιτισμού είναι να καλλιεργεί την κουλτούρα του ατομικισμού και να εξυμνεί τον χωρισμό της κοινωνίας σε πολλά μικρά κομμάτια (Würfel 2012).

Οι συμβιβασμοί αποτελούν μέρος της καθημερινής ζωής. «Είμαστε ένας μικρόκοσμος που αντικατοπτρίζει όλα τα προβλήματα του έξω κόσμου», λέει ο Dieter Halbach, περιγράφοντας το κλίμα της κοινότητας. «Υπάρχουν διαφορές εισοδήματος, σχέσεις που αποτυγχάνουν, κυρίαρχοι και ντροπαλοί άνθρωποι». Ωστόσο, οι διαφορές θεραπεύονται, επειδή επιτρέπεται να έρθουν στο φως. Η πρόκληση είναι να συμπεριληφθούν ανάλογα όλες οι ευκαιρίες, οι δεξιότητες και οι ικανότητές τους. Στο Sieben Linden υπάρχει μια δημοκρατική βάση στη λήψη των αποφάσεων. Τα παιδιά μπορούν επίσης να έχουν λόγο στις υποθέσεις της κοινότητας. Η πρωταρχική αρχή είναι η επικοινωνία χωρίς βία. Γι' αυτό δεν υπάρχει κανένας χαμένος (Jäger 2012).

Τα προβλήματα της κλιματικής αλλαγής, οι οικονομικές κρίσεις, η εκμετάλλευση ανθρώπων και φυσικών πόρων είναι θέματα που απασχολούν το σύνολο της ανθρωπότητας. Μπροστά στον φόβο και στην ανασφάλεια των ανθρώπων της εποχής μας το οικολογικό χωριό Sieben Linden αντιμετωπίζει την κοινωνία και την οικονομία με ολιστικό τρόπο και κυκλικά (mit Ganzheitlichkeit und Zirkularität) [14] για ένα διαφορετικό σχεδιασμό του μέλλοντος (Lüdtke 2020).

Μια κριτική αποτύπωση της λειτουργίας του

Το Sieben Linden είναι μία κοινότητα, η οποία έχει σε μεγάλο βαθμό μία αυτάρκεια στη διατροφή και στη χρήση της ενέργειας. Οι κάτοικοί του είναι συνειδητοποιημένοι ως προς την προστασία του περιβάλλοντος και στη χρήση των φυσικών πόρων. Για θέματα περιβάλλοντος έχουν διαρκή ενημέρωση και η συνειδητοποίηση ως προς αυτό είναι μόνιμη.

Χαρακτηρίζεται ως ένα από τα καλύτερα παραδείγματα ενός οικολογικού χωριού (De Silva 2019). Το χωριό δεν κρίνεται μόνον από το αποτύπωμά του στη μείωση των αρνητικών επεμβάσεων του ανθρώπου στο φυσικό περιβάλλον. Το ζήτημα που θέτει η λειτουργία της κοινότητας του Sieben Linden είναι πολιτιστικό και πολιτικό. Επιμένουμε στο παρόν μοντέλο ανάπτυξης ή αποφασίζουμε να μεταβούμε σε ένα νέο; Το γερμανικό χωριό λειτουργεί ως ένα ισχυρό μοντέλο και προσφέρει λύσεις σε ένα επίπεδο κοινωνικής και πολιτιστικής καινοτομίας. Ο τρόπος ζωής των κατοίκων του και η μείωση των φυσικών πόρων για τη συντήρησή τους αποτελεί παράδειγμα για την αποσύνδεση του σύγχρονου ανθρώπου από την κατανάλωση, η οποία επιφέρει τη ρύπανση του περιβάλλοντος ή την εξάντληση των πόρων του (Bocco 2019). Οι κάτοικοί του έχουν τη δική τους κοσμοθεωρία: «Στόχος είναι να χρησιμοποιείται τόση ενέργεια, χώρος και πρώτες ύλες, τα απαραίτητα, ώστε να παραμένουν επαρκείς πόροι για κάθε άλλο άτομο στον πλανήτη, έτσι που και αυτό να μπορεί να ζήσει κατά τον ίδιο τρόπο» (Würfel 2012).

Η ιδέα για τη δημιουργία της κοινότητας ξεκίνησε ως μία ριζοσπαστική πρόταση για αλλαγή του τρόπου ζωής, που καθιέρωσε η βιομηχανική κοινωνία και ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής με έμφαση στην κατανάλωση των βιομηχανικών προϊόντων χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η μείωση των φυσικών πόρων, η ρύπανση του περιβάλλοντος και η ανισορροπία στην οικολογία. Η ιδέα έγινε κίνημα, αλλά στην πορεία του έχασε τον ριζοσπαστισμό του και αυτό φάνηκε με την παραίτηση του Jörg Sommer. Οι μένοντες στο κίνημα ήρθαν σε συνδιαλλαγή με το σύστημα, το οποίο θεωρητικά αμφισβητούσαν. «Έπρεπε να πάρουμε την έγκριση από την κυβέρνηση για την Κοινότητα» παραδέχεται ο Dieter Halbach [15], ένας από τους πρώτους κατοίκους του χωριού (Becker 2013). Δέχθηκαν βράβευση και υποστήριξη από το πολιτικό σύστημα, το οποίο είναι υπεύθυνο για τα προβλήματα στο φυσικό περιβάλλον. Η Γερμανία είναι από τα πιο αντιπροσωπευτικά κράτη με καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής. Ίσως να χρησιμοποιείται αυτή η υποστήριξη στα τεκταινόμενα στο χωριό Sieben Linden ως ένα άλλοθι ότι, παρά τα προβλήματα στο φυσικό περιβάλλον, το πολιτικό σύστημα κάνει προσπάθειες να βρει λύσεις. Οι επισκέψεις σχολείων, εθελοντών, τα σεμινάρια, η κίνηση των ανθρώπων προς το Sieben Linden αποφέρει χρήματα στο κράτος από φόρους στον κύκλο εργασιών και επομένως το χωριό δεν είναι αντίπαλός του. Το οικολογικό χωριό Sieben Linden (ÖSL) αντιμετωπίζεται [16] ως «κοινωνικό – οικολογικό μοντέλο οικισμού» και «ερευνητικό πρόγραμμα για τρόπους ζωής προσανατολισμένους στο μέλλον»

(“Sozial-ökologische Modellsiedlung” und “Forschungsprojekt für zukunftsorientierte Lebensweisen”) (Centgraf 2009).

Αυτά που εφαρμόζονται στο Sieben Linden δεν είναι αμελητέα και δεν χάνουν την αξία τους, επειδή υποστηρίζονται από το πολιτικό σύστημα. Το πρόβλημα είναι κατά πόσο θα μπορέσει να απελευθερωθεί από την αιγίδα του και να δημιουργήσει συνθήκες πραγματικής αυτόνομης οικονομίας και να σταθεί μακριά από λογικές κατοχής μετοχών γης, διαφημίσεις, εισιτήρια εισόδου στα σεμινάρια κ.λπ. Υπάρχει δηλαδή ο κίνδυνος οι άνθρωποί του να ενστερνιστούν τη λογική του κέρδους [17] από πηγές που δεν αποτελούν μία παραγωγική βάση, η οποία θα το καθιστούσαν πραγματικά αυτόνομο και ανεξάρτητο.

Ανεξάρτητα όμως τι κάνουν οι κάτοικοι του Sieben Linden, «πόσοι άνθρωποι [18] θα έχουν το θάρρος να ακολουθήσουν αυτήν την τάση και να αφήσουν μια αξιολογη κληρονομιά για τις γενιές που θα ακολουθήσουν;» (De Silva 2019). Ο M. Würfel, ο οποίος ζει στο χωριό, παραδέχεται πως «το Sieben Linden ίσως να μην λειτουργεί ως πρακτικό παράδειγμα για οικολογικά ενδιαφερόμενους κατοίκους, οι οποίοι δεν θα ήταν διατεθειμένοι να μοιραστούν ένα κοινό διαμέρισμα και να ζήσουν με άλλα άτομα σε ένα κοινό νοικοκυριό» [19]. Υπάρχουν άνθρωποι στις πόλεις, οι οποίοι πιθανόν να ακολουθούν και αυτοί έναν οικολογικό τρόπο ζωής, αλλά, κατά τον Würfel, μόνον η κοινοτική διαβίωση και η αυτοδιοίκηση μπορούν να παράσχουν πιθανές βιώσιμες λύσεις (possible sustainable solutions) (Würfel 2012).

Συμπεράσματα

Το οικολογικό χωριό Sieben Linden αποτελεί ένα πείραμα, για να εξαχθούν συμπεράσματα για μία διαφορετική προσέγγιση της φύσης από τον άνθρωπο και της οργάνωσης της κοινωνίας έτσι, που να είναι συμβατή με το περιβάλλον. Εφαρμόζεται σε μία μικρή κοινότητα ανθρώπων, οι περισσότεροι των οποίων είναι συνειδητοποιημένοι για τα περιβαλλοντικά προβλήματα και έχουν τη θέληση να περιορίσουν τις καταναλωτικές ανάγκες τους ή να αρνηθούν τον βιομηχανικό τρόπο ζωής, γιατί διαθέτουν την ανάλογη παιδεία και ενημέρωση στην πράξη. Βρίσκεται σε μία αγροτική περιοχή της πρώην Ανατολικής Γερμανίας και έχει τον επαρκή χώρο για να λειτουργήσει ως ένα μικρό χωριό. Το ερώτημα που μένει να απαντηθεί είναι: Μπορεί μία τέτοια συνεργατική κοινωνία να υπάρξει και να οργανωθεί σε πληθυσμιακά μεγέθη χιλιάδων και εκατομμυρίων ανθρώπων και σε αστικές περιοχές, οι οποίες δεν έχουν τον αναγκαίο χώρο για την αυτονομία στα είδη διατροφής και στις πηγές ενέργειας; Από ειδικούς επί τους θέματος η απάντηση είναι: «Τα οικολογικά χωριά δεν είναι η απάντηση στην κρίση που αντιμετωπίζουμε» (Μανωλάς 2013). Την κοινότητα (του Sieben Lieden) την αντιμετωπίζουμε «ως πρόκληση, ως πραγματική και πολλά υποσχόμενη εναλλακτική λύση έναντι του ατομικού πολιτισμού, αλλά πρέπει να αναπτυχθεί και να βελτιωθεί» (Würfel 2012).

Σημειώσεις

[1] Η πλήρης διεύθυνσή του είναι: Sieben Linden Ecovillage / Poppau, Sieben Linden /38489 Beetzendorf / Germany (Würfel 2014, 2).

[2] Οι διαμαρτυρίες αυτές ξεκίνησαν από την απόφαση της γερμανικής κυβέρνησης να χρησιμοποιήσει το Gorleben της Κάτω Σαξωνίας ως αποθετήριο αποβλήτων από πυρηνικούς αντιδραστήρες.

[3] Η περιοχή Altmark είναι αραιοκατοικημένη, έχει αγροτικό πληθυσμό, μεγάλα ποσοστά ανεργίας (13,5% το 2008) και υποφέρει από γήρανση του πληθυσμού της. Χαρακτηρίζεται επίσης από το φαινόμενο της μετανάστευσης των νέων από την περιοχή τους (Centgraf 2009, 38-39 και 69).

[4] Το βραβείο TAT-Orte απονέμεται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος της Γερμανίας (DBU), το Γερμανικό Ινστιτούτο Αστικών Σπουδών (Difu) και την Αγροτικο-κοινωνική Εταιρεία (Agrarsoziale Gesellschaft) σε νέες ιδέες και υποδειγματικές πρακτικές μικρών κοινοτήτων ή άλλων πρωτοβουλιών στις περιοχές της πρώην Ανατολικής Γερμανίας. Αυτές οι βραβεύσεις έχουν ως σκοπό να λειτουργήσουν ως πρότυπα, ώστε να ακολουθήσουν την ιδέα ή το έργο και άλλες κοινότητες. Οι ιδέες ή τα έργα έχουν σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος. Κάθε χρόνο απονέμονται έως και πέντε βραβεία.

[5] Η δημοσιότητα, που έχει προσλάβει η ύπαρξη του χωριού, προσελκύει πολλούς «περίεργους» εκεί και οι άνθρωποι του χωριού δεν είναι πάντα διατεθειμένοι να δίνουν απαντήσεις στο ερώτημα: Το Sieben Linden είναι ένα μοντέλο και ένα ερευνητικό σχέδιο (model and research project); Αποφεύγουν όμως να απαντούν σε ένα τέτοιο ερώτημα, γιατί, όπως εξηγεί ένας κάτοικος του χωριού Christoph Strünke, «δεν θέλουμε να γίνουμε πίθηκοι στον ζωολογικό κήπο» (Andreas & Wagner 2012, 135).

[6] Στοιχεία του 2017.

[7] Μέχρι το 2012 δεν χρησιμοποιήθηκε ποτέ το veto από κάποιο μέλος, γιατί οι κανόνες που ισχύουν στο οικολογικό χωριό δεν είχαν παραβιαστεί ποτέ και γι' αυτό οι αποφάσεις υποστηρίζονται από τη συντριπτική πλειοψηφία των μελών του (Würfel 2012, 13).

[8] Διοξείδιο του άνθρακα.

[9] Στο Sieben Linden υπάρχει ένα από τα δύο παραρτήματα του FASBA (Fachverband Strohballenbau Deutschland e.V.), δηλαδή του μη κερδοσκοπικού συνδέσμου που κατασκευάζει σπίτια με άχυρο. Το παράρτημα στο χωριό πραγματοποιεί έρευνες στο αντικείμενό του, συγκεντρώνει και διαδίδει σχετικές γνώσεις και δημιουργεί δίκτυα οικοδόμησης με άχυρο. Συμμετέχει σε ερευνητικά και αναπτυξιακά προγράμματα του Υπουργείου Τροφίμων και Γεωργίας (Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft) και του Υπουργείου Περιβάλλοντος της Γερμανίας (DBU).

[10] Οι κάτοικοι είναι «ανοικτοί» στη θρησκεία και στον τρόπο ζωής διαφορετικών ανθρώπων. Υπάρχουν χριστιανοί, βουδιστές, άθεοι, άνθρωποι με μια πνευματικότητα και οπαδοί της βαθιάς οικολογίας. Τους ενώνει το όραμα του χωριού: Να κατανοήσουν όλοι ότι ο εαυτός τους αποτελεί μέρος ενός συνόλου, μέρος της ομάδας και της φύσης και γι' αυτό πρέπει να ζήσουν σεβόμενοι όλη τη Δημιουργία (Becker 2013).

[11] «Πολλά οικολογικά χωριά λειτουργούν ως κέντρα έρευνας και εκπαίδευσης» (Μανωλάς 2013, 9).

[12] Τα καυσόξυλα δεν δημιουργούν περιβαλλοντικό πρόβλημα και δεν επικρίνεται η χρήση τους για θέρμανση (Bocco 2019, 85- 86).

[13] Εκτός από τα αναφερόμενα στη βιβλιογραφία άλλα βιβλία του Würfel είναι:

α. Würfel, M. (2014). Eurotopia: Leben in Gemeinschaft: Verzeichnis von Gemeinschaften und Ökodörfer στην Ευρώπη. Poppau (Bandau): Würfel Verlag.

β. Würfel, M. (2014). Öko Dorf Welt eine Reise ins Ökodorf Sieben Linden, von und mit Michael Würfel. Beetendorf: Blühende Landschaften.

[14] Με την έννοια ότι άνθρωποι, ζώα και φύση δεν είναι ξεχωριστές ενότητες, αλλά έχουν αλληλοεπιδράσεις και αλληλοεξαρτήσεις.

[15] Ο Dieter Halbach είναι Κοινωνιολόγος από την πρώην Ανατολική Γερμανία και εκφράζει την απογοήτευσή του για την αποτυχία του πραγματικού υπαρκτού σοσιαλισμού και ανησυχεί για την απώλεια της αλληλεγγύης που παρατηρείται στους πολίτες μετά την πτώση της πρώην Ανατολικής Γερμανίας. Για την άλλη πλευρά, την πρώην Δυτική Γερμανία, πιστεύει πως οι άνθρωποί της έχουν τους δικούς τους λόγους να αναζητούν εναλλακτικές λύσεις για το περιβάλλον (Jäger 2012).

[16] Τα Ηνωμένα Έθνη (UN) το 2006-2007 και το 2008-2009 αναγνώρισαν το χωριό ως ένα πρόγραμμα (Projekt) «Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη» της επόμενης δεκαετίας (Centgraf 2009, 34).

[17] Υπάρχουν εταιρείες οι οποίες δραστηριοποιούνται στον κύκλο εργασιών των οικολογικών χωριών για το κέρδος. Στην Αυστραλία υπάρχει μία τέτοια εταιρεία, η οποία κατασκευάζει οικολογικά χωριά.

[18] Οι κάτοικοι του χωριού παραδέχονται πως το οικολογικό χωριό τους δεν είναι αντιπροσωπευτικό όλων των κοινωνιών που λειτουργούν σε διάφορα πλαίσια και ότι αυτοί είναι ανεπαρκείς να επεκτείνουν τις δικές τους ιδέες στην ευρύτερη κοινωνία. Γι' αυτό χαρακτηρίζεται περισσότερο ως «μία ενοποιημένη πηγή έμπνευσης» και λιγότερο ως μοντέλο. Είναι για τους κατοίκους του ένας τόπος έμπνευσης για διαβίωση και μάθηση και αυτά τα επιτυγχάνουν μέσα από την έρευνά τους (Andreas and Wagner 2012, 139 και 147).

[19] «Η Simone Britsch και ο Christoph Strünke πλένουν τα μαλλιά τους με το ίδιο σαμπουάν, χρησιμοποιούν το ίδιο σαπούνι, μοιράζονται το φαγητό τους, όχι επειδή είναι ζευγάρι, αλλά επειδή ζουν στο ίδιο χωριό. Και οι άλλοι κάτοικοι κάνουν το ίδιο...» (Becker 2013).

Βιβλιογραφία

I. Ελληνόγλωσση

Μανωλάς, Ε.Ι. (2003). Το φαινόμενο των οικολογικών χωριών. Ναξιακά Γράμματα. Τεύχ. 8, σσ. 7-12.

II. Ξενόγλωσση

Agrarsoziale Gesellschaft (2020). Gemeinden im ökologischen Wettbewerb. Available: https://www.asg-goe.de/forschung_tatorte.shtml

Andreas, M., Wagner, F. (2012). “For Whom? For the Future!”. The Ecovillage Sieben Linden as a Model and Research Project. RCC Perspectives, 2012, No. 8, pp. 135- 148.

Becker, L. (2013). Kein Ort für Träumer: Das Öko-Dorf Sieben Linden. Available: <https://www.evangelisch.de/inhalte/82959/07-05-2013/kein-ort-fuer-traeumer-das-oeko-dorf-sieben-linden#comments>

- Bocco, A. (2019). Final remarks, recommendations and perspectives. In: Bocco, A., Gerace, M., Pollini, S. The Environmental Impact of Sieben Linden Ecovillage. London: Routledge.
- Centgraf, S. (2009). "Ökodörfer bauen!": regionale Effekte nachhaltiger Modellsiedlungen - eine Fallstudie im "Ökodorf Sieben Linden" als Beitrag zur Projektstudie des Vereins "Keimblatt Ökodorf". Leipzig: Universität Leipzig, Fak. für Physik und Geowissenschaften, Institut für Geographie (Diplomarbeit).
- Das Ökodorf Sieben Linden (2014). Available: http://www.siebenlinden.de/fileadmin/downloads/Pressemappe_2014-10.pdf
- De Silva, N. (2019). Sieben Linden: An ecovillage in harmony with nature and each other. Available: <https://medium.com/ecovillage-journeys/sieben-linden-an-eco-village-in-harmony-with-nature-and-each-other-7551200814d>
- GEN (2020). The Ecovillage map of regeneration. Available: <https://ecovillage.org/projects/dimensions-of-sustainability/>
- Gerace, M., Pollini, S. (2019). Sieben Linden ecovillage. In: Bocco, A., Gerace, M., Pollini, S. The Environmental Impact of Sieben Linden Ecovillage. London and New York: Routledge.
- Grundsatzpapier Ökodorf Sieben Linden (2015). Available: <http://siebenlinden.org/wp-content/uploads/2016/07/Grundsatzpapier2015.pdf>
- Jäger, K. (2012). Einfach anders leben in Sieben Linden. Available: <https://p.dw.com/p/13uNj>
- Lüdtke, B. (2020). Öko-Dorf Sieben Linden. Available: <https://kreativ-bund.de/auf tour/orte-der-zukunft-sieben-linden>
- Ökodorf Sieben Linden (2020). Geschichte des Ökodorf Sieben Linden. Available: <https://siebenlinden.org/de/geschichte/>
- Sieben Linden Ecovillage (2015). Project type. Available: <https://permacultureglobal.org/projects/801-sieben-linden-ecovillage>
- Siewert, L. (2012). Interview Michael Würfel. Available: <https://www.spiegel.de/wirtschaft/soziales/sieben-linden-michael-wuerfel-ueber-sein-leben-im-oekodorf-a-843647.html>
- Volkery, A. (2008) Naturschutzpolitik in den Bundesländern. In: Hildebrandt, A., Wolf, F. (Eds). Die Politik der Bundesländer. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Würfel, M. (2012). The Ecovillage: A Model for a More Sustainable, Future-Oriented Lifestyle? In: Andreas M. and Wagner, F. (eds). Realizing Utopia: Ecovillage Endeavors and Academic Approaches, RCC Perspectives, 2012, No. 8, pp. 11–16.
- Würfel, M. (2012). Dorf ohne Kirche: die ganz große Führung durch das Ökodorf Sieben Linden. Beetzendorf: Eurotopia-Buchversand.
- Würfel, M. (2014). (2nd English ed). Eurotopia Directory 2014. Communities and Ecovillages in Europe. Beetzendorf: Würfel Verlag (with Bluhende Landschaften and Einfach Gut Leben).

DAMANHUR

Φωτεινή Μπαντούδη
Φιλολόγος
1^ο Γυμνάσιο Ορεστιάδας
E-mail: bantoudi@gmail.com

Μαρία Πενταφτίκη
Πτυχιούχος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
E-mail: mpentaftiki@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Damanhur είναι ένα οικολογικό χωριό κοντά στο Τορίνο στη βόρεια Ιταλία. Κύριο χαρακτηριστικό του αποτελεί ο συγκερασμός πνευματικότητας και οικολογίας και η ανάπτυξη βαθιάς εσωτερικής σύνδεσης με τη φύση. Από το 1975 έως σήμερα διήλθε από διάφορες φάσεις, έως ότου έφτασε στη σημερινή μορφή της «Κοινοπραξίας του Damanhur», μιας ομοσπονδίας 25 κοινοτήτων αποτελούμενων από «πυρήνες» είκοσι περίπου ατόμων. Η κοινότητα έγινε ευρέως γνωστή το 1992 με την αποκάλυψη ενός εντυπωσιακού συστήματος υπόγειων ναών, των «Ναών της Ανθρωπότητας», που ελκύουν χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο. Παρά το μυστικιστικό στοιχείο και τις τελετουργικές πρακτικές, η κοινότητα έχει αναπτύξει στενές οικονομικές και πολιτικές σχέσεις με την ευρύτερη επικράτεια και έχει ανοίξει επιτυχώς διαύλους επικοινωνίας και επιρροής πέρα από τα γεωγραφικά της όρια, γεγονός που την καθιστά από τις πιο αναγνωρισμένες και πιο επιτυχημένες σε παγκόσμιο επίπεδο.

Λέξεις κλειδιά: *Οικολογικό χωριό, πνευματικότητα, οικολογία, τελετές, ναοί της Ανθρωπότητας, κοινότητες πυρήνων*

Εισαγωγή

Τα οικολογικά χωριά απαντούν στην προσπάθεια του ανθρώπου να αντιμετωπίσει μια σειρά κοινωνικών, οικονομικών, οικολογικών και πολιτιστικών προβλημάτων του αναπτυσσόμενου και αναπτυσσόμενου κόσμου που προκύπτουν από τον σύγχρονο τρόπο ζωής και οργάνωσης της κοινωνίας (Μανωλάς 2013). Κατά τα τελευταία χρόνια υπήρξε αυξανόμενο ενδιαφέρον για αυτά από θεωρητική και εμπειρική άποψη, ως χώροι εφαρμογής κοινωνικο-ηθικών και αντισυμβατικών πολιτισμικών πρακτικών που επιχειρούν να αλλάξουν ή να αντισταθούν σε παγιωμένους θεσμούς και αντιλήψεις του δυτικού τρόπου ζωής (Fois 2018).

Μία από τις μεγαλύτερες συνειδητές κοινότητες σε παγκόσμιο επίπεδο, με ιστορία σαράντα και πλέον ετών και παγκόσμια εμβέλεια, είναι το Damanhur στους πρόποδες των Άλπεων στη βόρεια Ιταλία (Madden 2013). Πρόκειται για μια Ομοσπονδία πνευματικών κοινοτήτων, που ζει σε βαθιά σχέση με τη φύση και τις αρχές της

βιωσιμότητας, με το δικό της Σύνταγμα, πολιτισμό, τέχνη, νόμισμα, σχολεία και εφαρμογές της επιστήμης και της τεχνολογίας (Damanhur 2020a).

Το Damanhur ιδρύθηκε το 1975 με πρωτεργάτη τον Oberto Airaudi, γνωστό στην κοινότητα με το όνομα Falco Tarassaco. Το όραμά του και η αφοσίωση στην υλοποίησή της κοινότητας δημιούργησε μια κοινωνία βασισμένη στην αλληλεγγύη, την ανταλλαγή, την αγάπη και τον σεβασμό για το περιβάλλον. Ως αποτέλεσμα, το 2005 βραβεύτηκε από τα Ηνωμένα Έθνη ως πρότυπη βιώσιμη οικολογική κοινότητα, που «διαθέτει ένα καλά οργανωμένο σύστημα οικονομίας και εμπορίου, τεχνολογική ικανότητα στη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, κατασκευάζει οικολογικά χτισμένες κατοικίες και αποδίδει μεγάλη έμφαση στην εκπαίδευση» (Damanhur 2020b).

Κεντρική θέση στη φιλοσοφία των κατοίκων του κατέχει η έννοια της πνευματικότητας και της εξέλιξης του ατόμου και της ανθρωπότητας εν γένει. Μέσα από τελετές, που πραγματοποιούνται σε χώρους λατρείας εξαιρετικής τεχνικής και τη Σχολή Διαλογισμού, τα μέλη της κοινότητας επιχειρούν να επιτύχουν την ένωση με το θεϊκό στοιχείο μέσω του διαμοιρασμού με τον συνάνθρωπο και της αυτό-βελτίωσης. Δεν πρόκειται για μία ακόμη θρησκεία, αλλά για έναν τρόπο ζωής, μια κοσμοθεωρία, βασισμένη σε πνευματικά και οικολογικά ιδανικά συγχρόνως (Cardano & Pannofino 2018, Damanhur 2020a), και αυτό είναι ίσως το στοιχείο που διαφοροποιεί το Damanhur από άλλα σύγχρονα οικολογικά χωριά.

Έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον ερευνητών σε παγκόσμιο επίπεδο ως εργαστήριο πειραματισμού σχετικά με βιώσιμους τρόπους ζωής, σε αρμονία με τη φύση, τα στοιχεία και τις δυνάμεις της, ενώ η επιρροή του εκτείνεται πέρα από τα γεωγραφικά όρια της κοινότητας (Damanhur 2020a). Χιλιάδες επισκεπτών φιλοξενούνται κάθε χρόνο και συμμετέχουν σε εκδρομές, σεμινάρια και μαθήματα που δίνονται από το Πανεπιστήμιο του Damanhur, ενώ συγχρόνως διοργανώνονται εκδηλώσεις σε κέντρα και οργανώσεις σχετικού προσανατολισμού, σε πολλές πόλεις σε όλο τον κόσμο.

Όλα αυτά καθιστούν το Damanhur εξαιρετικά ενδιαφέρον αντικείμενο μελέτης, ως μια συνειδητή κοινότητα στην οποία το κομμουναλιστικό στοιχείο αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη και τη σύζευξη πνευματικότητας και οικολογίας στο παγκόσμιο γίγνεσθαι.

Ίδρυση

Το Damanhur είναι μια κοινότητα περίπου 1000 κατοίκων στη βορειοδυτική Ιταλία, στην κοιλάδα Valchiusella, περίπου 40 χιλιόμετρα βόρεια του Τορίνο. Το όνομά του σημαίνει «Πόλη του Φωτός», και προέρχεται από την αρχαία αιγυπτιακή πόλη που ήταν αφιερωμένη στον θεό Horus. Η ίδρυση της κοινότητας είναι άρρηκτα δεμένη με διάφορους μύθους και συμβολισμούς, ενώ η επιλογή της τοποθεσίας δεν είναι τυχαία, καθώς πιστεύεται ότι βρίσκεται στο σημείο τομής τεσσάρων «συγχρονικών γραμμών», γεγονός που το καθιστά σημαντικό ενεργειακό κέντρο, με ξεχωριστή θέση στα πνευματικά δίκτυα του πλανήτη (Palmisano & Vanolo 2019).

Η ιστορία της κοινότητας έχει τις ρίζες της στον Ιούλιο του 1975, όταν μια ομάδα 24 ατόμων με πνευματικές ανησυχίες ακολούθησαν τον Oberto Airaudi (1950–2013). Ο Oberto Airaudi υπήρξε μια χαρισματική προσωπικότητα ο οποίος αναγνωρίζεται από τους μνημένους ως ο αδιαμφισβήτητος ιδρυτής και πνευματικός ηγέτης της κοινότητας ως το τέλος της ζωής του. Ως παιδί παρουσίασε ασυνήθιστες ικανότητες

και πειραματίστηκε στον χώρο μεταξύ των νόμων του φυσικού κόσμου και του υπερφυσικού. Όταν ενηλικιώθηκε γοητεύτηκε και εξοικειώθηκε με τη Θεοσοφική υποκουλτούρα του Τορίνο, ενώ φρόντισε να μάθει τα μυστικά του επαγγέλματός των «πρανοθεραπευτών» και άλλων εναλλακτικών θεραπειών (Introvigne 1996).

Στην ηλικία των 25 ετών ήταν ήδη γνωστός ως πνευματικός θεραπευτής, παραψυχολόγος και υπνωτιστής. Με μια ομάδα ανθρώπων που μοιράστηκαν τις ανησυχίες του ίδρυσαν το Κέντρο Hogus, όπου διεξάγονταν διαλέξεις και μαθήματα σχετικά με την εσωτερική γνώση, την ενεργειακή θεραπεία, την εναλλακτική ιατρική και τα παραφυσικά φαινόμενα (Introvigne 1996, Palmisano & Vanolo 2019). Σύμφωνα με τους οπαδούς του, είχε ένα «όραμα για μια νέα πνευματική κοινωνία όπου όλοι, γυναίκες και άνδρες, βιώνουν μια νέα ισορροπία μεταξύ ανθρώπων, φυσικών και θεϊκών δυνάμεων» (Damanhur 2020c).

Ως αποτέλεσμα τούτων, και στην προσπάθεια να οργανωθεί μια κοινοβιακή κοινότητα, ο Airaudi με την αρχική ομάδα του το 1977 αγόρασε το πρώτο κομμάτι γης στο Baldissero Canavese και μια αγροικία στο Vidracco. Μετά από δύο χρόνια, στις 26 Δεκεμβρίου 1979, εγκαινιάστηκε επίσημα η κοινότητα Damanhur (Fois 2018). Από την πρώτη στιγμή και με απόλυτη μυστικότητα, ξεκίνησαν, κάτω από την οικία που αγόρασαν, τη διαδικασία του σκαψίματος των υπόγειων Ναών της Ανθρωπότητας, οι οποίοι αποτελούν πλέον σημείο αναφοράς για την εσωτερική συνοχή και την εξωτερική αναγνώριση της κοινότητας.

Το Damanhur των πρωτοπόρων ήταν ένα λιτό μέρος, που διοικούνταν σχεδόν με στρατιωτικές γραμμές από τον Airaudi, ο οποίος με τον τρόπο αυτό ήθελε να τονίσει την απόσταση που χώριζε την ιδέα του για την κοινότητα από αυτή των κοινοτήτων των χίπις (Cardano & Pannofino 2018). Σύμφωνα με τον Introvigne (1996), η πλειοψηφία των πρώτων κατοίκων ήταν νεαροί ενήλικες απόφοιτοι λυκείου, μερικοί πτυχιούχοι κολλεγίων και λίγοι ειδικευμένοι εργάτες. Από την αρχή, οι «πολίτες» του Damanhur είχαν τη δυνατότητα είτε να εργαστούν στην κοινότητα, είτε να έχουν τη δουλειά τους έξω από αυτήν, στη γύρω περιοχή, και να επανέρχονται μετά την ολοκλήρωση της εργάσιμης ημέρας τους. Τα ζευγάρια γίνονταν δεκτά στην κοινότητα και τα παιδιά μεγάλωναν με τους γονείς τους σε μικρές οικιστικές μονάδες, τους «πυρήνες» (nucleo), που απαρτίζονταν από οικογένειες και μεμονωμένα άτομα.

Το 1983 στα πλαίσια μιας νέας πειραματικής πρακτικής με την ονομασία “Game of Life” που είχε ως στόχο την εσωτερική ανανέωση, δόθηκε στους πολίτες του Damanhur η επιλογή να πάρουν το όνομα ενός ζώου και ο Airaudi μετονομάστηκε σε Falco (Γεράκι) (Damanhur 2020c). Ο Falco δεν επέλεξε ρόλους λήψης αποφάσεων στην άμεση διαχείριση του Damanhur, αλλά προτίμησε να διατηρήσει τον ρόλο του οραματιστή ή πνευματικού οδηγού ως το τέλος της ζωής του. Το γεγονός αυτό συνιστά βασικό στοιχείο διαφοροποίησης της κοινότητας σε αντίθεση με άλλα πνευματικά κινήματα που εξαρτώνται αποκλειστικά από το χάρισμα του ηγέτη τους και διοικούνται από αυτόν (Introvigne 1996, Damanhur 2020c).

Φάσεις εξέλιξης της κοινότητας

Η ανάπτυξη του Damanhur στο πέρασμα του χρόνου θα μπορούσε να αποδοθεί διαγραμματικά μέσα από πέντε φάσεις, οι οποίες σηματοδοτούνται από σημαντικά για την κοινότητα γεγονότα. Σύμφωνα με τον Introvigne (1996), την Meijerink (2003) και τους Palmisano & Vanolo (2019) συνοψίζονται στα εξής:

Η γένεση της κοινότητας και διαμόρφωση της ταυτότητάς της (1975-1983)

Κατά τη φάση αυτή οι πρώτοι κάτοικοι έθεσαν τις βάσεις για τη δημιουργία μιας αυτόνομης συνειδητής κοινότητας και τους κανόνες για τη διαμόρφωση του κοινού βίου. Ο Falco και πέντε υπουργοί αποτέλεσαν την πρώτη μορφή κυβέρνησης, επιβάλλοντας αυστηρούς κοινωνικοπολιτικούς και οικονομικούς κανόνες για τη ζωή της ομάδας. Η οικονομική θέση της κοινότητας ενισχύθηκε μέσω της έναρξης εμπορικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων, διαμόρφωσαν τον ζωτικό τους χώρο, σχεδίασαν τη σημαία τους, το Σύνταγμα της κοινότητας (1981), το δικό τους νόμισμα (Credito). Το 1978 οι κάτοικοι υπό την καθοδήγηση του Falco άρχισαν, με απόλυτη μυστικότητα, την κατασκευή ενός μεγαλεπήβολου έργου, ενός συστήματος υπόγειων ναών που αργότερα θα ήταν γνωστοί ως Ναοί της Ανθρωπότητας.

Το «Παιχνίδι της Ζωής» (The Game of Life) (1983-1992)

Με τη γέννηση του «Παιχνιδιού της Ζωής» το 1983, ξεκίνησε μια νέα περίοδος ανανέωσης και επέκτασης των μελών του Damanhur. Το παιχνίδι περιλαμβάνει ασκήσεις επιβίωσης και αυτάρκειας, προσομοιώσεις «μαχών» στο δάσος, καθώς και ταξίδια που είχαν ως αποτέλεσμα την προσέλκυση νέων οπαδών. Το 1983 για πρώτη φορά μια ομάδα 20 ατόμων πραγματοποίησε ένα εκπαιδευτικό ταξίδι για απροσδιόριστη χρονική περίοδο σε άγνωστους προορισμούς, με την καθοδήγηση του Oberto. Κατά τη διάρκειά του επισκέφθηκαν απομακρυσμένες παραλίες και σπήλαια, αλλά και πόλεις σε όλη την Ιταλία, όπου έδωσαν διαλέξεις και πραγματοποίησαν εργαστήρια. Με τα ταξίδια αυτά δημιουργήθηκαν οι ευκαιρίες για τη δημιουργία επαφών, την προσθήκη νέων μελών και την ανανέωση της κοινότητας, θέτοντας επί τάπητος την ανάγκη προσαρμογής των κανόνων για την αρμονική συμβίωση παλιών και νέων κατοίκων. Στο στάδιο αυτό επίσης προέκυψε πιο επιτακτική η ανάγκη για οργάνωση της παροχής εκπαίδευσης στα νεότερα μέλη και θεσμοθετήθηκαν οι πρώτοι επίσημοι εκπαιδευτικοί οργανισμοί της κοινότητας.

Άνοιγμα στον κόσμο (1992-2000)

Το πέρασμα στην επόμενη φάση, σηματοδοτήθηκε από ένα απροσδόκητο γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα την αποκάλυψη του μεγάλου μυστικού της κοινότητας σχετικά με την κατασκευή των υπόγειων ναών. Ένα πρώην μέλος της κοινότητας, ο Mario Cerutti, αποφάσισε να την εγκαταλείψει και διεκδίκησε με ένδικα μέσα αποζημίωση για όσα παρείχε σε αυτήν. Κατά τη διάρκεια της δικαστικής αντιπαράθεσης, το 1992, αποκάλυψε τη μυστική κατασκευή των Ναών και οι επιπτώσεις αυτής της υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένων των νομικών επιπτώσεων, επέφεραν έναν καταγίγισμό εξελίξεων στην ιστορία του Damanhur. Μπροστά στον κίνδυνο να κατεδαφιστεί το εξαιρετικό δημιούργημά τους, ως παράνομο κτίσμα, οι κάτοικοι συνειδητοποίησαν την ανάγκη να δημιουργήσουν μια καμπάνια ενημέρωσης για να εξασφαλίσουν την υποστήριξη και την αναγνώριση από ανθρώπους από όλο τον κόσμο. Τελικά, τα εντυπωσιακά κτίρια σώθηκαν, αλλά το αποτέλεσμα όλης αυτής της διαδικασίας ήταν η κοινότητα να ανοίξει προς τον έξω κόσμο και να επανεξεταστεί το οργανωτικό της πρότυπο.

Από μια σχετικά κλειστή κοινότητα, το Damanhur αναδιοργανώθηκε ως δίκτυο με πολλά συνδεδεμένα παρατήματα σε δεκάδες πόλεις της Ιταλίας, όσο και στο εξωτερικό (Γαλλία, Γερμανία, Ιαπωνία, κ.α.). Κατά το 1999, εκτός από τους 500 μόνιμους κατοίκους υπήρχαν περίπου 350 συνδεδεμένα μέλη που ζούσαν αλλού αλλά επισκέπτονταν την κοινότητα τακτικά, και, επιπλέον, οι επισκέπτες ανέρχονταν σε χιλιάδες. Οι υποδομές και ο τρόπος οργάνωσης της κοινότητας έπρεπε να αλλάξουν

για να υποδεχτούν τον μεγάλο αριθμό επισκεπτών και να οργανωθούν μαθήματα, διαλέξεις, κέντρα πληροφόρησης και συναντήσεις.

Επιπρόσθετα, το άνοιγμα στον κόσμο επέφερε και τη συμμετοχή της κοινότητας στην πολιτική σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Με την ίδρυση πολιτικού κόμματος και την οργάνωση διαφόρων τοπικών projects, κέρδισαν την εμπιστοσύνη και τον σεβασμό των ντόπιων, διεκδίκησαν τη συμμετοχή τους στα κοινά και το 1999 ένα μέλος του Damanhur εξελέγη δήμαρχος του Vidrango.

Κοινωνική και Οικονομική ανάπτυξη. Το όραμα για το Damanhur Crea. (2003-2013)

Η τέταρτη φάση σηματοδοτείται από τη γένεση της Κοινοπραξίας του Damanhur και τη δημιουργία των προϋποθέσεων για εμπορικές δραστηριότητες που θα εξασφάλιζαν σημαντικά έσοδα στην κοινότητα. Το 2003 η κοινότητα αγόρασε την πρώην βιομηχανία Olivetti και τον επόμενο χρόνο εγκαινίασε στις εγκαταστάσεις αυτές ένα κέντρο πολλαπλών χρήσεων, με το όνομα Damanhur Crea. Το κέντρο αυτό φιλοξενεί πολλές υπηρεσίες και δραστηριότητες όπως: πώληση βιολογικών προϊόντων, πράσινος σχεδιασμός και κατασκευή κτιρίων, μια κλινική υγείας, ένα κομμωτήριο, οδοντιατρείο, εργαστήριο τέχνης, εστιατόριο, συνεδριακό κέντρο, κ.ά.

Το οικονομικό σύστημα στο Damanhur συνδυάζει την επιχειρηματική σκέψη με την κοινοτική αλληλεγγύη. Οι κάτοικοι διαχειρίζονται τις δικές τους επιχειρήσεις, είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, εργάζονται σε ιταλικές εταιρείες ή απασχολούνται πλήρως στις κοινοτικές κοινωνικές υπηρεσίες και υποστηρίζονται από τους συντρόφους τους, όπως και οι ηλικιωμένοι, οι άρρωστοι και οι σπουδαστές. Το νόμιμο που ισχύει στην επικράτεια είναι το Credito και η αντιστοιχία του είναι ίση με το ευρώ.

Το 2001 εισήχθη στη δομική φιλοσοφία του Damanhur ένα νέο σύνολο τεχνικών και εργαλείων με στόχο την αυτό-βελτίωση, με το όνομα “Tecnacarto”. Η κοινωνική και πνευματική ζωή της κοινότητας οργανώθηκε γύρω από τέσσερις βασικούς «πυλώνες»: τη Σχολή Διαλογισμού, τον Κοινωνικό Πυλώνα, το Παιχνίδι της Ζωής και το Tecnacarto. Η οργάνωση αυτή συνοδεύτηκε από ένα καλά δομημένο σύστημα για την εκλογή των ηγετών και αντιπροσώπων των κατοίκων σε όλα τα επίπεδα, του οίκου, της περιοχής και της κοινότητας.

Τέλος, στη φάση αυτή διάφοροι «πρεσβευτές» του Damanhur δημιουργούν σχέσεις με άλλους οργανισμούς σε όλο τον κόσμο και οργανώνουν τακτικά συνέδρια, μαθήματα και δραστηριότητες, με αποτέλεσμα υποστηρικτές του να βρίσκονται στην Κροατία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιαπωνία, τη Δανία, τη Νορβηγία, τις Κάτω Χώρες, την Ισπανία, τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά, κ.α.

Η μετά-Falco εποχή (2013-σήμερα)

Ο θάνατος του ιδρυτή και εμπνευστή της κοινότητας το 2013 επέφερε αλλαγές στην κοινότητα, η οποία όμως εξακολουθεί να ζει και να εμπνέεται από τα διδάγματα, τις αρχές και τη στάση ζωής του. Πριν τον θάνατό του ο Falco επέλεξε και εμπιστεύτηκε τη γενική διαχείριση και επίβλεψη της κοινότητας σε μια ομάδα έξι ατόμων, τους «Σοφούς». Οι Σοφοί επιλύουν σοβαρά θέματα που ανακύπτουν και αντιπροσωπεύουν τη συνοχή του Damanhur και την προσήλωση στους στόχους και τις διδασκαλίες του. Η κοινότητα προσπαθεί να εξασφαλίσει τη συνέχεια και τη συνοχή και ο χρόνος θα δείξει τις δυνατότητες και τα αποτελέσματα.

Οργάνωση και Διοίκηση της κοινότητας

Σύνταγμα

Καθώς η κοινότητα αναπτυσσόταν και ο αριθμός των μελών αυξήθηκε, το Damanhur μετεξελίχθηκε σε «Ομοσπονδία» πολλών διαφορετικών κοινοτήτων στην κοιλάδα Valchiusella. Από την αρχή, οι πολίτες του Damanhur επέλεξαν να υιοθετήσουν μια σαφώς καθορισμένη κοινωνική οργάνωση και να αποτυπώσουν τις βασικές αρχές της κοινοβιακής ζωής σε γραπτή μορφή ως «Σύνταγμα». Σύμφωνα με το φιλοσοφικό υπόβαθρο της κοινότητας, το Σύνταγμα αποτελεί ένα θεμέλιο σαφών, εύκολα αναγνωρίσιμων αξιών και εθίμων, που διασφαλίζει την επιτυχή συνύπαρξη πολλών διαφορετικών ανθρώπων με ολοένα αυξανόμενη ατομική συνειδητοποίηση και κατά συνέπεια με όλο και λιγότερη ανάγκη για νόμους και κανονισμούς (Damanhur 2020d).

Σύμφωνα με τον Introvigne (1996), η δημιουργία Συντάγματος ήταν μια κίνηση που τόνιζε την πεποίθηση ότι η κοινότητα θεωρούσε τον εαυτό της ως «λαό διαχωρισμένο» από τον περίγυρο ή ακόμη και ως «ανεξάρτητο κράτος». Το πρώτο σχέδιο του Συντάγματος γράφτηκε το 1981 και περιείχε περισσότερα από 130 άρθρα, και στη συνέχεια αναθεωρήθηκε το 1984, το 1986, το 1987, και το 1989 εκδόθηκε εκ νέου ως «Το Σύνταγμα του Έθνους του Damanhur». Τελικά, επελέγη η λέξη «έθνος» προκειμένου να προσδιορίσει την ταυτότητα του Damanhur, μετά από πολλές αντιδράσεις για τον χαρακτηρισμό ως «κράτος».

Η τρέχουσα έκδοση του 2007 περιλαμβάνει μόνο 15 άρθρα και περιγράφει τις θεμελιώδεις αρχές της ζωής στις οποίες βασίζεται η Ομοσπονδία Κοινοτήτων. Οι πιο σημαντικές είναι: θετική σκέψη για τους άλλους, συνεχής εσωτερική μεταμόρφωση, αλληλεγγύη και σεβασμός για όλους τους πολίτες, η φροντίδα του περιβάλλοντος και όλων των μορφών ζωής, η απαγόρευση του καπνίσματος, της χρήσης ναρκωτικών και κάθε υπερβολικής συμπεριφοράς που μπορεί να βλάψει το άτομο και τους άλλους (Damanhur 2020d)

Τύποι πολιτότητας

Η κοινότητα χαρακτηρίζεται από ένα ιεραρχικά δομημένο σύστημα συμμετοχής που δημιουργεί διακρίσεις σε κατηγορίες μελών (πολίτες A, B, C, D) με διαφορετικούς ρόλους και ευθύνες (Hall 2015). Οι «πολίτες A» αντιπροσωπεύουν τον ύψιστο βαθμό αφοσίωσης στην κοινότητα και η ζωή τους είναι απόλυτα συνδεδεμένη με αυτήν. Διαμένουν μόνιμα σε μεγάλες κατοικίες των 15-20 ατόμων («*πυρήνες*») αναπτύσσοντας βαθείς δεσμούς αλληλεγγύης, συμμετέχουν στους τέσσερις βασικούς «*πυλώνες*» και σε όλα τα τελετουργικά της κοινότητας, είναι πλήρως ενσωματωμένοι οικονομικά και προσφέρουν το μεγαλύτερο μέρος των εισοδημάτων τους σε αυτή. Επιπλέον, εκλέγουν τους αντιπροσώπους τους σε διάφορα επίπεδα και συμμετέχουν στα σωματεία που ρυθμίζουν διάφορες πτυχές της κοινοτικής ζωής (Damanhur 2020e).

Οι άλλες κατηγορίες πολιτών περιλαμβάνουν άτομα που συμμερίζονται τη φιλοσοφία, τις αρχές και τη ζωή του Damanhur, αλλά δεν είναι διατεθειμένοι να ζήσουν στις διευρυμένες οικογένειες των «*πυρήνων*». Οι «πολίτες B» ζουν σε γειτονικές περιοχές, ή για κάποιο διάστημα στους πυρήνες, και συμμετέχουν πλήρως στις πνευματικές, αισθητικές και ερευνητικές δραστηριότητες, οι «πολίτες C» ζουν εκτός των πυρήνων και συμμετέχουν λιγότερο, ενώ οι «πολίτες D» ζουν σε άλλα μέρη και επισκέπτονται την κοινότητα αρκετές φορές τον χρόνο (Damanhur 2020e). Γενικότερα, ο βαθμός πολιτότητας εξαρτάται από το πού ζει το άτομο, πόσο

συμμετέχει οικονομικά, πόσες ώρες εργασίας αφιερώνει και τον βαθμό εμπλοκής του στη ζωή της κοινότητας (Introvigne 1996, Hall 2015).

Οι τέσσερις πυλώνες

Η κοινωνική ζωή της κοινότητας είναι οργανωμένη γύρω από τέσσερις βασικούς «πυλώνες» οι οποίοι λειτουργούν ως το θεμέλιο για τη δομή οργάνωσης της καθημερινής ζωής και διακυβέρνησης.

Κάθε πυλώνας, είναι άμεσα συνδεδεμένος με μια διαφορετική διάσταση της κοινότητας - πνευματικότητα, καθημερινή κοινωνική ζωή, παιχνίδι και δυναμική της αλλαγής, και αυτο-βελτίωση - και συνίστανται στα εξής (Cardano & Pannofino 2018, Fois 2018, Damanhur 2020f) :

α) Η Σχολή Διαλογισμού: αποτελεί την πνευματική καρδιά του Damanhur, την πνευματική σχολή, το τελετουργικό πλαίσιο στο οποίο μεταδίδεται η απαιτούμενη γνώση για τους μνημένους.

β) Ο Κοινωνικός πυλώνας: αφορά την πολιτότητα και τον τρόπο οργάνωσης της κοινότητας του Damanhur. Από την ίδρυση της πρώτης κοινότητας έως την ομοσπονδιακή μορφή σήμερα, η κοινωνική δομή και το πολιτικό σύστημα έχουν αλλάξει πολλές φορές προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες της κοινότητας (π.χ. μοντέλο λήψης αποφάσεων, τύποι πολιτότητας, κ.λπ.).

γ) Το Παιχνίδι της Ζωής: ένας κοινωνικός θεσμός που αντιπροσωπεύει την αξία της αλλαγής, της δημιουργικότητας και την αίσθηση του χιούμορ ως αναπόσπαστα στοιχεία της ατομικής και κοινοτικής ζωής στο Damanhur. Δημιουργήθηκε το 1983 και έθεσε το θεμέλιο για την ανανέωση και συνέχιση της κοινότητας μέσω της ευελιξίας, της εξέλιξης και της ενσωμάτωσης νέων μελών.

δ) Το Tecnarcatò: ένα είδος πνευματικής συμβουλευτικής που προωθεί την ατομική ανανέωση και αυτογνωσία. Κάθε άτομο «σχεδιάζει» την προσωπική του μεταμόρφωση και κάθε τρεις μήνες δημιουργεί ένα πρόγραμμα πρακτικών στόχων και ηθικών αξιών.

Ένα από τα βασικά συστατικά στοιχεία της επιτυχίας του Damanhur θεωρείται η δυνατότητα ανανέωσης και η ισορροπία ανάμεσα στους τέσσερις αυτούς πυλώνες, η οποία εξασφαλίζει την εξισορρόπηση ανάμεσα στην ατομική πνευματικότητα αφενός και την ενεργητική κοινωνική εμπλοκή αφετέρου (Meijerink 2003). Δεν είναι άλλωστε παράδοξος, αν και εκ πρώτης άποψης αντιφατικός, ο ορισμός του Falco: «Είμαστε μια κοινότητα ατομιστών» (Damanhur 2020f).

Διοίκηση

Από την ίδρυση της κοινότητας οι κάτοικοι του Damanhur επέλεξαν να έχουν μια καλά οργανωμένη κοινοτική δομή με δημοκρατικά εκλεγμένους αντιπροσώπους και σαφή κατανομή αρμοδιοτήτων και ρόλων, ενώ οι ηγέτες είναι υπόλογοι στους πολίτες για το έργο που επιτελούν (Damanhur 2020g).

Ο ανώτατος θεσμός διακυβέρνησης, η κεντρική κυβέρνηση του Damanhur για την επίβλεψη και συντονισμό των συνολικών διοικητικών διαδικασιών της ομοσπονδίας είναι οι δύο «Βασιλείς Οδηγοί» (King Guides). Καθήκον τους είναι να καθορίσουν τις γενικές κατευθύνσεις για την αποτελεσματική λειτουργία της κοινότητας στο σύνολό της, με βάση τις αξίες του Συντάγματος και λαμβάνοντας υπόψη τα αιτήματα, τα προβλήματα και τις καταστάσεις που παρουσιάζονται (Damanhur 2020g). Η διάρκεια της θητείας τους είναι έξι μήνες και εκλέγονται από όλα τα μέλη της Σχολής

Διαλογισμού Damanhur με δυνατότητα επανεκλογής για έξι συνεχόμενες θητείες (Hall 2015).

Ο δεύτερος σημαντικός θεσμός είναι το «Σώμα των Δικαστών» (College of Justice), το οποίο εκλέγεται κάθε χρόνο, και έργο του έχει τη διασφάλιση της τήρησης των αρχών του Συντάγματος, την επίλυση των διαφορών μεταξύ των πολιτών και την επίβλεψη του έργου των διαφόρων ρόλων και θεσμών (Damanhur 2020g).

Οι επόμενοι στη διοικητική ιεραρχία είναι οι «Κυβερνήτες» (Captain) των «περιοχών» (region). Ένας αριθμός πυρηνικών κοινοτήτων που είναι γεωγραφικά κοντά μεταξύ τους ή μοιράζονται παρόμοιους στόχους σχηματίζουν μια «περιοχή». Ο Κυβερνήτης της περιοχής είναι υπεύθυνος για τον συντονισμό της επίλυσης των προβλημάτων που προκύπτουν με την πάροδο του χρόνου σε αυτήν. Εκλέγεται για ένα χρόνο και στο τέλος της θητείας περνά από διαδικασία αξιολόγησης του έργου του από τα μέλη της (Damanhur 2020g).

Οι «πυρήνες» διοικούνται από τον «Ηγέτη του Πυρήνα» (Nucleo Leader), το άτομο που συντονίζει τις δραστηριότητες της ομάδας, τη διαχείριση του νοικοκυριού, τους προϋπολογισμούς, τις δαπάνες της έως και τον συντονισμό των επικοινωνιών εντός της ομάδας καθώς και με άλλες ομάδες στο Damanhur (Damanhur 2020g). Ο ρόλος του δεν είναι διευθυντικός και διαχειριστικός, αλλά κυρίως ρόλος εμπνευστή για την επίτευξη των κοινών στόχων. Οι Ηγέτες εκλέγονται επίσης κάθε χρόνο, αφού παρουσιάσουν σε ένα γραπτό κείμενο το πρόγραμμά τους για τη βελτίωση της κοινότητας, και στο τέλος, όπως και οι Κυβερνήτες, δέχονται ανατροφοδότηση από όλα τα μέλη της κοινότητας (Hall 2015). Μια θετική ή αρνητική αξιολόγηση εκφράζεται από κάθε μέλος που προσφέρει ένα λευκό ή ένα μαύρο ξύλο αντίστοιχα.

Σε πνευματικό επίπεδο, αυτοί που κατέχουν το ανώτατο αξίωμα, οι πνευματικοί δηλαδή ηγέτες του Damanhur, είναι οι «Σοφοί» (Sages). Πρόκειται για έξι άτομα, τα οποία επέλεξε ο Oberto Airaudi πριν τον θάνατό του, για να συνεχίσουν τον ρόλο του πνευματικού καθοδηγητή που είχε ο ίδιος (Palmisano & Vanolo 2019). Οι Σοφοί δεν εκλέγονται, αλλά επιλέγονται σύμφωνα με σαφείς οδηγίες που άφησε ο ίδιος ο Airaudi και τα καθήκοντά τους είναι αμιγώς πνευματικά.

Όλο αυτό το σύστημα ρόλων και θεσμών αποκαλύπτει ότι η κοινότητα είναι οργανωμένη και διοικείται με δημοκρατικό τρόπο, ενώ συγχρόνως ασκείται έλεγχος σε όποιον κατέχει σχετική θέση μέσω της λογοδοσίας και της αξιολόγησης. Επιπλέον, διαπιστώνεται η υπερίσχυση του πνευματικού στοιχείου και χαρακτήρα σε όλη τη δομή της οργάνωσης, γεγονός που απορρέει από τη φιλοσοφία και τις αρχές που διέπουν τη λειτουργία και τους σκοπούς της.

Σύμφωνα με τους Cardano & Pannofino (2018) «η οργάνωση του Damanhur βασίστηκε στον συνδυασμό δύο διαφορετικών πολιτικών πλαισίων, το ένα σχεδιασμένο για να ελέγχει την πνευματική πρόοδο των μνημένων, και το άλλο το οποίο ασχολείται με τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές σχέσεις μεταξύ των πολιτών. Και για τους δύο τομείς διακυβέρνησης, το Damanhur έχει δημιουργήσει μια ομάδα θεσμών που ρυθμίζουν τη συμπεριφορά των μελών μέσω ενός συνόλου κανονιστικών συστημάτων και ρόλων».

Οικογένεια και εκπαίδευση

Η νέα γενιά και η ανατροφή της αποτελεί κομβικό στοιχείο για τη διασφάλιση της συνέχειας κάθε κοινότητας και της επιτυχούς μετάδοσης των αξιών της. Από την

ίδρυση του Damanhur τα ζευγάρια έγιναν δεκτά και τα παιδιά μεγάλωναν σε μικρές μονάδες πυρήνων αποτελούμενες από πολλές οικογένειες (Introvigne 1996). Κάθε πολίτης του επιλέγει πού και με ποιον θέλει να ζήσει, σύμφωνα με τις προτιμήσεις και τους στόχους του, και φυσικά, ανάλογα με τις δυνατότητες που προσφέρουν τα κοινοτικά σπίτια. Τα παιδιά ζουν με τους γονείς τους και οι ηλικιωμένοι της κοινότητας διαμένουν σε χώρους κατάλληλους για τις ανάγκες τους, ώστε να μπορούν να μείνουν στην οικογένεια με όλους τους άλλους (Damanhur 2020e).

Επομένως, ο θεσμός της οικογένειας υφίσταται στην κοινότητα, αν και κάποια ζητήματα σχετικά με αυτόν αποτέλεσαν αντικείμενο έντονης κριτικής. Ένα από τα θέματα είναι οι «προσωρινοί γάμοι», που στηρίζονται σε μια συμφωνία συμβίωσης ανάμεσα στο ζευγάρι, η οποία πρέπει να ανανεωθεί ή να διαλυθεί σε τρία χρόνια, ενώ ένα άλλο θέμα είναι ο «προγραμματισμός των γεννήσεων», ανάλογα με την αστρολογικά ευνοϊκή στιγμή και την οικονομική κατάσταση κάθε κοινότητας (Introvigne 1999). Και οι δύο πρακτικές είναι σύμφωνες με την κοσμοθεωρία της κοινότητας και απολύτως αποδεκτές από τα μέλη της, τα οποία εκτιμούν πως οδηγούν σε στέρεες οικογένειες βασισμένες σε ειλικρινή θεμέλια αφενός, και τη συνειδητή, ως αποτέλεσμα ελεύθερης επιλογής, απόκτηση απογόνων αφετέρου.

Η εκπαίδευση στο Damanhur, τόσο στην τυπική της μορφή για τα νεότερα μέλη, όσο και στη μη τυπική μορφή για το σύνολο των μελών, αποτελεί κύριο θεσμό μετάδοσης γνώσης, αξιών, πρακτικών, καλλιέργειας της πνευματικότητας και δεξιοτήτων (Fois 2018). Με τη διεύρυνση της κοινότητας στο πέρασμα των ετών και την άφιξη νέων μελών η πίεση για ένα εσωτερικό εκπαιδευτικό σύστημα αυξήθηκε, και έτσι θεσμοθετήθηκαν το «οικογενειακό σχολείο» για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας, και σχολείο βασικής εκπαίδευσης για μεγαλύτερα παιδιά (1985) και εφήβους (1993) (Palmisano & Vanolo 2019). Οι μαθητές στη συνέχεια εγγράφονται και παρακολουθούν τα μαθήματα του Γυμνασίου σε δημόσια Γυμνάσια της περιοχής, γεγονός που υποδεικνύει ότι τα παιδιά δεν αποκόπτονται από την ευρύτερη τοπική κοινότητα και κοινωνία (Introvigne 1999, Damanhur 2020h).

Σύμφωνα με τον Introvigne (1996 και 1999), μετά από κάποιες συγκρούσεις έγινε αποδεκτή από τις τοπικές αρχές η αυτονομία των σχολείων του Damanhur, τα οποία όμως ακολουθούν το επίσημο εθνικό αναλυτικό πρόγραμμα. Οι μαθητές συμμετέχουν στις ετήσιες εξετάσεις και πιστοποιήσεις που υλοποιούνται στα δημόσια σχολεία της περιοχής του Τορίνο, και πολλές φορές τα αποτελέσματα των επιδόσεών τους είναι υψηλότερα από τον μέσο όρο, επιβεβαιώνοντας το υψηλό επίπεδο της παρεχόμενης εκπαίδευσης στο Damanhur. Μία ερμηνεία θα μπορούσε να είναι η υψηλή αναλογία δασκάλων – μαθητών (π.χ. για το έτος 1997-1998 αναλογούσαν εικοσιπέντε δάσκαλοι σε πενήντα ένα μαθητές), γεγονός σχεδόν αδύνατον για οποιοδήποτε δημόσιο σχολείο.

Το σύστημα διδασκαλίας είναι μαθητοκεντρικό, ομαδοσυνεργατικό, και εφαρμόζονται σύγχρονες βιωματικές μέθοδοι διδασκαλίας. Πέρα από το τυπικό ιταλικό πρόγραμμα σπουδών, υπάρχει μια πληθώρα δραστηριοτήτων που προωθούν την αυτο-έκφραση, την επαφή με τη φύση, τον πρακτικό πειραματισμό σε πολλούς τομείς, όπως στις τέχνες και την οικολογία (Damanhur 2020h). Πραγματοποιούνται εκπαιδευτικές επισκέψεις σε ιστορικά μνημεία και συμμετέχουν ενεργά σε εκστρατείες περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και διεθνούς αλληλεγγύης (π.χ. κατασκευή σχολείου στο Mancarroncito, δράσεις με ακτιβιστές της Greenpeace στο πλοίο Rainbow Warrior στη Γένοβα), οδηγώντας στην ανακαλυπτική μάθηση, την αυτονομία και τη δημιουργία ενεργών πολιτών.

Το 2007 δημιουργήθηκε μια κοινότητα πυρήνα που ονομάζεται Casa Ragazzi, στην οποία ζουν μαζί νέοι ηλικίας 15 έως 23 ετών, χωρίς ενήλικες, καλλιεργώντας αισθήματα ευθύνης, αυτονομίας και συνεργασίας. Με τη γονική συγκατάθεση για όσους είναι κάτω των 18 ετών, οι νέοι μπορούν να ζήσουν στο Casa Ragazzi ξεκινώντας από το δεύτερο έτος του γυμνασίου τους, ενώ προϋπόθεση για την παραμονή κάθε μαθητή είναι να διατηρήσει μια καλή σχολική επίδοση. Στην αντίθετη περίπτωση οι νέοι επιστρέφουν στην πυρηνική κοινότητα όπου ζουν οι γονείς τους, κάτι όμως που συμβαίνει σπάνια, λόγω της αλληλοβοήθειας και στήριξης μεταξύ των μαθητών (Damanhur 2020h).

Πέραν της τυπικής εκπαίδευσης, η μη τυπική μορφή εκπαίδευσης στο Damanhur κατέχει κεντρικό ρόλο για όλα τα μέλη της κοινότητας και τα συνδεδεμένα μέλη της από όλο τον κόσμο. Η εκπαίδευση θεωρείται μια ευκαιρία για πνευματική, κοινωνική, ηθική και πνευματική ανάπτυξη του ατόμου (DAMANHUR 2020h). Εκτός της Σχολής Διαλογισμού, υπάρχει ένα πλήθος εργαστηρίων και μαθημάτων που διαρκούν για κάποιες ημέρες, εβδομάδες ή μήνες, και οδηγούν στην καλλιέργεια της πνευματικότητας, της τέχνης, της αειφορίας (Fois 2018). Ξεχωριστή θέση στην κατεύθυνση αυτή κατέχει το ανεξάρτητο Πανεπιστήμιο του Damanhur (Damanhur University) που ιδρύθηκε πριν 40 χρόνια και παρέχει ακόμη και πολυετή μαθήματα προσωπικής ανάπτυξης, έρευνας και εξέλιξης (Damanhur University 2020).

Δομημένο περιβάλλον

Το Damanhur είναι μια Ομοσπονδία 25 κοινοτήτων που εκτείνεται σε μία έκταση 15 χιλιομέτρων γύρω από την καταπράσινη κοιλάδα της Valchiusella. Ο τρόπος σύλληψης του χώρου και της γεωγραφίας, καθώς και η παραγωγή του δομημένου περιβάλλοντος της κοινότητας υπαγορεύονται και διαποτίζονται από την πνευματικότητα των κατοίκων του, συνθέτοντας μια περίπλοκη χωρικο-πνευματική διαλεκτική (Palmisano & Vanolo 2019).

Το τοπίο συντίθεται από μια διαδοχή από σπίτια («πυρήνες»), κάθε ένα από τα οποία κατοικείται από δεκαπέντε έως είκοσι άτομα, αλλά και μυστικιστικών συμβόλων, αγαλμάτων και ναών, υποβάλλοντας στον επισκέπτη την αίσθηση ότι πρόκειται για ένα ιδιαίτερα πνευματικό μέρος στην αγκαλιά της φύσης (Introvigne 1999).

Η μητέρα - κοινότητα που δημιούργησαν οι πρώτοι μνημένοι μετονομάστηκε σε Danyl και αποτέλεσε το κέντρο αρκετών υπηρεσιών. Εδώ βρίσκονται τα σχολεία της κοινότητας, το κέντρο υποδοχής, ο ξενώνας, ένα μικρό ιατρικό κέντρο, ο «Ανοιχτός Ναός» (Open Temple), που είναι μια εντυπωσιακή ανοιχτή κατασκευή με αγάλματα ελληνικών και αιγυπτιακών θεοτήτων και μια μεγαλύτερη περιοχή με διάσπαρτα σύμβολα από παραδόσεις διαφόρων θρησκειών, καθώς και μια αγορά, ανοιχτή για επισκέψεις και για τους κατοίκους άλλων περιοχών, η οποία πραγματοποιείται κάθε Κυριακή (Introvigne 1999).

Το κτίριο όμως που αποτελεί το επίκεντρο της επιχειρηματικής δραστηριότητας της κοινότητας είναι το Damanhur Crea, στο Vidracco, όπου στεγάζονται κάθε είδους επιχειρήσεις, υπηρεσίες, εργαστήρια έργων τέχνης, και υλοποιούνται πολιτιστικά γεγονότα και οικολογικά projects βιωσιμότητας. Το ίδιο το κτίριο, ούτως ή άλλως, αποτελεί ένα παράδειγμα βιωσιμότητας: πρόκειται για ένα πρώην εργοστάσιο, 4.000 τ.μ., που έφτιαξε τη δεκαετία του 1950 ο Adriano Olivetti, εγκαταλείφθηκε για 20 χρόνια, εξαγοράστηκε από το Damanhur και επαναλειτούργησε για νέα χρήση το 2004 (Damanhur 2020i).

Από την άλλη μεριά, η καρδιά και η συμβολική παράσταση της πνευματικής φιλοσοφίας του Damanhur βρίσκεται στο περίφημο υπόγειο συγκρότημα των «Ναών της Ανθρωπότητας» (Temples of Humankind) (Fois 2018). Αυτό το τεράστιο κτίριο είναι αόρατο από έξω, έχει μυστικά περάσματα, ψεύτικες πόρτες, δυσανάγνωστα σύμβολα, αγάλματα και άλλα μυστικά στοιχεία, αλλά και εκπληκτικά ψηφιδωτά που θυμίζουν βυζαντινά, αιγυπτιακά και ελληνικά μοντέλα, art nouveau και art deco (Palmisano & Vanolo 2019). Καταλαμβάνει περίπου 6.000 κυβικά μέτρα σε πέντε υπόγεια επίπεδα και περιλαμβάνει περίπου 150 μέτρα διαδρόμων, 400 τ.μ. ζωγραφικής και 350 τ.μ. ψηφιδωτών στους τοίχους και τα πατώματα (Fois 2018). Αποτελείται από οκτώ αίθουσες-ναούς: την Αίθουσα της Νίκης, την Αίθουσα της Γης, την Αίθουσα των Μετάλλων, τον Μπλε Ναό, τον Λαβύρινθο, την Αίθουσα του Νερού, την Αίθουσα των Σφαιρών, την Αίθουσα των Κατόπτρων (Temples of Humankind 2020). Πρόκειται για ένα εξαιρετικό έργο τέχνης, διάσημο σε όλο τον κόσμο, φτιαγμένο, ή πιο σωστά ανασκαμμένο, και διακοσμημένο ολόκληρο αποκλειστικά από τα χέρια των μνημένων (Zoccatelli 2016).

Οι κατοικίες στο Damanhur είναι μεγάλα σπίτια όπου σχηματίζονται οικιστικές ομάδες που ονομάζονται «πυρήνες». Σε μια κατοικία, μπορεί να υπάρχουν ζευγάρια, οικογένειες, μόνοι, νέοι και ηλικιωμένοι. Ο καθένας έχει τον δικό του ιδιωτικό χώρο και μοιράζεται με άλλους τους κοινόχρηστους χώρους, όπως την κουζίνα, το σαλόνι ή μια αίθουσα συναντήσεων (Damanhur 2020f). Είναι χτισμένες με κριτήρια ενεργειακής αυτόαρκειας και βιωσιμότητας, ανήκουν στην κοινότητα και φιλοξενούν περίπου 20 άτομα (Palmisano & Vanolo 2019).

Πρόκειται για «βιοκλιματικά κτίρια», τα οποία επαναχρησιμοποιούν όσο το δυνατόν περισσότερα υλικά των παλαιότερων κατοικιών, ενώ τα νέα υλικά, όπως πηλός, ξύλο και φυσικός ασβέστης, είναι φιλικά προς το περιβάλλον. Μερικά σπίτια είναι πραγματικά πρωτοποριακά παραδείγματα σπιτιών με μηδενικό αποτύπωμα άνθρακα, καθώς κατασκευάζονται με άχυρο και πηλό που συλλέγονται σε απόσταση μικρότερη των 10 χιλιομέτρων ή απευθείας από τη γη στην οποία κατασκευάζεται το σπίτι (Damanhur 2020j). Επιπλέον, εφαρμόζονται πολλές εναλλακτικές λύσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας, όπως η υψηλή θερμομόνωση και η εγκατάσταση ηλιακού συλλέκτη. Δεν είναι επομένως τυχαίο το γεγονός ότι σε δύο κοινότητες του Damanhur, τις Aval και Prima Stalla, έχει απονεμηθεί το βραβείο Πράσινης Σημαίας από το Foundation for Environmental Education Italy, ένα διεθνές ίδρυμα που προωθεί οικολογικές και βιώσιμες πρωτοβουλίες (Damanhur 2020j).

Η διάταξη του χώρου επομένως και ο τρόπος οικοδόμησής του στο σύνολο, υποδεικνύει ότι το Damanhur είναι ένας τόπος γεμάτος «μαγικές» πεποιθήσεις, τελετές και αντικείμενα μιας «εναλλακτικής» κοινωνίας, που ζει έναν διαφορετικό τρόπο ζωής σε μικρά, αυτόαρκη οικολογικά χωριά, και φαίνεται να καθοδηγείται από «εναλλακτικές» αξίες, στόχους και λογική (Fois 2018, Palmisano & Vanolo 2019).

Βιωσιμότητα-οικολογία

Κάθε οικολογικό χωριό συνίσταται από τρεις βασικές διαστάσεις: την κοινωνική, την οικολογική και την πνευματική (Μανωλάς & Αραμπατζής 2011). Το κίνημα και η φιλοσοφία των οικολογικών χωριών συμμερίζεται την άποψη ότι δεν υπάρχει βιώσιμη κοινωνία χωρίς την ορθή ενσωμάτωση της οικολογίας, της οικονομίας και της παραγωγής τροφίμων, ενώ οι συλλογικές δράσεις είναι απαραίτητες για την ενσωμάτωση των στοιχείων αυτών (Suh 2018).

Η οικολογία αποτελεί κεντρικό σημείο αναφοράς στην ιδεολογία που διέπει τις αρχές και τον τρόπο ζωής του Damanhur. Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Συντάγματος της κοινότητας: «Η πνευματικότητα και η οικολογία εμπνέουν τη σχέση με το περιβάλλον, τη φύση και τις δυνάμεις που την κατοικούν. Οι κάτοικοι του Damanhur δεσμεύονται να σέβονται και να διατηρούν τους φυσικούς πόρους. Όσο το δυνατόν περισσότερο απέχουν από κάθε μορφή ρύπανσης και παραγωγής αποβλήτων. Οι πολίτες εφαρμόζουν την τάξη και την καθαριότητα ως κανόνα της ζωής τους» (Damanhur 2020d).

Η σχέση τους με τη Γη και το περιβάλλον είναι βαθιά πνευματική, καθώς πιστεύουν ότι ο πλανήτης είναι ένα ζωντανό πλάσμα και η φύση ιερή. Κατά την άποψή τους τα φυτά και τα ζώα διαθέτουν ένα είδος συλλογικής εμπειρίας και γνώσης χιλιετιών, στην οποία γίνονται συμμετοχοί επιλέγοντας το όνομα ενός ζώου και ενός είδος φυτού, επαναπροσδιορίζοντας την ύπαρξη και τον τρόπο ζωής τους (Palmisano & Vanolo 2019).

Η βιωσιμότητα για τα μέλη της κοινότητας είναι, από την ίδρυσή της, ένα δια βίου έργο που καλύπτει τρεις βασικούς τομείς: την προστασία του περιβάλλοντος, την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική ευθύνη. Στην κατεύθυνση αυτή το Damanhur είναι ανοιχτό στη συνεργασία και την επικοινωνία με περιβαλλοντικούς οργανισμούς, καινοτόμους μελετητές, ερευνητές, εξειδικευμένες εταιρείες και κοινότητες που έχουν αναπτύξει τεχνολογίες χαμηλού περιβαλλοντικού αντίκτυπου (Damanhur 2020j).

Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα της κοινότητας (Damanhur 2020j) οι αρχές του σεβασμού προς τη φύση και τη φυσική ζωή εμπνέουν τον βίο των κατοίκων και μεταφράζονται σε πρακτικές καθημερινές δράσεις:

α) στον τομέα της βιολογικής γεωργίας, παράγουν οργανικά λαχανικά, φρούτα, δημητριακά, κομποστοποιούν τα απορρίμματα τροφίμων για τη δημιουργία φυσικού λιπάσματος, δημιουργούν τράπεζα σπόρων για τη διάσωση και καλλιέργεια ποικιλιών που κινδυνεύουν με εξαφάνιση, β) εκτρέφουν κοτόπουλα, κουνέλια, αγελάδες, πάπιες, γαλοπούλες, μελίσσια, γ) φροντίζουν για την αποκατάσταση της αγροτικής και δασικής γης, δ) συλλέγουν νερό της βροχής για οικιακή χρήση, ε) χρησιμοποιούν οργανικά και φυτικά απορρυπαντικά, στ) ανακυκλώνουν σχολαστικά, ζ) στον τομέα της κατασκευής κτιρίων επιλέγουν οικολογικά δομικά υλικά από την περιοχή, κατά το δυνατόν, η) εξοικονομούν ενέργεια με τεχνικές όπως η υψηλή θερμομόνωση, θ) χρησιμοποιούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας καθημερινά, όπως ηλιακά και φωτοβολταϊκά πάνελ, γεωθερμία και θέρμανση βιομάζας.

Στο πλαίσιο αυτό επίσης έμφαση δίνεται στην εκπαίδευση για την αειφορία, τόσο μέσα από το θεσμοθετημένο σχολικό σύστημα της κοινότητας, όπου τα παιδιά διδάσκονται να φροντίζουν το περιβάλλον και να σέβονται την ιερότητα της φύσης, όσο και μέσα από δράσεις και projects για ενήλικες. Στο σχολείο, πολλά πρακτικά πειράματα και δραστηριότητες υλοποιούνται στο φυσικό περιβάλλον ή σε συνεργασία με οργανισμούς όπως η Greenpeace. Από την άλλη, ιδιαίτερης σημασίας είναι κάποια πειράματα και δράσεις για την αλλαγή των συνηθειών, των αντιλήψεων και του τρόπου ζωής των κατοίκων, αλλά και τα μαθήματα που προσφέρονται και απευθύνονται σε άτομα και έξω από την κοινότητα, σε όλο τον κόσμο.

Το *Olio Caldo* (Θερμό Λάδι), για παράδειγμα, ήταν ένα πείραμα που πραγματοποιήθηκε το 1985 και το 1986 για την προώθηση της αυτάρκειας. Οι συμμετέχοντες έπρεπε να επιβιώσουν σε μια καμπίνα στο βουνό κάνοντας την

καλύτερη δυνατή χρήση των λίγων διαθέσιμων πόρων, τρώγοντας, καταναλώνοντας και χρησιμοποιώντας μόνο προϊόντα που έφτιαχναν οι ίδιοι με παραδοσιακές μεθόδους παραγωγής (Fois 2018). Το Olio Caldo είχε ως στόχο τη ρήξη με τις υλιστικές ανέσεις και εξαρτήσεις της καταναλωτικής κοινωνίας και την προώθηση της αειφορίας στην κοινότητα.

Από το 2011 το Damanhur με άλλους Ευρωπαίους εταίρους διοργανώνει και φιλοξενεί κάθε καλοκαίρι το Ecovillage Design Education (EDE). Πρόκειται για ένα διεθνές πρόγραμμα μαθημάτων, πιστοποιημένο από την Gaia Education, το οποίο δημιουργήθηκε ως συμβολή στην «Δεκαετία Αειφορίας» που θεσμοθετήθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη το 2005. Διάρκει ένα μήνα, είναι ανοιχτό σε συμμετέχοντες από όλο τον κόσμο και στόχος του είναι να παρέχει εργαλεία για τον σχεδιασμό και τη δημιουργία ενός οικολογικού χωριού, από κοινωνική, περιβαλλοντική, οικονομική και πολιτιστική άποψη (Damanhur 2020j).

Η εμπειρία του Damanhur λειτουργεί πολλαπλασιαστικά ως πρότυπο οικολογικής και φιλοπεριβαλλοντικής δόμησης κτιρίων για όλη την ευρύτερη περιοχή. Οι Inauge, EdilArca και Solerà, αντίστοιχα, είναι εταιρείες στους τομείς του σχεδιασμού, του πράσινου κτιρίου και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι οποίες γεννήθηκαν από την εμπειρία της κατασκευής σπιτιών για τους πολίτες του Damanhur. Και οι τρεις επιχειρήσεις εργάζονται σε όλη τη βόρεια Ιταλία, δημιουργώντας καινοτόμες κατασκευές κατά τα πρότυπα του Damanhur (Damanhur 2020j).

Μέσα στην κοινότητα, κάθε πυρήνας έχει μια σχετική αυτονομία στην εφαρμογή των οικολογικών και φιλοπεριβαλλοντικών συμπεριφορών, καθώς δεν υπάρχουν αυστηροί και συγκεκριμένοι κανόνες, αλλά γενικές αρχές που διέπουν τη φιλοσοφία των κατοίκων. Οι αρχές αυτές κινούνται ανάμεσα στις έννοιες της πνευματικότητας, της μύησης, της προστασίας και της ιερότητας της φύσης και των πλασμάτων της.

Η εκδήλωση επομένως κάθε τύπου φιλοπεριβαλλοντικών συμπεριφορών και επιλογών απορρέει αβίαστα μέσα από την επανατοποθέτηση του ατόμου απέναντι στη φύση και την υιοθέτηση μιας νέας ιδεολογίας. Το Damanhur αποτελεί στην πράξη τη σύζευξη της πνευματικότητας και της οικολογίας, οδηγώντας μέσω της κοσμοθεωρίας του σε μια «εσωτερική οικολογία» (Hall 2015).

Προκλήσεις-Προοπτικές

Πολλά είναι τα θέματα που προέκυψαν κατά τα σαράντα και πλέον έτη της πορείας της κοινότητας, θέτοντας ερωτήματα σχετικά με την ταυτότητα, τον προσανατολισμό, τα δομικά της χαρακτηριστικά και, εν τέλει, το μέλλον και τις προοπτικές της.

Κατά τη Fois (2018) ένα από τα ζητήματα που αναδείχθηκαν ήταν η δομή και ο τρόπος λειτουργίας των κοινοτήτων-πυρήνων. Αν και οι κοινότητες πυρήνων υιοθετήθηκαν ως ιδανικές κοινωνικές μονάδες για τη συμβίωση των ατόμων, η υπέρμετρη ανάπτυξή τους ως προς την οργάνωση και την εξειδίκευση, καθώς και η «ακαμψία» της δομής τους, δημιούργησε τον κίνδυνο να λειτουργήσουν τελικά σε βάρος της συλλογικότητας και της προοπτικής βελτίωσης της ευρύτερης κοινότητας. Τα προβλήματα αφορούσαν τόσο στο άνοιγμα και την επιτυχή ενσωμάτωση νέων μελών σε αυτές, όσο και στην υπέρβαση της στενής οπτικής της ευημερίας της ομάδας του πυρήνα, αποκομμένη από το συλλογικό πνεύμα της κοινότητας.

Για την αντιμετώπιση των ζητημάτων αυτών, η εμπειρία και οι πρακτικές των πολιτών του Damanhur ανέδειξαν ως δυναμικά στοιχεία τις έννοιες της αλλαγής και

του πειραματισμού. Το Damanhur βασίζεται στην ποικιλομορφία, την αλλαγή και τη δράση, στοιχεία που μπορούν να εφαρμοστούν σε όλες τις παραμέτρους της κοινότητας και διασφαλίζουν τη συνέχειά της στον χρόνο (Vitullo 2016).

Οι πολίτες του υπογραμμίζουν την ανάγκη «διατάραξης» των συνηθειών, της «απορρύθμισης» και του «πειραματισμού», προκειμένου να δώσουν χώρο στην κοινωνική καινοτομία, την επέκταση και τη δημιουργικότητα (Fois 2018). Για παράδειγμα, στην κατεύθυνση αυτή γεννήθηκαν και θεσμοθετήθηκαν «Το Παιχνίδι της Ζωής», όπως περιγράφεται παραπάνω, και το πρόγραμμα «New Life» (2010), όπου εξωτερικοί άνθρωποι μπορούσαν να ενταχθούν στις κοινότητες πυρήνων και να βιώσουν την καθημερινή ζωή του Damanhur για μια περίοδο τριών μηνών. Όλα αυτά σκοπό είχαν την ανανέωση της «άκαμπτης» κοινωνικής δομής και την ενίσχυση των αλληλεπιδράσεων και του αισθήματος εμπιστοσύνης μεταξύ των ατόμων, μέσω δημιουργικών δραστηριοτήτων, ενσωματωμένων στην καθημερινότητα της ομάδας (Fois 2018).

Ένα ακόμη μεγάλο θέμα ήταν ο βαθμός «εσωτερικότητας» του Damanhur και το άνοιγμά του στην ευρύτερη κοινότητα. Οι σχέσεις με τους ντόπιους πληθυσμούς στη Valchiusella ήταν αρχικά δύσκολες. Κάποιοι κάτοικοι της περιοχής είδαν το Damanhur ως μια ευκαιρία αναζωογόνησης της τοπικής οικονομίας, ενώ η πλειοψηφία ήταν επιφυλακτική, τόσο ως προς τον έλεγχο της τοπικής αυτοδιοίκησης, όσο και ως προς τα ήθη και το δόγμα της κοινότητας, η οποία κατηγορήθηκε από τη Ρωμαιοκαθολική εκκλησία ως νεοπαγανιστική κοινότητα με επικίνδυνα ήθη (π.χ. προσωρινοί γάμοι) (Zoccatelli 2016). Επιπλέον, διατυπώθηκε έντονη κριτική σχετικά με την «πλύση εγκεφάλου» και την ελλιπή επικοινωνία με άτομα έξω από την κοινότητα κατά την ανατροφή και διαπαιδαγώγηση των παιδιών (Introvinge 1999).

Τελικά, όμως, με την πάροδο των ετών το Damanhur απέδειξε ότι μπορεί να προσαρμόζεται στα νέα δεδομένα και προκλήσεις, υπερβαίνοντας τα εμπόδια και υιοθετώντας την αλλαγή. Οι πολίτες εργάστηκαν σκληρά για να ενσωματωθούν, να αποκτήσουν τον σεβασμό και την εμπιστοσύνη των ντόπιων, να υλοποιήσουν διάφορα τοπικά προγράμματα, και τελικά να εκλεγεί ένας από αυτούς δήμαρχος στην περιοχή το 1999 (Meijerink 2003). Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον Introvinge (1999) σταδιακά αναπτύχθηκαν βαθύτερες σχέσεις και ευκαιρίες για αλληλεπίδραση μεταξύ των παιδιών του Damanhur και των παιδιών των γειτονικών περιοχών, ενώ οι επιδόσεις τους στις ξένες γλώσσες, τους υπολογιστές, τα καλλιτεχνικά ενδιαφέροντα και δεξιότητες αποδείχτηκαν εντυπωσιακά ανώτερες από άλλους μαθητές ίδιας ηλικίας.

Από πολλούς μελετητές και το ευρύ κοινό το Damanhur θεωρείται μια εσωτερική κοινότητα, του οποίου οι περισσότερες από τις γνώσεις και πρακτικές αποκρύπτονται, και καθίστανται προσιτές μόνο στα μέλη που φτάνουν σε ανώτερα επίπεδα εντός αυτής (Palmisano & Vanolo 2019). Είναι γεγονός ότι κύριο γνώρισμα είναι το απόρρητο, ως στοιχείο που περιβάλλει το δόγμα και τις τελετουργικές πρακτικές της κοινότητας (Cardano & Pannofino 2018). Παρόλα αυτά, ως προς τις υπόλοιπες δραστηριότητες και την καθημερινή ζωή και δράση, το Damanhur δε θα μπορούσε να χαρακτηριστεί μια κλειστή κοινότητα. Έχει στενή πολιτική και οικονομική σχέση με την επικράτειά του, είναι πάντα ανοιχτό σε τουρίστες ή άτομα που θέλουν να ζήσουν εκεί προσωρινά, και οι κύριες πτυχές του τρόπου ζωής του είναι ορατές στην ενημερωμένη σελίδα που διαθέτει στο Διαδίκτυο (Vitullo 2016). Το Damanhur προσαρμόζεται στις εξελίξεις της εποχής και κάνει χρήση κάθε μορφής τεχνολογίας

που προωθεί τους σκοπούς του, ενώ το Διαδίκτυο ανοίγει πλέον για την κοινότητα ένα κανάλι διασύνδεσης με όλο τον πλανήτη.

Τέλος, ένα σπουδαίο ζήτημα αφορά την έκταση του θρησκευτικού και του οικολογικού χαρακτήρα του Damanhur και την απόδοση χαρακτηρισμού στην ταυτότητα της κοινότητας. Αρκετοί μελετητές και δημοσιογράφοι αντιμετώπισαν το Damanhur ως αίρεση, από την άλλη όμως διατυπώθηκε η άποψη πως, αν και υπάρχουν πολλές δυσπρόσιτες και αμφιλεγόμενες πτυχές που περιβάλλουν τους κανόνες και τα τελετουργικά της κοινότητας, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αίρεση λόγω της ανοιχτότητάς του στον εξωτερικό κόσμο (Vitullo 2016). Ο ιδρυτής του, ο Airaudi, πάντοτε αρνούταν ότι το Damanhur ήταν ένα νέο θρησκευτικό κίνημα και προτιμούσε να το ονομάσει οικολογική κοινωνία ή ομοσπονδία κοινοτήτων και οικολογικών χωριών με τη δική της κοινωνική και πολιτική δομή (Zoccatelli 2016).

Χωρίς να είναι δυνατόν να απαρνηθεί κάποιος την πνευματικότητα που κατέχει κεντρική θέση σε αυτό, το Damanhur τείνει να ορίζει το δόγμα του ως φιλοσοφία και όχι ως θρησκεία, και αυτό έχει αποτελέσει σημείο τριβής με τα Νέα Θρησκευτικά Κινήματα, τα οποία δίνουν έμφαση στο θρησκευτικό προφίλ (Cardano & Pannofino 2018). Σύμφωνα με την Meijerink (2003) η κοινότητα ανέπτυξε τη δική της ταυτότητα η οποία διαφέρει από τις περισσότερες ομάδες της Νέας Εποχής ως προς τη δομή και τη στάση απέναντι στη ζωή, αφού οι πολίτες της αποδεικνύονται πιο υλιστικοί, πιο κοινωνικοί και πιο πρακτικοί από ό,τι φαίνεται να συμβαίνει στους κύκλους αυτούς.

Στο πλαίσιο αυτό τίθεται το ζήτημα της οικολογικής διάστασης του χαρακτήρα της κοινότητας. Στο Σύνταγμα αναφέρεται ότι η πνευματικότητα και η οικολογία εμπνέουν όλες τις σχέσεις με το περιβάλλον, και το Damanhur ορίζεται από τους κατοίκους και πολλούς μελετητές ως οικολογικό χωριό (Vitullo 2016). Οι δεσμοί που αναπτύσσονται με τη φύση και τον σεβασμό των φυσικών πόρων στην καθημερινή ζωή είναι στενοί και η ενασχόληση στην παραγωγή εναλλακτικής ενέργειας και την κατασκευή φιλικών προς το περιβάλλον κατοικιών σε τοπικές επιχειρήσεις είναι καίριας σημασίας για την οικονομία και το άνοιγμα της κοινότητας.

Από την άλλη, υπάρχουν φωνές που υπογραμμίζουν ότι η οικολογία έρχεται σε δεύτερη μοίρα και δεν αποτελεί προτεραιότητα. Επικαλούνται ως παράδειγμα την εκτεταμένη χρήση αυτοκινήτων ορυκτών καυσίμων, γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με τις αρχές της οικολογικά υπεύθυνης συμπεριφοράς (Hall 2015). Παρόλο που είναι μέλος του Παγκόσμιου Δικτύου Ecovillage και παρουσιάζεται ως οικολογικό χωριό, το στοιχείο με το οποίο ο επισκέπτης έρχεται πρωταρχικά αντιμέτωπος είναι αυτό της μύησης και της πνευματικότητας. Τελικά, όμως, η απάντηση βρίσκεται στο μέσον των δύο απόψεων. Το Damanhur είναι μια οικολογική κοινότητα η οποία πιστεύει ότι για να σωθεί ο κόσμος χρειάζεται την ενέργεια που παράγεται από ισχυρές εσωτερικές τελετές (Zoccatelli 2016). Εσωτερικότητα και οικολογία είναι συνδεδεμένες άρρηκτα.

Όλη η κοινοτική ζωή είναι συνυφασμένη με αυτές τις πεποιθήσεις και η κοσμοθεωρία του δίνει την απάντηση στους προβληματισμούς του σύγχρονου ανθρώπου και τις προκλήσεις για το μέλλον του πλανήτη. Μέσα στα πλαίσια αυτά απευθύνει κάλεσμα σε ανθρώπους με αντίστοιχους προβληματισμούς από όλο τον κόσμο και η συνεχής ανανέωση των μελών του και επέκταση των συνδεδεμένων δικτύων αποδεικνύουν πως το Damanhur έχει συνέχεια και μια θέση στο μέλλον.

Συμπεράσματα

Το Damanhur είναι μια ομοσπονδία κοινοτήτων με το δικό της Σύνταγμα, πολιτισμό, τέχνη, νόμισμα, εκπαίδευση, εφαρμογές της τεχνολογίας και οργάνωση θεσμών, η οποία εμφορείται από μια κοσμοαντίληψη που βασίζεται στους πυλώνες της πνευματικότητας και της οικολογίας συγχρόνως. Το σημείο αυτό αποτελεί στοιχείο διαφοροποίησης από άλλα οικολογικά χωριά, αλλά και αντικείμενο συζήτησης για τους επικριτές του.

Η εσωτερικότητα και η πνευματικότητα διαπνέουν την καθημερινή ζωή των κατοίκων, τις τελετές τους, το δομημένο περιβάλλον, την τέχνη τους, με απώτερο στόχο την αυτό-βελτίωση και την ένωση με το θεϊκό στοιχείο. Οι Ναοί της Ανθρωπότητας αποτελούν την απτή έκφραση αυτής της φιλοσοφίας και σημείο αναφοράς για την εξωτερική αναγνώριση της κοινότητας. Παρόλα αυτά το Damanhur δεν αυτό-προσδιορίζεται ως θρησκεία ή αίρεση, αλλά ως μια κοσμοαντίληψη, μια φιλοσοφία που οδηγεί σε έναν εναλλακτικό τρόπο ζωής με εσωτερικές τελετές για τους μνημένους σύμφωνα με τα ιδανικά της κοινότητας.

Η οικολογία αποτελεί τον άλλο πυλώνα προσέγγισης του κόσμου και της καθημερινής πρακτικής για τους κατοίκους. Η βιωσιμότητα και ο σεβασμός προς την ιερότητα της φύσης αποτελούν τον πυρήνα ανάπτυξης και λειτουργίας της κοινότητας. Επομένως, το Damanhur αποτελεί την περίπτωση του οικολογικού χωριού στο οποίο η οικολογία βιώνεται ως φυσική προέκταση και εφαρμογή της βαθιάς εσωτερικής προσέγγισης του πλανήτη και των δυνάμεών του, που οδηγεί σε απόλυτη σύζευξη της πνευματικότητας και της οικολογίας στην πράξη.

Τέλος, ο τρόπος οργάνωσης της κοινότητας και η πορεία της στον χρόνο απέδειξαν την ικανότητά της να εξελίσσεται, να αλλάζει και να προσαρμόζεται στα νέα δεδομένα και προκλήσεις. Κατάφερε να διασφαλίσει την ανανέωση της δομής, της σύνθεσης και οργάνωσής της, τη δημιουργία στενών δεσμών με τη γειτονική τοπική κοινωνία, καθώς και το επιτυχές άνοιγμά της σε όλο τον κόσμο μέσω του διαδικτύου και ενός πλήθους εργαστηρίων, μαθημάτων και παραρτημάτων. Η φιλοσοφία του Damanhur δίνει απαντήσεις στα σύγχρονα υπαρξιακά προβλήματα του σημερινού ανθρώπου και επικοινωνείται με όλα τα μέσα σε αυτόν δίνοντας προοπτικές για τη συνέχεια και τη μακροβιότητα της κοινότητας.

Βιβλιογραφία

I. Ελληνόγλωσση

Μανωλάς, Ε. (2013). Το φαινόμενο των οικολογικών χωριών. Ναξιακά Γράμματα, Τεύχ. 8, σελ. 7-12.

Μανωλάς, Ε. & Αραμπατζής, Γ. (2011). Το Οικολογικό Χωριό ως Προσπάθεια Επαναπροσδιορισμού της Σχέσης Ανθρώπου και Φύσης. Πρακτικά 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου Περιβαλλοντικής Πολιτικής και Διαχείρισης, Τμήμα Περιβάλλοντος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Μυτιλήνη, 27-29 Μαΐου 2011, σελ. 221-229.

II. Ξενόγλωσση

Cardano, M., Pannofino, N. (2018). Taking leave of Damanhur. Deconversion from a magico-esoteric community. *Social Compass*, Vol. 65, Iss.3, pp. 433–450.

- Damanhur (2020a). Available: <http://www.damanhur.org/en/what-is-damanhur>
- Damanhur (2020b). Available: <http://www.damanhur.org/en/live-community/united-nations-award>
- Damanhur (2020c). Available: <http://www.damanhur.org/en/spiritual-vision/falco-tarassaco>
- Damanhur (2020d). Available: <http://www.damanhur.org/en/live-community/social-organization>
- Damanhur (2020e). Available: <http://www.damanhur.org/en/live-community/damanhurians>
- Damanhur (2020f). Available: <http://www.damanhur.org/en/live-community/the-four-pillars>
- Damanhur (2020g). Available: <http://www.damanhur.org/en/live-community/roles-and-institutions>
- Damanhur (2020h). Available: <http://www.damanhur.org/en/live-community/education-and-children>
- Damanhur (2020i). Available: <http://www.damanhur.org/en/create-sustainability/damanhur-crea>
- Damanhur (2020j). Available: <http://www.damanhur.org/en/create-sustainability>
- Damanhur University (2020). Available: <https://damanhuruniversity.org/alchemy/>
- Fois, F. (2018). Enacting Experimental Alternative Spaces. *Antipode*, Vol. 51, No.1, pp. 107-128.
- Hall, R. (2015). The ecovillage experience as an evidence base for national wellbeing strategies. *Intellectual Economics*, Vol. 9, pp. 30–42.
- Introvigne, M. (1996). Damanhur: A Magical Community in Italy. *Communal Societies: Journal of the Communal Studies Association*, Vol. 16, pp. 71-84.
- Introvigne, M. (1999). Children of the Underground Temple: Growing Up in Damanhur. In: Palmer, S.J., Hardman, C. (Eds), *Children in New Religions*, New Brunswick, NJ: Rutgers University Press, pp. 138-149.
- Madden, E.M. (2013). Damanhur: Sustaining Changes in an Intentional Community. In: T. Miller (Ed.), *Spiritual and Visionary Communities Out to Save the World*. London: Routledge. Available: <https://doi.org/10.4324/9781315610368>
- Meijerink, E. (2003). The Game of Life: The Significance of Play in the Commune of Damanhur. *Journal of Contemporary Religion*. Vol. 18, No. 2, pp. 155-168.
- Palmisano, S. Vanolo, A. (2019). City of Light’: The Production of Urban Space by the Esoteric Spiritual Community of Damanhur, Italy. In: Fisker, J.K., Chiappini, L., Pugalìs, L., Bruzzese, A. (Eds), *Enabling Urban Alternatives. Crises, Contestation, and Cooperation*, Singapore: Palgrave Macmillan, pp. 247-270.
- Suh, J. (2018). Agriculture and sustainable communities: Reflections from a comparative case study. *Community Development*, Vol. 49, No. 1, pp. 34-49.
- Temples of Humankind, Damanhur (2020). Available: <https://www.thetemples.org/temples/>
- Vitullo, A. (2016): New Age goes online: Relocating spirituality in virtual spaces. The study of Damanhur Community. *methaodos. revista de ciencias sociales*, Vol. 4, No. 2, pp. 339-348.
- Zoccatelli, P.L. (2016). "All the Heavens in your Hands” Oberto Airaudi and the Art of Damanhur. *Nova Religio: The Journal of Alternative and Emergent Religions*, Vol.19, No. 4, pp. 145–162.

FINDHORN

Αναστάσιος Ι. Παπανικολάου

Δασολόγος-Περιβαλλοντολόγος

Διδάκτωρ Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

E-mail: apanikolaou@uowm.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Δίπλα στο παραδοσιακό χωριό Findhorn, στη βορειοανατολική Σκωτία, το 1962 ξεκίνησε αρχικά από μία μικρή ομάδα ανθρώπων, ένα δυναμικό πείραμα κοινοτικής ζωής που οδηγείται από το εσωτερικό πνεύμα, την αγάπη στην πράξη και τη συνδημιουργία με τη φύση. Το πείραμα αυτό απέδωσε και σήμερα έχει αναπτυχθεί εκεί μια πνευματική κοινότητα, ένα εκπαιδευτικό κέντρο διεθνούς εμβέλειας και ένα οικολογικό χωριό το οποίο βρίσκεται σε πολλά μέτωπα της πρώτης γραμμής στον πανανθρώπινο αγώνα για ένα αειφόρο μέλλον.

Εκεί βρίσκουν καθημερινή εφαρμογή αρκετά από όσα έχουν την ικανότητα να μετατρέψουν το όραμα της αειφορίας σε πραγματικότητα. Γίνεται συνεχής προσπάθεια για μείωση του οικολογικού αποτυπώματος μιας σύγχρονης, ανοιχτής, κοινότητας ανθρώπων, μέσω αειφορικής διαχείρισης των φυσικών πόρων, χρήσης συστημάτων ανανεώσιμης ενέργειας, κατασκευής κτιρίων με στοιχεία βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής, τοπικής παραγωγής οργανικών τροφίμων, εφαρμογής ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης απορριμμάτων και λυμάτων, αλλά κυρίως μέσω υιοθέτησης ενός περιβαλλοντικά και κοινωνικά ενσυνείδητου τρόπου ζωής. Η κοινότητα επίσης έχει αναπτύξει μια βιώσιμη και ακμαία οικονομία, κύρια χαρακτηριστικά της οποίας είναι η παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε ένα διεθνές κοινό, η κοινωνική συνεταιριστική επιχειρηματικότητα και η χρήση ενός τοπικού εναλλακτικού νομίσματος. Οργανώνεται και διοικείται εντός ενός κοινού τόπου αρχών και επιδιώξεων και στερεώνεται στη στενή συνύπαρξη και διάδραση των μελών της κοινότητας.

Λέξεις κλειδιά: *Οικολογικό χωριό, Ίδρυμα Findhorn, Κοινός Τόπος, Εκο, πνευματική κοινότητα*

Εισαγωγή

Κοντά στο παραδοσιακό χωριό Findhorn της Σκωτίας, εδώ και 60 χρόνια εκτυλίσσεται ένα συναρπαστικό πείραμα κοινοτικής διαβίωσης, το οποίο θέτει σε δοκιμασία ιδέες, πρακτικές και τεχνικές που θα υποστηρίξουν τα οράματα της ανθρωπότητας για την επίτευξη ενός περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά αειφόρου μέλλοντος. Το πείραμα αυτό αποκαλείται κοινότητα Findhorn. Είναι ένα οικολογικό χωριό, ένα διεθνές πνευματικό και εκπαιδευτικό κέντρο, και πάνω από όλα πηγή έμπνευσης για ανθρώπους που επιδιώκουν να ζουν ενσυνείδητα και σε αρμονία με τη Φύση.

Ιστορία και Εξέλιξη

Η κοινότητα ανατρέχει στο έτος 1962, τον μήνα Νοέμβριο, όταν η Eileen (1917 – 2006) και ο Peter Caddy (1917 – 1994) μαζί με τους τρεις γιούς τους και την Dorothy Maclean (1920 – 2020) πήγαν να ζήσουν σε τροχόσπιτα κοντά στο παραθαλάσσιο χωριό Findhorn της περιοχής Moray στη βορειοανατολική Σκωτία. Καθώς ήταν άνεργοι, για να υποστηρίξουν καλύτερα τις διατροφικές τους ανάγκες, φύτεψαν έναν λαχανόκηπο στο αμμώδες έδαφος της περιοχής. Αυτός ο λαχανόκηπος είχε μεγάλη επιτυχία, η οποία αποδόθηκε από τους ίδιους στην «εσωτερική καθοδηγητική φωνή» της Eileen, στην επαφή της Dorothy με την «νοημοσύνη της φύσης» και στη «σκληρή δουλειά» του Peter (Gesota 2008). Στην κοινότητα θεωρούν ότι οι αγροτικές εργασίες του Peter, όπως για παράδειγμα η λίπανση του κυρίως άγονου εδάφους με κοπριά, απέδωσαν λόγω «της ικανότητας της Dorothy να νιώθει τη δύναμη της Φύσης και να επικοινωνεί με τα “devas” των φυτών» (Wilkin 2004).

Τα “devas” (τα λαμπερά) είναι Ινδουιστικές και Βουδιστικές θεότητες, αγγελικά όντα, που πιστεύεται ότι κατοικούν σε κάθε ζωντανό οργανισμό, τον φυλούν και τον βοηθούν να μεγαλώσει και να ευημερήσει (Hopler 2020). Πιστεύεται ότι «καθοδηγούν την εξέλιξη των φυτών, των ζώων και των εντόμων καθώς και κάθε βράχου και ορυκτού» (Altman 1995) και ότι είναι οι φύλακες άγγελοι του φυσικού κόσμου που δημιούργησε ο Θεός και βοηθούν την εργασία των Αρχαγγέλων Ραφαήλ (αέρας), Μιχαήλ (φωτιά), Γαβριήλ (νερό) και Ουριήλ (γη) (Hopler 2020). Η Dorothy, «συντονισμένη με τα ενεργειακά πεδία των θεϊκών συντρόφων της, απέκτησε οικεία γνώση για το πώς να καλλιεργεί το έδαφος και να δημιουργεί τις καλύτερες δυνατές συνθήκες για κάθε φυτό που είχε φυτευτεί» (Wilkin 2004).

Η επιτυχία αυτού του λαχανόκηπου, αλλά κυρίως οι ιδέες και ο τρόπος ζωής αυτών των ανθρώπων προσέλκυσαν το ενδιαφέρον μερικών άλλων, αρκετά, ώστε να μετοικήσουν εκεί. Έτσι, σιγά σιγά δημιουργήθηκε μια συνειδητή κοινότητα ανθρώπων, που είχε ως κύρια στοιχεία την πνευματικότητα, συγκεκριμένα τη δική τους κοινή ερμηνεία της πνευματικότητας, και τις κοινές πεποιθήσεις ως προς τον καλύτερο δυνατό τρόπο ζωής των ατόμων και της κοινότητας. Συγκεντρώθηκαν λοιπόν εκεί άνθρωποι που ήθελαν όχι να «μεγαλώνουν λαχανικά» αλλά να «μεγαλώνουν ανθρώπους» (Litfin 2014).

Έχουν γραφτεί αρκετές εκτενείς ιστορίες για τις απαρχές της κοινότητας αυτής (π.χ. Metcalf 1993, York 1993, Walker 1994), με ενδιαφέρουσες λεπτομέρειες, όπως για παράδειγμα το ότι οι ιδρυτές της ήταν στην περιοχή νωρίτερα, συγκεκριμένα από το 1957, εργαζόμενοι ως διαχειριστές ενός μικρού ξενοδοχείου, του Cluny Hill Hotel, στη μικρή πόλη Forres, και ότι η Sheena Govan ήταν εκείνη που πριν λίγα χρόνια έφερε κοντά τους ανθρώπους αυτούς στο Λονδίνο, ως φίλη, ως σύζυγος, ως πνευματική ηγέτιδα. Οι ιστορίες αυτές συμφωνούν ότι σταθμό για την εξέλιξη του Findhorn αποτελεί η άφιξη του David Spangler το 1970. Ο David Spangler είναι ένας από τους θεμελιωτές του κινήματος της Νέας Εποχής (New Age) και με τη σύντροφό του Myrtle Glines βοήθησαν, κατά τη τριετή διαμονή τους εκεί, να συντονιστούν τα μέλη της κοινότητας και να δημιουργηθεί στο Findhorn ένα πνευματικό και εκπαιδευτικό κέντρο διεθνούς εμβέλειας. Αυτές οι προσπάθειες καθώς και η υποστήριξη από πρόσωπα με όμοιες ή παρόμοιες ιδέες, όπως οι Sir George Trevelyan, Robert Ogilvie Crombie, Richard St. Barbe Baker κ.ά., έβαλε το Findhorn στο διεθνές επίκεντρο και η κοινότητα άρχισε να αναπτύσσεται ραγδαία.

Η κοινότητα, ως “The Findhorn Foundation”, εγγράφηκε στο Μητρώο των Φιλανθρωπικών Ιδρυμάτων της Σκωτίας με χαρακτηριστικά εκπαιδευτικό, θρησκευτικό

και περιβαλλοντικό το 1972 (OSCR, 2020). Νωρίτερα, το 1968, είχε δημιουργήσει Φιλανθρωπικό Ταμείο. Αγόρασε το Cluny Hill Hotel το 1975, και αγόρασε και την έκταση που είχαν στημένα τα τροχόσπιτα το 1983 και τη ονόμασε «Πάρκο». Τη δεκαετία του '70 η κοινότητα απέκτησε 150 μέλη και την επόμενη δεκαετία 300 μέλη (Gesota 2008, FF 2020a).

Τη δεκαετία του 1980 επίσης, το Findhorn εξελίχθηκε σε οικολογικό χωριό, ένα από τα πρώτα της Ευρώπης. Πρωτεργάτης αυτής της εξέλιξης και του μετασχηματισμού της κοινότητας ήταν ο μηχανικός, μέλος του Ιδρύματος Findhorn, John Talbott (Forster & Wilhelmus 2005). Πολλά οικολογικά χωριά, κοινότητες που εφαρμόζουν στην πράξη τις αρχές της περιβαλλοντικής, κοινωνικής και οικονομικής αειφορίας ξεκίνησαν έχοντας ως κύριο στοιχείο τους την πνευματικότητα και την πρακτική της στην καθημερινή ζωή και πολλά παραμένουν και σήμερα έτσι (βλ. περισσότερα Παπανικολάου 2017). Το Findhorn ήταν, και είναι ακόμα, διάσημο για την πνευματικότητα και την εκπαίδευση, που ήταν η αρχική προτεραιότητα (Forster & Wilhelmus 2005), έχει επικρατήσει όμως να αναφέρεται συχνά και ως «η μητέρα όλων των οικολογικών χωριών» (UN-HABITAT 2017).

Το 1995, από τις 7 έως τις 13 Οκτωβρίου, οργανώθηκε στο Findhorn το Διεθνές Συνέδριο «Οικολογικά χωριά και βιώσιμες κοινότητες: Μοντέλα για τη ζωή στον 21^ο αιώνα» (Mare 2000), το οποίο ήταν κρίσιμο βήμα για την ανάπτυξη του παγκόσμιου κινήματος των οικολογικών χωριών. Προϊόν του Συνεδρίου εκείνου ήταν και η δημιουργία του Παγκόσμιου Δικτύου Οικολογικών Χωριών (Global Ecovillage Network, GEN). Το GEN ιδρύθηκε το 1995 με σκοπό την υποστήριξη της δημιουργίας και της ανάπτυξης των οικολογικών χωριών (East 2018). Η κοινότητα του Ιδρύματος Findhorn είναι ένα από τα ιδρυτικά μέλη και έδρα της Διεθνούς Γραμματείας του GEN. Το 1998, και ξανά το 2018, το οικολογικό χωριό του Findhorn βραβεύτηκε ως Καλή Πρακτική, μοντέλο για την ολιστική και αειφόρο ζωή, από το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για τους Ανθρώπινους Οικισμούς (UN-HABITAT) (East 2018, FF 2020d).

Η σχέση της κοινότητας με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) δεν περιορίστηκε εκεί. Το Ίδρυμα Findhorn συμμετείχε ως επίσημος Μη Κυβερνητικός Οργανισμός (ΜΚΟ) στη Διάσκεψη για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη στο Ρίο ντε Τζανέιρο το 1992 και στην Παγκόσμια Σύνοδο Κορυφής για την Βιώσιμη Ανάπτυξη στο Γιοχάνεσμπουργκ το 2002 (Forster & Wilhelmus 2005). Το 1997, ο ΟΗΕ αναγνώρισε το Findhorn ως ένα ΜΚΟ που συνεργάζεται, όπως και άλλοι, με το Τμήμα Δημόσιας Πληροφόρησης του (σήμερα Τμήμα Παγκόσμιας Επικοινωνίας - Department of Public Information DPI). Εκπροσωπείται στις σχετικές συνεδριάσεις του στη Νέα Υόρκη και στη Γενεύη, συμμετέχει σε δράσεις του και συνεργάζεται με άλλες διακυβερνητικές υπηρεσίες για την εκπαίδευση και την ανάπτυξη πολιτικών που σχετίζονται με τη βιώσιμη ανάπτυξη σε μικρότερη και μεγαλύτερη κλίμακα (FF 2020b). Το Ινστιτούτο Κατάρτισης και Έρευνας του ΟΗΕ (United Nations Institute for Training and Research, UNITAR) πιστοποίησε το 2005 το Ίδρυμα Findhorn, ως ένα από τα ολιγάριθμα στον κόσμο Διεθνή Κέντρα Κατάρτισης Τοπικών Αρχών (International Training Centre for Authorities and Leaders, CIFAL) για την οικολογία και την αειφορία.

Το Findhorn είναι και ένας από τους συνιδρυτές του Δικτύου Ολιστικών Κέντρων, και είναι πολυβραβευμένος οργανισμός, εδώ και χρόνια. Για παράδειγμα, το 2001 έλαβε το χρυσό βραβείο για τον Πράσινο Τουρισμό από το Τουριστικό Συμβούλιο της Σκωτίας (Gesota 2008), ενώ το 2017 του απονεμήθηκε ο τίτλος «Φιλανθρωπικό

Ίδρυμα της Χρονιάς» στα βραβεία βιωσιμότητας P.E.A. (People. Environment. Achievement.) στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Σήμερα η κοινότητα Findhorn, στην οποία ζουν περίπου 700 άνθρωποι (East 2018), αυτοπροσδιορίζεται ως μια «πνευματική κοινότητα, οικολογικό χωριό και διεθνές κέντρο για την ολιστική μάθηση, που βοηθά να ξεδιπλωθεί μια νέα ανθρώπινη συνείδηση και δημιουργηθεί ένα θετικό βιώσιμο μέλλον» (FIC 2020).

Οργάνωση και Διοίκηση

Η κοινότητα αποτελείται σήμερα από επιμέρους οργανωτικές ενότητες (Gesota 2008). Η παλαιότερη και σημαντικότερη από αυτές τις ενότητες είναι το Ίδρυμα Findhorn, στοιχείο που υποδηλώνεται στην ιστορική εξέλιξη της κοινότητας, στο όνομα που χρησιμοποιήθηκε για την καταχώρηση της στο Μητρώο των Φιλανθρωπικών Ιδρυμάτων της Σκωτίας, “Findhorn Foundation”, καθώς και στο επίσημο σημερινό όνομα της κοινότητας που είναι “Findhorn Foundation and Community”.

Το Ίδρυμα Findhorn είναι ο εκπαιδευτικός και πνευματικός ακρογωνιαίος λίθος της κοινότητας, μια κοινότητα μέσα στην κοινότητα, που έχει επιμέρους τμήματα, έχει εργαζομένους και υποστηρικτές, εντός και εκτός της κοινότητας, και έχει μια πολύπλοκη και συνεχώς εξελισσόμενη, οργανωτική δομή και λειτουργία (Christensen & Levinson 2003). Καθώς η δομή και η λειτουργία του Ιδρύματος εξελίσσονται, παρακάτω θα περιγραφεί τι ισχύει σήμερα με βάση την τελευταία διαθέσιμη Ετήσια Έκθεση του (FF 2020d). Σε προηγούμενων ετών εκθέσεις και παλαιότερη διαθέσιμη βιβλιογραφία περιγράφονται διάφορες παραλλαγές των δομών και των λειτουργιών αυτών.

Στην κορυφή της διοίκησης υπάρχει ολιγομελές Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ), το οποίο έχει τη γενική ευθύνη της διαχείρισης του Ιδρύματος και συμπράττει με τον Κύκλο των Επιστατών (Stewards’ Circle) και τους συνεργάτες και τους εργαζομένους του Ιδρύματος. Τα μέλη του ΔΣ, περίπου 10 σήμερα, υπηρετούν συνήθως έως δύο τετραετίες, αν και έχουν υπάρξει εξαιρέσεις για μέλη που προσφέρουν πολλά στο Ίδρυμα. Πρέπει να είναι καλά εξοικειωμένα με την αποστολή και το όραμα του Ιδρύματος, και να έχουν ειδικευση και εμπειρία σε διάφορους τομείς, όπως, της πνευματικότητας, της οικονομίας, της διοίκησης και άλλους. Τα νέα μέλη του ΔΣ επιλέγονται από τα ήδη υπάρχοντα μέλη σε διαβούλευση με τον Κύκλο των Επιστατών, και τους συνεργάτες του Ιδρύματος. Τα μέλη του ΔΣ συναντώνται λίγες φορές το χρόνο και όποτε είναι απαραίτητο. Η καθημερινή διαχείριση του Ιδρύματος γίνεται από τον Κύκλο των Επιστατών από τον οποίο το ΔΣ ορίζει έναν αρχηγό. Ο Κύκλος των Επιστατών, που έχει και αυτός περίπου 10 μέλη, οργανώνει λειτουργικά τους συνεργάτες και τους εργαζομένους του Ιδρύματος σε τρεις κόμβους (hubs). Ο πρώτος που ονομάζεται «Living Core Hub», δημιουργεί ένα περιβάλλον το οποίο υποστηρίζει τον προσωπικό και πλανητικό μετασχηματισμό των συμμετεχόντων στα προγράμματα του Ιδρύματος. Ο δεύτερος που ονομάζεται “Expanding Core Reach Hub”, μεταφράζει, αναπτύσσει και επεκτείνει την εμβέλεια των βασικών προγραμμάτων σπουδών του σε διάφορες ομάδες στόχους και πλατφόρμες. Ο τρίτος που ονομάζεται “Thriving Whole Hub”, υποστηρίζει την ευημερία, την αποτελεσματικότητα και τη χαρά των ανθρώπων, των δομών και των λειτουργιών του Ιδρύματος Findhorn. Εντός αυτών των τριών κόμβων δραστηριοποιούνται Επιστάτες

με διαφορετική εστίαση μεν, αλλά σε στενή επαφή και συνεργασία δε, ώστε να προωθείται συνεκτικά και αποτελεσματικά το έργο του Ιδρύματος.

Στο Ίδρυμα, παράλληλα με την ιεραρχία, που σήμερα έχει τη μορφή που περιγράφηκε συνοπτικά παραπάνω, συνυπάρχει και η δημοκρατία (Kinsman 2005). Αυτό σημαίνει ότι όλα τα εμπλεκόμενα με το εκάστοτε ζήτημα μέλη του Ιδρύματος συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, ενημερώνονται για το ζήτημα, διαλογίζονται πρώτα και έπειτα εκφράζουν ανοιχτά τη γνώμη τους και κυρίως τα συναισθήματά τους γι' αυτό. Για τις αποφάσεις επιδιώκεται κάθε φορά να εξασφαλιστεί η ομοφωνία, αλλά όποτε αυτή δεν είναι δυνατή, επιδιώκεται η συναίνεση, κατά την οποία η ισχυρότατη πλειοψηφία αποφασίζει υπέρ μιας απόφασης, μόνον αφού έχει λάβει τη συναίνεση της μειοψηφίας. Αν δεν συγκεντρώνεται μια ισχυρή πλειοψηφία, της τάξεως του 90% ή αν δεν συναινεί η μειοψηφία στο να εφαρμοστεί η απόφαση της πλειοψηφίας, δίνεται περισσότερος χρόνος για συλλογή πληροφοριών και διαλογισμό, και το ζήτημα τίθεται σε διαβούλευση και ψηφοφορία στο μέλλον (FIC 2020).

Το πνευματικό στοιχείο αναγνωρίζεται ιδιαίτερα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και τα μέλη μέσω της πρακτικής του διαλογισμού «αναζητούν τι θέλει να συμβεί» (Riddel 1990), με άλλα λόγια, ποια είναι η κοινή θέληση, ποιο είναι το καλύτερο αποτέλεσμα για όλους τους εμπλεκόμενους. Αυτό θεωρούν ότι επιτυγχάνεται με συγκέντρωση (focus) και συντονισμό (attunement). Ατομικά ή σε ομάδες διαλογίζονται και επιχειρούν να προσεγγίσουν το θείο, που πιστεύουν ότι βρίσκεται σε κάθε άνθρωπο μέσα, ακούγοντας προσεκτικά μέσα τους (εσωτερική ακρόαση), δηλ. δίνοντας προσοχή στις σκέψεις τους, στα αισθήματά τους, στις διαισθήσεις τους και στη συνειδητοποίηση ότι είναι μέρος ενός όλου, έως ότου προκύψει κάτι σε όλους, μια εικόνα, ένα όραμα (FF 2020f). Το όραμα αυτό μπορεί να είναι κοινό για όλους τους εμπλεκόμενους, μπορεί όμως να τροποποιηθεί με ανοιχτή συζήτηση ώστε να γίνει κοινό και να υποστηριχθεί ή έστω να λάβει τη συναίνεση από όλους.

Τη διαδικασία αυτή διευκολύνουν οι εστιαστές (focalisers) (Kinsman 2005), οι οποίοι μπορεί να είναι υπεύθυνοι για ένα μικρής σημασίας ζήτημα, π.χ. να επιλεγεί το καταλληλότερο χρώμα για το χαλί του σαλονιού στο Cluny Hill (York 1993), ή για ένα μεγάλης σημασίας ζήτημα. Οι εστιαστές, έχουν ευθύνη χωρίς εξουσία πάνω σε άλλους, γνωρίζουν το συνολικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται οποιαδήποτε δράση, προσπαθούν να ισορροπήσουν διαφορετικά αιτήματα για χρόνο, ενέργεια και χρήμα, εξασφαλίζουν ότι η κατάσταση και τα θέματα όλων των εμπλεκομένων έχουν ληφθεί υπόψη, διευκολύνουν τις αλληλεπιδράσεις εντός και μεταξύ των ομάδων εργασίας και διατηρούν σε κάθε συνάντηση, την «ενέργεια», δηλ. «την εσωτερική, πνευματική σημασία της κατάστασης» (Riddel 1997). Είναι δηλαδή καταλύτες μιας διαδικασίας η οποία περιλαμβάνει τρία στάδια: τη δημιουργία του κατάλληλου οράματος, την κατάλληλη επικοινωνία (αυτού του οράματος) και την κατάλληλη δράση (υλοποίησης αυτού του οράματος) (Kinsman 2005). Οι εστιαστές που επιλέγονται βάσει κριτηρίων, π.χ. ικανοτήτων, εμπειρίας, συνεισφοράς στην κοινότητα, και βάσει μιας διαδικασίας ατομικού και συλλογικού διαλογισμού των μελών της κοινότητας, υπηρετούν τη σύγκλιση των αποφάσεων και των ακόλουθων δράσεων με ένα καθοδηγητικό πλαίσιο που περιλαμβάνει το Πνεύμα και τις πεποιθήσεις και την «κοινή θέληση» των μελών της κοινότητας.

Τα πρώτα χρόνια, το καθοδηγητικό πλαίσιο της κοινότητας ξεκίνησε ως καθοδήγηση η οποία προερχόταν από διαλογισμό μόνον των ιδρυτικών μελών της κοινότητας, και τα υπόλοιπα μέλη της που υλοποιούσαν αυτές τις καθοδηγήσεις (guidances) πίστευαν, και ακόμα πολλοί πιστεύουν, ότι έχει θεϊκή προέλευση. Έτσι, δεν

χρειαζόταν συζήτηση πάνω σε αυτή την καθοδήγηση. Φαίνεται ότι είναι κοινή πεποίθηση στην κοινότητα ότι η Eileen Caddy ήταν εκείνη που σταμάτησε κάποια στιγμή να δίνει τις καθημερινές καθοδηγήσεις στην κοινότητα καθώς είδε πόσο εξαρτιόταν τα μέλη της από αυτές και ενθάρρυνε όλα τα μέλη, σαν παιδιά της, να κοιτάζουν μέσα τους για να βρουν τις απαντήσεις (Miller 2017). Αν και αυτό είναι γεγονός, γεγονός είναι, επίσης, ότι η κοινότητα άρχισε να εγκαταλείπει τον αρχικό αυτό τρόπο λήψης αποφάσεων και ανάληψης δράσεων και να υιοθετεί σταδιακά πιο πολύπλοκες διαδικασίες με την έλευση του David Spangler και της Myrtle Glines (Forster & Wilhelmus 2005).

Η εξέλιξη αυτών των διαδικασιών σχετίζεται και με την ίδια την εξέλιξη της κοινότητας από μία μικρή ομάδα ανθρώπων σε ένα διεθνούς εμβέλειας οργανισμό και οικολογικό χωριό και με το πως κατά την εξέλιξη αυτή διαχειρίστηκαν σε διαφορετικές χρονικές περιόδους τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις, τα αιτήματα των νέων μελών αλλά και την πνευματική και οικονομική ζωή της κοινότητας. Εκτενείς περιγραφές αυτής της εξέλιξης υπάρχουν αρκετές, π.χ. Spielvogel (1985), Cutler (1994), Riddel (1997). Τα παραπάνω ενισχύονται από το γεγονός, ότι η μετάβαση από τη θεοκρατία, σε ολιγαρχία, όπου τον κυρίαρχο λόγο είχαν οι γεροντότεροι και οι σεβαστότεροι της κοινότητας, σε δημοκρατία (Firth 2011), συμπίπτει χρονικά με την αρχική ζωή στην κοινότητα πριν τη δημιουργία του Ιδρύματος του Findhorn, την ακόλουθη κατάσταση όπου η κοινότητα ήταν το Ίδρυμα, και τη σημερινή κατάσταση όπου το Ίδρυμα είναι ένας μόνον από τους οργανισμούς της κοινότητας.

Τα χρόνια που η κοινότητα ήταν το Ίδρυμα, τα μέλη της οδηγούνταν μέσω ενός τριμηνιαίου εισαγωγικού προγράμματος εκπαίδευσης, που περιλάμβανε διαμονή και προσφορά εργασίας, στη σύνδεση τους και με το Ίδρυμα (Forster & Wilhelmus 2005). Η πρώτη εντατική εβδομάδα εκείνου του προγράμματος λεγόταν “Experience Week” και μια σύγχρονη μορφή της παρέχεται ακόμα και σήμερα ως προσφερόμενο πρόγραμμα σε όσους επισκέπτες επιθυμούν να το πληρώσουν και να το βιώσουν. Καθώς εργόντουσαν περισσότεροι άνθρωποι στην κοινότητα, που ναι μεν ήθελαν να ζήσουν εκεί αλλά δεν ήθελαν ή δεν μπορούσαν να είναι πλήρη μέλη και να προσφέρουν πλήρη απασχόληση στο Ίδρυμα, δημιουργήθηκε η κατηγορία του συνεργαζόμενου μέλους, καθεστώς το οποίο περιλαμβάνει περιορισμούς στη συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, την καταβολή τελών στο Ίδρυμα, κ.ά.

Άνθρωποι που σήμερα επιθυμούν να γίνουν μέλη του Ιδρύματος και να εργαστούν σε αυτό χρειάζεται να παρακολουθήσουν αρχικά το πρόγραμμα “Experience Week” και τα εβδομαδιαία προγράμματα “Being In Community” ή/και “Spiritual Retreat Week”, ή/και να συμμετέχουν στο πρόγραμμα “Service Weeks” στο οποίο έχουν την ευκαιρία να προσφέρουν εργασία στην κοινότητα και να εφαρμόσουν την αρχή της «αγάπης στην πράξη» (FF 2020g). Με την ολοκλήρωση αυτών των προγραμμάτων το οποίο σημαίνει ότι έχουν ήδη ζήσει για ένα μήνα περίπου στην κοινότητα, μπορούν να συμμετέχουν στο μηνιαίο πρόγραμμα “Living in Community Guest Programme” (LCG), αφού βέβαια επιλεγούν από τα μέλη του Ιδρύματος μέσω της διαδικασίας της συνέντευξης και του συντονισμού (FF 2020g). Δικαίωμα συμμετοχής στο πρόγραμμα αυτό έχουν και όσοι έχουν παρακολουθήσει τα προγράμματα “Applied Ecovillage Living”, “Spiritual Deepening” ή το “Findhorn Foundation College’s Learning English in Community” (FF 2020g). Όσοι ενδιαφερόμενοι έχουν παρατείνει για τρεις τουλάχιστον μήνες τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα LCG, έχουν το δικαίωμα να αιτηθούν για να συμμετέχουν στο πρόγραμμα “Leap” (FF 2020h). Αν επιλεγούν, θα έχουν την ευκαιρία να εργαστούν για το Ίδρυμα και να μάθουν από αυτό για 2 έως 6 μήνες συμμετέχοντας αρχικά στο “Short-Term Leap”, και έπειτα από θετική

αξιολόγηση και αναλόγως των αναγκών του Ιδρύματος, μπορούν να συμμετέχουν σε πέντε ημέρες βαθύτερης εισαγωγής στις αρχές και τις πνευματικές πρακτικές του Ιδρύματος Findhorn, και έπειτα να συμμετέχουν στο τουλάχιστον εξαμηνιαίο “Long-Term Leap” (FF, 2020h). Τότε θα έχουν την ευκαιρία οι άνθρωποι αυτοί να γίνουν πλήρη μέλη του Ιδρύματος εξοικειωμένοι με τα πάντα αλλά και οικείοι σε όλους τους άλλους.

Γίνεται φανερό, γιατί πολλοί άνθρωποι που ήθελαν απλώς να ζήσουν και να εργαστούν στην κοινότητα, ασπαζόμενοι φυσικά τις ιδέες και τις πρακτικές του Ιδρύματος, δεν ήθελαν ή δεν μπορούσαν να γίνουν πλήρη μέλη. Ως συνεργαζόμενα μέλη όμως, σε συνεργασία με τα πλήρη μέλη του ανέπτυξαν με τα χρόνια την κοινότητα και τις δραστηριότητες του Ιδρύματος. Δημιούργησαν όμως και ένα σύνολο από ιδρύματα, συνεταιρισμούς, κοινωνικές επιχειρήσεις, εταιρείες, κ.ά. με διαφορετικούς βαθμούς σύνδεσης και αυτονομίας από το Ίδρυμα και μεταξύ τους. Έπειτα από αρκετά χρόνια ζύμωσης, αλλά και προστριβών, για να οργανωθεί καλύτερα, πιο αποκεντρωμένα και πιο δημοκρατικά, η λειτουργία της συνολικής κοινότητας, δημιουργήθηκε η δεύτερη πιο σημαντική οργανωτική ενότητα, η Νέα Ένωση του Findhorn ή η Ένωση του Νέου Findhorn (New Findhorn Association, NFA).

Η Ένωση δημιουργήθηκε το 1999, ως η κοινοτική ένωση οργανισμών και ατόμων που ζουν και εργάζονται στα πλαίσια των αξιών της κοινότητας Findhorn. Η Ένωση έχει Σύσταγμα, η τελευταία αναθεώρησή του έγινε το 2003, το οποίο περιγράφει το σκοπό της κοινότητάς, ο οποίος είναι να αποτελούν μια «ποικιλομορφία ανθρώπων που δείχνουν με παράδειγμα ένα τρόπο ζωής στον κόσμο σε ευθυγράμμιση με το Πνεύμα, σε συνεργασία μεταξύ τους και στην υπηρεσία της Γης» (NFA 2003). Είναι φανερή η πνευματική σχέση του Ιδρύματος με τη νέα αυτή κοινοτική Ένωση ομπρέλα.

Όποιος οργανισμός ή όποιο άτομο επιθυμεί να γίνει μέλος της Ένωσης αρκεί να ασπάζεται τον «Κοινό Τόπο» (Common Ground). Ο Κοινός Τόπος, που ακολουθεί σε όσο το δυνατόν πιστή μετάφραση από τον συγγραφέα, είναι ένα ζωντανό έγγραφο, το οποίο περιλαμβάνει τις κοινές αξίες του Ιδρύματος και της Ένωσης και λειτουργεί ως οδηγός συμπεριφοράς και ανάπτυξης της κοινότητας (FF 2020c), ένα σύγχρονο καθοδηγητικό πλαίσιο.

Κοινός Τόπος

Σε υπηρεσία του πνεύματος, της ανθρωπότητας και της γης διατηρούμε από κοινού τα ακόλουθα:

Αρχές

Εσωτερική ακρόαση
Συν-δημιουργία με τη Φύση
Αγάπη στην πράξη

Ουσία

Ζούμε με διαύγεια και ακεραιότητα, και δεν αναζητούμε τίποτε λιγότερο από την αλήθεια.
Ζούμε ανοιχτά με εσωτερική ακρόαση, και δεν αναζητούμε τίποτε λιγότερο από την κοινωνία.

Ζούμε με ευγνωμοσύνη και με ανοιχτή καρδιά, και δεν αναζητούμε τίποτε λιγότερο από την αγάπη.

Ζούμε με θάρρος και προθυμία, και δεν αναζητούμε τίποτε λιγότερο από το μονοπάτι της ψυχής μας.

Ζούμε με συνεργασία και κοινό όραμα, και δεν αναζητούμε τίποτε λιγότερο από την ευθυγράμμιση με το Πνεύμα.

Ζούμε ενσυνείδητα και υπεύθυνα, και δεν αναζητούμε τίποτε λιγότερο από την ειρήνη.

Ζούμε με αποδοχή και υποταγή, και δεν αναζητούμε τίποτε λιγότερο από την ελευθερία.

Κατευθυντήριες Γραμμές

1. Πνευματική πρακτική: Ασκώ μια ενεργή πνευματική πρακτική για να ευθυγραμμιστώ με το πνεύμα και να με υποστηρίξει να εργαστώ για το ύψιστο καλό.

2. Υπηρεσία: Έχω μια στάση εξυπηρέτησης σε άλλους και στον πλανήτη μας, αναγνωρίζοντας ότι πρέπει επίσης να λάβω υπόψη τις δικές μου ανάγκες.

3. Προσωπική ανάπτυξη: Δεσμεύομαι για την επέκταση της ανθρώπινης συνείδησης και την προσωπική μου ανάπτυξη. Προσπαθώ να αναγνωρίζω και να αλλάζω προσωπικές στάσεις και μοτίβα συμπεριφορών που με περιορίζουν.

4. Ακεραιότητα: Ενσαρκώνω τη συνοχή της σκέψης, του λόγου και της δράσης. Αναλαμβάνω την ευθύνη για τις πνευματικές, περιβαλλοντικές και ανθρώπινες επιπτώσεις των δραστηριοτήτων μου.

5. Σεβασμός στους άλλους: Σέβομαι ολόψυχα άλλους ανθρώπους - τις διαφορές, τις απόψεις, την προέλευση, το υπόβαθρο και τα θέματά τους. Σέβομαι όλες τις μορφές ζωής και την παρουσία της Κοινότητας και των άλλων ανθρώπων.

6. Άμεση επικοινωνία: Χρησιμοποιώ σαφή και ειλικρινή επικοινωνία με ανοιχτή ακρόαση, εγκάρδιες αποκρίσεις, στοργική αποδοχή και ευθύτητα. Μιλώ σε ανθρώπους παρά γι' αυτούς. Δημόσια και ιδιωτικά, δεν κακολογώ, ούτε υποτιμώ άλλους. Μπορεί να ζητήσω χρήσιμες συμβουλές, αλλά δεν προσπαθώ να συνωμοτήσω.

7. Αντανάκλαση: Αναγνωρίζω πως οτιδήποτε βλέπω έξω από τον εαυτό μου - οποιεσδήποτε κριτικές, ενοχλήσεις ή εκτιμήσεις - μπορεί επίσης να αντανακλούν αυτό που είναι μέσα μου και δεσμεύομαι να τα εξετάσω πριν απευθυνθώ σε άλλους.

8. Ανατροφοδότηση: Είμαι πρόθυμος να ακούσω εποικοδομητικά σχόλια και να εργαστώ πάνω σε αυτά. Προσφέρω ανατροφοδότηση σε άλλους με φροντίδα και κατάλληλο τρόπο, ώστε να προκαλέσω και να υποστηρίξω την κοινή μας ανάπτυξη.

9. Μη βία: Δεν επιβάλλω τη στάση ή τις επιθυμίες μου σε άλλους. Όπου ενδείκνυται, παρεμβαίνω και σταματώ τη βία, τον χειρισμό ή τον εκφοβισμό του εαυτού μου ή των άλλων, ή τουλάχιστον λέω ότι θα ήθελα να σταματήσει.

10. Προοπτική: Προς όφελος ολόκληρης της Κοινότητας, ίσως χρειαστεί να παραμερίσω τα προσωπικά μου θέματα. Αναγνωρίζω ότι μπορεί να υπάρχουν ευρύτερες προοπτικές από τη δική μου και βαθύτερα ζητήματα από αυτά που γνωρίζω εκείνη τη στιγμή.

11. Συνεργασία: Επικοινωνώ με σαφήνεια τις αποφάσεις μου σε άλλους που

ενδέχεται να επηρεαστούν από αυτές, και λαμβάνω υπόψη τις απόψεις τους με σεβασμό. Αναγνωρίζω ότι άλλοι μπορεί να λαμβάνουν αποφάσεις που με επηρεάζουν, και σέβομαι τη φροντίδα που έχουν αναλάβει και την ακεραιότητα τους κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

12. Διατήρηση της ειρήνης: Καταβάλλω κάθε προσπάθεια για την επίλυση των διαφορών. Μπορώ να ζητήσω την παρουσία συνηγόρου, φίλου, ανεξάρτητου παρατηρητή ή διαμεσολαβητή και θα χρησιμοποιήσω και θα ακολουθήσω τις διαδικασίες παραπόνων της Κοινότητας όπως απαιτείται.

13. Συμφωνίες: Σέβομαι τους νόμους, τηρώ τις συμφωνίες που έχω συνάψει και δεν παραβιάζω ούτε προσπαθώ να αποφύγω τις Κατευθυντήριες Γραμμές της κοινότητας.

14. Δέσμευση: Φέρνω το πνεύμα αυτής της δήλωσης του Κοινού Τόπου σε όλες τις συναλλαγές μου.

Αν ένας οργανισμός ή ένα άτομο συμφωνεί να ασπάζεται τον Κοινό Τόπο, πληροί κάποιες βασικές προϋποθέσεις (NFA 2003), και βρίσκεται εντός 50 μιλίων από την κοινότητα του Findhorn, μπορεί να γίνει πλήρες μέλος. Αν βρίσκεται εκτός μπορεί να γίνει συνεργαζόμενο μέλος. Τα τελευταία, όπως και τα προσωρινά μέλη που είναι οργανισμοί ή άτομα που βρίσκονται στην περιοχή για σύντομο χρονικό διάστημα μικρότερου των 6 μηνών, δεν έχουν δικαίωμα ψήφου στην Ένωση. Στα μέλη της Ένωσης περιλαμβάνονται το Ίδρυμα Findhorn, ο μεγαλύτερος οργανισμός της, οργανισμοί που ξεκίνησαν ως παραρτήματά του Ιδρύματος και πλέον είναι ανεξάρτητοι, άλλα ιδρύματα και εταιρείες και μεμονωμένα άτομα. Σήμερα πλήρη μέλη είναι περίπου 20 οργανισμοί και περίπου 30 άτομα (NFA 2020).

Η Ένωση έχει Συμβούλιο (3 έως 12 ατόμων, σήμερα υπάρχουν 7) που εκλέγεται από τα μέλη, και ασχολείται με ζητήματα πολιτικής και διαχείρισης που αφορούν όλη την κοινότητα, καταρτίζει τον προϋπολογισμό προς έγκριση του από τα μέλη, και εγκρίνει τα νέα μέλη της Ένωσης (NFA 2003). Το Συμβούλιο επίσης, αναθέτει σε ομάδες διάφορους ρόλους που εξυπηρετούν τη λειτουργία της κοινότητας, για παράδειγμα, το ρόλο των διαμεσολαβητών για να επιλύουν συγκρούσεις που προκύπτουν μεταξύ των μελών της κοινότητας (Peacekeepers), των υπεύθυνων για τη διασφάλιση ομαλών γειτονικών σχέσεων των μελών της κοινότητας με άλλους οικισμούς και εταιρείες της περιοχής, κ.ά.

Τα μέλη συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων του Συμβουλίου μέσω της συμμετοχής τους σε ανοιχτά Fora διαφόρων μορφών, π.χ. ZEGG Fora, όπου εξερευνούν ιδέες, μοιράζονται τα αυθεντικά συναισθήματά τους και σχεδιάζουν δράσεις οι οποίες ωφελούν όλους καθώς και τον Σκοπό της κοινότητας.

Το έργο του Συμβουλίου βοηθούν σημαντικά οι Ακροατές Σύμβουλοι, δύο εκλεγμένοι εργαζόμενοι της Ένωσης, «άντρας και γυναίκα που δεν έχουν σχέση μεταξύ τους», που ακούν τα μέλη και ανιχνεύουν τον παλμό της κοινότητας, αναγνωρίζουν τα βασικά ζητήματα και εστιάζουν την προσοχή των μελών σε αυτά και όλα αυτά ενώ είναι πνευματικά συντονισμένοι στον Σκοπό της κοινότητας (NFA 2003). Μπορούν να διοργανώσουν συγκεντρώσεις και συζητήσεις, να δημιουργήσουν ομάδες και γενικά να λειτουργούν ως καταλύτες των επόμενων βημάτων που πρέπει να λάβει η κοινότητα για μεγαλύτερη ανάπτυξη και περισσότερη σύνδεση με το Πνεύμα. Συμμετέχουν στο Συμβούλιο, χωρίς τη δυνατότητα ψήφου, αλλά με τη κρίσιμη λειτουργία της εστίασης των Συμβούλων στα ζητήματα που απασχολούν την

κοινότητα (NFA 2003). Είναι μια παραλλαγή των εστιαστών (focalisers) που εξυπηρετούν το Ίδρυμα.

Άλλες οργανωτικές ενότητες που είναι στην κοινότητα και είναι μέλη της Ένωσης, π.χ. η Ekorria, το Findhorn College, εταιρείες κ.ά., έχουν τη δική τους δομή, λειτουργία και δικές τους διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Όλες αυτές οι οργανωτικές ενότητες επιδιώκουν να «στέκονται» μόνες τους, η φιλοσοφία αυτή ισχύει και για τμήματα εντός των ενοτήτων αυτών, που πολλές φορές διαχειρίζονται αυτόνομα τους δικούς προϋπολογισμούς και υλοποιούν τις δικές τους επιδιώξεις, και για ομάδες εργασίας εντός των τμημάτων, πάντα όμως υπάρχει διαθέσιμη υποστήριξη από το «κέντρο» και μεταξύ τους καθώς είναι σε πολλά επίπεδα συνδεδεμένες, και όλα γίνονται για την εξέλιξη της κοινότητας.

Όλα αυτά συγκροτούν ένα οργανωτικό και λειτουργικό πλαίσιο για την κοινότητα, που για κάποιους, π.χ. Kinsman 2005, έχει τα χαρακτηριστικά της αποκέντρωσης, της δημοκρατίας, της πρωτοβουλίας, και για κάποιους άλλους, π.χ. Meltzer 2010, τα χαρακτηριστικά της διαμερισματοποίησης, της δυσκινησίας, της αναποτελεσματικότητας.

Οικονομία

Η οικονομία της κοινότητας είναι ισχυρή και ακμαία. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι μόνον για το Ίδρυμα Foundation τα έσοδα όσα και τα έξοδα τα τελευταία χρόνια είναι της τάξεως των 2 – 3 εκ. λιρών και τα περιουσιακά στοιχεία είναι της τάξεως των 6 εκ. λιρών (OSCR 2020, FF 2020e). Το 80% περίπου των εσόδων του Ιδρύματος προέρχεται από τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τα συνέδρια που πραγματοποιούνται στην κοινότητα, τα οποία συμπληρώνονται από έσοδα από εμπορικές και επενδυτικές δραστηριότητες, δωρεές και κληροδοτήματα (FF 2020d, FF 2020e). Τα έξοδα περιλαμβάνουν τη μισθοδοσία του προσωπικού, το οποίο εργάζεται στο Ίδρυμα και λαμβάνει έναν χαμηλό «βιώσιμο μισθό» με πολύ μικρές διαφορές ανεξαρτήτως της θέσης, το κόστος των προγραμμάτων, την ενέργεια, τα τρόφιμα, την ανάπτυξη, τη συντήρηση και την αποκατάσταση των κτιρίων και των εγκαταστάσεων, κ.ά. (FF 2020d).

Το Ίδρυμα όμως, όπως έχει ήδη αναφερθεί, είναι μόνον μία από τις οργανωτικές ενότητες της κοινότητας, οι οποίες περιλαμβάνουν ιδρύματα, συνεταιρισμούς, κοινωνικές επιχειρήσεις, εταιρείες, κ.ά. Παρακάτω είναι μια λίστα αυτών των ενοτήτων, ταξινομημένων χρονολογικά με βάση το έτος ίδρυσης. Η λίστα δεν είναι εξαντλητική, είναι όμως ενδεικτική της εξέλιξης, του είδους, αλλά και του μεγέθους, της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας στην κοινότητα.

- 1971 “Findhorn Press Lmt”: Εκδοτικός οίκος, ο οποίος εγκαινίασε τις εργασίες του με την έκδοση του σημαντικού για την κοινότητα βιβλίου “God Spoke to Me” της Eileen Caddy.
- 1971 “Findhorn Pottery”: Αγγειοπλαστείο και εργαστήριο εκμάθησης κεραμικής.
- 1979 “New Findhorn Directions”: Εμπορική θυγατρική εταιρεία του Ιδρύματος Findhorn, που σήμερα διαχειρίζεται το Πάρκο το οποίο είναι χώρος βραχυπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης διαμονής (Findhorn Bay Caravan Park, το οποίο ονομάζεται και Park Ecovillage) και διακοπών (Findhorn Bay Holiday Park). Παρέχει επίσης στο Πάρκο τις υπηρεσίες κοινής ωφελείας (νερό, ρεύμα) και μέσω του εταιρικού σχήματος Findhorn Bay Housing Company (HoCo), το οποίο ιδρύθηκε το 1994, διαχειρίζεται τις υποδομές του

- (δρόμοι, αποχέτευση, φωτισμός), σε συνεννόηση από το 2004 και μετά, με την Ένωση Τιτλούχων (Title Holders' Association, THA) – Τιτλούχος είναι όποιος οργανισμός ή όποιο άτομο έχει δική του γη με κτίσμα στο Πάρκο και ανάλογα της έκτασης της, πληρώνει ένα ποσό χρημάτων στο HoCo, ώστε να μπορέσει έπειτα εκείνο βάσει συλλογικής απόφασης των Τιτλούχων να συντηρήσει τις υποδομές. Το NDF έχει επίσης μετοχές στα Phoenix Community Stores, στο Findhorn Wind Park και στην Duneland, καθώς και σε άλλες εταιρείες και ιδρύματα εντός και γύρω της κοινότητας.
- 1989 “Drumduan School”: Σχολείο Waldorf.
- 1990 “Big Sky Print”: Εταιρεία γραφιστικής και εκτυπώσεων.
- 1992 “Findhorn Flower Essences”: Εταιρεία φυτοθεραπευτικών σκευασμάτων.
- 1993 “HealthWorks (Holistic Health Care) Ltd”: Κέντρο εναλλακτικής ιατρικής.
- 1993 “Trees for Life”: Ίδρυμα αποκατάστασης δασικών οικοσυστημάτων που ιδρύθηκε από τον Alan Watson Featherstone.
- 1993 “Living Technologies Ltd”: Εταιρεία φυσικών συστημάτων επεξεργασίας λυμάτων.
- 1995 “Ecologia Youth Trust”: Ίδρυμα συνεργασίας με κοινότητες και ιδρύματα που υποστηρίζουν μειονεκτούντα παιδιά σε χώρες όπως, η Ρωσία, η Κένυα, η Ουγκάντα, και η Μιανμάρ.
- 1995 “Phoenix Findhorn CIC”: Εταιρεία διαχείρισης του Phoenix shop και του Blue Angel Café, που προωθούν τοπικά προϊόντα, βιβλία, μουσική, χειροτεχνίες. Έχει ετήσιο κύκλο εργασιών της τάξεως του 1 εκ. λιρών. Η εταιρεία ανήκει, μέσω του συνεταιριστικού σχήματος Ekorpa σε 200 ανθρώπους (80%), στην NDF (10%) και σε ιδιώτες. Τα κτίρια ανήκουν στο Ίδρυμα Findhorn.
- 1997 “Duneland Ltd”: Μετοχική κτηματική εταιρεία περίπου 70 ατόμων που εργάζεται για τη διατήρηση και την αναγέννηση γαιών και την επέκταση οικολογικών ανθρώπινων οικισμών. Κατέχει επίσης μια έκταση 400 εκταρίων στη χερσόνησο του Findhorn, δίπλα στο Πάρκο, στο οποίο επιθυμεί να κατασκευάσει σπίτια για ενοικίαση ή αγορά.
- 1999 “Build One Lmt”: Εταιρεία κατασκευής οικολογικών σπιτιών (έως το 2015).
- 2001 “Findhorn College”: Εκπαιδευτικό ίδρυμα, αρχικά τμήμα του Ιδρύματος Findhorn, που προσφέρει εκπαιδευτικά προγράμματα για την προσωπική, πνευματική και επαγγελματική ανάπτυξη και για την αειφορία. Βρίσκεται στο Πάρκο. Είναι διαπιστευμένο από το Βρετανικό Συμβούλιο.
- 2001 “Ekorpa Social Investments Ltd”: Κοινωνική συνεταιριστική επιχείρηση συλλογικής και κοινωνικής ωφέλειας (Industrial and Provident Society, IPS), η οποία επενδύει σε διάφορες εταιρείες που σχετίζονται με την κοινότητα π.χ. Findhorn Wind Park, Phoenix Findhorn CIC, στη δημιουργία οικισμών για αγορά και ενοικίαση, κ.ά. Τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας είναι της τάξεως των 1,5 - 2 εκ. λιρών. Διαχειρίζεται το εναλλακτικό νόμισμα της κοινότητας, Eko.
- 2002 “Findhorn Wind Park Ltd”: Εταιρεία παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ανεμογεννήτριες, το οποίο πουλάει στην NDF σε τιμές χονδρικής, το οποίο εκείνο μεταπουλά σε τιμές λιανικής σε μεμονωμένους πελάτες, σπίτια και εταιρείες της κοινότητας. Μέτοχοι της εταιρείας είναι η Ekorpa, η NDF, η THA και η Energy4All, που είναι μια βρετανική κοινωνική συνεταιριστική εταιρεία παραγωγής ρεύματος από ΑΠΕ που δεν ανήκει στην κοινότητα.
- 2008 “Biomatrix Water”: Εταιρεία φυσικών συστημάτων επεξεργασίας λυμάτων και υδάτων (έως το 2017, ίσως).
- 2008 “Moray Arts Centre”: Ίδρυμα που παρέχει εκπαιδευτικά προγράμματα και

- 2009 εργαστήρια καθώς και χώρους για εκθέσεις και εκδηλώσεις.
“Park Ecovillage Trust (PET)”: Κοινωφελές ίδρυμα του οικολογικού χωριού στο Πάρκο, το οποίο προστατεύει και βελτιώνει τη βιωσιμότητα και την ευημερία της κοινότητας, υλοποιώντας έργα, κυρίως, κοινωνικής φροντίδας, αντιστάθμισης άνθρακα για επισκέπτες και κατοίκους και δημιουργίας νέων κατοικιών.

Βασικό χαρακτηριστικό της βιώσιμης, οικολογικά και κοινωνικά υπεύθυνης, τοπικής οικονομίας της κοινότητας Findhorn είναι η χρήση του εναλλακτικού νομίσματος Eko, το οποίο επιτρέπει μέρος των χρημάτων που εισέρχονται στην κοινότητα να ανακυκλώνονται ενάρετα εντός της, παρέχοντας στήριξη των ανθρώπων και των οργανισμών που βρίσκονται εκεί. Το Eko εγκαινιάστηκε το 2002, αντικαθιστώντας τοπικά συστήματα εμπορικών ανταλλαγών (ΤΣΕΑ, στα αγγλικά LETS) και το σύστημα του εναλλακτικού νομίσματος που λειτουργούσε από το 1985 στην κοινότητα, λεγόταν Blue Money γιατί ήταν τυπωμένο σε μπλε χαρτιά και μπορούσε να χρησιμοποιηθεί μόνον για την αγορά τροφίμων (Ekoría 2020, FN 2016). Το Eko διαχειρίζεται η Ekoría Social Investments Ltd, παλαιότερα Ekoría Resource Exchange Ltd, το κέρδος της οποίας μόνο από τη χρήση των νομισμάτων για ένα έτος είναι της τάξεως των 100 χιλιάδων λιρών (Ekoría 2020). Κάτοικοι και επισκέπτες, μπορούν να επιλέξουν να αγοράσουν Eko από την Ekoría, σε ισοτιμία 1 Eko = 1 στερλίνα (λίρα Αγγλίας) και μπορούν να το χρησιμοποιήσουν για να αγοράσουν αγαθά και υπηρεσίες από εταιρείες και ιδρύματα της κοινότητας, όπως το Phoenix Shop και το Ίδρυμα Findhorn, που δέχονται εκτός από στερλίνες και αυτό το εναλλακτικό νόμισμα. Δεν μπορούν να ανταλλάξουν, αντίστροφα, Eko με στερλίνες. Αυτό ενθαρρύνει όποιον ή όποια αποκτήσει πολλά Eko, να τα «επιστρέφει» στην κοινότητα αγοράζοντας περισσότερα αγαθά και υπηρεσίες στηρίζοντας την τοπική οικονομία και κοινωνία, και αν θέλει να πάρει λίγα για σουβενίρ στο σπίτι του, να έχει αφήσει τις στερλίνες εκεί. Οι εταιρείες όμως έχουν το δικαίωμα να μετατρέπουν τα Eko που έχουν σε στερλίνες παρέχοντας τους κεφάλαιο το οποίο μπορούν να αξιοποιήσουν εντός και εκτός της κοινότητας.

Τα Eko που είναι σήμερα σε κυκλοφορία αριθμούν συνολικά περίπου 20 με 25 χιλιάδες (Ekoría 2020), μοιάζουν με κανονικά χαρτονομίσματα, του 1, των 5, 10, και 20 και απεικονίζουν αναλόγως της σειράς χαρακτηριστικές εικόνες από την κοινότητα ή τους εμπνευστές της κοινότητας. Για παράδειγμα, το χαρτονόμισμα του 1 Eko απεικονίζει σήμερα τον Robert Ogilvie Crombie και τη ρήση του: «Τα πνεύματα της φύσης πρέπει να πιστεύονται με πλήρη ειλικρίνεια και πίστη. Πρέπει να εκτιμώνται και να λαμβάνουν ευγνωμοσύνη και αγάπη για τη δουλειά που κάνουν», το χαρτονόμισμα των 20 Eko απεικονίζει την Eileen Caddy και τη ρήση της: «Αναμένετε την απάντηση σε κάθε πρόβλημα, αναμένετε αφθονία σε κάθε επίπεδο».

Αφθονία πραγματικά, τόσο σε οικονομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Το Eko έχει περιορίσει τη διαρροή χρήματος από την κοινότητα, έχει εμποδίσει τη μείωση της αγοραστικής δυνατότητας των ανθρώπων της κοινότητας, και έχει κάνει ευκολότερη τη δημιουργία και ανάπτυξη τοπικών επιχειρήσεων, μέσω της τόνωσης του εμπορίου, και μέσω της παροχής χαμηλότοκων δανείων, πιστώσεων και λοιπών επενδύσεων, που είναι εφικτή από τα κέρδη της Ekoría, και η οποία δεν συνοδεύεται από καταβολές τελών και επιτοκίων στις εμπορικές τράπεζες (Dawson 2004).

Μια καλά λειτουργική και αναπτυσσόμενη οικονομία έχει λογικά και κοινωνικά οφέλη για κάθε κοινότητα, π.χ. θέσεις εργασίας, περισσότερη αυτάρκεια, ασφάλεια, αγοραστική δύναμη και κοινωνική ειρήνη. Συγκεκριμένα, από τη χρήση του Eko,

αλλά και από το είδος της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας στην κοινότητα, προκύπτει ένα σημαντικό όφελος που είναι μια ενισχυμένη αίσθηση αλλά πρακτική κοινοκτημοσύνης της οικονομίας. Τα μέλη της κοινότητας συμμετέχουν ενεργά στην «δική τους οικονομία», από την οποία και τα ίδια κερδίζουν (Dawson 2004). Όσοι για παράδειγμα επιλέγουν να γίνονται μέτοχοι κοινοτικών επιχειρήσεων, επενδύοντας χρήματα σε αυτές, λαμβάνουν μια μικρή έκπτωση στις αγορές τους από αυτές τις επιχειρήσεις και λαμβάνουν μέρος στο οποίο αντανακλά τη μεγέθυνση της επιχείρησης, το οποίο μπορεί να είναι μεγαλύτερο από το όφελος αποταμίευσης των ίδιων χρημάτων σε τράπεζα. Οι αποφάσεις για τις επενδύσεις, την παραγωγή και την κατανάλωση καθώς και τις εργασιακές συνθήκες εκδημοκρατίζονται και δεν λαμβάνονται μόνον με κριτήριο την μεγιστοποίηση των οικονομικών κερδών. Οι αποφάσεις αυτές όχι μόνον δεν ζημιώνουν αλλά βελτιώνουν το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον στην κοινότητα, καθώς ευθυγραμμίζονται με τις επιθυμίες όλων για καλύτερη ποιότητα ζωής, αυτάρκεια και χαμηλό αποτύπωμα και ενισχύονται από περιβαλλοντικά και κοινωνικά υπεύθυνες συμπεριφορές.

Το Έκο τέλος, παράγει κοινωνικό όφελος και ως εκπαιδευτικό εργαλείο, όπως κάθε επιτυχημένο εναλλακτικό νόμισμα, για την έννοια των χρημάτων, την οικονομική οργάνωση μιας κοινωνίας, κ.ά.

Ένα άλλο βασικό χαρακτηριστικό της τοπικής οικονομίας της κοινότητας είναι η συνεχής ροή χρήματος στην κοινότητα από τους χιλιάδες επισκέπτες που πηγαίνουν εκεί από διάφορες χώρες για να συμμετέχουν κυρίως στα εκπαιδευτικά προγράμματα που παρέχονται από το Ίδρυμα και να διαμείνουν στα προσφερόμενα καταλύματα. Η ροή όμως αυτή δεν κατευθύνεται αποκλειστικά και μόνον στα ταμεία του Ιδρύματος, αλλά διαχέεται και στις οργανωτικές ενότητες γύρω από αυτό εντός της κοινότητας, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή, ενισχύοντας τις υπάρχουσες οικονομικές δραστηριότητες και δημιουργώντας νέες. Τα κοινωνικά οφέλη από την επίσκεψη τόσο πολλών ανθρώπων σε μια απομακρυσμένη περιοχή τόσο για αυτή όσο και για την ίδια την κοινότητα είναι προφανή. Το χαρακτηριστικό όμως αυτό της οικονομίας την κάνει ευάλωτη και σε έκτακτες συνθήκες όπως αυτές που δημιουργήθηκαν φέτος που καθιστούν την επίσκεψη εκεί μη επιτρεπτή, ή και μη επιθυμητή. Για να υποκαταστήσουν μέρος του εισοδήματος που έχασαν τα μέλη του Ιδρύματος αλλά και για να δημιουργήσουν νέες ευκαιρίες για το μέλλον στρέφονται στη δημιουργία εξ' αποστάσεως προγραμμάτων. Αυτό κάνει φανερό ότι η οικονομία της κοινότητας είναι ευέλικτη και άρα έχει πολλές πιθανότητες να είναι βιώσιμη.

Φυσικά, μια συνειδητή κοινότητα σαν αυτή στο Findhorn δεν θα μπορούσε να επιβιώσει από την αρχή της έως σήμερα, χωρίς την εθελοντική συμμετοχή σε εργασίες, σε παραγωγή αγαθών και σε προσφορά υπηρεσιών αλλά και δωρεών από ανθρώπους εντός και εκτός κοινότητας. Ειδικά τα πρώτα χρόνια ζωής της κοινότητας αυτά στήριξαν τη λειτουργία της, και κατέστησαν δυνατή την αγορά γης και κτιρίων που επέτρεψαν την περαιτέρω ανάπτυξή της. Σήμερα υπάρχει διεθνές δίκτυο υποστηρικτών της κοινότητας, μεμονωμένα άτομα, οργανισμοί, και εταιρείες με θετικό περιβαλλοντικό και κοινωνικό πρόσημο.

Εκπαίδευση

Ένας από τους σκοπούς των ανθρώπων που έφτιαξαν την κοινότητα ήταν να δημιουργήσουν στο Findhorn ένα πρόγραμμα πνευματικών σπουδών, με το όραμα να γίνει η κοινότητά τους ένα «Πανεπιστήμιο του Φωτός» για τον πλανήτη (Gesota 2008). Η εκπαίδευση λοιπόν ήταν πάντα στην καρδιά της λειτουργίας της κοινότητας,

ιδιαίτερα στον τομέα της προσωπικής πνευματικής και επαγγελματικής ανάπτυξης, π.χ. διαλογισμός, τεχνικές επικοινωνίας και συνεργασίας, ηγεσία, μέντορινγκ.

Καθώς όμως η ίδια η κοινότητα είναι ένα ζωντανό εργαστήριο αειφόρου τρόπου ζωής, εδώ και δεκαετίες παρέχονται εκεί εκπαιδευτικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες για την αειφορία σε χιλιάδες επισκέπτες από δεκάδες χώρες. Πιο συγκεκριμένα, η κοινότητα παρέχει διάφορες μορφές βιωματικής περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, εκπαιδεύσεις πάνω σε χαμηλού αποτυπώματος τρόπους ατομικής και κοινοτικής ζωής, στο βιώσιμο σχεδιασμό και την οργάνωση πόλεων, στη μόνιμη καλλιέργεια, στην περιβαλλοντική αποκατάσταση, και στη δημιουργία και τη ζωή των οικολογικών χωριών. Τα τελευταία είναι και τα πιο εμβληματικά τους εκπαιδευτικά προγράμματα που παρέχονται σε διάρκεια τεσσάρων εβδομάδων (Ecovillage Design Education), δύο εβδομάδων (Applied Ecovillage Living) ή και μία εβδομάδας (Ecovillage Experience Week, διαφορετικό από το πρόγραμμα Experience Week που έχει ήδη αναφερθεί). Τα προγράμματα αυτά είναι βιωματικά καθώς περιλαμβάνουν στη τιμή τους, τη διαμονή και φιλοξενία στο Cluny Hill και σε οικίσκους στο Πάρκο, και γίνονται σε συνεργασία με τη διεθνή οργάνωση Gaia Education, η οποία δημιουργήθηκε από μια μεγάλη ομάδα εκπαιδευτικών με το όνομα GESE (Global Ecovillage Educators for a Sustainable Earth), μέλη του GEN, που σχεδιάζουν και υλοποιούν εκπαιδευτικά προγράμματα για τα οικολογικά χωριά (Ecovillage Design Education) και για την αειφορία (Gaia Education Design for Sustainability).

Για την υποστήριξη και την προώθηση του εκπαιδευτικού έργου της κοινότητας έχουν δημιουργηθεί ημιαυτόνομες οργανωτικές ενότητες. Η πιο σημαντική είναι το Findhorn College, το οποίο από το 2001 παρέχει πιστοποιημένα εκπαιδευτικά προγράμματα βραχείας διάρκειας, τα οποία αναγνωρίζονται και από το Erasmus+, καθώς και ευκαιρίες ακαδημαϊκής έρευνας. Μία άλλη ενότητα είναι το Findhorn International Centre for Sustainability (FICS), το οποίο λειτουργεί από το 2010 και παρέχει εκπαιδευτικές ευκαιρίες μέσα από workshops και events, τα οποία και αυτά αφορούν την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη και την αειφορία. Από το 2005 ιδρύθηκε εκεί και το CIFAL Findhorn το οποίο είναι ένα εκπαιδευτικό κέντρο του UNITAR και διοργανώνει σεμινάρια για την ανάπτυξη πολιτικών και τεχνικών θεμάτων που αφορούν τους στόχους για τη βιώσιμη ανάπτυξη του ΟΗΕ, την κλιματική αλλαγή, τις ΑΠΕ, τη βιοποικιλότητα, την κυκλική οικονομία, κ.ά.

Τέλος, καθώς εκεί διοργανώνεται ένα πλήθος σεμιναρίων, εκδηλώσεων, ημερίδων, συνεδρίων, η κοινότητα λειτουργεί σαν ένα διεθνές forum συνάντησης και διαλόγου ανθρώπων που ασχολούνται με την αειφορία και την ηγεσία.

Οικολογικό αποτύπωμα

Το 2006 έρευνα του Stockholm Environment Institute (SEI), το οποίο στεγάζεται στο University of York, έδειξε ότι οι κάτοικοι και οι επισκέπτες της κοινότητας έχουν ιδιαίτερα χαμηλό οικολογικό αποτύπωμα, 3,86 gha/άτομο, 2,71 και 1,15 αντίστοιχα – για λόγους σύγκρισης την ίδια χρονιά η ίδια έρευνα έδειξε ότι οι κάτοικοι του Ηνωμένου Βασιλείου είχαν αποτύπωμα 5,4 gha/άτομο, δηλ. διπλάσιο από τους κατοίκους της κοινότητας Findhorn (Tinsley & George, 2006). Μετρήθηκαν συγκεκριμένα το αποτύπωμα των κατηγοριών: τρόφιμα (0,55 gha/άτ.), οικία και ενέργεια (0,47 gha/άτ.), μετακινήσεις (0,89 gha/άτ.), αναλώσιμα (0,56 gha/άτ.), υπηρεσίες (0,41 gha/άτ.), κυβέρνηση (0,47 gha/άτ.), επένδυση κεφαλαίων (0,51 gha/άτ.) (Tinsley & George 2006).

Τέτοιας κλίμακας υπολογισμός του οικολογικού αποτυπώματος δεν έχει γίνει από τότε στην κοινότητα, αν και είναι ασφαλές να θεωρήσει κανείς ότι το οικολογικό αποτύπωμα της κοινότητας διατηρείται χαμηλό. Για παράδειγμα, το έργο ORIGIN (Peacock et al., 2013) αναγνώρισε ότι τα οικήματα στο Findhorn χρησιμοποιούν 29% λιγότερο ηλεκτρισμό από τον μέσο όρο στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Τα τελευταία χρόνια υπολογίζεται σε ετήσια βάση το αποτύπωμα άνθρακα στην κοινότητα. Μια εκτίμηση του 2019 υπολόγισε σε 4.114 tCO₂e τη συνολική εκπομπή αερίων θερμοκηπίων για το οικολογικό χωριό (PET 2020). Προσθέτοντας τον αντίκτυπο των ταξιδιών που σχετίζονται με τους κατοίκους με τακτικούς επισκέπτες από περισσότερες από 60 χώρες, το ταξίδι γίνεται η μεγαλύτερη πηγή εκπομπών, με τα αεροπορικά ταξίδια να αποτελούν την κυρίαρχη αιτία εκπομπών που αντιστοιχούν σε 2,566 tCO₂ και οδήγηση αυτοκινήτου για 311 tCO₂. Η έκθεση αξιολόγησης του άνθρακα ενθαρρύνει τους επισκέπτες και τους κατοίκους να αναλάβουν την ευθύνη για την αντιστάθμιση των εκπομπών που δεν μπορούν να αποφευχθούν (PET 2020). Σε αυτό βοηθά και η δράση του PET (East 2018).

Γίνονται συνεχώς προσπάθειες να μειωθεί το αποτύπωμα και αναλαμβάνονται ποικίλες πρωτοβουλίες γι' αυτό από τα μέλη της κοινότητας. Για παράδειγμα, αν και δεν υπάρχει κάποιο επίσημο πρόγραμμα κοινόχρηστων αυτοκινήτων (car-sharing), και οι κάτοικοι της κοινότητας έχουν κυρίως Ι.Χ., και εντός της κοινότητας μετακινούνται με τα πόδια ή με ποδήλατο (Gesota 2008), ένα πρόγραμμα συνδυασμένων μετακινήσεων (car-pooling) ξεκίνησε το 2007 και σήμερα το χρησιμοποιούν πάνω από 150 άτομα και περιλαμβάνει 15 αυτοκίνητα, εκ των οποίων 3 είναι ηλεκτρικά (East 2018).

Συστήματα ανανεώσιμης ενέργειας

Το 1989 αναγέρθηκε η πρώτη ανεμογεννήτρια 75 kW (μοντέλο: Vestas V17) την οποία αγόρασαν για 75 χιλιάδες λίρες, ονόμασαν Moya, που στη γλώσσα Σεσότο της νότιας Αφρικής σημαίνει «αέρας και πνεύμα», και κάλυψε το 20% των ενεργειακών αναγκών της κοινότητας (FE 2020c). Έως το 2006 η κοινότητα αγόρασε άλλες τρεις χρησιμοποιημένες ανεμογεννήτριες των 225 kW (μοντέλο: Vestas V29) και με συνολικό κόστος 605 χιλιάδες λίρες τις εγκατέστησε στο Findhorn Wind Park, καλύπτοντας έτσι ένα πολύ σημαντικό μέρος των αναγκών της σε ηλεκτρισμό χρησιμοποιώντας το ιδιωτικό δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας (FE 2020c). Εισάγει φυσικά ηλεκτρική ενέργεια από το συνδεδεμένο δημόσιο δίκτυο, όποτε και στο όποιο μικρό ποσοστό χρειάζεται, την οποία επιδιώκουν να είναι από ΑΠΕ, αλλά τις ημέρες ισχυρών ανέμων, παρά και την αύξηση των κατοικιών που έχει γίνει στο Πάρκο, εξάγει την παραγόμενη ενέργεια στο δημόσιο δίκτυο και στις γύρω κοινότητες (FWP 2019).

Τις προηγούμενες δεκαετίες εγκαταστάθηκαν επίσης πολλά ενεργητικά και παθητικά ηλιακά συστήματα θέρμανσης σε οικίες και σε κοινοτικά κτίρια. Αυτά σε συνδυασμό με την αξιοποίηση 26 τόνων καυσόξυλου που παράγονται κάθε έτος από το αειφορικά διαχειριζόμενο δάσος της κοινότητας για θέρμανση του νερού και των χώρων, και την εγκατάσταση ενός λέβητα βιομάζας περίπου 200 kW το 2010, έχουν σταδιακά εξαλείψει την ανάγκη χρησιμοποίησης άνθρακα, ενώ όπου είναι δυνατό χρησιμοποιείται προπάνιο αντί για πετρέλαιο. (FE 2020c).

Δομημένο περιβάλλον

Σήμερα, περίπου 700 άνθρωποι ζουν στην κοινότητα ή γύρω από αυτήν (UN-HABITAT 2017). Ο αριθμός είναι μόνον ενδεικτικός, γιατί είναι μια διαρκώς εξελισσόμενη και με τη δημογραφική έννοια κοινότητα στην οποία άνθρωποι πηγαίνουν για να ζήσουν ή και να εργαστούν, μπορεί για πολλά έτη, μπορεί για λίγα έτη, μπορεί για λίγους μήνες. Λίγοι είναι αυτοί που ζουν στην κοινότητα για πολλά έτη και ελάχιστοι πια εκείνοι που ήταν από τις αρχές. Ένας, που έζησε με τους ιδρυτές, και συνεχίζει ακόμα να προσφέρει στην κοινότητα είναι ο 80χρονος Craig Gibsone, ενδεικτικό είναι ότι αποκαλεί τον εαυτό του “feral elder”, δηλ. άγριος πρεσβύτερος. Άνθρωποι, από περισσότερες από 40 χώρες, έχουν περάσει από την κοινότητα και έπειτα είτε πήγαν να ζήσουν σε άλλες παρόμοιες αρκετές φορές κοινότητες είτε πήγαν να ζήσουν σε κοντινές ή και μακρινές περιοχές και επισκέπτονται την κοινότητα με την οποία συνδέονται πνευματικά και οικονομικά. Κάποιοι ζουν σε συνεργαζόμενες με το Ίδρυμα κοινότητες όπως η Woodhead Community, η Erraid Community, το Traigh Bhan και το Newbold House τα οποία λειτουργούν και ως κέντρα απομόνωσης, χαλάρωσης και σεμιναρίων (Gesota 2008). Υπάρχει και χωριό κανονικό Findhorn ακριβώς δίπλα που δεν ακολουθεί απαραίτητα την ατζέντα του κοινότητας.

Το Ίδρυμα Findhorn δηλώνει σήμερα ότι «περισσότεροι από 500 άνθρωποι εργάζονται καθημερινά σε αυτό» (FE 2020d), μπορεί όμως να είναι και λιγότεροι, π.χ. 107 (FF 2020d). Όλοι που ζουν στην κοινότητα δεν εργάζονται για το Ίδρυμα και όλοι που εργάζονται για το Ίδρυμα δεν ζουν στην κοινότητα. Το Ίδρυμα, επίσης, δεν πρέπει να θεωρείται ως ένα μέρος για να μείνει κανείς για πάντα, ούτε οι ιδρυτές της κοινότητας δεν το έκαναν αυτό. Πολλά από τα μέλη του Ιδρύματος βρίσκονται στην κοινότητα για λιγότερο από πέντε χρόνια (York 1993).

Αν και ακόμα υπάρχουν τροχόσπιτα και κινητές κατοικίες στο Πάρκο, όπως από τις απαρχές της κοινότητας, εδώ και αρκετές δεκαετίες μέσα από μια διαδικασία μετάβασης και βελτίωσης αλλά και πειραματισμού, παράλληλα με τη μεγέθυνση της κοινότητας, έχει δοθεί έμφαση στη δημιουργία κτιρίων που έχουν στοιχεία βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής.

Τα στοιχεία αυτά περιλαμβάνουν: παθητικά ηλιακά συστήματα, μόνωση, ενεργητικά ηλιακά συστήματα, συστήματα τηλεθέρμανσης με χρήση βιομάζας, λαμπτήρες χαμηλής κατανάλωσης, οικιακά συστήματα εξοικονόμησης νερού και συλλογής και ανακύκλωσης βρόχινου νερού για χρήση στον κήπο, χρήση τοπικής και αειφορικής ξυλείας, χρήση τοπικών δομικών υλικών και οικολογικών μη-τοξικών υλικών, όπως πηλός και άχυρο, καθώς και καινοτομίες όπως ο «τοίχος που αναπνέει», που βελτιώνει την ποιότητα του εσωτερικού αέρα (FE 2020e). Στην κοινότητα συναντά κανείς και κτίρια που έχουν κατασκευαστεί με τη τεχνική “Earthship”, αξιοποιώντας παλιά ελαστικά αυτοκινήτων και βαρέλια στα οποία ωρίμαζε ούσκι. Υπάρχουν επίσης κοινόχρηστες εγκαταστάσεις όπως πλυντήριο, κουζίνες, κ.ά.

Στην κοινότητα έχουν ανεγερθεί έως σήμερα 61 οικολογικά κτίρια (FE 2020e), το λειτουργικό κόστος των οποίων είναι χαμηλότερο και από εκείνο των τροχόσπιτων (FE 2020c). Περισσότερα είναι τα κτίρια στα οποία έχουν γίνει βιοκλιματικές επεμβάσεις και ακόμα πιο πολλά είναι τα κτίρια τα οποία σχεδιάζεται να κατασκευαστούν, όπου στόχος είναι το κτίριο του μηδενικού άνθρακα. Η έρευνα και η εμπειρία που έγινε στην κοινότητα επέτρεψε την δημοσίευση του “Simply Build Green”, του πρώτου τεχνικού εγχειριδίου στο Ηνωμένο Βασίλειο για την οικολογική στέγαση.

Τρόφιμα

Από τις πρώτες ημέρες της κοινότητας η παραγωγή οργανικών τροφίμων, με βιολογικές μεθόδους γεωργίας και κτηνοτροφίας, ήταν στο επίκεντρο της ζωής (FE 2020b). Αν και πλήρως αυτάρκης σε τρόφιμα δεν ήταν ποτέ η κοινότητα έως σήμερα, η τοπική παραγωγή κάλυπτε ένα σημαντικό κομμάτι των αναγκών της κοινότητας είτε άμεσα κυρίως διαμέσου κοινόκτητων μορφών κατανάλωσης, π.χ. εστιατόριο, μανάβικο, είτε έμμεσα, πουλώντας τα προϊόντα σε επισκέπτες και τις γύρω κοινότητες.

Η παραγωγή και η κατανάλωση τροφίμων που είναι κατά βάση χορτοφαγική είχε πάντα κοινοτικό χαρακτήρα. Από το 1994 όμως, η παραγωγή τροφίμων στην κοινότητα βασίζεται στο μοντέλο της Κοινωνικά Υποστηριζόμενης Γεωργίας (ΚΥΓΕΩ, στα αγγλικά: Community-supported agriculture, CSA), η οποία είναι μια σύμπραξη μεταξύ τοπικών παραγωγών και καταναλωτών, οι οποίοι μοιράζονται τις ευθύνες, τους κινδύνους και τα οφέλη της καλλιέργειας (CSAct 2019), ένα κοινωνικο-οικονομικό μοντέλο που αφορά κυρίως μικρής κλίμακας βιολογικές και βιοδυναμικές καλλιέργειες και κτηνοτροφικές μονάδες και περιλαμβάνει ένα σύστημα περιοδικής παράδοσης στην πόρτα των καταναλωτών από τους παραγωγούς, ενός πακέτου από διαφορετικά αναλόγως της προτίμησης αλλά και της εποχικής διαθεσιμότητας λαχανικά ή άλλα αγροτικά προϊόντα (π.χ. αυγά, γάλα, τυρί, κρέας).

Το μοντέλο εφαρμόστηκε στην κοινότητα Findhorn έως το 2010 με το όνομα “EarthShare” και ήταν το πρώτο που εφαρμόστηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο (FE 2020b). Τη σκυτάλη έλαβαν στα πλαίσια βέβαια αυτού του μοντέλου άλλα εταιρικά σχήματα, όπως το “Cullerne Gardens”, το οποίο τροφοδοτεί τις κουζίνες του Ιδρύματος στο Πάρκο και στο Cluny Hill Hotel και το “Roots Shoots and Leaves” το οποίο καλύπτει τις παραγγελίες των καταναλωτών, κατοίκων και επισκεπτών, αγοράζοντας τα διαθέσιμα τρόφιμα από παραγωγούς της περιοχής.

Το μοντέλο παραγωγής και διανομής τροφίμων στην κοινότητα φημίζεται όχι μόνον για την πνευματικότητα που το περιβάλλει, από τις απαρχές ακόμα της κοινότητας, αλλά για τη βιολογική παραγωγή και το χαμηλό οικολογικό αποτύπωμα το οποίο προκύπτει από τη σχετικά μικρή χρησιμοποιούμενη έκταση παραγωγής τροφίμων, αλλά και από το γεγονός ότι τα τρόφιμα παράγονται εκεί ή κοντά στην κοινότητα και τα τροφικά μίλια είναι πολύ λίγα. Επίσης, η παραγωγή συνδυάζει παραδοσιακές μεθόδους και σύγχρονη τεχνολογία (Gesota 2008). Επιπλέον, τα συγκροτήματα συν-διαβίωσης (co-housing) έχουν κοινόχρηστο κήπο ο οποίος καλλιεργείται, και πολλοί κάτοικοι καλλιεργούν τρόφιμα γύρω από τα σπίτια τους.

Απορρίμματα και απόβλητα

Το οικολογικό χωριό Findhorn είναι «κυρίως ένας οικισμός που δεν παράγει απορρίμματα και απόβλητα» (East 2018). Στην κοινότητα τρέχει ένα εκτενές πρόγραμμα ανακύκλωσης υλικών όπως, τα μέταλλα, το γυαλί, το χαρτί, το πλαστικό, οι μπαταρίες, τα ρούχα.

Όσο για τα απόβλητα χρησιμοποιούνται δύο συστήματα φυσικής επεξεργασίας, το πρώτο αποκαλείται “The Living Machine” και δεύτερο “Biomatrix” τα οποία ονόματα είναι εμπορικά σήματα.

Το πρώτο σύστημα εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στην Ευρώπη στην κοινότητα Findhorn από τον Jonathan Porritt στις 13 Οκτωβρίου του 1995 για να επεξεργαστεί τα απόβλητα των 500 κατοίκων και να αποτελέσει πρότυπο και για άλλες κοινότητες. Αποτελείται από ένα θερμοκήπιο το οποίο περιέχει μια σειρά από δεξαμενές νερού στις οποίες ζουν κοινότητες βακτηρίων, άλγεων, μικρο-οργανισμών, φυτών και δέντρων, σαλιγκαριών και ψαριών. Στις δεξαμενές αυτές λαμβάνουν δηλαδή χώρα φυσικές, χημικές και βιολογικές διεργασίες όπως αυτές πραγματοποιούνται στο φυσικό περιβάλλον. Για την επεξεργασία των αποβλήτων, τόσο του γκρίζου όσο και του μαύρου νερού δεν χρησιμοποιούνται χημικοί διαλύτες ή σταθεροποιητές και δεν καταναλώνεται ενέργεια, το κόστος εγκατάστασης και λειτουργίας είναι χαμηλό και το νερό είτε οδηγείται στους πέριξ της κοινότητας αμμολόφους είτε ρίχνεται στη θάλασσα (FE 2020a).

Το δεύτερο σύστημα, το “Biomatrix”, δημιουργήθηκε από τους ίδιους ανθρώπους που δημιούργησαν και εξέλιξαν το πρώτο σύστημα και αξιοποιεί και αυτό τις λειτουργίες των οικοσυστημάτων για την επεξεργασία των αποβλήτων. Το σύστημα έχει τρεις τύπους: το Helix Flow Reactor, το Multi-Stage Recirculating Constructed Wetland (MSR Constructed Wetland) και το Active Island Reactor (BM 2020).

Το Helix Flow Reactor είναι ένα σύστημα μονάδων επιπλέοντων οικοσυστημάτων μέσα σε νερό οι οποίες συνδέονται με βυθισμένες δεξαμενές. Τα απόβλητα, που μπορεί να είναι και 200 κ.μ. ανά ημέρα, εισέρχονται διαδοχικά στις δεξαμενές οι οποίες έχουν μεγάλη επιφάνεια βιοφίλμ και ενδιάμεσα φίλτρα τα οποία βοηθούν στον διαχωρισμό και αποδόμηση των αιωρούμενων στερεών και με αερόβιες διαδικασίες μειώνουν το οργανικό και το νιτρικό φορτίο, καθιστώντας το νερό στην έξοδο, δυνατό ασφαλές στο να διοχετευτεί στο φυσικό περιβάλλον (FE 2020a).

Το MSR Constructed Wetland είναι ένας κατασκευασμένος υγρότοπος, μέσα στον οποίο τα απόβλητα διέρχονται από 4 στάδια επεξεργασίας: (1) Το αναερόβιο στάδιο, κατά το οποίο τα απόβλητα διέρχονται από κλειστές δεξαμενές με διαφράγματα και έτσι απομακρύνεται το 30-60% των αιωρούμενων στερεών (Total suspended solids, TSS), (2) το στάδιο του υγροτόπου, το οποίο αξιοποιεί επιφάνειες πάνω στις οποίες αναπτύσσονται μικροοργανισμοί που απομονώνονται από τα ίδια τα απόβλητα, σχηματίζοντας βιοφίλμ που επιτρέπουν την επεξεργασία αποβλήτων με υψηλό οργανικό φορτίο, (3) το αερόβιο στάδιο το οποίο επιτρέπει τη βιολογική αζωτοποίηση, δηλ την οξείδωση της αμμωνίας σε αερόβιο περιβάλλον και τη μετατροπή της σε νιτρώδη ιόντα και στη συνέχεια σε νιτρικά, και την απονιτροποίηση σε βενθικές ζώνες, και το (4) στάδιο της τελικής επεξεργασίας, κατά το οποίο το νερό κυκλοφορεί ανάμεσα σε μεμβράνες, έξι φορές, και έπειτα υπόκειται σε απολύμανση με χρήση UV ακτινοβολίας (FE 2020a).

Το Active Island Reactor είναι μια «πλεούμενη κατασκευασμένη οικολογία με αερισμό» για επιτόπου επεξεργασία αποβλήτων μέσα σε ποτάμια, κανάλια και λίμνες. Το ρυπασμένο νερό εισέρχεται με αντλία μέσα στο σύστημα και διοχετεύεται με αέρα σε βιοφίλτρα και στο ριζικό σύστημα των φυτών. Τα βακτήρια που βρίσκονται εκεί παγιδεύουν, καταναλώνουν και διασπούν τους ρύπους του νερού. Ο μηχανισμός αυτός επιδρά σε όλη την υδατική οικολογία της περιοχής εφαρμογής με χαμηλό κόστος εγκατάστασης και λειτουργίας (FE 2020a).

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Οι αξίες της κοινωνικής βιωσιμότητας εκφράζονται στο Findhorn με τη συμμετοχή της κοινότητας σε φεστιβάλ, εορτασμούς και εκδηλώσεις (Gesota 2008). Το

πρόγραμμα αυτών και άλλων συνενυρέσεων όπως κοινές δραστηριότητες, συναντήσεις εργασίας και λήψης αποφάσεων, εργαστήρια και πνευματικές και ψυχαγωγικές εκδηλώσεις, όπως για παράδειγμα: εορτασμός του θερινού ηλιοστασίου, τραγούδι και χορός, προβολή ταινιών, θεατρικά δρώμενα (αποκαλούνται “sharings”) κοινοποιούνται σε όλα τα μέλη της κοινότητας μέσω μίας εβδομαδιαίας έκδοσης που αποκαλείται “Rainbow Bridge” (Gesota 2008, Meltzer 2010).

Υπάρχει πληθώρα χώρων κοινωνικής συνένυρεσης και διάδρασης, όπως τα Main Park, Cluny και Nature Sanctuaries (τα οποία λειτουργούν και ως χώροι διαλογισμού και πνευματικών πρακτικών), το Community Center (το οποίο λειτουργεί και ως κουζίνα και εστιατόριο), το Universal Hall (θέατρο χωρητικότητας 300 – 400 ατόμων το οποίο χτίστηκε από το 1974 έως το 1984 κυρίως από εθελοντές), το Moray Arts Center, γήπεδο, παιδική χαρά, κ.ά.

Προκλήσεις και Προοπτικές

«Αυτό το Κέντρο θα μεγαλώσει από μία οικογένεια, σε μία κοινότητα, σε ένα χωριό, σε μία πόλη του Φωτός». Αυτό το όραμα κατέγραψε η Eileen Caddy (1971), πριν από 50 χρόνια για την κοινότητα του Findhorn. Δεν έχει υλοποιηθεί ακόμα. Υπάρχουν πολλές προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν, όπως συμβαίνει και με τον δρόμο προς την αειφορία. Για την περαιτέρω ανάπτυξη της κοινότητας ώστε να γίνει ακόμα μεγαλύτερη πηγή φωτός για τον κόσμο, η οργάνωση και διοίκηση χρειάζεται να γίνουν ακόμα πιο αποτελεσματικές, η οικονομία περισσότερο διαφοροποιημένη και πιο ανθεκτική, πιο σύγχρονη και καινοτόμα, ακόμα πιο πράσινη και κοινωνικά αλληλέγγυα, το οικολογικό αποτύπωμα χρειάζεται, να επιδειχθεί ότι υπάρχουν τρόποι για, να γίνει ακόμα χαμηλότερο, το δομημένο περιβάλλον να γίνει πιο οικολογικό, εδώ υπάρχουν ακόμα πολλά να γίνουν στην κοινότητα, χρειάζεται να γίνει όσο το δυνατόν αυτάρκης, ενεργειακά, διατροφικά, με όσο το δυνατόν πιο κλειστούς κύκλους, η κοινωνική ζωή ίσως να γίνει πιο κοσμική, ώστε και να συμβαδίζει με τους καιρούς, αλλά και να δείχνει ότι ένας τέτοιος τρόπος ζωής, εναρμονισμένος με τη Φύση και την κοινωνία, είναι εφικτός για όλους τους ανθρώπους, με βαθιά συνειδητοποίηση της Ζωής, διαλογισμό ή προσευχή και πίστη, αλλά χωρίς συνθήκες και αποκλεισμούς.

Η κοινότητα όμως ήταν, είναι, και πιθανότατα θα συνεχίσει να είναι, ένα μοντέλο διαβίωσης, ένα κέντρο έρευνας και ανάπτυξης για ένα αειφόρο μέλλον. Ήταν, είναι και πιθανότατα θα συνεχίσει να είναι ένα εκπαιδευτικό κέντρο και ένα ζωντανό εργαστήριο από το οποίο όλοι και όλες μαθαίνουμε μικρά και μεγάλα χαρακτηριστικά της περιβαλλοντικά και κοινωνικά ενσυνείδητης ζωής και από όπου μπορούμε να αντιγράψουμε στοιχεία στη δική μας ζωή. Κυριότερο από όλα όμως είναι ότι η κοινότητα Findhorn ήταν, είναι και θα είναι πηγή έμπνευσης για τον δρόμο που έχουμε ακόμα μπροστά. Η κοινότητα είναι στο δρόμο της. Είμαστε εμείς; Μπορούμε να είμαστε αν συνεργαστούμε με την ίδια, ή έστω κάποια από την αφοσίωση, και αίσθηση χρησιμότητας και προσφοράς που έχουν επιδείξει και επιδεικνύουν τα μέλη της κοινότητας του Findhorn. Αν οραματιστούμε ένα αειφόρο μέλλον που εξασφαλίζει ποιότητα ζωής για όλα τα έμβια όντα. Έτσι θα φτάσουμε γρήγορα και με ασφάλεια σε αυτό.

Βιβλιογραφία

I. Ελληνόγλωσση

CSAct (2019). Γίνε μέρος της ΚΥΓΕΩ: Υποστηρικτικό Εκπαιδευτικό Υλικό για την Κοινωνικά Υποστηριζόμενη Γεωργία. Διαθέσιμο: https://hub.urgenci.net/wp-content/uploads/2019/09/CSA-F2F-Booklet_GR.pdf

Παπανικολάου, Α. (2017). Τα οικολογικά χωριά ως πρότυπα αειφορικής διαβίωσης και ανάπτυξης. Σε: Μανωλάς, Ε. (Επιμ), Περιβαλλοντική Κοινωνιολογία. Αθήνα: Gutenberg, σσ. 180-214.

II. Ξενόγλωσση

Altman, N. (1995). The Deva Handbook: How to Work with Nature's Subtle Energies. Destiny Books.

Biomatrix Water (2020). Natural Wastewater Treatment. Available: <https://www.biomatrixwater.com/natural-wastewater-treatment/>

Caddy, E. (1971). God Spoke to Me. Forres : Findhorn Press.

Christensen, K., Levinson, D. (Eds) (2003). Encyclopedia of Community: From the Village to the Virtual World: Vol. I. Sage Publications, USA.

Cutler, G. (1994). The Development of Decision Making Structures. In: Walker, A. (Ed.), The Kingdom Within: A Guide to the Spiritual Work of the Findhorn Community. Findhorn: Findhorn Press, pp. 351-362.

Dawson, J. (2004). A Tale of Two Ecovillages: Reviving the Health of Local Communities. Resurgence magazine, No. 227 "Dialogue with Nature".

East, M. (2018). Current thinking on sustainable human habitat: the Findhorn Ecovillage case. Ecocycles, Vol. 4, No 1, pp. 68-72.

Ekopia (2020). Eko Community Currency. Available: <https://www.ekopia.org.uk/investments/eko-community-currency/>

Far Nearer (2016). Eko local currency: Alex Walker. Available: <http://www.farnerer.org/2016/12/eko-local-currency-at-ekopia-alex-walker/>

Findhorn Ecovillage (2020a). Ecological waste water treatment. Available: <https://ecovillagefindhorn.org/index.php/water>

Findhorn Ecovillage (2020b). Organic Food Production. Available: <https://ecovillagefindhorn.org/index.php/food>

Findhorn Ecovillage (2020c). Renewable Energy Systems. Available: <https://ecovillagefindhorn.org/index.php/renewable>

Findhorn Ecovillage (2020d). Findhorn Foundation. Available: <https://www.ecovillagefindhorn.com/index.php/137-findhorn-foundation>

Findhorn Ecovillage (2020e). Ecological building. Available: <https://www.ecovillagefindhorn.com/index.php/building>

Findhorn Foundation (2020a). About the Findhorn Foundation. Available: <https://www.findhorn.org/about-us/>

Findhorn Foundation (2020b). United Nations and the Findhorn Foundation. Available: <https://www.findhorn.org/united-nations/>

Findhorn Foundation (2020c). Common Ground. Available: <https://www.findhorn.org/common-ground>

Findhorn Foundation (2020d). Annual Report and Financial Statements year end 31 January 2019. Available: <https://www.findhorn.org/wp-content/uploads/2019/11/AR-2019-14Nov19.pdf>

- Findhorn Foundation (2020e). Annual Reports 2016-2019. Available: <https://www.findhorn.org/annual-report/>
- Findhorn Foundation (2020f). Frequently Asked Questions. Available: <https://www.findhorn.org/faq/>
- Findhorn Foundation (2020g). Living in Community Guest Programme. Available: <https://www.findhorn.org/programmes/living-in-community-guest/>
- Findhorn Foundation (2020h). Leap Programme. Available: <https://www.findhorn.org/programmes/leap/>
- Findhorn Wind Park (2019). Technical Information & Production for the year to 31 October 2019. Available: <https://findhornwind.co.uk>
- Firth, R. (2011). Utopian Politics: Citizenship and Practice. Abingdon: Routledge.
- Forster, P., Wilhelmus, M. (2005). The Role of Individuals in Community Change within the Findhorn Intentional Community. *Contemporary Justice Review*, Vol. 8, pp. 367-379.
- Foundation for Intentional Community (2020). Findhorn Foundation and Community. Available: <https://www.ic.org/directory/findhorn-foundation-and-community/>
- Gesota, B. (2008). Ecovillages as models for sustainable development: A case study approach. Master's thesis, Albert-Ludwigs-Universitat, Freiburg.
- Goldbach, K. (2013). Value orientations and their relationship to energy-efficient behavior: A case study from the ecovillage Findhorn, Scotland. Heriot-Watt University.
- Hopler, W. (2020). Devas. Available: <https://www.learnreligions.com/devas-hindu-buddhist-deities-123905>
- Kinsman, F. (2005). Leadership from Alongside. In J. Adams (Ed.), *Transforming Leadership*, Second Edition. New York: Cosimo Books.
- Litfin, K. (2014). *Ecovillages: Lessons for sustainable community*. Cambridge: Polity.
- Mare, E.C. (2000). *A Concise History of the Global Ecovillage Movement*. Elisabeth's House: Village Design Institute.
- Meltzer, G. (2010). Ecovillages and Cohousing: A personal take on their similarities and differences. In: Vestbro, D.U. (Ed), *Living together: Cohousing Ideas and Realities Around the World*, pp. 105-113, Stockholm: Report Division of Urban and Regional Studies in collaboration with Kollektivhus NU.
- Metcalf, W.J. (1993). Findhorn: The routinization of charisma. *Communal Societies*, Vol. 13, pp. 1-21.
- Miller, T. (2017). *Be Still and Know: Celebrating Findhorn co-founder Eileen Caddy*. Available: <https://www.findhorn.org/front-page/celebrating-eileen-caddy/>
- New Findhorn Association (2003). NFA Constitution. Available: <https://findhorn.cc/wp-content/uploads/2015/06/NFA-Constitution.pdf>
- New Findhorn Association (2020). Membership. Available: <https://findhorn.cc/members/membership/>
- OSCR (The Scottish Charity Regulator) (2020). Findhorn Foundation, SC007233. Available: <https://www.oscr.org.uk/about-charities/search-the-register/charity-details?number=SC007233>
- Park Ecovillage Trust (2020). Findhorn Ecovillage Carbon Assessment 2019. Available: <https://parkecovillagetrust.co.uk/2020/05/carbon-footprint-assessment-2019/>
- Peacock, A., Fleissner, D., Hollander, M., Raiteri, R., Baillie, D. (2013). D1.3 Demand and Behaviour Survey. Edinburgh, UK: Heriot-Watt University/ORIGIN.
- Riddel, C. (1990). *The Findhorn Community*. Forres : Findhorn Press.

- Riddel, C. (1997). *The Findhorn Community: Creating a Human Identity for the 21st Century*. Findhorn Press.
- Spielvogel, J. (1985). Findhorn: The Evolution of a Spiritual Utopian Community. *Journal of General Education*, Vol. 37, No. 3, pp. 231-244.
- Tinsley, S., George, H. (2006). *Ecological Footprint of the Findhorn Foundation and Community*. Moray. Sustainable Development Research Centre, UHI Millennium Institute.
- UN-HABITAT (2017). *Findhorn Ecovillage: Practice Details*. Available: https://mirror.unhabitat.org/bp/bp.list.details.aspx?bp_id=4610
- Walker, A.W. (1994). *The kingdom within*. Findhorn, UK: Findohorn Press.
- Wilkin, P. (2004). *Organization Report: The Findhorn Foundation*. *Spirituality and Health International*, Vol. 5, No. 4, pp. 206-209.
- York, M. (1993). *The Findhorn Intentional Community Model in Britain*. The Communal Studies Association New Harmony, Indiana Conference 14 - 17 October 1993.

LOS ANGELES

Παναγιώτης – Ραφαήλ Καραευσάγγελου

Προπτυχιακός Φοιτητής Περιβαλλοντικών Επιστημών, Junior Ερευνητής
Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής και Επικοινωνίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου,
E-mail: env16027@env.aegean.gr

Βαλεντίνα Πλάκα

Περιβαλλοντολόγος, Υποψήφια Διδάκτωρ Περιβαλλοντικής Επικοινωνίας και
Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, E-mail: plaka@env.aegean.gr

Ιωάννης Θεοδούλου

Υποψήφιος Διδάκτωρ Περιβαλλοντικής Επικοινωνίας και Εκπαίδευσης,
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, E-mail: itheodoulou@uniwa.gr

Γεωργία Μερκουριάδη

Προπτυχιακή Φοιτήτρια Δημόσιας και Κοινωνικής Υγείας, Junior Ερευνήτρια
Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής και Επικοινωνίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής
Αττικής, E-mail: pch19679101@uniwa.gr

Δήμητρα Παπαδάκη

Προπτυχιακή Φοιτήτρια Δημόσιας και Κοινωνικής Υγείας, Junior Ερευνήτρια
Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής και Επικοινωνίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής
Αττικής, E-mail: pch19679127@uniwa.gr

Κωνσταντίνα Σκαναβή

Καθηγήτρια Περιβαλλοντικής Επικοινωνίας και Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής
Αττικής, E-mail: kscanavi@uniwa.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται παγκοσμίως μια αυξητική τάση στον αριθμό οικολογικών χωριών, κυρίως στις ανεπτυγμένες χώρες. Λόγω της αυξανόμενης ευαισθητοποίησης των ανθρώπων στα περιβαλλοντικά ζητήματα, ορισμένους τους οδηγεί σε αποφάσεις για ριζική αλλαγή του τρόπου ζωής τους, όπως για παράδειγμα να γίνουν μέλη ενός οικοχωριού υιοθετώντας παράλληλα και τον εναλλακτικό τρόπο ζωής που παρέχει. Από το 1993, ένα από τα πρώτα οικοχωριά στην Αμερική πρωτίστως αλλά και παγκοσμίως είναι το οικολογικό χωριό του Λος Άντζελες, το οποίο ιδρύθηκε από την Lois Arkin και το οποίο προάγει τις οικολογικές αρχές και τον οικολογικό τρόπο ζωής. Από την ίδρυση του έως και σήμερα έχει αναπτύξει ένα ευρύ φάσμα λειτουργιών και παροχών στους κατοίκους του καθιστώντας το μερικώς αυτόνομο σε τομείς όπως η παραγωγή ενέργειας, η παραγωγή τροφής, κ.ά. Παράλληλα μέσω εκδηλώσεων προάγεται η συνεργασία καθώς και η υιοθέτηση του αειφορικού τρόπου ζωής μέσω και των τριών πτυχών της (οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική) καθώς και η ολιστική προσέγγιση στα καθημερινά θέματα που

αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι της κοινότητας. Παρατηρούνται έντονες αλλαγές στις κοινωνικές σχέσεις, τα ήθη και τα έθιμα που οφείλονται στις νέες παραγωγικές και κοινωνικές δομές.

Λέξεις κλειδιά: *Los Angeles, οικολογικό χωριό, οικολογικός τρόπος ζωής, υπεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά*

Εισαγωγή

Τα οικολογικά χωριά έχουν δείξει ότι υπάρχει έντονο το ενδιαφέρον για τη δημιουργία μιας κοινότητας, που στοχεύει στην μείωση των αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων των κατοίκων τους. Ωστόσο, τα οικολογικά χωριά δεν χρειάζεται να είναι κρυμμένα στο δάσος για να πετύχουν αυτόν το σκοπό. Οι αστικές οικολογικές περιοχές δείχνουν, επίσης, ότι είναι δυνατή η βιώσιμη αστική διαβίωση (Chitewere et al. 2010).

Για παράδειγμα, το οικολογικό χωριό του Los Angeles επιτρέπει την προσιτή στέγαση, την ποικιλομορφία και την βιώσιμη αστική διαβίωση, ώστε να διατηρούν τα στοιχεία της φύσης τους. Αντί να καταλαμβάνει αγροτικές εκτάσεις εκατοντάδων στρεμμάτων, αυτό το οικολογικό χωριό είναι χτισμένο γύρω από μια διαπολιτισμική, εργατική γειτονιά, των περίπου 500 κατοίκων και εκτείνεται σε δύο οικοδομικά τετράγωνα. Στην ουσία αυτό το οικολογικό χωριό είναι ένα παράδειγμα μιας γειτονιάς, εντός πόλης, που λειτουργεί σύμφωνα με οικολογικές αρχές. Σύμφωνα με την ιδρύτρια Lois Arkin (1993) το οικολογικό χωριό του Los Angeles δημιουργήθηκε μέσω μικρών δράσεων και φαινομενικά άσχετων γεγονότων (Irrgang 2005). Το οικολογικό χωριό του Los Angeles αποτελεί την έμπρακτη απόδειξη ότι είναι εφικτό να οικοδομηθεί ορθά μια κοινότητα, όταν άτομα διαφορετικού υπόβαθρου και ιδεολογιών συνεργάζονται μεταξύ τους. Άλλο γνώρισμα του είναι ότι χρησιμοποιεί την ποικιλομορφία (σε όλους τους τομείς) ως κινητήρια δύναμη για την λειτουργία του (Chitewere et al. 2010).

Όπως αναφέρει και η Irrgang (2005), θεωρείται, παράλληλα, ως ένα πρότυπο οικολογικού χωριού, εντός μιας μεγάλης πόλης, που συμμορφώνεται με τα νέα δεδομένα του οικολογικού τρόπου ζωής. Πολλές πρωτοβουλίες οδήγησαν στη δημιουργία μιας δίκαιης και βιώσιμης αστικής περιοχής. Αυτές περιλαμβάνουν έργα αξιοποίησης του «γκρίζου νερού» (οικιακών λυμάτων), εξοικονόμησης ενέργειας και νερού, βιολογικούς κήπους, κ.ά. Περαιτέρω προσπάθειες περιλαμβάνουν την αστική δασοκομία, τη μείωση των οδοστρωμάτων και την αποτροπή της διεύρυνσης διάφορων δρόμων και αυτοκινητοδρόμων (Irrgang 2005).

Θεωρήθηκε, επίσης, ότι το οικολογικό χωριό του Los Angeles αναπτύχθηκε ακατάλληλα. Σύμφωνα με την άποψη εκείνων που το πιστεύουν αυτό, οι υφιστάμενες εμπορικές οδοί, με μονοκατοικίες και εμπορικά κέντρα, θα μπορούσαν να μετατραπούν σε πιο φιλικές προς το χρήστη (και φιλικές προς το περιβάλλον) με το να αντικατασταθούν τα ήδη υπάρχοντα κτίρια με πολυκατοικίες τριών έως πέντε ορόφων μικτής χρήσης έχοντας ανοιχτό προαύλιο χώρο κατά μήκος των δεντρόφυτων πεζοδρομίων με ποδήλατο και πεζόδρομους. Όλα αυτά τα στοιχεία συνδυάζονται σε μια μοναδική επίδειξη βιώσιμης γειτονιάς, το οικοχωριό του Los Angeles (Irrgang 2005).

Ο ιστότοπος του οικοχωριού περιγράφει τις προθέσεις πίσω από την ίδρυσή του και τις πρακτικές της κοινότητας. Περίπου 35 άτομα από διαφορετικά υπόβαθρα και επίπεδα εισοδήματος έχουν μετακινηθεί στη γειτονιά με σκοπό να μάθουν, να

μοιραστούν τις γνώσεις τους και να επιδείξουν τις διαδικασίες ενός οικοχωριού με βάση τα όσα αναφέρει η Hughes (2018). Πολλοί παρευρίσκονται σε τακτικά κοινά δείπνα, σε κοινοτικές συναντήσεις, σε εργαστήρια για καλλιέργεια, σε κοινοτικές ομάδες εργασίας, και, επίσης, παρέχουν μια ποικιλία δημόσιων υπηρεσιών στη γειτονιά και την πόλη. Ενώ οι 35 κάτοικοι μετακόμισαν σκόπιμα στο οικοχωριό, στην ουσία μοιράζονται τα κτίρια και τη γειτονιά με πολλούς προϋπάρχοντες κατοίκους καθώς μερικά διαμερίσματα των κτιρίων αυτών ήδη χρησιμοποιούνταν από άλλους ανθρώπους ως κατοικία τους (Hughes 2018).

Ίδρυση

Η ιδέα του οικοχωριού του Los Angeles, αναπτύχθηκε από το Συνεργατικό Πρόγραμμα Πόρων και Υπηρεσιών (CRSP), του οποίου η Lois Arkin είναι ιδρύτρια και εκτελεστική διευθύντρια. Αρχικά, το έργο δρομολογήθηκε για έναν χώρο υγειονομικής ταφής απορριμμάτων, 11 στρεμμάτων, που ανήκει στην πόλη και τις γειτονικές του γειτονιές, περίπου επτά μίλια βορειοανατολικά της τρέχουσας τοποθεσίας. Ωστόσο, η προσοχή μεταφέρθηκε στην πρόθεση δημιουργίας μιας γειτονιάς εντός της πόλης (Irrgang 2005).

Το οικοχωριό ξεκίνησε την Πρωτοχρονιά του 1993 μετά από αστικές αναταραχές, πυρκαγιές και εξεγέρσεις. Αυτές οι διαμαρτυρίες ανακατεύθυναν την προσοχή μιας ομάδας 20 οραματιστών, που είχαν σκοπό να οικοδομήσουν μια βιώσιμη περιοχή, με κόστος ύψους 25 εκατομμυρίων δολαρίων, που ίσως είχε χρειαστεί δεκαετίες για να αναπτυχθεί, σε 11 στρέμματα χωματερών που ανήκουν στην πόλη και αρκετά μίλια μακριά (Nelson 2018).

Η Irrgang (2005) διαπιστώνει ότι ομάδα αυτή είχε σκοπό να διατηρήσει το μείγμα διαφορετικών πολιτισμών, εισοδηματικών ομάδων, οικογενειακών δομών και τρόπων ζωής της ήδη υπάρχουσας γειτονιάς. Επιπρόσθετα, όπως διηγείται η συνιδρυτής Lois Arkin, η αναταραχή τους ώθησε να επανεξετάσουν κάποια πράγματα όπως την περιβαλλοντική αειφορία, την συνεργασία και την διαφορετικότητα στην κοινότητα (Nelson 2018).

Ζημιές από αρκετούς σεισμούς κατά τη διάρκεια του 1992, καθώς και οι αστικές αναταραχές είχαν μειώσει τις τιμές των ακινήτων, κάνοντας την αγορά υποβαθμισμένων διαμερισμάτων σε αυτήν την περιοχή πιο εφικτή, από άλλες επιλογές που είχαν σκεφτεί. Οι ακτιβιστές του οικοχωριού - πολλοί από τους οποίους ήταν καλλιτέχνες, θα εφάρμοζαν καλλιτεχνικές δεξιότητες για να διαδώσουν πρακτικές αειφορίας. Ξεκίνησαν από το δρόμο, γνωρίζοντας καλύτερα τους γείτονές τους, προκειμένου να ενημερώσουν και να θέσουν τις βάσεις για την πραγματοποίηση της οικολογικής κοινότητας, σύμφωνα με τον Nelson (2018).

Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 2010, η κοινότητα του οικοχωριού είχε περίπου 40 αφοσιωμένα μέλη και έναν παρεμφερή αριθμό ενεργών συμμετεχόντων που βοηθούσαν σε μια σειρά δραστηριοτήτων του οικολογικού χωριού. Έχοντας υπό την διαχείριση τους 50 κατοικίες διαμερισμάτων, οι χώροι αυτοί ήταν άμεσα προσβάσιμοι σε 500 κατοίκους της γειτονιάς, κυρίως με χαμηλά εισοδήματα και από περίπου 15 διαφορετικά φυλετικά υπόβαθρα (Nelson 2018).

Αναλυτικότερα ο Sizemore (2004) αναφέρει πως «Το 1993, το οικολογικό χωριό του Los Angeles ξεκίνησε αυτό που τώρα γίνεται μια νέα ενοποιημένη προσπάθεια δημιουργίας αστικών οικολογικών χωριών σε αμερικανικές πόλεις. Έκτοτε, τουλάχιστον τρεις άλλοι ακολούθησαν: το Cleveland Eco-village, το Price Hill /

Seminary Square Eco-village και το Detroit Eco-village. Κάθε ένα από αυτά είναι ένα έργο σε εξέλιξη και συνεχίζει να λειτουργεί ως έργο με σκοπό την ανάδειξη της κοινότητας. Η Lois Arkin του οικολογικού χωριού του Λος Άντζελες έγινε η πρώτη υποστηρικτής του κινήματος του αστικού οικολογικού χωριού».

Ο σκοπός ενός αστικού οικολογικού χωριού, περιέγραψε η Lois Arkin, είναι να διαμορφώσει ένα τρόπο ζωής κατάλληλο για την επίτευξη βιώσιμων γειτονιών. Να μειώσει το «βάρος» της κυβέρνησης. Αυτή η βασική φιλοσοφία για τα αστικά οικολογικά χωριά παρουσιάζει μια μεγάλη πρόκληση για κάθε πρωτοποριακή κοινότητα. Ωστόσο, η έμφαση στους τριπλούς στόχους της αειφορίας στοχεύει στο να μεταφέρει παραδείγματα διαβίωσης με χαμηλό αντίκτυπο, στην ευρύτερη κοινότητα σε καθεμία από τις πόλεις (Sizemore 2004).

Εξέλιξη

Το οικοχωριό βρίσκεται λίγα μίλια έξω από το κέντρο της δεύτερης μεγαλύτερης αστικής περιοχής στις Ηνωμένες Πολιτείες, στο Los Angeles. Το έργο ξεκίνησε ως πρωτοβουλία του Συνεργατικού Προγράμματος Πόρων και Υπηρεσιών (CRSP – Cooperative Resources and Services Project), ενός μη κερδοσκοπικού οργανισμού που ιδρύθηκε το 1980 από την ακτιβίστρια Lois Arkin (Boyer 2014). Γύρω στο 1983, η Arkin άρχισε να οραματίζεται μια «γειτονιά συνεργατών» που θα επέτρεπε στα άτομα να έχουν πρόσβαση σε πολλές υπηρεσίες στον ίδιο χώρο. Μεταξύ 1986 και 1991, αυτή και άλλοι ηγέτες του CRSP επικεντρώθηκαν σχεδόν αποκλειστικά στην απόκτηση και την προετοιμασία γης για αυτό που τελικά ονόμασαν «οικολογικό αστικό χωριό» αναφέρει ο Boyer (2014).

Ο χώρος που αρχικά οραματίστηκε για αυτό το έργο ήταν η κορυφή ενός κλειστού δημόσιου χώρου υγειονομικής ταφής στη γειτονιά Montecito Heights, αρκετά μίλια ανατολικά από όπου το έργο τελικά θα εγκατασταθεί. Η κορυφή των 3 στρεμμάτων θα ήταν το κέντρο της κοινότητας και τα μέλη θα χρησιμοποιούσαν τις βεράντες του λόφου ως κήπο. Μια εθελοντική ομάδα προγραμματισμού εθελοντών εκπόνησε μια μελέτη για την πόλη, και υπέβαλε με επιτυχία αναφορά στις αρμόδιες αρχές για την κατάργηση του αγροτεμαχίου από τους δημόσιους πλειστηριασμούς (Boyer 2014).

Ήταν μια συνειδητή απόφαση των ιδρυτών του οικοχωριού να ιδρύσουν ένα αστικό οικολογικό χωριό σε αντίθεση με ένα πιο τυπικό αγροτικό. Παρόλο που αρχικά έψαχναν ένα οικόπεδο για να χτίσουν ένα αγροτικό οικολογικό χωριό, όπως η πλειοψηφία των οικολογικών χωριών στη Βόρεια Αμερική, εγκατέλειψαν αυτήν την ιδέα στην προσπάθεια δημιουργίας επιθυμητών συνθηκών διαβίωσης μέσα στην πόλη (Hughes 2018).

Οι ταραχές στο Los Angeles, το 1992, άλλαξαν απότομα τα σχέδια της CRSP. Η έδρα του CRSP βρισκόταν στη βορειοδυτική γωνία της Koreatown - μια γειτονιά που χαρακτηρίζεται από αυξανόμενη ένταση μεταξύ μιας τάξης εμπόρων της Κορέας και της συστηματικά φτωχής αфро-αμερικανικής κοινότητας του Los Angeles. Στις 29 Απριλίου 1992, ξέσπασαν φυλετικές εντάσεις σε όλη την πόλη και μέσα σε έξι ημέρες εμφύλιων αναταραχών υπήρξαν πενήντα τρεις θάνατοι, 16.000 συλλήψεις και ζημιές αξίας 1 δισεκατομμυρίου δολαρίων. Η Koreatown υπέστη μερικές από τις χειρότερες ζημιές στην ιστορία της περιγράφει ο Boyer (2014). Η αναταραχή επηρέασε την Arkin και τον CRSP. Εγκατέλειψαν την ιδέα της δημιουργίας στην κορυφή του λόφου και αποφάσισαν να μετεγκαταστήσουν το έργο στη πληγείσα γειτονιά, όπου η Arkin και το CRSP είχαν κατοικήσει για περισσότερα από δεκατρία

χρόνια. Η Arkin εξηγεί ότι μετά από έξι μήνες συζήτησης, η οργανωτική επιτροπή του CRSP «αποφάσισε ότι θα χρειαστεί να ανασκευαστεί αυτή η γειτονιά». Η ομάδα εγκαινίασε το οικοχωριό την 1η Ιανουαρίου 1993, «κάνοντας θραύση» καταλήγει ο Boyer (2014).

Σήμερα, το οικολογικό χωριό του Λος Άντζελες αποτελείται από τρεις πολυκατοικίες, όλες στη διασταύρωση του Bimini Place και του White House Place. Τα κτίρια κατοικούνται από ένα εξαιρετικό μείγμα εκούσιων μελών (coop), αλλά και ενοικιαστών που δεν έχουν καμία επίσημη σχέση με το έργο του οικολογικού χωριού. «Μερικοί από τους υπάρχοντες ενοίκους είχαν τις ρίζες τους στη γειτονιά και είχαν δημιουργήσει ισχυρά κοινωνικά θεμέλια μεταξύ τους. Αυτό θεωρήθηκε πολύτιμο. Το κτίριο είχε επίσης βιώσει δεκαετίες παραμέλησης από τον προηγούμενο ιδιοκτήτη του. Όταν το CRSP το αγόρασε, το ήμισυ περίπου των διαμερισμάτων ήταν άδειο και/ή νομικά ακατοίκητο. Ο οργανισμός έχει επενδύσει σε μεγάλο βαθμό στην επισκευή αυτών των μονάδων και το κτίριο πλησιάζει σήμερα σε πλήρη πληρότητα. Από τότε η κοινότητα αγόρασε δύο κτίρια στην ίδια διασταύρωση. Τα πέντε αγροτεμάχια πάνω στα οποία βρίσκονται τα παλαιότερα δύο κτίρια του οικοχωριού είναι ζώνη C2-Commercial, η οποία επιτρέπει μια ποικιλία χρήσεων, όπως περιορισμένη κατασκευή, λιανική πώληση και, τέλος, μια σειρά άλλων χρήσεων» (Boyer 2014). Οι εσωτερικοί χώροι των κύριων κτηρίων αποτελούνται κυρίως από μικρές μονάδες διαμερισμάτων που συνδέονται με συμβατικές επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας - ηλεκτρικό δίκτυο, αποχέτευση, φυσικό αέριο και νερό - και οι κοινόχρηστοι χώροι προσφέρουν μια ποικιλία γεωργικών, οικιστικών και μικρών εμπορικών χρήσεων. Το έργο μετέτρεψε τα σοκάκια και τις αυλές σε παραγωγικούς κήπους, αλλά και παλαιότερα γκαράζ σε χώρους μικρών επιχειρήσεων και εργαστηρίων αναφέρει ο Boyer (2014).

Η επιρροή του οικοχωριού, ωστόσο, είναι πιο εμφανής στην παρακείμενη γειτονιά, σε έναν χώρο που η ιδρυτής Lois Arkin θεωρεί μέρος του οικολογικού χωριού. Η διασταύρωση Bimini / White House είναι διακοσμημένη με πολύχρωμα street art και οι τηλεφωνικοί θάλαμοι του τετραγώνου καλύπτονται με χειροποίητες πινακίδες που ενθαρρύνουν τους οδηγούς να «επιβραδύνουν». Η κοινότητα έχει ζητήσει από υπαλλήλους πόλεων και βοηθητικών υπηρεσιών να εγκαταστήσουν πεζοδρόμιο για να μειώσουν την απορροή των όμβριων υδάτων (Boyer 2014). Το οικοχωριό συνεργάστηκε επίσης με έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό για την κατασκευή ενός κήπου 20000 τετραγωνικών ποδιών, ένα τετράγωνο νότια του κεντρικού κτηρίου του οικοχωριού. Το έργο παραμένει περιορισμένο, ωστόσο, με τρόπους που οι άλλοι δύο, σχετικά αγροτικοί, οικολογικοί χώροι σε αυτήν τη μελέτη δεν το κάνουν.

Το 2007, τα μέλη του οικολογικού χωριού έμαθαν ότι το LAUSD σχεδίαζε να κατασκευάσει ένα δημοτικό σχολείο 1000 μαθητών στο οικοδομικό τετράγωνο ακριβώς απέναντι από το κεντρικό κτίριο του οικοχωριού, το οποίο θα μετέτρεπε τη γειτονιά με τρόπους που θα έρχονταν σε αντίθεση με τα στοιχεία του οράματος του οικοχωριού (Boyer 2014).

Εξηγεί ένα μέλος: «Η σχολική περιοχή του Los Angeles επρόκειτο να καταστρέψει όλες τις κατοικίες στο White House Place για να χτίσει ένα σχολείο. Ενώ καταλάβαμε απόλυτα την ανάγκη αντιμετώπισης του σχολικού πλήθους, αυτή δεν ήταν μια αποδεκτή πρόταση, επειδή υπάρχει μια απίστευτη έλλειψη προσιτής στέγασης για τους κατοίκους του οικοχωριού και ορισμένα μέλη της κοινότητας θα ζούσαν στο δρόμο [θα είχαν χάσει τα σπίτια τους κατά τη διαδικασία]» (Los Angeles Eco-Village 2020). Το οικοχωριό κινητοποίησε μια εκστρατεία για τη σύνταξη επιστολών, μια

ηλεκτρονική αναφορά και τη μαζική συμμετοχή σε δημόσιες ακροάσεις για να προσελκύσει την προσοχή τοπικών εκλεγμένων αξιωματούχων, πείθοντας τελικά το LAUSD να επιλέξει έναν εναλλακτικό χώρο, ένα τετράγωνο προς τα βόρεια (Boyer 2014).

Εικόνα 1: Πρώτη δενδροφύτευση στο οικοχωριό, Απρίλιος 1993
(πηγή: www.laecovillage.org).

Η Hughes (2018) αναφέρει πως:

Η ζωή της κοινότητας οργανώνεται γύρω από διάφορες εκδηλώσεις, όπως εβδομαδιαίες συναντήσεις με, συχνά, διοικητικό σκοπό, κοινωνικές εκδηλώσεις που φέρνουν τα μέλη σε ένα πιο ανεπίσημο περιβάλλον και ομάδες εργασίας που απαιτούν χειρωνακτική εργασία, καθώς τα μέλη συνεργάζονται για να φροντίσουν τον κήπο. Επίσης πραγματοποιούνται εβδομαδιαίες συναντήσεις για να συζητηθούν θέματα που πρέπει να αντιμετωπίσει το οικολογικό χωριό. Οι συλλογικές αποφάσεις λαμβάνονται με βάση μια διαδικασία συναίνεσης λήψης αποφάσεων που απαιτεί ομοφωνία μιας ομάδας με την οποία όλα τα μέλη της κοινότητας υποστηρίζουν ενεργά ή τουλάχιστον μπορούν να ζήσουν (Seeds for Change)” (σελ. 874).

Η ίδια καταλήγει στο συμπέρασμα ότι αυτό διαφέρει σημαντικά από ένα δημοκρατικό ή από ένα σύστημα ψηφοφορίας χωρίς συναίνεση, όπου η πλειοψηφία υπερικχύει και κυβερνά. Οι συναντήσεις, που κατευθύνονται από έναν συντονιστή, δημιουργούν μια αρένα για τα μέλη να συζητούν τις ανησυχίες τους, να μοιράζονται τις απόψεις τους και να ψηφίζουν για την αποδοχή νέων μελών στην κοινότητα.

Προκλήσεις και προοπτικές

Έργα ανάπτυξης οικολογικών κοινοτήτων, όπως το οικοχωριό του Los Angeles έχουν ξεκινήσει με την ανάπτυξη μικρών επιτυχών έργων που στοχεύουν στην απόκτηση δυναμικής προκειμένου να εδραιωθούν και στη συνέχεια να επεκταθούν (Sizemore 2004). Το οικολογικό χωριό του Λος Άντζελες έχει επικεντρώσει τις προσπάθειές του σε μια περιοχή περίπου τριών τετραγώνων με σκοπό να διατηρήσει τους κατοίκους του κάτω των 500 (Sizemore 2004).

Ο τρόπος που χρηματοδοτούνται τα οικοχωριά σύμφωνα με τον Sizemore (2004) οφείλεται στον μη κερδοσκοπικό οργανισμό τους, το «Cooperative Resources and Services Project» (CRSP), κατάφεραν, επίσης, να συνεργαστούν με την πόλη Rede και το τμήμα πρακτορείων και κατοικιών για να αποκτήσουν τα απαραίτητα κεφάλαια, για την αγορά της πρώτης πολυκατοικίας του. Το κόστος και η οικονομική διαχείριση ενός έργου ποικίλλουν ανάλογα με το μέγεθος, την τοποθεσία και τις συνθήκες που διαμορφώνει μια κοινότητα. Συνολικά, ωστόσο, καθώς εδραιώνεται η απόδειξη της αποτελεσματικότητας των οικολογικών χωριών, παράλληλα αυξάνονται και οι δυνατότητες χρηματοδότησης.

Βασικές αξίες του οικολογικού χωριού του Los Angeles, όπως αναφέρουν οι ίδιοι οι κάτοικοι στον ιστότοπο τους είναι οι εξής (Los Angeles Eco-Village 2020):

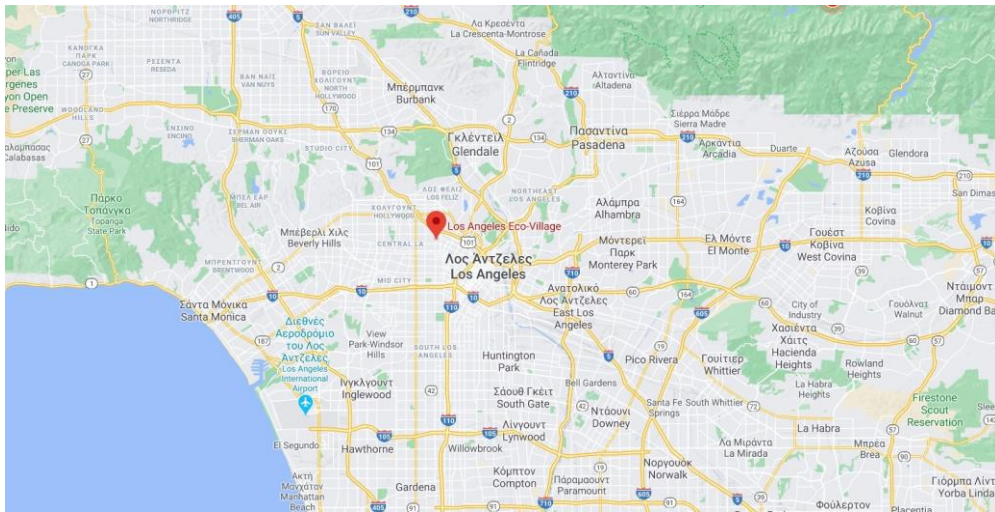
1. Γιορτάστε και συμπεριλάβετε τη χαρά σε όλες τις προσπάθειές μας.
2. Αναλάβετε την ευθύνη ο ένας για τον άλλο και τον πλανήτη μέσω τοπικής-διανοητικής και κοινωνικής δράσης.
3. Μάθετε από τη φύση και ζήστε οικολογικά.
4. Χτίστε μια δυναμική κοινότητα, μέσω της διαφορετικότητας και της συνεργασίας, δίνοντας και συγχωρώντας.
5. Εμπνεύστε συμπονετικές, καλλιεργητικές και σεβαστές σχέσεις.
6. Δημιουργήστε ισορροπημένες ευκαιρίες για ατομική συμμετοχή και συλλογική διαχείριση.
7. Δεσμεύστε τους γείτονες και την ευρύτερη κοινότητα σε αμοιβαίο διάλογο για να μάθετε, να ενεργήσετε και να διδάξετε.

Δομημένο περιβάλλον

Τρία μίλια δυτικά από το κέντρο του Λος Άντζελες, αυτή η γειτονιά μικτής χρήσης και δύο τετραγώνων, φιλοξενεί περίπου 500 άτομα, σε περίπου δώδεκα κτίρια. Είναι μια γειτονιά με καλή πρόσβαση σε μέσα μαζικής μεταφοράς και σε ευκαιρίες εργασίας (Irrgang 2005). Οι κάτοικοι της κοινότητας του οικοχωριού σχεδιάζουν να αποκτήσουν υφιστάμενες πολυκατοικίες, όπου αφού τις μετατρέψουν σε μόνιμα προσιτές, συνεταιριστικές ιδιοκτησίες για τους σημερινούς και τους μελλοντικούς κατοίκους (που ανήκουν οικονομικά στα μεσαία/χαμηλά στρώματα), θα τις προσφέρουν για στέγαση, αλλά και για άλλες διοικητικές ή παραγωγικές χρήσεις, προς όφελος της κοινότητας.

Σύμφωνα με την Irrgang (2005), παράλληλα, προκειμένου να μετατραπούν οι πολυκατοικίες αυτές σε «βιώσιμες» θα πρέπει να υπάρξουν επεμβάσεις στην δομή τους προκειμένου να αντικατασταθούν τα πιθανώς τοξικά υλικά (αλλά και τα συμβατικά που έχουν ξεπεραστεί από τις τάσεις της εποχής), με άλλα υλικά που είτε θα προέρχονται από ανακύκλωση είτε από υλικά που θα μπορούν να αφομοιωθούν από το περιβάλλον εύκολα μετά την χρήση τους.

Παράλληλα προωθείται ένας νέος δημοτικός νόμος, ο οποίος θα αποτρέψει προσπάθειες εξευγενισμού της περιοχής, καθώς ενώ αυξάνεται η «βιωσιμότητα» μιας περιοχής, παράλληλα θα αυξάνεται και η οικονομική αξία της ακίνητης περιουσίας που υπάρχει εντός της. Έτσι, θα προστατευθούν οι άνθρωποι που δούλεψαν προκειμένου να αναβιώσει η περιοχή από το να αναγκαστούν να εγκαταλείψουν την περιοχή, λόγω της αναβάθμισης της και της πιθανής αδυναμίας τους να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν με το υψηλό κόστος ζωής αναφέρει η Irrgang (2005).

Εικόνα 2: Η περιοχή του οικολογικού χωριού από Google maps.

Συστήματα ανανεώσιμης ενέργειας

Σύμφωνα με την Irrgang (2005), «εκτιμάται ότι η μετασκευή κτιρίων για ενεργειακή απόδοση μπορεί να μειώσει τις συμβατικές ενεργειακές απαιτήσεις κατά περίπου 75 τοις εκατό. Αυτό θα γίνει μέσω εγκατάστασης ηλιακών πάνελ και συντήρησης, σε συνδυασμό με τεχνολογίες ηλιακής φύσεως, αιολικής φύσεως και αξιοποίησης της βιομάζας».

Επεξεργασία αποβλήτων

Η ίδια επίσης αναφέρει πως «Εκτιμάται ότι τα στερεά απόβλητα που προορίζονται για υγειονομική ταφή θα είναι κατά 90% λιγότερα από το μέσο όρο για την περιοχή του Λος Άντζελες, μέσω των αλλαγμένων προτύπων αγορών, της ανακύκλωσης και της κομποστοποίησης στην κοινότητα. Για την αντιμετώπιση της ρύπανσης, πρέπει να χρησιμοποιηθεί μια ομάδα μη ρυπογόνων κοινοτικών οχημάτων».

Παραγωγή τροφίμων

Η αστική βιολογική γεωργία, ο οπωρώνας και η κομποστοποίηση της κοινότητας έχουν ήδη ξεκινήσει μέσα στο χώρο του οικοχωριού. Στην οροφή των κτηρίων υπάρχουν κήποι, καθώς καθίσταται βιώσιμη η κοινότητα με τον καιρό. Οι κάτοικοι θα πρέπει να παράγουν βιολογικά προϊόντα έως και το 40% των τροφίμων τους (Irrgang 2005).

Το Los Angeles Eco Village Food Lobby Co-op είναι μια λέσχη αγορών και παρέχει την ευκαιρία στους κατοίκους του οικοχωριού να αγοράσουν βιολογικά προϊόντα και προϊόντα χονδρικής. Βρίσκεται στο κεντρικό κτίριο του οικοχωριού, κοντά στην First Street και τη λεωφόρο Βερμόντ. Τα μέλη μπορούν να παραγγείλουν κουτιά φρέσκων προϊόντων σε εβδομαδιαία βάση, να σταματούν στο χώρο χονδρικής για να αγοράσουν άλλα τρόφιμα κατά τις περιορισμένες ώρες λειτουργίας του και/ή να παραγγείλουν μεγαλύτερες ποσότητες χύμα τροφίμων μηνιαίως από την Azure Standard, τον χονδρικό διανομέα που χρησιμοποιεί το οικοχωριό αυτήν την περίοδο.

Δεν υπάρχει συνδρομή για τα μέλη, μα όλα τα μέλη υποχρεούνται να εργάζονται 1-2 ώρες βάρδιες κάθε 6 εβδομάδες (Los Angeles Eco-Village 2020).

Αγοράζουμε φρέσκα προϊόντα, χύμα από τοπικά βιολογικά αγροκτήματα (μεγάλο μέρος των προϊόντων μας είναι βιολογικά καλλιεργημένο, αλλά όχι πιστοποιημένο βιολογικό). Μία φορά την εβδομάδα, το Σάββατο, το φαγητό παραδίδεται στο οικοχωριό του Λος Άτζελες και μια εναλλασσόμενη ομάδα μελών συγκεντρώνεται για να ταξινομήσει και να διανείμει τα προϊόντα σε μεμονωμένα κουτιά. Τα κουτιά διατίθενται για παραλαβή ανά πάσα στιγμή μεταξύ 13.00 -19.00, τα Σάββατα (Los Angeles Eco-Village 2020).

Στη μέση μιας από τις πιο πυκνο-κατοικημένες γειτονιές του Los Angeles, καθώς κάποιος μπαίνει μέσα από την πύλη του οικοχωριού, κινείται μέσω του λόμπι στην πίσω αυλή και έπειτα βρίσκεται σε έναν κοινόχρηστο κήπο γεμάτο οπωροφόρα δέντρα, βρώσιμα λουλούδια και φυτά, και ένα κοτέτσι. Το δέντρο μπανανών, μεταξύ άλλων φυτών, ποτίζεται με γκρίζο νερό από το πλυντήριο που βρίσκεται στην αυλή ως μέρος ενός συστήματος γκρίζου νερού που έχει εγκατασταθεί από ένα από τα μέλη, εξέχοντα εμπειρογνώμονα στον τομέα των μελετών γκρίζου νερού. Ο κοινοτικός κήπος φροντίζεται από ορισμένα μέλη που έχουν και δικά τους οικόπεδα. Τα προϊόντα μοιράζονται κοινόχρηστα και τρώγονται κάθε εβδομάδα την Κυριακή το βράδυ, όπου οι κάτοικοι μοιράζονται σπιτικό φαγητό και ιστορίες. Τα μέλη μπορούν να επιλέξουν να συμμετάσχουν στο συνεργείο τροφίμων που προσφέρει εβδομαδιαία φρέσκα, βιολογικά λαχανικά, φρούτα, δημητριακά, όσπρια και άλλα είδη διατροφής. Τα οργανικά απορρίμματα δεν σπαταλούνται αλλά καταλήγουν στην περιοχή κομποστοποίησης, όπου οι άνθρωποι πειραματίζονται με διαφορετικούς τύπους κομποστοποίησης (Hughes 2018).

Εκπαίδευση

Παράλληλα, θα πρέπει να συνυπολογιστεί η ολιστική εκπαίδευση που λαμβάνουν αναμεταξύ τους τα μέλη στα θέματα αειφορίας και όχι μόνο. Υπάρχει ουσιαστική διαφορά στον τρόπο που πραγματοποιείται η εκπαίδευση σε μια συμβατική τάξη σε σύγκριση με την εκπαίδευση που λαμβάνει χώρα σε εξωτερικούς χώρους όπου μπορεί κανείς να αλληλοεπιδρά διαφορετικά με τα ερεθίσματα που λαμβάνει. Άλλωστε η εκπαίδευση σε εξωτερικούς χώρους προσφέρει μια ολιστική προσέγγιση εκμάθησης μέσω άμεσης και γνωστικής εμπλοκής με το οικοσύστημα, έτσι ώστε οι επιδράσεις αυτών των λειτουργιών να έχουν άμεσα αποτελέσματα στο άτομο (Lugg 2007). Υπάρχει επίσης διοργάνωση πολλών εκδηλώσεων και σεμιναρίων με εκπαιδευτικό χαρακτήρα, τα οποία βασίζονται στις αξίες του οικοχωριού (Los Angeles Eco-Village 2020).

Διοίκηση

Η Arkin πιστεύει ότι η αμερικανική περιβαλλοντική νομοθεσία και οι νόμοι της γης είναι σκόρπιες και ότι απαιτείται μια ολιστική προσέγγιση για την ενσωμάτωση των ανθρώπων και του περιβάλλοντος. Αυτός ο κατακερματισμός είναι εμφανής στις χωριστές χρήσεις γης και στις κοινωνικές διαιρέσεις που υπάρχουν (Irrgang 2005). Σε μια προσπάθεια να διορθώσει αυτήν την κατάσταση, η Arkin διαμόρφωσε το όραμά της για το αστικό οικολογικό χωριό. Η Arkin υπογραμμίζει τη σημασία της συγκέντρωσης των ανθρώπων πρώτα κατά το σχεδιασμό μιας κοινότητας και επίσης

με τη συμμετοχή της ευρύτερης γειτονιάς. Αυτή και άλλοι σχεδιαστές κοινότητας ερευνούν τώρα γείτονες των περιβαλλόντων γειτονιών για να μάθουν τις ανησυχίες και τις ιδέες τους για το οικολογικό χωριό αναφέρει η Irrgang (2005).

Η εν λόγω περιοχή περιγράφεται ως μια καθιερωμένη γειτονιά μικτής χρήσης με διαφορετικές κοινωνικές, φυλετικές και εισοδηματικές ομάδες. Το ποσοστό των κατοίκων της Ασίας, των Λατίνων, των λευκών και των αφροαμερικανών είναι ισορροπημένο. Ο πληθυσμός της γειτονιάς (περίπου 500 κάτοικοι) είναι ένας αρκετά μικρός αριθμός προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι άνθρωποι γνωρίζουν ο ένας τον άλλον και ότι οι αποφάσεις τους συμπεριλαμβάνουν όλους σύμφωνα με την Irrgang (2005).

Τακτικά ενημερωτικά δελτία και συναντήσεις της κοινότητας διατηρούν τον καθένα σε επαφή με τους υπόλοιπους κατοίκους. Τα σχέδια για οικονομικά συστήματα περιλαμβάνουν μια πιστωτική ένωση, κοινωνικά υπεύθυνες επενδυτικές ευκαιρίες για γείτονες και άλλους και βιώσιμες ευκαιρίες διαβίωσης μέσω μιας κοινοτικής γειτονιάς «Eco-Business Incubator». Έχει ήδη δημιουργηθεί ένα Σύστημα Εμπορικών Συναλλαγών Τοπικού Συναλλάγματος και ένα κοινοτικό ταμείο δανείων (Irrgang 2005).

Τα χαρακτηριστικά μιας διακυβέρνησης, όπως αναφέρονται στον ιστότοπο τους παρουσιάζονται παρακάτω (Los Angeles Eco-Village 2020):

- Λήψη αποφάσεων: συναίνεση (όλοι συμφωνούν)
- Αναγνωρισμένος ηγέτης: Όχι
- Βασική ομάδα ηγεσίας: Ναι
- Πρόσθετα σχόλια: Υπάρχουν ομάδες ηγεσίας και ηγεσία. Προσπαθούν να οργανώσουν τη δική τους διαδικασία για την ανάδειξη «ηγέτη». Έχουν διοικητικά συμβούλια και μόνιμες και αιρετές επιτροπές. Υπάρχουν πολλές ευκαιρίες για συμμετοχή και ανάπτυξη ηγετικών δεξιοτήτων.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Ίσως τα κοινωνικά συστατικά μιας οικολογικής περιοχής ή μιας «βιώσιμης» κοινότητας είναι τα πιο κρίσιμα για τη συνολική βιωσιμότητα. Οι αποσκευές μας είναι τόσο γεμάτες ατομικισμό από την επικρατούσα κουλτούρα, που με το να είσαι το νούμερο ένα, με ανταγωνιστικότητα, με επιθετικότητα, με φρενήρη δραστηριότητα, με υπερκαταναλωτισμό και με άλλα χαρακτηριστικά είναι λίγο-πολύ δύσκολο να ξεπεραστούν. Και οι περισσότεροι από τους κατοίκους που έρχονται στην κοινότητα με περισσότερες ή λιγότερες από αυτές τις ιδιότητες ή υπολείμματα από αυτές, αυτά είναι αρκετά για να προκαλέσουν διαταραχές στην πραγματοποίηση του ριζικά διαφορετικού τρόπου που προσπαθούν να ζήσουν. Ίσως η μεγαλύτερη πρόκληση για τους κατοίκους είναι οι συνεχείς προσπάθειες που πρέπει να κάνουν για να αλλάξει ο πολιτισμός τον τρόπο που συσχετίζει το έναν άνθρωπο με τον άλλο και με τη γη (Los Angeles Eco-Village 2020).

Ακολουθούν οι κατηγορίες με τις οποίες συνεργάζονται στο κοινωνικό τομέα. Πολλά από τα αναφερόμενα στοιχεία έχουν ήδη υλοποιηθεί ή προγραμματιστεί ουσιαστικά στο οικοχωριό αναφέρει η ιδρυτής Lois Arkin στον ιστότοπο του οικοχωριού (Los Angeles Eco-Village 2020).

Παρακάτω, υπάρχει μια λίστα κατηγοριών και μια μικρή σύνοψη για την κάθε μια όπως αναφέρονται στον ιστότοπο τους:

❖ **Τέχνη.** Η τέχνη είναι λειτουργική. Η ηθοποιία, το τραγούδι, ο χορός, ο κλόουν και οι εικαστικές τέχνες γίνονται μέρος του παιχνιδιού και της διασκέδασης της καθημερινής ζωής. Οι αισθητικές αξίες αναπτύσσονται από τα δημιουργικά επιτεύγματα και τα διακοσμητικά στοιχεία της μάθησης να ζουν σε ισορροπία με τα συστήματα υποστήριξης της ζωής μας.

❖ **Γιορτή & Τελετουργία.** Γιορτάζουν ατομικά και κοινοτικά επιτεύγματα και ορόσημα, συμπεριλαμβανομένων διαφορετικών πτυχών της γήινης κοινότητας. Η τελετουργία επιβεβαιώνει τόσο την ατομική όσο και την κοινωνική αλληλεξάρτηση των ανθρώπων μεταξύ τους και της γης, και την ιερότητα του συνόλου.

❖ **Εκπαίδευση.** Η ανάπτυξη των παιδιών, η εκπαίδευση στο σπίτι και στο χωριό, η μάθηση βάσει θέσης, η καθοδήγηση, η δια βίου μάθηση, οι ομάδες μελέτης, το κοινοτικό πρόγραμμα σπουδών, η ανάπτυξη κριτικής συνείδησης και οι αστικές ευθύνες αποτελούν ενεργές λειτουργίες/αρετές.

❖ **Φαγητό.** Τα τρόφιμα είναι κυρίως βιολογικά καλλιεργημένα εντός του οικοχωριού.

❖ **Διακυβέρνηση και λήψη αποφάσεων.** Η συμμετοχή, η συναίνεση, και η συνεννόηση είναι οι προϋποθέσεις που υπάρχουν για να συζητηθούν τα θέματα/προβλήματα που προκύπτουν. Επίσης, υπάρχει συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση για μεθόδους λήψης αποφάσεων, προγραμματισμός, θέματα αντιπαράθεσης, ενημερωμένη και δημιουργική συμμετοχή των πολιτών.

❖ **Υγεία και Περίθαλψη.** Προσανατολισμός στην ευεξία και την πρόληψη ολιστικά με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να σχετίζεται με ολόκληρο τον κοινωνικό / πνευματικό, οικονομικό και οικολογικό ιστό της κοινότητας. Στόχος είναι να συμπεριλαμβάνεται ο κάθε κάτοικος του οικοχωριού έτσι ώστε να μαθαίνει πώς να αναλαμβάνει την ευθύνη για την πρόληψη σωματικών, ψυχολογικών και κοινωνικών κακοποιήσεων κάθε είδους.

❖ **Πνευματικότητα.** Η πνευματικότητα μπορεί να αναφέρεται σε μια απόλυτη ή υποτιθέμενη άυλη πραγματικότητα ένα εσωτερικό μονοπάτι που επιτρέπει σε ένα άτομο να ανακαλύψει την ουσία της ύπαρξής του ή τις «βαθύτερες αξίες και έννοιες με τις οποίες ζουν οι άνθρωποι». Οι πνευματικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένου του διαλογισμού, της προσευχής και του στοχασμού, αποσκοπούν στην ανάπτυξη του εσωτερικού ενός ατόμου. Η πνευματική εμπειρία περιλαμβάνει αυτή της σύνδεσης με μια μεγαλύτερη πραγματικότητα, αποδίδοντας έναν πιο ολοκληρωμένο εαυτό με άλλα άτομα ή την ανθρώπινη κοινότητα, με τη φύση ή τον κόσμο ή με το θεϊκό βασίλειο. Η πνευματικότητα συχνά βιώνεται ως πηγή έμπνευσης ή προσανατολισμού στη ζωή. Μπορεί να περιλαμβάνει την πίστη σε άυλες πραγματικότητες ή εμπειρίες της επικείμενης ή υπερβατικής φύσης του κόσμου.

Ο ιστότοπος τους απαριθμεί τακτικά διαλέξεις, ευκαιρίες πρακτικής άσκησης, εργαστήρια κηπουρικής και άλλες εκδηλώσεις που φιλοξενούνται στο οικοχωριό. Η κοινότητα διοργανώνει επίσης εκδρομές κάθε δεύτερο Σάββατο (Boyer 2014).

Σύμφωνα με τον Boyer (2014), το οικοχωριό έχει χρησιμεύσει ως εκκολαπτήριο για τοπικές περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες που έχουν κλιμακωθεί πέρα από τη γειτονιά, στην ευρύτερη περιοχή του Los Angeles. Για παράδειγμα, το BicycleKitchen ξεκίνησε το 2002 ως μια ευγενική χειρονομία από το μέλος του οικολογικού χωριού, Jimmy Lizama. Ο Lizama ήθελε να προσφέρει στους γείτονες του έναν χώρο όπου θα μπορούσαν να μάθουν πώς να επιδιορθώνουν οι ίδιοι τα ποδήλατά τους και δίδασκε εθελοντικά τις δεξιότητές του δύο φορές την εβδομάδα. Η μικρή αυτή χειρονομία έγινε τόσο δημοφιλής, που η εκδήλωση έπρεπε να μετακινηθεί από την κουζίνα και έξω στους δρόμους σύμφωνα με τον Boyer (2014).

Μέχρι το 2004, ο Lizama μαζί με μια μικρή ομάδα μελών του οικοχωριού είχαν δημιουργήσει έναν ανεξάρτητο μη κερδοσκοπικό οργανισμό που ονομάζεται Bicycle Kitchen και πλέον έχει προωθήσει πολλές παρόμοιες πρωτοβουλίες συντήρησης εθελοντικών ποδηλάτων στη Νότια Καλιφόρνια με ονόματα, όπως Biker o wave και Bike Oven. Τα μέλη του οικοχωριού έχουν επίσης συμβάλει στο κίνημα των ποδηλάτων του Los Angeles ιδρύοντας το Los Angeles County Bicycle Coalition και βοήθησαν επίσης στην έναρξη του πρώτου φεστιβάλ CicLAvia του Los Angeles, μια παράδοση που δανείστηκε από την Μπογκοτά της Κολομβίας που κλείνει προσωρινά, τμήματα δρόμων στο κέντρο της πόλης για ποδηλάτες, πεζούς και για άλλες μετακινήσεις (Boyer 2014).

Το πρώτο CicLAvia του οικοχωριού πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2010 και έκτοτε έχει εξελιχθεί σε μια κοινωνική εκδήλωση σε όλη την πόλη που πραγματοποιείται πέντε φορές το χρόνο. Τα μέλη της κοινότητας ξεκίνησαν επίσης έναν συνεταιρισμό αγοράς τροφίμων που είναι ανοιχτός και σε άτομα εκτός του οικολογικού χωριού και ένα ετήσιο φεστιβάλ «Eco-Maya», όπου γιορτάζεται η κληρονομιά των Μάγια μεταξύ των κατοίκων του Los Angeles αναφέρει ο Boyer (2014).

Οικολογικό αποτύπωμα

Προκειμένου να μειώσουν το οικολογικό τους αποτύπωμα, η Irrgang (2005) αναφέρει πως οι κάτοικοι του οικοχωριού εξετάζουν διάφορες επιλογές, όπως την εφαρμογή συστημάτων επεξεργασίας και έπειτα μετατροπής, των αποβλήτων σε πόρους και τον μετασχηματισμό των παρακείμενων εμπορικών οδών σε οικιακές και εμπορικές μικτής χρήσης, την αλλαγή εξοπλισμού των κτιρίων με μη τοξικά, αλλά και παράλληλα ανακυκλωμένα οικοδομικά υλικά, καθώς και την χρήση κοινόχρηστων μη ρυπογόνων οχημάτων.

Μέρος αυτής της ανάπτυξης περιλαμβάνει, την μετατροπή ορισμένων λωρίδων κυκλοφορίας σε ανοιχτούς χώρους που θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τα μέλη της κοινότητας. Μια διασταύρωση τεσσάρων οδών στη γειτονιά πρόκειται να μετατραπεί σε πλατεία που θα μπορεί να φιλοξενήσει διάφορες εκδηλώσεις, αλλά και να χρησιμοποιηθεί ποικιλοτρόπως. Σχετικά με την χρήση του νερού, οι κάτοικοι μέσω της προγραμματισμένης εξοικονόμησης νερού και της βιολογικής αποκατάστασης του γκρι νερού, θα μπορούσαν να μειώσουν την σπατάλη του νερού κατά 85% (Irrgang 2005).

Παρακάτω φαίνονται συνοπτικά οι πληροφορίες του οικοχωριού που σχετίζονται με το οικολογικό αποτύπωμα (Foundation for Intentional Community 2020):

- Ενεργειακή υποδομή: Συνδεδεμένοι στο συμβατικό δίκτυο.
- Τρέχουσα παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας: Έως 25%.
- Πηγές ενέργειας: Ηλιακή.
- Προγραμματισμένη παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας: 100%.
- Τρέχουσα παραγωγή τροφίμων: Έως και 25%.
- Τρόφιμα που παράγονται τοπικά: Από 50-75%.

Εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα

Σύμφωνα με την Hughes (2018), οι κάτοικοι υιοθετούν διαφορετικές πρακτικές για να μειώσουν το αποτύπωμα άνθρακα τους, αλλά και να ζήσουν πιο οικονομικά

χρησιμοποιώντας εναλλακτικές μεθόδους. Μερικά παραδείγματα περιλαμβάνουν το «δωρεάν τραπέζι» στο λόμπι, όπου οι άνθρωποι αφήνουν τα προϊόντα που δεν χρειάζονται πλέον για να τα πάρουν άλλοι, μια βιβλιοθήκη στον δρόμο, όπου οι άνθρωποι μπορούν να φύγουν και να παραλάβουν τα βιβλία που επιθυμούν από ένα ράφι, στο δρόμο έξω από το οικολογικό χωριό, πάρτι ανταλλαγής ρούχων, και τέλος η συμμετοχή σε δραστηριότητες ανταλλαγής αγαθών μέσω μιας «τράπεζας χρόνου».

Η τράπεζα χρόνου είναι ένα σύστημα ανταλλαγής με βάση τον χρόνο, όπου τα μέλη της ανταλλάσσουν τις υπηρεσίες τους με εφάπαξ πίστωση. Για παράδειγμα, ένα άτομο μπορεί να κάνει ένα μάθημα κιθάρας μιας ώρας σε αντάλλαγμα για μία ώρα καθαρισμού σπιτιού. Δεν περιλαμβάνονται χρήματα, και ανεξάρτητα από τον τύπο της υπηρεσίας, όλες οι υπηρεσίες αντιμετωπίζονται ίσα. Ένα σχολείο ανταλλαγής είναι παρόμοιο με ένα σύστημα ανταλλαγής, αλλά η ανταλλαγή δεν περιορίζεται με χρονικά όρια. Για παράδειγμα, ένα άτομο μπορεί να διδάξει κατασκευή κεριών σε μία ομάδα με αντάλλαγμα το φαγητό του. Η κοινή χρήση μεμονωμένων δεξιοτήτων επί τόπου, αντί της πληρωμής σε ανθρώπους εκτός του οικοχωριού είναι μία από τις βασικές αρχές συμβίωσης των οικολογικών χωριών.

αναφέρουν τα μέλη της κοινότητας στον ιστότοπο τους (Hughes 2018). Οι συνεταιρισμοί τροφίμων και οι κοινόχρηστοι κήποι είναι οι πιο οικονομικές και πιο οικολογικές μέθοδοι για την απόκτηση φρέσκων, βιολογικών τροφίμων στην πόλη. Ένας άλλος τομέας όπου αυτές οι δύο διαστάσεις της αειφορίας εφάπτονται είναι το σύστημα μεταφορών (Hughes 2018).

Με τους αυτοκινητόδρομους δώδεκα λωρίδων να πλέκονται σε όλη την πόλη σαν ιστός, η προβολή της κουλτούρας των αυτοκινήτων στο Los Angeles είναι αναμφισβήτητη. Από τους 10 πιο πολυσύχναστους δρόμους στις Ηνωμένες Πολιτείες, 7 από αυτούς βρίσκονται στο Λος Άντζελες. Παρά τις προσπάθειες βελτίωσης των μέσων μαζικής μεταφοράς στην πόλη με ένα εκτεταμένο σύστημα σιδηροδρόμων και λεωφορείων, η εξάρτηση από το αυτοκίνητο εξακολουθεί να είναι υψηλή καταλήγει η Hughes (2018).

Συμπεράσματα

Τα οικολογικά χωριά μπορούν να απεικονίσουν τρόπους μετατροπής των υπαρχόντων περιοχών ή των περιοχών «brownfield» σε φυσικά και κοινωνικά υπεύθυνες κοινότητες (Irrgang 2005). Όπως φανερώνεται και στην περίπτωση του οικολογικού χωριού του Λος Άντζελες, αν και δεν αναπτύσσεται με έναν ολοκληρωμένο και συνεχή τρόπο ως πράσινη ανάπτυξη, το οικολογικό χωριό του Λος Άντζελες είναι ένα παράδειγμα προ μίμηση για την πραγματοποίηση των ευκαιριών που υπάρχουν στους υπάρχοντες αστικούς οικισμούς.

Μέρος του οράματος της Lois Arkin είναι να δούμε το Los Angeles να εξελίσσεται σε μια σειρά διασυνδεδεμένων οικολογικών κοινοτήτων (Irrgang, 2005). Το οικολογικό χωριό του Los Angeles φαίνεται να ξεφεύγει από τον κλασικό τρόπο ζωής της περιοχής του. Αποτελεί αντιφατικό στοιχείο και δίνει το παράδειγμα στους πολίτες για μία πιο βιώσιμη ζωή σε μία από τις μεγαλύτερες πόλεις της Αμερικής. Τα μέλη του οικολογικού χωριού έχουν καταφέρει να ζουν σε αρμονία με το περιβάλλον και να μην το επιβαρύνουν, καθώς, όπως πιστεύουν και εκείνοι, η ανθρώπινη ζωή δεν θα έπρεπε να αποτελεί αρνητικό στοιχείο για το μέλλον του πλανήτη μας. Η συμμετοχή

σε περιβαλλοντικές δραστηριότητες, φέρνει ικανοποίηση και ενδυνάμωση ενώ δημιουργείται μια περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Skanavis et al. 2019).

Η αιεφόρος ανάπτυξη που προάγουν μέσω του τρόπου ζωής τους αντικατοπτρίζει τις οικολογικές, πολιτισμικές και οικονομικές τους ιδεολογίες (Skanavis et al. 2019). Ο μικρόκοσμος του οικολογικού χωριού του Los Angeles διαφέρει φανερά από την ευρύτερη δυτική κοινωνία. Η δημιουργικότητα και το πάθος των κατοίκων του, έχουν ανοίξει δρόμους για να μπορούν να γίνουν όσο περισσότεροι γίνεται νέα μέλη ενός νέου βιώσιμου τρόπου ζωής. Όλες οι καθημερινές δουλειές, το φαγητό, η διασκέδαση, η καθαριότητα, ο χαμηλός δείκτης αναγκών, η μετακίνηση γίνονται πλέον με τέτοιο τρόπο που δεν επιβαρύνουν το περιβάλλον και, έτσι, έχουν καταφέρει να δημιουργήσουν αυτή την συμβιωτική κοινότητα. Στο σύνολό τους, οι κάτοικοι των οικοχωριών έχοντας ως αρχές τους τον σεβασμό προς τον συνάνθρωπο και τη γη, την αυτάρκεια, την εκπαίδευση, την συμμετοχή, την χαρά και την ευσυνειδησία έχουν καταφέρει να παρέχουν στους εαυτούς τους και στις οικογένειές τους ένα ποιοτικό επίπεδο διαβίωσης που άλλοι άνθρωποι δεν μπορούν καν να φανταστούν (Skanavis et al. 2019).

Η φιλοσοφία και ο τρόπος κατανόησης της ζωής και της κοινωνίας, μέσα από τις τέσσερις διαστάσεις (κοινωνική, οικολογική, πνευματική, οικονομική) που είναι και οι βασικές αρχές-αξίες των οικολογικών χωριών, μπορούν να αποτελέσουν τον θεμελιώδη πυρήνα πάνω στον οποίο θα βασιστεί η υπεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά ως θεραπεία όχι μόνο για τα περιβαλλοντικά προβλήματα αλλά και για τα προβλήματα των τοπικών κοινοτήτων (Andriopoulos et al. 2017). Στο οικοχωριό του Los Angeles παρατηρούμε την εδραίωση των βασικών διαστάσεων των οικολογικών χωριών, δημιουργώντας μια οικοκοινότητα πρότυπο στο βάθος των χρόνων, η οποία δημιουργεί ενεργούς πολίτες και προωθεί μια περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά στα μέλη της και των εμπλεκομένων. Το οικολογικά χωριά είναι περιβαλλοντικά ενεργές κοινότητες ικανές να ανακτήσουν και πάλι τη σχέση άνθρωπος-φύση και να δημιουργήσουν πολίτες υπεύθυνους για την λήψη περιβαλλοντικών αποφάσεων.

Βιβλιογραφία

- Andriopoulos, C., Avgerinos, E., Skanavis, C. (2017). Is an Ecovillage Type of Living Arrangement a Promising Pathway to Responsible Environmental Behavior? Innovation ARABIA Health and Environment Conference Proceedings, S. Anwar, M.E. Sergany and A. Ankit (Eds) Hamdan Bin Mohammed Smart, University, Dubai, UAE, pp. 210-219.
- Arkin, L. (1993). Transforming Inner-City Los Angeles. Available: <http://www.context.org/ICLIB/IC35/Arkin.htm>
- Boyer, R. (2014). Grassroots innovation for urban sustainability: Comparing the diffusion pathways of three ecovillage projects. Environment and Planning, Vol. 47, No. 2, pp. 320-337.
- Chitewere, T., Taylor D.E. (2010). Sustainable living and community building in ecovillage at Ithaca: The challenges of incorporating social justice concerns into the practices of an ecological cohousing community. (Ed.) Environment and Social Justice: An International Perspective (Research in Social Problems and Public Policy, Vol. 18), Emerald Group Publishing Limited, Bingley, pp. 141-176.

- Foundation for Intentional Community (2020). Los Angeles Eco-Village. Available: <https://www.ic.org/directory/los-angeles-eco-village/>
- Hughes, M.U. (2018). Sustainable living in the city: the case of an urban ecovillage. In: Dhiman S., Marques J. (Eds), Handbook of Engaged Sustainability. Springer, Cham. pp. 869-883.
- Irrgang, B. (2005). A Study of The Efficiency and Potential of The Eco-Village as An Alternative Urban Model Thesis (MA (School of Public Management and Planning)) --University of Stellenbosch.
- Los Angeles Eco-Village (2020). Available: <http://laecovillage.org/home/about-2/>
- Lugg, A. (2007) Developing sustainability–literate citizens through outdoor learning: possibilities for outdoor education in higher education. Journal of Adventure Education and Outdoor Learning. Vol. 7, No. 2, pp. 97-112.
- Nelson, A. (2018). Small is Necessary: Shared Living on a Shared Planet. London: Pluto Press.
- Sizemore, S. (2004). Urban Eco-villages as an Alternative Model to Revitalizing Urban Neighborhoods: The Eco-village Approach of the Seminary Square/ Price Hill Eco-village of Cincinnati, Ohio. Master Thesis. Available: <https://etd.ohiolink.edu/>
- Sknavis, C., Antonopoulos, K., Plaka, V., Zouridaki, F and Ganiaris, M. (2019). Skyros project: a paradigmatic ecovillage. 10th International Conference on Islands' Tourism, Palermo, Italy, pp. 56-67.

ITHACA

Πασχαλίνα Σίσκου

Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Διδάκτωρ Τμήματος Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών
Πόρων Δ.Π.Θ.
E-mail: psiskou@fmenr.duth.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το οικολογικό χωριό Ithaca αποτελεί ένα λαμπρό παράδειγμα συνύπαρξης ανθρώπων σε μία κοινότητα προσανατολισμένη προς τον σεβασμό προς το περιβάλλον, την άγρια φύση και τον περιορισμό του οικολογικού αποτυπώματος των κατοίκων της. Βρίσκεται στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και έχει αποτελέσει πρότυπο για πολλές κοινωνίες αποσπώντας σταδιακά παγκόσμια προβολή. Διαθέτει τρεις συνοικίες στις οποίες διαβιούν αρμονικά περίπου 220 άνθρωποι. Οι ιδρυτές του, Joan Boaker και Liz Walker, νιώθουν υπερήφανες για το κατόρθωμά τους και για την προσφορά του χωριού στην τοπική, αλλά και ευρύτερη, κοινωνία. Σημαντικό στοιχείο της λειτουργίας του οικολογικού χωριού, πέρα από τον συλλογικό τρόπο διαβίωσης των κατοίκων του, είναι ο περιορισμός της κατανάλωσης φυσικών πόρων μέσω του κατάλληλου πράσινου σχεδιασμού των οικημάτων, της εγκατάστασης συστημάτων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της ορθής διαχείρισης των αποβλήτων, της ελεγχόμενης κατανάλωσης νερού και φαγητού και της πρόβλεψης για εναλλακτικούς τρόπους μετακίνησης. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην ανάπτυξη βιολογικής γεωργίας και κηπουρικής, οι οποίες επιτυγχάνονται με την ύπαρξη αγροκτημάτων, κοινοτικών, αλλά και προσωπικών, κήπων εντός του χώρου της κοινότητας. Μία από τις σημαντικότερες αποστολές του οικολογικού χωριού Ithaca είναι η παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων που απευθύνονται στο ευρύτερο κοινό, η διασύνδεσή του με την ακαδημαϊκή κοινότητα και, γενικότερα, η προσφορά γνώσεων γύρω από την περιβαλλοντική διαχείριση στην υπόλοιπη κοινωνία.

Λέξεις κλειδιά: Οικολογικό χωριό Ithaca, συνοικίες, οικολογικό αποτύπωμα, ορθή χρήση φυσικών πόρων, βιολογική γεωργία και κηπουρική, εκπαίδευση

Εισαγωγή

Το οικολογικό χωριό Ithaca (ή EVI) είναι ένα από τα πιο γνωστά και μεγάλα οικολογικά χωριά που βρίσκονται στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Αποτελώντας ένα πρωτοποριακό πείραμα στη βιώσιμη διαβίωση, αδιαμφισβήτητα έχει αναγνωριστεί ως μία καταλυτική καινοτομία σε όλη τη χώρα και όχι μόνο. Έχει χαρακτηριστεί δικαίως ως ένα μοντέλο συλλογικής προσπάθειας για μία περισσότερο βιώσιμη ζωή (Breton 2010). Μελετώντας κανείς την ιστορία και εξέλιξη αυτού του οικολογικού χωριού, είναι ενδιαφέρον να ανακαλύψει πώς μία ομάδα ανθρώπων αγωνίστηκε, έμαθε και κατάφερε να δημιουργήσει μία από τις πρώτες κοινές οικολογικές κοινότητες στη Βόρεια Αμερική (Leafe 2005).

Στο οικολογικό χωριό Ithaca εφαρμόζονται εναλλακτικές πρακτικές στη διαχείριση του εδάφους, στην οργανική γεωργία, στον πράσινο κτιριακό σχεδιασμό και στην ενεργειακή διαχείριση. Ωστόσο, το μεγάλο επίτευγμα αυτού του εγχειρήματος είναι η προσφορά γνώσεων στις άλλες κοινότητες και στο ευρύτερο κοινό σχετικά με τη βιώσιμη διαβίωση βάσει του παραδείγματος που ακολουθείται στην κοινότητα του οικολογικού χωριού (Walker 2005). Άλλωστε, η βιωσιμότητα ενός οικολογικού χωριού συνδέεται άμεσα με τη δέσμευση των μελών του, και αυτή η δέσμευση επηρεάζει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του οικολογικού χωριού. Έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στο χωριό Ithaca έχουν βρει μία σημαντική μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του χωριού σε σύγκριση με την υπόλοιπη κοινωνία (Sherry & Ormsby 2016). Για την ακρίβεια, η ενεργειακή κατανάλωση του οικολογικού χωριού Ithaca έχει υπολογιστεί πως είναι 40% χαμηλότερη από τον μέσο όρο των Η.Π.Α. (Μανωλάς 2013).

Το χωριό Ithaca αποτελεί μία μοναδική κοινότητα γνωστή για τις προοδευτικές πολιτικές που ακολουθεί, για την πράσινη οικονομία της και για την εθνική πληθυσμιακή ποικιλότητά της. Στο χωριό αυτό οι άνθρωποι συμβιώνουν αρμονικά, επικοινωνούν μεταξύ τους περισσότερο αυθόρμητα από άλλες κοινωνίες και συνεργάζονται προς την κατεύθυνση της υιοθέτησης ενός περισσότερο βιώσιμου τρόπου ζωής (Swan 2009).

Το χωριό διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη γεφύρωση μεταξύ των ριζοσπαστικών εγχειρημάτων βιωσιμότητας και της υπόλοιπης κοινωνίας, προσφέροντας έτσι καινοτόμες, αλλά εύκολα υλοποιήσιμες πρακτικές για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης (Boyer 2015). Η αλληλεπίδραση προσωπικών και ιδεολογικών παραγόντων διαμόρφωσε την ιδιαιτερότητα του χωριού αποκαλύπτοντας μια σιωπηρή κριτική του υπάρχοντος κοινωνικού τρόπου διαβίωσης που κυριαρχεί στις σύγχρονες κοινωνίες, καθώς οι κάτοικοι επιδιώκουν την επανασύνδεση μεταξύ τους και με το φυσικό περιβάλλον (Kirby 2003).

Η αναγνώριση του χωριού Ithaca παγκοσμίως είναι δεδομένη. Μάλιστα, το 1998 το Ithaca ήταν ένα από τα 10 τελικά υποψήφια χωριά για τα Παγκόσμια Βραβεία Οικοτόπων, ενώ έχει δεχθεί επισκέπτες από πολλά κράτη. Επιπλέον, έχει προβληθεί σε αρκετούς τηλεοπτικούς σταθμούς και δημοφιλή περιοδικά, ενώ παράλληλα, έχει συμπεριληφθεί σε πολλά βιβλία που αφορούν τις βιώσιμες κοινότητες (Walker 2005).

Με τα ολοένα και περισσότερο έκδηλα αποτελέσματα της κλιματικής αλλαγής, την εισοδηματική ανισότητα και τον ρατσισμό που κυριαρχεί στον κόσμο, όλο και περισσότεροι άνθρωποι αισθάνονται επιτακτική ανάγκη τη δημιουργία πρακτικών λύσεων. Το ζωντανό παράδειγμα που δημιούργησε το οικολογικό χωριό Ithaca και άλλες παρόμοιες κοινότητες σε όλο τον κόσμο προσφέρει ελπίδα για πιο ευσυνείδητη και ισότιμη για όλους ζωή στον πλανήτη (Learn@EcoVillage 2019). Άλλωστε, το οικολογικό χωριό Ithaca, ως μία από τις μεγαλύτερες και πιο δυναμικές κοινότητες του κόσμου, έχει τη δυνατότητα, αλλά και ευθύνη να διαδραματίσει καίριο ρόλο στη διαμόρφωση ενός βιώσιμου μέλλοντος (Chambliss at: Montanye, 2016).

Τοποθεσία και ίδρυση του οικολογικού χωριού

Το οικολογικό χωριό Ithaca αποτελείται από ένα αγροτεμάχιο επιφάνειας 175 στρεμμάτων και εκτείνεται σε μία ακτίνα 3,2 χιλιομέτρων δυτικά του κέντρου της πόλης Ithaca, στην περιοχή των λιμνών Finger της Νέας Υόρκης (Fischetti 2008) προσφέροντας μία πανοραμική θέα της πόλης στην άκρη του δρόμου που έχει την

ονομασία Rachel Carson Way (Shaw 2009). Στην περιοχή αρχικά υπήρχε μία γαλακτοκομική φάρμα, ενώ εκεί κοντά βρισκόταν μία λίμνη που συνέθετε ένα θαυμάσιο τοπίο (Breton 2010).

Η πόλη Ithaca βρίσκεται στην κεντρική Νέα Υόρκη των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και είναι το διοικητικό κέντρο της κομητείας Tompkins. Ο πληθυσμός της πόλης το 2000 ανερχόταν στους 29.287 κατοίκους, ενώ με την απογραφή του 2004 παρατηρήθηκε μία αύξηση της τάξεως του 2,3% με 29.952 καταγεγραμμένους κατοίκους (US Census Bureau 2000).

Η πόλη είναι γνωστή για το Πανεπιστήμιο Cornell και το κολλέγιο Ithaca που εδράζονται στην περιοχή. Γεωγραφικά, βρίσκεται στους πρόποδες της λίμνης Cayuga. Απλώνεται σε παρακείμενες πλαγιές, ενώ μία σειρά από ρέματα που ρέουν εκεί κοντά δημιουργούν μία γραφική θέα με περισσότερους από 150 καταρράκτες σε ακτίνα 15 χιλιομέτρων από το κέντρο της πόλης. Το κλίμα της πόλης Ithaca είναι μέτριο ηπειρωτικό με κρύους χειμώνες και ζεστά και υγρά καλοκαίρια. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός πως το 2007 το περιοδικό Countryhome κατέταξε την Ithaca ως τη δεύτερη καλύτερη πράσινη πόλη της Αμερικής με μετρήσεις δεδομένων σε 6 μεγάλες κατηγορίες για μία βιώσιμη ζωή. Η Ithaca αναδείχθηκε στην κορυφή της λίστας με τους πιο πράσινους τρόπους μετακίνησης των κατοίκων με ένα ποσοστό του 16,88% των κατοίκων να μετακινείται στον τόπο εργασίας του μέσω ποδηλάτου ή πεζοπορώντας (Mahoney & Edmondson 2008).

Οι ιδρυτές του οικολογικού χωριού Joan Boaker και Liz Walker, είχαν οραματιστεί την ίδρυσή του το 1990, επηρεασμένες από το βιβλίο των McCamant και Durrett “Cohousing: A Contemporary Approach to Housing Ourselves” που γράφτηκε το 1988 (Fischetti 2008). Έναν χρόνο αργότερα, το οικολογικό χωριό ιδρύθηκε με τη συμμετοχή περίπου 100 ατόμων έχοντας ως αποστολή την παροχή μίας κοινωνικά υγιούς κοινότητας για περίπου 500 κατοίκους που θα επιθυμούσαν να ζήσουν κοντά στη φύση με βάση ένα μοντέλο εναλλακτικής προαστιακής ανάπτυξης (Walker 2005, Chitewere 2006). Η Walker, η οποία ζει μέσα στο Ithaca Ecovillage, είχε αναλάβει τη διεύθυνση του οικολογικού χωριού από την ίδρυσή του, ενώ, ταυτόχρονα, έχει εργαστεί προς όλες τις κατευθύνσεις εξέλιξης της κοινότητας (Walker 2005). Τον Ιανουάριο του 2020 η Walker αποσύρθηκε μετά από 28 χρόνια καθοδήγησης και διαχείρισης του χωριού (Learn@EcoVillage 2019) και τη διεύθυνση της κοινότητας ανέλαβε ο Nathan Scott.

Η Walker παρουσιάζει με ένα γλαφυρό τρόπο τη στιγμή της απόφασης της ανοικοδόμησης της κοινότητας στο σημείο που βρίσκεται σήμερα. Συγκεκριμένα, στο βιβλίο της *EcoVillage at Ithaca. Pioneering a Sustainable Culture* (2005), αναφέρει πως στη συνεδρίαση που έκαναν αρχικά οι πρώτοι κάτοικοι του χωριού πριν καταλήξουν στη συγκεκριμένη επιλογή τόπου, τέθηκαν επί τάπητος τρεις επιλογές –η μία αφορούσε μία περιοχή αρκετά μακριά από την πόλη Ithaca, η άλλη αφορούσε ένα παλιό εργοστάσιο μέσα στην πόλη και η τρίτη αφορούσε τη συγκεκριμένη περιοχή που τελικά προτιμήθηκε δυτικά του κέντρου της πόλης που αποτελούσε μία ημι-αγροτική περιοχή. Έχοντας υπόψη την εγγύτητα στο κέντρο της πόλης, αλλά και τη δυνατότητα ενασχόλησης με τις καλλιέργειες, η ομάδα επέλεξε να αγοράσει ένα αγροτεμάχιο αξίας 400.000 \$ (αξίας του 1991) που βρίσκεται περίπου 3,2 χλμ. από το κέντρο της Ιθάκης (Walker 2005).

Η τοποθεσία του αγροτεμαχίου έδινε τη δυνατότητα της ενασχόλησης με τη γεωργία, κάτι που δε θα ήταν εφικτό εάν προτιμούσαν την επιλογή του κέντρου της πόλης, ενώ σε σύγκριση με την τοποθεσία που βρισκόταν αρκετά μακριά από την πόλη, λήφθηκε

υπόψη το γεγονός πως για την καθημερινή μετακίνηση των αυτοκινήτων η κατανάλωση καυσίμων θα ήταν αρκετά μεγάλη και επιβαρυντική για το περιβάλλον. Αντιθέτως, η γειτνίαση με το κέντρο της πόλης έδινε τη δυνατότητα για απεξάρτηση από τη χρήση αυτοκινήτων εξαιτίας της διαθεσιμότητας εναλλακτικών μεταφορών (όπως το δίκτυο αστικής συγκοινωνίας, το πρόγραμμα Ithaca Car Share και η δυνατότητα ορισμένων κατοίκων που εργάζονται στην πόλη να μετακινούνται με ποδήλατα). Επιπλέον, η εγγύτητα στο κέντρο της πόλης εξασφαλίζει καλύτερη ποιότητα ζωής για τους κατοίκους δίνοντάς τους τη δυνατότητα πρόσβασης σε υπηρεσίες που δεν παρέχονται στο οικολογικό χωριό (αεροδρόμιο, νοσοκομεία, κ.λπ.), ενώ, παράλληλα, διευκολύνει τις διασυνδέσεις με το ευρύτερο κοινό και τη συνεργασία με εκπαιδευτικά ιδρύματα της πόλης, γεγονός που αποτελεί βασική επιδίωξη και μέρος της αποστολής του οικολογικού χωριού (Dawson 2006). Ένα επιπλέον πλεονέκτημα που συνέβαλε σε αυτήν την απόφαση ήταν το γεγονός πως δε χρειαζόταν να κοπεί κανένα δέντρο από την περιοχή, καθώς το αγροτεμάχιο είχε ήδη αποψιλωθεί. Όπως, αναφέρει η Walker υπήρχαν αντιδράσεις από ορισμένους ανθρώπους που δεν επιθυμούσαν τη συγκεκριμένη περιοχή και οι οποίοι εν τέλει αποχώρησαν από το σχέδιο, αλλά η πλειοψηφία των αρχικών κατοίκων δέχθηκε με χαρά τη συγκεκριμένη επιλογή (Walker 2005).

Μετά από έναν χρόνο από την επιλογή της τοποθεσίας και ύστερα από πολλές προσπάθειες συγκέντρωσης του απαιτούμενου ποσού, τον Ιούνιο του 1992 η γη αγοράστηκε. Οι πρωτεργάτισσές του, Boaker και Walker, κατάφεραν το οικολογικό χωριό τους να χαρακτηριστεί ως μη κερδοσκοπική κοινότητα. Μάλιστα, απέσπασαν χορηγία από το Κέντρο Θρησκευτικής, Ηθικής και Κοινωνικής Πολιτικής (CRESP), έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό συνδεδεμένο με το πανεπιστήμιο Cornell (Fischetti 2008). Την ημέρα της απόκτησης του αγροτεμαχίου στήθηκε μία γιορτή από τα μέλη της κοινότητας και αρκετοί από αυτούς κατασκήνωσαν εκείνο το βράδυ στην περιοχή (Walker 2005).

Κάτοικοι

Επί του παρόντος, στο οικολογικό χωριό Ithaca έχουν ανεγερθεί περίπου 100 σπίτια και διαμένουν 220 κάτοικοι. Πιο συγκεκριμένα, διαβιών περίπου 160 ενήλικες και 60 παιδιά. Ο συνολικός πληθυσμός του χωριού περιλαμβάνει ένα μείγμα ηλικιών, θρησκείων, εκπαιδευτικού επιπέδου, εισοδήματος, σεξουαλικού προσανατολισμού και φυλών. Ωστόσο, η πλειοψηφία των κατοίκων του χωριού αποτελείται από λευκούς, μεσαίας τάξης ανθρώπους (Shaw 2009). Ανάλογα με τις θρησκευτικές τους παραδόσεις και τα ήθη και έθιμα των κοινωνιών από τις οποίες προέρχονται, οι κάτοικοι του οικολογικού χωριού τελούν τις γιορτές τους συμβιώνοντας αρμονικά μεταξύ τους παρά τις όποιες διαφορές τους (Breton 2010). Οι κάτοικοι απασχολούνται σε μία πληθώρα επαγγελμάτων, όπως αγρότες, νοσηλευτές, εκπαιδευτικοί, συγγραφείς, οικοδόμοι, μουσικοί, δικηγόροι κ.λπ. Περίπου το 1/5 των κατοίκων είναι συνταξιούχοι. Επίσης, η οικογενειακή κατάσταση των κατοίκων διαφέρει (Kirby 2003). Ορισμένοι κάτοικοι αντιμετωπίζουν σωματικές και ψυχικές αναπηρίες. Η κοινότητα του Ithaca Ecovillage εργάζεται με κάθε δυνατότητα για να μπορέσει να εξασφαλίσει την προσβασιμότητα αυτών των ατόμων στην καθημερινή διαβίωσή τους εντός του χωριού (Breton 2010).

Όποιος επιθυμεί να ζήσει σε μία από τις κοινότητες του Ithaca Ecovillage είναι ευπρόσδεκτος, καθώς δεν υπάρχει κάποια διαδικασία διαλογής, παρά μόνο μία υποχρεωτική δοκιμαστική περίοδος πέντε ημερών στις διάφορες συμμετοχικές

δραστηριότητες του χωριού, π.χ. παρακολούθηση σε μία συνάντηση λήψης αποφάσεων, και στις καθημερινές εργασίες της κοινότητας. Ύστερα από αυτήν τη δοκιμαστική περίοδο, οι άνθρωποι που επιθυμούν να αγοράσουν σπίτι στο Ithaca Ecovillage καλούνται να συναντηθούν με τον συντονιστή μελών για να ενημερωθούν σχετικά με τρόπο διαβίωσης και τους μη γραπτούς κανόνες των συνοικιών (Breton 2010).

Οργάνωση και ανάπτυξη συνοικιών

Η οργανωτική δομή του οικολογικού χωριού Ithaca αποτελείται ουσιαστικά από δύο μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, τον EVI Inc. και τον EVI CRESF, οι οποίοι έχουν και την οικονομική διαχείριση του χωριού. Χρησιμοποιούν ένα τυπικό διοικητικό συμβούλιο με πλειοψηφικό σύστημα λήψης αποφάσεων (Fischetti 2008). Ο τρόπος διοργάνωσης του χωριού περιλαμβάνει ουσιαστικά διαδικασίες αυτοδιοίκησης (Franke 2012). Στο οικολογικό χωριό Ithaca υπάρχουν τρεις συνοικίες. Κάθε συνοικία έχει δημιουργηθεί ως μία συνεταιριστική εταιρεία στην οποία τα μέλη της λαμβάνουν μέρος, ένα σπίτι, πρόσβαση στο κοινόχρηστο οίκημα και άλλες κοινές εγκαταστάσεις (Breton 2010). Είναι το πρώτο οικολογικό χωριό που διαθέτει περισσότερες από μία συνοικίες (Holleman 2011). Κάθε συνοικία χρησιμοποιεί συναινετική διαδικασία στη λήψη αποφάσεων. Μηνιαίες συγκεντρώσεις λαμβάνουν μέρος σε κάθε συνοικία προκειμένου οι κάτοικοι να συζητήσουν και να αποφασίσουν για ζητήματα που προκύπτουν (Shaw 2009). Επίσης, υπάρχει ο οργανισμός Village Association (VA) ή αλλιώς EVIVA Inc. Όλοι οι κάτοικοι του χωριού είναι μέλη του οργανισμού Village Association, ο οποίος δημιουργήθηκε για να ρυθμίζει και να φροντίζει θέματα και εγκαταστάσεις σε ολόκληρο το χωριό που χρησιμοποιούνται από όλες τις συνοικίες, όπως οι δρόμοι, τα συστήματα ύδρευσης και αποχέτευσης, η λίμνη και το τμήμα της γης που ενώνει τις συνοικίες (Walker 2005). Επιπλέον, υπάρχουν επιτροπές για σχεδόν κάθε θεματική περιοχή (Fischetti 2008).

Από τα 175 στρέμματα που έχει στη διάθεσή του το οικολογικό χωριό, μόνο το 10% έχει αξιοποιηθεί. Στο οικολογικό χωριό, οι τρεις συνοικίες που έχουν δημιουργηθεί έχουν όλες ονομασίες εμπνευσμένες από το φυσικό περιβάλλον. Η καθεμία καλύπτει περίπου 3-4 στρέμματα. Και στις τρεις συνοικίες έχουν ακολουθηθεί πράσινες τεχνικές ανοικοδόμησης, ενώ σε κάθε συνοικία υπάρχει ένας κήπος, μία παιδική χαρά και ένα κοινόχρηστο οίκημα. Επίσης, διατίθενται αθλητικές εγκαταστάσεις με γήπεδα καλαθοσφαίρισης και πινακ-πονγκ (Shaw 2009). Τα κοινόχρηστα οικήματα έχουν εγκαταστάσεις πλυντηρίων, χώρους για γραφεία, δωμάτια παιδιών και εφήβων, ξενώνες, δωμάτια πολλαπλών χρήσεων και κουζίνες για κοινά γεύματα. Επίσης, στα κοινόχρηστα οικήματα διατίθενται τραπεζαρίες για κοινά γεύματα, οι οποίες εξειδικεύονται στους κατοίκους των συνοικιών, αλλά μπορούν να προσκληθούν και κάτοικοι των άλλων συνοικιών. Τα κοινά γεύματα παρέχονται συνήθως 3-4 φορές τη βδομάδα, αλλά η συμμετοχή σε αυτά είναι προαιρετική. Εκείνοι που επιθυμούν να πάρουν μέρος στα γεύματα εγγράφονται εκ των προτέρων, έτσι ώστε να κανονιστεί η ποσότητα του φαγητού που θα προετοιμαστεί. Για τους χορτοφάγους υπάρχει ειδική μέριμνα και διαφορετικό φαγητό σερβίρεται σε αυτούς (Shaw 2009). Το ίδιο προαιρετική είναι η συμμετοχή και στις υπόλοιπες εκδηλώσεις της κοινότητας (όπως συναντήσεις, ομάδες εργασίας, κ.λπ. (Kirby 2003). Οι κάτοικοι εγγράφονται, επιπλέον, σε καθήκοντα προετοιμασίας γευμάτων και καθαριότητας (Fischetti 2008).

Η πρώτη συνοικία έχει την ονομασία FROG (First Resident Group), η ανοικοδόμησή της ξεκίνησε το 1991 (Shaw 2009) και ολοκληρώθηκε το 1996 (Breton 2010).

Περιλαμβάνει 30 κατοικίες (15 διώροφα σπίτια) και ένα κοινόχρηστο οίκημα. Οι κάτοικοι της συνοικίας είχαν εμπλακεί στη διαδικασία συλλογικού σχεδιασμού των κτιρίων αναθέτοντας τη διεκπεραίωση του έργου σε ειδικούς αρχιτέκτονες (Fischetti 2008). Στη συνοικία αυτή έχει δημιουργηθεί ένας πεζόδρομος περιβαλλόμενος από καρποφόρα δέντρα. Όλα τα σπίτια είναι παθητικά ηλιακά και έχουν υπερμονωμένους τοίχους. Τροφοδοτούνται κεντρικά από μια σειρά ηλιακών συλλεκτών 50KW που εντοπίζονται ανατολικά της συνοικίας (EcoVillage Ithaca 2020h). Τον Οκτώβριο του 1996 ξέσπασε μία φωτιά στη συνοικία FROG, με αποτέλεσμα 8 σπίτια να καταστραφούν ολοσχερώς και 6 σπίτια μερικώς (Walker 2005), ενώ ζημιές προκλήθηκαν και στο κοινόχρηστο οίκημα (Fischetti 2008).

Η δεύτερη συνοικία έχει την ονομασία SONG (Second Resident Group) και αποτελείται επίσης από 30 σπίτια (15 διώροφα). Η ανοικοδόμησή της ξεκίνησε το 2001 (Shaw 2009) και ολοκληρώθηκε σε δύο στάδια, 14 κατοικίες το 2002 και 16 το 2003, ενώ το κοινόχρηστο οίκημα ολοκληρώθηκε το 2007 (Breton 2010). Η συνοικία αυτή ακολούθησε μια διαφορετική κατασκευαστική στρατηγική χρησιμοποιώντας ένα μοντέλο αυτο-ανάπτυξης. Τα σπίτια είναι εξατομικευμένα, καθώς οι κάτοικοι μόνοι τους αποφάσισαν τα σχέδια των σπιτιών τους και ορισμένοι συμμετείχαν οι ίδιοι στην ανοικοδόμηση των οικημάτων τους ενσωματώνοντας όποια πράσινη οικοδομική τεχνική επιθυμούσαν. Ακόμη και το κοινόχρηστο οίκημα χτίστηκε από τους ίδιους τους κατοίκους (Fischetti 2008). Όλες οι κατοικίες είναι πιστοποιημένες με Energy Star, χρησιμοποιώντας μια μεγάλη ποικιλία βιώσιμων κατασκευαστικών τεχνικών. Το κοινόχρηστο οίκημα βρίσκεται σε κεντρική τοποθεσία και παρέχει κοινόχρηστες εγκαταστάσεις, όπως μεγάλη κουζίνα και τραπεζαρία, πλυντήριο, βιβλιοθήκη και αίθουσα παιχνιδιών, ενώ χρησιμεύει ως χώρος εκδήλωσης για την ευρύτερη περιοχή της Ithaca (EcoVillage Ithaca 2020h).

Η τρίτη συνοικία με την ονομασία TREE (Third Residential EcoVillage Experience) ολοκληρώθηκε το 2015 και περιλαμβάνει 40 κατοικίες. Στη συνοικία αυτή όλες οι κατοικίες αναμένεται να πιστοποιηθούν ως LEED Platinum, ενώ 7 σπίτια είναι ήδη πιστοποιημένα με το αυστηρό πρότυπο Passivhaus, αποτελώντας την πρώτη συνοικία αυτού του είδους στις ΗΠΑ. Όλα τα σπίτια είναι εξαιρετικά καλά μονωμένα, με συνεχή εξαερισμό καθαρού αέρα. Είναι έτσι κατασκευασμένα ώστε να χρησιμοποιούν 80-90% λιγότερη ενέργεια για θέρμανση και ζεστό νερό από τα τυπικά σπίτια. Επίσης, σε αυτή τη συνοικία, τα οικήματα περιλαμβάνουν ηλιακά πάνελ. Το κοινόχρηστο οίκημα της συνοικίας είναι ένα τετραώροφο κτίριο και δίπλα στο κτίριο αυτό βρίσκεται μία μεγάλη λίμνη (EcoVillage Ithaca 2020h). Τα μέλη της συνοικίας TREE προέρχονται από όλον τον κόσμο, με οικογένειες που μετακινούνται ακόμη και από πολύ μακριά, όπως από τη Μαλαισία, την Ιταλία, τη Χαβάη, το Τέξας και άλλες Πολιτείες της Αμερικής.

Το υπόλοιπο 90% των 175 στρεμμάτων γης που δεν έχει αξιοποιηθεί για την κατασκευή των συνοικιών του οικολογικού χωριού έχει διατηρηθεί ως ανοιχτός χώρος με τη μορφή δασικών εκτάσεων, λιβαδιών, υγροτόπων, κοινοτικών κήπων και γεωργικών εκτάσεων. Το χωριό φιλοξενεί επίσης μία βιολογική φάρμα λαχανικών CSA, μία βιολογική φάρμα μούρων CSA / U-Pick, αλλά και χώρους για γραφεία. Πάντως, πάνω από το 80% των 175 στρεμμάτων γης που κατέχει το Ithaca EcoVillage σχεδιάζεται να παραμείνει ως χώρος πρασίνου. Η περιοχή αυτή που ονομάζεται και πράσινη ζώνη αποτελεί βασικό μέρος του χωριού Ithaca, καθώς πολλοί κάτοικοι του χωριού έχουν επισημάνει πως η διατήρηση της γης για καλλιέργειες ή γενικά για τη διατήρηση της φύσης και της άγριας ζωής συμβάλλει στη μείωση των επιπτώσεών τους στο φυσικό περιβάλλον. Οι δασικές εκτάσεις του

χωριού προορίζονται για χρήση αναψυχής, διδασκαλίας και μάθησης. Επίσης, στο χωριό υπάρχει μία λιμνούλα που τροφοδοτείται από το ίδιο το χωριό. Η λίμνη αυτή χρησιμοποιείται για αναψυχή και κολύμπι, καθώς και για καταστολή φωτιάς (Kirby 2003). Επιπλέον, στο χωριό υπάρχει μία σάουνα που τροφοδοτείται από προπάνιο (Breton 2010).

Τελικός στόχος ως προς την οργανωτική δομή του χωριού είναι η δημιουργία πέντε συνεχόμενων συνοικιών, ενός κέντρου που θα συνδέει όλες τις συνοικίες, ενός εκπαιδευτικού κέντρου και μίας δομημένης φάρμας (Kirby 2004, Walker 2005). Με τη δημιουργία πέντε συνοικιών στην έκταση των 175 στρεμμάτων που διαθέτει το οικολογικό χωριό, ο στόχος της πληθυσμιακής πυκνότητας θα έχει επιτευχθεί, ενώ, παράλληλα, θα υπάρχει αρκετός διαθέσιμος ελεύθερος πράσινος χώρος για αναψυχή και καλλιέργειες (Kirby 2004). Άλλωστε, όπως επισημαίνει η Walker (2005), η οικολογική και κοινωνική βιωσιμότητα παραμένει ο βασικός στόχος της κοινότητας.

Αποστολή του οικολογικού χωριού

Η αποστολή του οικολογικού χωριού Ithaca, όπως έχει δηλωθεί από τους κατοίκους του χωριού, συνίσταται στη δημιουργία ενός μοντέλου βιώσιμης διαβίωσης που θα μπορέσει να αποτελέσει πρότυπο για τους υπόλοιπους πολίτες της Αμερικής, ενώ παράλληλα αποσκοπεί στη μείωση του οικολογικού του αποτυπώματος και στη βελτίωση της ουσιαστικής επικοινωνίας μεταξύ των μελών της κοινότητάς του. Η αποστολή του οικολογικού χωριού Ithaca έρχεται σε αντίθεση με το «Αμερικανικό Όνειρο» της τεχνολογικής ανάπτυξης, όπου υπάρχει λίγος χώρος για άγρια φύση, γεωργία και γενικότερα ζωή στη φύση (Fischetti 2008).

Η καθεμία από τις τρεις συνοικίες του οικολογικού χωριού Ithaca έχει ως αποστολή την προώθηση ενός φιλικού προς το περιβάλλον τρόπου ζωής ως εναλλακτική λύση της αστικής επέκτασης. Σύμφωνα με αυτήν την αποστολή, τα μέλη του οικολογικού χωριού προσανατολίζονται στην κατεύθυνση της αποτροπής της ρύπανσης, της μείωσης των επιπτώσεων στο περιβαλλοντικό οικοσύστημα και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής των ανθρώπων. Για να επιτευχθεί αυτή η αποστολή, οι τομείς στους οποίους επικεντρώνονται τα μέλη της κοινότητας είναι η χωροταξία, ο συλλογικός τρόπος διαβίωσης, η εκπαίδευση και η συνετή χρήση των φυσικών πόρων (Breton 2010).

Όπως χαρακτηριστικά δηλώνει η Walker, μία εκ των δύο πρωτεργατών του οικολογικού χωριού, στο βιβλίο της, «ο απώτερος σκοπός του Ithaca EcoVillage δεν είναι τίποτα περισσότερο από τον επανασχεδιασμό του ανθρώπινου βιότοπου. Έχουμε δημιουργήσει ένα μοντέλο κοινωνίας με δυνατότητα συμβίωσης περίπου πεντακοσίων κατοίκων οι οποίοι θα ακολουθούν βιώσιμα συστήματα διαβίωσης – συστήματα που δε θα είναι μόνο πρακτικά για τους ίδιους, αλλά που θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν και από άλλους. Το ολοκληρωμένο σχέδιο του εγχειρήματος αποσκοπεί να αποδείξει τη σκοπιμότητα ενός συστήματος που θα εξυπηρετεί τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες όπως κατάλυμα, παραγωγή τροφής, ενέργεια, κοινωνική αλληλεπίδραση, εργασία και αναψυχή, ενώ παράλληλα θα είναι σε θέση να διατηρεί τα φυσικά οικοσυστήματα» (Walker 2005). Στο εισαγωγικό σημείωμα της ετήσιας έκθεσης του οικολογικού χωριού του 2018, η Walker αναφέρει πως η αποστολή της κοινότητας συνίσταται στην παροχή μετασχηματιστικών μαθησιακών εμπειριών για την ανάπτυξη υγιών, δίκαιων και βιώσιμων κοινοτήτων, τόσο σε τοπικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο (Learn@EcoVillage 2018).

Συλλογικός τρόπος διαβίωσης και οικολογικό αποτύπωμα

Στο χωριό Ithaca δεν υπάρχει κοινοκτημοσύνη, δεν υπάρχει κατανομή εσόδων, παρά μόνο μία μικρή αναδιανομή εισοδήματος. Ωστόσο, πρόκειται για μία κοινότητα, στην οποία οι άνθρωποι αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και αλληλοβοηθούνται έχοντας μία υψηλή αίσθηση περιβαλλοντικής συνείδησης (Franke 2012). Οι κάτοικοι του χωριού ζουν στα σπίτια τους διαφυλάσσοντας την ιδιωτικότητά τους, αλλά παράλληλα μοιράζονται συγκεκριμένους χώρους και εγκαταστάσεις δημιουργώντας έτσι μία αίσθηση συλλογικότητας (Holleman 2011).

Η επιλογή ενός συλλογικού τρόπου ζωής στα πλαίσια μίας κολεκτιβιστικής συμβίωσης επιφέρει τόσο οικολογικά όσο και κοινωνικά οφέλη στο οικολογικό χωριό Ithaca. Όσον αφορά την οικολογική συνιστώσα, οι κάτοικοι τείνουν να μοιράζονται, γεγονός που μειώνει την κατανάλωσή τους και, συνεπώς, τον αντίκτυπό τους στην εκμετάλλευση των φυσικών πόρων. Από την άλλη, μέσα από την αλληλεπίδρασή τους, τα μέλη κοινωνικοποιούνται, υποστηρίζουν και επηρεάζουν το ένα το άλλο και ανταλλάσσουν γνώσεις. Οι κάτοικοι συμμετέχουν σε κοινές εργασίες εντός της κοινότητάς τους και μαθαίνουν να συνεργάζονται, ενώ ο καθένας λαμβάνει υπόψη του τον αντίκτυπο της δράσης του στους άλλους (EcoVillage Ithaca 2020). Παράλληλα, διευκολύνονται οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των κατοίκων. Η κοινή χρήση φέρνει κοντά τους ανθρώπους και βοηθά στην αντιμετώπιση προβλημάτων απομόνωσης που βιώνουν ατομικιστικές κοινωνίες (Diener & Suh 1997). Στο χωριό Ithaca, η διοργάνωση κοινών γευμάτων, συναθροίσεων, διαφόρων εκδηλώσεων και συναντήσεων συμβάλλει στην αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής των ανθρώπων. Η πτυχή της κοινωνικής αειφορίας είναι εξίσου σημαντική με την οικολογική διάσταση της αειφορίας. Με τα μέτρα που λαμβάνονται στο συγκεκριμένο οικολογικό χωριό, επιτυγχάνεται ταυτόχρονα η κοινωνική και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα (Fischetti 2008).

Στα πλαίσια του συλλογικού τρόπου διαβίωσης των κατοίκων συγκαταλέγεται και η κοινοτική εργασία. Έτσι, τα μέλη του χωριού προσφέρουν εθελοντική εργασία περίπου 2-3 ώρες την εβδομάδα. Η κοινοτική εργασία επιτυγχάνεται μέσω ενός συστήματος εθελοντικής Ομάδας Εργασίας, όπου οι κάτοικοι επιλέγουν τους τομείς εργασίας στους οποίους επιθυμούν να εμπλακούν. Για παράδειγμα, υπάρχουν ομάδες για μαγείρεμα, για πλύσιμο πιάτων, για περιποίηση εξωτερικών χώρων, για συντήρηση, για καθαριότητα του κοινόχρηστου οικήματος, για την ανάληψη διοικητικών θέσεων, κ.λπ. (EcoVillage Ithaca 2020).

Μία πρωτοβουλία του οικολογικού χωριού που συγκαταλέγεται στο πλαίσιο της κοινής χρήσης από τα μέλη της κοινότητας είναι η θέσπιση της δράσης “Fun to Share”. Πρόκειται για μία δράση που περιλαμβάνει την επαναχρησιμοποίηση ηλεκτρικών συσκευών, ρούχων, παιχνιδιών και επίπλων από τα μέλη του χωριού, καθώς και την παροχή κοινόχρηστων βιβλιοθηκών ταινιών και βιβλίων. Ο συλλογικός αυτός τρόπος οργάνωσης περιλαμβάνει τους κοινόχρηστους παιδικούς χώρους, τις εγκαταστάσεις πλυντηρίων, τα γραφεία, τις τραπεζαρίες, τις κουζίνες, τα δωμάτια, τους χώρους γυμναστικής, τη σάουνα και τις πισίνες, όπως επίσης και την ύπαρξη ενός τρακτέρ που ανήκει σε όλους (EcoVillage Ithaca 2020e).

Σχετικά με τη μείωση του περιβαλλοντικού αντίκτυπου της κοινότητας που προκύπτει από την κοινή χρήση αγαθών, εγκαταστάσεων και υπηρεσιών, επισημαίνεται πως οι κάτοικοι στο οικολογικό χωριό Ithaca έχουν επιτύχει σημαντικά χαμηλότερο οικολογικό αποτύπωμα από ένα τυπικό αμερικανικό νοικοκυριό (Breton 2010). Σύμφωνα με τον Kirby (2004), με την υπάρχουσα κατάσταση που επικρατεί

στο οικολογικό χωριό Ithaca και τα μέτρα που έχουν ληφθεί, οι κάτοικοι καταναλώνουν το 1/3 των φυσικών πόρων σε σχέση με ένα τυπικό συμβατικό νοικοκυριό. Με τον κοινό τρόπο διαβίωσης, τα μέλη της κοινότητας ελαχιστοποιούν κατά πολύ την κατανάλωση των συνολικών πόρων που απαιτούνται για μετακίνηση, θερμότητα, ηλεκτρικό ρεύμα, τρόφιμα, νερό και απόβλητα μειώνοντας κατά πολύ το περιβαλλοντικό αποτύπωμά τους (EcoVillage Ithaca 2020e). Έρευνα που αφορούσε τη συνοικία FROG κατέληξε στο συμπέρασμα πως το οικολογικό αποτύπωμα της συνοικίας ήταν 56% χαμηλότερο από το μέσο αμερικάνικο. Παρόμοιες ενδείξεις υπάρχουν και για τη δεύτερη συνοικία του χωριού, ενώ συνεχείς βελτιώσεις στο οικολογικό χωριό επιφέρουν συνεχώς καλύτερα αποτελέσματα (Franke 2012). Για παράδειγμα, το κοινόχρηστο οίκημα της συνοικίας TREE, με τα 15 διαμερίσματα που διαθέτει, χρησιμοποιεί μόνο το 10% (εξοικονομώντας 90%) της ενέργειας μιας τυπικής πολυκατοικίας αυτού του μεγέθους, ενώ δεν κόστισε περισσότερο για την κατασκευή του (Learn@EcoVillage 2019). Μάλιστα, το 2016 η συνοικία TREE απέσπασε το δεύτερο βραβείο του Υπουργείου Ενέργειας (Zero Energy Ready Award) για το κτίριο αυτό (Learn@EcoVillage 2017).

Αντίστοιχη έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε τρία οικολογικά χωριά, μεταξύ των οποίων και το οικολογικό χωριό Ithaca, ανέδειξε πως στα χωριά αυτά επιτυγχάνονται μεγάλες μειώσεις στο περιβαλλοντικό αποτύπωμα των κατοίκων τους (47-80%) σε σύγκριση με τον μέσο κάτοικο των ΗΠΑ. Η μελέτη χρησιμοποίησε την αξιολόγηση κύκλου ζωής (AKZ) για να αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο μοντέλο των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των κατοίκων των τριών οικολογικών χωριών σε τέσσερις τομείς δραστηριότητας: οικιακή ενέργεια, μετακίνηση, κατανάλωση τροφής και διάθεση αποβλήτων. Οι μειώσεις αυτές υποδηλώνουν πως οι πρωτοβουλίες που λαμβάνονται στις κοινότητες αυτές αποδίδουν αποτελεσματικά (Sherry 2019).

Παράλληλα, η κοινή χρήση δεν επιφέρει μόνο οφέλη στο περιβάλλον, αλλά καθιστά και τη ζωή των ίδιων των κατοίκων πιο εύκολη, καθώς οι μεμονωμένες οικογένειες επενδύουν λιγότερα οικονομικά και χρονικά μέσα για να εξασφαλίσουν τα αγαθά και τις υπηρεσίες που τους είναι απαραίτητες για τη διαβίωσή τους. Για παράδειγμα, οι κοινόχρηστες εγκαταστάσεις πλυντηρίου συμβάλλουν στην εξοικονόμηση νερού και ενέργειας, τα κοινόχρηστα συστήματα θέρμανσης επιφέρουν μειωμένα ποσοστά κατανάλωσης ενέργειας, τα καθορισμένα κοινά γεύματα συμβάλλουν στην ελαχιστοποίηση χρήσης ηλεκτρικού ρεύματος και νερού κατά την προετοιμασία των φαγητών, όπως επίσης και των αποβλήτων σίτισης και οι συγκεντρώσεις και η πραγματοποίηση δραστηριοτήτων στους κοινόχρηστους χώρους συνεισφέρουν στην εξοικονόμηση θέρμανσης και φωτισμού των μεμονωμένων νοικοκυριών (Breton 2010).

Ορθή χρήση των φυσικών πόρων

Η ζωή στο οικολογικό χωριό Ithaca είναι προσανατολισμένη στην ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης των φυσικών πόρων και στον σεβασμό απέναντι στο φυσικό περιβάλλον. Η εξοικονόμηση ενέργειας επιδιώκεται με κάθε δυνατό τρόπο και αποτελεί συλλογική προσπάθεια όλων των μελών της κοινότητας. Η προσπάθεια αυτή κυμαίνεται από μικρές καθημερινές πρακτικές έως ανάπτυξη υποδομών σε ολόκληρο το χωριό. Περιλαμβάνει πολλές πτυχές της συνετής χρήσης των φυσικών πόρων από τον πράσινο σχεδιασμό των κτιρίων και τη μεταφορά μέχρι την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση προϊόντων, αλλά και τη διατήρηση του νερού και των λυμάτων, τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τη βιολογική

γεωργία, τη χρήση τοπικών τροφίμων και την κομποστοποίηση (Breton 2010). Παρακάτω παρατίθενται ορισμένοι τομείς περιβαλλοντικής διαχείρισης στους οποίους οι κάτοικοι του χωριού έχουν αναπτύξει ιδιαίτερα αξιόλογη δράση:

- **Πράσινα κτίρια**

Τα κτίρια που έχουν κατασκευαστεί ακολουθούν παθητικό ηλιακό σχεδιασμό, δηλαδή ο προσανατολισμός των οικημάτων είναι προς τον νότο και περιλαμβάνει μεγάλα παράθυρα που βρίσκονται στη νότια πλευρά. Έτσι, διατηρείται η θερμότητα κατά την περίοδο του χειμώνα. Αντιθέτως, αποφεύγονται τα παράθυρα στη βορεινή πλευρά για να μην επιτρέπεται η είσοδος των κρύων βόρειων ανέμων. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η μέγιστη φυσική θέρμανση τον χειμώνα με την πρόσβαση και την διατήρηση της ηλιακής ζέστης και η μέγιστη φυσική ψύξη το καλοκαίρι με την εκτροπή της ηλιακής ζέστης (Fischetti 2008). Επίσης, οι κατασκευές είναι υπερμονωμένες και διπλές εξοικονομώντας 35% ενέργεια ανά κάτοικο σε σύγκριση με τη βορειοανατολική περιοχή των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής (Brown 2004). Επιπλέον, χρησιμοποιούνται κοινόχρηστα συστήματα θέρμανσης και ενεργειακά αποδοτικός και χαμηλού κόστους φωτισμός (Breton 2010).

Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως κάθε συνοικία σχεδιάστηκε και οικοδομήθηκε σε διαφορετική χρονική περίοδο, αλλά η καθεμία αντιπροσωπεύει υπερσύγχρονες τεχνικές κατασκευής για εκείνη την εποχή. Έτσι, στη συνοικία FROG, που είναι και η πρώτη που δημιουργήθηκε, τα σπίτια είναι παθητικά ηλιακά, αυτοκόλλητα διπλά, με κατασκευή διπλού τοιχώματος και γεμάτα με πυκνή μόνωση κυτταρίνης. Διαθέτουν τεράστια παράθυρα με τριπλά τζάμια στη δυτική πλευρά με οροφή καθεδρικού ναού, δίνοντας την αίσθηση ενός φωτεινού και ανοιχτού χώρου και πατάκια πάνω από το σαλόνι, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως γραφεία (Fischetti 2008). Παράλληλα έχει προβλεφθεί η τοποθέτηση ξύλινων περγκόλων καλυμμένων με αμπέλια για να παρέχουν σκιά το καλοκαίρι (EcoVillage Ithaca 2020e). Τα σπίτια της συνοικίας FROG δεν έχουν κατασκευαστεί από τους ίδιους τους ιδιοκτήτες, αλλά από μία ομάδα μηχανικών γι' αυτό και ανά τέσσερα σπίτια υπάρχει ένας κοινός λέβητας, ενώ δεν υπάρχουν πλήρους μεγέθους φούρνοι στα σπίτια και έτσι οι κάτοικοι χρησιμοποιούν τον κοινόχρηστο φούρνο (Fischetti 2008).

Τα σπίτια της συνοικίας SONG, της δεύτερης χρονικά συνοικίας που δημιουργήθηκε, έχουν δημιουργηθεί από τους ιδιοκτήτες τους και γι' αυτό είναι διαφορετικά μεταξύ τους. Τα περισσότερα είναι κατασκευασμένα από δομικά μονωμένα πάνελ. Μάλιστα, στα περισσότερα θεμέλια των σπιτιών έχει χρησιμοποιηθεί το Eco-Block, ένα δομικό υλικό πολυστερίνης που είναι εξαιρετικά μονωτικό. Επιπλέον, σε όλα τα σπίτια υπάρχει μόνωση υπόγειας γείωσης. Ορισμένα από αυτά είναι κατασκευασμένα με ξύλινα πλαίσια, ενώ υπάρχει και ένα διώροφο με άχυρο δέμα. Το κοινόχρηστο οίκημα της συνοικίας SONG είναι εξ ολοκλήρου κατασκευασμένο από τους κατοίκους και είναι πιστοποιημένο με την ονομασία LEED, που είναι η Ηγεσία του Συμβουλίου Πράσινου Κτιρίου των ΗΠΑ στην Ενέργεια και στον Περιβαλλοντικό Σχεδιασμό των Συστημάτων Αξιολόγησης Πράσινων Κτιρίων (Fischetti 2008).

Τα σπίτια της τελευταίας συνοικίας TREE φέρνουν την έννοια των αεροστεγών σπιτιών σε νέο επίπεδο με τη χρήση του σχεδιασμού Passive House. Αυτός ο σχεδιασμός, που έχει θεωρηθεί ως ο πιο αυστηρός οικοδομικός κώδικας στον κόσμο, χρησιμοποιεί εξαιρετικά σφιχτή σφράγιση αέρα των σπιτιών και τοίχους που έχουν βάθος ενός ποδιού, υπερμονωμένους. Ο συνεχής αερισμός καθαρού αέρα προθερμαίνεται από έναν αναπνευστήρα ανάκτησης ενέργειας (EcoVillage Ithaca 2020e).

Κατά τη διάρκεια σχεδιασμού και οικοδόμησης δόθηκε έμφαση στη χρησιμοποίηση φιλικών προς το περιβάλλον υλικών και συσκευών εξοικονόμησης πόρων, όπως, για παράδειγμα, οι βαφές και τα βερνίκια. Επίσης, εγκαταστάθηκαν συσκευές υψηλής απόδοσης και φωτιστικά μπάνιου χαμηλής ροής. Επιπλέον, η εγκατάσταση των υδραυλικών έγινε έτσι ώστε να μπορεί εύκολα να επανατοποθετηθεί εκ των υστέρων προκειμένου να φιλοξενήσει ηλιακό θερμοσίφωνα. Επιπροσθέτως, χρησιμοποιήθηκαν πολλά ανακυκλώσιμα υλικά κατά τη διάρκεια ανοικοδόμησης των κτιρίων (Walker 2005).

- **Συστήματα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας**

Σε πολλά σπίτια υπήρξε η πρόβλεψη για εγκατάσταση συσκευών που υποστηρίζουν τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Οι εγκαταστάσεις αυτές αφορούν συστήματα ζεστού νερού που υποστηρίζεται από την ύπαρξη ηλιακών θερμοσιφώνων, όπως, επίσης, και ηλιακών πάνελ. Έτσι, μερικά σπίτια της συνοικίας SONG έχουν ηλιακούς θερμοσίφωνες (Fischetti 2008) και δεκατέσσερα από τα 30 σπίτια της συνοικίας αυτής διαθέτουν φωτοβολταϊκά πάνελ στις στέγες τους (EcoVillage Ithaca 2020e).

Μάλιστα, οι ηλιακοί συλλέκτες που έχουν τοποθετηθεί παράγουν πάνω από τις μισές ανάγκες ηλεκτρικής ενέργειας των σπιτιών. Εκτός από τα πάνελ που έχουν τοποθετηθεί στις στέγες των σπιτιών της συνοικίας SONG, τόσο στη συνοικία FROG όσο και στη συνοικία TREE πρόκειται να τοποθετηθούν επίγειες συστοιχίες 50 Kw. Στη συνοικία TREE, αυτή η ηλεκτρική ενέργεια θα χρησιμοποιηθεί για το τετραώροφο κοινόχρηστο οίκημα. Επίσης, τα περισσότερα σπίτια στη συνοικία TREE πρόκειται να διαθέτουν τόσο ηλιακό ηλεκτρικό ρεύμα όσο και ηλιακό ζεστό νερό (EcoVillage Ithaca 2020e). Επιπλέον, υπάρχει δυνατότητα αξιοποίησης αιολικής ενέργειας που αγοράζεται μέσω του δικτύου (Breton 2010).

- **Διαχείριση αποβλήτων**

Στο οικολογικό χωριό Ithaca η εκτεταμένη ανακύκλωση, η κομποστοποίηση και η επαναχρησιμοποίηση είναι απαραίτητες ενέργειες. Μάλιστα, η διαδικασία της ανακύκλωσης και της κομποστοποίησης είναι δύο δράσεις που θεωρούνται αυτονόητες στους κατοίκους του Ithaca EcoVillage. Γι' αυτό και γίνονται σε ατομικό επίπεδο από κάθε κάτοικο σχεδόν του χωριού. Κάδοι ανακύκλωσης και κομποστοποίησης διακρίνονται σε όλο το χωριό. Ωστόσο, το οικολογικό χωριό Ithaca προσπαθεί να συμμορφώνεται με υψηλά πρότυπα και έτσι η ανακύκλωση και η κομποστοποίηση γίνονται σε ανώτερα επίπεδα σε σχέση με την υπόλοιπη κοινωνία. Για παράδειγμα, σχεδόν το 100% των απορριμμάτων τροφίμων κομποστοποιείται στο χωριό, γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με το μέσο αμερικανικό νοικοκυριό, για το οποίο το ποσοστό κομποστοποίησης ήταν 8,5% το 2007 (United States Environmental Protection Agency 2008).

Στο οικολογικό χωριό η διαδικασία της ανακύκλωσης γίνεται σε διεξοδικό βαθμό. Υπάρχει κέντρο ανακύκλωσης για να συντονίζεται καλύτερα η διαδικασία. Στον χώρο ανακύκλωσης της κοινότητας, οι κάτοικοι μπορούν επίσης να ανακυκλώνουν αντικείμενα που δεν ανακυκλώνονται συνήθως μέσω της υπηρεσίας του νομού, όπως πάνινα παπούτσια, απορρίμματα ηλεκτρικής φύσεως, όπως δίσκους υπολογιστών, πλαστικά, καπάκια μπουκαλιών, μπαταρίες σε ειδικό χώρο ανακύκλωσης και μέταλλα. Η επαναχρησιμοποίηση προϊόντων είναι, επίσης, μία διαδικασία που συμβάλλει στη σωστή διαχείριση των αποβλήτων, καθώς συχνά ανταλλάσσονται

προϊόντα μεταξύ των κατοίκων σε οργανωμένο επίπεδο μέσω λίστας αλληλογραφίας (Breton 2010).

- **Κατανάλωση νερού**

Ένας άλλος φυσικός πόρος για την ορθή χρήση του οποίου υπάρχει πρόβλεψη στο χωριό Ithaca είναι το νερό. Σε κάθε περίπτωση επιδιώκεται εξοικονόμηση του νερού και αποφυγή της κατασπατάλησής του. Για τον λόγο αυτόν υπάρχουν μεγάλα δοχεία συγκέντρωσης του βρόχινου νερού τοποθετημένα στον κήπο γύρω από τα σπίτια. Επιπλέον, ορισμένα σπίτια της συνοικίας SONG διαθέτουν τουαλέτες λιπασματοποίησης, που βοηθούν στην εξοικονόμηση νερού και την επεξεργασία αποβλήτων (Fischetti 2008). Μία πολύ σημαντική ενέργεια που πραγματοποιείται και αφορά τη διατήρηση του νερού είναι η αποστράγγιση του νερού της βροχής στη λίμνη που βρίσκεται στη συνοικία FROG και που καταλήγει σε τρεις διασυνδεδεμένες δεξαμενές 1000 γαλονιών στη συνοικία SONG προκειμένου να ποτιστεί ο κοινοτικός κήπος. Παράλληλα, επανατροφοδοτείται από το νερό της βροχής που πέφτει από τις κοντινές στέγες. Ακόμη, με την ύπαρξη λίμνης επιτυγχάνεται η αύξηση της υδρόβιας βιοποικιλότητας (Breton 2010).

- **Φαγητό**

Στο οικολογικό χωριό Ithaca υπάρχει ειδική μέριμνα για την κατανάλωση του φαγητού. Ήδη αναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα πως αρκετά συχνά παρέχονται κοινά γεύματα στις τραπεζαρίες των συνοικιών και επιδιώκεται η σωστή διαχείριση της ποσότητας του φαγητού, έτσι ώστε να αποφευχθεί αλόγιστη κατανάλωσή του. Τα τρόφιμα που καταναλώνονται στο χωριό προέρχονται από μαζικές αγορές μέσω της εταιρείας North-East Organics. Παράλληλα, πολλά τρόφιμα παράγονται από το ίδιο το χωριό στο αγρόκτημα βιολογικής γεωργίας West Haven Farm και στο αγρόκτημα Berry Farm. Τα κηπευτικά που έχουν στη διάθεσή τους οι κάτοικοι είναι όλα βιολογικά, ενώ, ταυτόχρονα, ενισχύεται και το τοπικό σύστημα παραγωγής και κατανάλωσης τροφίμων. Ακόμη, έχει αναπτυχθεί μία συνεργασία με τους ντόπιους αγρότες της περιοχής, έτσι ώστε να γίνεται αγορά τοπικών βιολογικών αυγών και κρέατος (Breton 2010).

- **Μετακίνηση**

Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα, η επιλογή της τοποθεσίας όπου δημιουργήθηκε το οικολογικό χωριό έγινε και με γνώμονα την ελάχιστη κατανάλωση καυσίμων για την καθημερινή μετακίνηση των κατοίκων από και προς το κέντρο της πόλης Ithaca. Σύμφωνα με τον Dawson (2006), το οικολογικό αποτύπωμα του οικολογικού χωριού Ithaca είναι κατά πολύ μειωμένο λόγω των επιλογών μετακίνησης των κατοίκων. Πολλά μέλη του χωριού επιλέγουν το λεγόμενο “carpooling”, δηλαδή μοιράζονται ένα αυτοκίνητο για μία κοινή διαδρομή, ένας βιώσιμος και φιλικός προς το περιβάλλον ομαδικός τρόπος μετακίνησης. Άλλοι χρησιμοποιούν δημόσια συγκοινωνία, καθώς υπάρχει στάση λεωφορείων κοντά στην είσοδο του χωριού ή καταφεύγουν στην επιλογή της ποδηλασίας. Ως μία άλλη λύση είναι η χρήση οχημάτων που καταναλώνουν εναλλακτικές ενεργειακές πηγές (Fischetti 2008). Επιπλέον, με μία εκτίμηση του Dawson (2006) το 60% των ενήλικων κατοίκων εργάζεται από το σπίτι και έτσι δε χρειάζεται καθημερινή μετακίνησή τους προς τον χώρο εργασίας τους. Μία άλλη σημαντική παράμετρος είναι το γεγονός πως η ύπαρξη αγροκτημάτων στο χωριό μειώνει κατά πολύ τα δρομολόγια των κατοίκων στις υπεραγορές της πόλης (Franke 2012).

Βιολογική γεωργία και κηπουρική

Στο οικολογικό χωριό Ithaca επιχειρείται η αποκατάσταση του εδάφους καθώς η συμβατική γεωργία που επικρατούσε τις προηγούμενες δεκαετίες στην περιοχή εξάντλησε μεγάλο μέρος γης στην κορυφή του λόφου. Μάλιστα, έχει συσταθεί μία ομάδα με την ονομασία Land Partnership Team, η οποία εργάζεται προς την κατεύθυνση της αποκατάστασης του οικοσυστήματος. Ο στόχος της ομάδας είναι η διατήρηση και αποκατάσταση της άγριας ζωής και του οικοσυστήματός της στην περιοχή. Για την επίτευξη του στόχου αυτού αναπτύσσουν ένα σχέδιο χρήσης γης που περιλαμβάνει μια υγρή και εκτεταμένη δασική κάλυψη ως προστατευτικό για το κλίμα, δημιουργούν βιότοπους άγριας φύσης και εφαρμόζουν ένα σχέδιο διαχείρισης ειδών. Στο χωριό έχουν φυτευτεί πάνω από 100 δέντρα στους κήπους (EcoVillage Ithaca 2020d).

Επιπλέον, έχουν δημιουργηθεί τρεις φάρμες στο χωριό, η West Haven Farm, η Berry Farm και η Groundswell Incubator Farm. Η West Haven Farm είναι ένα αγρόκτημα βιολογικής γεωργίας (Community Supported Agriculture - CSA) (Shaw 2009) 11 στρεμμάτων στο οποίο καλλιεργούνται λαχανικά και φρούτα. Η υποδομή του αγροκτήματος ανήκει στην EVI Inc. (Breton 2010). Η φάρμα αυτή λειτουργεί από το 1992 υπό την επίβλεψη δύο αγροτών, της Jen και του Joan Bokaer-Smith, ενώ αγοράστηκε από τους Carlos Aguilera και Lorena Mendoza το 2019. Η φάρμα αποδίδει σημαντική ποσότητα φρούτων και λαχανικών και έχει αποτελέσει πόλο έλξης πολλών επισκεπτών και σπουδαστών που επιθυμούν να εντρυφήσουν τις γνώσεις τους στην οργανική γεωργία (Walker 2005). Μάλιστα, φιλοξενούν τακτικά περιοδείες σχολείων, φοιτητών, αλλά και αγροτών (EcoVillage Ithaca 2020m). Όλα τα προϊόντα της φάρμας είναι πιστοποιημένα βιολογικά από την NOFA-NY Certified Organic LLC (EcoVillage Ithaca 2020m) και διατίθενται στο εμπόριο απευθείας στους καταναλωτές, στα τοπικά καταστήματα και στα εστιατόρια. Το West Haven Farm είναι το πιο μακροχρόνιο κοινοτικό πρόγραμμα γεωργικής υποστήριξης της Ithaca. Η φάρμα αυτή τροφοδοτεί περίπου 1.000 ανθρώπους την εβδομάδα κατά τη διάρκεια της καλλιεργητικής περιόδου (Dawson 2006, Jackson & Svennson 2002). Ο τρόπος εργασίας στη συγκεκριμένη φάρμα βασίζεται στο κομπόστ, δε χρησιμοποιούνται χημικά λιπάσματα, ενώ γίνονται βιολογικοί έλεγχοι για να μετριάσουν τα προβλήματα εντόμων και ασθενειών (EcoVillage Ithaca 2020m). Η Berry Farm είναι ένα αγρόκτημα περίπου 5 στρεμμάτων και αποτελεί έναν συνδυασμό των κοινοτικών μοντέλων γεωργικής υποστήριξης (CSA) και U-Pick. Την επίβλεψη του αγροκτήματος έχει αναλάβει η αγρότισσα Katie Creeger. Στο αγρόκτημα παράγεται μία μεγάλη ποικιλία μούρων, όπως φράουλες, βατόμουρα, φραγκοστάφυλα και πολλά άλλα. Το τρίτο αγρόκτημα που υπάρχει στο χωριό προορίζεται ειδικά για αρχάριους αγρότες, οι οποίοι αναπτύσσουν τις δεξιότητές τους στις καλλιέργειες σε έναν χώρο 5 στρεμμάτων (EcoVillage Ithaca 2020b).

Επιπλέον, τον Απρίλιο του 2018 δημιουργήθηκε η φάρμα Three Story Farm από τρεις κατοίκους του χωριού. Το έδαφος οργώθηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτευχθεί η διατήρηση του νερού επί τόπου και η μείωση της διάβρωσης. Στην περιοχή φυτεύτηκαν 3.000 καρυδιές. Η φάρμα θεωρήθηκε ιδανικός προορισμός για την εκπαίδευση των αρχάριων αγροτών και των ομάδων που επισκέπτονται το χωριό για περιηγήσεις (Learn@EcoVillage 2018).

Μία άλλη σημαντική παράμετρος των καλλιεργειών στο οικολογικό χωριό είναι η δημιουργία προσωπικών και κοινοτικών κήπων. Πολλοί κάτοικοι διαθέτουν κήπους στα σπίτια τους. Επίσης, επιχειρείται εξωραϊσμός των συνοικιών με φυτεύσεις

θάμνων μούρων, με κήπους αποτελούμενους από βότανα. Οι καλλιέργειες αυτές πραγματοποιούνται με τη συνεργασία όλων των μελών των συνοικιών, με τη ανταλλαγή γνώσεων και συμβουλών (EcoVillage Ithaca 2020b). Έτσι, οι συμμετέχοντες μπορούν να μάθουν τεχνικές κηπουρικής από τους πιο έμπειρους κηπουρούς και συνεργατικά να φροντίσουν την ανάπτυξη των φυτών τους. Επιπλέον, πολλοί κάτοικοι αναλαμβάνουν από κοινού την ανάπτυξη της ορνιθοτροφίας σε κάθε γειτονιά (Shaw 2009). Ταυτόχρονα, οι κάτοικοι ασχολούνται με την περιποίηση των δασικών εκτάσεων που περιβάλλουν το χωριό και τη συλλογή των καρπών των δέντρων από τα δάση αυτά (Willett 2012).

Εκπαίδευση

Η εκπαίδευση του ευρύτερου κοινού αποτελεί μία από τις βασικές επιδιώξεις του οικολογικού χωριού Ithaca. Τα μέλη του χωριού νιώθουν υποχρέωσή τους τη μεταλαμπάδευση των γνώσεών τους γύρω από την περιβαλλοντική διαχείριση στο κοινό, καθώς επίσης και την ενημέρωση των πολιτών γύρω από τις δράσεις που υλοποιούνται εντός της κοινότητας. Μέσω της εμπλοκής του στην ακαδημαϊκή έρευνα, τις συνεργασίες του με τα τοπικά κολλέγια και το πανεπιστήμιο, τα εργαστήρια που διαθέτει, τις πρωτοβουλίες του στην τοπική πολιτική, τη διασύνδεσή του στο Παγκόσμιο Δίκτυο Οικολογικών Χωριών και την ευρεία προβολή του στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το χωριό Ithaca επιδιώκει να διαδραματίσει σημαντικές αλλαγές στην κοινωνία και όχι μόνο, μέσω της εκπαιδευτικής και επιμορφωτικής διαδικασίας (Fischetti 2008).

Σημαντική θέση στην αποστολή του οικολογικού χωριού καταλαμβάνει η διοργάνωση κύκλων μαθημάτων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Πληθώρα εκπαιδευτικών προγραμμάτων έχουν κατά καιρούς υλοποιηθεί στο οικολογικό χωριό Ithaca με σημαντική ανταπόκριση. Για παράδειγμα, μέσω της δράσης LEARN @ EcoVillage, που υλοποιείται τα τελευταία χρόνια, το οικολογικό χωριό συντονίζει περιηγήσεις και προγράμματα αειφόρου εκπαίδευσης στον χώρο του χωριού, δέχεται επισκέψεις των μέσων μαζικής ενημέρωσης και συνεργάζεται με τοπικά και παγκόσμια δίκτυα. Το LEARN @ EcoVillage αποτελεί τον εκπαιδευτικό βραχίονα του χωριού. Το 1991 αναγνωρίστηκε επίσημα ως έργο υπό τη χρηματοδοτική χορηγία του CRESP (Montanye 2016).

Το κοινό που ανταποκρίνεται και λαμβάνει μέρος στα προγράμματα αυτά συνήθως αφορά καθηγητές και φοιτητές κολλεγίων, επαγγελματίες οικολογικών κτιρίων, ακτιβιστές και γενικότερα πολίτες που θέλουν να βοηθήσουν στην οικοδόμηση ενός καθαρότερου περιβάλλοντος (EcoVillage Ithaca 2020a). Οι φοιτητές που λαμβάνουν μέρος σε αυτά τα προγράμματα αναπτύσσουν ένα σχέδιο για βιώσιμη συγκομιδή, ενώ μαθήματα για πρωταρχικές δεξιότητες για παιδιά πραγματοποιούνται επίσης στο δάσος. Είναι σημαντική η ανταπόκριση των επαγγελματιών σχεδιασμού κτιρίων, όπως αρχιτέκτονες, οικοδόμοι και προγραμματιστές που ενδιαφέρονται να αποκτήσουν εμπειρίες στον πράσινο κτιριακό σχεδιασμό (Learn@EcoVillage, 2018). Διευθυντής του LEARN @ EcoVillage είναι ο Nathan Scott (EcoVillage Ithaca 2020a).

Το LEARN @ EcoVillage προσφέρει αυτή τη στιγμή το πρόγραμμα Resilient Earth Corps. Το πρόγραμμα αυτό δέχεται περισσότερους από 200 φοιτητές και καθηγητές κάθε χρόνο που πραγματοποιούν διήμερες ή πενήμερες εκδρομές ή λαμβάνουν μέρος στα εργαστήρια που προσφέρει το χωριό. Τα θέματα βιωσιμότητας που

καλύπτονται σε αυτές τις δράσεις αφορούν μία ευρεία ποικιλία, π.χ. πράσινο κτίριο, τρόφιμα και γεωργία, βιώσιμες κοινότητες, οικο-ψυχολογία, κομποστοποίηση, κ.λπ. Η απήχηση του προγράμματος στην επιστημονική κοινότητα είναι μεγάλη, καθώς καταρτίζονται ομάδες σε διεθνές επίπεδο που προέρχονται από το Ithaca College και το Cornell University έως το SUNY Potsdam, το Πανεπιστήμιο Montclair και το Πανεπιστήμιο Nihon στην Ιαπωνία (EcoVillage Ithaca 2020j). Κατά την ολοκλήρωση του προγράμματος, οι συμμετέχοντες λαμβάνουν την πιστοποίηση Resilient Earth Corps. Οι επιμορφούμενοι έχουν την ευκαιρία να πάρουν μέρος σε εργαστήρια, να ζήσουν για λίγο στο χωριό, να αποκτήσουν πληροφορίες για τον παθητικό σχεδιασμό ηλιακών κτιρίων και για τους κοινοτικούς κήπους, να μαγειρέψουν και να δοκιμάσουν τοπικά φαγητά και να περάσουν χρόνο σε χώρους μέσα στη φύση συμπεριλαμβανομένης της εργασίας στα τοπικά βιολογικά αγροκτήματα του χωριού αποκτώντας και εφαρμόζοντας δεξιότητες για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των κοινοτήτων σε έναν πιο καθαρό κόσμο (EcoVillage Ithaca 2020k).

Ένα άλλο πρόγραμμα του LEARN @ EcoVillage που υλοποιείται στο χωριό είναι το Groundswell Center for Local Food and Farming, το οποίο ξεκίνησε το 2009. Το πρόγραμμα αυτό απευθύνεται σε αρχάριους αγρότες και ακτιβιστές που ενδιαφέρονται για τη βιολογική γεωργία (EcoVillage Ithaca 2020j). Το πρόγραμμα αυτό δημιουργήθηκε για να εξυπηρετήσει την επείγουσα ανάγκη να εκπαιδεύσει και να στηρίξει μια νέα γενιά αγροτών. Παρέχονται γνώσεις και πρόσβαση σε πόρους, ώστε οι εκπαιδευόμενοι να μπορούν να δημιουργήσουν βιώσιμες χερσαίες συνθήκες διαβίωσης και δίκαια τοπικά συστήματα τροφίμων. Το κύριο αγρόκτημα εφαρμογής του προγράμματος είναι το West Haven Farm, ωστόσο με το Incubator Farm που βρίσκεται δίπλα, γίνεται εξάσκηση των νέων μελών (EcoVillage Ithaca 2020c).

Άλλο ενδιαφέρον πρόγραμμα του χωριού που απευθύνεται σε νέους που μόλις έχουν αποφοιτήσει από το λύκειο είναι το Eco-Gap. Σε αυτό το πρόγραμμα, οι συμμετέχοντες έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν μέσα σε ένα διάστημα 8 εβδομάδων, πρακτικές δεξιότητες μετατροπής του πλανήτη σε ένα καθαρότερο οικοσύστημα. Το πιλοτικό πρόγραμμα εφαρμόστηκε το φθινόπωρο του 2018 (Learn@EcoVillage, 2018), ενώ τις επόμενες χρονιές οργανώθηκε καλύτερα προσφέροντας μία σειρά εμπειριών στους συμμετέχοντες, από το μαγείρεμα με τοπικά αγροτικά προϊόντα έως την κατασκευή των δικών τους έργων ξυλογλυπτικής. Επιπλέον, πρόσφατα ξεκίνησε ένα πρόγραμμα πρακτικής άσκησης Eco-Gap για φοιτητές (Learn@EcoVillage 2019).

Αντίστοιχα, κατά καιρούς έχουν υλοποιηθεί και άλλα προγράμματα, όπως το EPA Climate Showcase Community, που ολοκληρώθηκε το 2014 και επικεντρώθηκε σε επαγγελματίες πράσινων κτιρίων όπως αρχιτέκτονες, πολεοδόμους, ενεργειακούς συμβούλους και προγραμματιστές (EcoVillage Ithaca 2020a). Ακολουθώντας ένα συγκεκριμένο μοντέλο εφαρμόζονται καινοτόμες και επιτυχημένες μέθοδοι οικολογικού κτιρίου, χωροταξικού σχεδιασμού και ανάπτυξης του Ithaca EcoVillage (EcoVillage Ithaca 2020h). Επίσης, το Net Zero Energy περιλαμβάνει μία σειρά εργαστηρίων που απευθύνονται στους πολίτες και περιλαμβάνουν μία ευρεία κατηγορία περιβαλλοντικών θεμάτων (EcoVillage Ithaca 2020i).

Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας της εκπαιδευτικής διάστασης του οικολογικού χωριού Ithaca είναι η διασύνδεσή του με την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Πράγματι, η ανταπόκριση του οικολογικού χωριού στην ακαδημαϊκή έρευνα είναι έκδηλη, καθώς αρκετές μεταπτυχιακές και διδακτορικές διατριβές είχαν ως αντικείμενο τη ζωή στο

Ithaca. Πέρα από αυτό, το χωριό έχει συνδεθεί και με άλλους τρόπους με την ακαδημαϊκή κοινότητα. Άλλωστε, όπως προαναφέρθηκε, το οικολογικό χωριό Ithaca δημιουργήθηκε με την υποστήριξη του Religion, Ethics and Social Policy (CRESP), ενός μη κερδοσκοπικού οργανισμού συνδεδεμένου με το Πανεπιστήμιο Cornell. Η διασύνδεση του χωριού με το Πανεπιστήμιο Cornell συνεχίζεται με την προσφορά μαθημάτων και εργαστηρίων. Επιπλέον, το χωριό έχει ξεκινήσει μία συνεργασία με το Τμήμα Περιβαλλοντικών Επιστημών του Κολλεγίου Ithaca. Λαμβάνοντας μία εθνική επιστημονική επιχορήγηση, το οικολογικό χωριό Ithaca και το Τμήμα Περιβαλλοντικών Επιστημών του Κολλεγίου Ithaca έχουν εργαστεί από κοινού για τη δημιουργία ενός προγράμματος σπουδών για την Επιστήμη της Αειφορίας (Fischetti 2008).

Η ανταπόκριση του οικολογικού χωριού Ithaca στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης είναι ιδιαίτερα σημαντική. Οι διευθύνοντες του χωριού θεωρούν πως η απάντηση στα αιτήματα των μέσων μαζικής ενημέρωσης για πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο οργάνωσης του χωριού αποτελεί μία από τις κορυφαίες προτεραιότητές τους (Learn@EcoVillage 2017). Μέσα από την ευρεία προβολή από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, το χωριό Ithaca διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ενημέρωση των πολιτών γύρω από περιβαλλοντικά ζητήματα και την παροχή γνώσεων για τις περιβαλλοντικές επιστήμες, καθώς το ενδιαφέρον της παγκόσμιας κοινότητας για πρακτικές, θετικές λύσεις εντείνεται. Εκτός από την παροχή γνώσεων, το οικολογικό χωριό Ithaca έχει καταφέρει να αποτελέσει ένα πρότυπο εναλλακτικού τρόπου ζωής και έχει παρακινήσει πολλούς ανθρώπους να ακολουθήσουν το παράδειγμα των κατοίκων του. Ορισμένα μέσα στα όποια έχει προβληθεί είναι: New York Times, Time, CNN Earth Matters, National Geographic, NPR, ιαπωνική τηλεόραση, ινδονησιακή τηλεόραση, El Mundo, Canadian Broadcasting Corporation, κορεατικό ραδιόφωνο, γαλλική δημόσια τηλεόραση και Al Bia Wal Tania, ενώ έχει αποτελέσει αντικείμενο ενασχόλησης σε πολλά ντοκιμαντέρ και βιβλία που αφορούν τα οικολογικά χωριά (EcoVillage Ithaca 2020f).

Η εκπαιδευτική και επιμορφωτική συνεισφορά του χωριού Ithaca δεν περιορίζεται μόνο στην τυπική μορφή της μάθησης, αλλά περιλαμβάνει και άλλες άτυπες διαστάσεις. Για παράδειγμα, το 2003 το χωριό διαδραμάτισε τον μεγαλύτερο ρόλο της διαμόρφωσης της κομητείας Tomkins σε μία βιώσιμη περιοχή με πρωτοβουλίες παροχής πράσινων κύκλων μαθημάτων στα σχολεία, εκστρατειών για τη διαχείριση αποβλήτων, πράσινης ανάπτυξης, από κοινού χρήσης αυτοκινήτων, κ.λπ. (Fischetti 2008). Επίσης, πολλές περιηγήσεις πραγματοποιούνται στον χώρο της κοινότητας προσφέροντας καθοδήγηση σε πολλές ομάδες ατόμων που προέρχονται από διάφορες χώρες (Learn@EcoVillage 2018).

Όπως επισημαίνει η Walker (2005), το οικολογικό χωριό «είναι ένα ζωντανό εργαστήριο που αντλεί από τις βέλτιστες εναλλακτικές πρακτικές στη χρήση γης, τη βιολογική γεωργία, τη ζωή στην κοινότητα, την πράσινη ανοικοδόμηση και την εξοικονόμηση ενέργειας». Η ίδια υποστηρίζει πως οι κάτοικοι των οικολογικών χωριών μαθαίνουν και, παράλληλα, διδάσκουν ο ένας τον άλλον. Επισημαίνει πως τα οικολογικά χωριά έχουν ως δέσμευσή τους την παροχή διδασκαλίας στην περιβαλλοντική επιστήμη του ευρύτερου πληθυσμού.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Στο πλαίσιο αυτών των παραδόσεων και των πολιτιστικών συναθροίσεων, αρκετά συχνά διοργανώνονται εορταστικές συγκεντρώσεις στο οικολογικό χωριό με αφορμή

είτε κάποιο θρησκευτικό γεγονός είτε κάποια άλλη αιτία. Ακόμη, λαμβάνουν χώρα διάφορες ετήσιες γιορτές για να σηματοδοτήσουν τις εποχές. Για παράδειγμα, κάθε φθινόπωρο διοργανώνεται η Γιορτή Ψητού Καλαμποκιού και κάθε καλοκαίρι λαμβάνει χώρα το Φεστιβάλ Φράουλας. Άλλη σημαντική εκδήλωση θεωρείται ο εορτασμός της Ημέρας της Γης. Παράλληλα, διοργανώνονται συναυλίες, επιδείξεις ταλέντων, ημέρες ψησίματος πίτας και μουσικές μαρμελάδες. Επίσης, αρκετά συχνά γιορτάζονται με ευφάνταστο τρόπο από τα μέλη της κοινότητας τα γενέθλια κάποιου κατοίκου του χωριού και διοργανώνονται αποκριάτικα πάρτι (Walker 2005).

Γενικά, δημιουργούνται νέες παραδόσεις στο χωριό δίνοντας τη δυνατότητα για περισσότερη χαρά και διασκέδαση μεταξύ των μελών της κοινότητας (Walker 2005). Επίκεντρο των δραστηριοτήτων αποτελεί η λίμνη που βρίσκεται στην περιοχή το καλοκαίρι, αλλά και τον χειμώνα, προσφέροντας τη δυνατότητα για κολύμπι, πατινάζ και φωτιές (EcoVillage Ithaca 2020h). Στο οικολογικό χωριό Ithaca οι κάτοικοι περνούν πολύ χρόνο σε εξωτερικούς χώρους με τη διοργάνωση παιχνιδιών, πεζοποριών στα μονοπάτια, ποδηλασιών και ενασχόλησης με κηπευτικές εργασίες (EcoVillage Ithaca 2020l).

Συμπεράσματα – Προκλήσεις προς την ευρύτερη κοινωνία

Το οικολογικό χωριό Ithaca αποτελεί μία κοινότητα ανθρώπων με οικολογική συνείδηση. Η συνεισφορά του χωριού στην τοπική και ευρύτερη κοινωνία είναι δεδομένη και απολύτως αναγνωρισμένη. Και η αναγνώριση αυτή δεν αφορά μόνο τη μείωση του περιβαλλοντικού αντίκτυπου μίας μόνο ομάδας ανθρώπων, αλλά και την προσφορά γνώσεων στο ευρύ κοινό και ανιδιοτελών προσπαθειών προς την οικοδόμηση μίας καθαρότερης σύγχρονης κοινωνίας.

Με όποια μέσα διαθέτουν, οι κάτοικοι του οικολογικού χωριού Ithaca επιδιώκουν να καταστήσουν σαφές πως η επίτευξη αυτού του μοντέλου κοινωνίας μπορεί να αποτελέσει τρόπο ζωής πολλών ανθρώπων. Οι κάτοικοι του χωριού περιγράφουν έναν τρόπο ζωής που μπορεί να φαίνεται πολύ μακρινός και ουτοπικός για πολλούς ανθρώπους, στην πραγματικότητα, όμως, δεν είναι καθόλου ανέφικτος.

Για πολλούς από εμάς, το σύγχρονο δυτικό μοντέλο ζωής μας παραπέμπει σε μία ζωή γεμάτη άγχος, όπου η απεξάρτησή μας από τις νέες τεχνολογίες φαντάζει εξωπραγματική. Πρότυπο της σημερινής «προοδευτικής» κοινωνίας είναι το άτομο που είναι πλήρως εξειδικευμένο και τεχνικώς καταρτισμένο και που είναι πλέον παραγωγικό και αποδοτικό στην εργασία του. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η επιστροφή στη φύση και η ανάπτυξη δεξιοτήτων που έχουν ως γνώμονα τον σεβασμό προς το περιβάλλον, δεν αποτελούν προτεραιότητα. Για τον δυτικό άνθρωπο, το να αφιερώσει χρόνο για την καλλιέργεια βιολογικών ειδών, την παραγωγή τοπικών προϊόντων και την κομποστοποίηση αποτελεί χαμένο χρόνο.

Ιδιαίτερα, για τη νέα γενιά ανθρώπων που έχει γαλουχηθεί στον σύγχρονο τρόπο ζωής της πόλης, η περιγραφή της ζωής στο χωριό Ithaca αποτελεί μία εικόνα μίας άλλης εποχής προερχόμενης από το μακρινό παρελθόν. Άλλωστε, και οι ίδιοι οι κάτοικοι του χωριού επισημαίνουν τις δυσκολίες που οι ίδιοι και οι οικογένειές τους αντιμετώπισαν προκειμένου να πάρουν την απόφαση να μετακομίσουν στο χωριό. Όπως, είναι για παράδειγμα, η περίπτωση της Lauren Shaw, η οποία μετακόμισε το 2009 στο Ithaca με τον γιο της. Η ίδια ανέφερε πως στην αρχή ο γιος της ήταν πολύ αρνητικός στην απόφαση αυτή, γιατί θεωρούσε πως η ζωή στο χωριό Ithaca θα ήταν ανυπόφορη γι' αυτόν. Ωστόσο, μέσα σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, ο έφηβος

συνειδητοποίησε πως η ζωή στο οικολογικό χωριό Ithaca ήταν πολύ περισσότερο ενδιαφέρουσα από αυτό που περίμενε (Shaw 200).

Για την πλειοψηφία των ανθρώπων, η απόφαση μετάβασης σε έναν τελείως διαφορετικό τρόπο ζωής από αυτόν που έχουν συνηθίσει είναι μία μεγάλη πρόκληση. Οι περισσότεροι κάτοικοι του χωριού παρουσιάζουν τη ζωή εκεί ως έναν επίγειο παράδεισο και ιδανικό μέρος για την ανατροφή παιδιών, καθώς μέσα στο χωριό δεν υπάρχουν αυτοκίνητα (είναι όλα σταθμευμένα στο πίσω μέρος του χωριού) και έτσι μπορούν ελεύθερα να παίζουν στους εξωτερικούς χώρους ανέμελα χωρίς να τίθεται θέμα για την ασφάλειά τους. Επίσης, στα περισσότερα σπίτια του χωριού δεν υπάρχουν τηλεοράσεις. Τα παιδιά εμπλέκονται περισσότερο σε δραστηριότητες στη φύση και αναπτύσσουν δεξιότητες κοινωνικοποίησης και επικοινωνίας μεταξύ τους. Παίζουν στις αθλητικές εγκαταστάσεις, κολυμπούν στη λίμνη, κάνουν ποδήλατο και συναθροίζονται στις ομαδικές συγκεντρώσεις και λαμβάνουν μέρος σε πολιτιστικές εκδηλώσεις που συχνά υλοποιούνται.

Ασφαλώς και αυτή η εικόνα που παρουσιάζεται στο χωριό Ithaca φαντάζει για πολλούς ανθρώπους ιδανική και ίσως να τους κεντρίζει το ενδιαφέρον, όμως, τελικά λίγοι είναι αυτοί που αποφασίζουν να ακολουθήσουν αυτό το πρότυπο ζωής, γιατί θεωρούν πως οι υποχρεώσεις και οι απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής δεν τους αφήνουν το περιθώριο να κάνουν συνειδητά αυτήν την επιλογή. Επίσης, για πολλούς αυτή η προσήλωση και η αγάπη για το περιβάλλον θεωρείται ενδεχομένως μία πολυτέλεια, καθώς πιστεύουν πως είναι πολύ χρονοβόρα διαδικασία που απαιτεί πολλά χρήματα. Στην πραγματικότητα, όμως, όπως επισημαίνουν πολλοί κάτοικοι του χωριού, τα οικονομικά οφέλη που προσκομίζουν από την εξοικονόμηση ενέργειας που επιτυγχάνουν είναι εξίσου σημαντικά με τα περιβαλλοντικά. Επιπλέον, εάν υπάρχει θέληση και γίνει μία προσπάθεια ένταξης στην καθημερινή μας ζωή απλών ενεργειών που συμβάλλουν στην περιβαλλοντική διαχείριση, όπως η ανακύκλωση, ο χρόνος που αφιερώνεται, θα αναπληρώνεται από την ικανοποίηση της προσφοράς προς την οικοδόμηση ενός καθαρότερου περιβάλλοντος.

Πρόκληση για την ευρύτερη κοινωνία, όμως, δεν αποτελεί μόνο η προσήλωση των κατοίκων προς την ορθή χρήση των φυσικών πόρων, αλλά και ο συλλογικός τρόπος διαβίωσής τους. Σε έναν κόσμο προσανατολισμένο στον ατομικισμό και την απουσία ενδιαφέροντος για τα κοινά, η προσφορά εθελοντικής εργασίας που πραγματοποιείται από τα μέλη της κοινότητας, π.χ. προετοιμασία κοινών γευμάτων, εργασία στις φάρμες κ.λπ. θεωρείται για πολλούς μία ανώφελη πράξη. Με το πρόσχημα της απουσίας ελεύθερου χρόνου, η ενασχόληση με ζητήματα που αφορούν τον κοινοτικό τρόπο ζωής (συνελεύσεις, εργασίες, κ.λπ.) δεν προσελκύουν το ενδιαφέρον πολλών ανθρώπων. Επιπλέον, η προσήλωση στη νοοτροπία του κέρδους και της προσωπικής ανέλιξης του ατόμου, εμποδίζει τη στροφή του ατόμου προς την ανιδιοτελή προσφορά, καθώς για πολλούς φαίνεται αδιανόητη η προσφορά εργασίας χωρίς άμεσο προσωπικό αντίκρισμα. Η εγωιστική αντιμετώπιση της σημερινής κοινωνίας δεν αφήνει περιθώρια για κοινωνική αλληλεπίδραση και προσωπική εργασία για καταστάσεις που αφορούν και άλλους ανθρώπους.

Ωστόσο, παρά τις διαστρεβλώσεις της σημερινής κοινωνίας, οι κάτοικοι του οικολογικού χωριού Ithaca διακατέχονται από ένα πνεύμα κοινωνικής προσφοράς και νιώθουν περισσότερο ασφάλεια μέσα στον κολεκτιβιστικό τρόπο ζωής τους. Ο σεβασμός των κατοίκων του χωριού προς το περιβάλλον είναι εξίσου σημαντικός με τον σεβασμό προς τον συνάνθρωπό τους. Έτσι, οι κάτοικοι του χωριού νιώθουν πως αποτελούν μέλη μίας μεγάλης οικογένειας για την οποία οφείλουν να δείχνουν

πραγματικό ενδιαφέρον. Όπως, επισημαίνουν και οι Chitewere & Taylor (2010), η έννοια της αειφορίας στο οικολογικό χωριό Ithaca περιλαμβάνει τόσο την άποψη της περιβαλλοντικής δικαιοσύνης όσο και της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Πράγματι, το χωριό Ithaca αποτελεί ένα πρότυπο προσφοράς και έναν φάρο ανιδιοτέλειας για τον υπόλοιπο κόσμο. Γι' αυτό και οφείλουμε να δείξουμε την απαραίτητη προσοχή και τον αντίστοιχο σεβασμό προς την κοινότητα αυτή με την ελπίδα οικοδόμησης περισσότερων παρόμοιων κοινοτήτων σε όλον τον κόσμο. Και ίσως κάποια στιγμή να καταφέρουμε να οικοδομήσουμε ένα μέλλον περισσότερο βιώσιμο για τους αυριανούς πολίτες μεταλαμπαδευόντάς τους τις αξίες και τα ιδανικά από τα οποία διακατέχονται οι κάτοικοι του χωριού Ithaca.

Βιβλιογραφία

I. Ελληνόγλωσση

Μανωλάς, Ε. (2013). Το φαινόμενο των οικολογικών χωριών. *Ναξιακά Γράμματα*, Τεύχ. 8, σελ. 7-12.

II. Ξενόγλωσση

Boyer, R. (2015). Grassroots Innovation for Urban Sustainability: Comparing the Diffusion Pathways of Three Ecovillage Projects. *Sage Journals*, Vol. 47, No. 2, pp. 320-337.

Breton, P.E. (2010). Organizing for sustainability at a small scale: A case study of an ecovillage. Master of Natural Resources and Environmental Studies, University of Northern British Columbia.

Brown, J.R. (2004). Comparative Analysis of Energy Consumption Trends in Cohousing and Alternate Housing Arrangements. Master of Department of Civil and Environmental Engineering, Massachusetts Institute of Technology.

Chitewere, T. (2006). Constructing a green lifestyle consumption and environmentalism in an ecovillage. PhD Dissertation, Binghamton University.

Chitewere, T., Taylor, D. (2010). Sustainable living and community building in Ecovillage at Ithaca: The challenges of incorporating social justice concerns into the practices of an ecological cohousing community. *Environment and Social Justice: An International Perspective*. Research in Social Problems and Public Policy, Vol. 18, Emerald Group Publishing Limited, Bingley, pp. 141-176.

Dawson, J. (2006). *Ecovillages: New Frontiers for Sustainability*. Green book Ltd.

Diener, E., Suh, E. (1997). Measuring quality of life: Economic, social and subjective indicators. *Social Indicators Research*, Vol. 40, pp. 189-216.

EcoVillage Ithaca (2020a). About learn. Available: <https://ecovillageithaca.org/learn/about-learn/>

EcoVillage Ithaca (2020b). Farming and food. Available: <https://ecovillageithaca.org/grow/farming-and-food/>

EcoVillage Ithaca (2020c). Groundswell. Available: <https://ecovillageithaca.org/grow/groundswell-center/>

EcoVillage Ithaca (2020d). Land restoration. Available: <https://ecovillageithaca.org/grow/land-restoration/>

- EcoVillage Ithaca (2020e). Living greener. Available: <https://ecovillageithaca.org/live/living-greener/>
- EcoVillage Ithaca (2020f). Media. Available: <https://ecovillageithaca.org/learn/media/>
- EcoVillage Ithaca (2020g). Model. Available: <http://community-that-works.org/model/>
- EcoVillage Ithaca (2020h). Neighborhoods. Available: <https://ecovillageithaca.org/live/neighborhoods/>
- EcoVillage Ithaca (2020i). Net zero. Available: <https://ecovillageithaca.org/?s=net+zero>
- EcoVillage Ithaca (2020j). Programs. Available: <https://ecovillageithaca.org/learn/programs/>
- EcoVillage Ithaca (2020k). Resilient earth. Available: <https://ecovillageithaca.org/learn/resilient-earth/>
- EcoVillage Ithaca (2020l). Village life. Available: <https://ecovillageithaca.org/live/village-life/>
- EcoVillage Ithaca (2020m). Westhavenfarm. Available: <https://www.westhavenfarm.net/our-crops>
- Fischetti, D., M. (2008). Building resistance from home: Ecovillage at Ithaca as a model of sustainable living. Master of Arts degree in the Department of Geography, University of Oregon.
- Franke, R. (2012). An Overview of Research on Ecovillage at Ithaca. RCC Perspectives, No. 8, pp. 111-124.
- Holleman, M. (2011). Individuality in Community at the EcoVillage at Ithaca. Master of Faculty of Social Sciences – Social and Cultural Anthropology, VU University, Amsterdam.
- Jackson, H., Svensson, K. (2002). Ecovillage Living: Restoring the Earth and Her People. Green Books Ltd., Devon, UK.
- Kirby, A. (2003). Redefining social and environmental relations at the ecovillage at Ithaca: A case study. Journal of Environmental Psychology, Vol. 3, pp. 323-332.
- Kirby, A. (2004). Domestic Protest: The Ecovillage Movement as a Space of Resistance. Bad Subjects.
- Leaf, C.D. (2005). Eco Village at Ithaca: Pioneering a Sustainable Culture. Scholarly Journals, Vol. 127, pp. 64-65.
- Learn@EcoVillage (2017). Annual Report 2016-17. Growing Communities that Work – for People and the Planet.
- Learn@EcoVillage (2018). Annual Report 2018. Growing Communities That Work – for People and the Planet.
- Learn@EcoVillage (2019). Annual Report 2019. Growing Communities That Work - for People and the Planet.
- Mahoney, S., Edmondson, B. (2008). Healthiest Hometowns. AARP The Magazine's.
- Montanye, D. (2016). Learn@EcoVillage. Five Year Strategic Plan 2016–2021.
- Shaw, L. (2009). Ecomothering – Creating and Nurturing a Sustainable World. Journal of the Motherhood Initiative, Vol. 2, No. 1., pp. 52-66.
- Sherry, J. (2019). The impact of community sustainability: A life cycle assessment of three ecovillages. Journal of Cleaner Production, Vol. 237, 117830.
- Sherry, J., Ormsby, Al. (2016). Sustainability in Practice: A Comparative Case Study Analysis of the Eco Village at Ithaca, Earthaven, and Sirius. Communal Societies, Amana, Vol. 36, No. 2, pp. 125-151.
- US Census Bureau, (2000). Fact sheet of Ithaca town. Tompkins County, New York.

- United States Environmental Protection Agency - EPA (2008). Municipal Solid Waste Generation, Recycling, and Disposal in the United States: Facts and Figures for 2007.
- Walker, L. (2005). *Ecovillage at Ithaca. Pioneering a Sustainable Culture*. New Society Publishers, Canada.
- Willett, A. (2012). Growing Up in EcoVillage at Ithaca. *Communities*, Rutledge. Vol. 156, No. 41.